

REPUBLIKA SRBIJA
USTAVNI SUD

B I L T E N

Broj 1/2004

BEOGRAD, 2004. godine

4585004.063/1

S A D R Ž A J

strana

I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA USTAVNOG SUDA DONETIH OD 1.01.2004. DO 24.07.2004. GODINE	1
1. Zakoni i drugi akti Narodne skupštine Republike Srbije	3
- Poslovník Narodne skupštine Republike Srbije	121
- Privremena mera	133
2. Akti Predsednika Republike Srbije	139
3. Uredbe i drugi akti Vlade Republike Srbije	159
4. Propisi drugih republičkih i pokrajinskih organa	193
5. Propisi gradova i opština	219
a) Opština i grad	221
b) Urbanizam i građevinsko zemljište	230
v) Komunalne delatnosti i lokalni javni prihodi	244
g) Mesne zajednice i samodoprinos	268
6. Opšti akti preduzeća ustanova i organizacija	277
a) Radni odnosi	279
b) Stambeni odnosi	302
v) Preduzeća i ustanove	322
g) Komore, udruženja i druge organizacije	341
7. Izvršenje Odluka suda	351
8. Sukob nadležnosti	357
9. Ostali akti	369
II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI REPUBLIKE SRBIJE	387
III PREDMETNI REGISTAR	395

I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA DONETIH OD
01.01.2004. GODINE DO 22.07.2004. GODINE

1. ZAKONI I DRUGI AKTI
NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE

**Zakon o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije
("Službeni glasnik RS", br. 39/2003).**

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Zakon o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003) nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje donetih na osnovu Zakona iz tačke 1. Odluke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba čl. 2. do 8., člana 9. st. 2. i 3. i člana 11. stav 3. Zakona o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003). Inicijatori smatraju da su osporene odredbe u suprotnosti sa odredbama čl. 132, 133. i 134. Ustava Republike Srbije koje uređuju način i postupak promene Ustava i u tom smislu utvrđuju ovlašćenja određenih lica za podnošenje predloga za promenu Ustava; zahtevaju, za odlučivanje o predlogu dvotrećinsku većinu od ukupnog broja narodnih poslanika i izjašnjavanje na referendumu više od polovine ukupnog broja birača i koje određuju da se Ustavni zakon za sprovođenje Ustava donosi dvotrećinskom većinom u Narodnoj skupštini. Osporenim odredbama Zakona, po mišljenju inicijatora, propisana je procedura prema kojoj se Ustav donosi slabom i nekvalifikovanom većinom u Narodnoj skupštini, a propisani referendum gubi smisao, jer se zahteva premali broj glasova birača kao potreban za potvrđivanje Ustava. Inicijatori smatraju da osporene zakonske odredbe omogućavaju donošenje novog Ustava koji neće imati legitimitet, jer ne izražava volju većine.

U jednoj od inicijativa je predloženo da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba člana 8, člana 9. st. 2. i 3. i člana 11. stav 3. Zakona o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije.

Navedene inicijative Ustavni sud je, na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije na mišljenje. Narodna skupština nije dostavila traženo mišljenje.

Ustavni sud je, na sednici održanoj 18. decembra 2003. godine, doneo Rešenje kojim je pokrenuo postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 2. do 8., člana 9. st. 2. i 3. člana 11. stav 3. Zakona o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije. Na osnovu člana 64. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Rešenje je dostavljeno Narodnoj skupštini Republike Srbije, na odgovor. S obzirom da Narodna skupština nije dostavila traženi odgovor, Ustavni sud je, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak.

Zakonom o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije utvrđeno je u članu 1. da je predmet njegovog uređivanja obrazovanje, sastav i način rada Ustavne komisije sa zadatkom da pripremi tekst Ustava Srbije; sprovođenje javne rasprave o Nacrtu Ustava Srbije i postupak usvajanja Ustava Srbije i Ustavnog zakona za njegovo sprovođenje.

Osporenim odredbama čl. 2. do 7. Zakona propisano je da Narodna skupština donosi odluku o obrazovanju Ustavne komisije većinom od ukupnog broja narodnih poslanika i bira Ustavnu komisiju iz reda Narodne skupštine Republike Srbije, Vlade Republike Srbije, Skupštine AP Vojvodine i Skupštine AP Kosova i Metohije (član 2. i 4.); da Ustavna komisija priprema Nacrt ustava Srbije (član 3.) i donosi poslovnik o radu (član 5.); da Ustavna komisija organizuje javnu raspravu o Nacrtu ustava Srbije, za koju utvrđuje pravila (član 6.) i da, na osnovu rezultata javne rasprave, utvrđuje tekst Ustava Srbije koji dostavlja Narodnoj skupštini (član 7). Prema osporenom članu 8. Zakona, Narodna skupština usvaja Ustav većinom od ukupnog broja poslanika. Osporenim članom 9. st. 2. i 3. Zakona predviđeno je da je referendum za potvrđivanje Ustava uspešno sproveden ako na njega izađe više od polovine broja birača upisanih u birački spisak, a da je Ustav potvrđen ako se za njega izjasni više od polovine broja birača izašlih na referendum. Članom 11. stav 3. Zakona predviđa se da Ustavni zakon Narodna skupština usvaja većinom od ukupnog broja narodnih poslanika.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da suverenost pripada svim građanima Republike Srbije i da građani ostvaruju suverenost referendumom, narodnom inicijativom i preko svojih slobodno izabranih predstavnika (član 2.); da ustavotvorna i zakonodavna vlast pripada Narodnoj skupštini (član 9. stav 1.) i da Narodna skupština Republike Srbije odlučuje o promeni Ustava (član 73. tačka 1.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje da predlog za promenu Ustava može podneti najmanje 100.000 birača, najmanje 50 narodnih poslanika, predsednik Republike i Vlada, a da o predlogu za promenu Ustava odlučuje Narodna skupština dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika (član 132.); da Narodna skupština usvaja akt o promeni Ustava dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika i stavlja ga na republički referendum radi potvrđivanja (član 133. stav 1.); da se akt o promeni Ustava smatra konačno usvojenim ako se za njega na republičkom referendumu izjasni više od polovine ukupnog broja birača kao i da akt o promeni Ustava proglašava Narodna skupština (član 133. st. 2. i 3.), a da za sprovođenje promene Ustava Narodna skupština donosi Ustavni zakon dvotrećinskom većinom od ukupnog broja narodnih poslanika (član 134. st. 1. i 2.).

Polazeći od razloga osporavanja i navedenih odredaba Ustava, Ustavni sud je ocenio da se osporenim Zakonom, kao aktom niže pravne snage, ne može menjati Ustav Republike Srbije, niti njime uspostavljati pravni osnov za promenu Ustava. Osporene odredbe Zakona, i u formalnopravnom i u materijalnopravnom smislu nisu, po oceni Ustavnog suda, u saglasnosti s odredbama čl. 132. do 134. Ustava kojima se uređuje način i postupak promene Ustava.

S obzirom na to da odredbe čl. 1, 10. i 12. Zakona koje nisu osporene, po oceni Ustavnog suda čine pravnu i logičku celinu sa osporenim odredbama, Ustavni sud je utvrdio da Zakon o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije u celini nije saglasan s Ustavom.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji donetih na osnovu osporenog Zakona, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije Zakon o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003), prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 35/2004)
 IY-168/2003 od 25.03.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 18/2004).

- čl. 8. i 13.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 8. i 13. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 18/2004).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti odredaba čl. 8. i 13. Zakona navedenog u izreci. Inicijator smatra da osporena odredba člana 8. Zakona "prevazilazi" Ustavom utvrđene uslove ostvarivanja biračkog prava, stavljajući birača pred svršen čin, s obzirom da je njegov glas uvek usmeren prema jednoj trećini manje zastupljenog pola, kao i da se ne može zakonskom normom uticati na interesovanje i sposobnost jednog pola da se profesionalno bave politikom, niti se podnosilac izborne liste može uslovljavati koga će da predlaže za kandidata za narodnog poslanika. Prema navodima inicijatora, "uslovi za ostvarivanje biračkog prava, propisani članom 42. Ustava, ne mogu se proširivati rodnom ravnopravnošću u formi pozitivne diskriminacije". Po shvatanju inicijatora, preporuka da se u politički život uključi što više žena ne može da bude zakonska norma, jer se zasniva na negaciji građanske ravnopravnosti, zajemčene odredbom člana 13. Ustava Republike Srbije. U vezi sa osporenim odredbom člana 13. Zakona, inicijator smatra da odsustvo obaveze dostizanja propisanog izbornog cenzusa za političke stranke nacionalnih manjina i koalicije ovih političkih stranaka, predstavlja kršenje principa jednake vrednosti glasa svakog birača, s obzirom da birač koji je glasao za izbornu listu koja nije osvojila cenzus gotovo da nije glasao, a birač koji je glasao za izbornu listu političke stranke nacionalnih manjina uvek ima zagarantovanu veću vrednost njegovog glasa. Očuvanje samobitnosti nacionalnih manjina, u pogledu kulture, vere, jezika, informisanja, obrazovanja, pisma, tradicije i drugih osobenosti, obaveza je svih građana i državnih organa u Republici Srbiji, te stoga, svaka vrsta obaveznosti izvan nabrojanih, po shvatanju inicijatora, predstavlja diskriminaciju drugih i grubo kršenje ravnopravnosti i jednakosti svih građana Republike Srbije.

Ustavni sud je je, na osnovu člana člana 15. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), od Narodne skupštine Republike Srbije, zatražio mišljenje povodom inicijative, pa kako mišljenje u ostavljenom roku nije dostavljeno, postupak je, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona, nastavljen.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je da je osporenim odredbom člana 8. Zakona, predviđeno da na izbornoj listi među svaka četiri kandidata po redosledu na listi (prva četiri mesta, druga četiri mesta i tako do kraja liste) mora biti po jedan kandidat - pripadnik onog pola koji je manje zastupljen na listi, a ukupno na izbornoj listi mora biti najmanje 30% kandidata manje zastupljenog pola na listi (stav 1.), i da će se smatrati da, izborna lista koja ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, sadrži nedostatke za proglašenje izborne liste, a predlagač liste biće pozvan da otkloni nedostatke liste, u skladu sa ovim zakonom, a u slučaju da to ne učini, Republička izborna komisija odbiće proglašenje izborne liste u skladu sa ovim zakonom (stav 2.).

Osporenim odredbom člana 13. Zakona, propisano je: da političke stranke nacionalnih manjina i koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina učestvuju u raspodeli mandata i kad su dobile manje od 5% glasova od ukupnog broja birača koji su glasali; da su političke stranke nacionalnih manjina sve one stranke čiji je osnovni cilj predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa međunarodnim standardima; da, o tome da li podnosilac izborne liste ima položaj političke stranke nacionalne manjine, odnosno koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina odlučuje Republička izborna komisija pri proglašenju izborne liste, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti stavljen pri podnošenju izborne liste.

Ustav Republike Srbije, odredbom člana 3. stav 2. utvrđuje da se jamče i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina, a odredbom člana 12. st. 1. i 2. određuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Prema članu 13. Ustava građani su jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko i drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo. Odredbom člana 42. Ustava, predviđeno je da građanin koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu i u druge organe i izborna tela, da su izbori neposredni, biračko pravo je opšte i jednako, a glasanje tajno, te da kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka, druga politička organizacija ili grupa građana. Saglasno odredbi člana 74. stav 3. Ustava, izbor i prestanak mandata narodnih poslanika i obrazovanje izbornih jedinica uređuju se zakonom.

Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore, broj 1/2003), propisano je da države članice uređuju, obezbeđuju i štite ljudska i manjinska prava i građanske slobode na svojoj teritoriji (član 9. stav 1.), kao i da se odredbe međunarodnih ugovora o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, koje važe na teritoriji Srbije i Crne Gore, neposredno primenjuju (član 10). Prema članu 3. stav 4. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 6/2003), dozvoljeno je privremeno uvođenje posebnih mera koje su neophodne za ostvarivanje ravnopravnosti, potrebne zaštite i napretka za lica ili grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju, da bi im se omogućilo puno uživanje ljudskih i manjinskih prava pod jednakim uslovima. Odredbom člana 52. st.1. i 2. Povelje, predviđeno je da pripadnici nacionalnih manjina, između ostalog, imaju pravo na

određen broj mandata u skupštini države članice i Skupštini Srbije i Crne Gore, kao i na odgovarajuću zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave, te da se zakonom uređuje način uživanja ovih prava.

Obaveza država da štite i unapređuju polnu i nacionalnu ravnopravnost svojih građana, u okviru sistema ostvarivanja i zaštite ljudskih prava, propisana je i međunarodnim dokumentima, ratifikovanim od strane naše zemlje, kao što su Univerzalna deklaracija Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima, Konvencija Ujedinjenih nacija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencija o političkim pravima žena, Pakt o građanskim i političkim pravima, Evropska konvencija o ljudskim pravima, Okvirna konvencija Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina, i Deklaracija Ujedinjenih nacija o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, verskih i jezičkih manjina.

Po oceni Ustavnog suda, osporena odredba člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika, po svojoj sadržini ne predstavlja poseban uslov, već način ostvarivanja prava na kandidovanje, odnosno korišćenje pasivnog biračkog prava pola koji je manje zastupljen na kandidatskoj listi za izbor poslanika za Narodnu skupštinu Republike Srbije, saglasno odredbi člana 42. Ustava Republike Srbije. Polna ravnopravnost građana zajemčena je odredbama Ustava Republike Srbije, a Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora i Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, utvrđena je obaveza država članica da uređuju, obezbeđuju i štite ljudska i manjinska prava, kao i da uvode posebne mere neophodne za ostvarivanje ravnopravnosti lica ili grupa lica koja se nalaze u nejednakom položaju. Imajući u vidu navedeno, kao i ustavne odredbe, po kojima se izbor i prestanak mandata narodnih poslanika i obrazovanje izbornih jedinica uređuju zakonom, Ustavni sud je ocenio da osporena člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika, nije u nesaglasnosti sa Ustavom Republike Srbije.

Polazeći od ustavnog principa jednakosti građana i jednakosti njihove zaštite pred državnim i drugim organima bez obzira na nacionalnu pripadnost, uz uvažavanje prisustva manjinskih zajednica u Srbiji i nužnost i njihovog političkog predstavljanja u Narodnoj skupštini Republike Srbije, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba člana 13. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika nije u suprotnosti sa ustavnim odredbama kojima se zajemčuje ostvarivanje ustavnih sloboda. Osporenim odredbom člana 13. Zakona obezbeđuje se predstavljanje manjinskih zajednica koje primenom opštih merila za raspodelu poslaničkih mandata ne bi ispunile uslove za osvajanje poslaničkog mandata, s obzirom na važeći zakonski cenzus od 5% dobijenih glasova od ukupnog broja birača koji su glasali.

Po oceni Ustavnog suda, ova odredba predstavlja meru kojom se ostvaruje Ustavom proklamovana jednakost i ravnopravnost svih građana Republike Srbije. Ova ravnopravnost ne obuhvata samo očuvanje samobitnosti nacionalnih manjina, u pogledu kulture, vere, jezika, informisanja, obrazovanja, pisma, tradicije i drugih osobnosti, kako to inicijator navodi, već, i uključivanje u politički i javni život zemlje, a pre svega u Narodnu skupštinu, kao vrhovni predstavnički organ svih građana, nosilaca suvereniteta zemlje. Shodno navedenom, rešenje sadržano u osporenoj odredbi člana 13. Zakona ne predstavlja negaciju individualnih aktivnih biračkih prava građana, već dovođenje u sklad sa Ustavom proklamovanom ravnopravnošću svih građana, bez obzira na nacionalnu i svaku drugu različitost.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-110/2004 od 15.07.2004.

Zakon o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90,79/92 i 73/01).

- član 5a. stav 2. tačka 3)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 5a. stav 2. tačka 3) Zakona o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 79/92 i 73/01).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 3. stav 3. Zakona iz tačke 1. izreke.

3. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje zakonitosti odredaba Uputstva o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 76/02), u delu "Obrasci za sprovođenje izbornih radnji" za izbor predsednika Republike, a koji se odnose na obrasce PRS-2 i PRS-3.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 3. stav 3. i člana 5a. stav 2. tačka 3) Zakona o izboru predsednika Republike (Službeni glasnik RS", br. 1/90, 79/92 i 73/02) i ocenjivanje zakonitosti odredaba Uputstva o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije (Službeni glasnik RS", broj 76/2002) u delu "Obrasci za sprovođenje izbornih radnji" za izbor predsednika Republike, a koji se odnosi na obrasce PRS-2 i PRS-3. Inicijator smatra da se osporenim odredbama Zakona narušavaju osnovna prava građana kao što je pravo na jednakost i pravo na tajnost u glasanju za izbor predsednika Republike. Smatra da građani koji su organizovani u političke stranke i koalicije mogu lakše vršiti predlaganje svojih kandidata, zbog velikog broja članova, dok je grupi građana bez čvrste organizacije na čitavoj teritoriji Srbije nemoguće da prikupi 10.000 potpisa birača i da se time remeti i ustavno pravo građana iz čl. 42 Ustava Republike Srbije, i pravo iz člana 86. Ustava koji građanima garantuje tajnost glasanja. Po mišljenju inicijatora obavezna overa potpisa zahteva dodatna finansijska sredstva čime se vrši podvajanje građana prema imovnom stanju, što je u suprotnosti sa Ustavom.

Ustavni sud je utvrdio:

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo

(član 13. Ustava); da svaki građanin koji je navršio 18 godina života ima pravo da bira i da bude biran u Narodnu skupštinu i druge organe i izborna tela, da su izbori neposredni, biračko pravo opšte i jednako a glasanje tajno, kao i da kandidata za narodnog poslanika i za druge organe i izborna tela može predložiti politička stranka, druga politička stranka ili grupa građana (član 42. Ustava); da se predsednik Republike bira na neposrednim izborima, tajnim glasanjem. (član 86. stav 1. Ustava) i da se postupak izbora i opoziva predsednika Republike uređuje zakonom (član 87. stav 7. Ustava).

Zakonom o izboru predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 1/90, 72/92 i 73/02) uređen je izbor i opoziv predsednika Republike. Odredbom člana 1. Zakona propisano je da se izbor, odnosno opoziv predsednika Republike Srbije obavlja na osnovu shodne primene odredaba Zakona o izboru narodnih poslanika, a odredbom člana 3. stav 3. Zakona propisano je da "kandidata za predsednika Republike može predložiti i grupa građana koja prikupi najmanje 10.000 potpisa birača u Republici." Odredbom člana 5a. stav 2. tačka 3) Zakona propisano je da se predlog kandidata za predsednika Republike dostavlja Republičkoj izbornoj komisiji na posebnom obrascu koji sadrži lična imena, mesto prebivališta i adrese stana, lični broj i potpise potrebnog broja birača iz člana 3. ovog Zakona.

Zakonom o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000) uređen je izbor i prestanak mandata narodnih poslanika Narodne skupštine. Odredbom člana 43. Zakona, propisano je da je izborna lista utvrđena kad je svojim potpisima podrži najmanje 10.000 potpisa birača, a oblik i sadržaj obrasca za potpis propisuje Republička izborna komisija i stavlja ga na raspolaganje učesnicima izbora u roku od pet dana od dana raspisivanja izbora. Birač može svojim potpisom podržati izbornu listu samo jednog predlagrača, a svaki potpis mora, prema stavu 3. Zakona, biti overen u opštinskom sudu. Visinu naknade za overu potpisa utvrđuje Ministarstvo pravde Republike Srbije.

Uputstvom o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 76/02) koji je donela Republička izborna komisija na osnovu čl. 1. i 5. Zakona o izboru predsednika Republike i člana 34. Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000) bliže se uređuju pojedina pitanja od značaja za sprovođenje Zakona o izboru predsednika Republike Srbije i Zakona o izboru narodnih poslanika. U članu 1. Uputstva utvrđeno je da se njime, pored ostalog, propisuju i obrasci za sprovođenje pojedinih izbornih radnji. U odeljku označenim pod "IV. Obrasci za sprovođenje izbornih radnji", propisano je da će se za sprovođenje pojedinih izbornih radnji u postupku izbora predsednika Republike koristiti obrasci odštampani uz Uputstvo koji čine njegov sastavni deo. Na kraju teksta Uputstva odštampano je 19 obrazaca za sprovođenje izbora predsednika Republike među kojima su i obrazac PRS-2 - Spisak birača koji podržavaju predlog kandidata u kojem je u napomeni određeno da se uz spisak dostavljaju izjave birača čiji su potpisi na izjavi overeni kod nadležnog suda i obrazac PRS- 3 -Izjava birača o podržavanju predloga kandidata za predsednika Republike Srbije koja sadrži i deo predviđen za overu od strane suda.

Zakonom o izboru predsednika Republike na osnovu ustavnog ovlašćenja iz člana 87. stav 7. Ustava, uređen je način izbora predsednika Republike Srbije. Odredbom člana 3. stav 3. Zakona uređen je potreban broj potpisa birača u Republici koji je neophodan za podršku kandidata za predsednika Republike, a odredbom člana 5a. stav 2. tačka 3. Zakona uređena je sadržina obrasca koji podnosi kandidat za predsednika Republike Republičkoj izbornoj komisiji u propisanom roku.

Navedenim odredbama Zakona po oceni Ustavnog suda ne narušava se ustavni princip iz člana 13. Ustava jer se navedene odredbe Zakona odnose na sve građane koji se prijave da podrže kandidata za predsednika Republike i koji moraju da ispune propisane obrasce. Osporenim odredbama Zakona nisu povređene ni odredbe člana 42. Ustava jer se njima ne narušava Ustavom utvrđeno pravo građana na neposredne izbore, opšte i jednako biračko pravo. Određivanje broja birača čije potpise predlagač treba da prikupi radi podrške kandidature kao i sadržina posebnog obrasca koji kandidat za predsednika Republike dostavlja Republičkoj izbornoj komisiji, stvar je zakonskog uređivanja načina ostvarivanja prava na kandidovanje o čemu Ustavni sud nije na osnovu člana 125. Ustava nadležan da odlučuje. Takođe, po oceni Suda, osporenim odredbama Zakona nije povređen ni ustavni princip o neposrednim i tajnim izborima iz člana 86. stav 1. Ustava jer se tim odredbama uređuje samo jedna od faza izbornog postupka za predsednika Republike.

Ustavni sud je konstatovao da je u predmetu IY-152/02 odlučivao o ustavnosti člana 3. st. 2. i 3. Zakona i doneo Odluku ("Službeni glasnik RS", broj 53/2003) kojom je odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe člana 3. Zakona. S obzirom da je Ustavni sud odlučivao o ustavnosti osporene odredbe Zakona, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je podneti zahtev odbacio.

Uputstvom o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike, odnosno obrascima PRS- 2 i PRS-3 koji čine njegov sastavni deo i u kojima se navodi i sudska overa potpisa birača Sud je utvrdio da odredbom člana 5a. Zakona o izboru predsednika Republike koji propisuje šta treba da sadrži obrazac za podnošenje predloga kandidata, nije predviđena overa potpisa birača od strane suda. Međutim, sama obaveza sudske overe propisana je Zakonom o izboru narodnih poslanika koji se prema članu 1. Zakona o izboru predsednika Republike shodno primenjuje i na postupak izbora predsednika Republike. Ustavni sud je u predmetu IY-153/02 odlučivao o nezakornosti Uputstva o sprovođenju Zakona o izboru predsednika Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 76/02) u delu "Obrazci za sprovođenje izbornih radnji za izbor predsednika Republike", a koji se odnosi na obrasce, PRS-1 i PRS-3 i doneo Odluku ("Službeni glasnik RS", broj 78/2003) kojom je odbio predlog za utvrđivanje nezakornosti osporenih odredaba uputstva. Sud je tom prilikom ocenio da osporeno Uputstvo, odnosno obrasci PRS-2 i PRS-3 nisu nesaglasni sa Zakonom jer se njima u skladu sa zakonom i u cilju njegovog izvršavanja utvrđuje oblik i sadržaj obrasca za sprovođenje pojedinih izbornih radnji za izbor predsednika Republike. S obzirom da je Sud već odlučivao, o zakonitosti osporenih odredaba Uputstva a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je podneti zahtev odbacio.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-362/2003 od 15.01.2004.

Zakon o pravima i dužnostima predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 44/99 i 10/01).

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 14. Zakona o pravima i dužnostima predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", br. 44/99 i 10/01).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredaba čl. 11. i 15. Zakona iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 11, 14. i 15. Zakona navedenog u izreci.

Inicijator smatra da odredbe čl. 11. i 15. Zakona "garantuju" prethodnim predsednicima Republike i vršiocu dužnosti predsednika Republike da i po prestanku funkcije, imaju pravo na doživotno lično obezbeđenje, pravo na obezbeđenje objekta koje koriste, pravo na zaposleno osoblje za obavljanje administrativnih poslova, kao i pravo na službeni automobil, i vozača, dok odredba člana 14. Zakona "daje privilegije i njihovim supružnicima garantovanje penzije i upisa radnog staža u radnu knjižicu dok staž miruje", što je suprotno obavezujućim međunarodnim ugovorima i drugim međunarodnim propisima i Ustavnoj povelji državne zajednice Srbija i Crna Gora, Ustavu Republike Srbija i zakonima Republike Srbije".

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Zakonom o posebnim pravima i dužnostima predsednika Republike, na osnovu ovlašćenja iz Ustava, uređena su određena prava predsednika Republike za vreme i po prestanku obavljanja funkcije predsednika Republike.

Osporeni čl. 11, 14. i 15. Zakona uređuju posebna prava predsednika i njegovog supružnika po prestanku obavljanja funkcije predsednika Republike. Odredbom člana 11. propisano je da predsednik Republike ima, po prestanku obavljanja funkcije, pravo na doživotno obezbeđenje, kao i obezbeđenje objekata i da po prestanku obavljanja funkcije ima pravo na zaposleno osoblje za obavljanje administrativnih poslova službeni automobil i vozača; da kad predsednik Republike prestane da obavlja funkciju ima pravo na penziju u iznosu od 85% od plate predsednika Republike i da u slučaju smrti predsednika Republike po prestanku obavljanja te funkcije, njegov supružnik ima pravo na penziju u iznosu od 75% od primanja iz stava 1. ovog člana (član 14.) i da supružnik stariji od 55 godina, pravo iz člana 10. ovog Zakona može da koristi i pet godina po prestanku mandata predsednika Republike, odnosno od početka korišćenja tog prava, ukoliko je korišćenje kasnije započeto (član 15.).

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o posebnim pravima i dužnostima predsednika Republike ("Službeni glasnik RS", broj 11/2001) koji je stupio na snagu 23. februara 2001. godine, član 11. Zakona izmenjen je tako da predsednik Republike ima, po prestanku obavljanja funkcije pravo na doživotno lično obezbeđenje i obezbeđenje objekata "od strane jednog zaposlenog, neprekidno" odnosno pravo "na jednog zaposlenog za obavljanje administrativnih poslova, u trajanju od osam časova dnevno u toku radne nedelje, kao i na korišćenje službenog automobila iz servisa službe nadležne za obavljanje zajedničkih poslova republičkih organa". Član 15. izmenjen je tako da glasi: "Ostvarivanje posebnih prava utvrđenih ovim zakonom obezbeđuje se i licu koje je neposredno birano i izabrano za

predsednika Republike Srbije, a funkciju je prestalo da obavlja pre stupanja na snagu ovog zakona".

Navedenim izmenama i dopunama Zakona član 14. nije menjan.

Po oceni Suda, utvrđivanje prava na penziju predsedniku Republike, u slučaju kad prestane da obavlja tu funkciju, odnosno pravo njegovog supružnika na penziju u slučaju njegove smrti u toku ili po prestanku obavljanja funkcije predsednika Republike, kako je to propisano osporenom odredbom člana 14. Zakona, saglasno je ovlašćenju zakonodavca iz člana 72. stav 1. tač. 4), 11) i 12) i člana 40. stav 1. Ustava. Pravo supružnika predsednika Republike na penziju, utvrđeno u članu 14. Zakona, u skladu je sa odredbom člana 40. stav 1. Ustava s obzirom da zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuje sebi određena prava, a za članove svoje porodice - pravo na porodičnu penziju. Na koji način i pod kojim uslovima će zakonodavac ovo pravo urediti, imajući u vidu značaj funkcije predsednika Republike predstavlja pravo zakonodavca iz domena zakonodavne politike i procene celishodnosti pojedinih zakonskih rešenja koja Ustavni sud, nije nadležan da ocenjuje saglasno odredbi člana 125. Ustava. Iz navedenih razloga, Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za ocenu neustavnosti osporene odredbe člana 14. Zakona.

Ustavni sud je u predmetu IY-198/99 ocenjivao ustavnost čl. 11. i 15. Zakona. Sud je tom prilikom doneo Rešenje o neprihvatanju inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti osporenih odredbi Zakona, sa obrazloženjem, da je Narodna skupština ovlašćena da zakonom uredi prava i dužnosti predsednika Republike Srbije i po prestanku obavljanja funkcije, jer je uređivanje tih prava i dužnosti u interesu obezbeđivanja odnosa koji se tiču odbrane i bezbednosti Republike, organizacije nadležnosti i rada republičkih organa i drugih odnosa od interesa za Republiku Srbiju. S obzirom da je Sud već odlučivao o ustavnosti osporenih odredbi Zakona, a iz novih navoda i razloga ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je zahtev odbacio.

Ocena međusobne saglasnosti republičkih propisa, ocena saglasnosti republičkih sa međunarodnim propisima i Poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora kao i primena propisa u praksi nisu u nadležnosti Ustavnog suda propisanoj članom 125. Ustava.

Na osnovu člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-301/2003 od 11.03.2004.

Osnovni krivični zakon ("Službeni glasnik SFRJ", br. 44/76... i 54/90, "Službeni list SRJ" br. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94,61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03).

- čl. 245. i 246.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 245. i 246. Osnovnog krivičnog zakona ("Službeni list SFRJ", br. 44/76, 36/77, 34/84, 74/83, 57/89, 3/90, 45/90 i 54/90, "Službeni list SRJ", br. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94, 61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03).

Republikanska stranka iz Jagodine pokrenula je postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 245. i 246. Osnovnog krivičnog zakona. U predlogu se navodi da su odredbe člana 245. Zakona nedorečene, nerazumljive, neodređene i neopredeljene, pa se stoga ne mogu primenjivati. Ističe se da navedene zakonske odredbe "ne određuju količinu neovlašćene proizvodnje opojnih droga, niti količinu prodaje, odnosno kupovine radi prodaje opojnih droga prema kojoj bi se odredio stepen krivične odgovornosti i visina kazne". Po mišljenju predlagača osporenim Zakonom, obuhvaćeni su samo narkomani i narko dileri, a ne i glavni akteri u proizvodnji i preprodaji narkotika, što Zakon čini neefikasnim u suzbiranju ove vrste kriminala. Ukazuje se da član 245. stav 1. Zakona nema jasno i precizno određene novčane kazne i kazne zatvora za tačno određenu količinu proizvodnje i trgovine narkoticima, kao i da je član 245. Zakona kontradiktoran srodnom krivičnom delu "nedozvoljena trgovina" kojim je obuhvaćena i materija iz člana 246. Zakona. Predlagač navodi da su osporenim odredbama Zakona povećane novčane i kazne zatvora, čime se krše osnovne slobode i dostojanstvo čoveka, odnosno prava građana utvrđena članom 13. članom 15. stav 1, čl. 18. i 22. Ustava Republike Srbije i međunarodnim pravnim aktima.

Ustavni sud je, na sednici održanoj 19. februara 2004. godine, zaključio da navedeni predlog dostavi Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor.

Pošto u ostavljenom roku Narodna skupština nije postupila po navedenom zahtevu, Sud je nastavio postupak, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Odredbe čl. 245. i 246. Osnovnog krivičnog zakona ("Službeni list SFRJ", br. 44/76, 36/77, 34/84, 74/83, 57/89, 3/90, 45/90 i 54/90, "Službeni list SRJ", br. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94, 61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03), nalaze se u Glavi XXII "Krivična dela protiv drugih društvenih vrednosti".

Prema članu 245. Zakona, ko ne ovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje, drži ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupovini, ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstancije ili preparate koji su proglašeni za opojne droge kazniće se zatvorom najmanje pet godina (stav 1). Odredbom stava 2. član 245. predviđen je kvalifikovani oblik tog krivičnog dela, a prema stavu 3. istog člana, radnja izvršenja krivičnog dela može se sastojati i u neovlašćenom držanju opojnih droga. Zakonom su inkriminisane i određene pripremne radnje za delo iz stava 1. (stav 4.), a propisano je i obavezno izricanje mere bezbednosti (stav 5.).

Prema članu 246. Zakona, ko navodi drugom na uživanje opojne droge, ili mu daje opojnu drogu da je uživa on ili drugo lice, ili stavi na raspolaganje prostorije radi uživanja opojne droge, ili na drugi način omogućuje drugom da uživa opojnu drogu, kazniće se zatvorom od jedne do deset godina (stav 1.). Kvalifikovani oblik ovog dela određen je u tri slučaja: ako je delo izvršeno prema maloletniku, prema više lica, ili je izazvalo naročito teške posledice (stav 2.). Propisano je i obavezno izricanje mere bezbednosti oduzimanja predmeta (stav 3.).

Član 12. Ustava Republike Srbije predviđa da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (stav 1). Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (stav 2.). Zloupotreba sloboda i prava čoveka i građanina protivustavna je i kažnjiva, onako kako je to zakonom predviđeno (stav 3.). Ustav, u članu 13. garantuje jednakost građana u pravima i dužnostima i jednaku pravnu zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo.

Prema članu 15. Ustava, sloboda čoveka je neprikosnoven (stav 1.) i niko ne može biti lišen slobode, osim u slučajevima i u postupku koji su utvrđeni zakonom (stav 2.). Ustav takođe, u članu 18. proklamuje nepovredivost ljudskog dostojanstva i prava na privatni život čoveka. Prema članu 22. Ustava, svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom (stav 1.), a zajemčeno je i pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (stav 2.).

Član 23. Ustava propisuje da niko ne može biti kažnjen za delo koje, pre nego što je učinjeno, nije bilo predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo delo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena (stav 1.). Krivična dela i sankcije za učinioce mogu se odrediti samo zakonom (stav 2.).

Prema članu 72. stav 1. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina; ustavnost i zakonitost (tačka 2.); kao i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom (tačka 12.).

Osporenim odredbama Osnovnog krivičnog zakona određena je sadržina krivičnih "dela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga" (član 245.) i "omogućavanje uživanja opojnih droga" (član 246.), kao i sankcije za učinioce ovih krivičnih dela: kazna zatvora, novčana kazna i mera oduzimanja predmeta, što je po oceni Suda, u skladu sa članom 23. stav 2. Ustava, prema kome se krivična dela i sankcije za učinioce mogu odrediti samo zakonom. Pravni osnov za donošenje osporenog Zakona sadržan je u odredbi člana 72. stav 1. tačka 2. Ustava, prema kojoj Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina i ustavnost i zakonitost.

Po oceni Ustavnog suda, osporene odredbe Zakona ne sadrže povredu principa iz člana 18. Ustava, jer su tim odredbama predviđene različite sankcije, koje se mogu izreći zavisno od težine radnji izvršenja krivičnih dela, pa su neosnovani navodi predlagača da Zakon izjednačava sve učinioce pomenutih krivičnih dela. Osporenim odredbama Zakona nije izvršena diskriminacija prema nekom ličnom svojstvu učinioce krivičnog dela pa, po oceni Suda, nema povrede ni ustavnog principa jednakosti građana, proklamovanog članom 13. Ustava. Navedenim zakonskim odredbama, nisu isključena prava na sudsku zaštitu, na žalbu ili drugo pravno sredstvo, jer to nije predmet regulisanja ovog zakona.

O navodima predlagača da su osporene odredbe čl. 245. i 246. Osnovnog krivičnog zakona nedorečene, neprecizne, nerazumljive, kontradiktorne srodnim krivičnim delima i neefikasne u suzbijanju ove vrste kriminala, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava. Ustavni sud takođe, nije

ovlašćen da predlaže izmene i dopune zakona, niti da ocenjuje opravdanost i efikasnost određenih zakonskih rešenja, jer se radi o pitanjima iz domena zakonodavne politike, u okviru koje zakonodavac ocenjuje racionalnost i celishodnosti zakonskih normi koje usvaja.

Na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 72/2004)
 IV-406/2003 od 10.06.2004.

Osnovni krivični zakon ("Službeni glasnik SFRJ", br. 44/76... i 54/90, "Službeni list SRJ" br. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94,61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03).

- član 4. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 4. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona ("Službeni list SFRJ", br. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90, 54/90 i "Službeni list SRJ" br. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94, 61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03).

Advokatska komora Srbije pokrenula je pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti odredbe člana 4. stav 3. Zakona navedenog u izreci. Predlagač navodi da je dopunom člana 4. Zakona osporenim stavom 3. i propisivanjem da "ako je u vreme izvršenja krivičnog dela za to delo propisana smrtna kazna, učiniocu krivičnog dela se može izreći kazna zatvora od četrdeset godina", data mogućnost retroaktivne primene zakona i na one učinioce koji su u periodu od 17. novembra 2001. godine do 9. marta 2002. godine izvršili krivično delo, za koje je republičkim zakonom propisana smrtna kazna. Da je ovim učiniocima suđeno u tom periodu mogla bi im biti izrečena samo kazna zatvora od petnaest godina u smislu člana 1. Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona SRJ ("Službeni list SRJ", broj 61/01) u vezi sa članom 7. Zakona. Stoga, po mišljenju predlagača, osporena odredba nije saglasna sa članom 121. Ustava Republike Srbije kao i sa članom 20. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama.

Predlog za ocenu ustavnosti člana 4. stav 3. Zakona, na osnovu člana 64. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) dostavljen je na odgovor Narodnoj skupštini Republike Srbije. U ostavljenom roku Narodna skupština nije dostavila odgovor, pa je Sud, u smislu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka nastavio postupak.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je materijalno krivično zakonodavstvo do stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) bilo uređeno

Krivičnim zakonom Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SFRJ" broj 44/76, 36/77, 34/84, 74/87, 57/89, 3/90, 45/90, 54/90, i "Službeni list SRJ", br. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 i 61/2001) i Krivičnim zakonom Republike Srbije ("Službeni glasnik SRS" br. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89, 21/90 i "Službeni glasnik RS" br. 16/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002, 11/2002 i 80/2002). Nakon stupanja na snagu Ustavne povelje i nakon što je Narodna skupština Republike Srbije donela Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije i Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srbije koji su objavljeni u "Službenom glasniku RS", broj 39/03 materijalno krivično zakonodavstvo Republike Srbije je uređeno Osnovnim krivičnim zakonom (Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije čiji su naziv i pojedine odredbe izmenjene i dopunjene u "Službenom glasniku RS", broj 39/03) i Krivičnim zakonom Republike Srbije.

Odredbom člana 23. st. 1. i 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da niko ne može biti kažnjen za delo koje pre nego što je učinjeno nije bilo predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo delo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena. Krivična dela i sankcije za učinioca mogu se odrediti samo zakonom. Prema članu 72. stav 1. tačka 2. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina. Članom 121. Ustava utvrđeno je, da zakon ne može imati povratno dejstvo (stav 1.); da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo (stav 2.), da se kažnjiva dela utvrđuju i kazne za njih izriču prema zakonu, odnosno prema drugom propisu koji je važio u vreme izvršenja dela, osim ako je novi zakon, odnosno propis blaži za učinioca (stav 3.).

Odredbom člana 4. stav 1. Osnovnog krivičnog zakona regulisano je vremensko važenje tog zakona. Pravilo koje ta odredba sadrži, da se na učinioca krivičnog dela primenjuje zakon koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, je izraz načela zakonitosti. Međutim, stav 2. člana 4. osporenog Zakona predviđa izuzetak od tog opšteg pravila i propisuje retroaktivnu *primenu* zakona ako je blaži za učinioca. Prema oceni Ustavnog suda propisivanjem, kao u osporenoj odredbi stava 3. člana 4. navedenog Zakona, da se učiniocu krivičnog dela, ako je za to delo u vreme izvršenja bila propisana smrtna kazna, može izreći kazna zatvora od 40 godina, ne znači određivanje povratnog dejstva zakona u smislu člana 121. stav 2. Ustava, s obzirom da se ta odredba odnosi na pravne situacije koje su u toku, a ne i na tzv. "svršene pravne činjenice", i kao opšta norma jednako se odnosi na sva lica u odnosnoj pravnoj situaciji.

Odlučivanje o tome šta je "blaži zakon" nije pitanje o kojem se može raspravljati pri oceni ustavnosti norme zakona kojom se na opšti način uređuje raspon krivično-pravne sankcije za određeno krivično delo. Ustavno-pravno dejstvo blažeg zakona vezano je isključivo za primenu zakona, a ne znači ograničenje zakonodavca da donošenjem i izmenama zakona, propisuje krivična dela i sankcije, da određuje vremensko važenje zakona, pa čak i sa povratnim dejstvom pod uslovima utvrđenim Ustavom. Međutim, o primeni osporenog zakonskog rešenja u sistemu krivičnih sankcija nije nadležan da odlučuje Ustavni sud u smislu člana 125. Ustava.

Na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-192/2003 od 15.01.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 17/2004)

Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003).

- čl. 3, 4. i 5.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 3, 4 i 5. Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 4. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona ("Službeni list SFRJ" broj 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 i 54/90, "Službeni list SRJ", broj 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 i 61/2001 i "Službeni glasnik RS", broj 39/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za ocenu ustavnosti odredaba Zakona navedenih u izreci.

Prvom inicijativom osporene su odredbe čl. 3, 4 i 5. Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije kojima je u sistem krivičnih sankcija uvedena kazna konfiskacije imovine učinioca krivičnog dela, uz obrazloženje da je ista suvišna u kaznenom sistemu postojećih imovinskih sankcija, s obzirom na postojanje instituta oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim delom, te da se uvođenjem ove sankcije omogućava arbitrarnost u postupku "jer izricanje ove sporedne kazne nije objektivizirano prema krivičnom delu, već prema izrečenoj visini kazne za određena krivična dela". Inicijativom se ističe i da je ova kazna nepravična, "jer zakonito stečenu imovinu ne može i ne sme niko oduzeti".

Drugom inicijativom osporena je odredba člana 4. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona uz obrazloženje da su ovom odredbom povređene ustavne norme o zabrani retroaktivnog važenja krivičnog zakona, jer ista omogućava izricanje strože kazne zatvora od one kazne zatvora koja se mogla izreći u vreme izvršenja krivičnog dela.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da se, shodno odredbi člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije primenjuje kao propis Republike Srbije pod nazivom "Osnovni krivični zakon" kojim je regulisana oblast materijalnog krivičnog zakonodavstva.

Ustav Republike Srbije predviđa da se krivična dela i sankcije za učinioce mogu odrediti samo zakonom (član 23. stav 2.). Odredbom člana 34. stav 1. Ustava predviđeno je da se jamči pravo svojine, u skladu s Ustavom, i sloboda preduzetništva. Članom 71. stav 1. Ustava propisano je da republički organi, u okviru Ustavom utvrđenih prava i dužnosti Republike Srbije, utvrđuju politiku, donose i izvršavaju zakone, druge propise i opšte akte, vrše ustavno-sudsku i sudsku zaštitu

ustavnosti i zakonitosti. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 2. utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina; ustavnost i zakonitost. Članom 121. Ustava određeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo (stav 1); da se kažnjiva dela utvrđuju i kazne za njih izriču prema zakonu, odnosno prema drugom propisu koji je važio u vreme izvršenja dela, osim ako je novi zakon, odnosno propis blaži za učinioca.

Osporenim odredbama Zakona predviđeno je da se konfiskacija imovine može se izreći samo kao sporedna kazna (član 35. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona), da se konfiskacija imovine sastoji se u oduzimanju imovine osuđenom licu bez naknade, u granicama propisanim zakonom; kao i da se konfiskacija imovine može izreći kad je učiniocu krivičnog dela sa elementom organizovanog kriminala izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje četiri godine (član 39a Zakona).

Polazeći od ustavnog ovlašćenja zakonodavca da uređuje pitanja krivičnih dela i sankcija za učinoce krivičnih dela, Ustavni sud je utvrdio da je u domenu zakonodavne politike u ovoj oblasti uređivanje osnovnih instituta krivičnog prava kao što su krivično delo i krivična odgovornost, sistem krivičnih sankcija i mera bezbednosti, amnestija i pomilovanje, rehabilitacija osuđenih lica i ostali instituti materijalnog krivičnog prava. Shodno tome, propisivanje i međusobno usklađivanje krivičnih sankcija u oblasti kaznene politike, na osnovu koje se ostvaruje individualna i generalna prevencija na teritoriji Republike Srbije, predstavlja segment u okviru realizacije Ustavom utvrđene nadležnosti zakonodavca. Ovakav ustavno-pravni okvir nedvosmisleno upućuje na to da pitanja ocene svrsishodnosti i celishodnosti konfiskacije imovine učinioca krivičnog dela, njene kompatibilnosti sa srodnim institutima, pre svega institutom oduzimanja imovinske koristi pribavljenje krivičnim delom, nisu predmet ocene i razmatranja Ustavnog suda, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Osporenu odredbu člana 4. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona Ustavni sud je cenio u predmetu IV-192/03 i Odlukom od 15. januara 2004. godine ("Službeni glasnik RS", broj 17/2004) odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti iste. U obrazloženju Odluke, Sud navodi da propisivanje, kao u osporenoj odredbi člana 4. navedenog Zakona, da se učiniocu krivičnog dela, ako je za to delo u vreme izvršenja bila propisana smrtna kazna, može izreći kazna zatvora od 40 godina, ne znači određivanje povratnog dejstva zakona u smislu člana 121. stav 2. Ustava, s obzirom da se ta odredba odnosi na pravne situacije koje su u toku, a ne na tzv. "svršene pravne činjenice", i kao opšta norma jednako se odnosi na sva lica u odnosnoj pravnoj situaciji.

S obzirom na to da je o ustavnosti člana 4. stav 3. Osnovnog krivičnog zakona Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, zahtev je odbačen na osnovu 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-169/2003 od 11.03.2004.

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01).

- član 39. stav 1. tačka 1) i član 107. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 39. stav 1. tačka 1) i člana 107. stav 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 39. stav 1. tačka 1) i člana 107. stav 1. Zakona navedenog u izreci. Inicijator smatra da osporene odredbe nisu saglasne članu 13, članu 22. stav 1. i članu 26. Ustava jer iz njih proizlazi da "osuđenici - teški akutni bolesnici imaju prava koja su pod jednakim uslovima uskraćena osuđenima - teškim hroničnim bolesnicima".

U sprovedenom postupku Sud je utvrdio da Zakon o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01) propisuje da se izvršavanju sankcije pristupa kad postane pravosnažna odluka kojom je sankcija izrečena i kad za izvršenje sankcija nema zakonskih smetnji (član 3. stav 1.) i da se izvršenje sankcije može odložiti i prekinuti pod uslovima određenim zakonom (član 4.). Prema osporenom članu 39. stav 1. tačka 1) Zakona, izvršenje kazne zatvora može se, na molbu osuđenog, odložiti ako je osuđeni oboleo od teške akutne bolesti – dok bolest traje; a prema osporenom članu 107. stav 1. Zakona, direktor Uprave može, na molbu osuđenog ili predlog upravnika zavoda, odobriti prekid izvršenja kazne zatvora ako nastanu razlozi zbog kojih bi se njeno izvršenje moglo odložiti.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom (član 22. stav 1.); da se jamči poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom i svakom drugom postupku, u slučaju lišenja odnosno ograničenja slobode, kao i za vreme izvršenja kazne, niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ponižavajućem kažnjavanju ili postupanju (član 26. st. 1. i 2.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu slobode i prava čoveka i građanina (član 72. stav 1. tačka 2.).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, zakonodavac je, po oceni Ustavnog suda bio ovlašćen da uredi uslove, način i postupak izvršenja krivičnih sankcija, a isto tako postupao je u granicama svojih ustavnih ovlašćenja, kada je u članu 39. stav 1. tačka 1) Zakona o izvršenju krivičnih sankcija propisao da se, na molbu osuđenog, može odložiti izvršenje kazne zatvora, ako je osuđeni oboleo od teške akutne bolesti. Takođe, Ustavni sud je ocenio saglasnim sa Ustavom, član 107. stav 1. Zakona prema kome direktor Uprave može odobriti prekid izvršenja kazne zatvora, ako nastanu razlozi zbog kojih bi se njeno izvršenje moglo odložiti.

Ustavni sud smatra da osporenim zakonskim rešenjem nisu povredena načela iz čl. 13., 22. i 26. Ustava. Naime, navedenim zakonskim odredbama uređuje se, obezbeđuje i ostvaruje odlaganje i prekid izvršenja kazne zatvora svih subjekata u identičnoj pravnoj situaciji, a proklamovana načela o pravnoj jednakosti građana iz člana 13. Ustava i načelo o pravu svakog na jednaku pravnu zaštitu iz člana 22. stav 1. Ustava, već garantuju jednakost građana koji se nalaze u identičnim pravnim situacijama. Takođe, Sud je, ocenio da se, takvim propisivanjem ne povređuje zajamčeno poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva i fizičkog integriteta iz člana 26. st. 1. i 2. Ustava, već se njima samo omogućava da se osuđenom odloži izvršenje kazne u slučaju ako je oboleo od teške akutne bolesti, kao i mogućnost odobrenja prekida izvršenja kazne, ako nastanu razlozi zbog kojih se njeno izvršenje može odložiti.

Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporenih odredaba Zakona.

Ustavni sud Republike Srbije u smislu člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje celishodnost normativnih rešenja iz Zakona.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-424/2003 od 04.03.2004.

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01).

- član 107. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 107. stav 2. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 107. stav 2. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. Po navodima inicijatora osporena odredba po kojoj žalba nije dopuštena protiv akta direktora Uprave za izvršenje krivičnih sankcija suprotna je

članu 22. Ustava Republike Srbije, "jer isključuje i žalbu i upravni spor protiv prvostepenog upravnog akta, a na drugi način nije obezbeđena kontrola zakonitosti tog akta".

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je odredbom člana 107. stav 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija propisano da direktor Uprave može odobriti prekid izvršenja kazne zatvora, na molbu osuđenog ili predlog upravnika zavoda, ako nastanu razlozi zbog kojih bi se njeno izvršenje moglo odložiti, a osporenim stavom 2. ovog člana da protiv odluke direktora Uprave žalba nije dopuštena.

U odredbama čl. 3. do 6. Zakona propisano je da se izvršenju sankcije pristupa kad postane pravosnažna odluka kojom je sankcija izrečena i kad za izvršenje sankcije nema zakonskih smetnji; da se izvršenje sankcije može odložiti i prekinuti pod uslovima određenim zakonom; da se licu prema kome se izvršava sankcija oduzimaju ili ograničavaju prava samo u granicama nužnim za izvršenje sankcije u skladu sa zakonom; da se protiv pojedinačnih akata kojima se rešava o pravima i obavezama lica prema kojima se izvršava sankcija ne može voditi upravni spor; da se za podneske, službene radnje i rešenja u vezi sa primenom odredaba ovog zakona ne plaća taksa, ako zakonom nije drukčije određeno. Zakon je u odredbi člana 9. propisao da Uprava za izvršenje zavodskih sankcija, kao organ uprave u sastavu Ministarstva pravde Republike Srbije organizuje, sprovodi i nadzire izvršenje kazne zatvora. Član 24. st. 1. i 3. Zakona propisuje, između ostalog, da Upravom rukovodi direktor Uprave; da je direktor Uprave odgovoran za zakonito i pravilno izvršenje zavodskih sankcija u Republici Srbiji. Zakonom je u odredbama čl. 56. do 152. uređen položaj osuđenog dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora od trenutka stupanja u zavod do trenutka otpuštanja osuđenog sa izdržavanja kazne. Ovim odredbama su između ostalog, posebno uređena prava osuđenog; pogodnosti osuđenog; premeštaj osuđenog; prekid izvršenja kazne zatvora i uslovni otpust. U odredbama čl. 107. do 113. Zakona posebno je propisan prekid izvršenja kazne zatvora i to odlukom direktora Uprave i povodom vanrednih pravnih sredstava, opoziv prekida izvršenja kazne kao i dejstvo prekida izvršenja kazne.

Prema članu 1. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 33/97 i 31/01) po ovom zakonu dužni su da postupaju državni organi kad u upravnim stvarima, neposredno primenjujući propise, rešavaju o pravima, obavezama ili pravnim interesima fizičkog lica, pravnog lica ili druge stranke, kao i kad obavljaju druge poslove utvrđene ovim zakonom. Prema odredbi člana 6. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list SRJ", broj 46/96), upravni akt u smislu ovog zakona je akt kojim državni organ i preduzeće ili druga organizacija u vršenju javnih ovlašćenja rešava o određenom pravu ili obavezi fizičkog lica ili pravnog lica ili druge stranke u upravnoj stvari.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom, i da je svakome zajamčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.); da poslove državne uprave obavljaju ministarstva; da se za obavljanje određenih poslova državne uprave obrazuju organi uprave u sastavu ministarstva, a

za vršenje stručnih poslova obrazuju se posebne organizacije (član 94. st. 1. i 4.). Prema članu 122. Ustava, državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja mogu u pojedinačnim stvarima rešavati o pravima i obavezama građana ili na osnovu zakona, primenjivati mere prinude i ograničenja, samo u zakonom propisanom postupku u kome je svakome data mogućnost da brani svoja prava i interese i da protiv donesenog akta izjavi žalbu, odnosno upotrebi drugo zakonom predviđeno pravno sredstvo. Članom 124. Ustava utvrđeno je da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa, kao i protiv takvih akata organa i organizacija koja vrše javna ovlašćenja donesenih u prvom stepenu može izjaviti žalba nadležnom organu; da se zakonom izuzetno, u određenim slučajevima, može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti; da o zakonitosti konačnih pojedinačnih akata kojima državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama, odlučuje sud u upravnom sporu, ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita; i da se samo zakonom može, izuzetno u određenim vrstama upravnih stvari, isključiti upravni spor.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredbi Ustavni sud je utvrdio da odredba člana 107. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija predviđa mogućnost da direktor Uprave odluči o odobrenju prekida izvršenja kazne zatvora, u okviru ovlašćenja da organizuje, sprovodi i nadzire izvršenje kazne zatvora, a ne u vršenju javnog ovlašćenja. Mogućnost podnošenja molbe osuđenog za prekid izvršenja kazne zatvora ne predstavlja pravo osuđenog da mu se u svakom slučaju odobri prekid izvršenja kazne ukoliko nastupe razlozi za to, već jednu vrstu pogodnosti o kojoj odlučuje direktor Uprave, pa je stoga Ustavni sud ocenio da se osporenom odredbom Zakona ne povređuje Ustavom zajemčeno pravo na žalbu iz čl. 22. i 124. Ustava. Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe Zakona.

Na osnovu člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-460/2003 od 15.07.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003).

- čl. 2., 4., 5., 8., 10., 11., 12., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 22., 23. i 24.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe čl. 4., 5., 8., 10., 11., 12., člana 15. stav 3., člana 17. stav 3. u delu koji glasi "i Vladu", čl. 19. i 20., člana 22. u delu koji glasi "...i zamenik", "...odnosno Vladi", člana 23. u delu koji glasi: "a o prestanku dužnosti zamenika odlučuje Vlada" i člana 24. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/03), nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbijaju se predlozi za utvrđivanje neustavnosti čl. 2., 14. i 18. Zakona iz tačke 1. i člana 27. st. 1., 2. i 4., člana 28. stav 3., člana 71. stav 2. i člana 73. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02).

3. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 42. stav 3., člana 49. stav 2., člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02).

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koji su preduzeti na osnovu odredaba člana 8. Zakona iz tačke 1. Odluke.

Advokatska komora Vojvodine pokrenula je postupak pred Ustavnim sudom za ocenu ustavnosti čl. 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 22, 23. i 24. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003). U predlogu se ističe se da je osporenim članom 8. Zakona izmenjen raniji član 56. Zakona o javnom tužilaštvu tako što je propisano da javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Vlade, da zamenika javnog tužioca imenuje Vlada na predlog ministra nadležnog za pravosuđe, a da broj zamenika javnih tužilaca za svako javno tužilaštvo određuje Narodna skupština na predlog Vlade. Predlagač navodi da osporene odredbe Zakona kojima su izmenjeni član 43., član 44. stav 2., član 56., član 58. stav 1., član 59. stav 1., član 60. stav 1., čl. 62. i 63., član 66. stav 2., član 72. stav 3., član 74. stav 1. i čl. 77. i 78. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002), slede osnovnu promenu izvršenu članom 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona kojom se predlaganje javnih tužilaca i njihovih zamenika izuzima iz nadležnosti Visokog saveta pravosuđa, a imenovanje zamenika javnih tužilaca iz nadležnosti Narodne skupštine i da tu promenu prati niz normativnih intervencija usmerenih na konsekventno prenošenje ingerencija nad javnim tužilaštvom na izvršnu vlast. Predlagač smatra da osporene odredbe Zakona nisu u saglasnosti sa članom 103. stav 1. Ustava Republike Srbije i tač. 3., 4. i 7. Uputstva ujedinjenih nacija o ulozi tužilaca. Prema mišljenju predlagača, "ovlašćenja koja su osporenim odredbama data Vladi i ministru nadležnom za pravosuđe u predlaganju za izbor javnih tužilaca i imenovanju njihovih zamenika, u bitnome narušavaju načelo samostalnosti javnog tužioca i podređuju ga političkoj volji izvršne vlasti. Takav način izbora i imenovanja ne pruža osnovne garancije da će biti zasnovan na objektivnim merilima i sproveden u fer i nepristrasnoj proceduri". Ujedno, "subordinacija javnog tužilaštva izvršnoj vlasti... ne obezbeđuje nosiocima funkcija u ovom državnom organu zaštitu od zastrašivanja, ometanja i neovlašćenog uplitanja". U predlogu se ističe da je "... Vlada emanacija izvršne vlasti, čiji politički potezi... slede politički dnevni red" i da "... njen uticaj ... na kadrovsku politiku u tužilaštvu, sa svim pretpostavkama da se, imajući u vidu reizbornost zamenika javnog tužioca, proširi i na domen donošenja odluka, devalvira princip legaliteta, kao rukovodeću obavezu javnotužilačke funkcije i suštinski izraz njene samostalnosti".

Predloženo je da Ustavni sud Republike Srbije, na osnovu člana 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, donese rešenje kojim će obustaviti izvršenje pojedinačnih akata ili radnji donetih ili preduzetih na osnovu člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu kao odredbe kojom se najdirektnije povređuje načelo samostalnosti javnog tužilaštva.

Republičko javno tužilaštvo, takođe je pokrenulo postupak za ocenu ustavnosti i odredaba čl. 2. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu, i člana 27. st. 1, 2. i 4, člana 28. stav 3, člana 42. stav 3, člana 49. stav 2,

člana 71. st. 2. i 3, člana 73. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002).

U odnosu na član 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ističe se da je tim članom vršenje dužnosti zamenika javnog tužioca ograničeno na period od osam godina, dok je dužnost javnog tužioca utvrđena kao neprekidna, čime je, po mišljenju podnosioca predloga, povređen jedan od osnovnih principa vršenja poslova u ovom državnom organu - princip monokratizma, po kome je javni tužilac nosilac svih poslova, a zamenici zamenjuju javnog tužioca i istupaju u njegovo ime. Isto tako, u predlogu se navodi da su prema odredbi člana 106. Ustava i funkcija javnog tužioca i zamenika javnog tužioca stalna dužnost. U predlogu je kao osporen označen i član 18. Zakona kojim je propisano da zameniku javnog tužioca dužnost prestaje istekom vremena za koje je imenovan, ali nisu izneti konkretni razlozi osporavanja ovog člana.

Osporenim odredbama člana 42. stav 3, člana 49. stav 2, člana 71. st. 2. i 3, člana 73. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu uspostavljaju se posebna disciplinska ovlašćenja ministra nadležnog za pravosuđe da odlučuje o udaljenju Republičkog javnog tužioca, o pokretanju i vođenju postupka o tome koje su službe, poslovi i postupci nespojivi sa dužnošću Republičkog javnog tužioca i da Republičkom javnom tužiocu, zbog nesavesnog i nestručnog vršenja poslova, izriče disciplinske mere. Prema mišljenju predlagača, navedenim odredbama javno tužilaštvo se podređuje ministarstvu nadležnom za pravosuđe, odnosno ministru pravde i na taj način jedan hijerarhijski i centralistički uređen državni organ, kakvo je javno tužilaštvo se dovodi pod direktnu podređenost izvršnoj vlasti što je u suprotnosti sa odredbama čl. 103. Ustava. Prema navodima predlagača, odredbama člana 27. st. 1, 2. i 4. i člana 28. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu povređena je personalna dimenzija samostalnosti javnog tužilaštva. Ove odredbe su, prema mišljenju predlagača u suprotnosti sa članom 103. Ustava jer samostalnost javnog tužilaštva u sebi sadrži personalnu samostalnost koja mu je oduzeta davanjem ministru pravde ovlašćenja da propisuje podatke potrebne za lični list i da vodi lični list.

U predlogu Republičkog javnog tužilaštva, u odnosu na odredbe čl. 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 22, 23. i 24. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu navode se, u osnovi, isti razlozi kao u predlogu Advokatske komore Vojvodine.

Ustavnom sudu podneta je i inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu, u kojoj se navodi da je Zakon o izmenama i dopunama Zakona o tužilaštvu protivan Ustavu Srbije zbog toga što "Vlada predlaže imenovanje republičkog tužioca, a sve druge tužioce i zamenike imenuje Vlada na predlog ministra pravde, a to znači da je tužilaštvo praktično organ Vlade i da je pod direktnom ingerencijom ministra pravde". Polazeći od teksta inicijative kao osporena odredba identifikovana je odredba člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003).

Ustavni sud je predloge Advokatske komore Vojvodine, Republičkog javnog tužilaštva i inicijativu dostavio Narodnoj skupštini na odgovor, odnosno mišljenje. Narodna skupština nije, na zahteve Ustavnog suda, dostavila odgovor, odnosno mišljenje na podnete predloge i inicijativu, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Osporenim odredbama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 63/01 i 42/02) propisano je: da ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, za svakog javnog tužioca, zamenika javnog tužioca i zaposlenog u javnom tužilaštvu vodi lični list (član 27. i 28.); da o udaljenju Republičkog javnog tužioca odlučuje ministar nadležan za poslove pravosuđa (član 42. stav 3.); da ministar nadležan za pravosuđe vodi postupak odlučivanja o tome da li su druge službe, poslovi ili postupci nespojivi sa dužnošću Republičkog javnog tužioca (član 49. stav 2.); da postupak za utvrđivanje navršenja radnog veka i razloga za razrešenje pokreće i ministar nadležan za pravosuđe, pored javnog tužioca, neposrednog višeg javnog tužioca i Republičkog javnog tužioca, i da ministar pokreće i vodi postupak u kome utvrđuje da li je Republički javni tužilac navršio radni vek i postoje li razlozi za njegovo razrešenje (član 71. stav 3.); da Republičkoj javnom tužiocu mere upozorenja ili meru uklanjanja iz javnog tužilaštva, od jednog meseca do jedne godine, u prvom stepenu izriče ministar nadležan za pravosuđe (član 75. stav 3.).

Osporenim odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/03) propisano je: da dužnost javnog tužioca traje neprekidno od prvog izbora do navršenja radnog veka, a da se zamenik javnog tužioca imenuje na osam godina i da može biti ponovo imenovan (član 2.); da je na odluku o udaljenju javnog tužioca i zamenika javnog tužioca sa dužnosti dopušten prigovor Vladi, u roku od tri dana (član 4.); da javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Vlade, a zamenika javnog tužioca imenuje Vlada na predlog ministra za pravosuđe (član 8.); da izbor javnih tužilaca i imenovanje zamenika javnih tužilaca oglašava ministar nadležan za pravosuđe (član 10.); da se prijave na oglas o izboru i imenovanju podnose ministarstvu nadležnom za pravosuđe (član 11.); da ministar nadležan za pravosuđe pribavlja podatke i mišljenja o stručnosti i dostojnosti kandidata (član 12.); da zamenik javnog tužioca polaže zakletvu pred predsednikom Vlade (član 15.); da o odluci da javni tužilac nije izabran niti zamenik javnog tužioca imenovan Republički javni tužilac obaveštava Narodnu skupštinu i Vladu (član 17.); da zameniku javnog tužioca dužnost prestaje i kad istekne vreme na koje je imenovan i ako bude ukinuto javno tužilaštvo (član 18.); da je na odluku o utvrđivanju razloga za prestanak dužnosti dopušten prigovor Vladi u roku od osam dana (član 19.); da Republički javni tužilac obaveštava Narodnu skupštinu ili Vladu, kada se utvrdi navršenje radnog veka ili razlog za razrešenje, (član 20.); da javni tužilac ili zamenik koji žele da im dužnost prestane podnose pismeni zahtev Narodnoj skupštini odnosno Vladi (član 22.); da o prestanku dužnosti zamenika javnog tužioca odlučuje Vlada (član 23.); da u ostalim slučajevima, osim slučajeva navedenih u stavu 1. člana 79. Zakona o javnom tužilaštvu, dužnost prestaje onog dana koji u svojoj odluci navedu Narodna skupština odnosno Vlada (član 24.).

Ustavni sud je u postupku utvrdio:

Osporenim odredbom člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu propisano je da javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Vlade, da zamenika javnog tužioca imenuje Vlada, na predlog ministra nadležnog za pravosuđe, a da broj zamenika javnih tužilaca za svako javno tužilaštvo određuje Narodna skupština na predlog Vlade. Osporene odredbe čl. 4., 5., 10., 11., 12., 14., člana 15. stav 3., člana 17. stav 2., čl. 19., 20., 22., 23. i 24. ovog Zakona slede osnovnu promenu iz člana 8. Zakona i normativno prenose ingerencije nad javnim tužilaštvom na Vladu Republike Srbije i ministra nadležnog za pravosuđe.

Navedene odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/03), po oceni Ustavnog suda, u odnosu na

ovlašćenja koja su tim odredbama data Vladi Republike Srbije i ministru nadležnom za pravosuđe, nisu u saglasnosti sa odredbama člana 103. Ustava. Naime, tim odredbama dovodi se u pitanje Ustavom utvrđeni položaj javnog tužilaštva kao dela pravosudnog sistema i funkcionalna samostalnost u vršenju javno tužilačkih poslova, jer se davanjem posebnih ovlašćenja Vladi i ministru nadležnom za poslove pravosuđa u predlaganju za izbor javnih tužilaca i imenovanju njihovih zamenika, na određeni način, suprotno Ustavu, uspostavlja institucionalna zavisnost javnog tužilaštva od organa izvršne vlasti. Time se stvara i mogućnost da se, vrši kontrola rada ovog državnog organa i u krajnjoj liniji, s obzirom da se taj organ obrazuje i na hijerarhijskom principu, utiče i na ostvarivanje javno tužilačke funkcije u celini, na način da se ona, putem predlaganja za izbor javnog tužioca i imenovanja zamenika javnog tužioca dovodi u zavisnost od izvršne vlasti, što je u suprotnosti sa odredbom člana 103. stav 1. Ustava.

Odredbe čl. 2. i 18. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu, po oceni Ustavnog suda, nisu nesaglasne s Ustavom. Prema odredbama člana 104. stav 2. i člana 106. Ustava, nosilac javno tužilačke funkcije je jedino javni tužilac, a zamenici javnog tužioca obavljaju poslove iz okvira prava i dužnosti javnog tužioca, pod njegovim neposrednim nadzorom i u njegovo ime. Iz navedenih odredaba Ustava proizlazi da je stalna samo funkcija javnog tužioca. Stoga je, po oceni Ustavnog suda, u domenu zakonodavne politike da li će se zakonom urediti da je dužnost zamenika javnog tužioca stalna ili će trajati određeno vreme.

Osporenim odredbom člana 14. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ne uređuju se odnosi, već se tom odredbom briše odredba člana 62. Zakona, a to, samo po sebi, nije razlog za utvrđivanje neustavnosti.

Odredbama člana 27. st. 1., 2. i 4. i člana 28. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02), po oceni Ustavnog suda, ne dovodi se u pitanje funkcionalna samostalnost javnog tužilaštva u obavljanju javno tužilačkih poslova, već se tim odredbama obezbeđuje mogućnost da se, vođenjem ličnog lista, efikasno i celovito vodi evidencija o podacima koji su od značaja za efikasniji rad i obavljanje javno tužilačke funkcije, pa je Ustavni sud odbio predloge za utvrđivanje neustavnosti ovih odredaba Zakona.

Odredbe člana 71. stav 2. i člana 73. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu kojima je predviđeno da postupak za utvrđivanje navršenja radnog veka i razloga za razrešenje pokreću javni tužilac, neposredno viši javni tužilac, Republički javni tužilac i ministar nadležan za poslove pravosuđa i da u tom postupku Republički javni tužilac ima isti položaj kao i ministar nadležan za pravosuđe, po oceni Ustavnog suda, nisu u suprotnosti s Ustavom, jer se navedenim odredbama Zakona ne povređuje Ustavom utvrđeni položaj javnog tužilaštva, kao samostalnog državnog organa.

Odlukom Ustavnog suda I U - 179/02 od 19. juna 2003. godine ("Službeni glasnik RS", broj 70/2003) odbijen je predlog Republičkog javnog tužilaštva, Okružnog javnog tužilaštva u Beogradu, Prvog, Drugog i Petog opštinskog javnog tužilaštva u Beogradu, za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 42. stav 3., člana 49. stav 2. člana 71. stav 3. i člana 75. stav 3. Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/014 i 42/02). Ustavni sud je tom prilikom ocenio da "osporenim odredbama zakona putem uspostavljanja posebnih ovlašćenja ministra nadležnog za pravosuđe, nije narušen ustavom utvrđeni položaj javnog tužilaštva, kao samostalnog državnog organa, jer o pitanjima koja se uređuju tim odredbama konačnu odluku, po prigovoru na odluku ministra nadležnog za pravosuđe, donosi Visoki savet

pravosuđa". S obzirom da iz novih navoda, razloga i dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je, saglasno članu 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), zahtev za ocenjivanje ustavnosti navedenih odredaba Zakona odbacio.

Zahtev za donošenje mere obustave izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koji su preduzeti na osnovu člana 8. Zakona, Ustavni sud je odbacio, jer je, doneo konačnu odluku, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Polazeći od iznetog, a na osnovu člana 42. stav 3., člana 46. tač. 1) i 9), i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava odredbe Zakona iz tačke 1. Odluke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-167/2003 od 22.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 44/2004)

Zakon o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02 i 27/03).

- član 11. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 11. stav 3. Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02 i 27/03).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 11. stav 2. Zakona iz tačke 1. izreke.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu osporene odredbe Zakona iz tačke 1.

Advokatska komora Srbije pokrenula je pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti odredbe člana 11. st. 2. i 3. Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02 i 27/03). Predlagač smatra da je osporenim odredbom Zakona data mogućnost da sudije nižih sudova zbog promene sudske nadležnosti i osnivanja novih sudova, budu raspoređeni na rad u više sudove aktom Visokog saveta pravosuđa bez izbora u taj sud od strane Narodne skupštine i bez sprovođenja izbornog postupka propisanog zakonom. Po oceni predlagača osporena odredba Zakona nesaglasna je sa članom 73. stav 1. tačka 10. i članom 35. stav 2. Ustava Republike Srbije. Predloženo je da Ustavni sud, imajući u vidu odredbu člana 85. Zakona o uređenju sudova obustavi izvršenje svih pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu osporene odredbe Zakona.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Osporenom odredbom člana 11. Zakona propisano je da dužnost sudije ne prestaje ako bude smanjen broj sudija; da izuzetno, ako sud bude ukinut ili ako nadležnost suda, u celini ili znatnim delom, bude prenet na drugi sud, sudija nastavlja dužnost u sudu koji je nadležnost preuzeo, i da o tome u kojem sudu sudija nastavlja dužnost odlučuje Visoki savet pravosuđa. Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da sudska vlast pripada sudovima (član 9. stav 4.); da se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešće u upravljanju, i da je svakome pod jednakim uslovima dostupno radno mesto i funkcija (član 35. stav 2.); da Narodna skupština bira i razrešava, pored drugih u toj odredbi navedenih funkcionera i predsednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova (član 73. stav 1. tačka 10) da je sudijska funkcija stalna; da sudiji prestaje sudijska funkcija kad to sam zatraži ili kad ispuni uslove za starosnu penziju; da Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno razrešenje sudije i o tome obaveštava Narodnu skupštinu; da sudija ne može biti premešten protiv svoje volje (član 101. st. 1, 2,4 i 5.) i da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuju zakonom (član 102. stav 1.).

Po oceni Suda, osporena odredba člana 11. stav 3. Zakona, ne daje mogućnost da sudije nižih sudova, zbog promene sudske nadležnosti i osnivanja novih sudova budu raspoređeni na rad u više sudove aktom Visokog saveta pravosuđa bez sprovođenja izbornog postupka propisanog zakonom i bez izbora u taj sud od strane Narodne skupštine. Visoki savet pravosuđa, prema odredbama Zakona o sudijama ne vrši izbor sudija nego samo predlaže izbor, a od sudije koji je izabran od strane Narodne skupštine i čija je funkcija stalna, zavisi da li će, ako sud bude ukinut, prihvatiti prelazak u drugi sud ili ne. Okolnost da je sud ukinut ili je nadležnost suda u kome je sudija obavljao dužnost u celini ili znatnim delom prenet na drugi sud, po oceni Suda, ne znači da Visoki savet pravosuđa time stiče pravo, odnosno mogućnost da odlučuje da sudija nastavi dužnost u sudu druge vrste i višeg stepena od suda u kome je izabran za sudiju, jer bi se tako, mimo Zakonom propisanog postupka za izbor, vršio premeštaj sudija iz sudova jedne vrste i stepena u sudove višeg ranga, odnosno stepena, a time bi bilo devalvirano pravo Narodne skupštine Republike Srbije da bira i razrešava sudije svih sudova. Intencija osporene norme Zakona je po oceni Suda da, saglasno načelu stalnosti sudijske dužnosti iz člana 101. st. 1. i 5. Ustava obezbedi da funkcija sudije može prestati samo kad nastupe razlozi koji su utvrđeni u Ustavu a ne da stvori mogućnost napredovanja, odnosno izbora u sudove višeg stepena, suprotno Ustavu i Zakonu.

Iz navedenih razloga Ustavni sud, je odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe člana 11. stav 3. Zakona.

Ustavni sud je u predmetu IV-122/02 razmotrio zahtev za ocenu ustavnosti odredbe člana 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02), (osporeni stav 2. člana 11. Zakona) i doneo Odluku ("Službeni glasnik RS", broj 17/2003) kojom je odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti te odredbe Zakona. Ustavni sud je tom prilikom ocenio da navedena odredba Zakona nije u nesaglasnosti sa odredbom člana 101. stav 5. Ustava, zbog toga što se ne radi o premeštaju sudije u drugi sud bez njegove saglasnosti, već naprotiv, o slučaju kad se zbog organizacionih promena i drugačijeg ustrojstva sudova postojeći sud ukida ili se njegova nadležnost u celini ili znatnim delom prenosi na drugi sud, pa stoga ne postoji objektivna mogućnost da sudija nastavi rad u sudu u kojem je obavljao funkciju. Takođe, tom odredbom nije povređeno ni načelo stalnosti sudijske

funkcije budući da ne postoji stvarna mogućnost da sudija suda koji bude ukinut ili čija nadležnost bude u "celini ili znatnim delom" preneti na drugi sud ostvari princip stalnosti sudijske funkcije u tom sudu.

S obzirom da je o ustavnosti osporene odredbe Zakona Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda i razloga ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je zahtev odbacio.

Ustavni sud smatra da navodi predlagača da je osporena odredba Zakona suprotna članu 35. stav 2. i članu 73. stav 1. tačka 10. Ustava ne stoje, jer se osporenim odredbom Zakona ne dovodi u pitanje sloboda rada i slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i pod jednakim uslovima dostupnost radnog mesta i funkcije kao ni pravo Narodne skupštine da bira i razrešava pored drugih i predsednika i sudije Ustavnog suda, Vrhovnog suda i drugih sudova.

Zahtev da se obustavi izvršenje pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu osporenih odredaba Zakona, Ustavni sud je odbacio, s obzirom da je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je na osnovu, člana 42. stav 3., člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 34/2004)
 IY-379/2003 od 04.03.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 27/03).

- član 70.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 70. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 27/03), nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje donetih na osnovu Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 70. Zakona, navedenog u izreci. U inicijativama se navodi da je odredba člana 70. Zakona, kojom je propisano da Veće za pitanja sudske uprave utvrđuje predlog za izbor i razloge za razrešenje predsednika suda, nesaglasna sa odredbom člana 101. stav 4. Ustava Republike Srbije, prema kojoj Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije, i o tome obaveštava Narodnu skupštinu. Takođe, osporena odredba Zakona je "u direktnoj suprotnosti sa načelima nezavisnosti sudstva, podele vlasti ali i vladavine prava", odnosno sa odredbama člana 1, člana 9. st. 1, 3. i 4. i člana 96. stav 1. Ustava. Inicijatori smatraju da je na osnovu relevantnih odredbi Ustava i zakona, uloga predsednika suda ključna u funkcionisanju pravosuđa i nezavisna u odnosu na izvršnu vlast, dok prema osporenoj odredbi Zakona te

nezavisnosti nema, s obzirom da Veće za pitanje sudske uprave koje predlaže izbor i utvrđuje razloge za razrešenje predsednika suda čine lica koja su pod isključivim uticajem izvršne vlasti. Ovakvom zakonskom odredbom, po njihovom mišljenju, umanjuje se prethodno dostignuti nivo samostalnosti i nezavisnosti predsednika suda, krši načelo vladavine prava i podele vlasti o čemu je Ustavni sud izrazio svoj stav u Odluci IV-122/02 ("Službeni glasnik RS", br. 17/03 i 25/03) prilikom ocene ustavnosti većeg broja odredbi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 42/02). Predloženo je da Ustavni sud Republike Srbije, na osnovu člana 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, do donošenja konačne odluke obustavi izvršenje svih pojedinačnih akata ili radnji koje su preduzete na osnovu osporene odredbe Zakona.

Ustavni sud Republike Srbije je povodom podnetih inicijativa, Rešenjem IV-232/03 od 4. decembra 2003. godine, pokrenuo postupak za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 70. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 27/03). Navedeno Rešenje o pokretanju postupka, saglasno članu 64. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), dostavljeno je Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor.

S obzirom da traženi odgovor nije dostavljen, Ustavni sud je, na osnovu odredbe člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Osporenou odredbom člana 70. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama propisano je da predlog za izbor i razloge za razrešenje predsednika suda utvrđuje Veće za pitanja sudske uprave; da Veće za pitanja sudske uprave čine predsednik nadležnog odbora Narodne skupštine, ministar nadležan za pravosuđe, predsednik Vrhovnog suda Srbije i četiri člana koje Narodna skupština bira među sudijama okružnih i viših sudova; da mandat člana Veća za pitanja sudske uprave traje dve godine, i da predsednik suda koji želi da mu dužnost prestane podnosi pismeni zahtev Veću za pitanja sudske uprave koji se odmah prosleđuje Narodnoj skupštini.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da ustavotvorna i zakonodavna vlast pripada Narodnoj skupštini, a da sudska vlast pripada sudovima (član 9. st. 1. i 4.); da Narodna skupština bira i razrešava, pored drugih u toj odredbi navedenih funkcionera, i predsednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova (član 73. stav 1. tačka 10.); da su sudovi samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata (član 96. stav 1.); da u suđenju učestvuju sudije i sudije porotnici na način utvrđen zakonom (član 99. stav 1.); da Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije, i o tome obaveštava Narodnu skupštinu (član 101. stav 4.).

Po oceni Ustavnog suda osporena odredba člana 70. Zakona, prema kojoj Veće za pitanja sudske uprave utvrđuje predlog za izbor i razloge za razrešenje predsednika suda, nesaglasna je sa odredbama člana 9. i člana 101. stav 4. Ustava Republike Srbije. Naime, ustanovljavanjem Veća za pitanja sudske uprave čije članove bira Narodna skupština narušava se načelo podele vlasti, posebno, imajući u vidu da ono odlučuje o pitanjima od naročitog značaja za sudove, kao što su izbor i postojanje razloga za razrešenje predsednika suda. Odredbom člana 101. stav 4. Ustava, propisano je da Vrhovni sud, u skladu sa zakonom utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije, i o tome obaveštava Narodnu skupštinu. Ustav ne čini ustavnopravnu razliku između sudije i predsednika

suda, kako u vršenju sudijske funkcije tako i u njenom prestanku. Funkcija sudije se ne može isključiti iz funkcije predsjednika suda, jer se predsjednik suda bira iz reda sudija. S obzirom da Ustavom nisu predviđeni posebni razlozi za razrešenje predsjednika suda, to se, po oceni Suda, propisan postupak za razrešenje sudije odnosi i na predsjednika suda.

Ustavni sud smatra da je osporenom odredbom Zakona, osim toga, stvorena mogućnost da postupak predlaganja kandidata za izbor predsjednika suda bude izvan uticaja sudske vlasti. Međutim, u sistemu podele vlasti i sudska vlast se organizuje i deluje na principu nezavisnosti i samostalnosti što, pored funkcionalne, znači i samostalnost u organizacionoj odvojenosti te vlasti od drugih grana vlasti. Zakonodavna vlast ostvaruje svoju Ustavom utvrđenu ulogu i položaj konačnim izborom predloženih kandidata za sudije i predsjednike sudova, saglasno članu 73. tačka 10. Ustava, prema kome Narodna skupština bira i razrešava, pored drugih funkcionera, i predsjednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova. Stoga, nesaglasno je sa načelom podele vlasti, iz člana 9. Ustava, da i postupak predlaganja kandidata za izbor predsjednika suda bude u zavisnosti od te vlasti.

Takođe, odredbom člana 70. Zakona umanjen je, po oceni Suda, već dostignuti nivo samostalnosti i nezavisnosti sudova koji je bio uspostavljen ranijim Zakonom o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 od 6. novembra 2001. godine). Time je narušeno opšteprihvaćeno načelo međunarodnog prava proklamovano u članu 1. stav 3. Evropske povelje o Zakonu za sudije, usvojene u Strazburu 8. do 10. jula 1998. godine, u skladu sa osnovnim načelima OUN o nezavisnosti sudstva, koje je usvojila Generalna skupština OUN novembra 1985. godine. Naime, članom 1. stav 3. navedenog Zakona propisano je da se nacionalnim zakonodavstvom ne može "umanjiti već dostignuti nivo nezavisnosti i samostalnosti sudstva, i da se zakonom, kada se tiče izbora sudija, mora predvideti i učešće jednog tela nezavisnog od izvršne i zakonodavne vlasti u kojem će najmanje jedna polovina biti sudije izabrane od strane njihovih kolega i to na način koji garantuje najširu zastupljenost pravosuđa".

Zahtev za donošenje privremene mere kojom će se obustaviti izvršenje "svih pojedinačnih akata ili radnje" na osnovu osporene odredbe Zakona, Ustavni sud je odbacio, s obzirom da je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je osnovu člana 42. stav 3. i člana 47. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredba Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", broj 27/03) navedena u tački 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-232/2003 od 18.03.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 35/2004)

Zakon o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92).

- član 49. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 49. stav 3. Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 49. stav 3. Zakona o sudovima, u kojoj se navodi da osporena odredba Zakona ne omogućava zaštitu i ostvarivanje prava na žalbu protiv odluke o razrešenju sudije, i da je samim tim u nesaglasnosti sa članovima 12, 13, 22, 119. i 124. Ustava Republike Srbije.

Zakonom o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 6/2001, 42/2002 i 27/2003) u članu 84. predviđeno je da Zakon o sudovima iz izreke, prestaje da važi 1. januara 2002. godine, izuzev odredaba člana 14. do člana 20, koje su prestale da važe 1. januara 2004. godine. Osporenom odredbom člana 49. stav 3. Zakona o sudovima bilo je propisano da protiv odluke o utvrđivanju prestanka sudijske funkcije i odluke o razrešenju sudije, nije dopuštena sudska zaštita.

Ustavom Republike Srbije u članu 12. utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom. Članom 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje, ili koje lično svojstvo, a prema članu 22. Ustava svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Odredbom člana 35. stav 3. Ustava, predviđeno je da zaposlenom može prestati radni odnos protiv njegove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom, a odredbom člana 124. Ustava predviđeno je da protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa, kao i protiv takvih akata organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, donesenih u prvom stepenu, može se izjaviti žalba nadležnom organu (stav 1.), da se zakonom, izuzetno, u određenim slučajevima, može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti (stav 2.), da o zakonitosti konačnih pojedinačnih akata kojima državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama, odlučuje sud u upravnom sporu, ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita (stav 3.) i da se samo zakonom može, izuzetno, u određenim vrstama upravnih stvari, isključiti upravni spor (stav 4.).

Osporenom odredbom Zakona, po oceni Suda, nije isključeno članom 22. Ustava utvrđeno pravo svih na jednaku zaštitu svojih prava u zakonom utvrđenom postupku, kao i zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu. Ovo pravo, osporenom odredbom Zakona samo se uskraćuje u postupku zaštite pred redovnim sudom, ali ne i u postupku pred Saveznim ustavnim sudom, korišćenjem instituta ustavne žalbe. Naime, prema odredbama Ustava Savezne Republike Jugoslavije, koji je važio u vreme donošenja osporenog Zakona, bila je propisana mogućnost podnošenja ustavne žalbe zbog povrede pojedinačnim aktom ili radnjom sloboda i prava čoveka i građanina utvrđenih ovim Ustavom (član 124. stav 1. tačka 6)), kao i da Savezni ustavni sud odlučuje o ustavnoj žalbi kad nije obezbeđena druga pravna zaštita (član 128.).

Sud je, takođe, ocenio da osporenom odredbom Zakona nije povređeno ni načelo ravnopravnosti iz člana 13. Ustava, jer je pitanje sudske zaštite protiv odluke o utvrđivanju prestanka sudijske funkcije i odluke o razrešenju sudije uređeno jednako za sve subjekte koji se nađu u istoj pravnoj situaciji, pa stoga nije prihvaćena inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe Zakona.

Ustavni sud, na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-281/2003 od 19.02.2004.

Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01, 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04).

- član 522.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 522. Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01, 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 522. Zakonika o krivičnom postupku. U inicijativi se navodi da su Zakonik o krivičnom postupku i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, u pogledu vrste, postupka i organa koji odlučuju o

uslovnom otpustu direktno suprotni i da primena člana 522. Zakonika u Srbiji uvodi diskriminaciju lica koja su osudili sudovi u Srbiji i o čijem uslovnom otpustu odlučuje sud i lica koja imaju prebivalište ili boravište u Srbiji, a osudili su ih sudovi iz Crne Gore. Naime, Zakonik o krivičnom postupku se ne primenjuje u Republici Crnoj Gori i o uslovnom otpustu lica koja izdržavaju kazne u zatvorima u Crnoj Gori odlučuje komisija za uslovni otpust, a ne sud. Po mišljenju inicijatora, primena člana 522. Zakonika o krivičnom postupku u Republici Srbiji ima za posledicu da se molbe za uslovni otpust osuđenika iz Republike Crne Gore koji izdržavaju kaznu zatvora u Republici Srbiji, prosleđuju sudovima u Crnoj Gori koji nisu nadležni da o njima odlučuju. O podnetim molbama ne odlučuje ni komisija za uslovni otpust, jer ona odlučuje samo o uslovnom otpustu lica koja izdržavaju kazne u zatvorima u Crnoj Gori. Stoga je, po mišljenju inicijatora, primena osporene odredbe člana 522. Zakonika, suprotna članu 13. i članu 22. stav 1. Ustava Republike Srbije. Pored toga, takvom primenom osporene odredbe, po mišljenju inicijatora, "organi Srbije se odriču dela ustavno-pravnog i zakonodavnog suvereniteta na sopstvenoj teritoriji", jer o uslovnom otpustu jednog broja lica odlučuju organi u Crnoj Gori.

U sprovedenom postupku Sud je utvrdio da je institut uslovnog otpusta regulisan odredbom člana 522. Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01, 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04) tako što je, u stavu 2, propisano da se molba za puštanje na uslovni otpust podnosi sudu koji je sudio u prvom stepenu, kao i odredbama čl. 146. do 152. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01), tako što je u st. 1. i 2. člana 147. propisano da o molbi i predlogu za uslovni otpust odlučuje Komisija za uslovni otpust, koju obrazuje ministar pravde. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, u odredbi člana 3. stav 1. i čl. 33. i 34. propisuje da se izvršenju sankcije pristupa kad postane pravosnažna odluka kojom je sankcija izrečena i kad za izvršenje sankcije nema zakonskih smetnji; da je za upućivanje osuđenog na izdržavanje kazne zatvora nadležan opštinski sud prema prebivalištu, odnosno boravištu osuđenog u vreme kad je odluka kojom je kazna izrečena postala pravosnažna; isti sud zadržava nadležnost i ako se prebivalište ili boravište osuđenog docnije izmene; kad su prebivalište i boravište osuđenog nepoznati, za upućivanje je nadležan opštinski sud koji je doneo prvostepenu odluku, a ako je tu odluku doneo okružni sud, za upućivanje je nadležan opštinski sud u mestu sedišta tog okružnog suda.

Polazeći od tih odredbi Sud je ocenio da u Republici Srbiji kazne zatvora izdržavaju svi osuđeni kojima su pravosnažnim sudskim odlukama izrečene kazne zatvora, tako da se po istim propisima Republike Srbije odlučuje i o uslovom otpustu.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom (član 22. stav 1.).

Polazeći od navedenih odredbi Ustava, Ustavni sud je ocenio da se osporena odredba člana 522. Zakonika, koja uređuje postupak za puštanje na uslovni otpust podjednako odnosi na sva lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji bez obzira na lično svojstvo. Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe Zakonika, jer je ocenio da se tom odredbom ne dovode u neravnopravan položaj osuđeni.

Takođe, Ustavni sud je konstatovao da je u predmetu Suda, IY-421/2003, povodom "inicijative za rešenje sukoba nadležnosti po pitanju uslovnog otpusta u Republici Srbiji i za ocenu međusobne saglasnosti člana 522. Zakona o krivičnom postupku i člana 147. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija", Zaključkom od 29. januara 2004. godine, odbačena inicijativa zbog nenadležnosti, s tim što je Sud svojim aktom IY-421/2003 od 1. marta 2003. godine, shodno odredbi člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ukazao Narodnoj skupštini Republike Srbije na potrebu usaglašavanja rešenja o nadležnosti i postupku odlučivanja o uslovnom otpustu u Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija i Zakoniku o krivičnom postupku.

Ustavni sud Republike Srbije u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da ocenjuje primenu i posledice primene normativnih rešenja zakona..

Na osnovu člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-420/2003 od 01.07.2004.

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001).

- čl. 62. i 262.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 62. i 262. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 8. stav 4. i člana 9. Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 8. stav 4., čl. 9, 62. i 262. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", broj 28/2000). Inicijator osporava navedene odredbe Zakona iz razloga što smatra da su njima povređena prava građana na sudsku zaštitu priznata Ustavom Republike Srbije, odnosno pravo na žalbu protiv sudske odluke u izvršnom postupku. Podnosilac inicijative navodi: da se odredbama čl. 8. i 9. Zakona kojima je propisano da je odluka suda doneta po prigovoru pravnosnažna i da protiv iste nisu dozvoljeni revizija i ponavljanje postupka, uskraćuje pravo na žalbu višem sudu protiv odluke prvostepenog suda; da odredba člana 62. Zakona ima za posledicu da u izvršnom postupku "sud može ukiniti svako rešenje po službenoj

dužnosti", pa i pravnosnažno rešenje, bez prava poverioca na izjavljivanje žalbe; da je član 262. Zakona koji određuje da se postupak izvršenja započet do dana stupanja na snagu ovog Zakona okončava prema njegovim odredbama, suprotan ustavnom principu zabrane retroaktivnog dejstva propisa. Inicijator smatra da ovakva zakonska rešenja vode nepravilnostima u primeni Zakona u praksi.

Zakonom o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001), koji se, na osnovu člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuje kao zakon Republike Srbije, uređuju se pravila postupka po kojima sud postupa radi prinudnog izvršenja sudske odluke koja glasi na ispunjenje obaveze i radi obezbeđenja potraživanja, kao i radi prinudnog izvršenja odluke donesene u upravnom ili prekršajnom postupku koja glasi na ispunjenje novčane obaveze i na obezbeđenje novčanog potraživanja o kome se odlučuje u upravnom ili prekršajnom postupku, osim ako je za to izvršenje ili obezbeđenje zakonom određena nadležnost drugog organa (član 1.).

Članom 8. Zakona propisano je: da se protiv rešenja donesenog u prvom stepenu može izjaviti prigovor, osim ako u ovom zakonu nije određeno da prigovor nije dozvoljen (stav 1.), da se prigovor može izjaviti u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja (stav 2.), da prigovor ne odlaže izvršenje, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (stav 3.), da je odluka donesena po prigovoru pravnosnažna (osporeni stav 4.) i da protiv zaključka nema mesta pravnom leku (stav 5.). Osporenim članom 9. Zakona propisano je da protiv pravnosnažnog rešenja donesenog u postupku izvršenja i obezbeđenja nije dozvoljena revizija, niti ponavljanje postupka. Osporenim članom 62. Zakona utvrđeno je da će se, pored drugih slučajeva predviđenih u ovom zakonu, izvršenje obustaviti po službenoj dužnosti i kad je izvršna isprava pravnosnažno ukinuta, preinačena, poništena, ili stavljena van snage, odnosno kad je potvrda o izvršnosti ukinuta (stav 1.) i da će se rešenjem o obustavi postupka ukinuti sve sprovedene izvršne radnje, ako se time ne dira u stečena prava trećih lica (stav 2.). Osporenim članom 262. Zakona propisano je da će se postupak izvršenja i obezbeđenja započet do stupanja na snagu ovog zakona okončati po njegovim odredbama.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (član 12. st. 1. i 4.); da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom, i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina, ustavnost i zakonitost (član 72. stav 1. tačka 2.); da sudovi štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost (član 95.); da su sudovi samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata (član 96. stav 1.); da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuju zakonom (član 102. stav 1. Ustava); da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih pravnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa donesenih u prvom stepenu, može izjaviti žalba nadležnom organu, i da se zakonom, izuzetno, u određenim slučajevima može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti (član 124. st. 1. i 2.). Članom 121. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je, pored ostalog, da zakon ne

može imati povratno dejstvo, i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povretno dejstvo.

Ustavni sud je u predmetu *IY-299/2003* u kome je ocenjivao ustavnost, pored ostalog, i člana 8. stav 4. i člana 9. Zakona o izvršnom postupku, na sednici od 12. februara 2004. godine, doneo Rešenje kojim nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti ovih odredaba Zakona, jer je ocenio: da se osporenim odredbama Zakona ne isključuje pravo na žalbu i mogućnost izjavljivanja vanrednih pravnih lekova u izvršnom sudskom postupku; da Zakon saglasno članu 22. i članu 124. st. 1. i 2. Ustava i načelu hitnosti u izvršnom postupku uvodi prigovor kao pravno sredstvo protiv rešenja izvršnog suda donetog u prvom stepenu, da je tim odredbama Zakona na opšti i jednak način za sve učesnike u izvršnom postupku obezbeđena sudska zaštita prava i zakonitosti, i da se njima ne povređuje pravni princip devolutivnog dejstva žalbe, odnosno drugog redovnog pravnog sredstva protiv odluke suda koja se donosi u prvom stepenu, jer o prigovoru odlučuje određeno drugostepeno sudsko veće, kao druga sudska instanca; da rešenje Zakona prema kome protiv pravnosnažne sudske odluke u izvršnom postupku nisu dozvoljeni revizija i ponavljanje postupka kao vanredni pravni lekovi, ne znači isključenje svih vanrednih pravnih lekova kao sredstava za zaštitu interesa stranaka, jer shodna primena Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77...35/91 i "Službeni list SRJ", br. 27/92...3/2002), u postupku izvršenja ostavlja mogućnost podnošenja drugog predviđenog vanrednog pravnog leka – zahteva za zaštitu zakonitosti. Pored toga, Sud je polazeći od odredaba čl. 95, 96, 98. i 102. Ustava iz kojih proizlazi ovlašćenje za zakonsko uređivanje nadležnosti, sastava sudova i postupaka pred njima, koje uključuje pravo na propisivanje pravnih sredstava i lekova u sudskim postupcima pa i u izvršnom postupku, utvrdio da se odredbama čl. 8. i 9. Zakona ne povređuju Ustavom garantovane slobode i prava i utvrđene dužnosti građana i da one nisu u suprotnosti sa članom 22. stav 2. Ustava, kao i da je određivanje vrste i broja pravnih sredstava u izvršnom sudskom postupku stvar zakonodavne politike i procene celishodnosti pojedinih zakonskih rešenja, koje Ustavni sud saglasno odredbi člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

S obzirom da je Ustavni sud već odlučivao o ustavnosti člana 8. stav 4. i člana 9. Zakona o izvršnom postupku, a navodi i razlozi osporavanja istih odredaba Zakona u predmetnom ustavnom sporu nisu takve prirode da bi predstavljali osnov za ponovno odlučivanje, to je zahtev koji se odnosi na ove odredbe Zakona Sud odbacio.

Odredbama osporenog člana 62. Zakona, pored ostalih slučajeva obustave postupka predviđenih drugim odredabama Zakona, taksativno su određeni osnovi, odnosno slučajevi kada sud po službenoj dužnosti obustavlja izvršni postupak, uz ukidanje sprovedenih izvršnih radnji, a to su slučajevi kada je izvršna isprava iz čl. 16. i 18. Zakona po kojoj je određeno izvršenje, pravnosnažno ukinuta, preinačena, poništena ili stavljena van snage, odnosno ako je ukinuta potvrda o njenoj izvršnosti, i kada, u smislu čl. 1. i 16. Zakona, ne postoje zakonske pretpostavke za postupanje suda radi prinudnog izvršenja izvršne isprave koja glasi na ispunjenje obaveze. Odredbama člana 8. stav 1. i člana 49. st. 1. i 3. Zakona predviđeno je da se protiv rešenja donesenog u prvom stepenu u postupku izvršenja, odnosno sprovođenja izvršenja, može izjaviti prigovor, osim ako ovim zakonom nije određeno da prigovor nije dozvoljen. Kako Zakon ni u jednoj odredbi ne isključuje pravo na podnošenje prigovora protiv rešenja o obustavi izvršenja, Sud je utvrdio da je i protiv rešenja o obustavi postupka po službenoj dužnosti dozvoljen prigovor.

Navedeno zakonsko rešenje, po oceni Suda, nije u suprotnosti sa ustavnim principima jednake zaštite prava i na zakonu zasnovanih interesa svih lica u postupku pred sudovima i prava na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njihovim pravima i pravnim interesima iz člana 22. Ustava, niti sa odredbama člana 12. st. 1, 2. i 4. i člana 72. stav 1. tačka 2., čl. 95, 96. i 102. Ustava prema kojima se zakonom utvrđuje način ostvarivanja prava na sudsku zaštitu u izvršnom postupku, nadležnost sudova i pravila ovog postupka. Određivanje vrste sudskih odluka koje se donose u izvršnom postupku i razloga za njihovo donošenje, u domenu je svrsishodnosti i opravdanosti zakonskih normi, što prema članu 125. Ustava, ovaj Sud nije nadležan da ocenjuje.

Osporeni član 262. Zakona, kao prelazna zakonska odredba, propisuje vremensko važenje Zakona, odnosno postupanje u izvršnim predmetima započetim po ranije važećim propisima i pitanje daljeg toka postupka – kada i na koje slučajeve će se primeniti odredbe ovog Zakona. Ustavni sud ocenjuje da osporena odredba člana 262. Zakona nema povratno dejstvo, jer ne menja odnose koji su pravosnažno okončani pred nadležnim sudom u postupku izvršenja do dana stupanja na snagu ovog zakona, već se tom odredbom propisuje postupanje po novom Zakonu, u postupcima koji su u toku, odnosno koji su pokrenuti pre stupanja na snagu Zakona, ali nisu okončani, budući da se izvršni postupak (u smislu odredaba čl. 41. do 48. Zakona) pravosnažno okončava tek kada se, na osnovu donetog rešenja o izvršenju, izvršenje sprovede u celini.

O pitanjima zakonitosti odluka suda opšte nadležnosti donetih u izvršnom postupku i pravilnosti primene osporenog Zakona, Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje.

Na osnovu člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud odlučio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-74/2004 od 17.06.2004.

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001).

- član 6. st. 1. i 4. i član 9.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 6. stav 1. u delu koji glasi: "o prigovoru odlučuje veće trojice sudija istog suda", člana 8. stav 1. u delu koji glasi: "Protiv rešenja donesenog u prvom stepenu može se izjaviti prigovor" i stav 4., i člana 9. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti odredaba čl. 6, 8. i 9. Zakona o izvršnom postupku

("Službeni glasnik RS", broj 28/2000) navedenih u izreci. Inicijator smatra da su osporene odredbe Zakona nesaglasne sa članom 22. stav 2. Ustava Republike Srbije kojim se građanima zajemčuje pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv sudske ili odluke drugog državnog organa kojom se rešava o njihovim pravima ili pravnim interesima. Predlaže da ovaj Sud kao sastavni deo inicijative prihvati i razloge za osporavanje istih odredbi Zakona iznete u njegovoj ranijoj inicijativi koju je podneo Saveznom Ustavnom sudu.

Članom 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, koja je stupila na snagu 4. februara 2003. godine, utvrđeno je da će se zakoni Savezne Republike Jugoslavije izvan poslova Srbije i Crne Gore primenjivati kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju.

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001) se prema navedenim odredbama Ustavne povelje primenjuje kao zakon Republike Srbije. Stupanjem na snagu ovog Zakona 8. jula 2000. godine, prestao je da važi Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90 i 35/91 i "Službeni list SRJ", br. 27/92, 31/93 i 24/94), osim odredaba čl. 194, 195, 197, 198, 200. do 203, 206, člana 207. st. 1. i 2. i člana 208. st. 1. i 2. koje su prestale da važe 31. decembra 2002. godine.

Odredbama Zakona čiji su delovi osporeni, propisano je: članom 6. stav 1. - da izvršni postupak u prvom stepenu vodi i odluke donosi sudija pojedinac, a o prigovoru odlučuje veće trojice sudija istog suda; članom 8. - da se protiv rešenja donesenog u prvom stepenu može se izjaviti prigovor, osim ako u ovom Zakonu nije određeno da prigovor nije dozvoljen (stav 1.), da se prigovor može izjaviti u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja (stav 2.), da prigovor ne odlaže izvršenje, ako Zakonom nije drugačije određeno (stav 3.), da je odluka donesena po prigovoru pravnosnažna (stav 4.) i da protiv zaključka nema mesta pravnom leku (stav 5.); i članom 9. - da protiv pravnosnažnog rešenja donesenog u postupku izvršenja i obezbeđenja nije dozvoljena revizija, niti ponavljanje postupka.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (član 12. st. 1. i 4.); da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom, i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina, ustavnost i zakonitost (član 72. stav 1. tačka 2.); da sudovi štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost (član 95.); da su sudovi samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata (član 96. stav 1.); da sud sudi u veću i da se zakonom može odrediti da u određenim stvarima sudi sudija pojedinac (član 98. st. 1. i 2.); da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuju zakonom (član 102. stav 1. Ustava); da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih pravnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa donesenih u prvom stepenu, može izjaviti žalba nadležnom organu, i da se zakonom, izuzetno, u određenim slučajevima može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti (član 124. st. 1. i 2.).

Po oceni Ustavnog suda, osporena odredba člana 6. Zakona nije u suprotnosti sa Ustavom. Ustav je u članu 22. svima zajemčio jednaku zaštitu prava i na zakonu zasnovanih interesa u postupku pred sudovima, državnim organima i drugim organima i organizacijama, kao i pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o ovim pravima i pravnim interesima, ostavljajući pri tome drugim svojim odredbama (član 12. st. 1, 2. i 4., član 72. stav 1. tačka 2., član 96. stav 1. i član 98. st. 1. i 2.) zakonodavcu da utvrdi koji nadležni organ o tome odlučuje, i u kom sastavu, što je u članu 6. stav 1. Zakona i učinjeno propisivanjem da je nadležni organ koji odlučuje o prigovoru kao pravnom sredstvu protiv odluka donetih u izvršnom postupku u prvom stepenu - veće trojice sudija istog suda.

Povodom osporenih odredaba čl. 8. i 9. Zakona, Sud je utvrdio da su neosnovani navodi inicijatora da se ovim odredbama isključuje pravo na žalbu i mogućnost izjavljivanja vanrednih pravnih lekova. Zakon saglasno Ustavu i načelu hitnosti u izvršnom postupku uvodi prigovor kao drugo pravno sredstvo protiv rešenja izvršnog suda donetog u prvom stepenu, čime je, saglasno članu 22. i članu 124. st. 1. i 2. Ustava po kome se i drugim pravnim sredstvom, osim žalbe, mogu štititi prava i na zakonu zasnovani interesi građana, na opšti i jednak način za sve učesnike u izvršnom postupku obezbeđena sudska zaštita prava i zakonitosti. Ovakvom regulativom ne povređuje se ni pravni princip devolutivnog dejstva žalbe odnosno drugog redovnog pravnog sredstva protiv odluke suda koja se donosi u prvom stepenu, jer o prigovoru odlučuje određeno drugostepeno sudsko veće, kao druga sudska instanca koja ne rešava u prvostepenom postupku. Takođe, rešenje Zakona prema kome protiv pravnosnažne sudske odluke u izvršnom postupku nisu dozvoljeni revizija i ponavljanje postupka kao vanredni pravni lekovi, ne znači isključenje svih vanrednih pravnih lekova kao sredstava za zaštitu interesa stranaka, jer shodna primena Zakona o parničnom postupku, u postupku izvršenja ostavlja mogućnost podnošenja drugog predviđenog vanrednog pravnog leka - zahteva za zaštitu zakonitosti.

Imajući u vidu da iz odredaba čl. 95, 96, 98. i 102. Ustava proizlazi ovlašćenje za zakonsko uređivanje nadležnosti, sastava sudova i postupaka pred njima, koje uključuje pravo na propisivanje pravnih sredstava i lekova u sudskim postupcima pa i u izvršnom postupku, Sud ocenjuje da se osporenim odredbama čl. 6, 8. i 9. Zakona ne povređuju Ustavom garantovane slobode i prava i utvrđene dužnosti građana i da one nisu u suprotnosti sa članom 22. stav 2. Ustava. Određivanje vrste i broja pravnih sredstava u izvršnom sudskom postupku stvar je zakonodavne politike i procene celishodnosti pojedinih zakonskih rešenja koja Ustavni sud saglasno odredbi člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

Na osnovu izloženog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-299/2003 od 12.02.2004.

Zakon o izmenama Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SRJ", broj 3/2002).

- član 16.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 16. Zakona o izmenama Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SRJ", broj 3/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 16. Zakona navedenog u izreci. Po mišljenju inicijatora osporena odredba ima retroaktivno dejstvo na sve sporove koji su pokrenuti pre izmene zakona, a nije doneta prvostepena odluka ili nije izjavljena revizija, zbog toga što su izmenjeni vrednosni iznosi, u članu 382. st.2. i 3.; članu 458. stav 1.; članu 497. stav 1.; članu 502. stav 1. Zakona, doveli do toga da su u sporovima koji su u toku, stranke izgubile pravo na ulaganje revizije iako su to pravo "stekle" po ranijem zakonu.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Zakon o izmenama Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SRJ", broj 3/2002) stupio je na snagu 26. januara 2002. godine.

U osporenoj odredbi člana 16. Zakon propisuje da ako je pre stupanja na snagu ovog zakona donesena prvostepena presuda ili rešenje kojim je postupak pred prvostepenim sudom okončan, dalji postupak sprovede se po pravilima parničnog postupka koja su važila do dana stupanja na snagu ovog zakona (stav 1); a ako posle stupanja na snagu ovog zakona bude ukinuta prvostepena odluka iz stava 1. ovog člana, dalji postupak sprovede se po ovom zakonu (stav 2.); o reviziji izjavljenoj protiv pravosnažne odluke drugostepenog suda, u postupku koji je pokrenut pre stupanja na snagu ovog zakona, rešavaće se po pravilima parničnog postupka koja su važila do dana stupanja na snagu ovog zakona (stav 3.).

Odredbom člana 121. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da zakon, ne može imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo.

Po oceni Suda, osporena odredba člana 16. Zakona, nema povratno dejstvo, jer ne menja odnose koji su pravosnažno okončani pred prvostepenim ili drugostepenim sudom do stupanja na snagu ovog zakona, već se tom odredbom, kao prelaznom, propisuje postupanje po novom Zakonu, u prvostepenim postupcima koji su u toku, nezavisno od toga da li je postupak pokrenut, pre ili nakon izmene zakona, ili je postupak nastavljen nakon ukidanja prvostepene odluke (st. 1. i 2.). U pogledu ustavnosti stava 3., po kome se o reviziji izjavljenoj protiv pravosnažne odluke drugostepenog suda, u postupku koji je pokrenut pre stupanja na snagu ovog zakona, rešava po pravilima parničnog postupka koja su važila do dana stupanja na snagu ovog zakona, Ustavni sud ocenjuje da se, tom odredbom ne predviđa povratno dejstvo zakona, već naprotiv propisuje se primena odredbi zakona koje su važile do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Na osnovu člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) rešeno je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-147/2003 od 05.02.2004.

Zakon o advokaturi ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 i 72/2002).

- član 4. stav 1. tačka 7) i stav 2.

Statut Advokatske komore Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 43/99, 65/2001 i 41/2002).

- član 77. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 77. stav 2. Statuta Advokatske komore Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 43/99, 65/2001 i 41/2002) nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 4. stav 1. tačka 7) i stav 2. Zakona o advokaturi ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 i 72/2002).

3. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 77. st. 1. i 3. Statuta iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 4. Zakona o advokaturi i inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 77. Statuta Advokatske komore Srbije. U inicijativi se navodi da je osporenim odredbama Zakona o advokaturi, kao dopunski uslov za obavljanje advokature propisan i uslov dostojnost poverenja za obavljanje advokature, koji se u praksi primenjuje neobjektivno i radi obezbeđenja određenih interesa organa koji odlučuju o upisu u imenik advokata. Po mišljenju inicijatora osporenim odredbama člana 77. Statuta Advokatske komore Srbije navedeni zakonski uslov propisan je na drugačiji način, čime se stvara stanje umanjene pravne sigurnosti u advokaturi kao društvenom pozivu i službi, jer u praksi nadležni organi, primenjujući ovaj dodatni uslov za obavljanje advokature, ograničavaju obavljanje advokatske delatnosti.

U odgovoru Advokatske komore Srbije na razloge osporavanja odredaba Statuta Advokatske komore, ističe se da je dostojnost poverenja za bavljenje određenim profesijama propisana velikim brojem važećih zakona, a da je dostojnost propisana kao jedan od uslova za sve stalne učesnike pravosudnog procesa, zbog čega

ni advokatura ne može biti izuzetak. Prema navodima Advokatske komore ovaj uslov odgovara međunarodnim standardima koji se odnose na slobodu vršenja advokatske profesije. U vezi sa osporavanjem odredbe člana 77. Statuta Advokatske komore Srbije, u odgovoru se navodi da je osporena odredba Statuta u svemu saglasna sa članom 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o advokaturi ("Službeni list SRJ", broj 11/2002).

Osporenom odredbom člana 4. stav 1. tačka 7) Zakona o advokaturi propisano je da pravo upisa u imenik advokata stiče lice koje, pored ostalih uslova, ispunjava i uslov: da je dostojno poverenja za obavljanje advokature. U stavu 2. ovog člana propisano je da nije dostojno poverenja za obavljanje advokature lice iz čijeg se ponašanja u obavljanju ranije profesionalne delatnosti ili drugih postupaka može zaključiti da neće savesno obavljati advokaturu i čuvati njen ugled, a da se dostojnost poverenja za obavljanje advokature utvrđuje u skladu sa opšteprihvaćenim moralnim normama i kodeksom profesionalne etike advokata.

Odredbom člana 11. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da su slobode i prava čoveka i građanina ograničeni samo jednakim slobodama i pravima drugih, i kad je to Ustavom utvrđeno, a članom 12. Ustava utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, i da se samo zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Odredbom člana 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo, a odredbama člana 35. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je pravo na rad i zajamčena sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i da je svakome, pod jednakim uslovima dostupno radno mesto i funkcija. Članom 57. stav 1. Ustava predviđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom.

Osporenim odredbama člana 4. Zakona o advokaturi, po oceni Ustavnog suda, ne povređuju se Ustavom utvrđene slobode i prava čoveka i građanina (član 11.), niti se ograničava ostvarivanje sloboda i prava čoveka i građanina (član 12.). Uslovi za upis u imenik advokata odnose se podjednako na sva lica koja se nalaze u istoj pravnoj situaciji, odnosno koja podnesu zahtev za upis u imenik advokata, pa Ustavni sud smatra da nema povrede ustavnog načela o jednakosti u pravima i dužnostima i jednakoj zaštiti pred državnim i drugim organima (član 13.), niti se osporenim odredbama Zakona ograničava pravo na rad i sloboda rada i slobodan izbor zanimanja (član 35. Ustava).

Osporeni član 77. Statuta Advokatske komore Srbije glasi:

"Upravni odbor može da odbije zahtev za upis u imenik advokata ako oceni da kandidat nije dostojan poverenja za obavljanje advokatske delatnosti.

Nedostojnim poverenja smatra se kandidat čiji dotadašnji rad, druge javne aktivnosti i privatni život, kada je ovaj dostupan uvidu i oceni javnosti, ne daju osnova za uverenje da će se u obavljanju advokatske delatnosti pridržavati zakona, statuta advokatske komore i Kodeksa profesionalne etike advokata.

Kada upravni odbor advokatske komore odbije zahtev za upis u imenik advokata dužan je da odmah o tome obavesti sve advokatske komore."

Odredbom člana 4. Zakona o advokaturi propisani su uslovi za upis advokata u imenik advokata. Članom 56. Zakona, Advokatskoj komori Srbije i

Advokatskoj komori Crne Gore povereno je, pored ostalih javnih ovlašćenja, odlučivanje o zahtevu za upis u imenik advokata i advokatskih pripravnika, a članom 57. stav 1. Zakona propisano je da advokatske komore republika svoju unutrašnju organizaciju i rad uređuju statutom i drugim opštim aktima, kao i da se statutom uređuje način vršenja javnih ovlašćenja i unutrašnja organizacija i rad komore i njenih organa.

Po oceni Ustavnog suda, osporenom odredbom člana 77. stav 2. Statuta Advokatske komore, uslov dostojnost bavljenja advokaturom uređen je drugačije nego što je taj uslov utvrđen odredbom člana 4. Zakona o advokaturi. Polazeći od osnovnog principa ustavnosti i zakonitosti utvrđenog članom 119. stav 3. Ustava, po kome svaki propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima, kao i od toga da Zakonom o advokaturi, advokatskoj komori republike nije dato ovlašćenje da svojim statutom ili opštim aktom uređuje uslove za bavljenje advokaturom, po oceni Ustavnog suda, osporena odredba Statuta je nesaglasna sa odredbama čl. 56. i 57. Zakona o advokaturi.

U vezi sa osporavanjem odredaba člana 77. st. 1. i 3. Statuta, Ustavni sud smatra da su osporene odredbe Statuta u saglasnosti sa navedenim odredbama Zakona o advokaturi, jer je nadležni organ advokatske komore Republike Zakonom ovlašćen da ceni ispunjenost propisanih uslova za obavljanje advokature i da odlučuje o zahtevima za upis u imenik advokata. Stoga Sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti navedenih odredaba Statuta.

Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. stav 2. Ustava Republike Srbije odredba člana 77. stav 2. Statuta iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IV-162/2003 od 22.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 64/2004)

Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", br. 21/02).

- član 98.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 98. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 98. Zakona o univerzitetu. Po mišljenju podnosioca predstavke osporenom odredbom Zakona o univerzitetu "ukinuta su prava na rad profesorima univerziteta, jer je Ustav predvideo ravnopravnost građana i pravo na rad, što je u ovom slučaju apsolutno prekršeno". Takođe smatra da je osporeni član 98. Zakona o univerzitetu u koliziji sa odredbom člana 97. tačka 2. Zakona o radu.

Ustavni sud je utvrdio da je u osporenom članu 98. Zakona o univerzitetu, propisano da nastavniku prestaje radni odnos na kraju školske godine u kojoj je navršio 65 godina života.

U članu 35. stav 3. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom. U članu 72. stav 1. Ustava propisano je da Republika Srbija, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa (tačka 4) i sistem u oblasti obrazovanja (tačka 6). Članom 65. Ustava propisano je da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe. Na osnovu navedenih ustavnih ovlašćenja Narodna skupština je Zakonom o univerzitetu uredila sistem u oblasti univerzitetskog obrazovanja, uslove i način obavljanja delatnosti univerziteta i fakulteta kao javne službe. Zakonom su pored ostalog utvrđena prava i obaveze iz radnog odnosa nastavnika, saradnika i drugih zaposlenih na univerzitetu i fakultetu.

Zakonom o univerzitetu u članu 90. propisano je da se u pogledu prava, obaveza i odgovornosti nastavnika i saradnika i drugih zaposlenih na univerzitetu, odnosno fakultetu primenjuje zakon kojim se uređuju radni odnosi, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno, dok je odredbom člana 98. Zakona propisan prestanak radnog odnosa nastavnika na kraju školske godine u kojoj je napunio 65 godina života. S obzirom na to, da se na nastavnike zaposlene na univerzitetu, odnosno fakultetu primenjuje Zakon o univerzitetu, kojim nije predviđena mogućnost da nastavnik ostane u radnom odnosu posle 65 godina života, to je u pogledu ovog uslova za prestanak radnog odnosa isključena primena odredaba Zakona o radu.

Imajući u vidu da je zakonodavac ovlašćen da u okviru utvrđivanja i obezbeđivanja sistema radnih odnosa predvidi i prestanak radnog odnosa protiv volje zaposlenog, to osporena odredba člana 98. Zakona o univerzitetu nije, po oceni Ustavnog suda, nesaglasna s Ustavom. Navedeno utvrđivanje prestanka radnog odnosa za nastavnike zaposlene na univerzitetu, odnosno fakultetu saglasno je ovlašćenju iz člana 35. stav 3. Ustava, a da li će zakonodavac prestanak radnog odnosa urediti jednim ili sa više zakona i da li će uslovi i način prestanka radnog odnosa za različite kategorije zaposlenih biti uređeni na isti ili različit način pitanje je zakonodavne politike, o čemu prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud. Činjenica da osporena odredba Zakona na drugačiji način utvrđuje prestanak radnog odnosa nego Zakon o radu ne daje osnov za utvrđivanje njene neustavnosti.

Osporenim odredbom Zakona nisu, po oceni Ustavnog suda, povređena načela proklamovana u članu 13. Ustava o jednakosti građana. Naime, uslov za prestanak radnog odnosa utvrđen u osporenoj odredbi člana 98. Zakona je jednak za sve nastavnike zaposlene na univerzitetu odnosno fakultetu, a ustavni princip jednakosti iz člana 13. Ustava ne podrazumeva jednakost građana u apsolutnom smislu te reči, već garantuje jednakost građana koji se nalaze u identičnim situacijama.

Ustavni sud prema navedenom članu 125. Ustava, nije nadležan da ceni uzajamnu saglasnost republičkih zakona, odnosno dva propisa iste pravne snage koja su doneta od istog organa i po istom postupku.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-116/2003 od 03.06.2004.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003).

- član 142. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 142. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003).

Sindikato obrazovanja Srbije pokrenuo je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredbe člana 142. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Predlagač ističe da se osporenim odredbom onemogućava primena instituta kolektivnog pregovaranja, a određenoj kategoriji zaposlenih (zaposleni iz člana 3. stav 1. Zakona o javnim službama), onemogućava jedno od osnovnih prava po osnovu rada - prava da se kroz kolektivni ugovor, odnosno pravilnik o radu kao opšte akte, utvrde elementi za određivanje zarade i način određivanja iznosa zarade, što je u suprotnosti sa članom 36. stav 1. i članom 119. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je predlog ovlašćenog predlagača dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora. Narodna skupština nije dostavila traženi odgovor pa je Sud nastavio postupak, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Osporenim odredbom člana 142. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđeno je da se na utvrđivanje i obračun plata, naknada i drugih primanja zaposlenih u ustanovama primenjuju propisi kojima se uređuju plate, naknade i druga primanja zaposlenih u državnim organima i javnim službama.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava uređuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.), da zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu (član 36.), da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem u oblasti radnih odnosa i obrazovanja (član 72. stav 1. tač. 4. i 6.), kao i da zakon,

statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom (član 119. stav 1.).

U skladu s ustavnim ovlašćenjima, zakonodavac je opšti režim radnih odnosa, dakle i zarada (plata), naknada i drugih primanja zaposlenih uredio Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) koji se primenjuje na sve zaposlene izuzev u slučaju kada su prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih po osnovu rada u pojedinim oblastima uređena posebnim zakonom. Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i to u delu kojim uređuje prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u obrazovnim i vaspitnim ustanovama, drugačije je uređen način utvrđivanja i obračun zarada (plata), naknada i drugih primanja zaposlenih nego što je to uređeno Zakonom o radu koji utvrđuje da se opštim aktom (to su, u smislu odredbe člana 1. stav 2. Zakona o radu, kolektivni ugovor i pravilnik o radu) ili ugovorom o radu, utvrđuju elementi za određivanje zarade i način utvrđivanja zarade (član 81. stav 3.), istovremeno utvrđujući i pravo na različite vidove naknade zarade i drugih primanja i utvrđivanja njihove visine (čl. 85-91).

Osporenim odredbom Zakona propisano je da se na utvrđivanje i obračun plata, naknada i drugih primanja zaposlenih u ustanovama primenjuju propisi kojima se uređuju plate, naknade i druga primanja zaposlenih u državnim organima i javnim službama. Takvo utvrđivanje saglasno je ustavnom određenju prava na zaradu iz odredbe člana 36. Ustava i ovlašćenju Republike Srbije iz odredbe člana 72. stav 1. tač. 4. i 6. Ustava. Ustav samo utvrđuje pravo zaposlenog na zaradu bez određivanja načina utvrđivanja i obračuna zarade pa zakonodavac, u uređivanju tih pitanja, ima u datim ustavnim okvirima, punu slobodu. Na koji način će ta pitanja biti uređena, kao i to da li će biti uređena jednim ili sa više zakona, na isti ili različit način, stvar je zakonodavne politike koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Polazeći od navedenog, zakonodavac osporenim odredbom Zakona nije, po oceni Suda, povredio ni načelo ustavnosti utvrđeno odredbom člana 119. stav 1. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IY-283/2003 od 12.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 34/2004)

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003).

- član 132. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvataju se inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 132. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003).

2. Odbacuje se zahtev za ocenu osnovanosti i zakonitosti rešenja o penzionisanju.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 132. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. U inicijativama se ističe da je osporena odredba u suprotnosti s Ustavom garantovanim pravom na rad, da se njome narušava ranopravnost zaposlenih u ostvarivanju prava iz radnog odnosa, kao i da se tom odredbom stvara neravnopravnost zaposlenih u samoj školi s obzirom da se osporena odredba odnosi samo na nastavno osoblje. Dalje se navodi da je Zakon o radu propisao zabranu diskriminacije utvrđujući da se lice koje traži zaposlenje, kao i zaposleni, ne može stavljati u nepovoljniji položaj u odnosu na druge, kao i da je istim zakonom utvrđeno da zaposlenom prestaje radni odnos, između ostalog, i kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja. Kako osporena odredba Zakona utvrđuje drugačije uslove za prestanak radnog odnosa, to je ista neustavna jer nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika koji ima 40 godina staža osiguranja, a nema 65 godina života, dovodi u neravnopravan položaj u odnosu na druge zaposlene. Time se navedenoj kategoriji zaposlenih ukida pravo na rad i pre navršenih 65 godina života, ukoliko su navršili 40 godina staža osiguranja, što je protivno Ustavu jer navedeni zaposleni nemaju isti obim prava sa drugim zaposlenima. Takođe se ističe da je osporena odredba Zakona u koliziji sa odredbom člana 97. Zakona o radu kao i odredbom člana 19. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojom je utvrđeno da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada kumulativno ispuni oba propisana uslova (godine života i staž osiguranja).

Predstavkom u kojoj se ističe da je odredba člana 132. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja u koliziji sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju koji, po mišljenju podnosioca predstavke, omogućava osiguraniku da radi sve dok ne ispuni oba propisana uslova, predlaže se da Ustavni sud oceni osnovanost i zakonitost rešenja o penzionisanju.

Osporenou odredbom člana 132. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđeno je da nastavniku, vaspitaču ili stručnom saradniku u ustanovi prestaje radni odnos na kraju školske godine u kojoj navršši 40 godina staža osiguranja ili 65 godina života.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku pravnu zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.), da zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom (član 35. stav 3.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem u oblasti radnih odnosa (član 72. stav 1. tačka 4)).

U skladu sa ustavnim ovlašćenjem, Republika Srbija uredila je radne odnose, pa i prestanak radnog odnosa i to u više zakona. Opšti režim radnih odnosa uređen je Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) koji se primenjuje na sve zaposlene izuzev u slučaju kada su prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih po osnovu rada u pojedinim oblastima uređena posebnim zakonom. Jedan takav poseban zakon jeste i Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i to u delu kojim uređuje prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u obrazovnim i

vaspitim ustanovama. Tim zakonom je na drukčiji način uređen prestanak radnog odnosa po osnovu godina života i staža osiguranja nego što je to uređeno Zakonom o radu koji utvrđuje da radni odnos, kada je u pitanju isti osnov, prestaje kad zaposleni navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, ako se poslodavac i zaposleni drukčije ne sporazumeju (član 97. tačka 2) Zakona).

Prestanak radnog odnosa zaposlenog u ustanovi obrazovanja i vaspitanja uređen je odredbama člana 132. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja kojom su utvrđena dva režima prestanka radnog odnosa: prvi, opšti režim prestanka radnog odnosa obuhvata sve osnove prestanka radnog odnosa utvrđene Zakonom o radu, izuzev kada je taj osnov staž osiguranja i godine života, što je uređeno osporenim stavom 2. istog člana, i odnosi se na sve zaposlene u ustanovama obrazovanja i vaspitanja (stav 1.); drugi, posebni režim prestanka radnog odnosa koji se, kada su osnov prestanka radnog odnosa staž osiguranja i godine života, odnosi samo na nastavnike, vaspitače i stručne saradnike (stav 2.). Takvo utvrđivanje prestanka radnog odnosa, za nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika saglasno je ovlašćenju zakonodavca iz odredbe člana 35. stav 3. Ustava. Da li će, pri tome, korišćenjem ovog ovlašćenja zakonodavac prestanak radnog odnosa urediti jednim ili sa više zakona i da li će uslovi i način prestanka radnog odnosa za različite kategorije zaposlenih biti uređeni na isti ili različit način, stvar je zakonodavne politike koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Osporenim odredbom Zakona utvrđeni uslovi za prestanak radnog odnosa odnose se jednako na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji, odnosno na sve građane koji su kao nastavnici, vaspitači ili stručni saradnici zaposleni u obrazovnoj ili vaspitnoj ustanovi, a ustavni princip jednakosti građana iz člana 13. Ustava ne podrazumeva jednakost građana u apsolutnom smislu te reči već garantuje jednakost građana koji se nalaze u identičnim situacijama.

Osporena odredba Zakona na drukčiji način uređuje prestanak radnog odnosa nego Zakon o radu, ali ta činjenica ne daje osnova za utvrđivanje njene neustavnosti. Sukob (koliziju) dva propisa iste pravne snage, doneta od istog organa i po istom postupku, a koji istu materiju uređuju na različite načine, ne ocenjuje Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava.

Rešenje o penzionisanju po svojoj je prirodi pojedinačni pravni akt pa Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje osnovanost i zakonitost tog akta.

Na osnovu izloženog, člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-321/2003 od 29.01.2004.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/2003).

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 162. st. 1. i 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 162. st. 1. i 2. Zakona navedenog u izreci. Inicijator smatra da osporene odredbe imaju retroaktivno dejstvo, odnosno da "zahvataju" i radnike koji su, skoro pred penzijom i da kao takve nisu u saglasnosti s Ustavom.

Ustavni sud je utvrdio da je odredbom člana 67. Zakona propisano da sekretar ustanove obavlja upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove (stav 1.), te da poslove sekretara može da obavlja diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom za sekretara (stav 2.), kao i da je lice iz stava 2. dužno da u roku od dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa položi stručni ispit za sekretara, jer mu u protivnom prestaje radni odnos (st. 3. i 4.). Osporenim odredbama člana 162. predviđeno je da zaposleni u ustanovi koji je obavljao poslove sekretara do dana stupanja na snagu ovog zakona, a nije diplomirani pravnik, može da obavlja ove poslove do kraja školske 2005/2006. godine (stav 1.), nakon čega se raspoređuje na druge odgovarajuće poslove, a ako takvih poslova nema ostvaruje prava zaposlenog za čijim je radom prestala potreba (stav 2.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da svako ima pravo na rad (član 35. stav 1.), da zaposlenom može prestatu radni odnos protiv njegove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom (stav 2.), da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe (člana 65.), te da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje, sistem u oblasti obrazovanja i sistem javnih službi (član 72. stav 1. tač. 6. i 7.).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava po kojima Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja, odnosno sistem javnih službi, zakonodavac je ovlašćen da uredi i pitanje obavljanja poslova sekretara ustanove u smislu vrste poslova koje obavlja, neophodne stručne spremlje za obavljanje tih poslova, pa i da utvrdi do kada te poslove mogu da obavljaju lica koja ne ispunjavaju zakonom propisane uslove. Osporenim odredbama člana 162. st. 1. i 2, kao prelaznim i završnim odredbama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, zakonodavac je uredio način uspostavljanja novog pravnog režima za obavljanje poslova koji su u nadležnosti sekretara ustanova propisanih Zakonom, kao i status lica koja ne ispunjavaju zakonom propisane uslove za obavljanje poslova sekretara ustanove. Polazeći od navedenog, po oceni Ustavnog suda osporenim odredbama nije povređen ustavni princip zabrane povratnog dejstva zakona, drugog propisa ili opšteg akta iz člana 121. Ustava Republike Srbije.

Propisivanje uslova za obavljanje poslova sekretara ustanove, te određivanje momenta primene ove norme i regulisanja statusa lica koja ne ispunjavaju uslove za obavljanje ove delatnosti, stvar je zakonodavne politike u ovoj oblasti čiju

celishodnost Ustavni sud nije ovlašćen da ceni u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-220/2004 od 03.06.2004.

Zakon o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 67/93, 48/94, 66/94 i 22/02).

- član 118.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 118 Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92,67/93,48/94,66/94 i 22/02).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu odredaba Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 118 Zakona navedenog u izreci. Po mišljenju podnosioca inicijative osporeni član 118. Zakona nije u saglasnosti sa članom 22. stav 2. Ustava Republike Srbije pošto ne obezbeđuje pravni lek u slučaju razrešenja člana školskog odbora koji je izabran na predlog nastavničkog veća škole. Takođe se predlaže da Ustavni sud "obustavi od izvršenja" Rešenje o razrešenju dva člana školskog odbora, osnovne škole "Braćna Baruh" iz Beograda koje je donela Skupština grada Beograda 21. februara 2003. godine.

Ustavni sud je utvrdio, prema navodima u predstavci, da podnosilac inicijative traži pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 118. Zakona o osnovnoj školi u tekstu koji je sadržan u članu 24. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi, a koji je objavljen u "Službenom glasniku RS", broj 22/02. U članu 24. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi predviđeno je da se menja član 118. Zakona i propisuje da je školski odbor organ upravljanja u

školi, da članove školskog odbora imenuje i razrešava skupština opštine, odnosno skupština grada, da je izborni period četiri godine kao i da školski odbor ima devet članova od kojih su trećina predstavnici lokalne samouprave, a po trećinu članova predlažu nastavničko veće i savet roditelja tajnim glasanjem. Osporenim članom Zakona nije propisano da razrešeni član školskog odbora nema pravo na žalbu, odnosno drugo pravno sredstvo koje se jemči članom 22. stav 2. Ustava Republike Srbije.

Prema članu 72. stav 1. tačka 6) Ustava Republike Srbije Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja. Na osnovu ovog člana i člana 65. Ustava kojim je propisano da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe, donet je Zakon o osnovnoj školi kojim su utvrđeni uslovi i način obavljanja delatnosti osnovne škole kao javne službe. Zakonom je, pored ostalog, u osporenom članu 118. predviđen školski odbor kao organ upravljanja u školi i postupak izbora i razrešenja kao i sastav tog organa.

Članstvo određenih lica u školskom odboru, kao organu upravljanja u školi, je način ostvarivanja javnog interesa i po oceni Ustavnog suda, ne predstavlja zagarantovano pravo već je zasnovano na aktu koji donosi zakonom ovlašćeni organ, u okviru prava i ovlašćenja utvrđenih Ustavom i zakonom u vršenju vlasti i sprovođenju politike u oblasti osnovnog obrazovanja i vaspitanja kao javne službe. Prema tome, članstvo u školskom odboru kao dobrovoljno prihvaćena obaveza, uživa zaštitu u okviru zaštite javnog interesa, radi kojeg je uspostavljeno, u postupcima koji to uređuju (postupak izbora, razrešenja i dr.).

Ustavni sud prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje o celishodnosti navedenog zakonskog rešenja i načinu na koji se to rešenje primenjuje od strane skupštine opštine.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu osporenog člana Zakona je odbačen na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), jer je doneta konačna odluka.

Na osnovu izloženog i člana 42. stav 3. i člana 47. tač. 2) i 3). Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-89/2003 od 25.03.2004.

**Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi
("Službeni glasnik RS", broj 22/02).**

- član 20. stav 3., član 24. stav 3. i član 34.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 20. stav 3., člana 24. stav 3. i člana 34. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", broj 22/02)

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 20. stav 3., člana 24. stav 3. i člana 34. Zakona navedenog u izreci. Podnosioci inicijative smatraju da osporene odredbe čl. 20 stav 3 i člana 24. stav 3. Zakona nisu u saglasnosti sa članom 35. stav 2. i 58. Ustava, pošto su kod davanja mišljenja o kandidatima za direktora škole i predlaganja školskog odbora "favorizovani" članovi nastavničkog veća u odnosu na ostale zaposlene u školi, te je time "vannastavnom osoblju" škole uskraćeno biračko pravo. Osporeni član 34. Zakona, nije po mišljenju inicijatora, u saglasnosti sa članom 35. st. 1. i 2. i članom 121. st. 1. i 2. Ustava, jer su dosadašnji sekretari škola zasnovali radni odnos u skladu sa tada važećim aktima o sistematizaciji poslova i radnih zadataka, pa nije jasno koji je to opšti interes koji opravdava povratno dejstvo osporene odredbe i onemogućava zaposlenima koji su obavljali poslove sekretara, a ne ispunjavaju uslove u pogledu stepena i vrste stručne spreme koja je sada propisana Zakonom da nastave da obavljaju poslove sekretara.

Prema članu 72. stav 1. tačka 6) Ustava Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja. Na osnovu ovog člana i člana 65. Ustava kojim je propisano da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe donet je Zakon o osnovnoj školi kojim su utvrđeni uslovi i način obavljanja delatnosti osnovne škole kao javne službe. Zakonom su, pored ostalog, predviđeni uslovi i postupak za izbor direktora škole i školskog odbora, poslovi i uslovi za obavljanje poslova sekretara škole kao i mogućnost za zaposlenog koji je obavljao poslove sekretara, a ne ispunjava zakonom propisane uslove u pogledu vrste i stepene stručne spreme da do određenog roka obavlja poslove sekretara škole.

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", broj 22/02) članom 20. izmenjen je član 115. Zakona kojim su predviđeni uslovi i način izbora direktora škole. U osporenom stavu 3. ovog člana predviđeno je da direktora škole bira školski odbor na osnovu javnog konkursa po pribavljenom mišljenju nastavničkog veća škole.

Članom 24. navedenog Zakona izmenjen je član 118. Zakona, a u osporenom stavu 3. je predviđeno da školski odbor (koji imenuje skupština opštine) ima devet članova od kojih su trećina predstavnici lokalne samouprave, po trećinu predlažu nastavničko veće i savet roditelja tajnim izjašnjavanjem.

Ustavni sud je utvrdio da osporenim odredbama člana 20. stav 3. i člana 24. stav 3. Zakona nije uređeno biračko pravo zaposlenih, već je propisano pribavljanje mišljenja nastavničkog veća u postupku izbora direktora škole, odnosno davanje predloga nastavničkog veća u postupku imenovanja školskog odbora, te po oceni Ustavnog suda, nisu povređena prava koja su zajamčena u članu 35. stav 2. i članu 58. Ustava u pogledu učešća u upravljanju koja se ostvaruju u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Naime, nastavničko veće nije organ upravljanja u školi, već stručni organ čija se ovlašćenja i način rada utvrđuju statutom škole, a osporenim odredbama nije isključena mogućnost da se pri davanju mišljenja, odnosno predloga zatraži i mišljenje svih zaposlenih, odnosno da se pri predlaganju članova školskog odbora predloži bilo ko od zaposlenih u školi, a ne samo nastavnici.

Prema osporenom članu 34. Zakona zaposleni koji je do dana stupanja na snagu ovog Zakona obavljao poslove sekretara škole, a ne ispunjava uslov u pogledu stepena i vrste stručne spreme može da obavlja ove poslove najduže do kraja školske 2004/2005 godine (stav 1.). Zaposleni iz stava 1. ovog člana raspoređuje se na

druge poslove, a ako takvih poslova nema, ostvaruje prava zaposlenog za čijim je radom prestala potreba.

Imajući u vidu da prema navedenim odredbama Ustava Republika utvrđuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja i da škola obavlja delatnost kao javna služba, zakonodavac je bio ovlašćen da uredi i pitanje uslova u pogledu vrste i stepena stručne spreme sekretara škole koji obavlja upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u školi kao i rokove do kada i zaposleni koji ne ispunjava uslove u pogledu stručne spreme može da obavlja poslove sekretara škole, i ostvarivanje prava tog lica posle isteka propisanog roka. Po oceni Ustavnog suda osporenim odredbama člana 34. Zakona nisu povređena načela proklamovana u članu 35. st. 1. i 2. Ustava, a koja se odnose na pravo na rad, slobodu rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja niti imaju značenje određivanja povratnog dejstva Zakona protivno članu 121. Ustava, nego se na nov način uređuju odnosi zaposlenih koji obavljaju poslove sekretara škole. Naime, do donošenja navedenih izmena i dopuna Zakona o osnovnoj školi poslovi sekretara i vrsta i stepen stručne spreme za obavljanje ovih poslova nisu bili propisani zakonom, već su ta pitanja uređivana aktima škole. S obzirom na to da ta materija nije bila zakonom regulisana, a imajući u vidu da je u članu 122a. Zakona propisano da sekretar škole obavlja upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove i da je predviđena visoka stručna sprema, koja je odgovarajuća za ove poslove, to nije moglo ni da se propiše da te poslove obavlja zaposleni koji je do tada ispunjavao zakonom propisane uslove u pogledu stručne spreme, kako je to predviđeno za nastavnike, saradnike i vaspitače za koje je i ranije bila propisana zakonom stručna sprema.

Koje uslove će predvideti u pogledu stručne spreme sekretara u zavisnosti od predviđenih poslova koje u školi obavlja i do kada će zaposleni koji ne ispunjava te uslove moći da obavlja poslove sekretara škole je pitanje zakonodavne politike i o tome prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-193/2003 od 08.04.2004.

Zakon o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01, 45/02 i 80/02).

- član 31. stav 1. tačka 4)

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 31. stav 1. tačka 4) Zakona o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01, 45/02 i 80/02).

Predlogom ovlašćenog predlagača pokrenut je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredbe člana 31. stav 1. tačka 4) Zakona o porezima na imovinu. Predlagač navodi da je osporenim odredbom Zakona povređen ustavni princip jednakosti svih oblika svojine, kao i prava koja iz njih proističu. S tim u vezi, ističe da je radnicima iz društvenih preduzeća omogućeno da otkupe stan neopterećen porezom na prenos apsolutnih prava, a da radnici privatnih preduzeća mogu da otkupe stan samo ukoliko uplate porez na prenos apsolutnih prava.

Ustavni sud je navedeni predlog dostavio Narodnoj skupštini radi davanja odgovora, ali s obzirom da Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor, Sud je nastavio postupak, u smislu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Porez na prenos apsolutnih prava ustanovljen je Zakonom o porezima na imovinu, kao poseban oblik poreza na imovinu. Ovaj porez plaća se kod prenosa uz naknadu stvarnih prava na nepokretnosti taksativno nabrojanih u članu 2. stav 1. ovog zakona (pravo svojine, pravo plodouživanja, pravo upotrebe i pravo stanovanja, pravo vremenskog korišćenja (tajm - šering), pravo dugoročnog zakupa stana ili stambene zgrade u skladu sa zakonom kojim je uređeno stanovanje i pravo korišćenja gradskog građevinskog zemljišta). Stavom 2. navedenog člana propisano je da se nepokretnostima smatraju: zemljište, stambene i poslovne zgrade, stanovi, poslovne prostorije, garaže, zgrade i prostorije za odmor i rekreaciju i drugi građevinski objekti. U smislu stava 3. ovog člana, ako na nepokretnosti postoji neko od taksativno nabrojanih prava, porez na imovinu plaća se na to pravo, a ne na pravo svojine. Odredbama člana 31. stav 1. tač. 1) do 9) Zakona propisani su slučajevi u kojima se porez na prenos apsolutnih prava ne plaća. Osporenim tačkom 4) ovog člana predviđeno je da se navedeni porez ne plaća u slučaju kad fizičko lice otkupom stambene zgrade ili stana u društvenoj, odnosno državnoj svojini sa stanarskim pravom, odnosno pravom dugoročnog zakupa stekne svojinu ili susvojину na toj zgradi, odnosno stanu.

Odredbom člana 13. Ustava utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo. Članom 52. Ustava propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, a članom 69. stav 3. Ustava da se obaveza plaćanja poreza utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je ovlašćenje za Republiku da uređuje finansijski sistem, što znači i poreski sistem kao njegov integralni deo. Članom 59. stav 1. Ustava određeno je da se svojinska prava i obaveze na sredstvima u društvenoj i državnoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju zakonom, a stavom 2. istog člana propisano je da se sredstva iz društvene i državne svojine otuđuju po tržišnim uslovima, u skladu sa zakonom.

Sud je utvrdio da je osporena zakonska odredba zasnovana na odredbama člana 72. stav 1. tačka 4, člana 52. i člana 69. stav 3. Ustava. Sud je ocenio da u navedenim ustavnim odredbama ne postoje ograničenja za zakonodavca u pogledu uređivanja odnosa u poreskoj oblasti, kao što su: predmet oporezivanja, poreska osnovica i poreska oslobođenja. Načelo iz člana 13. Ustava u poreskoj oblasti, po oceni Suda, podrazumeva jednake pravne situacije koje podležu ili ne

podležu oporezivanju određenom vrstom poreza. Propisivanje poreskih oslobođenja stvar je poreske politike izražene kroz odgovarajući zakon i u funkciji je ostvarivanja određenih ciljeva ove politike. S obzirom na to da se osporenim odredbom člana 31. stav 1. tačka 4) Zakona o porezima na imovinu ne dovode u pitanje Ustavom garantovana načela jednakosti građana, ravnopravnosti oblika svojine i njihova jednaka pravna zaštita, Sud je odbio predlog za ocenu ustavnosti osporene odredbe Zakona.

Na osnovu iznetog, kao i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 64/2004)
 IY-451/2003 od 06.05.2004.

Zakon o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/01).

- čl. 112., 118., 120., 123. i 124.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 112, 118, 120, 123. i 124. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/01).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba Zakona o porezu na dohodak građana navedenih u izreci. Inicijator nije bliže naveo razloge zbog kojih smatra da su navedene odredbe Zakona neustavne, niti je naveo ustavne odredbe za koje smatra da su povređene.

Osporenim odredbom člana 112. Zakona o porezu na dohodak građana propisano je da, do donošenja rešenja o utvrđivanju mesečne akontacije poreza za tekuću godinu, preduzetnici i obveznici poreza na prihode od poljoprivrede i šumarstva, na prihode od nepokretnosti i na druge prihode na koje se porez ne plaća po odbitku, dužni su da plaćaju mesečne akontacije poreza u visini koja odgovara poslednjoj mesečnoj akontaciji iz prethodne godine. Članom 118. Zakona propisani su rokovi za plaćanje poreza koji se utvrđuju rešenjem poreskog organa za tri kategorije poreskih obveznika. Članom 120. Zakona propisano je da se protiv prvostepenog rešenja o utvrđivanju poreza može izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja i da se predaje prvostepenom organu (st. 1. i 2.). Po žalbi rešava nadležni drugostepeni poreski organ utvrđen zakonom kojim se uređuje kontrola, utvrđivanje i naplata javnih prihoda i ona ne odlaže izvršenje prvostepenog izvršenja (st. 3. i 4.). Osporenim odredbom člana 123. Zakona o porezu na dohodak građana propisano je da se na poreze koji nisu plaćeni u propisanom roku plaća kamata, u skladu sa saveznim propisom koji uređuje visinu stope zatezne kamate. Članom 124. Zakona propisano je da ako poreski obveznik, odnosno drugi poreski dužnik dospelu porez ne plati u propisanom roku izvršiće se prinudna naplata poreza.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje finansijski sistem (član 72. stav 1. tačka 4.), obavezu svih da plaćaju poreze i druge dažbine utvrđene zakonom (član 52.), kao i princip da se obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika (član 69. stav 3.). Iz navedenih ustavnih odredaba, prema oceni Suda, proizlazi pravo zakonodavca da u okviru vođenja odgovarajuće poreske politike uređuje poreski sistem, a to znači i sve elemente poreza na dohodak građana kao posebnog dela tog sistema. U tom smislu, odredbama čl. 112. i 118. Zakona propisani su način i rokovi plaćanja poreza koji se utvrđuju rešenjem poreskog organa za taksativno nabrojane kategorije poreskih obveznika. Osporenim odredbama čl. 120, 123. i 124. Zakona o porezu na dohodak građana, koje su prestale da važe 1. januara 2003. godine, danom početka primene Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002) bila su uređena pitanja vezana za izjavljivanje žalbe protiv prvostepenog rešenja o utvrđivanju poreza, plaćanje kamate zbog docnje u izmirivanju obaveza po osnovu javnih prihoda i mehanizam prinudne naplate analogan zakonu kojim se uređuje izvršni postupak. Sud je utvrdio da je sadržina osporene odredbe člana 120. Zakona u saglasnosti sa ustavnim principom iz člana 22. stav 2. Ustava, prema kome je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu, kao i odredbom člana 124. stav 1. Ustava kojom je predviđeno da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata državnih organa donetih u prvom stepenu, može izjaviti žalba nadležnom organu. Odredbom člana 147. stav 1. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji propisano je da žalba protiv poreskog upravnog akta kojim je odlučeno o pojedinačnim pravima i obavezama iz poreskopravnog odnosa nema suspenzivno dejstvo, odnosno ne odlaže izvršenje poreskog upravnog akta. U smislu stava 2. navedenog člana Zakona, samo izuzetno drugostepeni poreski organ može odložiti izvršenje poreskog akta, ako poreski obveznik dokumentuje da bi plaćanjem poreza pre konačnosti pobijanog akta pretrpeo bitnu ekonomsku štetu.

Osporenim odredbom člana 123. Zakona o porezu na dohodak građana, u vidu upućujuće odredbe, bilo je propisano da se na poreze koji nisu plaćeni u propisanom roku plaća kamata, u skladu sa saveznim propisom kojim je bila uređena visina stope zatezne kamate. Ovakvo zakonsko rešenje je bilo posledica Odluke Saveznog ustavnog suda IY- br. 145/96, 146/96 i 89/77, kojom je bila utvrđena neustavnost odredbe člana 156. ranijeg važećeg Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 i 54/99), kojim je bila propisana kamatna stopa i metodologija obračunavanja kamate (po principu prostog interesnog računa) iz razloga što se ta pitanja nisu mogla uređivati republičkim zakonom, već su bila isključivo predmet saveznih propisa. Važećim zakonskim rešenjima sadržanim u odredbama čl. 75. i 76. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji propisana je zatezna kamata u poreskom postupku na iznos manje ili više plaćenog poreza i sporednih poreskih davanja tako što se (nezavisno od vrste poreza, odnosno drugih poreskih davanja) obračunava i plaća po stopi jednakoj godišnjoj eskontnoj stopi centralne emisije banke, uvećanoj za 15 procentnih poena, primenom konformne metode obračuna.

Osporenim odredbom člana 124. Zakona o porezu na dohodak građana bila je predviđena mogućnost prinudne naplate poreza, ukoliko poreski obveznik ili drugi poreski dužnik nije platio dospelu porez u propisanom roku. To znači da se mehanizam prinudne naplate poreza mogao da primenjuje samo ukoliko se na druge,

Zakonom predviđene načine, nije mogla izvršiti naplata dospelog poreza, odnosno drugog fiskalnog davanja (opomena, kamata i dr.). Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji, koji je stavio van snage osporenu odredbu člana 124. Zakona o porezu na dohodak građana, takođe, u posebnom delu, sadrži odredbe o prinudnoj naplati poreza (čl. 77. do 86. Zakona). Prema Zakonu o poreskom postupku i poreskoj administraciji, Poreska uprava pokreće postupak prinudne naplate poreza, odnosno sporednih poreskih davanja po službenoj dužnosti donošenjem rešenja o prinudnoj naplati, ukoliko poreski obveznik nije platio porez, odnosno osporeno poresko davanje u roku od 10 dana od dana prijema opomene za plaćanje poreza iz člana 71. stav 1. ovog Zakona. Sud je utvrdio da je osporena odredba Zakona u saglasnosti s Ustavom, jer je Republika ovlašćena da zakonom uredi odnose u oblasti poreza i drugih fiskalnih davanja, pa nije prihvatio inicijativu.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-438/2003 od 04.03.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/02).

- član 2. tač. 3) i 4) i član 25.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1) Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 2. tačka 3) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002).

2) Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti člana 25. tačka 3) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 26/2001) i člana 2. tačka 4) Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 25. stav 1. tač. 3), 4) i 6) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara. Inicijatori smatraju da se propisivanjem poreskog oslobođenja za penzionisana vojna lica i pripadnike milicije, kao i građane koji su dobili na poklon oružje, krši ustavni princip jednakosti građana pred zakonom. Prema navodima iz inicijative, propisivanjem poreskih oslobođenja za ove kategorije lica vrši se "privilegovanje grupe građana prema statusu ili načinu na koji su došli u posed oružja", što je suprotno ustavnom principu jednakosti svih građana pred zakonom. Stoga, u inicijativi se iznosi mišljenje da se osporenim odredbama Zakona, na osnovu statusa građana i porekla oružja koje je dobijeno bez naknade od države, ostali vlasnici oružja dovode u nejednak položaj pred zakonom, jer su obavezani na plaćanje poreza na registrovano oružje.

Osporenim odredbama člana 25. stav 1. tač. 3), 4) i 6) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", br. 26/2001 i 80/2002) bilo je propisano da se porez na registrovano oružje ne plaća na:

"3) trofejno oružje, a najviše na dva trofejna registrovana oružja;

4) oružje koje je obveznik dobio kao nagradu ili prilikom odlaska u penziju od Vojske Jugoslavije ili Ministarstva unutrašnjih poslova, a najviše na jedno od dobijenih registrovanih oružja za koje je propisana najniža visina poreza;

6) lovačko oružje (jedan lovački karabin ili kombinovano lovačko oružje i jednu lovačku pušku) članova lovačkog udruženja koja gazduju lovištem, koji poseduju lovnu kartu, za tekuću godinu, izdatu u skladu sa članom 39. stav 5. Zakona o lovstvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/93).

Članom 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002), koji se primenjuje od 1. januara 2003. godine, izvršene su dopune člana 25. stav 1. osnovnog teksta Zakona novim tačkama 3), 4) i 5), a tačka 3) člana 25. osnovnog teksta Zakona postala je tačka 6), na osnovu člana 2. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002). Sud je, takođe, konstatovao da je Narodna skupština Republike Srbije donela još jedan Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 43/2004). Odredbama člana 10. ovog zakona koje se primenjuju od 1. januara 2004. godine, na osnovu člana 13. stav 2. ovog zakona, brisane su tačke 3) i 6) člana 25. stav 1. Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara, što znači da su prestale da se primenjuju sa 1. januarom 2004. godine.

Po sprovedenom postupku utvrđeno je da je Ustavni sud u predmetu IV-154/2001 već ocenjivao ustavnost više odredaba navedenog Zakona. Naime, Ustavni sud je na sednici održanoj 18. marta 2003. godine doneo Odluku kojom u tački 2) izreke nije prihvatio inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 21. do 26. Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 26/2001), a u tački 3) izreke nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 2. tačka 4) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002). U pogledu ocene ustavnosti odredaba Zakona navedenih u tački 2) izreke navedene Odluke (a to znači i odredbe člana 25. stav 1. tačka 3) osnovnog teksta Zakona koja je prenumerisana u tačku 6. izmenama i dopunama Zakona iz 2002. godine), u obrazloženju Odluke je istaknuto da su zasnovane na odredbama člana 52, člana 69. stav 3. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava. Prema oceni Suda, osporenim odredbama Zakona nije povređena odredba člana 13. Ustava, kojom se jemči jednakost građana, bez obzira na lična svojstva, jer se odnose pod jednakim uslovima na sve subjekte koji se nađu u istoj pravnoj situaciji propisanoj Zakonom. Takođe, prilikom ocene ustavnosti osporenih odredaba Sud je izrazio shvatanje da su celishodnost poreske politike i mera za njeno sprovođenje u isključivoj nadležnosti Narodne skupštine, a ne Ustavnog suda. U vezi ocene ustavnosti odredbe člana 2. tačka 4) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002), kojom je izvršena dopuna osporenog člana 25. stav 1. tačkom 4), a kojom je propisano da se porez na registrovano oružje ne plaća na oružje koje je obveznik dobio kao nagradu ili prilikom odlaska u penziju od Vojske Jugoslavije ili

Ministarstva unutrašnjih poslova, a najviše na jedno od dobijenih registrovanih oružja za koje je propisana najniža visina poreza, Sud je u obrazloženju Odluke utvrdio da nije učinjena povreda Ustava, jer se propisano poresko oslobođenje odnosi jednako na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji predviđenoj osporenom tačkom 4) navedenog Zakona. Prema oceni Suda, princip jednakosti građana pred zakonom, kada je u pitanju plaćanje ili oslobođenje od plaćanja poreza, može se tumačiti samo u smislu jednakih uslova oporezivanja, odnosno oslobođenja. Koja će poreska oslobođenja biti propisana zakonom u domenu je poreske politike koju vodi zakonodavni organ, a ne Ustavnog suda.

S obzirom na to da je Ustavni sud u navedenoj Odluci već izvršio ocenu ustavnosti odredbe člana 25. stav 1. tačka 3) osnovnog teksta Zakona (koja je u istovetnom tekstu prenumerisana u tačku 6) Zakona o izmenama i dopunama navedenog Zakona iz 2002. godine), kao i ocenu ustavnosti člana 2. tačka 4) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara iz 2002. godine (kojim je dopunjen član 25. stav 1. novom tačkom 4), a budući da iz navoda i razloga podnetih u ovoj predstavi ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je zahtev odbacio, na osnovu odredbe člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Imajući u vidu da iz sadržine zateva proizlazi da je inicirano i pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 25. stav 1. tačka 3) Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara, koja se primenjuje od 1. januara 2003. godine, a brisana je izmenama Zakona od 2004. godine sa primenom od 1. januara 2004. godine, utvrđeno je da ona nije bila predmet ocene ustavnosti u ranije vođenim postupcima pred ovim Sudom. Osporenim odredbom Zakona bilo je propisano da se porez na registrovano oružje ne plaća na trofejno oružje, a najviše na dva trofejna registrovana oružja. Inicijator smatra da se propisivanjem ovog oslobođenja vrši povreda ustavnog načela iz člana 13. Ustava, kojim se garantuje jednakost građana pred zakonom. Sud je utvrdio da je osporena odredba Zakona zasnovana na ovlašćenju zakonodavca iz člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava. Naime, propisivanje slučajeva oslobođenja od plaćanja poreza izraz je vođenja određene poreske politike koja je isključivo u nadležnosti Narodne skupštine. Propisana poreska oslobođenja odnose se na sve građane pod identičnim uslovima, pa je Sud ocenio da ne postoji povreda člana 13. Ustava u odnosu na osporenu odredbu člana 2. tačka 3) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002), pa nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje njene neustavnosti.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-32/2004 od 08.07.2004.

Zakon o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 i 34/2001).

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti člana 27a. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 i 34/2001).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 27. Zakona iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu odredbe člana 27a. Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneti su predlog i inicijativa za ocenu ustavnosti odredaba čl. 27. i 27a. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda.

U predlogu se navodi da budžetima pojedinih opština, na osnovu osporenog člana 27a. Zakona, nisu bila uplaćena sredstva od poreza, naknada i drugih utvrđenih zakonskih obaveza, što je imalo za posledicu manji priliv budžetskih sredstava i time se dovodilo u pitanje normalno funkcionisanje opštine. Prema mišljenju predlagača, osporenom zakonskom odredbom povređeni su načelo podele vlasti proklamovano članom 9. Ustava Republike Srbije, kao i član 64. Ustava prema kome je protivustavan svaki akt kojim se stvara ili podstiče monopolski položaj ili ograničava tržište. Ustavnom sudu se predlaže da, do donošenja konačne odluke, obustavi od izvršenja pojedinačne akte preduzete na osnovu osporene odredbe člana 27a. Zakona.

Predstavkom inicijatora zatraženo je i pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 27. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda koja, po njegovom mišljenju, omogućava proizvoljno zaduživanje građana koje se ne temelji na ostvarenom prihodu i ekonomskoj moći građana. Ističe da je primenom osporene odredbe značajno povećano zaduženje porezima, taksama i doprinosima za penzijsko i invalidsko osiguranje, iako se nije znatnije menjao kurs dinara, niti je poboljšana ekonomska situacija građana.

Ustavni sud je dostavio predlog ovlašćenog predlagača Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora, u smislu člana 64. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka. ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93). Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor, pa je Sud nastavio postupak, na osnovu odredbe člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Članom 9. Ustava utvrđeno je načelo podele vlasti, tako da ustavotvorna i zakonodavna vlast pripadaju Narodnoj skupštini, izvršna vlast Vladi, a sudska vlast sudovima. Članom 52. Ustava propisana je obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđenih zakonom. Članom 64. stav 2. Ustava proklamovano je načelo jednakih opštih uslova privređivanja i pravne zaštite za sve privredne subjekte, a stavom 3. istog člana je utvrđeno da je protivustavan svaki akt ili radnja kojim se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište. Članom 69. stav 1. Ustava propisano je da opština ima budžet u kome se iskazuju svi njeni prihodi i rashodi. Prema članu 69. stav 2. Ustava sredstva budžeta obezbeđuju se iz poreza i drugih zakonom utvrđenih dažbina, a prema stavu 3. istog člana obaveza

plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje se srazmerno ekonomskoj snazi obveznika. Članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je ovlašćenje za Republiku da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem.

Odredbom člana 27a. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda bilo je propisano da na zahtev obveznika koji objektivno nije u mogućnosti da izmiri utvrđene obaveze, Republička uprava javnih prihoda po pribavljenom mišljenju Ministarstva finansija može, u skladu sa uslovima koje utvrdi Vlada Republike Srbije, produžiti rok plaćanja poreza i drugih javnih prihoda utvrđenih u skladu sa zakonom. U realizaciji osporene odredbe, Vlada Republike Srbije donela je više uredba kojima je definisala uslove za produženje rokova plaćanja poreza i drugih javnih prihoda.

Sud je utvrdio da se uređivanjem odnosa na način predviđen osporenim odredbom ne narušavaju ustavni principi iz odredaba člana 9. i člana 64. st. 2. i 3. Ustava, budući da ove ustavne odredbe ne uređuju neposredno pitanja koja su osporena od strane predlagачa. Sud je konstatovao da je osporeni član Zakona prestao da važi danom početka primene Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", broj 80/2002), tj. 1. januara 2003. godine. Članom 73. ovog zakona propisana je, takođe, mogućnost za Poresku upravu (umesto ranije Republičke uprave javnih prihoda) da, pod određenim uslovima, na zahtev poreskog obveznika, odloži u celini ili delimično plaćanje dospelog poreskog duga.

Imajući u vidu izneto, Sud je odbio predlog za ocenjivanje ustavnosti osporenog člana 27a. Zakona, a zahtev za obustavu izvršenja akta, odnosno radnje preduzete na osnovu osporene zakonske odredbe Sud je odbacio, pošto je doneo konačnu odluku, u smislu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Osporenim članom 27. Zakona o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda bila je propisana nadležnost Republičke uprave javnih prihoda da utvrđuje pojedinačne obaveze poreskim obveznicima po osnovu poreza, taksa i drugih javnih prihoda, kao i drugi poslovi javnih prihoda koje su nadležne područne jedinice Republičke uprave javnih prihoda mogle da preduzimaju u okviru svojih ovlašćenja. Navedeni član Zakona prestao je da važi danom početka primene Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji, tj. 1. januara 2003. godine. Ovim zakonom je umesto Republičke uprave javnih prihoda obrazovana Poreska uprava kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija i ekonomije i uređena su pitanja njene nadležnosti i organizacije.

Sud je utvrdio da je nadležnost Republičke uprave javnih prihoda bila propisana u skladu sa odredbom člana 94. stav 5. Ustava, prema kojoj se organizacija i nadležnost posebnih organizacija uređuju zakonom. S obzirom da su sva pitanja iz nadležnosti Republičke uprave javnih prihoda, uključujući i nabiranje poslova javnih prihoda koje su obavljale organizacione jedinice Republičke uprave javnih prihoda stvar opredeljenja zakonodavca, Sud je utvrdio da osporeni član Zakona ne sadrži povredu Ustava.

Na osnovu iznetog, kao i člana 23. stav 3, člana 42. stav 3, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

- član 101. stav 1. tač. 1) do 7) i st. 2. do 6.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 101. stav 1. tač.1) do 7) i st. 2. do 6. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti člana 101. stav 1. tačka 8) Zakona iz tačke 1.

3. Odbacuje se inicijativa "za ispravku greške koju su napravili Republički poslanici u skupštini donoseći pojedine zakone za isplatu zaostale penzije sa kamatom".

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka kojom se traži da Sud ispravi "grešku koju su napravili Republički poslanici u Skupštini donoseći pojedine zakone" i donese odluku kojom će naložiti Vladi Republike Srbije isplatu zaostalih primanja sa kamatom njegovoj porodici. Nakon što je Sud naložio inicijatoru da uredi predstavku, kao odredba koja se osporava naveden je član 101. Zakona o radu.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Prema odredbama člana 101. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) poslodavac može zaposlenom da otkáže ugovor o radu ako za to postoji opravdani razlog koji se odnosi na radnu sposobnost zaposlenog, njegovo ponašanje i potrebe poslodavca i to: ako je utvrđeno da zaposleni ne ostvaruje rezultate rada (tačka 1); ako je utvrđeno da zaposleni nema potrebna znanja i sposobnosti za obavljanje poslova na kojima radi (tačka 2); ako zaposleni svojom krivicom učini povredu radne obaveze utvrđene ugovorom o radu (tačka 3); ako ne poštuje radnu disciplinu, odnosno ako je njegovo ponašanje takvo da ne može da nastavi rad kod poslodavca (tačka 4); ako zaposleni učini krivično delo na radu ili u vezi sa radom (tačka 5); ako se zaposleni ne vrati kod poslodavca u roku od 15 dana od dana isteka roka za neplaćeno odsustvo ili mirovanje radnog odnosa u smislu ovog Zakona (tačka 6); ako zaposleni zloupotrebi bolovanje (tačka 7); ako usled tehničkih, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za obavljanjem određenog posla (tačka 8). Odredbama osporenih st. 2. do 6. člana 101. Zakona propisano je da je poslodavac dužan da, pre otkaza ugovora o radu u slučaju iz stava 1. tač. 3) i 4) ovog člana, zaposlenog upozori na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu (stav 2.); da otkaz ugovora o radu iz stava 1. tačka 8) ovog člana, poslodavac može dati zaposlenom samo ako ne može da obezbedi obavljanje drugih poslova odnosno da ga osposobi za rad na drugim poslovima (stav 3.), a da se odredba stava 3. ovog člana ne odnosi na poslodavca koji ima u radnom odnosu na neodređeno vreme manje od 50 zaposlenih (stav 4.), te da poslodavac ne može, u slučaju otkaza ugovora o radu zaposlenom iz stava 1. tačka 8) ovog člana, na istim poslovima da zaposli drugo lice u roku od tri meseca od dana prestanka radnog odnosa (stav 5.); a ako pre isteka roka iz stava 5. ovog člana nastane potreba za obavljanjem istih poslova, prednost za zaključivanje ugovora o radu ima zaposleni kome je prestao radni odnos (stav 6.).

Prema članu 35. stav 3. Ustava Republike Srbije zaposlenom može prestati radni odnos protiv njegove volje, pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom, a prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa. Polazeći od izloženih odredaba Ustava, zakonodavac je, po oceni Suda bio ovlašćen da utvrdi način i uslove pod kojima zaposlenom može prestati radni odnos protiv njegove volje, a isto tako postupao je u granicama svojih ustavnih ovlašćenja, kada je u članu 101. Zakona propisao mogućnost i uslove pod kojima poslodavac može zaposlenom iz opravdanih razloga da otkáže ugovor o radu. Iz navedenih razloga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe Zakona.

Ustavni sud je, u predmetu IV- 290/02 odlučivao o ustavnosti člana 101. stav 1. tačka 8) Zakona o radu i doneo Rešenje kojim nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti osporene odredbe člana 101. stav 1. tačka 8) Zakona. S obzirom da je Ustavni sud odlučivao o ustavnosti osporene odredbe Zakona, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je na osnovu člana 47. tačka 6. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) podneti zahtev odbacio.

Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava, nije nadležan "za ispravku greške koju su napravili Republički poslanici u skupštini donoseći pojedine zakone", te je inicijativu u tom delu takođe odbacio.

Na osnovu izloženog, člana 19. stav 1. tačka 1. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-263/2003 od 29.01.2004.

Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava nezaposlenih lica ("Službeni glasnik RS", br. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 46/98 i 29/2001).

- član 27z.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 27z. Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava nezaposlenih lica ("Službeni glasnik RS", br. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 46/98 i 29/2001);

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti člana 27b Zakona iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije upućena je predstavka za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 27b i 27z. Zakona o zapošljavanju i

ostvarivanju prava nezaposlenih lica. Podnosilac predstavke nije naveo razloge zbog kojih smatra neustavnim navedene odredbe Zakona, već osporava način njihove primene.

Osporenim članom 27z navedenog Zakona propisano je da osnovicu na koju plaća doprinos za osiguranje za slučaj nezaposlenosti preduzetnik čini neto prihod na koji se plaća porez u skladu sa propisima o porezu na dohodak građana, a koji ne može biti niži od prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici u tekućoj godini, niti viši od četverostrukog iznosa te zarade (stav 1). Do utvrđivanja prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici u tekućoj godini, osnovicu za plaćanje doprinosa čini prosečni mesečni iznos zarade po zaposlenom ostvaren u Republici u decembru prethodne godine, utvrđen prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike (stav 2.). Osnovica za plaćanje doprinosa iz stava 2. ovog člana usklađuje se svakog meseca sa rastom prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici, do konačnog obračuna osnovice za plaćanje doprinosa za tu godinu (stav 3.).

Odredbom člana 52. Ustava Republike Srbije propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, a članom 69. stav 3. Ustava utvrđen je princip srazmernosti obaveze plaćanja poreza i drugih dažbina prema ekonomskoj snazi obveznika, dok članom 72. stav 1. tačka 4) Ustava, Republika Srbija, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje finansijski sistem i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac bio ovlašćen da svojim propisom uredi odnose u oblasti poreza i doprinosa, kao i da u okviru navedenih ustavnih ovlašćenja odredi visinu osnovice na koju osiguranici plaćaju doprinos za slučaj nezaposlenosti na način kako je to regulisano u osporenom članu 27z. Zakona.

Navodi inicijatora koji se odnose na način primene osporene odredbe Zakona izlaze iz okvira nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 125. Ustava.

Ustavnost člana 27b navedenog Zakona, kojim je propisano da doprinos za osiguranika za slučaj nezaposlenosti plaćaju zaposleni i druga lica koja u skladu sa propisima o radnim odnosima ostvaruju zaradu, odnosno naknadu zarade i izabrana ili imenovana lica koja za svoj rad primaju platu, odnosno naknadu, kao i fizička lica koja u skladu sa zakonom samostalno obavljaju privrednu i drugu delatnost kao osnovno zanimanje, Ustavni sud je već ocenjivao i svojim Rešenjem broj IV-232/98 od 23. marta 2000. godine nije prihvatio inicijativu. U obrazloženju navedenog Rešenja, Ustavni sud je izrazio stav da iz odredaba člana 40. stav 1. i člana 69. stav 2. Ustava proizilazi da je socijalno osiguranje obavezno za zaposlene po osnovu Ustava a da se za druge građane to osiguranje uređuje zakonom. Obaveza preduzetnika da plaćaju doprinos za osiguranje za slučaj nezaposlenosti predstavlja, po oceni Ustavnog suda, realizaciju ustavnog principa obaveznosti u obezbeđivanju potrebnih sredstava za ostvarivanje prava za slučaj nezaposlenosti.

S obzirom na to da se u konkretnom slučaju radi o odredbi Zakona o kojoj je Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Ustavni sud je, saglasno članu 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) u ovom delu odbacio inicijativu.

Na osnovu izloženog i odredaba člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-433/2003 od 05.02.2004.

Zakon o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 i 39/02).

- član 36.b.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 36b Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002).

2. Odbacuje se inicijativa za ocenjivanje saglasnosti odredaba Zakona iz tačke 1. sa Zakonom o radu.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 36b Zakona navedenog u izreci, u kojoj se ukazuje da je osporena odredba Zakona u suprotnosti sa odredbama čl. 13, 38, i 121. Ustava Republike Srbije, kao i u nesaglasnosti sa odredbama čl. 33, 53. i 58. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001), jer je stupanjem na snagu osporene odredbe Zakona uskraćeno pravo na godišnji odmor koje je stečeno po odredbama ranije važećeg Zakona, i da Zakon, zbog toga što ne sadrži prelazne i završne odredbe kojima bi se utvrdila stečena prava zaposlenih po ranije važećem zakonu, stavlja zaposlene u nepovoljniji položaj u odnosu na one na koje se primenjuje Zakon o radu. Po mišljenju inicijatora osporena odredba Zakona u suprotnosti je sa članom 33. Zakona o radu, jer umanjuje stečeno pravo na veći broj dana godišnjeg odmora zaposlenih u državnim organima, kao i sa članom 58. Zakona o radu, kojim je predviđeno ovlašćenje za donošenje rasporeda korišćenja godišnjeg odmora a ne ovlašćenje da se svake godine menja stečeno pravo na godišnji odmor.

Odredbama člana 36b Zakona utvrđeno je da zaposleni ima pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje 18 a najviše 25 radnih dana za svaku kalendarsku godinu, a da se dužina godišnjeg odmora utvrđuje u skladu sa

kriterijumima utvrđenim posebnim kolektivnim ugovorom, kao i da zaposleni sa navršenih 30 godina penzijskog staža ima pravo na godišnji odmor u trajanju od 30 radnih dana.

Odredbom člana 13. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo, a članom 38. stav 1. Ustava utvrđeno je da zaposleni imaju pravo na ograničeno radno vreme, na dnevni i nedeljni odmor i na plaćeni godišnji odmor i odsustvo, u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava predviđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

Polazeći od navedenih ustavnih ovlašćenja, Zakonom o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) uređena su prava, obaveze i odgovornosti iz radnih odnosa lica zaposlenih u državnim organima (član 1. stav 1.), a Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001) uređena su prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada zaposlenih kod domaćeg ili stranog pravnog, odnosno fizičkog lica (poslodavca), kao i prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih koji su upućeni na rad u inostranstvo od strane poslodavca. Navedenim odredbama zakona utvrđeno je pravo zaposlenih na godišnji odmor, zatim pravo zaposlenih u državnim organima i zaposlenih kod poslodavca na godišnji odmor u trajanju od najmanje 18 dana, a za zaposlene u državnim organima trajanje najdužeg godišnjeg odmora limitirano je na 25 odnosno 30 radnih dana. Po oceni Suda, osporenim odredbama Zakona je, u skladu sa ustavnim ovlašćenjima, uređen sistem radnih odnosa i u okviru toga propisani uslovi i način korišćenja prava zaposlenih na godišnji odmor, a s obzirom da se osporene odredbe Zakona primenjuju pod jednakim uslovima na sve subjekte koji se nađu u istoj pravnoj situaciji nema povrede principa jednakosti iz člana 13. Ustava.

U vezi sa navodima u inicijativi da je osporenim odredbom Zakona o radnim odnosima u državnim organima i Zakonom o radu različito utvrđeno trajanje godišnjeg odmora zaposlenih u državnim organima i zaposlenih kod poslodavaca, da u prelaznim i završnim odredbama Zakona o radnim odnosima u državnim organima nije predviđeno stečeno pravo na godišnji odmor po odredbama ranijeg zakona, kao i o međusobnoj nesaglasnosti osporenih odredaba zakona, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje.

Ustavni sud, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-42/2003 od 26.02.2004.

Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni glasnik RS", br. 30/96, 70/2001, 3/2002 i 29/2002).

- čl. 10. i 13.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 10. i 13. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001, 3/2002 i 29/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 10. i 13. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja. Inicijator nije naveo razloge osporavanja navedenih odredaba Zakona.

Osporenom odredbom člana 10. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja utvrđeno je da su obavezno osigurana lica (u daljem tekstu: osiguranici), u smislu ovog zakona: 1) zaposleni (u daljem tekstu: osiguranik-zaposleni); 2) lica koja samostalno obavljaju delatnost (u daljem tekstu: osiguranik samostalnih delatnosti); 3) zemljoradnici (u daljem tekstu: osiguranik-zemljoradnik), a osporenom odredbom člana 13. Zakona da su osiguranici samostalnih delatnosti: 1) lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu delatnost, ako nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja u drugom preduzeću, drugom pravnom licu, državnom organu ili organu jedinice lokalne samouprave; 2) lica koja su osnivači privrednih društava, u skladu sa zakonom, ako nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja u drugom preduzeću, drugom pravnom licu, državnom organu ili organu jedinice lokalne samouprave; 3) sveštenici i verski službenici.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, zaposleni obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalih prava, i pravo za slučaj starosti i gubitka radne sposobnosti, a za članove svoje porodice - pravo na porodičnu penziju i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja, s tim da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci. Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja precizira ustavnu kategoriju "drugi osiguranici", utvrđujući da su obavezno osigurana lica, dakle, lica koja obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem obezbeđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pored zaposlenih, i lica koja samostalno obavljaju delatnost te poljoprivrednici (član 10), a osporenom odredbom člana 13. utvrđuje kategorije osiguranika samostalnih delatnosti. Takvo utvrđivanje saglasno je s ovlašćenjima

zakonodavca iz odredaba člana 40. stav 1., člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, kao i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje te da utvrdi kategorije obavezno osiguranih lica, uslove i način ostvarivanja prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i druga pitanja od značaja za celovito uređenje tog osiguranja.

Polazeći od navedenog, osporene odredbe Zakona, po oceni Suda, nisu u nesaglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-430/2003 od 11.03.2004.

Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002).

- član 22. tačka 3) i član 23. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 22. tačka 3) i člana 23. stav 2. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 22. tačka 3) i člana 23. stav 2. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja. Inicijator ističe da osporene odredbe Zakona sadrže diskriminaciju žene kao zaposlene i da se njima narušava princip jednakosti građana zbog toga što se žene koje su radni vek započele posle navršene petnaeste, a pre navršene osamnaeste godine, a ostvarile su staž osiguranja u trajanju od 35 godina, dovode u neravnopravan položaj u odnosu na žene koje su se zaposlile sa osamnaest godina života i više, jer prava na starosnu penziju iste ostvaruju sa 35 godina staža osiguranja, dok žena koja se zaposlila sa navršenih 15 godina života, da bi ostvarila isto pravo, treba da radi 38 godina ili da 3 godine čeka nezaposlena da bi to pravo ostvarila. Inicijator smatra da se u neravnopravnom položaju nalaze i žene koje rade na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem jer žena koja radi na tim poslovima, a zaposlila se sa petnaest godina života, mora da radi do pedesete godine života, što znači da ista mora raditi svih 35 godina, ali da neće moći koristiti prava iz člana 23. stav 1. osporenog Zakona, makar ceo radni vek provela na poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Zakon čije su odredbe osporene prestao je da važi 2. aprila 2003. godine stupanjem na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003). Odredbama člana 22. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja čija je tačka 3) osporena, bilo je utvrđeno da osiguranik stiče

pravo na starosnu penziju: 1) kad navrší 63 (muškarac), odnosno 58 (žena) godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža; 2) kad navrší 65 (muškarac), odnosno 60 (žena) godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja; 3) kad navrší 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 53 godine života. Odredbama člana 23. Zakona čiji je stav 2. osporen, bilo je utvrđeno da se osiguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju, utvrđena u članu 22. st. 1. i 2. ovog zakona, snižava zavisno od stepena uvećanja staža, za po jednu godinu, i to: 1) za svakih šest godina provedenih na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 14 meseci; 2) za svakih pet godina provedenih na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 15 meseci; 3) za svake četiri godine provedene na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 16 meseci; 4) za svake tri godine provedene na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 18 meseci (stav 1.), kao i da se starosna granica iz stava 1. ovog člana može sniziti najviše do 50 godina života, izuzev za baletske umetnike za koje se ne određuje posebno starosna granica (stav 2.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Propisujući osporenim odredbama Zakona uslove pod kojima osiguranik stiče pravo na starosnu penziju (član 22. tačka 3)), odnosno utvrđujući godine života do kojih se osiguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem može snižavati starosna granica (član 23. stav 2.), zakonodavac je, po oceni Suda, postupio saglasno ovlašćenjima utvrđenim odredbama čl. 12. i 40. Ustava. Naime, osporenim odredbama Zakona ne uskraćuje se Ustavom utvrđeno pravo za slučaj starosti već se, saglasno navedenim ustavnim ovlašćenjima, utvrđuju uslovi za njegovo ostvarivanje. U tom smislu, Ustavni sud je ocenio da ustavno ovlašćenje za propisivanje uslova pod kojim osiguranik stiče pravo na starosnu penziju, podrazumeva i propisivanje granice za ostvarivanje tog prava, kako u pogledu staža osiguranja tako i godina života, pa i promene te granice u vidu snižavanja, odnosno utvrđivanja donje granice tog snižavanja. Time, po oceni Ustavnog suda, nije bio povređen princip jednakosti građana iz odredbe člana 13. Ustava jer se uslovi za sticanje prava na starosnu penziju i snižavanje starosne granice za sticanje tog prava, odnose jednako na sve građane - osiguranike koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji. Utvrđivanje različitih uslova za sticanje prava na starosnu penziju, kao i utvrđivanje godina života do kojih se može snižavati starosna granica, su pitanja koja spadaju u

domen zakonodavne politike koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Na osnovu izloženog, člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-120/2003 od 10.06.2004.

Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002).

- čl. 146. i 147.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 146. i 147. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 146. i 147. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja. Inicijator ističe da osporene odredbe nisu u saglasnosti sa odredbom člana 40. Ustava Republike Srbije jer omogućavaju fondu penzijskog i invalidskog osiguranja naknadu štete pričinjene fondu ne uzimajući u obzir koliki iznos doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje je pre toga korisnik invalidske penzije uplatio na račun fonda, kao i naplatu celokupne procenjene štete unapred u jednom iznosu bez obzira na vremenski period u kome će uživalac prava stvarno biti korisnik. Time se, po mišljenju inicijatora, fondu penzijskog i invalidskog osiguranja omogućava sticanje neosnovane imovinske koristi jer osporene odredbe Zakona dozvoljavaju naplatu pričinjene štete od lica koje je štetu prouzrokovalo i za period za koji je to isto lice kao osiguranik već uplatilo doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Osporenim odredbama člana 146. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja utvrđeno je: da se naknada štete pričinjene organizaciji za osiguranje, odnosno povraćaj nezakonito i nepravilno izvršenih isplata penzija i drugih novčanih primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja vrši po odredbama saveznog zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (stav 1.); da organizacija za osiguranje ima pravo da zahteva naknadu pričinjene štete od lica koje je, namerno ili krajnjom nepažnjom, prouzrokovalo invalidnost, telesno oštećenje ili smrt osiguranika ako je, po tom

osnovu, ostvareno pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja (stav 2.); kao i da se pri utvrđivanju visine štete ne uzimaju u obzir iznos uplaćenog doprinosa za to osiguranje, niti dužina navršenog penzijskog staža (stav 3.), a osporenim odredbama člana 147. Zakona utvrđeno je: da se zahtevima za naknadu štete može obuhvatiti ukupan iznos štete ili iznos dela štete koji se odnosi na određeni protekli period (stav 1.); da organizacija za osiguranje može zahtevati da se šteta koja je prouzrokovala obavezu plaćanja invalidske ili porodične penzije, kao i drugog trajnog novčanog primanja, naknadi jednokratnim iznosom u celini (stav 2.); kao i da se iznos iz stava 2. ovog člana obračunava prema visini priznate penzije i drugog trajnog novčanog primanja, kao i prema očekivanom prosečnom vremenu korišćenja tih prava (stav 3.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i obligacione odnose kao i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 5/2003), koji se primenjivao do dana stupanja na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, tj. do 2. aprila 2003. godine, bilo je utvrđeno da je obavezno penzijsko osiguranje ono osiguranje kojim se, po osnovu rada, obezbeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti i smrti (član 3. stav 1.). Time su utvrđeni rizici po osnovu kojih se obezbeđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Nastanak navedenih rizika može biti posledica postupanja osiguranika, odnosno korisnika prava ili trećeg lica (fizičko lice ili poslodavac) kojim se, namerno ili krajnjom nepažnjom, izaziva nastanak osiguranog rizika i time omogućuje ostvarivanje nekog od prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koje ne bi bilo ostvareno po redovnom toku stvari i na način utvrđen zakonom. Ovakvim nastankom osiguranog rizika pričinjava se šteta organizaciji za osiguranje i to nezakonito i nepravilno izvršenim isplatama penzija i drugih novčanih primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i prouzrokovanjem invalidnosti, telesnog oštećenja ili smrti osiguranika (član 146. st. 1. i 2. Zakona). Osporene odredbe Zakona imaju za cilj da zaštite sredstva organizacije za osiguranje za slučaj nastanka štete na već opisani način. Naknada štete vrši se po odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ali i na način uređen samim Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja.

Osporena odredba člana 146. stav 1. Zakona po svojoj je prirodi upućujuća norma jer ne uređuje neposredno naknadu štete već upućuje na primenu propisa kojim se uređuju obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drugačije uređeno, čime zakonodavac nije prekoračio Ustavom utvrđena ovlašćenja.

Osporena odredba člana 146. stav 2. Zakona saglasna je sa opštim načelom prema kojem oštećeno lice ima pravo da zahteva realnu vrednost učinjene štete od onoga koji mu je štetu pričinio, kao i sa jednim od osnovnih načela penzijskog i invalidskog osiguranja - načelu solidarnosti i uzajamnosti jer se prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču i ostvaruju i u slučaju kada penzijski staž nije pokriven ili je samo delimično pokriven doprinosima. S obzirom da se sistem finansiranja penzijskog i invalidskog osiguranja ne zasniva na principu kapitalnog pokrića već tekućeg priliva, što znači da sredstva za finansiranje penzijskog i

invalidskog osiguranja obezbeđuje aktivna generacija osiguranika, a koriste ih osiguranici kod kojih je nastupio neki od rizika iz ovog osiguranja zbog kojih više ne mogu radom da obezbeđuju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost, kod utvrđivanja visine štete ne uzima se u obzir iznos uplaćenog doprinosa niti dužina navršenog penzijskog staža, kako je to utvrđeno osporenim stavom 3. istog člana.

Način određivanja iznosa štete utvrđen osporenim odredbom člana 147. stav 1. Zakona polazi od toga da su prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po svom karakteru, trajna pa organizacija za osiguranje može da traži naknadu štete koja obuhvata ukupan iznos štete ili iznos dela štete koji se odnosi na određeni protekli period, počev od momenta nastanka štete. Iz istog razloga organizacija za osiguranje može zahtevati da se šteta navedena u odredbi stava 2. istog člana nadoknadi jednokratnim iznosom u celini. Način obračuna iznosa štete koja je pričinjena organizaciji za osiguranje utvrđen osporenim odredbom člana 147. stav 3. Zakona, iz domena je zakonodavne politike.

Utvrdjući osporenim odredbama zakona vrstu štete, obavezu i način naknade štete, kao i način obračunavanja iznosa štete, dakle, obligacione odnose u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, zakonodavac je postupio saglasno ovlašćenjima iz odredbe člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava.

S obzirom da se osporenim odredbama Zakona ne uređuju prava za slučaj starosti, invalidnosti, smrti i telesnog oštećenja, odnosno, uslovi i način ostvarivanja tih prava, to se tim odredbama ne ograničavaju prava iz obaveznog osiguranja utvrđena odredbom člana 40. stav 1. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-334/2003 od 19.02.2004.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/03).

- član 263.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrdjuje se da odredba člana 263. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003) u delu koji glasi: "danom

objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", nije u saglasnosti s Ustavom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 263. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Inicijator smatra da je osporena odredba u nesaglasnosti s odredbom člana 120. Ustava Republike Srbije jer u obrazloženju Predloga Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju nisu navedeni opravdani razlozi za stupanje na snagu navedenog zakona pre Ustavom utvrđenog roka.

Ustavni sud je, na sednici održanoj 6. novembra 2003. godine, povodom podnete inicijative, doneo Rešenje o pokretanju postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 263. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003) s Ustavom i dostavio ga Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor. Kako Narodna skupština nije dostavila odgovor, Ustavni sud je, na osnovu odredbe člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Osporenim odredbom člana 263. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno je da ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", izuzev odredaba člana 191. ovog zakona u delu koji se odnosi na osnovice za vršenje poslova iz člana 12. stav 1. tačka 3) ovog zakona i člana 195. ovog zakona, koje se primenjuju počev od 1. jula 2003. godine.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu (član 120.).

Uvidom u obrazloženje Predloga Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i u Zapisnik sa Druge sednice Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2003. godini, održane 25. i 26. marta i 1. aprila 2003. godine i stenografske beleške sa te sednice, Ustavni sud je utvrdio da Narodna skupština u postupku donošenja Zakona nije utvrdila postojanje naročito opravdanih razloga za stupanje na snagu zakona danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije". Stoga, osporena odredba Zakona u delu kojim je utvrđeno da Zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", po oceni Ustavnog suda, nije u saglasnosti s odredbom člana 120. Ustava. U preostalom delu odredbe člana 263. Zakona ne uređuje se pitanje stupanja na snagu Zakona, već se odlaže početak primene dela odredbe člana 191. i člana 195. Zakona, pa otuda osporena odredba u tom delu nije u nesaglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 263. Zakona u delu navedenom u izreci, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-134/2003 od 22.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 64/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/03).

- član 10. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 10. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

Opšte udruženje preduzetnika iz Čačka pokrenulo je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredbe člana 10. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, navodeći da se njome negira načelo reciprociteta u pravima i obavezama utvrđenim odredbom člana 40. Ustava Republike Srbije. Polazeći od navedene tvrdnje, predlagač konstatuje da se prilikom donošenja osporenog Zakona nije imalo u vidu da obaveznici plaćajući svoje obaveze, treba da ostvare i određena prava, kao i da nije u skladu s Ustavom odredba po kojoj postoji obaveznost plaćanja doprinosa po svakom od zakonom utvrđenih osnova, a da ne postoji mogućnost ostvarivanja prava iz osiguranja po svakom od njih.

Ustavni sud je predlog ovlašćenog predlagača dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora. Narodna skupština Republike Srbije nije dostavila traženi odgovor pa je Sud, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Odredbama člana 10. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju čiji se stav 2. osporava, utvrđeno je: da su obavezno osigurana lica (u daljem tekstu: osiguranici), u smislu ovog zakona: zaposleni (u daljem tekstu: osiguranik zaposleni); lica koja samostalno obavljaju delatnost (u daljem tekstu: osiguranik samostalnih delatnosti); poljoprivrednici (u daljem tekstu: osiguranik poljoprivrednik) - (stav 1.); da ako lice istovremeno ispunjava uslove za osiguranje po više osnova iz stava 1. ovog člana, osnov osiguranja određuje se na taj način što postojanje osnova osiguranja po prethodnoj tački isključuje osnov osiguranja iz naredne tačke (stav 2.); kao i da se obaveze za plaćanje doprinosa po osnovu osiguranja utvrđuju u skladu sa ovim zakonom (stav 3.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.), da obaveznim socijalnim osiguranjem zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član

68. stav 2.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne zaštite (član. 72. stav 1. tačka 4.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, zaposleni obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalih prava, i pravo za slučaj starosti i gubitka radne sposobnosti, a za članove svoje porodice - pravo na porodičnu penziju i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja, a sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju precizira ustavnu kategoriju "drugi osiguranici", utvrđujući, saglasno ustavnom ovlašćenju, da su obavezno osigurana lica, pored zaposlenih i lica koja samostalno obavljaju delatnost, kao i poljoprivrednici (član 10. stav 1.).

Osporenom odredbom Zakona utvrđen je prioritet u osiguranju tako da jedno lice može imati status osiguranika samo po jednom osnovu i u slučaju kada istovremeno ispunjava uslove po više osnova, odnosno, može biti ili osiguranik zaposleni ili osiguranik samostalnih delatnosti ili osiguranik poljoprivrednik, i u onim slučajevima kada je istovremeno i zaposlen, obavlja samostalnu delatnost i bavi se poljoprivrednom delatnošću. Ovom odredbom je utvrđen prioritet u osiguranju u smislu osnova osiguranja, ali ne i obaveza plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje. Ta obaveza utvrđena je odredbom člana 174. Zakona prema kojoj se doprinosi plaćaju po svim prihodima osiguranika, nezavisno od osnova po kome su osigurani. Visina prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zavisi od osnovice na koju se obračunavaju i plaćaju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje što znači da, u slučaju kada osiguranik plaća doprinose po osnovu zaposlenja, obavljanja samostalne delatnosti i ugovorene naknade, osnov za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta predstavlja osnovica utvrđena po svim navedenim osnovama osiguranja, a to utiče i na određeno pravo izraženo u novčanom iznosu. Time se ne dovodi u pitanje ostvarivanje određenih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja već naprotiv, obezbeđuje njihovo ostvarivanje u punom obimu.

Polazeći od navedenog, osporena odredba Zakona, po oceni Suda, nije u nesaglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IY-233/2003 od 12.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 34/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

- član 19. tačka 3) i član 20. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog i ne prihvata se inicijativa za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 19. tačka 3) i člana 20. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 19. tačka 2) Zakona iz tačke 1.

Jugoslovensko udruženje kabinsko-letačkog osoblja iz Beograda pokrenulo je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredaba člana 19. tačka 3) i člana 20. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ustavnom sudu podnete su i dve inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedenih odredaba Zakona, kao i odredbe člana 19. tačka 2) Zakona.

U predlogu se, pored ostalog, ističe da se osporenim odredbama Zakona: dovode u neravnotežan položaj osiguranici žene u odnosu na osiguranike muškarce, suprotno odredbi člana 11. Ustava Republike Srbije; onemogućava ostvarivanje sloboda i prava čoveka i građanina, naročito ograničavanjem stečenog prava na beneficirani staž, kao i da se povređuje pravo na sudsku zaštitu, što je sve u suprotnosti s odredbama člana 12. Ustava; povređuje načelo jednakosti iz člana 13. Ustava, jer su osporene odredbe Zakona nepovoljne samo za žene - stjuardese, a ne i za muškarce - stjuarde koji sa pedeset i tri godine života, u većini slučajeva, imaju potrebnih 40 godina staža osiguranja dok stjuardese u pedesetoj godini života imaju, najčešće, 35 godina staža osiguranja pa ih osporena odredba člana 20. stav 2. Zakona primorava da rade još tri godine; povređuje pravo na Ustavom zajemčenu jednaku zaštitu prava (član 22. stav 1.) i ustavno pravo na zaštitu na radu (član 38. stav 2.); povređuje pravo iz socijalnog osiguranja zagarantovano odredbom člana 40. Ustava, odnosno pravo na beneficirani staž, a iz razloga što profesija stjuardesa i stjuarda po zakonu ima pravo na taj staž, ali je starosni minimum za ostvarivanje prava na starosnu penziju povećan sa dosadašnjih 50 na 53 godine života. Osporene odredbe Zakona, smatra predlagač, u suprotnosti su i sa odredbom člana 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, kao i drugim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava u ovoj oblasti.

U inicijativama se navodi da je osporenim odredbom člana 19. tačka 2) Zakona povređeno pravo onih građana čiji je staž osiguranja kraći od 15 godina jer isti ne mogu da ostvare pravo na starosnu penziju niti da povrate sredstva uplaćena fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje na ime doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, kao i da je tom odredbom narušeno ustavno pravo na starosnu penziju i pravo na socijalnu sigurnost. Osporena odredba člana 19. tačka 3) Zakona sadrži, po mišljenju inicijatora, elemente diskriminacije žene kao zaposlene i njome je narušen princip jednakosti građana jer sve žene koje su radni vek započele posle navršene petnaeste, a pre navršene osamnaeste godine života, a ostvarile su staž osiguranja u trajanju od 35 godina, stavljaju se u neravnotežan položaj u odnosu na žene koje su se zaposlile sa 18 godina života i više jer pravo na starosnu penziju ostvaruju sa 35 godina staža osiguranja, dok žena koja se zaposlila sa navršениh 15 godina života, da bi ostvarila isto pravo, treba da radi 38 godina ili da 3 godine čeka nezaposlena da bi to pravo ostvarila. Inicijatori smatraju da se u neravnotežnom položaju nalaze i žene koje rade na poslovima na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem jer žena koja radi na tim poslovima mora da radi do 53 godine života, saglasno osporenoj odredbi člana 20. stav 2. Zakona, što znači da mora raditi svih 35 godina i više, ali i

da neće moći koristiti pravo iz člana 20. stav 1. istog Zakona, makar ceo radni staž provela na poslovima na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem.

Ustavni sud je predlog ovlašćenog predlagača i inicijative dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora, odnosno mišljenja. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila traženi odgovor, odnosno mišljenje pa je Sud, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Odredbama člana 19. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, čije su tač. 2) i 3) osporene, utvrđeno je da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju: 1) kad navrši 63 (muškarac), odnosno 58 (žena) godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža; 2) kad navrši 65 (muškarac), odnosno 60 (žena) godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja; i 3) kad navrši 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 53 godine života, a odredbama člana 20. Zakona, čiji je stav 2. osporen, utvrđeno je da se osiguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju, utvrđena u članu 19. tač. 1) i 2) ovog Zakona, snižava zavisno od stepena uvećanja staža za po jednu godinu, i to: 1) za svakih šest godina provedenih na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 14 meseci; 2) za svakih pet godina provedenih na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 15 meseci; 3) za svake četiri godine provedene na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 16 meseci; 4) za svake tri godine provedene na radnom mestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 meseci računa u staž osiguranja kao 18 meseci (stav 1.), kao i da se starosna granica iz stava 1. ovog člana može snižavati najviše do 53 godine života (stav 2.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Propisujući osporenim odredbama Zakona uslove pod kojima osiguranik stiče pravo na starosnu penziju (član 19. tač. 2) i 3)), odnosno, utvrđujući godine života do kojih se osiguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem može snižavati starosna granica (član 20. stav 2.), zakonodavac je postupio saglasno ovlašćenjima utvrđenim odredbama čl. 12. i 40. Ustava. Naime, osporenim odredbama Zakona ne uskraćuje se Ustavom utvrđeno pravo za slučaj starosti već se, saglasno navedenim ustavnim ovlašćenjima, utvrđuju uslovi za njegovo ostvarivanje. U tom smislu Sud je ocenio da ustavno ovlašćenje za propisivanje uslova pod kojim osiguranik stiče pravo na starosnu penziju podrazumeva i propisivanje starosne

granice za ostvarivanje tog prava pa i njene promene u vidu snižavanja, odnosno utvrđivanja donje granice tog snižavanja. Time, po oceni Ustavnog suda nije povređen princip jednakosti građana iz odredbe člana 13. Ustava jer se uslovi za sticanje prava na starosnu penziju i snižavanje starosne granice za sticanje tog prava, odnose jednako na sve građane - osiguranike koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji. Utvrđivanje različitih uslova za sticanje prava na starosnu penziju, kao i utvrđivanje godina života do kojih se može snižavati starosna granica, su pitanja koja spadaju u domen zakonodavne politike, koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Ustavni sud Srbije nije nadležan da odlučuje ni o saglasnosti zakona sa ratifikovanim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, saglasno odredbi člana 125. Ustava.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-137/2003 od 27.05.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 80/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

- član 12. stav 1.tač. 1) i 2) i stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 12. stav 1. tač. 1) i 2) i stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu odredaba Zakona navedenih u tački 1.

Više predlagača pokrenulo je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredaba člana 12. stav 1. tač. 1) i 2) i stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. U predlogu se, pored ostalog, ističe da su osporene odredbe Zakona nesaglasne s odredbama čl. 3. i 197. tog Zakona, kao i s odredbom člana 40. Ustava Republike Srbije. Predlagači smatraju da je Ustavom utvrđeno pravo zaposlenih da obaveznim socijalnim osiguranjem obezbeđuju sebi pravo za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, ali ne i obaveza da plaćaju doprinose po dva osnova: po osnovu obavljanja samostalne delatnosti i po osnovu zaposlenja. Zbog niskih penzija, navode predlagači, mnogi penzioneri su prinuđeni da obavljaju samostalnu delatnost, ali to ne znači i da bi trebalo da plaćaju doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje i po osnovu zaposlenja jer su, po tom istom osnovu, već stekli

određena prava, uključujući i pravo na starosnu penziju. Predlagači traže i da Ustavni sud obustavi izvršenje pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredaba Zakona.

Ustavni sud je predlog ovlašćenih predlagača dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila traženi odgovor pa je Ustavni sud, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Osporenim odredbama člana 12. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno je da su osiguranici samostalnih delatnosti lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu delatnost, ako nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja (stav 1. tačka 1)) i lica koja su osnivači, odnosno članovi privrednih društava u skladu sa zakonom, koji u njima rade, bez obzira da li su u radnom odnosu u privrednom društvu čiji su osnivač odnosno član (stav 1. tačka 2)), kao i da se radom u smislu stava 1. tačka 2) ovog člana smatra predstavljanje i zastupanje privrednih društava od strane njihovih osnivača, odnosno članova na osnovu upisa u registar nadležnog suda, kao i obavljanje poslovođstvenih ovlašćenja i poslova upravljanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje položaj privrednih društava (stav 2.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo, pored ostalog, i na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, zaposleni obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj starosti i gubitka radne sposobnosti, a za članove svoje porodice - pravo na porodičnu penziju i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja, s tim da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju precizira ustavnu kategoriju "drugi osiguranici" utvrđujući da su obavezno osigurana lica, dakle lica koja obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem obezbeđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pored zaposlenih i lica koja samostalno obavljaju delatnost kao i poljoprivrednici (član 10.). Odredbom člana 12. Zakona čiji su stav 1. tač. 1) i 2) i stav 2. osporeni, utvrđene su kategorije osiguranika samostalnih delatnosti, kao i šta se smatra radom u smislu stava 1. tačka 2) ovog člana. Takvo utvrđivanje kategorija osiguranika i definisanje pojma rada saglasno je s ovlašćenjima zakonodavca iz člana 40. stav 1, člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, kao i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, a u okviru toga i da utvrdi kategorije obavezno osiguranih lica, uslove i način ostvarivanja prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i druga pitanja u oblasti socijalnog osiguranja.

U vezi sa zahtevom predlagača da Sud oceni međusobnu saglasnost pojedinih odredaba zakona, Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o međusobnoj saglasnosti pojedinih odredaba istog zakona, saglasno odredbi člana 125. Ustava.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu osporenih odredaba Zakona, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odbacuje se jer je Sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-338/2003 od 17.06.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 83/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

- član 28. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 28. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 28. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. U inicijativi se navodi da se pravo utvrđeno osporenim odredbom Zakona u praksi različito primenjuje i tumači jer neki fondovi za penzijsko i invalidsko osiguranje smatraju da postoje dve udove koje stiču pravo na porodičnu penziju, dok drugi smatraju da postoji jedna udova i to ona kojoj je sudskom presudom utvrđeno pravo na izdržavanje, a supruga-udova nema pravo na penziju. Inicijator predlaže da Ustavni sud oceni ustavnost osporene odredbe Zakona, ali pri tom ne navodi ustavnopravne razloge osporavanja.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenim odredbom člana 28. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno da pravo na porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka ako mu je sudskom presudom utvrđeno pravo na izdržavanje.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju, pored ostalog, i pravo na porodičnu penziju za članove svoje porodice, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Pravo na porodičnu penziju jeste pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja koje se ostvaruje pod uslovima i na način utvrđen Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, a stiče se u slučaju smrti osiguranika, odnosno korisnika

starosne ili invalidske penzije. Zakonom je utvrđeno da pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava na starosnu i invalidsku penziju (član 27.), kao i da su članovi porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava bračni drug, deca i roditelji koje je osiguranik, odnosno korisnik prava izdržavao (član 28. stav 1.). Izuzetno, pravo na porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka, saglasno osporenoj odredbi Zakona, ali samo pod uslovom da mu je sudskom presudom utvrđeno pravo na izdržavanje. Ostvarivanjem prava na porodičnu penziju bračnog druga iz razvedenog braka ne isključuje se mogućnost ostvarivanja tog prava i od strane bračnog druga, dakle lica koje se sa umrlim osiguranikom ili korisnikom prava nalazilo u braku u momentu njegove smrti.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava zakonodavac je, po oceni Suda, utvrđujući osporenom odredbom Zakona da pravo na porodičnu penziju može ostvariti i bračni drug iz razvedenog braka ako mu je sudskom presudom utvrđeno pravo na izdržavanje, postupio saglasno svojim ustavnim ovlašćenjima. Utvrđivanje kruga lica koja mogu ostvariti pravo na porodičnu penziju iz domena je zakonodavne politike koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-485/2003 od 15.07.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 70/2001).

- član 45.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 45. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 70/2001).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 4. Zakona iz tačke 1, u delu koji glasi: "3) kad navršši 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 53 godine života".

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja, u delu koji glasi: "Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju: 3) kad navršši 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 53 godine života", kao i člana 45. Zakona. Inicijator ističe da se osporenim odredbama Zakona građanima ograničava mogućnost

ostvarivanja prava stečenih po osnovu Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 30/96). Naime, navodi se u inicijativi, Zakon čije su odredbe osporene objavljen je 28. decembra 2001. godine, a stupio je na snagu već 1. januara 2001. godine, kada, po mišljenju inicijatora, građanin gubi mogućnost ostvarivanja prava pod uslovima koji su važili do 31. decembra 2001. godine s obzirom da je za ostvarivanje tog prava zakonodavac ostavio rok od samo tri dana. Inicijator smatra da je zaposlenima uskraćena mogućnost da ostvare svoja ustavna prava kao i da je zakonodavac morao ostaviti rok za ostvarivanje prava stečenih po prethodnom zakonu i nakon stupanja na snagu Zakona čije su odredbe osporene.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je Zakon čije su odredbe osporene prestao da važi 2. aprila 2003. godine stupanjem na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003). Osporenim odredbom člana 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja bilo je utvrđeno da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju i kad navršši 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 53 godine života, a osporenim odredbom člana 45. Zakona da ovaj zakon stupa na snagu 1. januara 2001. godine.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13); da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.); kao i da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupa na snagu (član 120).

Uvidom u obrazloženje Predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja, Ustavni sud je utvrdio da je Savezna skupština Savezne Republike Jugoslavije, u postupku donošenja Zakona, utvrdila postojanje naročito opravdanih razloga za stupanje na snagu Zakona ranije od osmog dana od dana objavljivanja. Stoga, po oceni suda, osporenim odredbom člana 45. Zakona nije povređena odredba člana 120. Ustava kojom je utvrđen način stupanja na snagu zakona, drugog propisa ili opšteg akta.

Ustavni sud je utvrdio da je u ranije vođenom postupku ocenjivao ustavnost odredaba člana 22. tačka 3) i člana 23. stav 2. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001 i 3/2002) i na sednici održanoj 10. juna 2004. godine doneo Rešenje broj IY- 120/2003 kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti tih odredaba. Sud je ocenio da se osporenim odredbama Zakona ne uskraćuje Ustavom utvrđeno pravo za slučaj starosti već se, saglasno ustavnim ovlašćenjima, utvrđuju uslovi za njegovo ostvarivanje, konkretno, uslovi pod kojim osiguranik stiče pravo na starosnu penziju, kao i uslovi pod kojima se snižava starosna granica za sticanje tog prava, da time nije povređen princip jednakosti građana iz odredbe člana 13. Ustava

jer se uslovi za sticanje prava na starosnu penziju i snižavanje starosne granice za sticanje tog prava, odnosi jednako na sve građane - osiguranike koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji, kao i da su utvrđivanje različitih uslova za sticanje prava na starosnu penziju, odnosno utvrđivanje godina života do kojih se može snižavati starosna granica, pitanja koja spadaju u domen zakonodavne politike koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje i da, iz tih razloga, te odredbe nisu u nesaglasnosti s Ustavom. Navedena odredba člana 22. tačka 3) Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja i osporeni deo odredbe člana 4. Zakona su iste odredbe jer je odredba člana 22. tačka 3) uvedena u pravni poredak osporenim delom odredbe člana 4. Zakona. Pošto iz navoda, razloga i dokaza iznetih u inicijativi ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, stekli su se uslovi, saglasno odredbi člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), da se inicijativa u ovom delu odbaci.

Na osnovu izložeoog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-161/2003 od 01.07.2004.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

- čl. 119., 126. i 157.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 119, 126. i 157. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 119, 126. i 157. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Inicijator nije naveo razloge osporavanja navedenih odredaba Zakona.

Zakon čije su odredbe osporene prestao je da važi 2. aprila 2003. godine stupanjem na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003). Osporenim odredbama člana 119. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju bilo je utvrđeno da doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: doprinos), plaćaju: 1) osiguranik - zaposleni; 2) osiguranik samostalnih delatnosti; 3) osiguranik - zemljoradnik (stav 1.); da doprinos za osiguranika - zaposlenog plaća i poslodavac na istu osnovicu i po istoj stopi kao i osiguranik - zaposleni (stav 2.). Osporenim odredbama člana 126. Zakona bilo je utvrđeno: da osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike samostalnih delatnosti čini neto prihod, odnosno prihod ili dobit na koji se plaća porez, u skladu sa poreskim

propisima, s tim da ta osnovica ne može biti niža od prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici u tekućoj godini, niti viša od četvorostrukog iznosa te zarade (stav 1.); da ukoliko se neto prihod, odnosno prihod ili dobit iz stava 1. ovog člana deli na više osiguranika, pojedinačnu osnovicu za plaćanje doprinosa za svakog od njih, čini njihov udeo u ostvarivanju istih (stav 2.); da do utvrđivanja prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici u tekućoj godini osnovicu za plaćanje doprinosa čini prosečni mesečni iznos zarade po zaposlenom ostvarene u Republici u decembru prethodne godine, utvrđen prema podacima Republičkog organa nadležnog za poslove statistike (stav 3.); da se osnovica za plaćanje doprinosa iz stava 2. ovog člana usklađuje svakog meseca sa rastom prosečne mesečne zarade po zaposlenom ostvarene u Republici, do konačnog obračuna osnovice za plaćanje doprinosa za tu godinu (stav 4.); kao i da osnovicu na koju se plaća doprinos za kategorije osiguranika samostalnih delatnosti koje ne ostvaruju redovan mesečni prihod, čini osnovica osiguranika utvrđena opštim aktom fonda (stav 5.). Osporenim odredbom člana 157. Zakona bilo je utvrđeno da će se do utvrđivanja stopa doprinosa, u skladu sa ovim zakonom, doprinos plaćati po stopama koje su, u skladu sa propisima, utvrđene na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice, pored ostalog, i pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); a da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Osporenim odredbama člana 119. Zakona bio je utvrđen krug lica koja su obaveznici plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i isti je podudaran sa krugom lica koja, saglasno odredbi člana 10. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002), kao tada važećeg propisa, imaju status obavezno osiguranih lica, s tim što je obaveza plaćanja doprinosa utvrđena i za poslodavca koji te doprinose plaća za zaposlenog, na istu osnovicu i po istoj stopi kao i osiguranik-zaposleni. Takvo utvrđivanje obaveznika uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje bilo je saglasno s ovlašćenjima zakonodavca iz člana 40. stav 1., člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, a u okviru toga i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje i obaveznike plaćanja doprinosa za to osiguranje.

Polazeći od odredbe člana 143. stav 1. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja, kojom je bilo utvrđeno da se sredstva iz člana 142. tačka 1) tog zakona (doprinosi za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje) obezbeđuju doprinosom na zarade i naknade zarada, na osnovu kojih se utvrđuje penzijski osnov, na teret osiguranika i poslodavca, odnosno doprinosom na osnovice osiguranja na teret osiguranika, u skladu sa zakonom, zakonodavac je osporenim odredbama člana 126. Zakona utvrdio osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike samostalnih delatnosti. Takvo utvrđivanje osnovice, po oceni Suda, bilo je saglasno s ovlašćenjima zakonodavca iz člana 68. stav 2. Ustava.

Osporenom odredbom člana 157. Zakona bio je uređen prelazni režim u pogledu stopa po kojima će se plaćati doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje do momenta utvrđivanja tih stopa u skladu s odgovarajućim odredbama osporenog Zakona. Time nisu bila ograničena niti uskraćena prava zaposlenih, odnosno drugih osiguranih lica utvrđena odredbom člana 40. stav 1. Ustava pa osporena odredba člana 157. Zakona, po oceni Suda, nije u nesaglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-431/2003 od 03.06.2004.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 34/03).

- član 208. st. 2. i 4. i član 209.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 208. st. 2. i 4. i člana 209. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 208. st. 2. i 4. i člana 209. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Inicijator ističe da osporene odredbe nisu u saglasnosti sa odredbom člana 40. Ustava Republike Srbije jer omogućuju fondu penzijskog i invalidskog osiguranja naknadu štete pričinjene fondu ne uzimajući u obzir koliki iznos doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje je pre toga korisnik invalidske penzije uplatio na račun fonda, kao i naplatu celokupne procenjene štete unapred u jednom iznosu bez obzira na vremenski period u kome će uživatelj prava stvarno biti korisnik. Time se, po mišljenju inicijatora, fondu penzijskog i invalidskog osiguranja omogućava sticanje neosnovane imovinske koristi jer osporene odredbe Zakona dozvoljavaju naplatu pričinjene štete od lica koje je štetu prouzrokovalo i za period za koji je to isto lice kao osiguranik već uplatilo doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Osporenim odredbama člana 208. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno je da fond ima pravo da zahteva naknadu pričinjene štete od lica koje je prouzrokovalo invalidnost, telesno oštećenje ili smrt osiguranika ako je, po tom osnovu, ostvareno pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja (stav 2.), kao i da se pri utvrđivanju visine štete ne uzimaju u obzir iznos uplaćenog doprinosa za to osiguranje, niti dužina navršenog penzijskog staža (stav 4.), a osporenim odredbama člana 209. Zakona utvrđeno je da se zahtevom za naknadu štete može obuhvatiti ukupan iznos štete ili iznos dela štete koji se odnosi na određeni protekli period (stav 1.), da fond može zahtevati da se šteta koja je prouzrokovala obavezu plaćanja

invalidske ili porodične penzije, kao i drugog trajnog novčanog primanja, nadoknadi jednokratnim iznosom u celini (stav 2.) te da se iznos iz stava 2. ovog člana obračunava prema visini priznate penzije i drugog trajnog novčanog primanja, kao i prema očekivanom prosečnom vremenu korišćenja tih prava (stav 3.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i obligacione odnose i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003) utvrđeno je da se obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem obezbeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti, smrti i telesnog oštećenja (član 3.). Time su utvrđeni rizici po osnovu kojih se obezbeđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Nastanak navedenih rizika može biti posledica postupanja osiguranika, odnosno korisnika prava ili trećeg lica (fizičko lice ili poslodavac) kojim se, namerno ili krajnjom nepažnjom, izaziva nastanak osiguranog rizika i time omogućuje ostvarivanje nekog od prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koje ne bi bilo ostvareno po redovnom toku stvari i na način utvrđen zakonom. Ovakvim nastankom osiguranog rizika pričinjava se šteta fondu i to nezakonito i nepravilno izvršenim isplatama penzija i drugih novčanih primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i prouzrokovanjem invalidnosti, telesnog oštećenja ili smrti osiguranika (član 208. st. 1. i 2. Zakona). Osporene odredbe Zakona imaju za cilj da zaštite sredstva fonda za slučaj nastanka štete na već opisani način. Naknada štete vrši se po odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ali i na način uređen samim Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Osporena odredba člana 208. stav 2. Zakona saglasna je sa opštim načelom prema kojem oštećeno lice ima pravo da zahteva realnu vrednost učinjene štete od onoga koji mu je štetu pričinio, kao i sa jednim od osnovnih načela penzijskog i invalidskog osiguranja - načelom solidarnosti i uzajamnosti jer se prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču i ostvaruju i u slučaju kada penzijski staž nije pokriven ili je samo delimično pokriven doprinosima. S toga se, obzirom da se sistem finansiranja penzijskog i invalidskog osiguranja ne zasniva na principu kapitalnog pokrića već tekućeg priliva, a to znači da sredstva za finansiranje penzijskog i invalidskog osiguranja obezbeđuje aktivna generacija osiguranika, a koriste ih osiguranici kod kojih je nastupio neki od rizika iz ovog osiguranja zbog kojih više ne mogu radom da obezbeđuju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost, kod utvrđivanja visine štete ne uzima u obzir iznos uplaćenog doprinosa niti dužina navršenog penzijskog staža, kako je to utvrđeno osporenim stavom 2. istog člana.

Način određivanja iznosa štete utvrđen osporenim odredbom člana 209. stav 1. Zakona polazi od toga da su prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po svom karakteru, trajna pa fond može da traži naknadu štete koja obuhvata ukupan iznos štete ili iznos dela štete koji se odnosi na određeni protekli period, počev od momenta nastanka štete. Fond može zahtevati da se šteta navedena u odredbi stava 2. ovog člana nadoknadi jednokratnim iznosom u celini jer su prava iz penzijskog i

invalidskog osiguranja trajna. Osporenom odredbom člana 209. stav 3. utvrđeni način obračuna iznosa štete koja je pričinjena fondu je iz domena zakonodavne politike.

Uređujući osporenim odredbama Zakona vrstu štete, pravo na naknadu pričinjene štete, obavezu i način naknade štete, kao i način obračunavanja iznosa štete, dakle, obligacione odnose u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, zakonodavac je postupio saglasno ovlašćenjima iz odredbe člana 72. stav 1. tačka 4 Ustava.

S obzirom da se osporenim odredbama Zakona ne uređuju prava za slučaj starosti, invalidnosti, smrti i telesnog oštećenja, odnosno, uslovi i način ostvarivanja tih prava, to se tim odredbama ne ugrožavaju, odnosno ne ograničavaju prava iz obaveznog osiguranja utvrđena odredbom člana 40. stav 1. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-333/2003 od 05.02.2004.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

- član 218. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 218. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 218. stav 2. Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 218. st. 1. i 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. U inicijativi se navodi da osporene odredbe Zakona nisu saglasne s odredbom člana 13. Ustava Republike Srbije jer primenu zakona određuju prema ličnim svojstvima građana - starosnih penzionera, u zavisnosti od godina života, odnosno od toga kad je neko lice steklo uslov za odlazak u starosnu penziju.

Osporenim odredbama člana 218. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno je da korisnici prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su, do dana stupanja na snagu ovog zakona, ta prava ostvarili po propisima koji su bili na snazi do tog dana a koja su utvrđena ovim zakonom, imaju ta prava i posle tog dana, u skladu sa propisima koji su važili do početka primene ovog zakona (stav 1.), kao i da korisnici prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su ta prava ostvarili po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, do dana stupanja na

snagu ovog zakona a koja nisu utvrđena ovim zakonom, koriste ih pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom (stav 2.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da obavezanim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pored ostalog, i pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, Republika Srbija je ovlašćena da zakonom uredi sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, prava i obaveze po tom osnovu, uslove i način ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, sistem finansiranja penzijskog i invalidskog osiguranja i druga pitanja od značaja za uređenje ove oblasti, uključujući i pravni režim za već ostvarena prava, kao i prelazni režim za slučajeve kada su novim zakonom pojedina prava uređena na drugačiji način nego što je bilo uređeno do tada važećim zakonom, odnosno kada novim zakonom uopšte nisu utvrđena prava koja su ostvarena po prethodnom zakonu.

Osporenom odredbom člana 218. stav 1. Zakona obezbeđuje se zaštita tzv. stečenih prava i to onih koja su ostvarena po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju do dana stupanja na snagu ovog Zakona, a koja su i njime utvrđena. Stoga se prava ostvarena do dana stupanja na snagu Zakona čije su odredbe osporene, a koja su utvrđena i tim Zakonom, obezbeđuju i posle tog dana i to u obimu i na način koji je bio utvrđen propisima koji su važili do početka primene ovog Zakona, čime se obezbeđuje puna zaštita tako ostvarenih prava. Stoga se, po oceni Suda, osporenom odredbom ne povređuje princip jednakosti građana iz odredbe člana 13. Ustava jer se ostvarivanje prava utvrđenih osporenom odredbom odnosi jednako na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji. Takođe, osporena odredba člana 218. stav 1. Zakona ne uskraćuje niti ograničava pravo za slučaj starosti utvrđeno odredbom člana 40. stav 1. Ustava, već obezbeđuje njegovu zaštitu, u obimu i na način utvrđen zakonom.

Ustavni sud je utvrdio da je u ranije vođenom postupku ocenjivao ustavnost osporene odredbe člana 218. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i na sednici održanoj 5. februara 2004. godine doneo Rešenje broj IY-355/2003 kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedene odredbe. Sud je ocenio da se osporenom odredbom korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne uskraćuju, pa ni delimično, tzv. stečena prava već se obezbeđuje njihova zaštita i u slučaju kada ta prava ne utvrđuje Zakon čija je odredba osporena i da, iz tih razloga, ta odredba nije u nesaglasnosti s Ustavom. Pošto iz navoda, razloga i dokaza iznetih u inicijativi ne

proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, stekli su se uslovi da se inicijativa u ovom delu odbaci.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-109/2004 od 17.06.2004.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 34/03).

- član 218. stav 2., član 221., član 225. stav 2. i član 262. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 218. stav 2., člana 221., člana 225. stav 2. i člana 262. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 218. stav 2., člana 221, člana 225. stav 2. i člana 262. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. U inicijativi se navodi da su osporenim odredbom člana 218. stav 2. Zakona osiguranicima delimično uskraćena stečena prava, jer licu koje je pravo po osnovu invalidnosti i druga prava steklo po prethodnom zakonu, a postupak za ostvarivanje prava pokrenulo po novom zakonu zbog vremena provedenog na tržištu rada, zakonodavac uskraćuje pravo na povoljniju mogućnost uslovljavajući ga novim zakonom. Osporenim odredbom člana 221. Zakona, po mišljenju inicijatora, zakonodavac diskriminiše invalide jer se lice koje je pokrenulo postupak za ocenu invalidnosti do stupanja na snagu osporenog Zakona, a koji je završen po njegovom stupanju na snagu, tretira u uslovima privremene naknade po prethodnom zakonu, dok osiguranici koji su započeli i okončali taj postupak do stupanja na snagu osporenog Zakona, ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pod uslovima i na način utvrđen propisima koji su bili na snazi u vreme okončanja postupka. Dalje se ističe da osporena odredba člana 225. stav 2. Zakona ograničava invalidima stečena prava ostvarena pre stupanja na snagu osporenog Zakona i to tako što se korišćenje tih prava vremenski ograničava na pet godina od dana početka primene Zakona. Inicijativom se osporava i odredba člana 262. stav 1. Zakona, ali se ne navode razlozi osporavanja.

Osporenim odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđuje se: da korisnici prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su ta prava ostvarili po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koja nisu utvrđena ovim zakonom, koriste ih pod uslovima, u obimu i na način utvrđen ovim zakonom (član 218. stav 2.); da će se postupak za

ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odnosno za utvrđivanje penzijskog staža, pokrenut do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončati pod uslovima i na način predviđenim propisima koji su bili na snazi u vreme pokretanja postupka, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (član 221.); da se pravo iz stava 1. ovog člana može koristiti najduže pet godina od dana početka primene ovog zakona (član 225. stav 2.); kao i da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 5/2003), Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001, 3/2002 i 39/2002) i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002)-(član 262. stav 1.).

Ustav Republike Srbije utvrđuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (stav 1.), kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.), da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.), da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice-pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, Republika Srbija je ovlašćena da zakonom uredi sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, prava i obaveze po tom osnovu, uslove i način ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, sistem finansiranja penzijskog i invalidskog osiguranja i druga pitanja od značaja za uređenje ove oblasti, uključujući i pravni režim za već ostvarena prava, kao i prelazni režim za slučajeve kada su novim zakonom pojedina prava uređena na povoljniji ili nepovoljniji način nego što je bilo uređeno do tada važećim zakonom, odnosno, kada novim zakonom uopšte nisu utvrđena prava koja je utvrđivao prethodni zakon.

Osporenim odredbom člana 218. stav 2. Zakona obezbeđuje se zaštita tzv. stečenih prava i to onih koja su ostvarena po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koja njime nisu utvrđena. Konkretno, radi se o pravima invalida rada po osnovu preostale radne sposobnosti koja korisnici tih prava nastavljaju da koriste u obimu i na način utvrđen ovim zakonom. Time se korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne uskraćuju, pa ni delimično, tzv. stečena prava već se obezbeđuje njihova zaštita.

Osporenim odredbom člana 221. Zakona omogućeno je da se postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odnosno za utvrđivanje penzijskog staža, koji je pokrenut do dana stupanja na snagu osporenog Zakona, okonča pod uslovima i na način predviđenim propisima koji su bili na snazi u vreme pokretanja postupka, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Time se ne pravi diskriminacija između samih osiguranika-invalida već se osporenim odredbom svim građanima-osiguranicima, odnosno korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obezbeđuje jednakost u ostvarivanju prava iz tog osiguranja i jednaka zaštita pred državnim i drugim organima, saglasno odredbi člana 13. Ustava.

Osporenom odredbom člana 225. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno je da se invalidska penzija koja se određuje korisniku prava po osnovu II i III kategorije invalidnosti, kao i preostale radne sposobnosti, koji je to pravo ostvario do dana stupanja na snagu ovog zakona, a kome nezavisno od njegove volje prestane svojstvo osiguranika, može koristiti najduže pet godina od dana početka primene ovog zakona. Zakon ne poznaje pojam "preostala radna sposobnost" niti, samim tim, utvrđuje bilo koja prava, pa ni pravo na privremenu naknadu, koja je po tom osnovu utvrđivao prethodni zakon. Samo zatečeni korisnik prava na naknadu zbog rada sa skraćenim radnim vremenom - II kategorije invalidnosti, naknade zbog manje zarade na drugom odgovarajućem poslu - III kategorije invalidnosti, naknade po osnovu preostale radne sposobnosti, naknade po osnovu raspoređivanja na drugi odgovarajući posao i opasnosti od nastanka invalidnosti koji je zaposlen, saglasno odredbi člana 224. stav 1. Zakona, zadržava iznos naknade koju koristi na dan stupanja na snagu tog zakona, što znači da su navedena prava kao tzv. stečena prava i dalje priznata zaposlenim korisnicima.

Polazeći od navedenog, kao i činjenice da se odredbama člana 225. Zakona korisnicima prava navedenim u toj odredbi koji su to pravo ostvarili do dana stupanja na snagu zakona, a kojima je nezavisno od njihove volje prestalo svojstvo osiguranika, i to po stupanju na snagu osporenog zakona, dakle, u zakonskom režimu koji ne poznaje tzv. pravo na privremenu naknadu, određuje invalidska penzija i vremenski ograničava korišćenje tog prava, ne stoji navodi o postojanju stečenog prava i njegovom ograničavanju jer to pravo (pravo na privremenu naknadu) korisnici prava navedeni u pomenutoj odredbi zakona nisu stekli niti ga mogu steći. Prava navedena u odredbi člana 224. stav 1. Zakona vezana su isključivo za postojanje statusa osiguranika pa se gubljenjem tog statusa ta prava prevode na invalidsku penziju upravo u slučaju kada njihov korisnik, bez svoje volje, izgubi svojstvo osiguranika i, samim tim, mogućnost da se koristi tim pravima. Stoga, odredba člana 225. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ima zaštitnu funkciju, ali je mogućnost korišćenja tako utvrđenog prava na invalidsku penziju vremenski ograničeno osporenom odredbom člana 225. stav 2. Zakona. Tako propisano vremensko ograničenje u saglasnosti je sa činjenicom da važeći Zakon ne poznaje tzv. preostalu radnu sposobnost niti utvrđuje bilo kakva prava po tom osnovu, kao i da je određivanje vremena u kome se pravo na invalidsku penziju, utvrđeno samo za navedenu specifičnu situaciju, može koristiti, stvar zakonodavne politike. Iz navedenih razloga osporena odredba člana 225. stav 2. Zakona nije u suprotnosti s Ustavom.

Ustavom je utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti pa iz ovako utvrđene nadležnosti proizilazi i ovlašćenje Republike Srbije da menja ili dopunjava važeći zakon, odnosno utvrđuje prestanak njegovog važenja. Prestanak važenja jednog opšteg pravnog akta moguće je utvrditi samo drugim opštim pravnim aktom iste pravne snage. Utvrđivanjem osporenom odredbom člana 262. stav 1. Zakona da njegovim stupanjem na snagu prestaju da važe, pored Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 52/96, 46/98, 29/2001 i 80/2002) koji je donet u ustavnom režimu Republike Srbije kao republike članice Savezne Republike Jugoslavije, i Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 5/2003), kao i Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001, 3/2002 i 39/2002), koji su doneti kao propisi Savezne Republike Jugoslavije, nije povređen prethodno navedeni princip.

Prema članu 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), zakoni Savezne Republike Jugoslavije izvan poslova Srbije i Crne Gore primenjivaće se kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju.

Saglasno navedenom, a polazeći od toga da oba Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja nisu iz oblasti u kojima je Ustavnom poveljom utvrđena nadležnost državne zajednice Srbija i Crna Gora niti su od strane nadležnih organa Republike Srbije, do stupanja na snagu osporenog Zakona, stavljeni van snage, navedeni zakoni su posle stupanja na snagu Ustavne povelje, tj. od 4. februara 2003. godine, primenjivani kao zakoni Republike Srbije. Dakle, u vreme stupanja na snagu osporenog Zakona, svi zakoni za koje je osporenim odredbom člana 262. stav 1. Zakona utvrđeno da prestaju da važe, bili su propisi iste pravne snage kao i Zakon kojim je utvrđen prestanak njihovog važenja.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-355/2003 od 05.02.2004.

Zakon o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana ("Službeni list SRJ", broj 36/2002).

- član 19. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 19. stav 1. u delu u kome je propisana obaveza prodaje akcija čiji je vlasnik Republika Srbija, a koji glasi: "domaćim pravnim licima u privatnoj svojini i stranim pravnim licima, pri čemu postojeći akcionari banke koji su privatna pravna lica imaju pravo preče kupovine" Zakona o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana ("Službeni list SRJ", broj 36/2002) nije u saglasnosti s Ustavom.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije Agencija za osiguranje depozita, sanaciju, stečaj i likvidaciju banaka pokrenula je postupak za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 19. stav 1. Zakona navedenog u izreci. U predlogu se ističe da osporena odredba Zakona nije saglasna sa odredbama Ustava koje garantuju jednakost građana i pravnih lica. U predlogu se navodi i da je za identičnu odredbu u Zakonu o regulisanju odnosa između Savezne Republike Jugoslavije i pravnih lica i banaka sa teritorije Savezne Republike Jugoslavije koje su prvobitni dužnici ili garanti prema poveriocima Pariskog i Londonskog kluba, Savezni ustavni sud utvrdio da nije saglasna s Ustavom SRJ, kao i da će prodaja akcija Republike stečenih po tom i osporenim Zakonu, zbog različite procedure, uvećati troškove prodaje što će se odraziti na prihod budžeta Republike Srbije po osnovu prodaje akcija banaka.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Zakon o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana ("Službeni list SRJ", broj 36/2002), donet kao zakon Savezne Republike Jugoslavije i da se osporeni Zakon u delu u kome je uređena prodaja akcija banaka čiji je vlasnik Republika Srbija, na osnovu člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/2003), od dana stupanja na snagu Ustavne povelje primenjuje kao zakon Republike Srbije.

Predlog ovlašćenog predlagača Ustavni sud je dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije, na odgovor. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Odredbom člana 19. stav 1. Zakona, u delu koji je osporen, propisano je da se akcije određenih banaka čiji je vlasnik Republika Srbija postala konverzijom potraživanja od tih banaka u akcionarski ulog, mogu prodavati domaćim pravnim licima u privatnoj svojini i stranim pravnim licima i da pravo preče kupovine akcija imaju postojeći akcionari banke koji su privatna pravna lica.

Ustav jamči društvenu, državnu, privatnu i zadružnu svojину i druge oblike svojine i svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu (član 56. st. 1. i 2.). Odredbom člana 57. stav 1. Ustava utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, a odredbom stava 2. navedenog člana Ustava jamči se pravo stranom licu da obavlja privrednu ili drugu delatnost i prava po osnovu ulaganja i poslovanja, pod uslovima koji su zakonom utvrđeni za domaća lica. Prema odredbama člana 64. Ustava, slobodni su razmena robe i usluga i kretanje kapitala i radnika; preduzeće i druga organizacija slobodno se organizuju, samostalni su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i protivustavan je svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište.

Prodaja akcija banaka čiji je vlasnik Republika Srbija, prema osporenoj odredbi Zakona, moguća je samo pravnim licima u privatnoj svojini, a pravo preče kupovine akcija imaju jedino postojeći akcionari banke koji su privatna pravna lica. Na ovaj način Zakonom se isključuje mogućnost prodaje akcija pravnim licima koja posluju sredstvima u drugim oblicima svojine i fizičkim licima čime se, po shvatanju Suda, ta lica dovode u nejednak položaj u odnosu na pravna lica koja prema osporenoj odredbi Zakona mogu biti kupci akcija. Stoga, osporena odredba Zakona, po oceni Suda, nije saglasna sa odredbama čl. 56, 57. i 64. Ustava kojima se jamči jednakost svih oblika svojine, garantuje ravnopravnost privrednih subjekata i zabranjuje ograničavanje tržišta.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 19. stav 1. Zakona u delu navedenom u izreci prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Zakon o javnim nabavkama ("Službeni glasnik RS", br. 39/02 i 43/03).

- član 45. stav 2. tačka 3)

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 45. stav 2. tačka 3) Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik RS", br. 39/2002 i 43/2003).

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je predlogom postupak za ocenu ustavnosti odredbe člana 45. stav 2. tačka 3) Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik RS", br. 39/2002 i 43/2003). Podnosilac predloga smatra da se osporenom odredbom povređuju ustavna načela jednakosti uslova u obavljanju privredne delatnosti iz člana 57. stav 1. Ustava, jednakog položaja u pogledu opštih uslova privređivanja iz člana 64. stav 2. Ustava kao i zabrane povratnog dejstva zakona iz člana 121. Ustava. Po mišljenju predlagača, propisanim uslovima za učešće u postupku javne nabavke novoosnovana preduzeća se stavljaju u povlašćeni položaj u odnosu na preduzeća koja već postoje s obzirom da preduzeće koje nije bilo registrovano u proteklih pet godina nije ni moglo biti kažnjeno za privredni prestup ili prekršaj u vezi sa svojim poslovanjem. U predlogu se navodi da se takvim zakonskim rešenjem uspostavlja produženo dejstvo ranije učinjenog privrednog prestupa ili prekršaja što predstavlja kaznenu meru koju subjekt u to vreme nije mogao da predvidi.

Narodna skupština Republike Srbije kao donosilac osporenog akta nije dostavila odgovor na predlog, pa je postupak nastavljen u smislu odredaba člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Osporenom odredbom člana 45. stav 2. tačka 3. Zakona o javnim nabavkama kojom su određeni obavezni uslovi za učešće u postupku dodele ugovora o javnoj nabavci propisano je da pravo na učešće u tom postupku ima domaće ili strano pravno ili fizičko lice koje nije u roku od pet godina pre objavljivanja postupka javne nabavke pravosnažnom odlukom sudskog ili upravnog organa kažnjeno za krivično delo, privredni prestup ili prekršaj u vezi sa svojim poslovanjem odnosno ako mu u tom roku nije izrečena pravosnažna sudska ili upravna mera zabrane obavljanja delatnosti koja je predmet javne nabavke.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (član 57. stav 1); da se jamči pravo stranom licu da obavlja privrednu ili drugu delatnost i prava po osnovu ulaganja i poslovanja, pod uslovima koji su zakonom utvrđeni za domaća lica (član 57. stav 2.); da se preduzeće i druga organizacija slobodno organizuju, da su samostalni u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, da imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i da za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolazu (član 64. stav 2); da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe,

ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo (član 121. st. 1. i 2.).

Ustavni sud Republike Srbije je ocenio da osporena odredba nije nesaglasna s Ustavom Republike Srbije budući da predstavlja samo uslov za učestvovanje domaćeg ili stranog pravnog ili fizičkog lica u postupku dodele ugovora o javnoj nabavci i taj uslov se odnosi na sva domaća i strana pravna i fizička lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji propisanoj osporenom odredbom.

Takođe, po oceni Ustavnog suda navedena odredba koja predstavlja samo jedan od uslova za učešće u postupku dodele ugovora o javnoj nabavci nema povratno dejstvo budući da se odnosi na situacije koje su u toku i tom odredbom se ne menjaju odnosi koji su uspostavljeni pre stupanja na snagu Zakona.

Na osnovu izloženog i odredbe člana 46. stav 1. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IY-300/2003 od 22.01.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)

**Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni glasnik RS",
 br. 46/95 i 66/2001).**

- čl. 31., 31a. i 32.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 31, 31a i 32. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 46/95 i 66/2001).

2. Odbacuje se zahtev za ocenu međusobne saglasnosti odredaba čl. 31, 31a, 32, čl. 14. do 30. i čl. 33. do 36. Zakona iz tačke 1.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti odredaba čl. 31, 31a i 32. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 46/95 i 66/2001), kao i za ocenu međusobne saglasnosti tih odredaba sa odredbama čl. 14. do 30. i čl. 33. do 36. Zakona. Predlagač osporava odredbe Zakona koje propisuju pismenu formu za punovažnost ugovora o vanlinijskom prevozu putnika i stvari, jer za linijski i auto-taksi prevoz, kao druga dva oblika javnog prevoza, Zakon ne predviđa obavezu zaključivanja pismenog ugovora. Smatra da se na taj način prevoznici koji obavljaju vanlinijski prevoz stavljaju u neravnopravan položaj u odnosu na prevoznike linijskog i auto-taksi prevoza, protivno ustavnim garancijama ravnopravnosti svih privrednih subjekata na jedinstvenom tržištu. Po mišljenju podnosioca predloga, postojanje ugovornog odnosa o prevozu može se dokazivati ne samo ugovorom, već i voznom kartom ili drugim dokaznim sredstvima, pa zakonsko propisivanje obaveznog pismenog ugovora o prevozu predstavlja ograničenje i prepreku u obavljanju savremenog saobraćaja i

protivi se svrsi obavljanja delatnosti prevoza radi sticanja zarade, a u praksi stvara probleme u situacijama kada putnici odbijaju da zaključe ugovor o prevozu.

Ustavni sud je predlog ovlašćenog predlagača dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor. Kako Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila traženi odgovor, to je, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud nastavio postupak.

U sprovedenom postupku Sud je utvrdio:

Osporenim Zakonom uređeni su javni prevoz i prevoz za sopstvene potrebe lica i stvari, kao i uslovi u pogledu organizacije i obavljanja prevoza u drumskom saobraćaju. Zakonom su kao oblici javnog prevoza putnika i stvari propisani linijski, vanlinijski i auto-taksi prevoz (član 8.) i utvrđeni posebni uslovi za obavljanje svakog od ovih oblika javnog prevoza. U tom okviru, osporenim odredbama čl. 31, 31a i 32. Zakona utvrđeni su posebni uslovi za obavljanje vanlinijskog prevoza putnika i stvari, koji se odnose na obavezno zaključivanje pismenog ugovora o prevozu između prevoznika i korisnika prevoza, određivanje elemenata, vremena zaključivanja i broja ugovora koji se mogu zaključiti za jednu vožnju, bliže definisanje pojedinih vidova ovog prevoza, kao i uređivanje drugih uslova u pogledu organizacije i načina obavljanja ove vrste javnog prevoza. Druga dva oblika javnog prevoza – linijski prevoz putnika (koji se obavlja kao gradski, prigradski i međumesni prevoz), sa posebnim zakonskim uslovima za vršenje ovog prevoza, i auto-taksi prevoz putnika, sa osnovnim uslovima za njegovo obavljanje i ovlašćenjem opštine i grada da propisuju bliže uslove za obavljanje ovog prevoza, uređeni su odredbama čl. 14. do 30. i čl. 33. do 36. Zakona.

Osporenim članom 31. Zakona propisano je: da se vanlinijski prevoz putnika i stvari obavlja na osnovu pismenog ugovora zaključenog između prevoznika i korisnika prevoza, kojim se naročito utvrđuje relacija sa predviđenim polazištem i odredištem, vreme obavljanja i cena prevoza, mesta ukrcavanja i iskrcavanja putnika, i utovara i istovara stvari; da u vanlinijskom prevozu putnika prevoznik može za jednu vožnju zaključiti samo jedan ugovor; da se ukrcavanje i iskrcavanje putnika u vanlinijskom prevozu vrši samo u mestima koja su utvrđena ugovorom iz ovog člana Zakona; da ugovor na osnovu koga se obavlja vanlinijski prevoz putnika i stvari mora biti zaključen pre postavljanja vozila za ukrcavanje putnika u polazištu. U osporenom članu 31a utvrđeno je: da se vanlinijskim prevozom putnika smatra i prevoz radnika iz mesta stanovanja na posao i sa posla, odnosno đaka i studenata iz mesta stanovanja do škole i iz škole na osnovu pismenog ugovora, sa posebnim voznim ispravama (nedeljna, mesečna, godišnja i sl.) i bez primanja drugih putnika; da se prevoz putnika koji se obavlja na istom prevoznom putu, svakodnevno, odnosno istog dana u nedelji, u isto vreme i sa istim mestima ukrcavanja i iskrcavanja putnika, smatra linijskim prevozom putnika; da prevoznici koji obavljaju vanlinijski prevoz putnika ne mogu ukrcavati i iskrcavati putnike na autobuskim stajalištima. Odredbama osporenog člana 32. regulisano je: da se u autobusu ili drugom vozilu kojim se obavlja vanlinijski prevoz putnika mora nalaziti primerak ugovora na osnovu koga se obavlja prevoz, opšti uslovi prevoza i spisak putnika za koji je ugovoren prevoz, a na vetrobranskom staklu mora biti istaknut natpis: "Slobodna vožnja"; da spisak putnika mora biti zaključen i overen pečatom prevoznika, pre stavljanja vozila za ukrcavanje putnika u polazištu, kao i da taj spisak mora biti sačinjen posebno za svaku vožnju sadržanu u ugovoru o prevozu i u njemu se ne može nalaziti veći broj imena putnika od broja raspoloživih mesta u saobraćajnoj dozvoli vozila .

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala, na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja, na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada, kao i na pravu zaposlenih i pravu drugih građana na socijalnu sigurnost (član 55. stav 1.); da se Ustavom jamči društvena, državna, privatna i zadružna svojina i drugi oblici svojine i da svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu (član 56. st. 1. i 2.); da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (član 57. stav 1.); da su slobodni razmena robe i usluga i kretanje kapitala i radnika i da se preduzeće i druga organizacija slobodno organizuju, samostalni su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspoložu (član 64. st. 1. i 2.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, i druge ekonomske odnose od opšteg interesa, kao i da uređuje i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom (član 72. tač. 4. i 12.).

Sud je ocenio da osporene odredbe čl. 31, 31a i 32. Zakona nisu nesaglasne s Ustavom, jer je zakonsko uređivanje uslova za obavljanje vanlinijskog prevoza putnika i stvari kao oblika javnog prevoza, u okviru ovlašćenja zakonodavnog organa iz člana 72. tač. 4. i 12. Ustava da uređuje odnose u drumskom saobraćaju, odnosno uslove obavljanja delatnosti i prava i obaveze preduzeća i preduzetnika koji obavljaju tu privrednu delatnost, a zakonodavac je, procenjujući prirodu i značaj odnosa koji su u pitanju, efekte koji se žele postići u pogledu sigurnosti i bezbednosti u javnom saobraćaju, kao i društvenu opravdanost uređivanja ovih odnosa, postupao u granicama ustavnih ovlašćenja kada je propisao posebne uslove i način obavljanja jedne vrste prevoza u drumskom saobraćaju, u smislu navedenih odredaba Zakona. Određivanje ugovorne forme kao uslova i načina obavljanja vanlinijskog javnog prevoza, odnosno utvrđivanje uslova ovog prevoza koji su različiti od uslova za obavljanje drugih oblika javnog prevoza, autonomno je pravo donosioca osporenog Zakona, i ta pitanja spadaju u domen zakonodavne politike i celishodnosti datih zakonskih rešenja, koje Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

Osporenim odredbama Zakona, po oceni Ustavnog suda, ne dovode se u pitanje ustavna načela na koje predlagač ukazuje, jer su Zakonom propisani različiti oblici javnog prevoza, ali pri tome jednaki uslovi za obavljanje svakog od tih oblika prevoza, pa i jednaki uslovi vršenja vanlinijskog prevoza za sve prevoznike – kako za preduzeća, tako i za druga lica koja su registrovana i ispunjavaju zakonske uslove za obavljanje te vrste prevoza. Imajući u vidu da se posebni zakonski uslovi za privredne subjekte koji obavljaju vanlinijski prevoz putnika i robe odnose na sve subjekte koji se nalaze u istim pravnim situacijama, to se ovakvim propisivanjem Zakona ne narušavaju principi slobodnog, samostalnog i ravnopravnog obavljanja privrednih delatnosti, pod jednakim uslovima, iz čl. 55. do 57. i člana 64. Ustava, niti se prevoznici koji obavljaju vanlinijski prevoz dovode u neravnopravan položaj na tržištu u odnosu na prevoznike linijskog i auto-taksi prevoza. Naime, princip ravnopravnosti, odnosno jednakosti u privređivanju preduzeća i drugih oblika organizovanja, ne podrazumeva njihovu apsolutnu jednakost, već jednak pravni položaj u pogledu uslova privređivanja u istim vrstama i oblicima privrednih delatnosti, a s obzirom na to da se ovde radi o različitim oblicima delatnosti javnog

prevoza, to su posebni uslovi vršenja pojedinih oblika te delatnosti posledica njihovog karaktera i specifičnosti, koji se i uređuju Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju.

Zahtev predlagača za ocenu saglasnosti odredaba čl. 31, 31a i 32. sa odredbama čl. 14. do 30. i čl. 33. do 36. Zakona, Sud je odbacio, jer ovaj zahtev nije u nadležnosti Ustavnog suda utvrđenoj članom 125. Ustava, prema kojoj Ustavni sud može odlučivati samo o saglasnosti zakona s Ustavom, a ne o međusobnoj saglasnosti normi sadržanih u istom zakonu.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IV-28/2004 od 17.06.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 80/2004)

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o turizmu ("Službeni glasnik RS", br. 48/99).

- član 7.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 7. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o turizmu ("Službeni glasnik RS", br. 48/99).

Predlogom Društva sa ograničenom odgovornošću "Tiki" iz Ivanjice pokrenut je, pred Ustavnim sudom Republike Srbije, postupak za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 7. Zakona navedenog u izreci. Oспорavajući navedenu odredbu Zakona, kojom je utvrđena obaveza za preduzeće koje obavlja poslove organizovanja turističkih putovanja, da ima zaposleno najmanje jedno lice sa višom stručnom spremom turističkog smera, predlagač je naveo da se na ovaj način ograničavaju turistička preduzeća da za obavljanje svoje delatnosti slobodno angažuju lica različitih profila stručnosti. Osim toga, osporenom odredbom Zakona utvrđena je obaveza za turistička preduzeća da imaju deponovana sredstva u iznosu od pet hiljada američkih dolara u dinarskoj protivvrednosti koja se vode na posebnom računu kod organizacije nadležne za poslove platnog prometa, čime su po mišljenju predlagača turističke organizacije sprečene da slobodno obavljaju svoju delatnost, što je suprotno Ustavu.

Imajući u vidu da Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor Ustavnom sudu u vezi navoda predlagača, Ustavni sud je, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak ocene ustavnosti osporene odredbe Zakona.

Osporenim članom 7. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o turizmu, propisano je da poslove organizovanja turističkih putovanja može da obavlja preduzeće upisano u sudski registar za vršenje tih poslova, koje ima zaposleno najmanje jedno lice sa višom stručnom spremom turističkog smera i koje ima

obezbeđena sredstva (garantni polog) u iznosu od pet hiljada američkih dolara u dinarskoj protivvrednosti, koja se vode na posebnom računu kod organizacije nadležne za poslove platnog prometa.

Prema članu 57. stav 1. Ustava Republike Srbije, privredne i druge delatnosti obavljaju se slobodno i pod jednakim uslovima u skladu s Ustavom i zakonom. Ustav u članu 64. proklamuje slobodnu razmenu roba i usluga i kretanje kapitala i radnika (stav 1.), a preduzeća i druge organizacije slobodno se organizuju, samostalne su u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu (stav 2.). Članom 72. tačka 4. Ustava ovlašćena je Republika Srbija da uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora.

Saglasno navedenim odredbama Ustava, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac Ustavom ovlašćen da, pored ostalog, propisuje opšte uslove za obavljanje privrednih delatnosti, ali i posebne uslove za obavljanje pojedinih privrednih delatnosti. Propisivanjem u osporenom članu 7. Zakona posebnih uslova za obavljanje poslova organizovanja turističkih putovanja, kao što je obaveza privrednih subjekata registrovanih za obavljanje ove delatnosti da imaju zaposleno najmanje jedno lice sa višom stručnom spremom turističkog smera, kao i da poseduju obezbeđena sredstva u određenom novčanom iznosu, zakonodavac se, po oceni Ustavnog suda, kretao u granicama ustavnih ovlašćenja utvrđenih u članu 72. tačka 4. Ustava. Propisivanjem posebnih uslova za obavljanje poslova organizovanja turističkih putovanja, koja se odnose na sve subjekte koji su registrovani za obavljanje navedenih poslova, po oceni Suda ne narušavaju se ni Ustavom utvrđeni principi u članu 57. stav 1. i članu 64. stav 2. Ustava. Naime, zakonskim propisivanjem posebnih uslova poslovanja za privredne subjekte koji obavljaju organizovanje turističkih putovanja, ne narušava se ravnopravnost tih subjekata na tržištu, niti se ograničava sloboda njihovog privređivanja, već su posebni uslovi, koje moraju da ispunjavaju ovi privredni subjekti, posledica karaktera i specifičnosti poslova organizovanja turističkih putovanja čije se obavljanje uređuje Zakonom o turizmu.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-370/2003 od 10.06.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 83/2004)

Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službeni glasnik RS", br. 30/96 i 53/99).

- član 85. stav 1. tačka 1)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 85. stav 1. tačka 1) Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službeni glasnik RS", br. 30/96 i 53/99).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 85. stav 1. tačka 1. Zakona o osiguranju imovine i lica . Podnosilac inicijative smatra da je osporena odredba nesaglasna s Ustavom Republike Srbije i Ustavnom poveljom državne zajednice Srbije i Crne Gore. Navodi da se osporenim odredbom neosnovano štite interesi osiguravajuće organizacije a na štetu lica koja nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti. Smatra da se ograničavaju prava licima koja nemaju pravo na naknadu štete prema osporenoj odredbi zakona u odnosu na druga lica koja imaju pravo da zahtevaju naknadu štete

Zakon o osiguranju imovine i lica, prema članu 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), od stupanja na snagu Ustavne povelje primenjuje se kao zakon Republike Srbije.

Odredbom člana 85. stav 1. tačka 1. Zakona o osiguranju imovine i lica propisano je da nema pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti vlasnik, odnosno korisnik, suvlasnik i drugi imalac motornog vozila čijom je upotrebom pričinjena šteta, bez obzira da li je upravljao vozilom u momentu nastanka štete.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da Republika Srbija pored ostalog uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine; pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora (član 72. stav 1. tačka 4.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.).

Odredbom člana 1. Zakona o osiguranju imovine i lica propisano je da je osiguranje imovine i lica dobrovoljno a da je izuzetno ovo osiguranje obavezno u slučajevima utvrđenim tim zakonom. Osiguranje od autoodgovornosti je jedan od vidova obaveznog osiguranja za koji je zakon propisao i najniže osigurane sume na koje se mora ugovoriti ovo osiguranje. Članom 73. stav 1. tačka 2. Zakona propisano je da se obavezno osiguravaju vlasnici odnosno korisnici motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima a članom 74. st. 1. i 2. da su navedeni vlasnici odnosno korisnici prevoznih sredstava dužni da zaključe ugovor o obaveznom osiguranju s organizacijom za osiguranje koji mora biti zaključen pre nego što se prevozno sredstvo stavi u saobraćaj. Odredbama člana 83. do člana 90. Zakona uređeno je obavezno osiguranje od autoodgovornosti. Prema članu 83. Zakona vlasnik odnosno korisnik motornog i priključnog vozila dužan je da zaključi ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju upotrebom motornog vozila pričinji trećim licima usled smrti, povrede, težeg narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari, osim za štetu na stvarima koje je primio na prevoz (osiguranje od autoodgovornosti), a osporenim odredbom člana 85. su određena lica koja nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti.

Polazeći od odredaba člana 83. Zakona prema kojima osiguranje od autoodgovornosti pokriva štetu koju treća lica pretrpe zbog upotrebe motornog vozila, članom 85. je određen pojam trećeg lica u smislu ove vrste osiguranja. Određivanje

tog pojma izvršeno je na negativan način u tom smislu što je određeno koja lica se ne smatraju trećim licima. Sva ostala lica, osim onih navedenih u ovom članu, smatraju se trećim licima i imaju pravo da od organizacije za osiguranje zahtevaju naknadu ako im bude prouzrokovana šteta upotrebom motornog vozila. Budući da je vlasnik odnosno korisnik vozila sa organizacijom za osiguranje zaključio ugovor o osiguranju, on kao druga ugovorna strana, ne može biti treće lice kada se radi o osiguranju od autoodgovornosti. Takođe, vlasnik vozila je isključen iz kruga lica koja imaju pravo na naknadu štete od organizacije za osiguranje imajući u vidu da po osnovu osiguranja od odgovornosti organizacija za osiguranje preuzima obavezu da umesto osiguranika plati naknadu za štetu za koju je osiguranik odgovoran.

Navedenim članom su i suvlasnik vozila kao i drugi imalac vozila isključeni iz kruga trećih lica jer suvlasnik motornog vozila odgovara za štete prouzrokovane upotrebom vozila prema istim pravilima kao i vlasnik, dok se pod drugim imaoem vozila podrazumeva lice kome je vlasnik vozila poverio vozilo da se njime služi i on odgovara za štetu prouzrokovanu upotrebom vozila prema istim pravilima kao i vlasnik vozila.

Polazeći od navedenih ustavnih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da nije nesaglasno članu 72. stav 1 tačka 4. Ustava utvrđivanje obaveze osiguranja od autoodgovornosti i određivanje lica koja nemaju pravo na naknadu štete po osnovu tog osiguranja na način kako je to propisano osporenim odredbom Zakona.

Ocena pravednosti i celishodnosti rešenja utvrđenih osporenim odredbom nije u nadležnosti Ustavnog suda u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Po oceni Ustavnog suda propisivanjem osporenim odredbom da određena lica nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti ne povređuje se ustavni princip jednakosti građana iz člana 13. Ustava budući da se ona pod istim uslovima podjednako odnosi na sva lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji propisanoj tom odredbom.

Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje saglasnost osporenih odredaba Zakona sa Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-324/2003 od 25.03.2004.

Zakon o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01 i 25/02).

- član 97. st. 4. i 5.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 97. st. 4. i 5. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01 i 25/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 97. st. 4. i 5. Zakona navedenog u izreci. Po mišljenju inicijatora Republički geodetski zavod obavlja poslove od opšteg društvenog značaja, a osporenim odredbama Zavodu je izričito zabranjeno obavljanje pojedinih poslova koji su dodeljeni geodetskim organizacijama, čime su radnici u republičkoj geodetskoj upravi dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na radnike u geodetskim organizacijama registrovanim za iste poslove, iako su stručniji od tih radnika. Smatra da je naneta šteta republičkom budžetu "kroz onemogućavanje naplate taksi i naknade za usluge" koje bi inače bile naplaćene da nije osporenih odredbi. Inicijator nije naveo konkretnu odredbu Ustava u odnosu na koju predlaže ocenu ustavnosti.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da iz osporenih odredaba člana 97. st. 4. i 5. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, u vezi sa stavom 1. tač. 1) i 2) i stavom 2. proizlazi da poslove praćenja i utvrđivanja nastalih promena na nepokretnostima koje su od uticaja na podatke premera i katastra nepokretnosti i vodova; poslove prenošenja na teren podataka iz urbanističkih i drugih planova i projekata i poslove u postupku održavanja po zahtevu stranke u kojima se vrši i obnova granica i identifikacija katastarske parcele i obnova (obeležavanje) linije voda, obavlja geodetska organizacija koja ima najmanje jednog zaposlenog geodetske struke sa položenim stručnim ispitom za zaposlene u organima državne uprave i najmanje tri godine radnog iskustva na tim poslovima, kao i odgovarajuće geodetske instrumente i pribor (stav 4.); a da iste poslove obavlja Republički geodetski zavod ako na teritoriji opštine nije registrovana geodetska organizacija, odnosno ako geodetske organizacije registrovane na teritoriji opštine odbiju da izvrše ove poslove ili geodetska organizacija koja je prihvatila da izvrši ove poslove Republičkom geodetskom zavodu ne dostavi prikupljene podatke o nastaloj promeni u roku od 30 dana od dana podnošenja prijave korisnika nepokretnosti Republičkom geodetskom zavodu (stav 5.).

Ustavom Republike Srbije propisano je da Republika Srbija, pored ostalog uređuje i obezbeđuje pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora; prikupljanje statističkih i drugih podataka od opšteg interesa; organizaciju i korišćenje prostora; organizaciju, nadležnost i rad republičkih organa (član 72. stav 1. tač. 4, 8, 9. i 11.). Prema članu 94. st. 4. i 5. Ustava, za obavljanje određenih poslova državne uprave obrazuju se organi uprave u sastavu ministarstava, a za vršenje stručnih poslova obrazuju se posebne organizacije, dok se zakonom uređuje organizacija i nadležnost ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija.

Osporenim Zakonom o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima uređuje se državni premer nepokretnosti, katastar nepokretnosti, katastar vodova i upis prava na nepokretnostima, kao i njihovo održavanje i obnova (član 1.). Državnim premerom nepokretnosti, u smislu Zakona smatra se prikupljanje i utvrđivanje podataka o nepokretnostima, kao i vršenje drugih poslova utvrđenih tim zakonom (član 2.). Vršenje premera i izrada katastra nepokretnosti, njihovo

održavanje i obnova i upisi prava na nepokretnostima su poslovi od opšteg interesa za Republiku (član 10.), a upravne poslove povodom navedenog obavlja Republički geodetski zavod, a stručne poslove koji se odnose na premer i izradu katastra nepokretnosti i vodova, njihovo održavanje i obnovu obavlja Republički geodetski zavod i preduzeće, druga organizacija i radnja koji su registrovani za izvođenje ovih radova, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom (član 11. st. 1. i 2.). Članom 102. st. 1. i 2. Zakona propisano je, između ostalog, da stručni nadzor nad izvođenjem radova iz člana 97. stav 1. tač. 1) i 2) i stava 2. Zakona, vrši Republički geodetski zavod, a da stručni nadzor obuhvata: proveru ispunjenosti uslova za vršenje radova; kontrolu da li se vršenje radova vrši u skladu sa odgovarajućim propisima; kontrolu i proveru kvaliteta izvođenja radova. Članom 131. stav 1. Zakona propisano je da se za korišćenje podataka premera, katastra nepokretnosti i vodova i razgledanje katastra nepokretnosti, kao i za usluge koje pruža Republički geodetski zavod - plaća naknada. Saglasno članu 132. Zakona visinu naknade za korišćenje i razgledanje i pružanje usluga utvrđuje Vlada, a prema članu 133. Zakona, sredstva koja od taksa, odnosno naknada ostavari Republički geodetski zavod su prihod budžeta Republike, a mogu se koristiti za rad i opremanje Zavoda.

Članom 26. Zakona o ministarstvima ("Službeni glasnik RS", broj 19/04), propisano je da Republički geodetski zavod, između ostalog, obavlja stručne poslove i poslove državne uprave koji se odnose na: državni premer i katastar i upis prava na nepokretnostima i njihovu obnovu i održavanje, izradu osnovne državne karte; održavanje registra prostornih jedinica, bonitiranje zemljišta; utvrđivanje katastarskog prihoda; uređenje zemljišta putem komasacije; povezivanje geodetskih mreža i razmenu geodetskih i kartografskih podataka sa susednim državama; izradu i razvoj geodetskog informacionog sistema; vođenje arhiva tehničke dokumentacije državnog premera, planova i karata, kao i druge poslove određene zakonom.

Polazeći od izloženih odredaba Ustava, Ustavni sud je ocenio da je Narodna skupština ovlašćena da zakonom uredi oblast državnog premera nepokretnosti, katastar nepokretnosti, katastar vodova i upis prava na nepokretnostima, kao i da utvrdi poslove i ovlašćenja nadležnih organa za obavljanje pojedinih poslova kao i uslove za obavljanje tih poslova, što u konkretnom slučaju znači da propiše poslove koje će obavljati geodetska organizacija i uslove koje moraju imati zaposleni u toj organizaciji, kako je to i učinjeno osporenim st. 4. i 5. člana 97. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima. S obzirom na to da se uslovi propisani zakonom podjednako odnose na sva lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji, bez obzira na lična svojstva, a imajući u vidu da se osporenim odredbom samo definišu poslovi i uslovi pod kojima određene poslove mogu obavljati geodetske organizacije, takvo propisivanje, po oceni Ustavnog suda, nije u suprotnosti ni sa članom 13. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Zakon o republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", broj 43/03).

- član 5. tačka 1), član 6. i član 14. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 5. tačka 1., člana 6. i člana 14. stav 2. Zakona o republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", broj 43/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Zakona o republičkim administrativnim taksama. Iz navoda i razloga iznetih u inicijativi Sud je utvrdio da inicijator osporava ustavnost odredaba člana 5. tačka 1), člana 6. i člana 14. stav 2. Zakona, koje se odnose na nastanak taksene obaveze, momenat plaćanja takse, kao i odredbe kojom je određen način plaćanja takse za podneske koji se upućuju poštom.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Zakonom o republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", broj 43/2003), propisano je da " za spise i radnje u upravnim stvarima, kao i za druge spise, radnje kod institucija, državnih organa i organizacija, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, plaćaju se takse po odredbama ovog zakona, u iznosima propisanim Tarifom republičkih administrativnih taksi, koja je sastavni deo ovog zakona (član 2. Zakona). Odredbom člana 5. Zakona, određeno je da taksena obaveza nastaje u trenutku predaje zahteva ili drugog podneska, a prema članu 6. Zakona, taksa se plaća u trenutku nastanka taksene obaveze, dakle predajom zahteva. U poglavlju V, "način plaćanja takse", odredbom člana 14. stav 1., propisan je način plaćanja takse za podneske koji se neposredno predaju odgovornom licu organa nadležnog za prijem zahteva ili podnesaka, a osporenim stavom 2. propisano je da "ako netaksiran ili nedovoljno taksiran zahtev ili podnesak, odnosno drugi spis, stigne poštom, odgovorno lice organa nadležnog za odlučivanje o zahtevu, odnosno podnesku, pozvaće obveznika pismenom opomenom da u roku od 10 dana od dana prijema opomene, plati propisanu taksu i taksu za opomenu i upozori ga na posledice neplaćanja takse". Stavom 3. člana 14. Zakona, propisano je da "ako obveznik uplati taksu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, smatra se da je zahtev, odnosno podnesak od početka uredno taksiran", a stavom 4, da "ako obveznik ne uplati taksu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, naplata takse i opomene iz stava 2. ovog člana, vrši se pre uručenja zatraženog rešenja ili druge isprave, odnosno pre saopštenja obvezniku da je radnja izvršena." Odredbom člana 31. Zakona, između ostalog, propisana je i novčana kazna za prekršaj odgovornog lica u organu, koje ne obavesti obveznika da je, za podneti zahtev, odnosno podnesak, dužan da plati taksu propisanu tarifom, ili taksu ne naplati, što znači da je odgovorno lice dužno da pazi po službenoj dužnosti, na ispunjenje ove zakonske obaveze.

Prema odredbi člana 52. Ustava Republike Srbije, svako je dužan da plaća poreze i druge dažbine. Članom 59. stav 2. Ustava, propisano je da se sredstva budžeta obezbeđuju iz poreza i drugih zakonom utvrđenih prihoda, a članom 72. stav

1. tačka 4) Ustava, utvrđeno je ovlašćenje za Republiku da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem.

Na osnovu navedenih odredaba Ustava, zakonodavac je ovu fiskalnu dažbinu opredilio po nazivu kao republičku administrativnu taksu i u celini je uređio, sva pitanja koja se tiču ovog takseno-pravnog odnosa, što podrazumeva i momenat nastanka taksene obaveze, način plaćanja takse, visinu taksene obaveze kao i opomenu, za slučaj zakašnjenja pri sprovođenju odredaba ovog Zakona. Po ceni Suda, administrativna taksa po svojoj pravnoj prirodi predstavlja ekvivalent za spise i radnje koje, po zahtevu stranaka, obavljaju institucije, državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja, kao i organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova. Na osnovu izloženog, Sud je utvrdio da osporene zakonske odredbe predstavljaju realizaciju navedenih ustavnih ovlašćenja i da nisu nesaglasne s Ustavom.

U odnosu na navode iz inicijative koji se odnose na rok za plaćanje takse i opomene iz podnesaka Uprave za zajedničke poslove Republičkih organa, Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava, nije nadležan za ocenu primene zakona u konkretnim pravnim situacijama.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Sud je doneo rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-402/2003 od 26.02.2004.

Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03).

- član 117.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 117. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije, podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 117. Zakona o planiranju i izgradnji. U inicijativi se navodi da su, odredbom člana 33. stav 2. ranije važećeg Zakona o izgradnji objekata, lica sa višom stručnom spremom stekla pravo na rukovođenje građenjem objekata i da su te poslove uspešno obavljala. Stoga su, po mišljenju inicijatora, članom 117. Zakona o planiranju i izgradnji, kojim je propisana visoka stručna sprema za poslove odgovornog izvođača radova, oduzeta stečena prava licima sa višom školskom spremom i onemogućeno im je da ubuduće obavljaju poslove za koje su školovani. Takođe im je onemogućeno pravo na rad, propisano članom 35. Ustava Republike Srbije. Inicijator smatra da su članom 117. Zakona obezvređeni stručni rezultati lica koja su godinama uspešno obavljala poslove projekatata; da je, protivno ustavnim načelima jednakosti različitih oblika svojine,

napravljena razlika između društvene i privatne svojine na objektima u izgradnji, u odnosu na pravo nekog lica da se bavi poslovima za koje je školovano, kao i to da su, u pogledu stručnih sposobnosti, izjednačena prava lica sa višom školskom spremom sa licima koja imaju srednju stručnu spremu.

Ustavni sud je utvrdio da su osporenim odredbom člana 117. Zakona o planiranju i izgradnji, propisani poslovi koje obavlja odgovorni izvođač radova, uslovi koje mora da ispunjava lice koje obavlja tu delatnost i način sticanja propisanih uslova. Izuzetno, lica koja ne ispunjavaju propisane uslove za obavljanje delatnosti odgovornog izvođača radova, mogu tu delatnost obavljati za lične potrebe i potrebe članova domaćinstva.

Članom 12. stav 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kada je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuje zakonom, a stavom 2. istog člana, određeno je da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Članom 35. st. 1. i 2. Ustava, utvrđeno je da svako ima pravo na rad; da se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešća u upravljanju, kao i da je svakome, pod jednakim uslovima, dostupno radno mesto i funkcija. Članom 57. stav 1. Ustava određeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima u skladu s Ustavom i zakonom, a prema članu 72. tačka 9. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, organizaciju i korišćenje prostora.

Iz navedenih ustavnih odredaba, po oceni Suda, proizlazi ovlašćenje zakonodavca, da propiše uslove za obavljanje pojedinih delatnosti, što je i učinjeno članom 117. Zakona o planiranju i izgradnji. Propisivanje uslova za obavljanje delatnosti u saglasnosti je i sa članom 35. Ustava, jer je radno mesto dostupno svakom licu, koje te uslove ispunjava. Osporena zakonska odredba je saglasna i sa principom jednakosti iz člana 13. Ustava, jer se propisani uslovi podjednako odnose na sva lica, koja se nađu u istoj pravnoj situaciji, odnosno koja ostvaruju prava po pozitivnim propisima.

Zakonodavac nije Ustavom ograničen da uređuje uslove za obavljanja određene delatnosti, što znači da te uslove može da uređuje i izmenom propisa, odnosno da novim propisom zasniva nove uslove. Propisivanjem novih uslova ne ograničava se ustavna sloboda i pravo na rad, već se za obavljanje konkretnih i po proceni zakonodavca, najodgovornijih poslova u okviru delatnosti utvrđuju potrebni uslovi. Ustav i osporeni Zakon ne poznaju kategoriju stečenih prava, pa se stoga novi uslovi za obavljanje pojedinih poslova u oblasti planiranja i izgradnje odnose na sva lica koja obavljaju te poslove što, po oceni Suda, ne predstavlja povredu Ustavom garantovanih prava.

Ustavni sud je ocenio da utvrđivanje uslova za obavljanje određene delatnosti, koje je izvorno pravo zakonodavca, podrazumeva i procenu prirode delatnosti u pitanju, kao i propisivanje izuzetaka, kako je to učinjeno stavom 5. člana 117. Zakona. Naime, tom zakonskom odredbom omogućeno je i licima, koja ne ispunjavaju uslove za obavljanje delatnosti odgovornog izvođača radova, da obavljaju određene poslove iz te delatnosti, ali za svoje potrebe i potrebe članova porodičnog domaćinstva. Stoga je, po oceni Suda, bez osnova dovođenje u vezu ove odredbe sa oblicima svojine u kojima se nalaze objekti u izgradnji, budući da se izuzetak odnosi samo na objekte koji se grade za lične potrebe i potrebe članova domaćinstva, tako da

lica iz člana 117. stav 5. Zakona ne mogu da vrše poslove odgovornog izvođača radova na izgradnji objekata u svojini trećih lica.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-471/2003 od 06.05.2004.

Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji ("Službeni list SFRJ", br. 84/89 i "Službeni list SRJ", br. 37/93 i 28/96).

- član 8. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 8. stav 3. Zakona o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji ("Službeni list SFRJ", broj 84/89 i "Službeni list SRJ", br. 37/93 i 28/96).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti Zakona navedenog u izreci. Prema navodima iz inicijative osporeni Zakon nije saglasan sa odredbama čl. 11. do 13. i člana 22. Ustava. Inicijator smatra da se osporenim Zakonom, iz razloga što isključuje mogućnost korišćenja revizije kao pravnog sredstva u postupku pred sudom koji vodi stečajni postupak, građani dovode u nejednak položaj u ostvarivanju svojih prava pred sudom, jer se prema Zakonu o parničnom postupku revizija kao pravni lek može koristiti u parničnom postupku. Smatra i da su sudije u predmetima koji se odnose na njegove tužbe za naknadu štete postupale nezakonito.

Polazeći od razloga iznetih u inicijativi, Ustavni sud je zaključio da je osporena ustavnost odredbe člana 8. stav 3. Zakona navedenog u izreci, kojom je propisano da se u stečajnom postupku ne može tražiti povraćaj u pređašnje stanje, niti podnositi predlog za ponavljanje postupka, niti izjaviti revizija.

Članom 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, koja je stupila na snagu 4. februara 2003. godine, utvrđeno je da će se zakoni Savezne Republike Jugoslavije izvan poslova Srbije i Crne Gore primenjivati kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju. Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji ("Službeni list SFRJ", broj 84/89 i "Službeni list SRJ", br. 37/93 i 28/96) se, prema navedenoj odredbi Ustavne povelje, primenjuje kao zakon Republike Srbije.

Odredbama Ustava Republike Srbije, na čiju povredu podnosilac inicijative ukazuje, utvrđeno je: da su slobode i prava čoveka i građanina ograničeni samo jednakim slobodama i pravima drugih, i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11.); da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je

Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (član 12.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da Republika uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina (član 72. tačka 2.) i da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuju zakonom (član 102. stav 1.). Odredbama člana 124. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih pravnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa donesenih u prvom stepenu, može izjaviti žalba nadležnom organu, i da se zakonom, izuzetno, u određenim slučajevima može isključiti žalba, ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti.

Iz odredaba člana 22, člana 102. stav 1. i člana 124. Ustava, po oceni Suda, proizlazi ovlašćenje za zakonsko uređivanje postupka pred sudovima, kao i obaveza zakonodavca da u uređivanju pravila postupka propiše pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o pravu ili na zakonu zasnovanom interesu. Iz ovlašćenja za zakonsko uređivanje postupka pred sudovima, po shvatanju Suda, proizlazi i da se zakonom određuje vrsta pravnog sredstva (žalba ili neko drugo pravno sredstvo) koje se može koristiti u odgovarajućem postupku pred sudom, kao i mogućnost korišćenja više pravnih sredstava u tom postupku.

Osporenim Zakonom uređen je postupak prinudnog poravnanja, stečaja i likvidacije pravnih lica tako što je, pored ostalog, propisano da se odluke u stečajnom postupku donose u obliku rešenja ili zaključka (član 9.), da se protiv rešenja može izjaviti žalba, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (član 10. stav 1.) i da se protiv zaključka može izjaviti prigovor (član 11. stav 1.). Prema odredbi člana 12. osporenog Zakona, u stečajnom postupku shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Iz navedenih i drugih odredaba, po oceni Suda, proizlazi da je osporenim Zakonom protiv odluka suda donetih u stečajnom postupku, saglasno navedenim odredbama Ustava, predviđeno pravo korišćenja odgovarajućih pravnih sredstava, kao i pravo korišćenja drugih pravnih sredstava propisanih Zakonom o parničnom postupku, čije korišćenje nije isključeno osporenim Zakonom. Osporena odredba Zakona iz razloga što isključuje mogućnost korišćenja revizije kao pravnog sredstva u stečajnom postupku, po oceni Suda, nije nesaglasna s Ustavom, jer su tim Zakonom predviđena druga pravna sredstva protiv odluka suda donetih u stečajnom postupku.

Koje će se pravno sredstvo protiv odluka suda u odgovarajućem postupku propisati zakonom, na osnovu ustavnog ovlašćenja za zakonsko uređivanje postupka, stvar je zakonodavne politike koju Ustavni sud saglasno odredbama člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

Ustavni sud, na osnovu člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje ni zakonitost postupanja sudija u postupku koji se vodi kod drugih sudova.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-90/2003 od 06.05.2004.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/02 i 33/02).

- čl. 28., 129. i 130. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti čl. 28. i 128. i člana 130. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti čl. 28. i 128. i člana 130. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2002). U inicijativi se navodi da pitanje odborničkog mandata u skupštini jedinice lokalne samouprave i rada u opštinskoj upravi u osporenim odredbama nije uređeno na odgovarajući način i da je osporene odredbe potrebno ocenjivati imajući u vidu član 128. Zakona o lokalnoj samoupravi, jer je, po mišljenju inicijatora, nemoguće unapred određivati organizaciju lokalne samouprave. Inicijator ocenjuje i da su pomenuta tri člana Zakona u koliziji i da nisu u skladu s Ustavom.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je članom 28. Zakona o lokalnoj samoupravi predviđeno: da odbornik ne može biti zaposleni u opštinskoj upravi i lice koje imenuje, odnosno postavlja skupština opštine; da zaposlenom u opštinskoj upravi ako bude izabran za odbornika, prava i obaveze po osnovu rada miruju dok traje njegov odbornički mandat kao i da licima koja imenuje ili postavlja skupština opštine izborom za odbornika prestaje dužnost na koje su imenovani ili postavljeni; da je članom 128. tačka 1) Zakona propisano, pored ostalog, da danom stupanja na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi prestaje da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), osim odredaba čl. 120. do 162, koje će se primenjivati do donošenja novog zakona o izboru odbornika i da je odredbom člana 130. stav 1. Zakona predviđeno da će se odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi o organima jedinica lokalne samouprave primenjivati od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave.

Članom 113. stav 2. Ustava propisano je da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom. Na osnovu ovog ustavnog ovlašćenja, Zakonom o

lokalnoj samoupravi uređena su pitanja sistema lokalne samouprave, i to: osnivanje, teritorija i pravni status jedinica lokalne samouprave, organi jedinica lokalne samouprave, neposredno učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave, mesna samouprava, finansiranje poslova jedinica lokalne samouprave, odnosi organa Republike, teritorijalne autonomije i organa jedinica lokalne samouprave, saradnja i udruživanje jedinica lokalne samouprave, simboli jedinica lokalne samouprave i pravna zaštita lokalne samouprave. Po oceni Ustavnog suda, zakonodavac je, uređujući sistem lokalne samouprave, mogao da propiše inkompatibilnost odborničke funkcije i obavljanja poslova u opštinskoj upravi, imajući u vidu prirodu i sadržinu odnosa skupštine opštine i opštinske uprave kao dvaju organa iste jedinice lokalne samouprave - opštine, pri čemu opštinska uprava izvršava odluke i druge akte skupštine opštine i priprema nacрте propisa i drugih akata koje skupština opštine donosi.

Osporenim odredbama člana 128. i člana 130. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi, koje se nalaze u prelaznim i završnim odredbama, uređuje se prelazni režim iz sistema uređenog Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) u sistem uređen Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2002) i utvrđuje prestanak pojedinih propisa koji nisu u saglasnosti sa sistemom lokalne samouprave utvrđenim važećim Zakonom. Način uređivanja i sadržina člana 128. i člana 130. stav 1. osporenog Zakona, po oceni Ustavnog suda, ne određuju unapred organizaciju lokalne samouprave, a odredbe ovih članova ne mogu biti od uticaja na način i sadržinu uređivanja inkompatibilnosti funkcije odbornika u skupštini opštine i rada zaposlenih u opštinskoj upravi. Ovako uređivanje je pravo zakonodavca iz domena zakonodavne politike i celishodnosti zakonskih rešenja po kojima Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje.

U pogledu zahteva inicijatora da se oceni međusobna saglasnost odredaba Zakona o lokalnoj samoupravi kao i celishodnost zakonskog uređivanja, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje o navedenim pitanjima.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci Rešenja.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-285/2003 od 04.03.2004.

Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92... i 3/2002).

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 35. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96 i 3/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 35. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima, u kojoj se navodi da osporena odredba Zakona, kojom je uvedena obaveza korišćenja sigurnosnog pojasa za vozače motornog vozila, ograničava slobodu kretanja građana ugrožava bezbednost saobraćaja i sigurnost života građana koji upravljaju motornim vozilom.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenom odredbom člana 35. Zakona predviđeno da su vozač motornog vozila u koje su ugrađeni sugurnosni pojasevi i lice koje se prevozi tim vozilom dužni da budu vezani tim pojasevima za vreme dok se vozilo kreće u saobraćaju na javnom putu.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da su slobode i prava čoveka i građanina ograničeni samo jednakim slobodama i pravima drugih i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da je život čoveka neprikosnoven (član 14. stav 1.); zajemčena je sloboda kretanja i nastanjivanja (član 17.) i da svako ima pravo na zaštitu zdravlja (član 30. stav 1.). Odredbom člana 72. stav 1. tačka 2. Ustava predviđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina.

Po oceni Ustavnog suda, odredba člana 35. Zakona ne sadrži povredu navedenih ustavnih odredaba i nema značenje ograničavanja ustavne slobode kretanja građana. S obzirom na to da se osporena odredba Zakona podjednako odnosi na sve vozače motornih vozila i lica koja se nalaze u motornom vozilu, njome se građani u ostvarivanju njihovih prava i dužnosti ne dovode u neravnopravan položaj.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-165/2004 od 15.07.2004.

Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 69/94).

- član 166. st. 3. i 5.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 166. st. 3. i 5. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 69/94) nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnji preduzetih na osnovu odredaba Poslovnika iz tačke 1.

O b r a z l o ž e n j e

Ustavnom sudu Republike Srbije je podneto više inicijativa kojima se traži pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 166. st. 3. i 5. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 69/94). Prema navodima inicijatora osporavaju se odredbe Poslovnika kojima se propisuje ovlašćenje Administrativnog odbora Narodne skupštine da odlučuje o ukidanju imuniteta narodnom poslaniku u slučajevima kada Narodna skupština Republike Srbije nije u redovnom zasedanju. Inicijatori smatraju da su ove odredbe Poslovnika nesaglasne sa članom 77. Ustava Republike Srbije koji predviđa isključivo pravo Narodne skupštine da odlučuje o ukidanju imuniteta narodnom poslaniku, radi određivanja pritvora ili vođenja odgovarajućeg postupka u kome se može izreći kazna zatvora. U inicijativama je predloženo donošenje mere obustave pojedinačnog akta ili radnje koji su preduzeti na osnovu osporenih odredaba Poslovnika.

Ustavni sud je na sednici od 29. decembra 1994. godine zaključio da od Narodne skupštine, na osnovu člana 15. stav 2. i člana 16. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), zatraži mišljenje o ustavnosti odredaba člana 166. st. 3. i 5. Poslovnika.

Zakonodavni odbor Narodne skupštine Republike Srbije u mišljenju ističe da iz odredaba člana 77. st. 3. i 4. Ustava i čl. 166. do 168. Poslovnika Narodne skupštine jasno proizilazi da o imunitetu narodnih poslanika odlučuje Narodna skupština. Zakonodavni odbor zaključuje da se "osporenim odredbama ne dovodi u pitanje pravo Narodne skupštine da odlučuje o ukidanju imuniteta poslanika radi određivanja pritvora ili vođenja odgovarajućeg postupka" i ukazuje na činjenicu da je ustavno uvođenje režima redovnog i vanrednog zasedanja Narodne skupštine uslovalo i potrebu da Skupština, saglasno članu 82. Ustava, uredi svoju organizaciju i rad, u skladu sa tako utvrđenim dvojnim režimom koji Ustav predviđa.

Na sednici Ustavnog suda održanoj 13. jula 1995. godine Ustavni sud je, povodom podnetih inicijativa, doneo Rešenje o pokretanju postupka za ocenjivanje ustavnosti člana 166. st. 3. i 5. Poslovnika Narodne skupštine ("Službeni glasnik RS", broj 69/94). Narodna skupština nije dostavila odgovor na Rešenje o pokretanju postupka, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak.

Ustavni sud je u postupku utvrdio:

Osporeni Poslovnik Narodna skupština je donela 8. decembra 1994. godine, s pozivom na član 82. Ustava koji utvrđuje da "Narodna skupština uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika".

Osporena odredba člana 166. teksta Poslovnika iz 1994. godine nije menjana kasnijim izmenama i dopunama Poslovnika (odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije objavljene u "Službenom glasniku RS", br. 4/01, 15/01, 59/01, 30/02, 57/03 i 29/04.

Poslovnik Narodne skupštine, u poglavlju X "Imunitet" uređuje procesna i druga pitanja od značaja za primenu ovog instituta.

Osporenim članom 166. Poslovnika je predviđeno: da narodni poslanik, u skladu s Ustavom, uživa imunitet od dana verifikacije do dana prestanka mandata (stav 1.); da zahtev za odobrenje određivanja pritvora za narodnog poslanika i zahtev za odobrenje pokretanja krivičnog postupka ili drugog postupka u kome se može izreći kazna zatvora, nadležni organ podnosi predsedniku Narodne skupštine, koji ga upućuje Administrativnom odboru. Odbor je dužan da svoj izveštaj, sa predlogom, podnese Narodnoj skupštini (stav 2.); da, ako Narodna skupština nije u redovnom zasedanju, o zahtevu odlučuje Administrativni odbor, koji o tome obaveštava Narodnu skupštinu (osporeni stav 3.); da se o održavanju sednice Administrativnog odbora na kojoj se razmatra pitanje imuniteta, narodni poslanik posebno obaveštava (stav 4.) i da, na predlog narodnog poslanika kome je uskraćen imunitet odlukom Administrativnog odbora, Narodna skupština može opozvati dato odobrenje, do završetka prvostepenog postupka (osporeni stav 5.).

Prema članu 77. st. 3. i 4. Ustava, narodni poslanik ne može biti pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine, osim ako je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina, a protiv narodnog poslanika koji se pozove na imunitet ne može se bez odobrenja Narodne skupštine, pokrenuti krivični postupak u kome se može izreći kazna zatvora.

Iz navedenih ustavnih odredaba proizlazi da se imunitetska zaštita narodnog poslanika ostvaruje posredstvom odobrenja za određivanje pritvora narodnom poslaniku (osim ako je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju duže od pet godina), kao i odobrenja za pokretanje krivičnog postupka ili drugog postupka u kome se može izreći kazna zatvora.

Po oceni Ustavnog suda, ostvarivanje Ustavom utvrđene nadležnosti Narodne skupštine da odlučuje o primeni imunitetskih prava narodnih poslanika ne može se dovoditi u zavisnost od oblika rada Narodne skupštine u tom smislu da Narodna skupština odlučuje o imunitetu narodnih poslanika ako je u toku redovno zasedanje, a ako Narodna skupština nije u redovnom zasedanju da o primeni imunitetskog prava odlučuje Administrativni odbor, kao radno telo Narodne skupštine. Ustav Republike Srbije je članom 77. st. 3. i 4. izričito utvrdio pravo Narodne skupštine da odlučuje o imunitetu narodnih poslanika ne dovodeći to ovlašćenje u vezu sa karakterom i prirodom zasedanja.

Ustavni sud ocenjuje da se propisivanje da o imunitetu narodnih poslanika odlučuje radno telo Narodne skupštine - Administrativni odbor, ne tiče samo uređivanja unutrašnje organizacije i načina rada Narodne skupštine i njenih radnih tela, iz člana 82. Ustava, već zadire u jednu od osnovnih ustavnih garancija slobodnog, nesmetanog i nezavisnog vršenja poslaničke funkcije, o čemu odlučuje Narodna skupština.

Ustavni sud je odbacio zahteve za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzetih na osnovu osporenih odredaba Poslovnika, s obzirom da je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredbe Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije navedene u izreci prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 54/2004)
 IY-312/94 od 22.04.2004.

Odluka o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 15/01).

Odluka o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne Skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 59/01).

Odluka o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 30/02).

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 3. u delu novog člana 6. stav 4. koji glasi: "i da li su uverenja izdata od nadležnih organa" i novog člana 8., člana 33. u delu koji glasi: "a u raspravi mogu da učestvuju: podnosilac amandmana, odnosno ako amandman predlaže više narodnih poslanika ovlašćeni predstavnik tih narodnih poslanika; predlagač akta; izvestilac odbora; predsednik odnosno predstavnik poslaničke grupe i ovlašćeni predstavnik Vlade ako Vlada nije predlagač" Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 15/2001); odredbe člana 10. novi st. 1, 3, 4. i 5. i člana 14. st. 1. i 2. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS". broj 59/01), kao i odredbe člana 11. stav 1. u delu koji glasi: "predsednik odnosno predstavnik poslaničke grupe" i člana 14. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbijaju se predlozi za utvrđivanje neustavnosti preostalih odredaba čl. 3. i 33., i odredaba čl. 6, 9, 16, 21, 22 i 29. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 15/2001), člana 7, člana 10. stav 2. i čl. 12. i 13. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 59/2001) i preostalih odredaba člana 11. i odredaba čl. 13., 20. i 28. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 30/02).

3. Odbacuju se predlozi za ocenu saglasnosti odredaba čl. 6, 7, 11, 12. i 14. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 59/2001) i čl. 101, 102, 103, 107 i 109. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 32/2002 - prečišćeni tekst), s Ustavom Savezne Republike Jugoslavije.

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akata odnosno radnje preduzete na osnovu osporenih odredaba čl. 12. i 13. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 59/01) i člana 14. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 30/02).

5. Odbacuje se ustavna žalba Srpske radikalne stranke protiv odluke Administrativnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije 28 broj 06-2908/01 od 29. oktobra 2001. godine.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak predlozima Srpske radikalne stranke, Fonda za razvoj demokratije i Socijalističke Partije Srbije za ocenu ustavnosti i zakonitosti većeg broja odredaba tri odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine.

Srpska radikalna stranka osporila je ustavnost odredbi Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine ("Službeni glasnik RS", broj 15/2001 - u daljem tekstu: Odluka 15/01), i to odredbu člana 3. u delu novih čl. 6. do 8. Predlagač osporava odredbu novog člana 6. stav 4. kao neustavnu i nezakonitu, jer ista predviđa da komisija za potvrđivanje mandata narodnih poslanika obrazovana na Prvoj konstitutivnoj sednici ima ovlašćenje da ocenjuje da li su uverenja narodnih poslanika izdata od nadležnih organa što je suprotno čl. 27. i 87. Zakona o izboru narodnih poslanika. Predlagač osporava i novi član 8, ističući da je nesaglasan s Ustavom (čl. 74. i 75.), jer predviđa da Narodna skupština može da radi i odlučuje kad je potvrđen mandat više od polovine narodnih poslanika i zaključuje da Ustav ne daje pravo Narodnoj skupštini da u fazi svog konstituisanja određuje način odlučivanja Narodne skupštine. Odredbe čl. 6, 9. i 22. Odluke, po mišljenju predlagača, nesaglasne su sa članom 78. Ustava, jer daju ovlašćenja predsedniku Skupštine da predlaže: broj potpredsednika Narodne skupštine, sekretara Narodne skupštine i angažuje pojedine stručne i naučne institucije ili radnike radi proučavanja pojedinih pitanja iz delokruga Narodne skupštine. Osporene su i odredbe čl. 16. i 21. Odluke koje daju ovlašćenje Administrativnom odboru da predlaže zamenika sekretara koga će imenovati Narodna skupština, kao i da određuje raspored sedenja po parlamentarnim grupama, što je nesaglasno sa čl. 76. i 82. Ustava. Predlogom su osporene i odredbe čl. 29. i 33. Odluke jer svojim sadržajem izlaze iz okvira člana 82. Ustava, pošto se tajnost glasanja elektronskim sistemom ne može obezbediti, a što se tiče načina rasprave o predlogu zakona u pojedinostima "određujući ko može da učestvuje u raspravi faktički zabranjuje narodnom poslaniku da vrši ovlašćenje iz člana 76. Ustava", ukoliko nema istovremeno i svojstvo predlagača zakona, izvestioca odbora, predsednika ili predstavnika poslaničke grupe ili podnosioca amandmana.

Predlozima Srpske radikalne stranke i Fonda za razvoj demokratije osporene su i pojedine odredbe Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine ("Službeni glasnik RS", broj 59/2001 - u daljem tekstu: Odluka 59/01), i to odredbe: o ograničenju vremena rasprave u načelu samo za poslaničke grupe (član 7.), o povredi Poslovnika može da govori samo predsednik, odnosno predstavnik poslaničke grupe (član 10.); o izricanju mera odnosno sankcija narodnim poslanicima zbog kršenja propisanih odredbi Poslovnika (čl. 12. i 13.), kao i odredba koja propisuje odnosno ograničava ko može biti podnosilac amandmana na zakone (član 14.). Ovim odredbama, prema navodima predlagača, povređene su odredbe čl. 22, 23, 24, 76, 77, 80. i 82. Ustava Republike Srbije.

Predlozima Srpske radikalne stranke, Socijalističke partije Srbije i Fonda za razvoj demokratije osporene su i pojedine odredbe Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine ("Službeni glasnik RS", broj 30/2002 - u daljem tekstu: Odluka 30/02), i to odredbe: člana 11. kojom je ovlašćen Administrativni odbor da u roku od 24 sata donese odluku o postojanju ili ne postojanju povrede Poslovnika; člana 13. kojom je ovlašćen isti odbor da izriče novčane kazne na osnovu utvrđene mere opomene, oduzimanja reči ili udaljenja za sednice; člana 14. kojom se mera udaljenja narodnog poslanika usled povrede Poslovnika određuje u trajanju od 90 dana zasedanja, člana 20. kojom je Zakonodavni odbor ovlašćen da odbaci neblagovremene, nepotpune i amandmane sa uvredljivom sadržinom, i konačno, odredbe člana 28. kojom je propisano da se narodnom poslaniku koji se nalazi na stalnom radu u Narodnoj skupštini, ukoliko neopravdano odsustvuje prilikom utvrđivanja kvoruma ili u toku sednice, oduzima status poslanika na stalnom radu. Predlagači ukazuju da su osporene odredbe nesaglasne sa odredbom člana 82. Ustava.

Fond za razvoj demokratije je predložio i donošenje rešenja o obustavi izvršenja pojedinačnog akta ili radnje donetog na osnovu osporenih odredaba čl. 12. i 13. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 59/01) i člana 14. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 30/02).

Ustavnom sudu su dostavljeni od strane Saveznog ustavnog suda, saglasno članu 12. stav 2. Zakona o sprovođenju Ustavne povelje, i predlozi Fonda za razvoj demokratije i Srpske radikalne stranke za ocenu ustavnosti odredaba čl. 6, 7, 11, 12. i 14. Odluke o izmenama Poslovnika ("Službeni glasnik RS", broj 59/01). Navedene odredbe se osporavaju sa stanovišta njihove saglasnosti s Ustavom SRJ. Takođe, Savezni ustavni sud je dostavio i ustavnu žalbu Srpske Radikalne Stranke protiv Odluke Administrativnog odbora Narodne skupštine od 29. oktobra 2001. godine.

Narodna skupština Republike Srbije nije dala odgovor na predloge za ocenu ustavnosti i zakonitosti Poslovnika koji su joj dostavljeni dopisom Ustavnog suda od 6. novembra 2002. godine, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak.

Ustavom Republike Srbije je utvrđeno: da suverenost pripada svim građanima Republike Srbije i da je građani ostvaruju referendumom, narodnom icijativom i preko svojih slobodno izabраниh predstavnika (član 2.); da je svako dužan da se pridržava Ustava i zakona i da savesno i odgovorno vrši javnu funkciju (član 53.); da Narodna skupština ima 250 narodnih poslanika koji se biraju na neposrednim izborima, tajnim glasanjem (član 71. stav 1. i 2.); da danom verifikacije mandata novih narodnih poslanika prestaje funkcija narodnih poslanika čiji mandat ističe (član 75. stav 3.); da narodni poslanik predstavlja građana izborne jedinice u kojoj je izabran (član 76.); da Narodna skupština bira predsednika i potpredsednike iz reda narodnih poslanika na četiri godine i da predsednik predstavlja Narodnu skupštinu i vrši druge poslove predviđene Ustavom, zakonom i poslovnikom (član 78. stav 1. i 2.); da se Narodna skupština sastaje obavezno u dva redovna zasedanja godišnje, a da redovno zasedanje ne može trajati duže od 90 dana (član 79. stav 1. i 2.); da Narodna skupština odlučuje većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, ako Ustavom nije predviđena posebna većina i da pravo

predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata imaju Vlada, svaki narodni poslanik, skupština autonomne pokrajine ili najmanje 15.000 birača (član 80. st. 1. i 2.) i da Narodna skupština uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika (član 82.).

Poslovnik Narodne skupštine je opšti pravni akt kojim Narodna skupština Republike Srbije, na načelima samoorganizovanja i autonomije, uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika i time stvara pretpostavke da Narodna skupština radi na propisan način, radi efikasnog ostvarivanja njene uloge kao i da narodni poslanici ostvaruju svoja prava i dužnosti na način koji obezbeđuje ostvarivanje njihovog ustavnog položaja.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Članom 3. Odluke 15/01 u novom članu 6. stav 4. predviđena je posebna komisija u sastavu od tri člana obrazovana od strane Narodne skupštine, koja utvrđuje "da li su podaci iz uverenja o izboru svakog narodnog poslanika istovetni sa podacima iz izveštaja Republičke izborne komisije i da li su uverenja izdata od nadležnih organa i o tome podnosi izveštaj Narodnoj skupštini." Ustav, u članu 74. stav 3., utvrđuje da se izbor i prestanak mandata narodnih poslanika i obrazovanje izbornih jedinica uređuju zakonom. U skladu sa navedenom odredbom i ovlašćenjem iz Ustava, Zakonom o izboru narodnih poslanika, u članu 27. stav 3., propisano je da se potvrđivanje mandata narodnih poslanika vrši na osnovu uverenja o izboru za narodnog poslanika i izveštaja Republičke izborne komisije o sprovedenim izborima, a stavom 4. ovog člana predviđeno je da se na konstitutivnoj sednici Narodne skupštine obrazuje komisija od tri člana, radi utvrđivanja saglasnosti uverenja o izboru za narodnog poslanika i izveštaja Republičke izborne komisije. Poslovnik je propisivanjem, u osporenoj odredbi člana 6. stav 4. Odluke da komisija utvrđuje i "da li su uverenja izdata od nadležnog organa", po oceni Ustavnog suda, uredio pitanja koja se, saglasno članu 74. stav 3. uređuju zakonom.

Novim članom 8. Odluke 15/01 predviđeno je da Narodna skupština, na prvoj konstitutivnoj sednici, može da radi i odlučuje kada je potvrđen mandat više od polovine narodnih poslanika. Ustav Republike Srbije ne uređuje posebno pitanja konstituisanja Narodne skupštine, osim što u članu 75. stav 3. predviđa da danom verifikacije mandata novih narodnih poslanika prestaje funkcija narodnih poslanika čiji mandat ističe. Prema članu 80. stav 1. Ustava Narodna skupština odlučuje većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, ako Ustavom nije predviđena posebna većina. Ustav je posebnu većinu utvrdio: kad Narodna skupština pokreće postupak za opoziv predsednika Republike (član 88. stav 2.); kod izbora Vlade (član 92. stav 2.); kad Narodna skupština odlučuje o predlogu za promenu Ustava (član 132. stav 2.); kad Narodna skupština usvaja akt o promeni Ustava (član 133. stav 1.); kad Narodna skupština donosi ustavni zakon (član 134. stav 2.), kao i kad se utvrđuje grb, zastava i himna Republike Srbije (član 5. stav 2.). Narodna skupština je konstituisana kao organ vlasti potvrđivanjem onog broja mandata narodnih poslanika koji joj omogućava da može da vrši sve poslove utvrđene Ustavom. Stoga, osporena odredba, po oceni Ustavnog suda, nije u saglasnosti s Ustavom.

Odredbom člana 33. Odluke 15/01 propisan je način rasprave o predlogu zakona u pojedinostima, tako da se rasprava o pojedinostima obavlja po članovima na koje su podneti amandmani i o amandmanima kojima se predlaže unošenje novih odredaba. U raspravi o pojedinostima mogu da učestvuju samo podnosioc amandmana, odnosno ako amandman predlaže više narodnih poslanika

ovlašćeni predstavnik tih narodnih poslanika, predlagač akta, izvestilac odbora, predsednik odnosno predstavnik poslaničke grupe i ovlašćeni predstavnik Vlade, ako Vlada nije predlagač, i to po jednom amandmanu u trajanju od najviše pet minuta. Ustavom je predviđeno: da suverenost pripada svim građanima Republike Srbije, a da građani suverenost ostvaruju, pored ostalog, i preko svojih izabраниh predstavnika (član 2.); da narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice u kojoj je izabran (član 76.), kao i da pravo predlaganja zakona, drugih propisa ili opštih akata ima, pored ostalih predlagača navedenih u toj odredbi, i narodni poslanik (član 80. stav 2.). Iz navedenih odredbi, Ustavni sud je utvrdio da ne postoji Ustavom utvrđeno ograničenje i uslovljavanje predstavljanja građana izborne jedinice od strane narodnog poslanika koji je u toj izbornoj jedinici biran; da narodni poslanik, na osnovu načela predstavljanja učestvuje u procesu predlaganja i donošenja svakog pravnog akta u Narodnoj skupštini, pa i zakona čiji nije predlagač; da narodni poslanik može da izrazi mišljenje o svemu što se u Narodnoj skupštini raspravlja, pa i da se izjasni o predlogu zakona drugog predlagača. Osporena odredba je, po oceni Ustavnog suda, u nesaglasnosti s odredbama Ustava kojima je uređen položaj i uloga narodnih poslanika u predstavljanju građana (član 2. i 76.) i pravo na zakonodavnu inicijativu (član 80. stav 1.).

Članom 10. Odluke 59/01) uređen je način rasprave i odlučivanja o povredi Poslovnika. O povredi Poslovnika Narodne skupštine, prema osporenoj odredbi, može da govori samo predsednik odnosno predstavnik poslaničke grupe, pri čemu se povredom Poslovnika ne smatraju odluke Narodne skupštine i predsednika Narodne skupštine koje se donose na osnovu diskrecionih ovlašćenja utvrđenih Poslovníkom. Ustavni sud je utvrdio da je osporena odredba člana 10. u novim st. 1, 3, 4. i 5. nesaglasna sa odredbama čl. 2., 76. i 82. Ustava, jer, suprotno Ustavu, uspostavlja razliku između poslanika članova poslaničke grupe i poslanika koji nisu članovi poslaničke grupe, čime su ti narodni poslanici u neravnopravnom položaju u ostvarivanju prava i dužnosti u radu Narodne skupštine. Iz istih razloga, po oceni Ustavnog suda, i deo odredbe člana 11. stav 1. Odluke 30/02 u delu koji glasi: "predsednik, odnosno predstavnik poslaničke grupe", nije u saglasnosti s Ustavom.

Članom 14. st. 1. i 2. Odluke 59/01 predviđeno je da narodni poslanici koji su članovi iste poslaničke grupe mogu da podnesu samo jedan amandman na jedan član predloga zakona, a poslaničke grupe koje su organizovane kao koalicija više stranaka mogu da podnesu na jedan član predloga zakona onoliko amandmana koliko političkih stranaka čine tu poslaničku grupu, odnosno svaka politička stranka može da podnese amandman. Prema članu 80. stav 2. Ustava pravo predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata ima, pored Vlade, skupština autonomne pokrajine, najmanje 15.000 birača, i svaki narodni poslanik. Ustavni sud je utvrdio da Ustav ne ograničava pravo predlaganja zakona od strane narodnih poslanika, već, naprotiv, predviđa da svaki narodni poslanik može da predloži zakon i drugi opšti akt; da su amandmani na predlog zakona oblik izmene ili dopune predloga zakona u procesu donošenja zakona, da ih usvaja Narodna skupština i da, nakon usvajanja, postaju sastavni deo zakona. Ustavni sud, takođe, ocenjuje da se pravo na podnošenje amandmana ne odnosi samo na način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika u Narodnoj skupštini, već i na ostvarivanje Ustavom garantovanog položaja i uloge narodnog poslanika, a naročito prava na predstavljanje iz člana 76. Ustava i prava na predlaganje zakona iz člana 80. stav 2. Ustava. Stoga, Ustavni sud ocenjuje da osporena odredba člana 14. st. 1. i 2. Odluke 59/01 nije u saglasnosti sa navedenim odredbama Ustava.

Prema osporenoj odredbi člana 14. Odluke 30/02 mera udaljenja narodnog poslanika sa sednice primenjuje se u narednih 90 dana zasedanja od dana udaljenja, u slučaju fizičkog napada, odnosno drugog sličnog postupka kojim se ugrožava fizički ili moralni integritet učesnika sednice, u zgradi Narodne skupštine. Ustavom je predviđeno da se Narodna skupština sastaje obavezno u dva redovna zasedanja godišnje (član 79. stav 1.), da prvo redovno zasedanje počinje prvog radnog dana u martu, a drugo redovno zasedanje počinje prvog radnog dana u oktobru, i da redovno zasedanje ne može trajati duže od 90 dana (član 79. stav 2.). U osporenoj odredbi Poslovnika, mera udaljenja sa sednice, po svome trajanju, može isključiti narodnog poslanika od učestvovanja u radu Narodne skupštine na više zasedanja, čime se, u suštini dovodi u pitanje sadržaj ostvarivanja funkcije narodnog poslanika. Ustavni sud ocenjuje da se ovom odredbom bitno ograničava Ustavom propisano pravo iz člana 76. Ustava da narodni poslanik predstavlja građane izborne jedinice u kojoj je izabran. Time mera iz domena poslovnčkog reda koja se ustanovljava radi nesmetanog rada Narodne skupštine postaje ograničenje predstavničke funkcije narodnog poslanika koja čini osnovnu sadržinu dobijenog mandata.

U pogledu osporenih odredaba čl. 6., 9. i 22. Odluke 15/01 kojima je predviđeno da predsednik Narodne skupštine predlaže Narodnoj skupštini broj potpredsednika, u okviru broja predviđenog Poslovníkom, kandidata za sekretara Narodne skupštine i da može angažovati, na predlog odbora ili komisija, naučne ili stručne institucije, kao i pojedine naučne i stručne radnike, radi proučavanja pojedinih pitanja iz delokruga Narodne skupštine, Ustavni sud je ocenio da navedene odredbe nisu u nesaglasnosti s Ustavom. Naime, odredbom člana 78. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da Narodna skupština bira predsednika i potpredsednike iz reda narodnih poslanika na četiri godine, a da predsednik Narodne skupštine predstavlja Narodnu skupštinu i vrši druge poslove predviđene Ustavom, zakonom i poslovníkom, pa je, stoga, sadržaj ovlašćenja propisan osporenim odredbama čl. 6. i 9., u saglasnosti sa navedenom odredbom Ustava.

Osporenim odredbama čl. 16. i 21. Odluke 15/01 i čl. 11. i 20. Odluke 30/02, propisano je da: zamenika sekretara imenuje Narodna skupština na predlog Administrativnog odbora; Administrativni odbor određuje raspored sedenja narodnih poslanika u sali za sednice, po poslaničkim grupama; Administrativni odbor donosi odluku o postojanju ili nepostojanju povrede Poslovníka i njenom otklanjanju, ako, i posle objašnjenja predsednika Narodne skupštine, pitanje povrede Poslovníka ostane sporno, kao i da Zakonodavni odbor odbacuje neblagovremene, nepotpune i amandmane sa uvredljivom sadržinom, o čemu podnosi izveštaj Narodnoj skupštini. Imajući i vidu da se osporenim odredbama određuje delokrug rada radnih tela Narodne skupštine, a da se Poslovníkom propisuju procesne pretpostavke i uslovi za odlučivanje o amandmanima kao i da su u pitanju odnosi iz rada i unutrašnje organizacije Narodne skupštine, koje ona uređuje samostalno, po oceni Ustavnog suda, navedenim odredbama Poslovníka ne ograničava se ostvarivanje Ustavom utvrđenog položaja i uloge narodnih poslanika iz člana 76. Ustava, pa stoga osporene odredbe nisu u nesaglasnosti s Ustavom.

Članom 29. Odluke 15/01 propisano je da se tajno glasa upotrebom elektronskog sistema za glasanje ili glasačkim listićima, o čemu odluku donosi Narodna skupština, a ako se tajno glasanje vrši putem glasačkih listića, štampa se 250 glasačkih listića. Narodna skupština je, po oceni Ustavnog suda, ovlašćena da Poslovníkom, na osnovu člana 82. Ustava, reguliše, u okviru uređivanja svog rada i načina ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika, i sistem tajnog glasanja,

način odlučivanja o obliku tajnog glasanja kao i način sprovođenja konkretnih radnji u procesu tajnog glasanja. O samoj primeni elektronskog sistema za glasanje i mogućnosti obezbeđivanja tajnosti glasanja, Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje.

Osporenim odredbom člana 7. Odluke 59/01 predviđeno je da ukupno vreme rasprave u načelu za poslaničke grupe iznosi pet sati, s tim da se to vreme raspoređuje na poslaničke grupe srazmerno broju narodnih poslanika članova te poslaničke grupe. Narodna skupština, na osnovu člana 82. Ustava, pored uređivanja svog rada i organizacije, uređuje i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika. Osporenim članom 7. uređuje se raspoređivanje ukupnog vremena rasprave u načelu za poslaničke grupe, dok je način učešća u raspravi narodnih poslanika koji nisu članovi poslaničkih grupa uređen članom 89. st. 3. i 4. Poslovnika (prečišćeni tekst). Po oceni Ustavnog suda, osporena odredba člana 7. Odluke 59/01 nije u nesaglasnosti s Ustavom, jer se tom odredbom ne narušava Ustavom garantovana jednakost narodnih poslanika u obavljanju njihove funkcije.

Odredbama osporenih čl. 12. i 13. Odluke 59/01 propisane su mere za narušavanje reda na sednicama Narodne skupštine (opomena, oduzimanje reči, udaljenje sa sednice, novčana kazna). Osporene odredbe nisu, po oceni Ustavnog suda, u nesaglasnosti s Ustavom, jer se njima uređuju mere za slučaj da se radnjama i postupcima narodnih poslanika naruši unutrašnji red u radu i funkcionisanju Narodne skupštine na sednicama, što je u skladu sa ovlašćenjima Narodne skupštine iz člana 82. Ustava. Naime, Poslovníkom su predviđene dužnosti narodnih poslanika koji su obavezni da se pridržavaju kako bi se nesmetano odvijao tok sednice. Kao posebne dužnosti naročito se ističe obaveza da narodni poslanici poštuju dostojanstvo Narodne skupštine, da se jedni drugima obraćaju sa uvažavanjem i da nije dozvoljeno korišćenje uvredljivih izraza kao ni iznošenje činjenica i ocena koje se odnose na privatni život drugih lica. Osporenim odredbama ne uvode se sankcije za slobodu savesti, misli i javnog izražavanja mišljenja, već se samo sankcionišu one radnje i postupci kojima se narušava propisani red na sednicama Narodne skupštine i time ometa pravilno odvijanje rada. Po oceni Ustavnog suda, mere održavanja parlamentarnog reda spadaju u oblast načina ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika u Narodnoj skupštini, koju Narodna skupština, na načelu samoorganizovanja, a na osnovu člana 82. Ustava, uređuje Poslovníkom, a time se ne ograničava pravo predstavljanja iz člana 76. Ustava. Istovremeno, osporene odredbe ne odnose se na ostvarivanje prava ili pravnog interesa narodnih poslanika, kao građana, pred državnim organom ili organizacijom koja vrši javna ovlašćenja, iz čl. 22. i 124. Ustava.

Osporenim članom 28. Odluke 30/02 propisano je da je narodni poslanik, koji se nalazi na stalnom radu u Narodnoj skupštini, dužan da prilikom utvrđivanja kvoruma kao i u toku rada sednice, bude prisutan na sednici Narodne skupštine, a ukoliko neopravdano odsustvuje prilikom utvrđivanja kvoruma ili u toku rada na sednici Narodne skupštine, oduzeće mu se status poslanika na stalnom radu u Narodnoj skupštini. Po oceni Ustavnog suda, navedena odredba nije nesaglasna s Ustavom. Prema članu 82. Ustava Republike Srbije, Narodna skupština uređuje, pored ostalog, i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika. Osporenim odredbom, po oceni Ustavnog suda, uređuje se jedno od pitanja ostvarivanja prava i dužnosti poslanika u Narodnoj skupštini. Tom odredbom se ne uvodi neravnopravnost između narodnih poslanika na stalnom radu u Narodnoj skupštini i narodnih poslanika koji nemaju taj status, jer se oni, sa stanovišta ostvarivanja određenih prava iz rada u

Narodnoj skupštini, nalaze u različitoj pravnoj situaciji, a navedena odredba primenjuje se na sve narodne poslanike u statusu narodnih poslanika na stalnom radu u Narodnoj skupštini. Ovom odredbom ne ograničava se pravo narodnih poslanika da učestvuju u radu na sednici Narodne skupštine, već se propisuju određene posledice za one narodne poslanike koji su na stalnom radu u Narodnoj skupštini i koji, na osnovu te činjenice, ostvaruju određena prava.

Predloge za ocenu ustavnosti čl. 6., 7., 11., 12. i 14. Odluke 59/01 i čl. 101., 102., 103., 107. i 109. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 60/01 - prečišćeni tekst), sa odredbama Ustava SRJ, Sud je odbacio, zbog nenadležnosti.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbacio zathev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu osporenih odredaba čl. 12. i 13. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 59/01) i člana 14. Odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 30/02), s obzirom da je doneo konačnu odluku.

Ustavnu žalbu Srpske radikalne stranke protiv Odluke Administrativnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije 28 broj 06-2908/01 od 29. oktobra 2001. godine, zbog povreda sloboda i prava čoveka i građanina utvrđenih Ustavom SRJ, Ustavni sud je odbacio, jer, o tome u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da odlučuje.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe odluka navedenih u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)
 IY-61/2001 od 12.02.2004.

Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 32/02).

- član 116. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbijaju se predlozi za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 116. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 32/02),

2. Odbacuje se zathev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu odredbe Poslovnika navedene u tački 1.

Guverner Narodne banke Srbije i Savet Narodne banke Srbije predlozima od 23. februara 2004. godine pokrenuli su postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 116. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije. U predlozima se navodi da je osporena odredba Poslovnika, pre

svoga, nesaglasna sa čl. 9, 13, 71, 119, 120. i 121. Ustava Republike Srbije i čl. 16, 23, 30, 31. i 32. Zakona o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 72/03). Predlagači navode da osporena odredba Poslovnika dopušta da se, u neodređenom vremenskom roku, poništi neki pravni akt koji je stupio na snagu i proizveo pravne posledice, što je nesaglasno s ustavnom zabranom retroaktivnosti zakona i drugih opštih akata. Ističe se da osporena odredba Poslovnika ne utvrđuje uslove, kriterijume, postupak i rok u kome se može poništiti odluka doneta zloupotrebom identifikacione kartice, čime se omogućava arbitrerno postupanje, odnosno poništavanje akata u zavisnosti od trenutnih političkih interesa, a mimo uslova i postupka propisanog Ustavom i zakonom. Ukazuje se da primenom osporene odredbe Poslovnika, organi Narodne banke Srbije mogu prestati da postoje suprotno Ustavu i Zakonu koji propisuju uslove i postupak njihovog izbora, što dovodi do povrede načela ustavnosti i zakonitosti, pravne sigurnosti, načela podele vlasti, kao i povrede principa jednakosti i prava na jednaku pravnu zaštitu u postupku pred sudom i drugim državnim organima.

Predlagači smatraju da primena osporenog člana 116. stav 2. Poslovnika može da dovede do nesagledivih štetnih posledica za Narodnu banku Srbije i bankarski sistem, pa predlažu da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje svih pojedinačnih akata ili radnji koje se preduzimaju na osnovu te odredbe Poslovnika.

Ustavni sud je dostavio predloge Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor, pa pošto u ostavljenom roku odgovor nije dobijen, Sud je nastavio postupak, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Osporenom odredbom člana 116. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 32/02) predviđeno je da za narodnog poslanika koji koristi identifikacionu karticu drugog narodnog poslanika, odnosno na drugi način zloupotrebljava elektronski sistem za glasanje, predsednik Narodne skupštine predlaže meru udaljenja sa sednice, a glasanje u kojem je zloupotreba izvršena se poništava i odmah se pristupa identifikaciji i ponovnom glasanju.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da je svako dužan da se pridržava Ustava i zakona i da savesno i odgovorno vrši javnu funkciju (član 53.); da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte, kao i da bira i razrešava, pored ostalog, guvernera i Savet Narodne banke i druge funkcionere određene zakonom (član 73. tač. 1. i 10); da predsednik Narodne skupštine predstavlja Narodnu skupštinu i vrši druge poslove predviđene Ustavom, zakonom i poslovníkom (član 78. st.2.); da Narodna skupština odlučuje većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, ako Ustavom nije predviđena posebna većina (član 80. stav 1.). Prema članu 82. Ustava, Narodna skupština uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika.

Ustavni sud je utvrdio da su prema stavu 1. člana 116. Poslovnika, narodni poslanici dužni da koriste isključivo svoje identifikacione kartice, kao i da se identifikuju pri ulasku u salu ubacivanjem kartice u poslaničku jedinicu, odnosno da se odjave prilikom napuštanja sale. Osporena odredba stava 2. člana 116. Poslovnika utvrđuje mere koje preduzima predsednik Narodne skupštine u slučaju zloupotrebe elektronskog sistema za glasanje, odnosno nepoštovanje obaveze iz stava 1. ovog člana. Mere koje su na raspolaganju predsedniku Narodne skupštine odnose se na poslanika i samo glasanje. Mere su kumulativne i preduzimaju se istovremeno na istoj sednici. Prema poslaniku se izriče mera udaljenja sa sednice, a glasanje se poništava i

odmah se pristupa identifikaciji i ponovnom glasanju. Smisao odredbe stava 2. člana 116. Poslovnika, po oceni Suda, je otklanjanje nepravilnosti, odnosno zloupotrebe glasanja odmah, znači na istoj sednici na kojoj je učinjeno. Osporena odredba Poslovnika ne predviđa izričito mogućnost poništavanja i ponovnog glasanja posle određenog roka, odnosno na narednoj ili nekoj drugoj sednici Narodne skupštine, ali takvu mogućnost i ne isključuje.

Po oceni Suda, osporena odredba člana 116. stav 2. Poslovnika reguliše postupak i način sprovođenja elektronskog sistema glasanja, što je u skladu sa članom 82. Ustava, prema kome Narodna skupština uređuje svoj rad i organizaciju i način ostvarivanja prava i dužnosti narodnih poslanika. Navedena odredba Poslovnika je procesnog karaktera i ona ne uređuje prava i obaveze građana, niti pitanja koja se odnose na materiju podele vlasti, nadležnost Narodne skupštine i postupak izbora i razrešenja funkcionera koje bira Skupština, pa stoga nema povrede principa i prava garantovanih odredbama Ustava na koje se predlagači pozivaju.

Odredba člana 116. stav 2. Poslovnika ne propisuje uslove i postupak izbora i razrešenja guvernera i članova Saveta Narodne banke Srbije, pa nema osnova za ocenu saglasnosti sa čl. 16, 23, 30, 31. i 32. Zakona o Narodnoj banci Srbije.

O navodima predlagača da se osporena odredba Poslovnika nepravilno tumači i primenjuje, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Pošto je Sud doneo konačnu odluku o ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 116. stav 2. Poslovnika, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu te odredbe se odbacuje, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-73/2004 od 01.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 83/2004)

Privremena mera.

Ustavni sud je ocenio da bi primenom odredaba osporenog Zakona mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice, te da je mera obustave izvršenja pojedinačnog akta ili radnje, koji bi bili preduzeti na osnovu tih odredaba neophodna.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se izvršenje pojedinačnog akta ili radnje, koji bi bili doneti ili preduzeti na osnovu odredaba Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegove porodice ("Službeni glasnik RS", broj 35/2004).

Advokatska komora Vojvodine pokrenula je pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegove porodice ("Službeni glasnik RS", br. 35/2004). U predlogu se navodi da odredbe Zakona nisu u saglasnosti

sa odredbama člana 13, člana 24. stav 1, člana 26. stav 1, člana 36. stav 2, člana 39. stav 2. člana 120. i člana 121. Ustava kao i međunarodnim pravnim aktima (član 14. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i član 14. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji "određuje da su svi pred sudovima jednaki"). Predlagač, takođe, navodi da se "priznavanje pritvorenim licima koja su optužena pred Međunarodnim krivičnim tribunalom, uključujući i članove njihovih porodica, posebnih prava kakva nisu priznata ostalim pritvorenim licima i članovima porodica optuženih i pritvorenih lica pred drugim sudovima, narušava jednakost pred sudovima i jednaka zaštita građana pred državnim i drugim organima." Predlagač je mišljenja da se lica pritvorena od strane Međunarodnog krivičnog tribunala "ne mogu posmatrati kao posebna klasa u odnosu na sva ostala lica pritvorena u Republici Srbiji, jer su se i jedni i drugi u pritvoru našli na osnovu zakona." Prema shvatanju predlagača, Ustav zajemčuje pravo na branioca, a ne pravo na "naknadu troškova obezbeđenja dokaza odbrane" i na "obezbeđenje troškova stručne pomoći pripremanja odbrane." U predlogu se posebno ističe da "Ustav ne poznaje takve oblike socijalne pomoći i solidarnost uopšte, a pogotovu za pritvorena lica i članove njihovih porodica, kakve propisuje Zakon." Takođe, ukazuje se da je Zakon stupio na snagu narednog dana od dana objavljivanja, a "da nije postojao naročito opravdan razlog da Zakon stupi na snagu u roku kraćem od 8 dana od dana objavljivanja, niti je postojao opšti interes utvrđen u postupku donošenja Zakona.

Skupština opštine Požega pokrenula je postupak za ocenu ustavnosti Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegove porodice navodeći da se njime krši načelo utvrđeno u članu 13. Ustava Republike Srbije jer se "stavljaju u neravnopravan položaj građani koji u Zemlji pred domaćim sudovima odgovaraju po optužnicama koje im ustupi Haško tužilaštvo ili koje po tužbi našeg tužilaštvo po sopstvenoj inicijativi odgovaraju za ista krivična dela za koja odgovaraju i optuženi pred Međunarodnim krivičnim tribunalom." Predlagač smatra "da je osporeni Zakon u suprotnosti sa članom 22. Ustava, jer svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom".

Ustavnom sudu Republike Srbije podneo je i Komitet pravnika za ljudska prava predlog za ocenu ustavnosti Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegovih porodica. Predlagač smatra da je osporenim Zakonom povređen princip vladavine prava i socijalne pravde utvrđen u članu 1. Ustava, kao i da je suprotan članu 11; članu 12. stav 3; članu 13; članu 23. stav 4; članu 70. stav 2. i članu 72. stav 1. tačka 12. Ustava. Predlagač u podnesku, pored ostalog, ističe da osporeni Zakon krši ustavno načelo pravne jednakosti iz člana 13. Ustava "jer stavlja prava optuženih u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala kao i članove njihovih porodica u privilegovani položaj u odnosu na prava optuženih u pritvoru i članova porodica lica kojima se sudi pred domaćim sudovima." i da je osporeni Zakon u nesaglasnosti sa članom 23. stav 4. Ustava u kojem je određeno ko ima pravo na materijalnu naknadu iz javnih prihoda i "ona se odnosi samo na lica koja su neopravdano osuđena za krivična dela, a ne na lica koja su optužena i koja se nalaze pred sudom...".

Ustavnom sudu podnete su i inicijative kojima se traži ocena ustavnosti i "eventualno ukidanje ili stavljanje van snage upotrebe Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegove porodice", jer inicijatori smataju "da je zakon u suprotnosti s ustavnim načelima o ravnopravnosti i jednakosti svih građana" kao i "diskriminatorski u smislu osnovnih ljudskih prava."

Advokatska komora Vojvodine i Komitet pravnika za ljudska prava predložili su da Ustavni sud Republike Srbije donese rešenje kojim će obustaviti izvršenje pojedinačnih akata ili radnji donetih ili preduzetih na osnovu osporenog Zakona.

Osporeni zakon utvrđuje prava i postupak ostvarivanja prava državljanina Republike Srbije optuženog pred Međunarodnim tribunalom za krivično gonjenje lica, odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjenog na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine koji se nalazi u pritvoru pritvorske jedinice Međunarodnog krivičnog tribunala i članova njegove porodice (član 1); određuje lica koja se smatraju članovima porodice optuženog (član 2); utvrđuje prava koja optuženi odnosno članovi njegove porodice mogu da ostvare (član 3.); uređuje način utvrđivanja propisanih prava, naknada i troškova (čl. 4. do 9.); propisuje postupak ostvarivanja prava (čl. 10. do 13.); ovlašćuje Vladu da, u roku od 15 dana od dana donošenja zakona, bliže uredi način ostvarivanja zakonom predviđenih prava i da, u roku od 30 dana od dana donošenja ovog zakona, obavesti pismenim putem optuženog i članove porodice o mogućnostima i načinu korišćenja prava (član 14.) i propisuje stupanje na snagu zakona (član 15.).

Članom 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, predviđeno je da Ustavni sud može u toku postupka, do donošenja konačne odluke, obustaviti izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu opšteg akta čija se ustavnost odnosno zakonitost ocenjuje, ako bi njihovim izvršavanjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice.

Ustavni sud je, povodom podnetih predloga i inicijativa, analizom odredaba osporenog Zakona, ocenio da bi njihovom primenom mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice, posebno sa stanovišta ostvarivanja načela iz člana 13. Ustava da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na kakvo lično svojstvo i člana 22. stav 1. Ustava prema kome svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom, kao i principa iz člana 70. stav 2. Ustava, prema kome su prava, slobode čoveka i građanina i jednakost pred zakonom, pored ostalog, osnova i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa. Ustavni sud smatra da se navedene posledice ne mogu naknadno otkloniti, pa je stoga privremena mera obustave izvršenja pojedinačnog akta ili radnje, koji bi bili preduzeti na osnovu odredaba osporenog Zakona, neophodna, ne samo zbog zaštite sloboda i prava čoveka i građanina, nego i zbog ostvarivanja principa zaštite ustavnosti i zakonitosti.

Polazeći od izloženog, na osnovu člana 42. stav 1. i člana 47. stav 1. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-152/2004 od 15.04.2004.

("Službeni glasnik RS", br. 42/2004)

S obzirom da su u toku postupka osporene odredbe Zakona usaglašene s Ustavom Republike Srbije, Ustavni sud je obustavio postupak za ocenu njihove ustavnosti i ukinuo Rešenje o obustavi izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koji bi bili preduzeti na osnovu tih odredaba.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 84. i 85. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 63/01 i 42/02) i čl. 5, 6, 7. i 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 27/03).

2. Ukida se Rešenje o obustavi izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koji bi bili preduzeti na osnovu odredaba Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 130/2003).

Vrhovni sud Srbije, Okružni sud u Somboru i Prvi i Drugi opštinski sud u Beogradu pokrenuli su pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu ustavnosti čl. 5, 6, 7. i 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003). Osporenim članovima Zakona ustanovljen je: datum početka rada apelacionih sudova i Upravnog suda - 1. januar 2004. godine (član 5. stav 1.); datum ustupanja predmeta koji prelaze u nadležnost okružnih sudova - 31. decembar 2003. godine (član 6. stav 1.); datum prestanka važenja pojedinih odredaba Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) - 1. januar 2004. godine (član 7.) i datum stupanja na snagu odredaba čl. 21. do 28. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002) - 1. januar 2004. godine (član 8.). Drugi opštinski sud u Beogradu, pored navedenih članova, pokrenuo je postupak i za ocenu ustavnosti člana 84. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002) u delu koji glasi: "koje prestaju da važe", i člana 85. istog Zakona, u delu koji glasi: "koje na snagu stupaju". Prema navodima predlagača osporene odredbe Zakona nisu u saglasnosti sa čl. 9, 22. i 95. Ustava, jer "... apelacioni sudovi i Upravni sud nisu konstituisani, sudije nisu izabrane, uprava i administracija nisu formirani, a okružni sudovi nisu reorganizovani za prihvatanje nove nadležnosti...". U predlozima se ukazuje "da nije došlo do obezbeđenja potrebnih uslova za rad novih sudova..." i da će zbog toga "... biti ugroženo ostvarivanje ustavne uloge sudova."

Predloženo je da Ustavni sud, na osnovu člana 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, donese meru obustave izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja bi bila preduzeta na osnovu osporenih odredaba Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova.

Osporenim odredbama čl. 5, 6, 7. i 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova menjaju se odredbe člana 81. stav 1. člana 82. stav 1. i 2, člana 84. stav 1. i 2. i člana 85. Zakona o uređenju sudova koje se odnose na početak rada apelacionih sudova i Upravnog suda, ustupanje predmeta nadležnim sudovima, prestanak važenja određenih odredaba Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) i stupanje na snagu Zakona, i to tako što se u tim članovima navedeni rokovi zamenjuju novim rokovima "31. decembar 2003. godine", odnosno "1. januar 2004. godine". Posebno su osporeni član 84. Zakona o uređenju sudova u delu koji glasi: "koji prestaju da važe" i člana 85. istog zakona u delu koji glasi: "koji na snagu stupaju".

Ustavni sud je na sednici održanoj 29. decembra 2003. godine doneo Rešenje kojim se obustavlja izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koji bi bili preduzeti na osnovu člana 81. stav 1, člana 82. st. 1. i 2, člana 84. st. 1. i 2. i člana 85. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 130/2003). Na istoj sednici

Ustavni sud je doneo i zaključak da se predlozi za ocenu ustavnosti čl. 84. i 85. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002) i čl. 5, 6, 7. i 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003) dostavljaju Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor.

Narodna skupština Republike Srbije na sednici održanoj 17. marta 2004. godine donela je Zakon o izmenama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 29/2004), kojim je odredila kao datum početka rada apelacionih sudova i Upravnog suda i ustupanje predmeta nadležnim sudovima 1. januar 2007. godine, odnosno 31. decembar 2006. godine.

S obzirom da su u toku postupka osporene odredbe čl. 5, 6, 7. i 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 27/2003) donošenjem Zakona o izmenama Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", broj 29/2004) usaglašene sa Ustavom, Ustavni sud je obustavio postupak, saglasno članu 25. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 2) i 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-480/2003 od 29.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 54/2004)

2. AKTI PREDSEDNIKA REPUBLIKE SRBIJE

Rešenje o pokretanju postupka.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Pokreće se postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti:
  - Naredbe o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03).
  - Naredbe o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03).
2. Rešenje iz tačke 1. dostavlja se vršiocu dužnosti predsednika Republike Srbije, na odgovor.
3. Rok za davanje odgovora je 30 dana od dana prijema Rešenja Ustavnog suda.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneti su predlozi i inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o proglašenju vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 21/03) i Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 22/03).

Ustavni sud je u toku postupka konstatovao da je za vreme vanrednog stanja vršilac dužnosti predsednika Republike Srbije doneo još dva akta: Naredbu o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03) i Naredbu o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03).

Navedene naredbe stavljene su van snage Odlukom o prestanku vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 42/03) od 22. aprila 2003. godine.

Naredbom o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja od 13. marta 2003. godine, određeno je da se u vreme vanrednog stanja rešenjem Ministarstva kulture i javnog informisanja zabranjuje javno obaveštavanje, rasturanje štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašenje vanrednog stanja (tačka 1.). Tačkom 2. Naredbe obavezuje se Ministarstvo kulture i javnog informisanja da, odmah po donošenju, rešenje o zabrani dostavi licu na koje se odnosi i Ministarstvu unutrašnjih poslova, koje je u obavezi da sve primerke štampe, odnosno, drugih sredstava javnog informisanja oduzme i zapečati. Odredbama tačke 3. Naredbe utvrđene su novčane kazne, kao upravne mere protiv pravnog lica i odgovornog lica u pravnom licu, kao i fizičkog lica na koje se rešenje iz tačke 1. odnosi. Tačkom 4. Naredbe je utvrđena mogućnost da se rešenjem iz tačke 1. privremeno zabrani izdavanje javnog glasila, emitovanja određenih radio i televizijskih emisija ili programa i informacija koje emituju agencije, kao i elektronskih i drugih načina javnog obaveštavanja, a tačkom 5. je isključen upravni

spor protiv rešenja iz tačke 1. ove Naredbe. Prema tački 6. Naredbe, o prestanku važenja ove mere donosi se naredba odmah po prestanku posebnih razloga za njeno donošenje, a prema tački 7. ova naredba stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odredbom člana 12. stav 4. Ustava Republike Srbije obezbeđuje se sudska zaštita sloboda i prava zejemčenih i priznatih Ustavom.

Prema članu 22. stav 2. Ustava, svakome je zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Ustav Republike Srbije jamči slobodu štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja (član 46. stav 1.) i zabranjuje cenzuru štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja (član 46. stav 6.). Ustav takođe, propisuje da niko ne može sprečavati rasturanje štampe i širenje drugih obaveštenja, osim ako se odlukom nadležnog suda utvrdi da se njima poziva na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog uređenja, narušavanje teritorijalne celokupnosti i nezavisnosti Republike, kršenje zajemčenih sloboda i prava čoveka i građanina ili se izaziva i podstiče nacionalna, rasna ili verska netrpeljivost i mržnja.

Članom 83. tačka 8. Ustava, koji je naveden kao pravni osnov za donošenje Naredbe, utvrđeno je ovlašćenje predsednika Republike da za vreme vanrednog stanja donosi odgovarajuće akte, u skladu s Ustavom i zakonom.

Član 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 19/91), u okviru sloboda i prava koje predsednik Republike može ograničiti, ne sadrži odredbe koje se odnose na slobodu štampe. Odredbama člana 9. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list SRJ", broj 45/96) navode se slučajevi u kojima se može isključiti upravni spor, a ostavlja i mogućnost da se (samo) zakonom u drugim slučajevima isključi upravni spor (tačka 2.).

S obzirom na izloženo, po oceni Suda, osnovano se postavljaju sledeća pravna pitanja:

- da li se Naredbom predsednika Republike za vreme vanrednog stanja može zabraniti ili ograničiti sloboda štampe i drugi vidovi obaveštavanja?

- da li se može propisati sprečavanje rasturanja štampe i širenje drugih obaveštenja i bez odluke nadležnog suda?

- da li se aktom predsednika Republike može propisati nadležnost državnog organa uprave (Ministarstva kulture i javnog informisanja) da rešenjem određuje zabranu javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštavanja i da utvrđuje novčane kazne?

- da li je u skladu s Ustavom i zakonom isključivanje sudske zaštite sloboda i prava garantovanih ustavom?

Naredbom o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja od 21. marta 2003. godine, vršilac dužnosti predsednika Republike je imenovao vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije (tačka 1.). Istom Naredbom, privremeno je suspendovan sa dužnosti Republički javni tužilac (tačka 2.) i imenovan vršilac dužnosti Republičkog javnog tužioca (tačka 3.).

Odredbom tačke 4. Naredbe utvrđeno je ovlašćenje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije i vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca da preuzimaju mere suspenzije predsednika neposredno nižih sudova i javnih tužilaca i da imenuju vršioca dužnosti, u skladu sa zakonom.

Naredbom je određeno njeno važenje u toku trajanja Odluke o proglašenju vanrednog stanja (tačka 5.), obaveza dostavljanja Naredbe Narodnoj

skuštini i Vladi Republike Srbije (tačka 6.), kao i stupanje na snagu Naredbe danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije" (tačka 7.).

Navedenom Naredbom, vršilac dužnosti predsednika Republike je, pored imenovanja, odnosno suspendovanja i imenovanja pojedinih nosilaca pravosudnih funkcija, utvrdio i ovlašćenje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije i vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca da suspenduju, odnosno imenuju predsednika neposredno nižih sudova i javnih tužilaca.

Članom 83. tačka 7. Ustava Republike Srbije utvrđeno je ovlašćenje predsednika Republike da za vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti donosi akte o pitanjima iz nadležnosti Narodne skupštine kojima se, pored ostalog, može izmeniti organizacija, sastav i ovlašćenja sudova i javnih tužilaštava. Takva ovlašćenja predsednika Republike nisu predviđena članom 83. tačka 8. Ustava za vreme vanrednog stanja.

Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja, u članu 6, nije predvideo mogućnost da predsednik Republike za vreme vanrednog stanja, svojim aktom menja ustrojstvo i nadležnost sudova i javnih tužilaštava.

Prema članu 73. tačka 10. Ustava, Narodna skupština, pored ostalog, bira i razrešava predsednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova; Republičkog javnog tužioca i javne tužioce, a prema članu 79. stav 4. Ustava Narodna skupština se sastaje i u slučaju proglašenja vanrednog stanja.

Ustav proklamuje stalnost sudijske funkcije, utvrđuje slučajeve i postupak prestanka sudijske funkcije (član 101), i određuje da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuje zakonom (član 102.).

Ustavom je utvrđeno da se osnivanje, organizacija i nadležnost javnog tužilaštva uređuje zakonom (član 104.), da je funkcija javnog tužioca stalna, kao i da protiv svoje volje može biti razrešen dužnosti samo u slučajevima predviđenim za sudiju, na način utvrđen zakonom (član 106.).

Zakonom o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02, 60/02, 17/03, 25/03, 27/03) utvrđeni su razlozi, postupak i organi koji odlučuju o udaljenju sa sudijske dužnosti. Članom 12. Zakona određena je obaveza udaljenja sudije sa dužnosti kad mu je određen pritvor (stav 1.), kao i mogućnost udaljenja kad je pokrenut postupak za njegovo razrešenje ili krivični postupak za delo zbog koga može biti razrešen (stav 2.). Prema članu 13. Zakona, o obaveznom udaljenju sudije odlučuje predsednik suda, o obaveznom udaljenju predsednika suda - predsednik neposredno višeg suda (stav 1.), a ako udaljenje nije obavezno, o njemu odlučuje predsednik Vrhovnog suda Srbije (stav 2.). O udaljenju predsednika Vrhovnog suda Srbije odlučuje Veliko personalno veće (stav 3.). Član 14. Zakona određuje trajanje udaljenja, a član 15. organe kojima se izjavljuje prigovor na odluku o udaljenju sudija (Veliko personalno veće), odnosno predsednika Vrhovnog suda Srbije (Opšta sednica).

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredaba Ustavni sud je utvrdio da se osnovano postavljaju sledeća pravna pitanja:

- da li vršilac dužnosti predsednika Republike ima ovlašćenje da imenuje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije, suspenduje i imenuje republičkog javnog tužioca i na taj način preuzima izborna ovlašćenja u oblasti pravosuđa?

- da li je u skladu s Ustavom i zakonom akt vršioca dužnosti predsednika Republike kojim se propisuje ovlašćenje vršioca dužnosti predsednika

Vrhovnog suda i vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca da imenuju i suspenduju nosioce pravosudnih funkcija neposredno nižih sudova i tužilaštva?

S obzirom na izloženo Sud je utvrdio da ima osnova za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti navedenih naredbi, pa je, na osnovu član 15. stav 1. člana 16. stav 1. člana 20, člana 24. stav 1. i člana 47. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-93/2003 od 08.04.2004.

Naredba o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 22/03).

Naredba o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03).

Naredba o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03).

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe tačke 1. u delu koji glasi: "... i utvrđuju posebne nadležnosti državnih organa...", tačke 2. stav 1. u delu koji glasi: "... do 30 dana" i stava 3., tač. 4, 6. i 9. Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 22/03), u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Utvrđuje se da Naredba o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03), u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

3. Utvrđuje se da Naredba o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03), u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

4. Odbijaju se predlozi i ne prihvataju inicijative za utvrđivanje neustavnosti Odluke o proglašenju vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 21/03).

5. Odbijaju se predlozi i ne prihvataju inicijative za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba tač. 1. i 2. u preostalom delu, tač. 3, 5, 7. i 8. Naredbe iz tačke 1.

6. Odbacuju se zahtevi za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 4. i Naredbe iz tačke 1. izreke.

Predlozima Srpske radikalne stranke, Socijalističke partije Srbije i Nove demokratske stranke iz Beograda pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o proglašenju vanrednog stanja, Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja i Predloga Vlade Republike Srbije za proglašenje vanrednog stanja. Sudu su podnete i inicijative za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja.

U predlozima se, pored ostalog, navodi da osporena Odluka i Naredba nisu u saglasnosti sa odredbama člana 79. stav 4. i člana 83. tačka 8. Ustava, odnosno Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, koje ne daju ovlašćenje predsedniku Republike Srbije, da uvodi vanredno stanje na celoj teritoriji Republike. Ističe se da član 2. Zakona utvrđuje mogućnost proglašavanja vanrednog stanja samo na delu teritorije Republike, kao i da član 4. Zakona, propisuje obavezu predsednika Republike da precizno odredi područje, odnosno deo teritorije Republike Srbije, na kome se proglašava vanredno stanje. Predlagači smatraju da je osporena Odluka nesaglasna sa čl. 4. i 5. Zakona o odbrani, koji isključuje mogućnost proglašenja vanrednog stanja na celoj teritoriji Republike Srbije. Takođe navode da odredbe Zakona o krivičnom postupku, Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala i Zakona o Bezbednosno informativnoj agenciji, pružaju sasvim dovoljna ovlašćenja nadležnim organima da rasvetle i spreče ubistva i druga kažnjiva dela, koja su očigledno bila povod za uvođenje vanrednog stanja. U predstavkama se dalje navodi da Predlog za proglašenje vanrednog stanja nije podnet od strane ovlašćenog predlagača jer je, nakon ubistva predsednika Vlade Republike Srbije, prestala da postoji i Vlada Republike Srbije.

Određbe tač. 1. do 9. osporene Naredbe, po mišljenju predlagača, nisu u saglasnosti sa članom 6. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, jer su tim aktom povređene skoro sve slobode i prava čoveka i građanina utvrđene čl. 12. do 54. Ustava Republike Srbije. Ukazuje se da su odredbama tačke 2. Naredbe prekoračena ovlašćenja predsednika Republike utvrđena članom 83. tačka 8. Ustava, jer se ograničenja sloboda i prava čoveka i građanina u vanrednom stanju moraju kretati u granicama određenim Zakonom o merama za slučaj vanrednog stanja i Zakonom o krivičnom postupku, posebno kad su u pitanju ovlašćenja Ministarstva unutrašnjih poslova, dužina pritvora i pravo na odbranu. Takođe, po mišljenju predlagača, odredbe tačke 2. Naredbe, dovode u pitanje Ustavom utvrđeni položaj sudova i drugih državnih organa, jer se, prema članu 83. tačka 8. Ustava i čl. 5. i 6. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, to ne može činiti aktima donetim za vreme vanrednog stanja.

Ustavnom sudu je podnet i predlog za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu osporene Odluke i Naredbe.

U inicijativama se navodi da odredbe tačke 2. stav 1. osporene Naredbe nisu u saglasnosti sa članom 15. st. 1. i 2. Ustava i članom 6. Zakona o merama za

slučaj vanrednog stanja, jer predsednik Republike nije ovlašćen da propisuje nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova za prinudno dovođenje i zadržavanje lica u službenim prostorijama do 30 dana. Inicijatori ističu da odredbe tačke 2. stav 3. tač. 3, 4, 6, 7. i 9. Naredbe nisu u saglasnosti sa odgovarajućim odredbama Ustava i Zakona, koje utvrđuju mogućnost ograničenja, ali ne i zabrane Ustavom garantovanih sloboda i prava.

U odgovoru vršioca dužnosti predsednika Republike Srbije navodi se da vanredne situacije, u kojima je ugrožen ustavni poredak ili sam opstanak nacije, iziskuju potrebu da se vanredno stanje proglašeno na celoj njenoj teritoriji. Suprotno tumačenje Ustava isključuje mogućnost da se Republika Srbija odbrani od opasnosti koje ugrožavaju njen ustavni sistem. Ističe se da je Ustavnom poveljom državne zajednice Srbije i Crne Gore, nadležnost za proglašenje vanrednog stanja na celoj teritoriji države prešla u nadležnost država članica i da se postupak uvođenja vanrednog stanja sprovodi na osnovu Ustava Republike Srbije, a ne na osnovu Zakona o odbrani. Ukazuje se da je Ustavnom poveljom proširena nadležnost predsednika Republike za uvođenje vanrednog stanja, mogućnošću uvođenja vanrednog stanja na području cele republike i ograničavanja ljudskih prava u toj situaciji. U odgovoru se ističe da Ustav ne dopušta situaciju u kojoj bi država ostala bez Vlade, već predviđa da Vlada kojoj je prestao mandat nastavlja da funkcioniše do izbora nove Vlade na osnovu člana 87. stav 4. člana 3. stav 9. Ustava. S obzirom na to da je Vlada, saglasno Ustavu nastavila da vrši svoju dužnost do izbora nove, Predlog za proglašenje vanrednog stanja bio je podnet od strane ovlašćenog organa.

Naredba o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja, prema navodima iz odgovora, koristi termin "zabrana", a Zakon pojam "ograničenje". Pošto Zakon ne definiše pojam "ograničenja", niti uređuje oblik njegovog korišćenja, ističe se da prema članu 10. Ustavne povelje i članu 7. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, osporene odredbe Naredbe treba tumačiti saglasno članu 4. Pakta o građanskim i političkim pravima, koji predviđa mogućnost suspenzije ljudskih prava u situacijama kao što je vanredno stanje. Ističe se da Naredbom nisu obuhvaćena prava koja se, prema međunarodnim pravnim aktima, ne mogu ni pod kojim uslovima ograničiti.

Odredba stava 2. tačka 3. Naredbe, kojom se uskaćuje pravo na advokata, prema navodima iz odgovora, nije nesaglasna sa članom 24. Ustava Republike Srbije koji utvrđuje pravo na branioca (ne pravo na advokata) i to u određenom postupku (pred sudom ili drugim nadležnim organom), jer je, prema osporenoj odredbi, Ministarstvo unutrašnjih poslova ovlašćeno da prinudno dovede i zadrži lice koje ugrožava bezbednost drugih građana ili Republike, i da se u vezi sa tim licem ne vodi bilo kakav postupak, što znači da je član 24. Ustava neprimenljiv u ovoj situaciji. Osim toga, u vanrednim situacijama se ne mogu primenjivati ni odgovarajuće odredbe Zakonika o krivičnom postupku, jer Ustav i drugi propisi u tim prilikama pružaju samo minimum garancija ljudskih prava. Navodi se da je mera ograničenja slobode kretanja i mera zadržavanja, propisana stavom 2. Naredbe, u skladu s Ustavom, članom 6. Zakona, kao i odredbama člana 4. Pakta o građanskim i političkim pravima, koje dozvoljavaju ograničenje određenih prava i sloboda za vreme vanrednog stanja. Istim razlozima obrazlažu se i mere iz Naredbe, koje se odnose na nepovredivost tajne pisama i drugih sredstava opštenja (stav 4.), ograničenje prava na štrajk (stav 7.), slobodu zboru (stav 8.) i slobodu štampe (stav 9.).

Rešenjem Ustavnog suda IV-93/03 od 8. aprila 2004. godine pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti Naredbe o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03) i Naredbe o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03). Rešenje Ustavnog suda dostavljeno je na odgovor vršiocu dužnosti predsednika Republike, koji je dopisom od 21. aprila 2004. godine obavestio Sud da, u vreme donošenja osporenih naredbi, nije bio na toj funkciji, pa stoga ne može da da mišljenje o ustavnosti i zakonitosti spornih akata.

Osporena Odluka i naredbe stavljene su van snage Odlukom o proglašenju prestanka vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 42/03), od 22. aprila 2003. godine, pa je Sud, na osnovu člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, utvrđivao saglasnost tih akata s Ustavom i zakonom u vreme njihovog važenja.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da su slobode i prava čoveka i građanina ograničeni samo jednakim slobodama i pravima drugih i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11.). Slobode i prava se ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (član 12. stav 1.). Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. stav 2.). Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina; ustavnost i zakonitost; odbranu i bezbednost Republike Srbije i njenih građana, kao i mere za slučaj vanrednog stanja (član 72. stav 1. tač. 2. i 3. Ustava). Odredba člana 83. tačka 8. Ustava predviđa da predsednik Republike, na predlog Vlade, kada su na delu teritorije Republike Srbije ugroženi bezbednost Republike Srbije, sloboda i prava čoveka i građanina ili rad državnih organa, proglašava vanredno stanje i donosi akte za preduzimanje mera koje takve okolnosti iziskuju, u skladu s Ustavom i zakonom.

Prema članu 6. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 6/03), po zvaničnom proglašenju ratnog ili vanrednog stanja, ako je opstanak državne zajednice ili države članice ugrožen, dozvoljene su mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava zajemčenih ovom poveljom i to samo u onom obimu u kome je to nužno u datoj situaciji (stav 1.). Mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava u oblastima koje su u njihovoj nadležnosti uređuju države članice svojim ustavom i zakonom, u skladu sa ovom poveljom (stav 4.). Mere odstupanja ni u kom slučaju nisu dozvoljene u pogledu prava zajemčenih čl. 1, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 25, 26, 35, 50. i 51. ove povelje (stav 9).

Vanredno stanje je situacija u kojoj se obim prava i sloboda garantovanih Ustavom, u određenom vidu i u određenim oblastima mogu ograničiti, a neka prava i suspendovati u cilju zaštite drugih Ustavom zaštićenih vrednosti (bezbednost, slobode i prava građana i rad državnih organa), Ustav dopušta mogućnost da ovlašćeni organi preduzimaju mere radi otklanjanja vanrednog stanja, ali ne određuje bliže prirodu i sadržinu tih mera, već utvrđuje generalno pravilo da one mogu biti u skladu s Ustavom i zakonom. To znači da zakoni kojima se, saglasno članu 72. stav 1. tačka 3. Ustava, uređuju mere za slučaj vanrednog stanja, moraju biti u skladu s Ustavom, a ostali propisi u skladu s Ustavom i zakonom. Zakonom o merama za slučaj vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 19/91),

predviđeno je da predsednik Republike, na predlog Vlade, proglašava vanredno stanje i donosi akte za preduzimanje mera radi otklanjanja tog stanja, u skladu s Ustavom i zakonom (član 1. Zakona). Radi otklanjanja vanrednog stanja, predsednik Republike, donosi naredbe i druge akte kojima se propisuju mere utvrđene zakonom, zavisno od okolnosti i uzroka koji su doveli do vanrednog stanja, s tim da se njihovim sprovođenjem u što kraćem roku i sa što manje štetnih posledica, obezbedi otklanjanje vanrednog stanja (član 5.). Prema članu 6. Zakona, predsednik Republike svojim aktom može: utvrditi radnu obavezu, ograničiti slobodu kretanja i nastanjivanja, pravo na štrajk, slobodu zbora i drugog okupljanja, slobodu političkog, sindikalnog i drugog delovanja (stav 1.). Predsednik Republike je ovlašćen da utvrđuje i druge mere u skladu sa zakonom (stav 2.). Način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava građana u uslovima vanrednog stanja propisuje Narodna skupština (stav 3. Zakona).

Iz navedenog proizlazi da slobode i prava mogu biti ograničeni samo jednakim pravima i slobodama drugih i kad je to Ustavom utvrđeno, odnosno da se uslovi, kad je to Ustavom predviđeno i način ostvarivanja pojedinih prava i sloboda mogu urediti zakonom. Na ovaj način zakonodavac je ovlašćen da, u skladu s Ustavom, propiše ne samo način ostvarivanja pojedinih prava, već i obim tih prava, ali u granicama Ustavom dopuštenih ograničenja zajemčenih prava. Zakonom o merama za slučaj vanrednog stanja samo su nabrojane slobode i prava koja se mogu ograničiti, bez bližeg određivanja sadržine i načina ograničenja, a predsednik Republike je ovlašćen da utvrđuje i druge mere koje moraju biti u skladu sa zakonskim odredbama koje uređuju određenu materiju. Zakon ne govori o zabrani, niti o ukidanju, nego o ograničenju pojedinih prava, pri čemu ne određuje obim ograničenja, već to pitanje prepušta aktu predsednika Republike, koji je ograničen Ustavom i zakonom datim mogućnostima. Uređivanje načina ostvarivanja pojedinih sloboda i prava građana Zakonom je povereno Narodnoj skupštini. Ovakvo zakonsko rešenje ima u vidu okolnost da se stepen ograničenja ne može na opšti način urediti, jer se ne mogu unapred predvideti svi konkretni razlozi i okolnosti zbog kojih se uvodi vanredno stanje. Zakonom su obuhvaćena samo ona ustavom zajemčena prava i slobode čije ograničenje Ustav, pod određenim uslovima, dopušta, a takve su prirode da je njihovo ograničenje primereno vanrednom stavu.

Naredbom o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 22/03), koju je doneo v.d. predsednika Republike Srbije 12. marta .2003. godine je bio uspostavljen poseban režim ostvarivanja sloboda i prava čoveka i građanina i utvrđene posebne nadležnosti državnih organa za vreme vanrednog stanja. Naredbom je izvršena privremena suspenzija ili ograničenje, u različitom vidu i obimu, sledećih ustavnih sloboda i prava: 1) neprikosnovenost slobode čoveka, 2) pravo na branioca, 3) sloboda kretanja i nastanjivanja, 4) tajnost pisma i drugih sredstava opštenja, 5) nepovredivost stana, 6) pravo na štrajk, 7) sloboda zbora i drugog okupljanja, 8) sloboda političkog, sindikalnog i drugog delovanja i 9) sloboda štampe.

Prema tački 1. Naredbe, ograničavaju se određene slobode i prava čoveka i građanina utvrđene Ustavom Republike Srbije i utvrđuju posebne nadležnosti državnih organa za vreme vanrednog stanja.

Ustav Republike Srbije, u članu 83. tačka 7. utvrđuje ovlašćenje predsednika Republike da samo za vreme ratnog stanja svojim aktom može izmeniti organizaciju, sastav i ovlašćenja Vlade i ministarstva, sudova i javnih tužilaštva. Međutim, Ustav ne predviđa ovlašćenje predsednika Republike da i za vreme

vanrednog stanja može izmeniti nadležnost državnih organa, a takvu mogućnost ne propisuje ni Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja. Kako su Naredbom utvrđena posebna ovlašćenja pojedinih ministarstava (tač. 2. i 9.) i drugih organa (tačka 4.), a u Ustavu i zakonu ne postoji pravni osnov za preduzimanje takvih mera, Ustavni sud je ocenio da je odredba tačke 1. osporene Naredbe neustavna i nezakonita u delu koji glasi: "... i utvrđuje posebne nadležnosti državnih organa za vreme vanrednog stanja".

Tačkom 2. stava 1. Naredbe određeno je da lice, koje ugrožava bezbednost drugih građana ili bezbednost Republike, Ministarstvo unutrašnjih poslova može prinudno dovesti i zadržati u službenim prostorijama do 30 dana. Na ovaj način utvrđena je mogućnost da se lice i bez sudske odluke liši slobode do 30 dana. Time je ograničena neprikosnovenost slobode čoveka, utvrđena članom 15. Ustava (stav 1.), odnosno princip da niko ne može biti lišen slobode, osim u slučajevima i u postupku koji su utvrđeni zakonom (stav 2.). Član 16. Ustava propisuje da lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično delo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i zadržano u pritvoru, samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka ili bezbednosti ljudi, a trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vreme.

Istu garanciju slobode pružaju i odredbe člana 14. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama. Prema članu 15. Povelje, uhapšeno lice se mora bez odlaganja, a najkasnije u roku od 48. sati, izvesti pred nadležni sud. U suprotnom, ono se pušta na slobodu (stav 2.).

Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/03) sadrži norme prema kojima organ unutrašnjih poslova može neko lice lišiti slobode i izuzetno ga zadržati, ali najduže 48 sati od časa lišenja slobode. Zadržavanje lica u organu unutrašnjih poslova ne predstavlja pritvor, pa se stoga ta procesna mera određuje u kratkom roku, odnosno svodi se na najkraće nužno vreme. Pošto Ustav poznaje pritvor, kao oblik lišenja slobode i to samo po odluci suda, a Zakonik o krivičnom postupku meru zadržavanja ograničava na 48 sati, Sud je utvrdio, da je neustavna i nezakonita odredba tačke 2. stava 1. osporene Naredbe, koja utvrđuje posebna ovlašćenja ministarstva unutrašnjih poslova i mogućnost zadržavanja lica u službenim prostorijama duže od 48 sati.

Tačka 2. stav 3. osporene Naredbe predviđa da lice koje je zadržano u službenim prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova nema pravo na branioca u smislu Zakonika o krivičnom postupku.

Član 24. Ustava Republike Srbije zajemčuje svakome pravo na odbranu i pravo svakoga da sebi uzme branioca pred sudom ili drugim organima nadležnim za vođenje postupka (stav 1); zabranjuje mogućnost kažnjavanja lica koje je dostižno sudu ili drugom organu nadležnom za vođenje postupka, ukoliko mu, u skladu sa zakonom, nije bilo omogućeno da bude saslušan i da se brani (stav 2); garantuje svakome pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac koga izabere (stav 3) i propisuje da se zakonom određuje u kojim slučajevima okrivljeni mora imati branioca (stav 4).

Pravo na odbranu, kao jedno od osnovnih prava čoveka i građanina garantovano je i međunarodnim pravnim aktima. Odredba tačke 2. stava 3. osporene Naredbe, koja isključuje pravo na branioca nije u saglasnosti s Ustavom, pa je Sud odlučio kao u tački 1. izreke.

Tačkom 4. Naredbe utvrđeno je ovlašćenje direktora Bezbednosno informativne agencije da prema određenim fizičkim i pravnim licima preduzima mere

kojima se odstupa od načela nepovredivosti tajne pisma i drugih sredstava opštenja i bez odluke nadležnog organa.

Nepovredivost tajne pisma i drugih sredstava opštenja garantovana je članom 19. Ustava (stav 1.), a zakonodavac je Ustavom ovlašćen da propiše odstupanje od načela nepovredivosti tajne pisma i drugih sredstava opštenja, pod uslovom da se to čini odlukom suda i ukoliko je nepohodno za vođenje krivičnog postupka ili za odbranu Republike Srbije (stav 2.).

Mogućnost ograničenja tajnosti pisma i drugih sredstava opštenja nije predviđena članom 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, a član 13. Zakona o bezbednosno-informativnoj agenciji ("Službeni glasnik RS", broj 42/01) propisuje da direktor Agencije može, ako je to potrebno iz razloga bezbednosti Republike Srbije, svojim rešenjem, na osnovu prethodne odluke suda, odrediti da se prema određenim fizičkim i pravnim licima preduzmu određene mere kojima se odstupa od načela nepovredivosti tajne pisma i drugih sredstava opštenja u postupku utvrđenom ovim zakonom.

Iz navedenih ustavnih i zakonskih odredaba proizlazi da se od načela nepovredivosti tajne pisma i drugih sredstava opštenja može odstupiti samo pod uslovima i po postupku propisanom Ustavom i zakonom i to samo na osnovu odluke suda. Osporenim odredbom tačke 4. Naredbe utvrđeno je ovlašćenje direktora Bezbednosno-informativne agencije da određuje pomenutu meru bez naloga suda, što nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Prema tački 6. Naredbe, ukida se pravo na štrajk.

Odredbom člana 37. Ustava zaposlenima je garantovano pravo na štrajk, u skladu sa zakonom, a Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/01) i Zakon o štrajku ("Službeni list SRJ", broj 29/96) ne poznaju mogućnost ukidanja ovog prava. S obzirom na to da je član 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, ovlastio predsednika Republike da, u uslovima vanrednog stanja, može ograničiti pravo na štrajk, a tačkom 6. Naredbe je ovo pravo ukinuto, Sud je utvrdio da ta odredba nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Prema tački 9. Naredbe, zabranjuje se javno obaveštavanje, rasturanje štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja, osim prenošenja zvaničnih saopštenja nadležnih organa (stav 1.). O sprovođenju mere iz stava 1. ove tačke stara se Ministarstvo kulture i javnog informisanja, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova (stav 2.).

Naredbom o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašavanje vanrednog stanja i primeni mera u vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 24/03) od 13. marta 2003. godine, izvršeno je preciziranje mera iz tačke 9. st. 1. i 2. Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja, tako što je određeno da se zabrana slobode štampe u vreme vanrednog stanja vrši rešenjem Ministarstva kulture i javnog informisanja (tačka 1.). Tačkom 2. Naredbe obavezuje se Ministarstvo kulture i javnog informisanja da, odmah po donošenju, rešenje o zabrani dostavi licu na koje se odnosi i Ministarstvu unutrašnjih poslova, koje je u obavezi da sve primerke štampe, odnosno drugih sredstava javnog informisanja oduzme i zapečati. Odredbama tačke 3. Naredbe utvrđene su novčane kazne, kao upravne mere protiv pravnog lica i odgovornog lica u pravnom licu, kao i fizičkog lica na koje se odnosi rešenje iz tačke 1. Tačkom 4. Naredbe utvrđena je mogućnost privremene zabrane izdavanja javnog

glasila, emitovanja određenih radio i televizijskih emisija ili programa i informacije koje emituju agencije, kao i elektronskih i drugih načina javnog obaveštavanja. Tačkom 5. Naredbe isključen je upravni spor protiv rešenja iz tačke 1. ove Naredbe.

Odredbom člana 12. stav 4. Ustava obezbeđuje se sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom, a odredbom člana 22. stav 2. Ustava, svakome je zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu. Ustav jamči slobodu štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja (član 46. stav 1) i zabranjuje cenzuru štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja (član 46. stav 6). Ustav, takođe, propisuje da niko ne može sprečavati rasturanje štampe i širenje drugih obaveštenja, osim ako se odlukom nadležnog suda utvrdi da se njima poziva na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog uređenja, narušavanje teritorijalne celokupnosti i nezavisnosti Republike, kršenje zajemčenih sloboda i prava čoveka i građanina ili se izaziva i podstiče nacionalna, rasna ili verska netrpeljivost i mržnja.

Član 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja, u okviru sloboda i prava koje predsednik Republike može ograničiti, ne sadrži odredbe koje se odnose na slobodu štampe. Član 9. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list SRJ", broj 45/96) određuje slučajeve u kojima se ne može voditi upravni spor i ostavlja mogućnost da se samo zakonom u drugim slučajevima isključi upravni spor (tačka 2.).

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredbi, Sud je ocenio da se sloboda štampe i drugi vidovi obaveštavanja ne mogu zabraniti ni ograničiti, kao i da se ne može uvoditi cenzura štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja, a da se rasturanje štampe i širenje drugih obaveštenja može sprečavati samo na osnovu odluke nadležnog suda i samo u slučajevima koji su Ustavom utvrđeni. Stoga odredbe tačke 9. osporene Naredbe, kao i Naredba o sprečavanju javnog obaveštavanja, rasturanja štampe i drugih obaveštenja o razlozima za proglašenje vanrednog stanja, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Naredbom o posebnim merama u oblasti pravosuđa koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 28/03) od 21. marta 2003. godine, imenovan je vršilac dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije (tačka 1.). Istom Naredbom, privremeno je suspendovan sa dužnosti Republički javni tužilac (tačka 2.) i imenovan vršilac dužnosti Republičkog javnog tužioca (tačka 3.). Naredbom je utvrđeno ovlašćenje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije i vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca da preuzimaju mere suspenzije predsednika neposredno nižih sudova i javnih tužilaca i da imenuju vršioce dužnosti, u skladu sa zakonom. (tačka 4.). Naredbom je određeno njeno važenje u toku trajanja Odluke o proglašenju vanrednog stanja (tačka 5.), obaveza dostavljanja Naredbe Narodnoj skuštini i Vladi Republike Srbije (tačka 6.).

Članom 83. tačka 7. Ustava Republike Srbije utvrđeno je ovlašćenje predsednika Republike da za vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti donosi akte o pitanjima iz nadležnosti Narodne skupštine kojima se, pored ostalog, može izmeniti organizacija, sastav i ovlašćenja sudova i javnih tužilaštava. Takva ovlašćenja predsednika Republike nisu predviđena članom 83. tačka 8. Ustava za vreme vanrednog stanja.

Prema članu 73. tačka 10. Ustava, Narodna skupština, pored ostalog, bira i razrešava predsednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova; Republičkog javnog tužioca i javne tužioce, a prema članu 79. stav 4. Ustava Narodna skupština se

bez poziva sastaje i u slučaju proglašenja vanrednog stanja. Ustav proklamuje stalnost sudijske funkcije, utvrđuje slučajeve i postupak prestanka sudijske funkcije (član 101), i određuje da se organizacija, osnivanje, nadležnost i sastav sudova i postupak pred sudovima uređuje zakonom (član 102.). Ustavom je utvrđeno da se osnivanje, organizacija i nadležnost javnog tužilaštva uređuje zakonom (član 104.), da je funkcija javnog tužioca stalna, kao i da protiv svoje volje može biti razrešen dužnosti samo u slučajevima predviđenim za sudiju, na način utvrđen zakonom (član 106.).

Član 6. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja ne predviđa mogućnost da se aktom predsednik Republike za vreme vanrednog stanja, menja ustrojstvo i nadležnost sudova i javnih tužilaštava.

Odredbama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02, 60/02, 17/03, 25/03, 27/03) utvrđeni su razlozi, postupak i organi koji odlučuju o udaljenju sa sudijske dužnosti (čl. 12. do 15.), a Zakonom o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02 i 39/03), razlozi, postupak i organi za odlučivanje o udaljenju sa dužnosti javnog tužioca i zamenika (čl. 41. do 44.).

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Sud je utvrdio da vršilac dužnosti predsednika Republike nije imao ovlašćenje da imenuje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda Srbije, niti da suspenduje Republičkog javnog tužioca i imenuje vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca, jer je na taj način preuzeo izborna ovlašćenja Narodne skupštine u oblasti pravosuđa. Takođe, nije u skladu s Ustavom i zakonom odredba tačke 4. Naredbe kojom se propisuje ovlašćenje vršioca dužnosti predsednika Vrhovnog suda i vršioca dužnosti Republičkog javnog tužioca da imenuju i suspenduju nosioce pravosudnih funkcija neposredno nižih sudova i tužilaštva, zbog toga što su ovlašćenja predsednika sudova i javnih tužilaštava, kao i izbor, odnosno udaljenje sa dužnosti nosilaca pravosudnih funkcija pitanja, koja se uređuju zakonom, a zakon nije predvideo mogućnost da se ova materija reguliše aktom niže pravne snage za vreme vanrednog stanja.

Odluku o proglašenju vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 21/2003). doneo je, na predlog Vlade Republike Srbije, vršilac dužnosti predsednika Republike Srbije 12. marta 2003. godine. Odlukom se proglašava vanredno stanje na teritoriji Republike Srbije (tačka 1.). Ova Odluka se dostavlja Narodnoj skupštini Republike Srbije i Vladi Republike Srbije (tačka 2) i objavljuje u Službenom glasniku Republike Srbije (tačka 3).

Članom 72. stav 1. tačka 3. Ustava propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje odbranu i bezbednost Republike Srbije i njenih građana i mere za slučaj vanrednog stanja. Član 79. stav 4. Ustava utvrđuje da se Narodna skupština sastaje bez poziva u slučaju proglašenja vanrednog stanja na delu teritorije Republike Srbije, a prema članu 89. stav 4, Narodna skupština se ne može raspustiti za vreme ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja. Članom 83. stav 1. tačka 8. Ustava određeno je ovlašćenje predsednika Republike, da proglašava vanredno stanje na predlog Vlade. Istom odredbom određeni su i uslovi pod kojima se može proglasiti vanredno stanje - da su na delu teritorije Republike Srbije ugroženi bezbednost Republike Srbije, slobode i prava čoveka i građanina ili rad državnih organa.

Odlučivanje predsednika Republike Srbije o proglašenju vanrednog stanja je akt koji je uslovljen predlogom Vlade, s jedne strane, i postojanjem

ugroženosti na delu teritorije jedne od tri Ustavom zaštićenih vrednosti (bezbednost, ostvarivanje sloboda i prava i rad državnih organa). Ovlašćenje predsednika Republike za proglašenje vanrednog stanja, neposredno proizlazi iz Ustava, a odluka o proglašavanju vanrednog stanja predstavlja pravni osnov za donošenje akata, kojima se utvrđuju konkretne mere, srazmerne i primerene postojećim okolnostima vanrednog stanja.

Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja predviđa da se vanredno stanje proglašava na delu teritorije Republike Srbije (član 2. stav 1.) i propisuje obavezu predsednika Republike da svojom odlukom utvrdi područje Republike Srbije na kome se proglašava vanredno stanje (član 4. stav 2.).

Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, prepušteno je državama članicama odlučivanje o uvođenju vanrednog stanja. Zakon o odbrani ("Službeni list SRJ", br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/2002), u članu 5. propisuje da se neposredna ratna opasnost, ratno stanje i vanredno stanje proglašavaju za celu teritoriju (stav 1.), a kao izuzetak predviđa mogućnost proglašenja vanrednog stanja na delu teritorije (stav 2.).

Razmatrajući navedene ustavne i zakonske odredbe, Ustavni sud je utvrdio da Ustav Republike Srbije dopušta mogućnost uvođenja vanrednog stanja i na celoj teritoriji Republike. Ustav govori o ugrožavanju određenih vrednosti na delu teritorije i utvrđuje razloge za uvođenje vanrednog stanja, ali ne isključuje mogućnost proglašavanja vanrednog stanja na celoj teritoriji, odnosno ne određuje izričito ograničeno teritorijalno dejstvo odluke o preduzimanju ove mere i u slučajevima kad se razlozi za to prošire na celu teritoriju Republike.

Ocenjujući preostale osporene odredbe tač. 1. i 2, kao i odredbe tač. 3, 5, 7. i 8. *Naredbe o posebnim merama koje se primenjuju za vreme vanrednog stanja*, Ustavni sud je utvrdio da su te odredbe u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Tačka 3. *Naredbe* predviđa da ministar unutrašnjih poslova može privremeno da ograniči ili zabrani kretanje lica na javnim mestima ili određenim područjima, kao i da naredi pojedinim licima da borave u mestu svog prebivališta, odnosno boravišta sa obavezom javljanja (stav 1). Ministar unutrašnjih poslova može da naredi da se izvrši zatvaranje svih prilaza određenom prostoru ili objektu i onemogući napuštanje tog prostora i objekta bez odobrenja (stav 2).

Članom 17. Ustava građanima je zajemčena sloboda kretanja i nastanjivanja, koja se može ograničiti zakonom, ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka, sprečavanje zaraznih bolesti ili za odbranu Republike Srbije.

Član 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja utvrđuje ovlašćenje predsednika Republike da ograniči slobodu kretanja i nastanjivanja. Mera ograničenja slobode kretanja i nastanjivanja, saglasno članu 17. Ustava, primerena je vanrednom stanju, jer se upravo ograničavanjem ustavnih sloboda kretanja i nastanjivanja mogu sprečiti, odnosno otkloniti razlozi za uvođenje vanrednog stanja. Stepem ograničenja slobode kretanja i nastanjivanja treba da bude odgovarajući i srazmeran stanju državne nužde, odnosno zaštititi drugih ustavnom zaštićenih vrednosti. Ustav i zakon koriste termin "ograničavanje" slobode kretanja i nastanjivanja, a tačka 3. *Naredbe* "privremeno ograničavanje" i "zabrana", pri čemu se u ovom slučaju zabrana može tumačiti kao ograničenje, jer se ne govori o potpunoj zabrani pomenutih ustavnih sloboda, već o meri koja je prostorno ograničena: na javna mesta, određena područja, prebivališta i boravišta. S obzirom na to da *Naredba* ne utvrđuje opštu zabranu slobode kretanja i nastanjivanja, kao i da sprovođenje ove

mere podrazumeva i posebna ovlašćenja određenih državnih organa, Sud je ocenio da tačka 3. Naredbe nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Prema tački 5. Naredbe, ovlašćeno službeno lice sme ući u tuđi stan i druge prostorije, i bez odluke nadležnog suda, ako je to neophodno radi otkrivanja i hvatanja počinitelaca krivičnih dela za koje postoje osnovi sumnje da su povezani sa organizovanom kriminalom, pronalaženja tragova tih krivičnih dela i predmeta vezanih za krivični postupak.

Prema članu 21. Ustava, stan je nepovrediv (stav 1.), a zakonom se može propisati da službeno lice, na osnovu odluke suda, sme ući u stan ili druge prostorije protiv volje njihovog držaoca i u njima vršiti pretres, u prisustvu dva svedoka (stav 2.). Ustav predviđa i da, pod uslovima predviđenim zakonom, službeno lice sme ući u tuđi stan ili druge prostorije i bez odluke suda i vršiti pretres, ako je to neophodno radi neposrednog hvatanja učinioca krivičnih dela ili radi spasavanja ljudi i dobara (stav 3.).

Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja ne predviđa meru ograničenja nepovredivosti stana, ali takvu mogućnost i ne isključuje, jer u stavu 2. člana 6. propisuje ovlašćenje predsednika Republike da preduzima i druge mere, u skladu sa zakonom.

Zakonik o krivičnom postupku utvrđuje uslove i postupak u kome ovlašćena službena lica organa unutrašnjih poslova mogu i bez naredbe suda ući u tuđi stan ili druge prostorije, pored ostalog i radi lišenja slobode odbeglog učinioca koji je zatečen pri izvršenju krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti, ili radi otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ili imovinu veće vrednosti (čl. 81. i 238.).

S obzirom na to da ovlašćenje službenog lica iz tačke 5. osporene Naredbe predstavlja meru koja je ograničena samo na određene slučajeve i to na hvatanje učinilaca za koje postoji osnovana sumnja da su povezani sa organizovanim kriminalom, kao i da Ustav, u određenim slučajevima dopušta odstupanje od principa nepovredivosti stana, pod uslovima predviđenim zakonom, Sud je utvrdio da je mera iz tačke 5. Naredbe u okviru ustavnog i zakonskog ograničenja pomenutog ustavnog principa.

Tačka 7. Naredbe zabranjuje sazivanje i održavanje zborova i drugih javnih okupljanja građana koji podležu prethodnoj prijavi Ministarstvu unutrašnjih poslova, u skladu sa zakonom.

Ovom odredbom uređeno je ostvarivanje slobode zbora i drugog okupljanja zajemčene članom 43. Ustava (stav 1.) Ustav dopušta ograničenje slobode zbora i drugog okupljanja na osnovu odluke nadležnog organa, a radi sprečavanja ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja, javnog morala ili bezbednosti ljudi i imovine (stav 2.).

Član 6. stav 1. Zakona o merama za slučaj vanrednog stanja predviđa mogućnost ograničenja slobode zbora i drugog okupljanja.

Zakon o okupljanju građana ("Službeni glasnik RS", br. 51/92, 53/93, 67/99, 48/94 i 29/01) propisuje da su okupljanja građana slobodna i da se ostvaruju na način propisan ovim zakonom (član 1.). Zakon određuje pojam okupljanja građana kao sazivanje i održavanje zbora ili drugog skupa na za to primerenom prostoru (član 2.), a utvrđuje i način prijavljivanja javnog skupa nadležnom organu (čl. 3, 4, 6. i 7.). Zakon predviđa slučajeve u kojima se može privremeno zabraniti održavanje javnog skupa (član 9.), kao i mogućnost zabrane održavanja javnog skupa radi sprečavanja

ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja, javnog morala i bezbednosti ljudi i imovine (član 11.).

S obzirom na to da Ustav, u određenim slučajevima, pod uslovima propisanim zakonom, dopušta mogućnost ograničenja slobode zбора i druga okupljanja, Sud je utvrdio da odredba tačke 7. Naredbe, iako koristi termin "zabrana" u osnovi ima karakter ograničenja, i odnosi se na javna okupljanja koja podležu prethodnoj prijavi nadležnom organu, pa je stoga ocenio da osporena odredba ne sadrži prekorachenje Ustavom dopuštenog ograničenja ove slobode.

Tačka 8. Naredbe zabranjuje političko, sindikalno i drugo delovanje koje ima za cilj ometanje i sprečavanje primene mera za vreme vanrednog stanja.

Član 44. Ustava jamči slobodu političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja i bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa, a mogućnost zabrane predviđa samo kad je u pitanju delovanje koje ima za cilj nasilno menjanje Ustavom utvrđenog poretka, narušavanje teritorijalne celokupnosti i nezavisnosti Republike Srbije, kršenje Ustavom zajamčenih sloboda i prava čoveka i građanina, izazivanje i potsticanje nacionalne, rasne i verske netrpeljivosti i mržnje. Zakon o merama za slučaj varnednog stanja, u članu 6. ne predviđa zabranu, već mogućnost ograničenja slobode političkog, sindikalnog i drugog delovanja.

Odredba tačke 8. Naredbe zabranjuje političko, sindikalno i drugo delovanje, ali istovremeno ovu zabranu ograničava samo na onu vrstu delovanja koja ima za cilj ometanje i sprečavanje primene mera za vreme vanrednog stanja. Budući da se, prema članu 83. tačka 8. Ustava, vanredno stanje može uvesti, pored ostalog i kad su ugrožene slobode i prava čoveka i građanina, kao i da se, prema članu 44. stav 2. Ustava, iz istih razloga može zabraniti političko, sindikalno i drugo delovanje, Sud je utvrdio da odredba tačke 8. Naredbe, koja ovu zabranu uvodi samo u cilju obezbeđenja sprovođenja mera kojim se otklanjaju razlozi za uvođenje vanrednog stanja, a ne generalno za svako delovanje, nije neustavna i nezakonita.

U odnosu na navode predlagača, koji se odnose na *Predlog za donošenje odluke o proglašenju vanrednog stanja*, Sud je konstatovao da je u vreme donošenja osporene Odluke, Vlada Republike Srbije obavljala Ustavom utvrđenu nadležnost, bez obzira na okolnost što u tom trenutku nije imala predsednika. Ustav propisuje da Vladu sačinjavaju predsednik, potpredsednik i ministri (član 91. stav 1), kao i da ostavka ili razrešenje dužnosti predsednika Vlade povlači ostavku cele Vlade (član 93. stav 8). Međutim, Vlada kojoj je izglasano nepoverenje, koja je podnela ostavku ili kojoj je prestao mandat zbog raspuštanja Narodne skupštine, ostaje na dužnosti do izbora nove Vlade (član 93. stav 9). Ustav, dakle, ne poznaje mogućnost da Republika Srbija ostane bez Vlade, niti propisuje sve slučajeve kad Vlada može ostati bez predsednika, već samo predviđa uobičajene slučajeve, kao što su na primer ostavka i razrešenje. Iz izloženog proizlazi da je Vlada mogla, i morala po Ustavu funkcionisati i bez predsednika, do izbora nove vlade, pa je stoga Predlog za donošenje osporene Odluke podnet od nadležnog organa.

Pošto je Sud doneo konačnu Odluku o ustavnosti i zakonitosti Naredbe iz tačke 1. izreke i Odluke iz tačke 4. izreke, zahtevi za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu ovih akata se odbacuju, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu člana 46. tač. 1), 2) i 9), člana 47. tač. 2) i 3) i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-93/2003 od 08.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 83/2004)

**3. UREDBE I DRUGI AKTI
VLADE REPUBLIKE SRBIJE**

Osporenom Uredbom Vlada je uredila materiju iz zakonodavne nadležnosti Republike, jer je izvorno i bez ovlašćenja u zakonu regulisala statusne, imovinska i stambena pitanja jedne kategorije građana.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da Uredba o merilima i kriterijumima za obezbeđivanje privremenog smeštaja u stambenim jedinicama licima kojima je utvrđen status izbeglice i koja potiču sa prostora bivše SFRJ ("Službeni glasnik RS", broj 121/2003) nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuju se zahtevi za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu Uredbe iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su brojne inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Uredbe o merilima i kriterijumima za obezbeđivanje privremenog smeštaja u stambenim jedinicama licima kojima je utvrđen status izbeglice i koja potiču sa prostora bivše SFRJ ("Službeni glasnik RS", broj 121/2003).

Inicijatori su navedenu Uredbu osporili kako u celini, tako i pojedine njene članove. Uredba je osporena, pre svega zbog toga što pravni osnov za njeno donošenje ne mogu biti čl. 8. i 19. Zakona o izbeglicama ("Službeni glasnik RS", broj 18/92) na koje se Uredba poziva, jer iz tih zakonskih odredaba ne proizlazi ovlašćenje za donošenje ovakvog propisa. Pojedini inicijatori smatraju da je uređivanje Uredbe u celini protivno Ustavu, Zakonu o stanovanju i Zakonu o izbeglicama, da ugrožava pravnu sigurnost izbeglica koji su već integrisani u pravni sistem kao punopravni građani Republike Srbije, jer uslovljava njihovo pravo na dobijanje stanova ili za nastavljanje korišćenja stanova koji su im ranije dati na korišćenje, mnogobrojnim i teškim uslovima, ograničava korišćenje stanova na godinu dana, obavezuje ih svake godine na podnošenje novog zahteva radi obnavljanja rešenja o korišćenju stana, i isključuje pravo na izjavljivanje žalbe protiv donetih rešenja, protivno ustavnom principu dvostepenosti u odlučivanju o pravima građana. Nadalje, Uredba je osporena i navodima da Zakon o izbeglicama i Uredba o zbrinjavanju izbeglica ("Službeni glasnik RS", broj 20/92) ne predviđaju davanje stambenih jedinica tim licima na privremenu upotrebu, da član 4. Uredbe uređuje uslove za korišćenje stambenih jedinica suprotno članu 17. Zakona o izbeglicama, i da se članom 16. Uredbe protivustavno i protivzakonito narušavaju prava izbeglica kojima su stambene jedinice dodeljene na korišćenje pre donošenja Uredbe. U inicijativama se ističe i sledeće: da su odredbama čl. 4. i 16. Uredbe povređena prava podnosilaca inicijativa koji su "izbeglice sa teritorije bivše SFRJ koje su ostvarile pravo na trajni smeštaj u programu trajne integracije izbeglica na teritoriji Republike Srbije, u skladu sa Zakonom o izbeglicama, Uredbom o zbrinjavanju izbeglica i Stručnim uputstvom za rad Komisije

za rešavanje trajnog smeštaja izbeglica... br.9-3/234/95"; da su protivno članu 17. Zakona o izbeglicama, članom 4. osporene Uredbe predviđeni drugačiji uslovi od zakonskih za gubitak prava na obezbeđivanje smeštaja izbeglica u stambene jedinice; da član 16. Uredbe zadire u stečena prava izbeglica kojima su, po ranijim propisima, dodeljene stambene jedinice ne na privremenu upotrebu, već na korišćenje, i da se odredbama ovog člana Uredbe vrši nedopuštena, jednostrana revizija prava korišćenja stanova utvrđenih ranijim rešenjima o dodeli istih stanova, i uredbom, umesto zakonom, menjaju stečena prava, iako navedeni Zakon i Uredba, po shvatanju inicijatora, imaju intenciju da izbeglice sa teritorije bivše SFRJ trajno integrišu u društvenu i državnu zajednicu Srbije, sa njihovim pravom trajnog korišćenja a ne privremene upotrebe stambenih jedinica. Udruženje izbeglica i prognanika u SR Jugoslaviji, podneskom upućenim Ustavnom sudu, se pridružilo navodima inicijatora kojima se žali na rešenje Komesarijata za izbeglice Republike Srbije doneto u primeni osporene Uredbe. Više iicijatora predložilo je donošenje privremene mere kojom će se do konačne odluke Suda obustaviti primena odredaba osporene Uredbe.

Vlada Republike Srbije je, u odgovoru na podnete inicijative, istakla da je polovinom devedesetih godina, iz budžetskih sredstava Republike i donacija međunarodnih organizacija, počela izgradnja i kupovina stambenih jedinica, odnosno stanova za smeštaj izbegličkih porodica i pribavljen je znatan broj ovih stanova, koji su davani na korišćenje izbegličkim porodicama na osnovu Stručnog uputstva Komisije za rešavanje trajnijeg smeštaja izbeglica, broj 9-3/234/95 od 15. juna 1995. godine, koje je doneo komesar Komesarijata za izbeglice Republike Srbije. Kako Uredbom o zbrinjavanju izbeglica ("Službeni glasnik RS", broj 20/92) nije rešeno pitanje smeštaja izbeglica u stambene jedinice, niti je Komesarijatu za izbeglice dato ovlašćenje za donošenje rešenja za korišćenje stambenih jedinica, a Stručno uputstvo je neprecizno definisalo pojam "trajni smeštaj" i kriterijume za utvrđivanje prioriteta za rešavanje ovih pitanja, i nije uredilo rad Komisije, pristupilo se donošenju osporene Uredbe koja uređuje kriterijume i merila za obezbeđivanje privremenog smeštaja lica sa prostora bivše SFRJ kojima je utvrđen status izbeglica. Vlada je donela osporenu Uredbu po ovlašćenju iz člana 90. stav 2. Ustava Republike Srbije, a osnov za donošenje Uredbe predstavljao je član 19. Zakona o izbeglicama, koji utvrđuje da će se izbeglicama koje se trajno ne mogu vratiti na područja sa kojih su izbegle, pružiti pomoć, kako bi se nastanile i zaposlile u određenom mestu, iako Zakon nije precizno utvrdio osnove za trajnu integraciju ovih lica. U odgovoru je izneto i da je postupku pripreme Predloga Uredbe, Republički sekretarijat za zakonodavstvo izrazio stav da veći deo Uredbe predstavlja materiju koja se može urediti samo zakonom.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Uredbu donela Vlada Republike Srbije, s pozivom na član 90. tačka 2. Ustava Republike Srbije a u vezi sa čl. 8. i 19. Zakona o izbeglicama. Uredbom, koja je stupila na snagu 17. decembra 2003. godine, uređeno je ostvarivanje prava na privremeni smeštaj, odnosno dodelu na privremenu upotrebu stambenih jedinica subjektima određenim ovom Uredbom – porodičnim domaćinstvima čiji svi punoletni članovi potiču sa prostora bivše SFRJ, kojima je utvrđen status izbeglice, koji su ostvarili državljanstvo Savezne Republike Jugoslavije, odnosno državne zajednice Srbija i Crna Gora, i koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji Republike Srbije (čl. 1. i 2.). Pored toga, Uredbom je: određen krug lica koja se smatraju članovima porodičnog domaćinstva podnosioca zahteva za obezbeđivanje smeštaja u smislu Uredbe, kao i pojam stambenih jedinica, pod kojima se podrazumevaju stanovi čija je gradnja ili kupovina finansirana iz budžeta Republike Srbije, ili su kupljeni u ime i za račun

Republike od strane donatora (član 3.); utvrđeni slučajevi u kojima porodično domaćinstvo nema pravo na obezbeđivanje privremenog smeštaja u smislu Uredbe, i to – ako je član domaćinstva vlasnik ili zakupac na neodređeno vreme stambene jedinice na teritoriji Srbije i Crne Gore, ako je prodao stambenu jedinicu u državi porekla ili ušao u posed svoje obnovljene ili neoštećene stambene jedinice u državi porekla, ako je uključen u programe trajne integracije koje sprovodi Komesarijat za izbeglice u saradnji sa međunarodnim humanitarnim organizacijama, ili je vlasnik poslovnog prostora, osnivač preduzeća odnosno radnje, i ako njegov mesečni prihod iznosi više od prosečne zarade u privredi Republike (osporeni član 4.); obrazovana Komisija za izbor lica kojima se dodeljuju stambene jedinice na privremenu upotrebu i određen njen sastav i način rada (član 5.); opredeljena odgovarajuća stambena jedinica prema broju članova porodičnog domaćinstva (član 8.); utvrđeni kriterijumi i merila za utvrđivanje redosleda prvenstva podnetih zahteva (čl. 9. i 10.); propisan postupak dodeljivanja stambenih jedinica i ovlašćenja Komesarijata za izbeglice i Komisije iz člana 5. Uredbe u tom postupku, kao i poslovi Komisije za praćenje upotrebe stambenih jedinica (čl. 6. i 7. i čl. 11. do 15.); utvrđene obaveze lica kojima su ranije dodeljene stambene jedinice na privremenu upotrebu ili su već smeštene u stambene jedinice obuhvaćene ovom uredbom, koje se odnose na podnošenje zahteva za ostvarivanje prava po osnovu Uredbe, a ako ovaj zahtev sa potrebnom dokumentacijom ne podnesu u utvrđenom roku, komesar za izbeglice donosi rešenje o prestanku njihove upotrebe stambene jedinice, koje je konačno, i protiv njega se može voditi upravni spor (osporeni član 16.), i propisan postupak praćenja upotrebe ovih stambenih jedinica, u kome je komesar za izbeglice ovlašćenjen da donosi rešenja o upućivanju u stambenu jedinicu na period od godinu dana za lica koja ispunjavaju propisane uslove ili rešenja o prestanku privremene upotrebe stambene jedinice za lica koja ove uslove ne ispunjavaju, koja rešenja su, takođe, konačna, i protiv njih se može pokrenuti upravni spor (član 17.); utvrđene obaveze lica kojima se po Uredbi dodele stambene jedinice, radi obnavljanja rešenja za te stambene jedinice (član 18.); i određeno stupanje Uredbe na snagu (član 19.).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da je Republika Srbija demokratska država svih građana koji u njoj žive, zasnovana na slobodama i pravima čoveka i građanina, na vladavini prava i na socijalnoj pravdi (član 1.); da zakonodavna vlast pripada Narodnoj skupštini (član 9. stav 1.); da se slobode i prava građana ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kada je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da je građanima zajemčena sloboda kretanja i nastanjivanja i pravo da napuste Republiku Srbiju i u nju se vrate, i da se sloboda kretanja može ograničiti zakonom, samo u Ustavom utvrđenim slučajevima (član 17.); da svako ima pravo na za sve jednaku zaštitu prava u postupku pred sudom, drugim državnim organom i bilo kojim drugim organom ili organizacijom, i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.); da građanin Republike Srbije ima državljanstvo Republike Srbije, a državljanstvo se stiče i prestaje na način utvrđen zakonom (član 47. st. 1. i 3.); da se sredstva za ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava građana i

zakonom utvrđenog opšteg interesa u oblastima i socijalne zaštite i socijalne sigurnosti, kao i u drugim oblastima koje su utvrđene zakonom, obezbeđuju u budžetu Republike Srbije (član 68.); da su slobode i prava čoveka i građanina i jednakost pred zakonom, osnova i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa (član 70. stav 2.); da Republika uređuje i obezbeđuje, između ostalog i ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina, svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, sistem u oblasti socijalne zaštite, kao i druge imovinske i socijalne odnose od opšteg i interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom (član 72.); da Vlada izvršava zakone i donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona (član 90. tač. 1. i 2.).

Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 53/93) propisano je da Vlada, kao organ izvršne vlasti, obavlja poslove određene Ustavom i zakonom, i odgovorna je za obavljanje tih poslova Narodnoj skupštini (član 1.), u delokrugu poslova Vlade utvrđeno je da donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona (član 2. stav 2. Zakona), kao i da se uredbom bliže uređuju odnosi od značaja za izvršavanje zakona, utvrđuju načela unutrašnje organizacije ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija, i obrazuju stručne službe Vlade (član 30.).

Zakon o izbeglicama ("Službeni glasnik RS", br. 18/92 i 45/2002) uređuje pojam izbeglica, pod kojima se podrazumevaju Srbi i građani drugih nacionalnosti koji su usled pritisaka hrvatske ili vlasti u drugim republikama, pretnje genocidom, kao i progona i diskriminacije zbog njihove verske i nacionalne pripadnosti ili političkog uverenja, bili prinuđeni da napuste svoja prebivališta u tim republikama i izbegnu na teritoriju Republike Srbije, utvrđuje im položaj izbeglica i pravo na zbrinjavanje u skladu sa odredbama ovog Zakona (član 1.). U smislu ovog Zakona, zbrinjavanje izbeglica obuhvata organizovani prihvata, privremeni smeštaj, pomoć u ishrani, odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, materijalnu i drugu pomoć, prema boravištu navedenih lica i pod uslovima propisanim Zakonom, a način i obim zbrinjavanja izbeglica propisuje Vlada Republike Srbije (čl. 2, 8, 13. i 14. i čl. 16. do 18.). Odredbama Zakona na koje se osporena Uredba poziva kao svoj pravni osnov, predviđeno je da se privremeni smeštaj i pomoć u ishrani izbeglicama koji se ne mogu obezbediti njihovim zbrinjavanjem u domaćinstvima gde za to postoje uslovi, obezbeđuje organizovanjem kolektivnog ili pojedinačnog smeštaja u posebno obezbeđenim objektima i ustanovama, da smeštaj i pomoć u ishrani izbeglicama obezbeđuje Komesarijat za izbeglice, neposredno, ili u saradnji sa organizacijom Crvenog krsta, ostalim humanitarnim ili drugim organizacijama (član 8.), i da će se izbeglicama koje se trajno ne mogu vratiti na područja s kojih su izbegli, pružiti pomoć kako bi se nastanile ili zaposlile u određenom mestu (član 19.).

Na osnovu ovlašćenja iz člana 2. stav 2. Zakona o izbeglicama, Uredbom o zbrinjavanju izbeglica ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 70/93, 105/93, 8/94, 22/94 i 34/95), Vlada Republike Srbije bliže je uredila način i obim pružanja pomoći u ostvarivanju prava na zbrinjavanje izbeglica propisanih navedenim Zakonom, koja se obezbeđuju smeštajem kod građana i u objektima kolektivnog smeštaja ili u ustanovama i oblicima socijalne zaštite, kao i nadležnost organa za obavljanje poslova predviđenih ovom Uredbom – Komesarijata za izbeglice i drugih subjekata.

Zakonom o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) utvrđeno je, pored ostalog: da se korišćenje stanova vrši u skladu sa ovim zakonom, da država

preduzima mere za stvaranje uslova za stambenu izgradnju i obezbeđuje uslove za rešavanje stambenih pitanja socijalno ugroženih lica u skladu sa zakonom (čl. 1. i 2.); da se stanom smatra jedna ili više prostorija namenjenih i podobnih za stanovanje, koje po pravilu, čine jednu građevinsku celinu i imaju zaseban ulaz (član 3.); da se stambene zgrade i stanovi koriste po osnovu prava svojine i po osnovu zakupa (član 5. stav 1.); da se o zakupu stana zaključuje ugovor o zakupu između vlasnika stana i lica koje zakupljuje stan, kojim se utvrđuje vreme trajanja i elementi ugovora predviđeni Zakonom (član 7.).

Zakonom o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97), u članu 9. stav 1. određeno je da se stambene zgrade i stanovi u državnoj svojini daju na korišćenje zaposlenim, izabranim i postavljenim licima kod korisnika sredstava u državnoj svojini, kao i drugim licima utvrđenim zakonom, po osnovu zakupa na neodređeno ili određeno vreme.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i zakona, Ustavni sud je utvrdio, da ne postoji pravni osnov za donošenje osporene Uredbe, iako je ona doneta s pozivom na odredbe Zakona o izbeglicama, jer Uredba uređuje odnose na način kojim se prekoračuju ovlašćenja Vlade u donošenju propisa za izvršavanje zakona.

Zakon o izbeglicama uređuje pitanja statusa, odnosno prava i obaveza lica u izbegličkom statusu, za vreme trajanja tog statusa kao privremenog, sa pravom na privremeni smeštaj kao vidom zbrinjavanja, ali Zakon ne uređuje pitanja uslova i osnova za trajnu integraciju ovih lica, odnosno njihov konačan status, prava i obaveze nakon sticanja domicilnog prebivališta i državljanstva, kao ni mogućnost sticanja prava na dodelu stanova. Uredba o zbrinjavanju izbeglica uređuje način i obim ostarivanja Zakonom predviđenog prava na zbrinjavanje izbeglica, koje ne obuhvata stambeno zbrinjavanje u smislu osporene Uredbe. Zakon i navedena Uredba ne predviđaju pravo izbeglica na dodelu stambenih jedinica, već samo na kolektivni ili pojedinačni smeštaj u posebno obezbeđenim objektima i ustanovama (član 8. Zakona), odnosno smeštaj sa ishranom kod rodbine, prijatelja i drugih građana u domaćinstvima ili objektima u svojini građana, a u određenim slučajevima i za određene izbegličke kategorije – smeštaj sa ishranom u objektima kolektivnog smeštaja (odmaralište, oporavilište, kamp, hotel i sl.), ili smeštaj u ustanovi socijalne zaštite, u drugoj porodici i drugom obliku socijalne zaštite (čl. 6. i 7. Uredbe o zbrinjavanju izbeglica).

Međutim, predmet uređivanja osporene Uredbe su uslovi i način ostvarivanja prava lica koja su stekla i status izbeglica i državljanstvo Srbije i Crne Gore, odnosno republičko državljanstvo, i koja imaju prebivalište na teritoriji Republike Srbije, na stambenim jedinicama pribavljenim sredstvima budžeta Republike Srbije koje se smatraju stanovima u državnoj svojini. Dakle, osporenom Uredbom uređuju se uslovi za korišćenje stanova u državnoj svojini – konkretno uslovi pod kojima domaći državljani izbegličkog porekla mogu ostvarivati pravo na dodelu ovih stanova, koje se odnosi na lica i objekte koji nisu obuhvaćeni Zakonom o izbeglicama. Ovlašćenje Vlade iz čl. 2. i 8. Zakona o izbeglicama da do rešavanja konačnog statusa izbeglica propisuje način i obim zbrinjavanja izbeglica, sa kriterijumima za umanjivanje ili prestanak ovog prava, ne podrazumeva i mogućnost da se uredbom bliže propišu status i prava na stanovima izbeglica koje su stekle punopravni status građana Republike Srbije. Pitanja i odnosi koji se uređuju Uredbom koji se tiču kruga lica kojima se daju na korišćenje stanovi u državnoj svojini i položaja odnosno prava i obaveza tih lica, kao i uslova i načina ostvarivanja prava na stambenim jedinicama iz Uredbe, mogu biti uređeni samo zakonom.

Ustavni sud je utvrdio da Zakon o izbeglicama ne predstavlja pravni osnov za donošenje osporene Uredbe, jer se Zakonom ne uređuju pitanja koja bi se ovom Uredbom trebala i mogla izvršavati. Osporenom Uredbom kao podzakonskim propisom, Vlada je, po oceni Suda, uredila materiju iz zakonodavne nadležnosti Republike, tako da Uredba ne sadrži sprovedbene pravne norme, već norme kojima se izvorno i bez ovlašćenja u zakonu regulišu odnosi u pogledu statusnih, imovinskih i stambenih pitanja jedne kategorije građana. S obzirom na činjenicu da osporena Uredba nije doneta za izvršavanje ni jednog republičkog zakona i da predmet uređivanja Uredbe nije oblast koja je u domenu uređivanja njenog donosioca, kao i da je pitanja korišćenja nepokretnosti u državnoj svojini Uredba propisala protivno zakonu, Sud je utvrdio da ova Uredba u celini nije u saglasnosti s odredbama člana 9. stav 1. i člana 90. tačka 2. Ustava, kao ni s odredbama člana 2. stav 2. i člana 30. stav 2. Zakona o Vladi Republike Srbije, odredbama čl. 5. i 7. Zakona o stanovanju i člana 9. stav 1. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije.

Imajući u vidu da osporena Uredba u celini nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, Ustavni sud nije posebno odlučivao o neustavnosti i nezakonitosti pojedinih njenih odredbi, kako je to u inicijativama traženo.

Predloge za obustavu primene, odnosno izvršenja pojedinačnih akata ili radnji, preduzetih na osnovu odredaba osporene Uredbe, Sud je odbacio, kao u tački 2. izreke, jer je u ovom predmetu doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. i člana 46. tač. 1) i 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, Uredba iz tačke 1. Odluke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-482/2003 od 22.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Zakon nije ostavio mogućnost Vladi da aktom koji se donosi za izvršavanje Zakona o štrajku, odredi organ javnog preduzeća koji bi bio ovlašćen da utvrdi način obezbeđivanja minimuma procesa rada, radna mesta i broj izvršilaca, već je samom poslodavcu prepustio da ta pitanja uredi autonomno, svojim opštim aktom, u skladu sa kolektivnim ugovorom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da odredba člana 4. Uredbe o minimumu procesa rada za vreme štrajka u Javnom železničko transportnom preduzeću "Beograd" ("Službeni glasnik RS", broj 50/2002), nije u saglasnosti sa zakonom.

Sindikata železničara Srbije iz Beograda pokrenuo je pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu zakonitosti odredbe člana 4. Uredbe o minimumu procesa rada za vreme štrajka u Javnom železničko transportnom preduzeću "Beograd". U predlogu se navodi da Vlada Republike Srbije, kao donosilac osporenog akta, nema zakonska ovlašćenja da generalnog direktora ŽTP "Beograd"

ovlasti da uređuje način obezbeđivanja minimuma procesa rada iz člana 1. tačka 4. i 5. osporenog akta te da osporena odredba nije saglasna sa članom 10. st. 3. i 4. Zakona o štrajku.

Ustavni sud je od Vlade Republike Srbije kao donosioca osporenog akta zatražio odgovor na navode predlagača. Vlada Republike Srbije nije dostavila traženi odgovor pa je Sud nastavio postupak, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Osporenom odredbom člana 4. Uredbe o minimumu procesa rada za vreme štrajka u Javnom železničko transportnom preduzeću "Beograd" utvrđeno je da će generalni direktor Javnog železničko transportnog preduzeća "Beograd" odrediti način obezbeđivanja minimuma procesa rada iz člana 1. tač. 4. i 5. Uredbe, kao i radna mesta i broj izvršilaca koji su dužni da rade u vreme štrajka.

Uredba je doneta na osnovu člana 2. tačka 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93), a u vezi sa članom 10. stav 2. Zakona o štrajku ("Službeni list SRJ", broj 29/96). Odredbom člana 2. tačka 2. Zakona o Vladi Republike Srbije utvrđeno je da Vlada Republike Srbije donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona, a članom 30. stav 1. Zakona predviđeno je da se uredbom bliže uređuju odnosi od značaja za izvršavanje zakona, utvrđuju načela unutrašnje organizacije ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija i obrazuju službe Vlade.

Odredbom člana 9. st. 1. i 2. Zakona o štrajku utvrđeno je da u delatnosti od javnog interesa ili u delatnosti čiji bi prekid rada zbog prirode posla mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi ili da nanese štetu velikih razmera, pravo na štrajk zaposlenih može se ostvariti ako se ispune i posebni uslovi utvrđeni istim zakonom, kao i da je delatnost od javnog interesa, u smislu tog zakona, i delatnost koju obavlja poslodavac u oblasti saobraćaja. Odredbom člana 10. Zakona utvrđeno je da zaposleni koji obavljaju delatnosti iz člana 9. Zakona mogu početi štrajk ako se obezbedi minimum procesa rada koji obezbeđuje sigurnost ljudi i imovine ili je nezamenljiv uslov života i rada građana ili rada drugog preduzeća, odnosno pravnog ili fizičkog lica koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu (stav 1.), da minimum procesa rada za javne službe i javna preduzeća utvrđuje osnivač (stav 2.), kao i da se način obezbeđivanja minimuma procesa rada, u smislu st. 1. i 2. istog člana, utvrđuje opštim aktom poslodavca, u skladu sa kolektivnim ugovorom (stav 4.).

Zakonom o železnici ("Službeni glasnik RS", br. 38/91 i 41/91) utvrđeno je da se osniva javno železničko transportno preduzeće za obavljanje železničkog saobraćaja koje posluje pod firmom: Javno železničko transportno preduzeće "Beograd" (član 6. st. 1. i 2.), da generalni direktor Železničko transportnog preduzeća predstavlja i zastupa preduzeće, organizuje i rukovodi procesom rada i vodi poslovanje preduzeća, samostalno donosi odluke i odgovara za zakonitost rada Železničko transportnog preduzeća, predlaže program rada i plan razvoja i preduzima mere za njihovo sprovođenje; izvršava odluke Upravnog odbora; vrši i druge poslove određene zakonom i statutom i kolektivnim ugovorom; donosi akte o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, uz saglasnost Upravnog odbora (član 20. st. 1. i 2.); kao i da će se, radi zaštite interesa građana, preduzeća i drugih organizacija u prevozu železničkim saobraćajem u slučaju štrajka u Železničko transportnom preduzeću, statutom Železničko transportnog preduzeća, odnosno drugim opštim aktom, utvrditi poslovi koji se moraju obavljati u tom preduzeću i u vreme štrajka, i način njihovog

izvršenja, u skladu sa zakonom te da generalni direktor Železničko transportnog preduzeća, rešenjem određuje lica koja će raditi na izvršavanju navedenih poslova i način njihovog izvršavanja (član 23. st. 1. i 2.).

Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002) utvrđeno je da su delatnosti od opšteg interesa one delatnosti koje su kao takve određene zakonom, između ostalog, i u oblasti železničkog saobraćaja (član 2. stav 1.); da delatnost od opšteg interesa obavljaju javna preduzeća (član 3. stav 1.); da javno preduzeće osniva Republika Srbija, a prava osnivača ostvaruje Vlada Republike Srbije (član 4. st. 1. i 2.); da direktor javnog preduzeća ima delokrug utvrđen saveznim zakonom kojim se uređuje pravni položaj preduzeća i statutom (član 16. stav 2.); da su opšti akti javnog preduzeća statut i drugi opšti akti utvrđeni zakonom (član 17. stav 1.); kao i da pravo na štrajk zaposleni u javnom preduzeću i drugim oblicima preduzeća koji obavljaju delatnost od opšteg interesa ostvaruju u skladu sa saveznim zakonom kojim se uređuju uslovi za organizovanje štrajka, kolektivnim ugovorom i aktom osnivača, odnosno poslodavca o minimumu procesa rada (član 29.).

Odredbom člana 63. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002) utvrđeno je da direktor organizuje i vodi poslovanje preduzeća, zastupa preduzeće, stara se o zakonitosti rada preduzeća i odgovora za zakonitost rada preduzeća, kao i da obavlja i druge poslove utvrđene saveznim zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Iz navedenih propisa proizilazi da je Javno železničko transportno preduzeće "Beograd" preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa u oblasti železničkog saobraćaja, da je njegov osnivač Republika Srbija i da prava osnivača ostvaruje Vlada Republike Srbije. Sledstveno navedenom, kao i odredbi člana 2. tačka 2. i člana 30. stav 1. Zakona o Vladi te odredbi člana 10. stav 2. Zakona o štrajku, Vlada Republike Srbije je ovlašćena da, radi izvršenja Zakona o štrajku, Uredbom utvrdi minimum procesa rada za vreme štrajka u JŽTP "Beograd". Navedeno ovlašćenje izričito je utvrđeno Zakonom o štrajku kao propisom za čije se izvršenje Uredba i donosi. To ovlašćenje istovremeno opredeljuje i samu sadržinu Uredbe kao akta izvedenog iz zakona.

Utvrđujući osporenom odredbom Uredbe da generalni direktor Javnog železničko transportnog preduzeća "Beograd" određuje način obezbeđivanja minimuma procesa rada iz člana 1. tač. 4. i 5. Uredbe, kao i radna mesta i broj izvršilaca koji su dužni da rade u vreme štrajka, Vlada je Uredbom izašla iz okvira ovlašćenja utvrđenih odredbom člana 10. stav 2. Zakona o štrajku i člana 23. st. 1. i 2. Zakona o železnici. Naime, navedena odredba Zakona o štrajku ovlašćuje osnivača javnog preduzeća samo da utvrdi minimum procesa rada za vreme štrajka. Pri tome, zakonodavac nije ostavio mogućnost da se aktom koji se donosi za izvršavanje Zakona o štrajku (Uredba) odredi organ javnog preduzeća koji bi bio ovlašćen da utvrdi način obezbeđivanja minimuma procesa rada, radna mesta i broj izvršilaca, već je samom poslodavcu prepustio da to pitanje uredi autonomno, svojim opštim aktom, u skladu sa kolektivnim ugovorom. Isto tako, navedenom odredbom Zakona o železnici utvrđeno je da Železničko-transportno preduzeće svojim statutom, odnosno drugim opštim aktom utvrđuje poslove koji se u vreme štrajka moraju obavljati, a da direktor tog preduzeća samo određuje lica koja će raditi na izvršavanju tih poslova. Saglasno navedenom, osporena odredba Uredbe nije u saglasnosti sa zakonom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 4. Uredbe iz izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 34/2004)
 IY-55/2003 od 12.02.2004.

Ovlašćenje Vlade da bliže propisuje postupak i način prodaje kapitala i imovine javnom aukcijom ne podrazumeva i mogućnost da se uredbom reguliše položaj, odnosno prava i obaveze kupca u postupku privatizacije, jer su to pitanja iz okvira zakonodavne nadležnosti.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe čl. 37. i 37a. Uredbe o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom ("Službeni glasnik RS", br. 45/01, 45/02 i 19/03) nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 23. Uredbe iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba Uredbe navedenih u tački 1.

Ustavnom sudu podneto je više inicijativa kojima je traženo pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti čl. 23, 37. i 37a. Uredbe o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom ("Službeni glasnik RS", br. 45/01, 45/02 i 19/03). U pojedinim predstavkama osporene odredbe su označene kao čl. 7. i 8. Uredbe o izmenama i dopunama navedene Uredbe ("Službeni glasnik RS", broj 19/03). U inicijativama se navodi da odredba člana 23. Uredbe, koja predviđa da status učesnika na javnoj aukciji može steći samo jedno lice, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, jer sam pojam aukcije podrazumeva više učesnika, što jasno proizlazi i iz ostalih odredaba Uredbe. Po mišljenju inicijatora odredbama čl. 37. i 37a. osporene Uredbe, Vlada je uredila pitanja iz domena zakonske regulative i time prekoračila ovlašćenja iz člana 90. stav 1. tačka 2. Ustava i člana 40. Zakona o privatizaciji. Navodi se da prema čl. 11. i 13. Ustava, garantovane slobode i prava mogu biti uskraćene ili ograničene samo Ustavom ili zakonom, a ne i aktom izvršne vlasti, što je to u konkretnom slučaju učinjeno. Uređivanje kruga lica koja mogu učestvovati u postupku privatizacije, kao i uređivanje statusa kupca, po oceni inicijatora, u nadležnosti je zakonodavca i ne može se uređivati aktom niže pravne snage. Ukazuje se da Uredba proširuje sankcije i na treća lica, koja nisu učestvovala na javnoj aukciji, a u određenim slučajevima Uredbom se oduzima pravo učestvovanja u svim budućim javnim aukcijama. Takođe se navodi da, pored gubitka depozita koji propisuje Zakon, Uredba uvodi još jednu novčanu kaznu - naknadu štete, čije se postojanje Uredbom unapred pretpostavlja, a njena visina propisuje, što može dovesti do apsurdne situacije da je tzv. "šteta" nekoliko puta veća od procenjene vrednosti imovine subjekta privatizacije. Odredba člana 37. stav 2. Uredbe, po mišljenju inicijatora, nesaglasna je

s ustavnim načelom jednakosti pred sudovima, kao i sa Zakonom o obligacionim odnosima, prema kome se osnov i visina štete dokazuju pred sudom, a ne "ex lege" za sve buduće slučajeve. Ukazuje se da propisivanje visine štete unapred, u određenom procentu od prodajne cene subjekta privatizacije, bez obzira na to da li je šteta nastala i koliko stvarno iznosi, nije u saglasnosti sa članom 155. Zakona o obligacionim odnosima, koji propisuje uslove za utvrđivanje odgovornosti za naknadu štete.

Od Ustavnog suda je tražena i obustava izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu čl. 37. i 37a. osporene Uredbe.

Dopisom Ustavnog suda IY- 371/03 od 24. novembra 2003. godine tražen je odgovor od Vlade Republike Srbije. Pošto u ostavljenom roku Vlada nije dostavila odgovor, Ustavni sud je nastavio postupak, u smislu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je članom 37. Uredbe o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom ("Službeni glasnik RS", br. 45/01, 45/02 i 19/03) propisano da proglašeni kupac ili učesnik koji je istakao drugu najvišu ponudu, gubi svojstvo kupca, pravo da učestvuje u budućim aukcijama koje se organizuju za taj subjekt privatizacije, kao i pravo na vraćanje depozita, ukoliko ne potpiše zapisnik ili ne izvrši plaćanje u predviđenom roku (stav 1.). Lice koje je izgubilo svojstvo kupca uplaćuje, na ime štete koja je nastala za subjekt privatizacije i za Agenciju, novčani iznos u visini od 30% od prodajne cene, na račun Agencije (stav 2.). Pravo da učestvuje u budućim aukcijama koje se organizuju za subjekt privatizacije iz stava 1. ovog člana nemaju ni članovi porodice lica koje je izgubilo svojstvo kupca, kao ni pravno lice čiji je on osnivač (stav 3.). Članovima porodice u smislu stava 3. ovog člana smatraju se: potomci do trećeg stepena srodstva, odnosno usvojenici i članovi njihove porodice; roditelji; bračni i vanbračni drug, braća i sestre i članovi njihove porodice i razvedeni bračni drug (stav 4.).

Prema članu 37a. osporene Uredbe, lice koje je izgubilo svojstvo kupca, u smislu člana 37. stav 1. ove uredbe, kao i članovi njegove porodice, u smislu člana 37. stav 4. ove uredbe, nemaju pravo da učestvuju u budućim aukcijama koje se organizuju za bilo koji subjekt privatizacije u periodu od šest meseci od dana održavanja prve, odnosno druge aukcije (stav 1.). Ako po isteku roka od šest meseci lice iz stava 1. ovog člana ponovo izgubi svojstvo kupca, gubi pravo da učestvuje u svim budućim aukcijama, koje se organizuju za bilo koji subjekt privatizacije (stav 2.).

Odredbom člana 36. osporene Uredbe utvrđena je obaveza kupca da posle proglašenja kupca, potpisivanja zapisnika i zaključivanja ugovora o prodaji, isplati iznos u skladu sa ugovorom zaključenim sa Agencijom i subjektom privatizacije. Osporenim čl. 37. i 37a. Uredbe određene su sankcije za neispunjenje obaveze iz člana 36. Uredbe, u cilju sprečavanja zloupotreba i obezbeđivanja zaštite od nesavesnih učesnika na javnim aukcijama i naknade troškova nastalih organizovanjem i sprovođenjem ovog metoda privatizacije. Međutim, na ovaj način Uredbom je uređen status kupca, odnosno prava i obaveze učesnika na javnoj aukciji, prava i obaveze trećih lica, pitanja koja se odnose na naknadu štete, kao i druga pitanja koja su, po oceni Suda, u nadležnosti zakonodavnog organa.

Prema članu 12. Ustava Republike Srbije, slobode i prava se ostvaruju, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim ako je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava uređuju zakonom (stav 1.). Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za

njihovo ostvarivanje (stav 2.). Zloupotreba sloboda i prava čoveka i građanina protivustavna je i kažnjiva, onako kako je to zakonom predviđeno (stav 3.).

Član 59. Ustava određuje da se svojinska prava i obaveze na sredstvima u društvenoj i državnoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju zakonom, a prema članu 62. Ustava, fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnostima prema njenoj prirodi i nameni. Prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine. Članom 90. tačka 2. Ustava utvrđena je nadležnost Vlade da donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Iz navedenih ustavnih odredaba, po oceni Suda, proizlazi da se promena vlasništva društvenog i državnog kapitala, odnosno uslovi i postupak pretvaranja društvene i državne svojine u druge oblike svojine, a u okviru toga, prava i obaveze učesnika u postupku privatizacije, mogu uređivati samo zakonom. Uredbom, kao podzakonskim aktom donetim za izvršenje zakona mogu se bliže urediti određena pitanja koja se odnose na postupak prodaje društvenog kapitala, odnosno imovine javnom aukcijom, ali se ne mogu uređivati odnosi iz nadležnosti zakonodavnog organa. Uredba mora biti u skladu sa zakonom za čije se izvršenje donosi i tim podzakonskim aktom se ne mogu menjati pravne situacije koje je uspostavio zakon, uređivati odnosi koji nisu zakonom uređeni, niti se mogu na drugačiji način uređivati odnosi koji su već uređeni drugim zakonom.

Osporena Uredba o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom, doneta je na osnovu člana 40. Zakona o privatizaciji, prema kome Vlada Republike Srbije bliže propisuje postupak i način prodaje kapitala i imovine metodom javne aukcije. Međutim, ovlašćenje Vlade da "bliže propisuje postupak i način prodaje" ne podrazumeva i mogućnost da se uredbom reguliše položaj, odnosno prava i obaveze kupca u postupku privatizacije, jer su to pitanja iz okvira zakonodavne nadležnosti, a zakonom ona nisu, ni načelno, uređena. Zakon u članu 12. određuje ko može, odnosno ko ne može biti kupac kapitala ili imovine, ali ne uređuje status lica koje je steklo svojstvo kupca u postupku privatizacije. Član 39. Zakona utvrđuje obaveznu učesnika na javnoj aukciji da uplate depozit, čiju visinu i način uplate utvrđuje ministar nadležan za poslove privatizacije, a član 39a. ustanovljava pravo prigovora na zakonitost sprovedenog postupka, kao i postupak odlučivanja po prigovoru.

Iz izloženog proizlazi da Zakonom o privatizaciji, pored navedenih, nisu uređena i druga prava i obaveze učesnika na javnoj aukciji. Kako je u pitanju materija iz nadležnosti zakonodavnog organa, Sud je ocenio da odredbe čl. 37. i 37a. Uredbe ne predstavljaju sprovedbene norme, već norme kojima se na nov i drugačiji način regulišu pomenuti odnosi, što nije u saglasnosti s Ustavom i Zakonom o privatizaciji.

Pored navedenog, Zakonom o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 28/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni list SRJ", broj 3/93) u "Odeljku 2." uređeni su obligacioni odnosi koji nastaju iz prouzrokovanja štete, i to: pojam štete, vrste štete, način utvrđivanja visine štete, odgovornost za naknadu štete i dr. (čl. 154, 155, 158.). Kako je uređivanje obligacionih odnosa, prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, ovlašćenje zakonodavca, Sud je ocenio da je odredba osporenog člana 37. stav 2. Uredbe, koja na drugačiji način uređuje ova pitanja, nesaglasna i sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

Član 23. osporene Uredbe, u stavu 1. predviđa da ako je samo jedno lice steklo status učesnika na aukciji, to lice se poziva da prihvati početnu cenu na

prvom nadmetanju podizanjem aukcijske kartice. Ako lice iz stava 1. ovog člana prihvati početnu cenu na prvom nadmetanju, proglašava se kupcem, a početna cena na aukciji je prodajna cena (stav 2.), a ako ne prihvati početnu cenu, aukcija se proglašava neuspehom i to lice gubi pravo na vraćanje depozita (stav 3.). Navedene odredbe Uredbe slede rešenja iz člana 19. stav 3. Uredbe, prema kome se smatra da su ispunjeni uslovi za sprovođenje aukcije, ako je najmanje jedno lice steklo status učesnika na aukciji, ako prisustvuje aukciji ili ako aukciji prisustvuje njegov ovlašćeni predstavnik. Na ovaj način Uredbom je predviđena mogućnost da na javnoj aukciji učestvuje samo jedno lice koje je steklo status kupca.

Zakon o privatizaciji ("Službeni glasnik RS", br. 38/01 i 18/03) određuje modele privatizacije (član 9.) i metode prodaje kapitala odnosno imovine subjekta privatizacije (član 10.), a odredbama čl. 34. do 40. uređuje prodaju kapitala javnom aukcijom, koju definiše kao "metod privatizacije javnim nadmetanjem potencijalnih kupaca". Zakon bliže određuje ko može (odnosno ko ne može) biti kupac u postupku privatizacije, ali ne utvrđuje broj lica koja treba da učestvuju na javnoj aukciji, niti isključuje mogućnost da se prodaja kapitala ovim metodom privatizacije sprovede i kada je samo jedno lice steklo svojstvo kupca. Na osnovu izloženog Sud je utvrdio da odredbe člana 23. Uredbe predstavljaju sprovodbene norme, kojima se uređuje postupak i način primene odgovarajućih zakonskih odredaba, što je u skladu sa članom 90. tačka 2. Ustava, pa je odlučio kao u tački 2. izreke.

Pošto je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu čl. 37. i 37a. osporene Uredbe, se odbacuje.

Na osnovu člana 42. stav 3, člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Uredbe navedene u tački 1. izreke, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-371/2003 od 06.05.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 59/2004)

Osporena Uredba o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima i izabраниh, odnosno postavljenih lica doneta je u saglasnosti sa zakonskim ovlašćenjima Vlade da uređuje navedena pitanja u izvršavanju zakona iz ove oblasti.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti Uredbe o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima i izabраниh, odnosno postavljenih lica ("Službeni glasnik RS", br. 37/94, 40/94, 6/99 i 37/2001).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji koje su preduzete na osnovu Uredbe iz tačke 1.

Predlogom Sindikata pravosuđa Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti Uredbe o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima i izabраниh, odnosno postavljenih lica. U predlogu se ističe da je osporena Uredba u suprotnosti sa odredbama čl. 36. do 40. Ustava Republike Srbije, jer se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa zaposlenih, uključujući i pravo na zaradu, mogu uređivati samo zakonom i kolektivnim ugovorom, a ne podzakonskim aktom Vlade Republike Srbije. U predlogu se dalje navodi da se Uredbom degradira sistem zarada u državnim organima "do te mere da se plate određuju zaključkom Vlade", čime se dovodi u pitanje princip podele vlasti iz člana 9. Ustava i nezavisnost sudova utvrđena članom 96. stav 1. Ustava. Podnosilac predloga tražio je da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu osporene Uredbe.

U odgovoru Vlade Republike Srbije se ističe da se na prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa zaposlenih u državnim organima i izabrana, odnosno postavljena lica, primenjuju odredbe Zakona o radnim odnosima u državnim organima i Zakona o platama u državnim organima i javnim službama. Odredbama čl. 50. do 52. Zakona o radnim odnosima u državnim organima utvrđene su naknade i druga primanja na koje zaposleni u državnim organima i izabrana, odnosno postavljena lica imaju pravo, s tim što se visina tih naknada i primanja utvrđuje aktom Vlade. Odredbom člana 11. stav 1. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama propisano je da izabrano, imenovano i postavljeno lice i zaposleni iz člana 1. ovog zakona imaju pravo na naknadu plate i druga primanja u visini utvrđenoj aktom Vlade, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Prema stavu 2. člana 1. Zakona, do donošenja akta Vlade iz stava 1. naknade i druga primanja ostvarivaće se u skladu sa aktima donetim do dana stupanja na snagu ovog zakona, osim u delu koji je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona. Saglasno tome, prema navodima donosioca Uredbe u državnim organima i dalje se primenjuju odredbe osporene Uredbe, a naknade i druga primanja čija je visina uređena tom uredbom nisu bile predmet uređivanja Posebnog kolektivnog ugovora za državne organe.

U sprovedenom postupku Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Osporenu Uredbu o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima i izabраниh, odnosno postavljenih lica donela je Vlada Republike Srbije na osnovu čl. 50. i 51. Zakona o radnim odnosima u državnim organima

("Službeni glasnik RS", br. 48/91 i 66/91). Uredbom se utvrđuju visina, uslovi i način isplate naknada i drugih primanja zaposlenih u državnim organima i izabranih, odnosno postavljenih lica, određenih zakonom, kao što su: naknada za službeno putovanje; naknada za prevoz na rad i sa rada; dodatak na platu za ishranu u toku rada; dodatak na platu za rad na terenu; dodatak na platu za regresiranje godišnjeg odmora; naknada za otpremninu povodom penzionisanja; naknada za odvojeni život od porodice i naknada za selidbene troškove.

Odredbom člana 36. Ustava Republike Srbije predviđeno je da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu i da se jamči, pod uslovima utvrđenim zakonom, pravo na materijalno obezbeđenje za vreme privremene nezaposlenosti, a članom 38. stav 1. Ustava predviđeno je da zaposleni imaju pravo na ograničeno radno vreme, dnevni i nedeljni odmor i na plaćeni godišnji odmor i odsustvo, u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem u oblasti radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa. Članom 73. tačka 2. Ustava utvrđeno je da Narodna skupština donosi zakone i druge propise i opšte akte, a članom 90. tač. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da Vlada, pored ostalog, izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine i da donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona. Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) u članu 2. tač. 1. i 2. propisano je da Vlada izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine i donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Zakonom o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) u članu 1. stav 1. propisano je da se ovim zakonom uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnih odnosa lica zaposlenih u državnim organima, određena prava, obaveze i odgovornosti izabranih i postavljenih lica. Odredbe ovog zakona primenjuju na sve zaposlene u državnim organima i izabrana, odnosno postavljena lica, osim onih čija su prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa uređeni posebnim propisima, a na zaposlene u državnim organima i izabrana, odnosno postavljena lica primenjuju se propisi o radnim odnosima u pogledu onih prava, obaveza i odgovornosti koja Zakonom nisu posebno uređena. Odredbama člana 50. st. 1. i 2. i člana 51. stav 1. Zakona propisano je i da zaposleni u državnim organima i izabrana odnosno postavljena lica imaju pravo na naknadu plate za vreme odsustvovanja sa rada zbog bolovanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja i u drugim slučajevima odsustvovanja sa rada uz pravo na naknadu plate utvrđene zakonom i drugim propisima, pravo na naknadu materijalnih troškova: za dnevnicu i noćenje na službenom putovanju, za upotrebu sopstvenog vozila u službene svrhe, za prevoz na rad i sa rada, za selidbene troškove, i za naknadu za odvojeni život. Prema odredbama člana 50. stav 2. i člana 51. stav 2. visine naknada, uslovi i način isplate ovih naknada utvrđuje se aktom Vlade.

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 34/2001) u članu 11. propisano je da izabrano, imenovano i postavljeno lice i zaposleni iz člana 1. ovog zakona, imaju pravo na naknadu plate i druga primanja u visini utvrđenoj aktom Vlade, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno (stav 1.) i da će se do donošenja akta Vlade iz stava 1. ovog člana naknada plate i druga primanja ostvarivati u skladu sa aktima donetim do dana stupanja na snagu ovog zakona, osim u delu koji je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Polazeći od odredaba člana 90. tač. 1. i 2. Ustava, kao i odredaba Zakona o radnim odnosima u državnim organima i Zakona o platama u državnim organima i javnim službama, po oceni Ustavnog suda, osporena Uredba doneta je u okviru Ustavom utvrđene funkcije Vlade da izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine i u saglasnosti je sa ovlašćenjima Vlade sadržanim u odredbama čl. 50. i 51. Zakona o radnim odnosima u državnim organima i članu 11. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama.

U vezi sa navodima predlagača da se osporenom Uredbom dovodi u pitanje podela vlasti i nezavisnost sudske vlasti, Ustavni sud smatra da se Uredbom ne narušava princip podele vlasti utvrđen članom 9. Ustava, niti samostalnost i nezavisnost sudova u obezbeđivanju ustavnosti i zakonitosti i zaštiti sloboda i prava. Osporena Uredba odnosi se na zaposlene u svim organima državne vlasti.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji koje su preduzete na osnovu osporene Uredbe, Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbacio jer je u ovoj pravnoj stvari doneo konačnu odluku.

Na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-204/2002 od 22.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 64/2004)

Vlada je postupila saglasno zakonskim ovlašćenjima kada je uredila pitanja koja se odnose na izgled, način izdavanja, način vođenja evidencije o kontrolnim akciznim markicama i način obeležavanja cigareta i alkoholnih pića tim markicama.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 1., člana 7. stav 4., člana 8. stav 2. i člana 15. st. 2. i 3. Uredbe o izgledu i načinu izdavanja, vođenja evidencije i obeležavanja kontrolnim akciznim markicama cigareta i alkoholnih pića ("Službeni glasnik RS", broj 33/2002), člana 1. Uredbe o izmeni Uredbe o izgledu i načinu izdavanja, vođenja evidencije i obeležavanja kontrolnim akciznim markicama cigareta i alkoholnih pića ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002) i člana 1. Uredbe o izmeni Uredbe o izgledu i načinu izdavanja, vođenja evidencije i obeležavanja kontrolnim akciznim markicama cigareta i alkoholnih pića ("Službeni glasnik RS", broj 46/2002).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji, preduzetih na osnovu odredaba uredbi iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije, saglasno odredbi člana 12. stav 2. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), ustupljen je predlog upućen

Saveznom ustavnom sudu, kojim je pokrenut postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti uredbi navedenih u izreci.

Po navodima predlagača, osporenim odredbama čl. 1, 7. i 8. Uredbe o izgledu i načinu izdavanja, vođenja evidencije i obeležavanja kontrolnim akciznim markicama cigareta i alkoholnih pića ("Službeni glasnik RS", broj 33/2002), Vlada Republike Srbije uredila je odnose koji su, po odredbama Ustava SRJ i saveznih zakona, u nadležnosti organa savezne države. Pri tome su, protivno Zakonu o osnovama poreskog sistema i Zakonu o spoljnotrgovinskom poslovanju, osporenim odredbama Uredbe, za pojedine privredne subjekte propisani stroži uslovi privređivanja od zakonom propisanih, i to u vidu obaveze da sredstva za plaćanje obaveza poseduju znatno pre njihovog dospeća, dok su definisanjem pojma "ovlašćeni uvoznik" uvedeni dodatni uslovi za obavljanje spoljnotrgovinskog poslovanja. Kao razloge osporavanja odredaba člana 15. Uredbe, predlagač ističe da su u suprotnosti sa odredbama Carinskog zakona ("Službeni list SRJ", br. 45/92...36/2002), jer na drugačiji način određuju kad nastaje obaveza carinjenja robe, a pozivom na odredbe Zakona o zdravstvenoj ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list SRJ", br. 53/91...28/96), predlagač ukazuje na nemogućnost uvoznika da robu vrati u inostranstvo na način i u roku koji su propisani tim odredbama Uredbe. Predlagač je tražio obustavu izvršenja osporenih uredbi, kao i akta Carinarnice Beograd od 26. avgusta 2002. godine, navodeći da bi njihovim izvršavanjem pretrpeo "neotklonjive štetne posledice".

Vlada Republike Srbije nije u ostavljenom roku dostavila odgovor na zahtev Suda, pa je na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), postupak nastavljen.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je osporene uredbe Vlada Republike Srbije donela na osnovu člana 18. stav 4. Zakona o akcizama ("Službeni glasnik RS", br. 22/2001 i 73/2001).

Članom 1. osnovnog teksta Uredbe ("Službeni glasnik RS", broj 33/2002) propisano je da se Uredbom uređuje izgled kontrolnih akciznih markica, način njihovog izdavanja, način vođenja evidencije o izdatim kontrolnim akciznim markicama i način obeležavanja cigareta i alkoholnih pića tim markicama od strane proizvođača, odnosno uvoznika tih proizvoda. Članom 7. stav 4. Uredbe propisano je: da uvoznik uz pismeni zahtev za izdavanje odštampanih akciznih markica podnosi dokaz da je, u skladu sa propisom, registrovan za uvoz cigareta i alkoholnih pića i garanciju banke u visini pripadajuće akcize i poreza na promet za količine proizvoda za koje se izdaju markice, sa rokom važenja garancije banke do podnošenja dokaza o plaćenju akcizi za uvezene cigarete, odnosno alkoholna pića. Članom 8. stav 2. Uredbe određeno je da je "ovlašćeni uvoznik" (kao lice koje u smislu stava 1. može podneti zahtev za izdavanje markica) ono lice koje je od strane inostranog proizvođača ovlašćeno za prodaju tih proizvoda na tržištu SR Jugoslavije, odnosno Republike Srbije. Članom 15. st. 2. i 3. Uredbe propisano je: da će na dan stupanja na snagu Uredbe uvoznik izvršiti popis zaliha cigareta i alkoholnih pića koja se nalaze pod carinskim nadzorom i u fabrici inostranog proizvođača (stav 2.), odnosno da je proizvođač iz stava 2. uvoznik dužan da ocarini ili vrati u inostranstvo najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Uredbe (stav 3.).

Osporenim članom 1. Uredbe ("Službeni glasnik RS", broj 45/2002) izmenjen je član 15. stav 3. osnovnog teksta Uredbe, tako što je predviđeni rok "od 60 dana od stupanja na snagu ove Uredbe" zamenjen rokom "do 1. oktobra 2002.

godine", a osporenim članom 1. Uredbe ("Službeni glasnik RS", broj 46/2002) po drugi put je izmenjen član 15. stav 3. Uredbe, tako što je propisani rok "do 1. oktobra 2002. godine" zamenjen rokom "do 16. avgusta 2002. godine".

Ustavom Republike Srbije, u članu 52. utvrđeno je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom. Prema članu 57. stav 1. Ustava, privredne i druge delatnosti obavljaju se slobodno i pod jedankim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, a prema članu 64. st. 2. i 3. Ustava, preduzeće i druga organizacija samostalni su u obavljanju delatnosti i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu, a protivustavan je svaki akt ili radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište. Članom 72. Ustava određeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i finansijski sistem, čiji je sastavni deo i sistem javnih finansija, odnosno pitanja iz oblasti poreskog sistema. Članom 90. tač. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Stupanjem na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora 4. februara 2003. godine, prestao je da važi Ustav Savezne Republike Jugoslavije. Članom 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, propisano je da se savezni zakoni izvan poslova državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuju posle stupanja na snagu Ustavne povelje kao zakoni država članica, do donošenja njihovih novih propisa, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuje.

Zakonom o akcizama ("Službeni glasnik RS", br. 22/2001, 42/2001, 61/2001, 73/2001, 5/2002, 24/2002, 45/2002, 69/2002, 80/2002, 15/2002, 43/2003, 56/2003, 72/2003, 93/2003 i 43/2004) uređeno je oporezivanje akcizama, kao posebnim oblikom poreza na promet. Prema Zakonu, akcizom se oporezuju, pored ostalih proizvoda, i duvanske prerađevine i alkoholna pića (član 1. stav 2. i član 2. tač. 2) i 4)); obaveza po osnovu akcize nastaje stavljanjem u promet ili uvozom proizvoda obuhvaćenih Zakonom (čl. 3. do 5.), a obveznik akcize je po pravilu lice koje proizvede i stavi u promet, ili uveze akcizne proizvode (čl. 6. i 7. Zakona). Zakon propisuje osnovicu za obračun akcize (član 8.), iznose i stope akcize za navedene proizvode (čl. 10. i 12.), kao i druga pitanja koja čine elemente ovog poreza. U tom smislu, odredbom člana 22. stav 1. Zakona propisano je da obaveza obračunavanja akcize pri uvozu proizvoda nastaje danom nastanka obaveze plaćanja carine i drugih uvoznih dažbina, a odredbom člana 23. stav 2. Zakona - da je obračunatu akcizu pri uvozu obveznik dužan da plati u rokovima i na način predviđen za plaćanje carine i drugih uvoznih dažbina. Članom 18. Zakona propisano je da je obveznik akcize (proizvođač, odnosno uvoznik) dužan da pri proizvodnji cigareta i alkoholnih pića, a najkasnije do stavljanja u promet tih proizvoda, posebno obeleži kontrolnom markicom svaki od tih proizvoda (stav 1.), da Narodna banka štampa i izdaje kontrolne akcizne markice i vodi evidencije o izdatim markicama (stav 2.), a da Vlada Republike Srbije utvrđuje izgled kontrolne akcizne markice, način izdavanja tih markica, način vođenja evidencije o izdatim kontrolnim markicama i način obeležavanja akciznih proizvoda iz stava 1. ovog člana (stav 4.). Članom 48. Zakona propisano je da će se do donošenja propisa po odredbi člana 18. stav 4. ovog Zakona primenjivati Uredba o izdavanju kontrolnih akciznih markica i načinu obeležavanja duvanskih prerađevina i alkoholnih pića tim markicama ("Službeni list SRJ", br. 33/97, 39/97 i 55/98). Ova Uredba, koja je bila doneta radi izvršavanja Zakona o

osnovama poreskog sistema ("Službeni list SRJ", br. 30/96...23/2002), prestala je da važi stupanjem na snagu osporene Uredbe.

Pri izloženom stanju, ustavnost i zakonitost osporenih odredaba Uredbe, Ustavni sud je ocenio sa aspekta odredaba Ustava Republike Srbije i zakona koji važe kao republički, saglasno članu 125. Ustava.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava koje utvrđuju ovlašćenja Vlade u pogledu izvršavanja zakona, kao i člana 18. stav 4. Zakona o akcizama, Ustavni sud je ocenio da je Vlada Republike Srbije u cilju izvršavanja Zakona o akcizama, članom 1. osporene Uredbe mogla da odredi kao predmet tog propisa - uređivanje izgleda, načina izdavanja, načina vođenja evidencije o kontrolnim akciznim markicama i načina obeležavanja cigareta i alkoholnih pića tim markicama od strane proizvođača, odnosno uvoznika tih proizvoda.

U pogledu osporenih odredaba člana 7. stav 4. Uredbe, kojima se propisuje dokumentacija koju uvoznik akciznih proizvoda treba da podnese uz zahtev za izdavanje odštampanih akciznih markica (dokaz o registraciji i bankarska garancija), kao i odredbe člana 8. stav 2. Uredbe, kojom se, definisanjem pojma "ovlašćeni uvoznik" određuje lice koje može zahtevati izdavanje akciznih markica, Sud je utvrdio da one ne sadrže prekoračenje ovlašćenja poverenog odredbom člana 18. stav 4. Zakona o akcizama, odnosno da su, kao norme sprovedbenog podzakonskog akta, u funkciji izvršavanja odredaba više zakona, koji komplementarno uređuju odnose vezane za promet proizvoda u pitanju. U tom smislu, prema odredabama Zakona o akcizama, lice koje je registrovano za proizvodnju i promet akciznih proizvoda dužno je da prijavi nadležnom poreskom organu početak obavljanja te delatnosti, odnosno mesto gde će obavljati tu delatnost, a obveznik akcize dužan je da na osnovu verodostojne dokumentacije uredno i ažurno vodi poresku evidenciju o akciznim proizvodima, na način koji omogućuje utvrđivanje i kontrolu obaveze obračunavanja i plaćanja akcize (čl. 30. i 31.).

Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenje usluga u prometu robe i inspekcijском nadzoru ("Službeni glasnik RS", br. 39/96, 20/97, 46/98 (24/99, 25/99,33/99), 34/2001 i 80/2002) propisano je, između ostalog: da se prometom robe mogu baviti preduzeća, druga pravna lica i preduzetnici koji su upisani u odgovarajući registar nadležnog organa za obavljanje tih delatnosti (član 7. stav 1.); da se prodaja bez akciznih markica proizvoda za koje je propisana obaveza označavanja akciznim markicama, smatra neovlašćenim prometom, kao i da Vlada Republike Srbije može propisati bliže uslove za obavljanje prometa proizvoda koji su oporezovani akcizama (član 7a).

Zakon o spoljnotrgovinskom poslovanju ("Službeni list SRJ, br 46/92, 49/92, 16/93, 24/94, 28/96, 29/97, 59/98, 16/99, 17/99, 36/99, 44/99, 53/99, 55/99, 73/2000 i 23/2001) propisuje i: da se spoljnotrgovinski promet robe i usluga između domaćih preduzeća i drugih pravnih lica i stranih pravnih i fizičkih lica vrši na osnovu ugovora zaključenih u skladu sa domaćim propisima i međunarodnim ugovorima, i da je za obavljanje ovog prometa preduzeće i drugo pravno lice dužno da ispunjava uslove propisane ("saveznim") zakonom kojim se uređuje njihov pravni položaj u zemlji, kao i uslove propisane međunarodnim aktima (čl. 4, 5. i 6.); da se roba može uvoziti ako ispunjava uslove propisane za stavljanje u promet i upotrebu na domaćem tržištu, kao i da se roba za koju je propisana obavezna zdravstvena, veterinarska, ekološka, fitopatološka ili kontrola kvaliteta, može uvoziti samo ako ispunjava propisane uslove (član 10.); da je uvoz, odnosno izvoz robe izvršen kada je roba ocarinjena i kad je prešla carinsku liniju (član 11.).

Zakonom o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002), u članu 16. st. 1. i 3. utvrđeno je da preduzeće može obavljati jednu ili više delatnosti ako ispunjava propisane uslove za njihovo obavljanje, a da delatnosti određene zakonom može da se obavlja samo uz dozvolu nadležnog organa.

Zakonom o duvanu ("Službeni glasnik RS", br. 17/2003), kojim su uređeni uslovi i način proizvodnje i prometa duvanskih proizvoda, propisano je, pored ostalog: da se prometom duvana i duvanskih proizvoda, u koje spadaju i cigarete, smatra i uvoz i trgovina (na veliko i malo) ovim proizvodima (član 2. stav 1. tač. 6) i 8)); da preduzeće odnosno preduzetnik može da se bavi uvozom i trgovinom na veliko duvanskim proizvodima ako ispunjava uslove iz člana 28. Zakona, između ostalog i ako ima zaključen predugovor o snabdevanju duvanskim proizvodima sa registrovanim proizvođačem duvanskih proizvoda, odnosno ako uz zahtev za dobijanje licence podnese projekat koji predviđa ove uslove, sa iznosom finansijskih sredstava za njegovu realizaciju i bankarskom garancijom, ili dokazom o na drugi način obezbeđenim sredstvima u tom iznosu od banke ili druge finansijske organizacije; da o davanju licence uvozniku za obavljanje trgovine na veliko duvanskim proizvodima, za period od pet godina, odlučuje Vlada, na predlog Agencije za duvan, ako uvoznik ispunjava zakonom propisane uslove, odnosno ako je upisan u Registar uvoznika duvana i duvanskih proizvoda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje spoljnotrgovinsko poslovanje, i dr. (član 28. st. 2. i 3. i član 29. stav 5. Zakona).

Odredbama Carinskog zakona ("Službeni glasnik RS", broj 73/2003) uređen je, između ostalog: carinski postupak koji se primenjuje na uvoz robe, prava i obaveze lica i carinskih organa koji učestvuju u tom postupku, i nadležnost Uprave carina i drugih organa za sprovođenje odredaba ovog zakona, kao i drugih zakona čije je sprovođenje povereno Upravi carina, odnosno drugim organima (član 1. st. (1) i (2)); da je carinski dug obaveza lica da plati iznos carine i drugih uvoznih dažbina za određenu robu u skladu sa propisima (član. 5. stav (1) tačka 9)); da ako carinski organ, u skladu sa carinskim propisima zahteva polaganje obezbeđenja za naplatu carinskog duga, obezbeđenje polaže carinski dužnik (član 201.), i da izuzetno, osim zakonom propisanih, Vlada može propisati i druge oblike obezbeđenja koji osiguravaju naplatu carinskog duga (član 209. Zakona).

Polazeći od ovlašćenja Vlade sadržanih u odredbama navedenih zakona, Sud je ocenio da je propisivanje uslova izdavanja akciznih markica sadržano u osporenim odredbama čl. 7. i 8. Uredbe, preduzeto u granicama zakonskih ovlašćenja Vlade u propisivanju bližih uslova prometa ove vrste proizvoda.

U pogledu osporenih odredaba člana 15. st. 2. i 3. Uredbe ("Službeni glasnik RS", br. 33/2002, 45/2002 i 46/2002) Sud je utvrdio:

Odredbama čl. 22. i 23. Zakona o akcizama propisano je da obaveza obračunavanja akcize pri uvozu akciznih proizvoda nastaje istovremeno sa danom nastanka obaveze plaćanja carine i drugih uvoznih dažbina i da akcizu obračunava nadležni carinski, odnosno poreski organ, u rokovima i na način predviđen za obračunavanje carine i drugih uvoznih dažbina, odnosno da je uvoznik obavezan da obračunatu akcizu pri uvozu plati u rokovima i na način predviđen za plaćanje carine i drugih uvoznih dažbina. Prema članu 33. Zakona, ako se akciza povećava, smanjuje ili ukida, obveznik je dužan da na dan stupanja na snagu propisa o tome, između ostalog, izvrši popis zatečenih akciznih proizvoda na zalihama, dok je odredbama člana 47. Zakona propisana dužnost obveznika akcize da na dan početka primene

Zakona izvrši popis zatečenih zaliha akciznih proizvoda, kao i obaveza obračunavanja akcize na zatečene zalihe akciznih proizvoda koji nisu vraćeni inostranom dobavljaču u skladu sa carinskim propisima, u roku od 60 dana od dana početka primene Zakona.

Carinskim zakonom ("Službeni list SRJ", br. 45/92...7/03), koji je bio na snazi u vreme donošenja Uredbe, bilo je propisano: da pored mera utvrđenih Zakonom, Vlada može propisati posebne mere carinskog nadzora (čl. 5. i 9.); da obaveza plaćanja carine za robu koja se uvozi nastaje danom kada je roba prešla carinsku liniju, odnosno granični prelaz (član 18. stav (1) tačka 1) u vezi člana 2. stav (2)); a da se, ako roba nije ocarinjena u roku od 60 dana od smeštaja pod carinski nadzor u carinskim skladištima i drugim prostorijama, u roku od naredna dva dana pristupa carinjenju robe, ili se roba vraća u inostranstvo (član 107. stav 1. u vezi člana 103., i član 108. Zakona). Sada važećim Carinskim zakonom ("Službeni glasnik RS", broj 73/2003), pored ostalog, propisano je da roba koja se uvozi podleže plaćanju uvoznih dažbina (član 18. stav 1.); da je carinski nadzor skup opštih mera i radnji u cilju sprovođenja carinskih i drugih propisa u odnosu na robu koja podleže carinskom nadzoru, od prispeća na carinsko područje do okončanja carinskog postupka, i da roba koja ulazi u carinsko područje od trenutka ulaska podleže merama carinskog nadzora u skladu sa odredbama ovog Zakona, dok se ne utvrdi ili promeni carinski status robe, odnosno dok se ponovo ne izveze ili uništi u skladu sa odredbama člana 188. Zakona (čl. 15. i 63.); da pored mera propisanih Zakonom, Vlada može propisati posebne mere carinskog nadzora i kontrole, kao i da se tim propisom mogu utvrditi i posebni uslovi za tranzit određene akcizne robe (član 17.); da na robu koja se uvozi, carinski organi naplaćuju i druge uvozne dažbine, kao i poreze i akcize, u skladu sa zakonima koji uređuju ta pitanja ili propisima donetim na osnovu tih zakona (čl. 35.); da stavljanje robe u slobodan promet podrazumeva okončanje propisanih postupaka u vezi sa uvozom robe, kao i naplatu svih propisanih dažbina, poreza, akciza i drugih naknada (član 106.); da se strana roba može ponovo izvesti iz carinskog područja, uništiti, ili ustupiti u korist države, kao i da ponovni izvoz odobrava carinski organ (član 188.).

Imajući u vidu zakonom propisanu obavezu popisa zaliha zatečenih akciznih roba u slučaju promene akciza, Sud smatra da nije u suprotnosti sa zakonom propisivanje te obaveze u slučaju kad se u smislu člana 48. Zakona o akcizama, akcizne markice izdate po ranijem propisu zamenjuju onima koje se izdaju po odredbama tog zakona i uredbi donetih za njegovo izvršavanje, s obzirom da se obeležavanje akcizne robe vrši na osnovu zakonske obaveze i zakonski je uslov prometa, odnosno obezbeđivanja kontrole prometa akciznih roba na domaćem tržištu. Takođe, imajući u vidu odredbe navedenih zakona koje uređuju plaćanje akciznih obaveza u carinskom postupku, osporene odredbe Uredbe ne sadrže ni povredu Carinskog zakona.

Osporenim odredbama uredbi, po oceni Ustavnog suda, ne narušavaju se Ustavom utvrđeni principi o slobodnoj razmeni roba i usluga, samostalnosti preduzeća i drugih oblika organizovanja u obavljanju privredne delatnosti, pod jednakim uslovima, i jednakosti položaja preduzeća i drugih organizacija u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite iz člana 64. Ustava, jer se one pod jednakim uslovima odnose na sve privredne subjekte u istoj pravnoj situaciji propisanoj tim odredbama, a sloboda i jednakost uslova privređivanja ne podrazumevaju samo prava i pogodnosti, već i određene obaveze privrednih subjekata, koje se uvode zakonom, a konkretizuju podzakonskim aktima. Osporenim odredbama ovih uredbi Vlada je, u okviru Ustavom utvrđenih nadležnosti da vodi

politiku Republike Srbije i izvršava zakone, bliže propisala način izvršenja zakonske obaveze obeležavanja kontrolnim akciznim markicama cigareta i alkoholnih pića kao vrste proizvoda koji podležu oporezivanju akcizama prilikom njihovog uvoza i stavljanja u promet, za šta je imala zakonsko ovlašćenje, pa stoga odredbe uredbi imaju značenje akata za sprovođenje zakona u čijoj su funkciji donete, saglasne su sa zakonima koji uređuju odnose vezane za promet ove robe, i svojom regulativom ne zadiru u zakonodavnu nadležnost.

U pogledu ostalih razloga osporavanja, Ustavni sud je utvrdio da u smislu člana 125. Ustava nije nadležan za ocenu saglasnosti osporenih odredbi uredbi sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije koji je prestao da važi, kao i da pitanje mogućnosti izvršenja obaveze vraćanja u inostranstvo neocarinjene robe, koja je već obeležena akciznim markicama i upozorenjem o štetnosti pušenja u smislu Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list SFRJ", broj 53/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/94, 28/96 i 37/2002), nije od uticaja na ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba uredbi.

Zahtev za obustavu izvršenja osporenih uredbi, odnosno pojedinačnih akata ili radnji, koje su na osnovu tih uredbi preduzete, Sud je saglasno članu 42. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, kao i člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-216/2003 od 06.05.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 64/2004)

Utvrđivanjem ukupne mase sredstava koja se mogu raspoređivati na zarade zaposlenih u javnim preduzećima, Vlada je postupila u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjima.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o visini zarada u javnim preduzećima ("Službeni glasnik RS", broj 4/2003).

Predlogom Sindikata železničara Srbije pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe navedene u izreci. U predlogu se navodi da Vlada nije imala ustavna i zakonska ovlašćenja da samostalno utvrđuje visinu zarada u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća, da zaposleni u ovim preduzećima imaju pravo na odgovarajuću zaradu koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu i da je osporena Uredba u suprotnosti sa čl. 6. i 81. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2002).

U odgovoru Vlade navodi se da je ovlašćenje za donošenje osporene Uredbe sadržano u članu 90. tačka 2. Ustava Republike Srbije i čl. 22. i 25. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS",

br. 25/2000 i 25/2002), kojima je propisan način obračuna ukupnog iznosa sredstava za zarade u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća, i da se utvrđivanjem ukupne mase sredstava za isplatu zarada u ovim preduzećima ne utiče na unutrašnju raspodelu sredstava za zarade zaposlenih.

Uredbom o visini zarada u javnim preduzećima ("Službeni glasnik RS", broj 4/2003) u čl. 1. do 8. predviđeno je da se u javnim preduzećima i preduzećima koja su osnovala javna preduzeća (u daljem tekstu: preduzeća), zarade obračunavaju i isplaćuju u skladu sa ovom uredbom počev od isplata za mesec januar 2003. godine, utvrđuje se najviši ukupan iznos sredstava za zarade, uslovi za uvećanje ukupnog iznosa sredstava za isplatu uvećanih zarada i ovlašćenje osnivača preduzeća da odlučuje o ispunjenosti uslova za obračun i isplatu uvećanih sredstava za zarade, kao i način obračuna, plaćanja, izvršenja i kontrole naloga za isplatu sredstava. Odredbama čl. 9. do 11. Uredbe utvrđuje se odgovornost organa preduzeća za isplatu zarada u skladu sa ovom Uredbom, a čl. 12. i 13. Uredbe utvrđuju se novčane kazne za privredni prestup i prekršaj preduzeća i odgovornog lica u preduzeću ako izvrši isplatu zarada suprotno odredbama ove Uredbe.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se jamči sloboda rada u i pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu (čl. 35. i 36.), da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala, da svi oblici svojine imaju jednaku pravnu zaštitu i da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (čl. 55, 56. i 57.), da se preduzeća i druge organizacije slobodno organizuju i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite, a da se uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe utvrđuju zakonom (čl. 64. i 65.).

Odredbama čl. 1. i 2. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) propisano je da Vlada, kao organ izvršne vlasti, obavlja poslove određene Ustavom i zakonom, da je odgovorna za obavljanje tih poslova Narodnoj skupštini, da vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine, u skladu s Ustavom i da donosi uredbе, odluke i druge akte za izvršavanje zakona.

Odredbom člana 22. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002). propisano je da se unapređenje rada i razvoja javnog preduzeća zasniva na dugoročnom i srednjoročnom planu rada i razvoja, da godišnji program poslovanja javnog preduzeća sadrži i elemente za celovito sagledavanje politike zarada i zaposlenosti u preduzećima, da saglasnost na planove i programe daje osnivač i da Vlada, do donošenja godišnjeg programa poslovanja, uređuje uslove i način obračuna ukupnog iznosa sredstava za zarade u javnom preduzeću i preduzeću čiji je osnivač javno preduzeće. Članom 25. Zakona propisano je ovlašćenje osnivača da može preduzeti mere kojima će obezbediti uslove za nesmetano funkcionisanje preduzeća i obavljanje delatnosti za koje je preduzeće osnovano, mere ograničenja u pogledu prava raspolaganja pojedinim sredstvima u državnoj svojini i druge mere određene zakonom i osnivačkim aktom, a članom 27. propisano je ovlašćenje Vlade, odnosno nadležnog organa jedinice lokalne samouprave ili autonomne pokrajine da obezbeđuje zaštitu opšteg interesa u javnom preduzeću, i u okviru toga da donosi druge odluke, u skladu sa Zakonom i osnivačkim aktom.

Odredbom člana 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001), propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju

zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama i da se prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana, uređuju kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu(u daljem tekstu: opšti akt), ili ugovorom o radu. Članom 81. Zakona propisano je da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu i da se zaposlenom garantuje jednaka zarada za isti rad ili rad iste vrednosti koji ostvaruje kod poslodavca.

Osporenom Uredbom, po oceni Suda, Vlada je, u okviru Ustavom utvrđenih funkcija da vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, preduzela mere koje se odnose jednako na sva javna preduzeća i utvrdila ukupni obim sredstava za obračun i isplatu zarada u javnim preduzećima. Utvrđivanjem ukupne mase sredstava koja se mogu raspoređivati na zarade zaposlenih u javnim preduzećima, po oceni Suda, ne ograničava se pravo nadležnih organa u javnim preduzećima da u skladu sa merama i kriterijumima utvrđenim u svojim opštim aktima ili ugovorom o radu, odnosno kolektivnim ugovorom, utvrđuju odnose u raspodeli sredstava i određuju elemente za određivanje zarada zaposlenih.

Na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IV-54/2003 od 12.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)

Osporenu Uredbu o izdavanju doplatne poštanske marke "Izgradnja Spomen - hrama Svetog Save" donela je Vlada Republike Srbije na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uredbe o izdavanju doplatne poštanske marke "Izgradnja Spomen-hrama Svetog Save" ("Službeni glasnik RS", broj 112/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Uredbe o izdavanju doplatne poštanske marke "Izgradnja Spomen - hrama Svetog Save". Podnosilac inicijative smatra da je osporenom Uredbom regulisana oblast koja se inače uređuje zakonom. Navodi da je članom 10. Zakona o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama određeno da se u slučajevima predviđenim posebnim zakonom za vršenje pojedinih poštanskih usluga plaća, pored redovne cene i određeni iznos za namene utvrđene tim posebnim zakonom. Takođe, osporava i vremenski period na koji se plaća doplatna poštanska marka kao i njenu visinu.

Vlada Republike Srbije, u odgovoru na navode iz inicijative pored ostalog navodi da je Ustavom Republike Srbije utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, finansijski sistem; da Vlada Republike Srbije izvršava zakone i druge propise i opšte akte Narodne skupštine i donosi uredbe, odluke i druge

akte za izvršavanje zakona. U odgovoru se navodi da pravni osnov za donošenje Uredbe nije sadržan u Zakonu o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama, već u članu 49. stav 1. Zakona o porezu na promet prema kome se porez na promet usluga na poštanske pošiljke u unutrašnjem poštanskom saobraćaju, osim na pošiljke novina i časopisa, može uvesti u vidu doplatne poštanske marke u skladu sa posebnim propisom koji donosi Vlada Republike Srbije. U odgovoru se zaključuje da je Vlada Republike Srbije, radi izvršavanja Zakona o porezu na promet, bila ovlašćena da osporenim Uredbom propiše izdavanje doplatne poštanske marke kao porez na promet koji je utvrđen članom 49. Zakona. Takođe, u odgovoru se navodi da se doplatna poštanska marka, predviđena kao mogućnost u Zakonu, koristi radi obezbeđenja dela sredstava za humanitarne akcije, projekte od javnog interesa, obeležavanje istorijskih i kulturnih događaja kao i drugih projekata od šireg društvenog značaja.

Uredbom o izdavanju doplatne poštanske marke "Izgradnja Spomen - hrama Svetog Save" ("Službeni glasnik RS", broj 112/2003) propisano je da se na poštanske pošiljke u unutrašnjem poštanskom saobraćaju, osim na pošiljke novina i časopisa plaća doplatna poštanska marka "Izgradnja Spomen - hrama Svetog Save" od 1. decembra 2003. godine do 10. maja 2004. godine; da se ta marka izdaje u mesečnom tiražu od 3,000.000 komada, u apoeni u visini 50% od iznosa nominalne vrednosti poštanske marke za pisma težine do 20 grama; da sredstva od prodate doplatne poštanske marke, Javno preduzeće PTT Saobraćaja "Srbija" uplaćuje na određen račun i da se ona usmeravaju Svetom arhijerejskom sinodu Srpske pravoslavne crkve; da će se ta sredstva koristiti za finansiranje završetka građevinsko-zanatskih i radova na uređenju enterijera Hrama Svetog Save prema programu koji donosi korisnik tih sredstava, na koji saglasnost daje nadležno ministarstvo.

Uredba je doneta na osnovu člana 49. stav 1. Zakona o porezu na promet ("Službeni glasnik RS", br. 22/2001, 73/2001, 80/2002 i 70/2003). Članom 49. Zakona o porezu na promet propisano je da se porez na promet usluga na poštanske pošiljke u unutrašnjem poštanskom saobraćaju, osim na pošiljke novina i časopisa, može uvesti u vidu doplatne poštanske marke, u skladu sa posebnim propisom koji donosi Vlada Republike Srbije, i to najviše do 50% od iznosa nominalne vrednosti poštanske marke za pisma težine do 20 grama (stav 1); da se sredstva od poreza na promet usluga, naplaćena u vidu doplatne poštanske marke, uplaćuju na uplatni račun Republike i koriste u skladu sa propisom iz stava 1. tog člana (stav 2.).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom (član 52.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, i finansijski sistem (član 72. stav 1. tačka 4); da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu s Ustavom i donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona (član 90. tač. 1. i 2.).

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da je Uredbu o izdavanju doplatne poštanske marke "Izgradnja Spomen-hrama Svetog Save" donela Vlada Republike Srbije na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja sadržanog u članu 49. Zakona o porezu na promet.

U vezi navoda podnosioca inicijative da je Zakonom o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama uređeno plaćanje vršenja poštanskih, telefonskih i telegrafskih usluga, Ustavni sud je utvrdio da pravni osnov za donošenje Uredbe nije sadržan u Zakonu o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama ("Službeni list SFRJ", br. 2/86 i 26/90) već u članu 49. stav 1. Zakona o porezu na promet.

U vezi navoda inicijatora kojima osporava vremenski period na koji se plaća doplatna poštanska marka kao i njena visina, Ustavni sud je ocenio da su ova pitanja stvar ostvarivanja ciljeva koji se žele postići obezbeđivanjem sredstava za određene namene o čemu odlučuje donosilac akta saglasno svojim ovlašćenjima utvrđenim zakonom i nisu u nadležnosti ocene Ustavnog suda.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-103/2004 od 27.05.2004.

Vlada Republike Srbije je bila ovlašćena da osporenom odlukom o obrazovanju komisije utvrdi da podaci koje komisija prikupi u svom radu predstavljaju državnu tajnu.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1 Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti tačke 7. Odluke o obrazovanju Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003).

2. Odbacuje se predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti tačke I podtačke 1. Rešenja o imenovanju članova Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003).

Fond za razvoj demokratije podneo je Ustavnom sudu Republike Srbije inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti tačke 7. Odluke o obrazovanju Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003) i tačke I podtačke 1. Rešenja o imenovanju članova Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003). U inicijativi se navodi da je donošenjem osporene Odluke Vlada Republike Srbije proglasila državnom tajnom sve podatke koje navedena Komisija prikupi, a, postojeći propisi, po navodima inicijatora, dopuštaju utvrđivanje državne, vojne, službene i poslovne tajne, isključivo na osnovu zakona. Inicijator ističe da je osporena odredba Odluke suprotna čl. 3, 10. i 90. Ustava Republike Srbije, čl. 2. i 25. Zakona o Vladi Republike Srbije kao i članu 249. Krivičnog zakona Republike Srbije. U vezi s osporenim Rešenjem, inicijator navodi da je zbog sukoba interesa, imenovanje sudije Ustavnog suda Srbije mr Svetozara Čiplića, za člana navedene Komisije, suprotno Ustavu i zakonima Republike Srbije.

Vlada Republike Srbije u odgovoru navodi da razlozi navedeni u inicijativi nisu osnovani i da osporene odredbe nisu nesaglasne s odredbama Ustava i zakona. Navodeći odredbu člana 10. Ustava Republike Srbije i odredbu člana 25. stav 3.

Zakona o Vladi, Vlada smatra da je, u formalno pravnom smislu, zakon dao Vladi osnov "da može utvrđivati državnu tajnu". Imajući u vidu zadatak Komisije, materiju i dokumenta koja se, u skladu s odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima i Zakona o Bezbednosno-informativnoj agenciji, smatraju tajnom, osporena odredba Odluke je, prema mišljenju Vlade, i u materijalno pravnom smislu, u skladu sa zakonom. Pored navedenog, Vlada je u odgovoru ukazala i na to da osporena odredba Odluke praktično nije ni primenjena, jer je Vlada odlučila da se izveštaj Komisije objavi u javnosti, što je i učinjeno. Vlada je mišljenja, polazeći od odredbe člana 126. stav 4. Ustava, da se članstvo u povremenom radnom telu Vlade ne može smatrati javnom funkcijom ni profesionalnom delatnošću, te da se ni imenovanje sudije Ustavnog suda mr Svetozara Čiplića za člana te Komisije ne može smatrati neustavnim i nezakonitim.

Odluku o obrazovanju Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003) donela je Vlada Republike Srbije, 15. maja 2003. godine. Osporenom odredbom tačke 7. Odluke utvrđeno je da podaci koje Komisija prikupi i do kojih dođe u svom radu predstavljaju državnu tajnu, ako za određene podatke Vlada Republike Srbije drugačije ne odredi. Rešenje o imenovanju članova Komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade Republike Srbije dr Zorana Đinđića ("Službeni glasnik RS", broj 51/2003) donela je Vlada Republike Srbije, 29. maja 2003. godine. Osporenom odredbom tačke I podtačke 1. Rešenja određeno je da se za člana navedene Komisije imenuje i mr Svetozar Čiplić, sudija Ustavnog suda Srbije.

Odredbom člana 10. Ustava utvrđeno je da je rad državnih organa dostupan javnosti i da se javnost u radu državnih organa može ograničiti ili isključiti samo u slučajevima koji se zakonom određuju. Odredbom člana 91. stav 3. Ustava utvrđeno je da se organizacija i način rada i odlučivanja Vlade uređuje zakonom i poslovnikom. Odredbom člana 126. stav 4. Ustava utvrđeno je da sudija Ustavnog suda ne može vršiti drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost.

Članom 25. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) utvrđeni su načini i oblici obezbeđivanja javnosti u radu Vlade, pa se, pored ostalog, u stavu 3. ovog člana, predviđa da Vlada, u skladu sa zakonom, određuje koji se podaci i materijali pripremljeni radi razmatranja na sednicama Vlade i njenih radnih tela ili izneseni na tim sednicama moraju čuvati kao tajna, odnosno koji se podaci i materijali mogu objavljivati i na drugi način stavljati na raspolaganje javnosti tek po isteku određenog vremena. Odredbama člana 26. Zakona propisano je da za razmatranje pitanja vezanih za vođenje politike Vlade u određenim oblastima, odnosno za obavljanje određenih zadataka, Vlada može obrazovati savete, odnosno povremena radna tela (stav 2.), kao i da se aktom o obrazovanju radnih tela određuju njihovi zadaci i sastav (stav 3.).

Članom 129. stav 5. Osnovnog krivičnog zakona ("Službeni list SFRJ", br. 44/76, 36/77 ... i 54/90, "Službeni list SRJ", br.35/92, 16/93 ... i 61/01 i "Službeni glasnik RS", broj 39/03), pored ostalog, utvrđeno je da se državnom tajnom smatraju podaci ili dokumenti koji su zakonom, drugim propisom ili odlukom nadležnog organa donesenim na osnovu zakona proglašeni državnom tajnom, a odredbom člana 249. stav 4. Krivičnog zakona Republike Srbije ("Službeni glasnik SRS", br. 26/77, 28/77 ... i 21/90, "Službeni glasnik RS" br. 16/90, 26/91 ... 67/03) utvrđeno je da se službenom tajnom smatraju podaci ili dokumenti koji su zakonom, drugim propisom

ili odlukom nadležnog organa donesenim na osnovu zakona, proglašeni službenom tajnom.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i zakona, a posebno od odredbe člana 25. stav 3. Zakona o Vladi Republike Srbije, kojim je utvrđeno da Vlada određuje koji će se podaci i materijali, pripremljeni radi razmatranja na sednicama Vlade i njenih radnih tela ili izneseni na tim sednicama, čuvati kao tajna, Ustavni sud je ocenio da je Vlada Republike Srbije bila ovlašćena da osporenim Odlukom, kojom je obrazovala navedenu Komisiju, utvrdi i da podaci koje Komisija prikupi i do kojih dođe u svom radu predstavljaju državnu tajnu. Prema tome, po oceni Ustavnog suda, osporena odredba tačke 7. Odluke nije nesaglasna s Ustavom i zakonom.

U pogledu zahteva za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene odredbe tačke I podtačke 1. Rešenja, osporeno Rešenje, po svojoj pravnoj prirodi, nije opšti već pojedinačni pravni akt, pa Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da o takvom zahtevu odlučuje.

Na osnovu iznetog, člana 19. stava 1. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-225/2003 od 01.04.2004.

Vlada Republike Srbije je Ustavom i zakonom ovlašćena za donošenje odluke o raspuštanju skupštine opštine i obrazovanju privremenog organa opštine.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o raspuštanju Skupštine opštine Priboj i obrazovanju privremenog organa opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 48/2003).

Vrhovni sud Republike Srbije Rešenjem Uzp. 2/03 od 18. 6.2003. godine oglasio se stvarno nenadležnim za rešavanje u upravnom sporu po tužbi SO Priboj radi poništaja Odluke Vlade Republike Srbije o raspuštanju Skupštine opštine Priboj i obrazovanju Privremenog organa opštine Priboj 05 br. 02-2477/2003/1 od 8. maja 2003. godine i predmet ustupio na nadležnost Ustavnom sudu Republike Srbije. U ustupljenoj inicijativi, između ostalog navodi se da su raspuštanjem Skupštine opštine Priboj i imenovanjem Privremenog organa, koji obavlja "samo poslove Skupštine opštine," ostali "nepokriveni" poslovi Izvršnog odbora Skupštine opštine Priboj i da se postavlja pitanje da li se "organi imenovani po starom zakonu mogu raspustiti po novom zakonu i umesto njih imenovati novi organi" ako po važećem zakonu takvi organi nisu propisani, s obzirom da iz odredbe člana 130. Zakona o lokalnoj samoupravi proizlazi da se odredbe ovog zakona o organima jedinica lokalne

samouprave primenjuju od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupštine jedinice lokalne samouprave.

U odgovoru Vlade Republike Srbije se ističe da je osporena Odluka doneta u skladu s Ustavom i zakonom. Naime, odredbom člana 112. stav 1. tačka 1) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. glasnik RS", broj 9/02) propisano je da se skupština jedinice lokalne samouprave može raspustiti ako skupština ne zaseda duže od tri meseca, i da je na osnovu "pouzdana utvrđene činjenice da Skupština opštine Priboj nije zasedala duže od tri meseca, niti su stvoreni izgledi da može funkcionisati u narednom periodu", zaključila da su ispunjeni zakonski uslovi za donošenje osporene Odluke. Takođe u odgovoru Vlade se navodi da se raspuštanjem Skupštine opštine i obrazovanjem Privremenog organa koji do konstituisanja skupštine jedinice lokalne samouprave obavlja poslove skupštine opštine prestaje sa radom i izvršni odbor čije članove imenuje skupština opštine.

Ustavni sud je utvrdio:

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da Vlada Republike Srbije donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona (član 90. Ustava).

Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glsnik RS", br. 5/91 i 45/93) propisano je da Vlada donosi uredbe, odluke, rešenja i zaključke (član 29. Zakona).

Odredbom člana 112. stav 1. tačka 1) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02) propisano je da se skupština jedinice lokalne samouprave može raspustiti ako skupština ne zaseda duže od tri meseca. Odredbom člana 113. Zakona propisano je da odluku o raspuštanju skupštine jedinice lokalne samouprave donosi Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove lokalne samouprave, odnosno nadležnog organa teritorijalne autonomije (stav 1.); da predsednik Narodne skupštine raspisuje izbore za odbornike u roku od tri meseca od dana raspuštanja skupštine jedinice lokalne samouprave i da se izbori neće raspisati ako je do isteka mandata odbornika skupštine jedinice lokalne samouprave ostalo manje od šest meseci (stav 3.) i da do konstituisanja skupštine jedinice lokalne samouprave poslove skupštine obavlja privremeni organ jedinice lokalne samouprave od pet članova koji obrazuje Vlada (stav 4.). Odredbom člana 128. stav 1. Zakona propisano je da danom stupanja na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02) prestaje da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), osim odredaba čl. 120. do 162. o izboru odbornika skupštine opštine, koje se primenjuju do donošenja novog zakona o izboru odbornika, a prema članu 130. Zakona odredbe tog Zakona o organima jedinice lokalne samouprave primenjuju se od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave. Prema članu 66. Zakona o lokalnim izborima ("Službeni glasnik RS", broj 33/02) odredbe čl. 120. do 162. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), koja se odnose na izbor odbornika skupštine opštine, primenjivaće se u slučaju sprovođenja dopunskih izbora za dosadašnji sastav skupština jedinica lokalne samouprave, a prestaju da važe danom raspisivanja izbora za sve odbornike skupština jedinica lokalne samouprave u Republici.

Odluku o raspuštanju skupštine opštine Priboj i obrazovanju Privremenog organa opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 48/03) donela je Vlada Republike Srbije na osnovu člana 112. stav 1. tačka 1) i člana 113. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02) i člana 29. Zakona o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93). Osporenim odlukom je

raspuštena skupština opštine Priboj i obrazovan Privremeni organ opštine Priboj za obavljanje poslova Skupštine opštine Priboj utvrđenih zakonom i Statutom opštine do sprovođenja novih izbora i konstituisanja skupštine opštine. Odlukom je predviđen sastav Privremenog organa i utvrđeno koje poslove obavlja Privremeni organ, propisan način odlučivanja ovog organa, mogućnost obrazovanja pomoćnih radnih tela i utvrđeno ovlašćenje za donošenje opštih akata.

Na osnovu Odluke o raspisivanju izbora za odbornike Skupštine opštine Priboj i predsednika opštine Priboj ("Službeni glasnik RS", broj 74/03), koju je doneo predsednik Narodne skupštine Republike Srbije, održani su u opštini Priboj novi izbori 21. septembra 2003. godine i konstituisani organi opštine u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i to: skupština opštine, predsednik opštine i opštinsko veće.

Na osnovu navedenih ustavnih i zakonskih odredbi i utvrđenih činjenica, Ustavni sud je ocenio da je osporenu Odluku donela Vlada Republike Srbije na osnovu i u postupku predviđenom odredbom člana 112. stav 1. tačka 1) i člana 113. Zakona o lokalnoj samoupravi, to se osporena Odluka odnosi i na Izvršni odbor skupštine opštine čije članove imenuje skupština opštine, koja se Odlukom raspušta. Polazeći od izloženog, Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti osporene Odluke.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-349/2003 od 15.07.2004.

4. PROPISI DRUGIH REPUBLIČKIH I
POKRAJINSKIH ORGANA

Osporenom Odlukom ne povređuju se zakonski ustanovljena prava lica na koja se ona odnosi, već se omogućuje ostvarivanje ovih prava na način i pod uslovima propisanim Zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o kriterijumima za razvrstavanje dece ometene u razvoju i načinu rada komisija za pregled dece ometene u razvoju ("Službeni glasnik SRS", broj 16/86).

Ustavnom sudu Republike Srbije upućena je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u izreci. Inicijator smatra da Vlada Republike Srbije nije postupila u skladu sa odredbama člana 90. Ustava Republike Srbije, zbog toga što nije donela novi propis koji uređuje pitanja uređena Odlukom čija je važnost istekla. Osporena Odluka doneta je na osnovu Zakona o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju koji je prestao da važi na osnovu Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", broj 50/92), a ovaj Zakon propisao je obavezu donošenja sa njim usaglašenog akta Vlade kojim se uređuje razvrstavanje dece i omladine ometene u razvoju. Mišljenja je da je nedonošenjem propisa koji bi zamenio osporenu Odluku, povređena i Konvencija OUN o pravima deteta, u pogledu priznavanja statusa i prava lica ometenih u razvoju. Zakonitost Odluke osporava se i zbog neadekvatnog određivanja vrste bolesti kao kriterijuma za utvrđivanje stepena ometenosti dece u razvoju, nepredviđanja lake mentalne ometenosti u razvoju i načina davanja ocene psihičkog razvoja deteta, i zbog toga što kategorizacija lica u Odluci ima "karakter uputa za specijalno školovanje i obrazovanje" a ne osnova za ostvarivanje drugih prava ovih lica. Ukazujući na probleme u praksi u ostvarivanju prava dece i omladine mentalno ometene u razvoju, inicijator traži tumačenje osporenog akta i drugih propisa u oblasti obrazovanja, zdravstvene, socijalne i porodičnopravne zaštite ovih lica. Predlaže da Sud naloži donošenje novog akta umesto osporene Odluke, kao i donošenje posebnog zakona kojim bi se uredila sva pitanja statusa i prava dece, omladine i odraslih duševno zaostalih lica.

U odgovoru Vlade Republike Srbije, u vezi sa navodima inicijatora, ističe se: da je osporena Odluka doneta na osnovu Zakona o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju ("Službeni glasnik RS", br. 43/84 i 18/89), koji je stupanjem na snagu Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92 i 22/2002) prestao da važi, ali Odluka je i dalje na snazi i primenjuje se, na osnovu člana 152. ovog Zakona, prema kome se propisi doneti po ranijim zakonima primenjuju do donošenja Zakonom utvrđenih propisa, ako nisu u suprotnosti sa njim; da je u članu 5. Odluke propisano da je lako mentalno ometeno ono dete koje se, radi uključivanja u aktivnu društvenu sredinu, može pod posebnim uslovima vaspitavati, obrazovati i profesionalno i radno osposobljavati i koje, po pravilu, ne postiže količnik inteligencije veći od 70; da novi Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, u sklopu reforme obrazovanja i vaspitanja uređuje i pitanje uključivanja dece sa smetnjama u razvoju u ovaj sistem, i da je na osnovu Zakona u toku priprema Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje smetnji u razvoju dece, postupku razvrstavanja

i načinu rada lekarske komisije, koja će se usaglasiti sa propisima Evropske Unije u ovoj oblasti.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio:

Osporena Odluka o kriterijumima za razvrstavanje dece ometene u razvoju i načinu rada komisija za pregled dece ometene u razvoju ("Službeni glasnik SRS", broj 16/86), doneta je na osnovu člana 21. Zakona o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju ("Službeni glasnik SRS", br. 43/84 i 18/89). Ovom Odlukom, koja je na snazi i u primeni, utvrđuju se kriterijumi za razvrstavanje dece ometene u razvoju i način rada komisija za lekarski preled dece ometene u razvoju, tako što se: odredbama čl. 1. do 6. vrši razvrstavanje dece prema vrsti i stepenu ometenosti u razvoju na telesno invalidnu decu (sa teškim i trajnim poremećajima ili oštećenjima lokomotornog sistema i teškim i trajnim telesnim deformitetima, sa teškim mišićnim oboljenjima i oštećenjima i sa teškim oblicima hroničnih oboljenja i trajnije narušenim zdravstvenim stanjem), slepu i slabovidu, gluvu i nagluvu, mentalno ometenu (lako, umereno, teže i teško) i decu višestruko ometenu u razvoju, na osnovu predviđenih zdravstvenih kriterijuma za utvrđivanje ovih smetnji u razvoju; odredbama čl. 7. do 12. propisuje se postupak i način rada komisija za pregled dece i davanja mišljenja za njihovo razvrstavanje u smislu Odluke; i odredbama čl. 13. i 14. uređuje se stupanje na snagu ove Odluke, čime prestaje da važi Odluka o kriterijumima za razvrstavanje dece ometene u razvoju ("Službeni glasnik SRS", broj 32/77).

Ustavom Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 1/90) u članu 72. stav 1. tačka 6. utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem u oblastima zdravstva, socijalne zaštite, boračke i invalidske zaštite, društvene brige o deci i omladini i obrazovanja. Prema članu 90. tač. 1. i 2. Ustava, Vlada Republike Srbije vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine, donosi uredbе, odluke i druge opšte akte za izvršavanje zakona.

Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93) propisano je da Vlada, kao organ izvršne vlasti, obavlja poslove određene Ustavom i zakonom i odgovorna je za obavljanje tih poslova Narodnoj skupštini (član 1.), i da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu s Ustavom (član 2. st. 1. i 2. Zakona).

Članom 21. Zakona o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju ("Službeni glasnik RS", br. 43/84 i 18/89), koji je predstavljao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, bilo je propisano da Izvršno veće Skupštine Socijalističke Republike Srbije utvrđuje kriterijume za razvrstavanje dece ometene u razvoju i način rada komisije. Ova odredba, kao i druge odredbe Zakona koje se odnose na osnovno obrazovanje i vaspitanje dece ometene u razvoju, prestala je da važi stupanjem na snagu Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92 i 22/2002).

Odredbama čl. 83. i 84. Zakona o osnovnoj školi propisano je: da dete ometeno u razvoju stiče osnovno obrazovanje i vaspitanje u skladu sa ovim Zakonom, i upisuje se u školu na osnovu rešenja kojim se utvrđuje vrsta i stepen ometenosti u razvoju; da su deca ometena u razvoju u smislu ovog Zakona - deca sa telesnim i čulnim oštećenjima (telesno invalidna, slepa i slabovida, gluva i nagluva), mentalno ometena (lako, umereno, teže i teško) i višestruko ometena u razvoju (sa dve i više ometenosti, autistična); da se utvrđivanje vrste i stepena ometenosti u razvoju vrši na osnovu predloga lekarske komisije. Članom 85. st. 1. do 9. Zakona utvrđeno je: da se

razvrstavanje dece vrši pre početka ili u toku sticanja osnovnog obrazovanja i vaspitanja; da se rešenjem kojim se utvrđuje vrsta i stepen ometenosti u razvoju utvrđuje zdravstvena sposobnost deteta za sticanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja i određuje vrsta škole koju će dete upisati; da ovo rešenje donosi opštinska, odnosno gradska uprava, na osnovu mišljenja komisije za pregled dece ometene u razvoju koju imenuje opštinska odnosno gradska uprava, na predlog zdravstvene ustanove sa teritorije kojoj pripada škola, a čine je lekar specijalista odgovarajuće zdravstvene grane medicine, psiholog, pedagog, defektolog i socijalni radnik; da protiv ovog rešenja, u delu koji se odnosi na ocenu zdravstvene sposobnosti deteta, roditelj ili staralac deteta, ima pravo žalbe nadležnom organu opštine, odnosno grada; da je roditelj dužan da upiše dete u školu određenu konačnim rešenjem o razvrstavanju; da opština, odnosno grad na čijoj teritoriji roditelj učenika ima prebivalište, vodi evidenciju o deci koja su razvrstana i upisana u odgovarajuću školu i snosi troškove prevoza, ishrane i smeštaja učenika, ako na području opštine nema odgovarajuće škole. Članom 87. Zakona propisano je da Vlada utvrđuje kriterijume i postupak razvrstavanja dece ometene u razvoju i način rada komisije iz člana 84. ovog Zakona, dok je članom 152. Zakona propisano, pored ostalog, da će se propisi doneti na osnovu Zakona o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine ometene u razvoju primenjivati do donošenja odgovarajućih propisa utvrđenih ovim Zakonom, ukoliko nisu u suprotnosti sa njegovim odredbama.

Nakon stupanja na snagu Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/2003 i 64/2003) 25. juna 2003. godine, navedene i druge odredbe Zakona o osnovnoj školi koje se odnose na obrazovanje i vaspitanje učenika ometenih u razvoju, ostale su na snazi (član 174. Zakona). Ovaj Zakon sadrži odredbe o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i u odnosu na lica sa smetnjama u razvoju, propisujući, pored ostalog, da ta lica imaju pravo na obrazovanje i vaspitanje koje uvažava njihove posebne obrazovne i vaspitne potrebe, u skladu sa istim i posebnim zakonom (član 4. stav 4.). Članom 153. Zakona određeno je da se podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog Zakona primenjuju ako sa njim nisu u suprotnosti, do donošenja propisa na osnovu Zakona.

Polazeći od Ustavom utvrđene funkcije Vlade da izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine, kao i odredaba čl. 87. i 152. Zakona o osnovnoj školi i člana 153. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, Sud je ocenio da je osporena Odluka, kao akt koji bliže uređuje odnose od značaja za sprovođenje odredaba zakona koje se njime izvršavaju, doneta u granicama ustavnih i zakonskih ovlašćenja. Takođe, po oceni Ustavnog suda, Odlukom se ne povređuju zakonom ustanovljena prava lica na koja se ona odnosi, već se omogućuje ostvarivanje ovih prava na način i pod uslovima propisanim zakonom, i bez obzira što je zakon na osnovu koga je osporena Odluka doneta prestao da važi, nema smetnji za njeno dalje važenje u pravnom poretku, jer odredbe Odluke nisu u suprotnosti sa odredbama važećih zakona iz odnosne oblasti.

Povodom navoda podnosioca inicijative da osporenom Odlukom nisu uređena sva pitanja vezana za ostvarivanje prava lica sa smetnjama u razvoju, Sud je utvrdio da je Odluka doneta kao propis u oblasti obrazovanja i da kao podzakonski akt ne uređuje sve, već neke aspekte vezane za ostvarivanje prava jedne kategorije ovih lica - dece ometene u razvoju, radi njihovog uključivanja u sistem obrazovanja i vaspitanja, a da se druga prava ovih lica ostvaruju na osnovu propisa iz oblasti socijalne, porodičnopravne i zdravstvene zaštite građana, i to: Zakona o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana ("Službeni glasnik RS", br.

36/91...29/2001), Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom ("Službeni glasnik RS", br. 16/2002) i Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", br. 17/92...18/2002).

U pogledu zahteva za tumačenje osporenog akta i propisa koji uređuju zaštitu mentalno zaostalih lica, Ustavni sud saglasno članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje o ovom zahtevu. Pitanja opravdanosti kriterijuma za utvrđivanje zdravstvenih smetnji predviđenih osporenom Odlukom, stručnog sadržaja i potpunosti njenih odredaba, kao i donošenja i izmene propisa u oblasti u kojoj je ovaj akt donet, vođenja zakonodavne politike i nadzora nad primenom tih propisa, koja se inicijativom pokreću, takođe izlaze iz okvira nadležnosti Ustavnog suda utvrđene članom 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-265/2003 od 27.05.2004.

Ministar finansija i ekonomije je Ustavnom i zakonom ovlašćen za donošenje akta kojim je propisao uslove u pogledu vrste stručne spreme potrebne za obavljanje poslova određenog radnog mesta, pa i za poslove inspektora u Sektoru poreske policije.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornosti Akta o unutrašnjoj organizaciji, delokrugu, organizacionim jedinicama i sistematizaciji radnih mesta u Poreskoj upravi u sastavu Ministarstva finansija i ekonomije, od 20. februara 2003. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornosti Akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u poreskoj upravi u delu u kome su utvrđeni uslovi u pogledu vrste stručne spreme za obavljanje poslova poreskog inspektora. Podnosilac inicijative je naveo da se, propisivanjem pravnog ili ekonomskog fakulteta kao jednog od uslova za obavljanje poslova inspektora, lica sa završenim fakultetom za menadžment dovode u neravnopravan položaj, jer ne mogu konkurisati za obavljanje navedenih poslova.

U odgovoru donosioca akta na navode iz inicijative, istaknuto je, pored ostalog, da je osporeni akt doneo Ministar finansija na osnovu Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji. Kako se nadležnost Poreske uprave odnosi na postupak utvrđivanja, naplate i kontrole javnih prihoda, u odgovoru je ukazano na činjenicu da je za obavljanje poslova poreskog inspektora kao poseban uslov u pogledu školske spreme predviđen ekonomski ili pravni fakultet, odnosno srednja stručna sprema ekonomskog smera.

Ustavni sud je utvrdio da je Aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Poreskoj upravi, uređen način organizovanja unutrašnjih organizacionih jedinica, njihov broj, struktura, mreža, delokrug rada, način rukovođenja organizacionim jedinicama i ukupan broj radnih mesta, posebna znanja i sposobnosti za pojedina radna mesta i broj izvršilaca u Poreskoj upravi. Za obavljanje poslova inspektora u Sektoru Poreske policije kao uslov u pogledu stručne sprema predviđena je visoka stručna sprema pravnog, ekonomskog ili informatičkog smera.

Prema članu 94. stav 5. Ustava Republike Srbije, zakonom se uređuje organizacija i nadležnost ministarstava, organa uprave u njihovom sastavu i posebnih organizacija. Na osnovu člana 167. st 1. i 4. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", broj 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 i 55/04), Poreskom upravom rukovodi direktor, a ministar finansija i ekonomije na predlog direktora Poreske uprave, pored ostalog uređuje unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u Poreskoj upravi, kojom se propisuju posebna znanja i sposobnosti za pojedina radna mesta.

Polazeći od izloženog, Ustavni sud je ocenio da je ministar finansija i ekonomije bio Ustavom i zakonom ovlašćen za donošenje osporenog akta, i da tim aktom propiše uslove u pogledu vrste stručne sprema potrebne za obavljanje poslova određenog radnog mesta, pa i poslova inspektora u Sektoru poreske policije.

Navodi podnosioca inicijative da su određeni fakulteti diskriminirani u odnosu na pravni i ekonomski fakultet prilikom propisivanja uslova za obavljanje poslova poreskog inspektora, po oceni Ustavnog suda, nisu od značaja za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti osporenog akta, imajući u vidu da je ministar finansija i ekonomije zakonom ovlašćen da Aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji odredi i vrstu školske sprema kao jedan od uslova za obavljanje navedenih poslova.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-248/2003 od 22.04.2004.

S obzirom da su u toku postupka osporeni opšti akti usaglašeni s Ustavom i zakonom stekli su se uslovi da se postupak obustavi.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Statuta o izmenama i dopunama Statuta Republičkog centra za talente iz Beograda broj 42/03 od 12. septembra 2001. godine i Poslovnika o radu i odlučivanju Skupštine Republičkog centra za talente iz Beograda broj 41/2 od 12. septembra 2001. godine.

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti: Odluke broj 41/3 kojom se konstituiše Skupština Republičkog centra za talente; Odluke broj 41/5 o razrešenju članova dosadašnjeg saziva Upravnog odbora Republičkog centra za talente; Odluke broj 41/6 o razrešenju

članova dosadašnjeg saziva Nadzornog odbora Republičkog centra za talente; Odluke broj 41/7 o razrešenju dužnosti dosadašnjeg direktora i zamenika direktora Republičkog centra za talente; Odluke broj 41/8 o imenovanju novog saziva Upravnog odbora Republičkog centra za talente; Odluke broj 41/9 o imenovanju članova novog saziva Nadzornog odbora Republičkog centra za talente i Odluke broj 41/10 o imenovanju direktora Republičkog centra za talente od 12. septembra 2001. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti akata navedenih u tač. 1. i 2. izreke. Po mišljenju podnosioca inicijative osporena akta su u suprotnosti sa čl. 15, 16, 24, 25, 26 i 27. Zakona o javnim službama i Statutom Republičkog centra za talente. Naime, konstituisanjem Skupštine, koja nije predviđena ni zakonom ni statutom kao organ upravljanja i donošenjem osporenih odluka povređen je zakon. Nadležni organ u vršenju nadzora nad zakonitošću rada nije utvrđivao niti utvrdio da Republički centar za talente ne ispunjava zakonom propisane uslove za rad ili da ne ostvaruje zakonom utvrđene ciljeve i zadatke, niti je pokrenut postupak redovne likvidacije u skladu sa zakonom, pa nije bilo ni zakonskih uslova za konstituisanje Skupštine.

U odgovoru Republičkog centra za talente iz Beograda navodi se da je Centar za razvoj naučno-tehnološkog stvaralaštva mladih Srbije osnivač Republičkog centra za talente i da je 12. oktobra 2001. godine održana Skupština osnivača na kojoj su donete odluke o izmeni osnivačkog akta i imenovanju i razrešenju organa upravljanja Republičkog centra za talente, a odluke Skupštine Republičkog centra za talente od 12. septembra 2001. godine nisu proizvele nikakvo pravno dejstvo. Pored toga je navedeno da je bivši osnivač Republičkog centra za talente Centar za razvoj naučno-tehničkog stvaralaštva mladih Srbije iz Beograda brisan iz registra društvenih organizacija, a da je Zaključkom Vlade Republike Srbije utvrđeno da su sredstva koja koristi Republički centar za talente u celini u državnoj svojini o čemu je zaključen poseban Sporazum i da je u toku usaglašavanje opštih akata sa novonastalom situacijom.

Ustavni sud je utvrdio da je 12. septembra 2001. godine Upravni odbor Republičkog centra za talente doneo osporeni Statut o izmenama i dopunama Statuta Republičkog centra za talente koji je zaveden kod Regionalnog centra za talente u Kragujevcu pod brojem 42/03. Ovim Statutom o izmenama i dopunama Statuta je, pored ostalog, predviđena Skupština kao organ Republičkog centra za talente. Skupština Republičkog centra za talente donela je 12. septembra 2001. godine osporenu Odluku kojom se konstituiše Skupština i vrši izbor predsednika i podpredsednika Skupštine. Ova Odluka je zavedena u Regionalnom centru za talente u Kragujevcu pod brojem 41/3. Poslovnik o radu i odlučivanju Skupštine Republičkog centra za talente koji je zaveden u Regionalnom centru za talente u Kragujevcu pod brojem 42/2 donela je 12. septembra 2001. godine Skupština Regionalnog centra za talente. Istog dana 12. septembra 2001. godine Skupština Republičkog centra za talente donela je osporene odluke koje su zavedene u Regionalnom centru za talente u Kragujevcu pod br. 41/5, 41/6, 41/7, 41/8, 41/9 i 41/10, a odnose se na razrešenje dosadašnjih članova organa Republičkog centra za talente (Upravnog odbora, Nadzornog odbora, direktora i zamenika direktora) i imenovanju članova novih organa i direktora.

Skupština Centra za razvoj naučno-tehničkog stvaralaštva mladih Srbije, kao osnivač Republičkog centra za talente, donela je 12. oktobra 2001. godine Odluku o izmenama i dopunama Odluke o osnivanju Republičkog centra za talente (kojom nije predviđena skupština kao organ ovog Centra) i odluke o razrešenju dosadašnjeg Upravnog odbora, Nadzornog odbora i direktora i zamenika direktora kao i odluke o imenovanju novog Upravnog odbora, Nadzornog odbora i direktora Republičkog centra za talente.

Upravni odbor Republičkog centra za talente doneo je 12. oktobra 2001. godine Statut o izmenama i dopunama Statuta Republičkog centra za talente broj 01-04-468/7. Ovaj Statut ne sadrži odredbe kao osporeni Statut od 12. septembra 2001. godine i ne predviđa Skupštinu kao organ Republičkog centra za talente, te je za osporeni Poslovnik o radu i odlučivanju i osporenu Odluku o konstituisanju Skupštine Republičkog centra za talente prestao pravni osnov.

Konačnim Rešenjem Ministarstva unutrašnjih poslova, Sekretarijata u Beogradu, Uprave pogranične policije, za strance i upravne poslove broj 212-1-75/02 od 8. novembra 2002. godine brisan je iz registra društvenih organizacija Centar za razvoj naučno-tehničkog stvaralaštva mladih Srbije.

Vlada Republike Srbije Zaključkom 05 broj 46-2274/2003 od 24. aprila 2003. godine utvrdila je da su sredstva koja koristi Republički centar za talente u celini u državnoj svojini. Prema Sporazumu o udelu državne svojine u sredstvima koje koristi Republički centar za talente, koji je sastavni deo Zaključka, Republika Srbija preuzima osnivačka odnosno upravljačka prava srazmerno udelu državnog kapitala utvrđenog ovim sporazumom, a taj deo iznosi 100% sredstava. Prema navedenom Sporazumu Republički centar za talente je dužan da uskladi sa zakonom svoje akte i poslovanje.

Sledi da osporeni akti koji su doneti 12. septembra 2001. godine nisu proizveli dejstvo i prestali su da važe 12. oktobra 2001. godine donošenjem novih akata kojima se uređuje materija koja je bila predmet regulisanja osporenih akata, a u međuvremenu u toku 2003. godine je izvršena promena osnivača Republičkog centra za talente.

Po oceni Ustavnog suda s obzirom na to da su u toku postupka osporeni opšti akti (Statut i Pravilnik) usaglašeni s Ustavom i zakonom stekli su se uslovi da se postupak obustavi na osnovu člana 25. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Po oceni Ustavnog suda osporene odluke o konstituisanju Skupštine i razrešenju i imenovanju organa Republičkog centra za talente iz tačke 2. izreke Odluke nisu opšta pravna akta koja podležu ustavno-sudskoj kontroli prema članu 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 4), člana 25. stav 1. i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-220/2001 od 19.02.2004.

Osporenim Pravilnikom se, saglasno zakonskim ovlaštenjima, bliže određuje krug korisnika poreske mere izuzimanja od plaćanja poreza na primanja po osnovu stipendije i kredita učenika i studenata.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba člana 7. stav 1. i člana 8. Pravilnika o ostvarivanju prava na poreska izuzimanja za primanja po osnovu pomoći zbog uništenja ili oštećenja imovine, organizovane socijalne i humanitarne pomoći, stipendija i kredita učenika i studenata, hranarina sportista amatera i prava na poresko oslobođenje za primanja po osnovu solidarne pomoći za slučaj bolesti ("Službeni glasnik RS", broj 31/01).

Inicijativom Saveza računovođa i revizora Srbije zatražena je ocena zakonitosti odredaba člana 7. stav 1. i člana 8. Pravilnika navedenog u izreci. Po mišljenju inicijatora, odredba člana 8. tačka 2. Pravilnika, kojom je propisano da se pravo na poresko izuzimanje po osnovu stipendije i kredita ne može ostvariti za stipendije i kredite koji se isplaćuju učenicima koji pohađaju osnovnu školu (obavezno osnovno obrazovanje), nesaglasna je odredbi člana 9. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", br. 24/01 i 80/02), kojom je utvrđeno da se ne plaća porez na dohodak građana na primanja ostvarena po osnovu stipendija i kredita učenika i studenata - u mesečnom iznosu do 3.000 dinara.

Ministarstvo finansija Republike Srbije, u odgovoru ističe da se odredbom člana 9. stav 1. tačka 12) Zakona o porezu na dohodak građana ne definiše pojam stipendija i kredita učenika i studenata, s obzirom da to i nije predmet uređenja poreskog zakona, već Zakona o učeničkom i studentskom standardu ("Službeni glasnik RS", br. 81/92, 49/93, 53/93, 67/93 i 48/94), koji pojam stipendija i kredita vezuje samo za redovne učenike srednjih škola, te se osporenom odredbom člana 8. tačka 2. Pravilnika samo "deklariše zakonsko uređenje tog pitanja".

Osporenom odredbom člana 7. Pravilnika predviđeno je da se poresko izuzimanje na primanja po osnovu stipendija i kredita ostvaruje do zakonom propisanog iznosa za stipendije i kredite koji se učenicima srednjih škola i studentima viših škola i fakulteta isplaćuju po ugovoru: 1) u skladu sa zakonom kojim se uređuje učenički standard u Republici Srbiji; 2) od strane davalaca, u čiju delatnost, pored ostalog, spada i stimulisanje, odnosno pomoć u školovanju učenika i studenata (državne organizacije i institucije, nevladine organizacije, dobrotvorne i druge organizacije, fondacije, fondovi, zadužbine i dr.); 3) od strane preduzeća i drugih pravnih lica, odnosno preduzetnika, u funkciji rešavanja i obezbeđivanja njihovih kadrovskih potreba, dok se osporenom odredbom člana 8. utvrđuje da se pravo na poresko izuzimanje po osnovu kredita ne može ostvarivati za stipendije i kredite koji se isplaćuju: 1) licima koja su zaposlena kod davaoca stipendija ili kredita; 2) učenicima koji pohađaju osnovnu školu (obavezno osnovno obrazovanje).

Zakonom o učeničkom i studentskom standardu određeno da je učenički i studentski standard organizovana delatnost kojom se stvaraju materijalni i drugi uslovi za sticanje obrazovanja, radi obezbeđivanja kadrovskih potreba društva (član 1. stav 1.), dok je članom 10. Zakona propisano da pravo na učenički kredit imaju redovni učenici srednjih škola koji se školuju za deficitarna zanimanja, na

osnovu konkursa i koji imaju zaključen ugovor sa preduzećem ili ustanovom o korišćenju kredita (stav 1.), da listu deficitarnih zanimanja utvrđuje Vlada Republike Srbije (stav 2), te da pravo na učeničku stipendiju imaju redovni učenici srednjih škola koji postignu odličan uspeh tokom školovanja, na osnovu konkursa (član 12. stav 1).

Odredbom člana 32. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da je školovanje svakom dostupno pod jednakim uslovima (stav 1.), da je osnovno školovanje obavezno (stav 2.), kao i da za redovno školovanje koje se finansira iz javnih prihoda, građani ne plaćaju školarinu (stav 3.), dok je odredbom člana 68. stav 1. određeno da sredstva za ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava građana i zakonom utvrđenog opšteg interesa u oblastima zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, boračke i invalidske zaštite, društvene brige o deci i drugih oblika socijalne sigurnosti, obrazovanja, nauke, kulture, kao i u drugim oblastima koje su utvrđene zakonom, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, a odredbom člana 72. stav 1. tačka 6. propisano je da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

Po oceni Ustavnog suda, osporene odredbe Pravilnika nisu u nesaglasnosti sa odredbom člana 9. stav 1. tačka 12) Zakona o porezu na dohodak građana, prema kojoj se porez na dohodak građana ne plaća na primanja ostvarena po osnovu stipendija i kredita učenika i studenata. Navedena odredba Zakona izraz je poreske politike koja se ostvaruje kroz izuzimanje određenih primanja od oporezivanja. Određivanje kruga lica u oblasti učeničkog i studentskog standarda, čija su primanja, na osnovu navedene odredbe Zakona o porezu na dohodak građana, izuzeta od oporezivanja, u osporenim odredbama Pravilnika izvršeno je saglasno Zakonu o učeničkom i studentskom standardu. Naime, Pravilnikom se, saglasno odredbama navedenih zakona, samo bliže određuje krug korisnika ove poreske mere.

Celishodnost poreske politike i mera koje su propisane u cilju ostvarivanja te politike, Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje, saglasno odredbi člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-24/2004 od 20.05.2004.

Rešenje o pokretanju postupka za razrešenje sudije predstavlja akt pokretanja postupka kojim se ne odlučuje meritorno o predmetu postupka, dok je mogućnost za podnošenje prigovora predviđena protiv rešenja o udaljenju sudije, čime je obezbeđeno Ustavom zajemčeno pravo na pravnu zaštitu

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 14. stav 3. Poslovnika Velikog personalnog veća ("Službeni glasnik RS", broj 41/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti člana 14. stav 3. Poslovnika navedenog u izreci, kojom je određeno da se protiv rešenja o pokretanju postupka za razrešenje sudije ne može uložiti prigovor. Osporena odredba je, prema navodima inicijatora, u suprotnosti s odredbom člana 22. stav 2. Ustava Republike Srbije, prema kojoj je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

U odgovoru Vrhovnog suda, kao donosioca osporenog Poslovnika, navedeno je da osporena odredba člana 14. stav 3. Poslovnika nije u suprotnosti s odredbama Zakona o sudijama ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001, 42/2002, 60/2002, 17/2003, 25/2003, 27/2003, 29/2004, 35/2004 i 44/2004), na osnovu kojih je predmetni podzakonski akt donet, kao ni sa odredbom člana 22. stav 2. Ustava Republike Srbije, s obzirom da se rešenjem Velikog personalnog veća iz člana 14. stav 1. Poslovnika samo pokreće postupak za razrešenje sudije, ali se njime ne rešava o pravu sudije ili o nekom njegovom interesu zasnovanom na zakonu.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je da je Poslovníkom, pored ostalog, uređen i postupak za razrešenje sudije i propisano da postupak pokreće predsednik suda, predsednik neposredno višeg suda ili predsednik Vrhovnog suda Srbije, kao i da, ako u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka, veće ne donese odluku o utvrđivanju razloga za razrešenje, odluku će doneti Opšta sednica u narednom roku od 30 dana, a članovima veća prestaje mandat (član 13.). Odredbom člana 14. st. 1. i 2. Poslovnika predviđeno je da rešenje o pokretanju postupka mora biti obrazloženo i da se dostavlja Veću i sudiji čije se razrešenje traži, dok je osporenim stavom 3. ovog člana predviđeno da se protiv ovog rešenja ne može uložiti prigovor.

Članom 12. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (st. 1. i 4.). Odredbom člana 22. Ustava predviđeno je da, svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim organom ili bilo kojim organom ili organizacijom, kao i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (st. 1. i 2.).

Saglasno odredbi člana 73. stav 1. tačka 10. Ustava, Narodna skupština, bira i razrešava predsednika i sudije Vrhovnog suda i drugih sudova. Odredbom člana 101. st. 3. i 4. Ustava, utvrđeno je da sudija ne može biti razrešen dužnosti, osim kad je osuđen za krivično delo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čini nepodobnim za vršenje sudijske funkcije, kad nestručno i nesavesno obavlja sudijsku funkciju ili kad trajno izgubi radnu sposobnost za vršenje sudijske funkcije, kao i da Vrhovni sud, u skladu sa zakonom, utvrđuje postojanje razloga za prestanak sudijske funkcije, odnosno za razrešenje sudije, i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Odredbom člana 36. Zakona o sudijama predviđeno je da se u Vrhovnom sudu ustanovljava Veliko personalno veće i da odlučuje o zakonom

određenim pitanjima položaja sudija, a odredbom člana 9. Zakona, da sudiju i predsednika suda bira i o prestanku njihove dužnosti odlučuje Narodna skupština (stav 1.). Odredbom člana 12. Zakona, predviđeno je da se sudija udaljuje sa dužnosti kad mu je određen pritvor, kao i da sudija može biti udaljen sa dužnosti kad je pokrenut postupak za njegovo razrešenje ili krivični postupak za delo zbog koga može biti razrešen. Prema članu 15. stav 1. Zakona na odluku o udaljenju, sudija ima pravo prigovora Velikom personalnom veću, u roku od tri dana.

Odredbom člana 58. st. 1. i 2. Zakona o sudijama, utvrđeno je da Veliko personalno veće može u postupku za razrešenje, zbog nesavesnog ili nestručnog vršenja dužnosti sudiji izreći meru upozorenja ili meru uklanjanja iz suda, od jednog meseca do jedne godine, na koju sudija ima pravo prigovora Opštoj sednici, u roku od osam dana, dok, saglasno odredbi člana 59. Zakona, sudija ima pravo da odmah bude obavešten o razlozima za pokretanje postupka, da se upozna s predmetom i pratećom dokumentacijom, tokom postupka i izveštajem sudije izvestioca i da sam ili preko zastupnika pruži objašnjenja i dokaze za svoje tvrdnje, koje može usmeno da izloži pred Velikim personalnim većem i Opštom sednicom.

Polazeći od iznetog, Ustavni sud je utvrdio da rešenje o pokretanju postupka za razrešenje sudije predstavlja akt pokretanja postupka kojim se ne odlučuje meritorno o predmetu postupka, već otvara procesna mogućnost za prikupljanje činjenica od značaja za donošenje odluke o postojanju razloga za razrešenje sudije. Kada je reč o posledicama po radnopravni status sudije za čije je razrešenje postupak pokrenut, po oceni Ustavnog suda obezbeđena je odgovarajuća pravna zaštita. Naime, u odredbama čl. 12. i 58. Zakona o sudijama, koje predviđaju mogućnost donošenja rešenja o udaljenju sudije, usled pokretanja postupka za njegovo razrešenje, obezbeđeno je pravo na prigovor na ta rešenja, iz čega proizlazi da se osporenim odredbom člana 14. stav 3. Poslovnika ne dira u ustavno pravo na pravnu zaštitu, zajemčeno odredbom 22. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-194/2004 od 15.07.2004.

Propisivanje da dnevica ne pripada licima kojima je vršenje službenih poslova van mesta svog redovnog zaposlenja utvrđeno aktom o sistematizaciji, osim vozačima koji, po potrebi službe, na pismeni nalog starešine organa idu na službeno putovanje nije nesaglasno sa Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 1. tačke 1. st. 2. i 3. Odluke o izmenama Odluke o naknadama i drugim primanjima imenovanih, postavljenih i zaposlenih lica u pokrajinskim organima, organizacijama, službama i direkcijama ("Službeni list APV", broj 16/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke navedene u izreci. Inicijator ističe da je osporenim odredbom člana 1. tačka 1. stav 2. Odluke neovlašćeno ukinuto pravo na dnevnicu zaposlenima kojima je vršenje službenih poslova van mesta redovnog zaposlenja utvrđeno aktom o sistematizaciji. Imajući u vidu da se uslovi i način ostvarivanja pojedinih prava građana utvrđuju zakonom, kao i da je pravo zaposlenih na naknadu troškova za vreme provedeno na službenom putu predviđeno odredbom člana 89. stav 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01), inicijator smatra da donosilac osporene Odluke nije mogao svojim opštim aktom da ukine navedeno pravo. Osporenim odredbom Odluke povredena je, po mišljenju inicijatora, i odredba člana 41. stav 2. tačka 2) Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 i 31/01), kojom je predviđeno pravo zaposlenih na dnevnicu za službeno putovanje u zemlji. Podnosilac inicijative ističe da su osporenim Odlukom inspektori dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na druga lica zaposlena u pokrajinskim organima uprave koja ostvaruju pravo na dnevnicu što je protivno odredbama člana 13. Ustava Republike Srbije.

Izvršno veće AP Vojvodine je u odgovoru istaklo da je osporena Odluka prestala da važi 8. maja 2003. godine kada je stupila na snagu Odluka o naknadama i drugim primanjima imenovanih, postavljenih i zaposlenih lica u pokrajinskim organima, organizacijama, službama i direkcijama ("Službeni list APV", broj 6/2003). Donosilac osporenog akta ističe da zaposlena lica ostvaruju pravo na odgovarajuće naknade za ishranu u toku rada i za ishranu na službenom putu, saglasno odredbama Odluke o platama imenovanih, postavljenih i zaposlenih lica u pokrajinskim organima, organizacijama, službama i direkcijama ("Službeni list APV", broj 6/2003) i Opšteg kolektivnog ugovora. S obzirom na izneto, donosilac osporenog akta smatra da dnevnicu pripadaju samo zaposlenima koji su upućeni da obave određeni službeni posao van mesta svog redovnog zaposlenja. Priznavanje prava na dnevnicu zaposlenima kojima je vršenje službenih poslova van mesta redovnog zaposlenja utvrđeno aktom o sistematizaciji predstavljalo bi, po mišljenju Izvršnog veća AP Vojvodine, isplatu navedene naknade u dvostrukom iznosu.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Odluku donelo Izvršno veće Autonomne Pokrajine Vojvodine 2. oktobra 2002. godine, pozivom na odredbe čl. 89., 90. i 117. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) i odredbe člana 25. stav 1. Odluke o organizaciji i načinu rada Izvršnog veća Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", br. 10/92, 12/92, 1/95 i 3/02).

Saglasno odredbi člana 21. Odluke o naknadama i drugim primanjima imenovanih, postavljenih i zaposlenih lica u pokrajinskim organima, organizacijama, službama i direkcijama ("Službeni list APV", broj 6/03), danom njenog stupanja na snagu, tj. 8. maja 2003. godine, prestala je da važi osporena Odluka.

Članom 109. stav 1. tačka 5. Ustava propisano je da autonomna pokrajina, preko svojih organa, obrazuje organe, organizacije i službe autonomne pokrajine i uređuje njihovu organizaciju i rad.

Odredbom člana 63. Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine ("Službeni glasnik RS", br. 6/02), utvrđeno je da će autonomna pokrajina svojim propisom utvrditi organizaciju i delokrug pokrajinskih organa u roku od mesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 3. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o organizaciji i načinu rada Izvršnog veća Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV",

broj 3/02), izmenjen je član 25. stav 2. Odluke o organizaciji i načinu rada Izvršnog veća Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", br. 10/92, 12/92 i 1/95) i utvrđeno je da se odlukom Izvršnog veća uređuje, pored ostalog, način utvrđivanja plata, dodataka, naknada i ostalih primanja za imenovana, postavljena i zaposlena lica u pokrajinskim organima.

S obzirom na izneto, Ustavni sud je utvrdio da je Izvršno veće AP Vojvodine donelo osporenu Odluku u granicama ovlašćenja utvrđenih Ustavom, Zakonom i Odlukom o organizaciji i načinu njegovog rada.

Osporenim odredbom člana 1. tačka 1. stav 2. Odluke utvrđeno je da dnevnicu ne pripada licima kojima je vršenje službenih poslova van mesta svog redovnog zaposlenja utvrđeno aktom o sistematizaciji, dok je osporenim odredbom tačke 1. stav 3. navedenog člana Odluke propisano da vozači koji po potrebi službe na pismeni zahtev starešine organa, a po nalogu ovlašćenog lica idu na službeno putovanje, ostvaruju pravo na dnevnicu.

Uvidom u priložene Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u pokrajinskom sekretarijatu za energetiku i mineralne sirovine broj 021-00001/2002; u pokrajinskom sekretarijatu za obrazovanje i kulturu broj 106-021-00014/2003-03 i u Službi za opšte i zajedničke poslove pokrajinskih organa broj 021-00001/2002, Ustavni sud je utvrdio da navedenim Pravilnicima nije propisano da inspektori i vozači vrše službene poslove van mesta svog redovnog zaposlenja.

Odredbama člana 12. st. 1. i 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

Članom 89. stav 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) propisano je da zaposleni ima pravo, pored ostalog, i na naknadu troškova za vreme provedeno na službenom putu u zemlji, u visini utvrđenoj opštim aktom ili ugovorom o radu

Prema odredbi člana 41. stav 2. tačka 2) Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 i 31/01), ako nije na drugi način obezbeđeno podmirenje povećanih troškova koji su u funkciji izvršenja poslova, a koji imaju karakter poslovnih rashoda, poslodavac je dužan da zaposlenom obezbedi naknadu za ishranu na službenom putu (dnevnice za službeno putovanje u zemlji)-u visini od 5% prosečne mesečne zarade po zaposlenom u privredi Republike, prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike, s tim što se putni troškovi priznaju u celini prema priloženom računu, a troškovi noćenja do iznosa cene u hotelu "A" ili "B" kategorije.

Iz navedenih odredaba Zakona o radu i Opšteg kolektivnog ugovora proizlazi, po oceni Suda, da je poslodavac ovlašćen da, uzimajući u obzir prirodu poslova i radnih zadataka određenog radnog mesta, utvrdi koji su to poslovi čije se obavljanje van mesta redovnog zaposlenja smatraju službenim putovanjem i za koje bi zaposlena lica ostvarila pravo na odgovarajuću dnevnicu.

S obzirom na izneto Ustavni sud je ocenio da osporenim odredbama Odluke nije povređeno načelo o jednakosti građana u pravima i dužnostima iz člana 13. Ustava, jer se uslovi pod kojima se moglo ostvariti pravo na naknadu troškova, propisani Odlukom, podjednako odnose na sva lica zaposlena u pokrajinskim organima, organizacijama, službama i direkcijama. Ocena ustavnosti i zakonitosti osporenih

odredaba Odluke u odnosu na Opšti kolektivni ugovor, kao i ocena primene osporene Odluke, nije u nadležnosti Ustavnog suda, koja je utvrđena članom 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-447/2003 od 11.03.2004.

S obzirom da su određene obaveze emitera u vreme predizborne kampanje propisane zakonom, donosilac osporenog uputstva nije prekoračio zakonska ovlašćenja, propisujući određena pravila postupanja pojedinih i svih emitera u predizbornoj kampanji

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakovitosti Opšte obavezujućeg uputstva radio i televizijskim stanicama (emiterima) za ponašanje u predizbornoj kampanji za parlamentarne izbore 2003. godine, koje je doneo Savet Republičke radiodifuzne agencije 1. decembra 2003. godine.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje donetih na osnovu Uputstva iz tačke 1.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu zakonitosti Uputstva navedenog u izreci. Predlagač navodi da osporeno Uputstvo nije saglasno sa Zakonom o radiodifuziji jer je doneto pre davanja saglasnosti Narodne skupštine Republike Srbije na statut Agencije kojim se uređuje način objavljivanja opštih akata i sadržina pečata Agencije. Iz tog razloga, po mišljenju predlagača, pravni subjektivitet Agencije, do stupanja na snagu Statuta, ograničen je na radnje neophodne za početak rada Agencije. Takođe, smatra da je Savet Republičke radiodifuzne agencije donošenjem osporenog Uputstva preuzeo ovlašćenja predstavnika Javnog preduzeća RTS, Vlade Republike Srbije, političkih stranaka koje imaju poslanike u Narodnoj skupštini i nadzornog odbora, koja su propisana odredbama člana 5, čl. 48. do 51. i čl. 99. i 100. Zakona o izboru narodnih poslanika, koji je kada se radi o izboru narodnih poslanika *lex specialis* u odnosu na Zakon o radiodifuziji. Predložio je da Sud donese privremenu meru kojom će obustaviti primenu osporenog Uputstva.

Republička radiodifuzna agencija u odgovoru navodi da je Agencija osnovana Zakonom o radiodifuziji, da je na osnovu Zakona stekla svojstvo pravnog lica i da je odredbom člana 116. stav 6. Zakona propisano da počinje sa radom danom konstituisanja Saveta i da, prema tome, statut nije "najviši akt" Agencije. Ističe da je odredbom člana 12. stav 5. Zakona propisano da Agencija donosi opšte obavezujuća uputstva radi bližeg uređivanja pitanja koja se odnose na sadržaj programa, nezavisno od prakse emitera, da se ta uputstva prema odredbi člana 12. stav 7. Zakona objavljuju i da je je Savet osporeno Uputstvo objavio u dnevnom listu "Politika" od 5. decembra 2003. godine, kroz saopštenje koje su preneli svi glavni elektronski i većina

štampanih medija i na internet sajtu Agencije. Navodi da Agencija na osnovu člana 8. stav 1. tačka 6. Zakona vrši nadzor nad radom emitera, da nadzor na osnovu člana 13. Zakona vrši stalno i da održavanje parlamentarnih izbora ne može biti osnov za stavljanje van snage Zakonom utvrđene obaveze i prava Agencije. Polazeći od toga da nadzorni odbor, prema Zakonu o izboru narodnih poslanika, nije obrazovan za izbore održane 28. decembra 2003. godine, Agencija nije ni imala od koga da "preuzme" ovlašćenja propisana tim Zakonom, a prema tumačenju Republičke izborne komisije Agencija je bila ovlašćena da vrši nadzor nad radom emitera u toku održavanja izbora. Smatra da predlog za donošenje privremene mere nema pravnog osnova s obzirom da je vreme primene Uputstva isteklo 28. decembra 2003. godine i da Agencija na osnovu tog akta nije ni preduzimala nikakve pravne radnje.

Ustavni sud je utvrdio da osporeno Uputstvo sadrži određena pravila ponašanja emitera u predizbornoj kampanji za parlamentarne izbore 2003. godine koja se odnose na: javni radiodifuzni servis (RTS) i radio i televizijske stanice lokalnih i regionalnih zajednica (opštinske i gradske stanice); komercijalne radio i televizijske stanice i sve radio i televizijske stanice (emitere), kao i Zakonom određena ovlašćenja Agencije. Prestalo je da važi 28. decembra 2003. godine.

Republička radiodifuzna agencija osnovana je Zakonom o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", broj 42/2002), kao samostalna odnosno nezavisna organizacija koja vrši javna ovlašćenja u skladu sa Zakonom i propisima donetim na osnovu tog Zakona (član 6.). Odredbama člana 7. Zakona propisano je da Agencija ima svojstvo pravnog lica i da je organ Agencije Savet koji donosi sve odluke o pitanjima iz njene nadležnosti. Prema članu 12. Zakona opšte obavezujuće uputstvo Agencija donosi radi bližeg uređivanja određenih pitanja koja se odnose na sadržaj programa, nezavisno od postojeće prakse emitera i ono se objavljuje na način predviđen statutom Agencije. Odredbama člana 33. Zakona propisano je da Savet donosi statut Agencije na koji saglasnost daje Narodna skupština Republike Srbije i da opšta akta Savet donosi dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova. Odredbama člana 116. Zakona propisano je da će se Savet Agencije konstituisati u roku od 15 dana od dana izbora članova Saveta (stav 1) i da Agencija počinje sa radom danom konstituisanja Saveta (stav 6.).

Iz navedenih odredaba Zakona proizlazi da je Agencija osnovana Zakonom, da ima svojstvo pravnog lica po samom Zakonu i da počinje sa radom od dana konstituisanja Saveta.

Zakonom su propisani i nadležnost Saveta za donošenje opšte obavezujućih uputstava, postupak donošenja tih akata, kao i obaveza njihovog objavljivanja.

Po oceni Suda, iz navedenih i drugih odredaba Zakona o radiodifuziji sledi da donošenje i stupanje na snagu statuta kojim se uređuje način objavljivanja opštih akata i sadržina pečata Agencije nije uslov koji isključuje mogućnost da Savet Agencije, kao organ utvrđen Zakonom, donosi i objavljuje akte iz svoje nadležnosti određene Zakonom.

Odredbom člana 120. Ustava utvrđeno je da opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupa na snagu. Ustav, prema navedenoj odredbi, kao uslov za stupanje na snagu opšteg akta utvrđuje obavezu njegovog objavljivanja, a Agencija je osporeno Uputstvo objavila na više načina (u dnevnom listu "Politika" od 5. decembra 2003. godine, na internet sajtu dr.) i time ga učinila dostupnim emiterima na koje se odnosi. Objavljivanje osporenog akta pre stupanja na snagu statuta, po

oceni Suda, nije nesaglasno sa Zakonom, s obzirom da je odredbom člana 12. stav 7. Zakona propisano da se ti akti objavljuju, a statutom se, prema navedenoj odredbi Zakona, uređuje način njihovog objavljivanja. U tom smislu, objavljivanje osporenog Uputstva, a da prethodno nije određen način njegovog objavljivanja, po oceni Suda, može se postaviti kao pitanje saglasnosti opšteg akta Agencije sa statutom, što Ustavni sud na osnovu člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

Osporeno uputstvo doneto je na osnovu člana 12. Zakona o radiodifuziji, kojim je propisano ovlašćenje Agencije da donosi opšteobavezujuća uputstva za emitere radi efikasnog sprovođenja radiodifuzne politike u Republici Srbiji. Odredbama člana 3. Zakona određena su načela za regulisanje odnosa u oblasti radiodifuzije, koja se, pored ostalog, odnose na punu afirmaciju građanskih prava i sloboda, a posebno slobode izražavanja i pluralizma mišljenja. Odredbama člana 21. Zakona propisano je da se Agencija stara da programi emitera ne sadrže informacije kojima se podstiče diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog različite političke opredeljenosti ili zbog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji i dr.. Članom 68. Zakona propisane su opšte obaveze emitera u odnosu na programske sadržaje, a prema odredbi člana 78. tačka 6) Zakona, nosioci javnog radiodifuznog servisa dužni su da u vreme predizborne kampanje obezbede besplatno i ravnomerno emitovanje promocije političkih stranaka, koalicija i kandidata koji imaju prihvaćene izborne liste na odgovarajućim izborima. Zakon zabranjuje reklamiranje političkih organizacija van predizborne kampanje, a u toku predizborne kampanje emiteri su obavezni da registrovanim političkim strankama, koalicijama i kandidatima obezbede jednaku zastupljenost (član 106. i član 109. stav 3. Zakona). Zakon zabranjuje političkim strankama i drugim političkim organizacijama da budu sponzori radiodifuznih programa (član 110. stav 2.), i zabranjuje sponzorisanje vesti ili programa koji se bave aktuelnim političkim događajima (član 112. stav 2.). Republička radiodifuzna agencija, na osnovu člana 8. stav 1. tač. 2. i 6. Zakona, vrši kontrolu i stara se o doslednoj primeni odredaba Zakona o radiodifuziji i vrši nadzor nad radom emitera, a kontrola rada emitera, prema članu 10. Zakona, obuhvata kontrolu rada u pogledu dosledne primene i afirmisanja načela na kojima se zasniva regulisanje odnosa u oblasti radiodifuzije i u izvršavanju drugih obaveza koje emiteri imaju po odredbama tog Zakona.

Zakonom o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", br. 35/2000, 57/2003, 72/2003 i 18/2004), propisano je pravo građana da preko sredstava javnog obaveštavanja budu obavešteni o izbornim programima i aktivnostima podnosilaca izbornih lista, kao i o kandidatima sa izbornih lista i obaveza sredstava javnog obaveštavanja da obezbede ravnopravnost u obaveštavanju o svim podnosiocima izbornih lista i kandidata sa tih lista (član 5.); pravo podnosilaca izbornih lista da u javnim glasilima obaveštavaju građane o programima i aktivnostima, kao i o predloženim kandidatima (član 48); obaveza organizacija koje emituju radio i televizijski program, da od dana raspisivanja izbora obezbede predstavljanje podnosilaca izbornih lista i kandidata sa tih lista (član 49). Odredbama člana 51. Zakona propisano je da se sporazumom po dva predstavnika Javnog preduzeća čiji je osnivač Republika, Vlade Republike Srbije i političkih stranaka koje imaju poslanike u Narodnoj skupštini, utvrđuje broj i trajanje emisija za predstavljanje političkih stranaka, političkih organizacija, odnosno grupa građana koje nameravaju da učestvuju na izborima i da sredstva javnog obaveštavanja uz učešće predstavnika osnivača i podnosilaca izbornih lista, utvrđuju bliža pravila za predstavljanje podnosilaca izbornih lista, izbornih programa i kandidata sa izbornih lista (član 51).

Opšti nadzor nad postupcima političkih stranaka, kandidata i sredstava javnog obaveštavanja, u toku izbornih aktivnosti, prema odredbama člana 99. Zakona sprovodi nadzorni odbor, a nadležnosti nadzornog odbora određene su odredbama člana 100. Zakona, prema kojima Odbor, pored ostalog, kontroliše postupanje sredstava javnog obaveštavanja u primeni odredaba Zakona koje se odnose na obezbeđivanje ravnopravnih uslova za predstavljanje podnosilaca izbornih lista i kandidata sa izbornih lista i dr.

Iz navedenih odredaba zakona, po oceni Suda, proizlazi da su određene obaveze emitera u vreme predizborne kampanje propisane i Zakonom o izboru narodnih poslanika i Zakonom o radiodifuziji i da odgovarajuću kontrolu rada emitera, prema tim zakonima, vrše i nadzorni odbor, a stalno, pa i u vreme predizborne kampanje i Republička radiodifuzna agencija.

Osporenim Uputstvom nisu utvrđeni broj i trajanje emisija za predstavljanje učesnika izbora, niti su utvrđena bliža pravila za predstavljanje podnosilaca izbornih lista, izbornih programa i kandidata sa izbornih lista iz člana 51. Zakona o izboru narodnih poslanika. Tim aktom, po oceni Suda, propisana su određena pravila postupanja pojedinih i svih emitera koja se odnose na sadržaj programa o predizbornim aktivnostima i izveštavanje o toku izbora, odnosno obaveze emitera koje proizlaze iz odgovarajućih odredaba Zakona o radiodifuziji. Kontrolu rada emitera u pogledu dosledne primene načela na kojima se zasniva regulisanje odnosa u oblasti radiodifuzije i u izvršavanju drugih obaveza koje emiteri imaju po odredbama tog Zakona, nadležna je da vrši Republička radiodifuzna agencija.

Navodi predlagača da za parlamentarne izbore održane 28. decembra 2003. godine nije obrazovan nadzorni odbor, da nisu određena bliža pravila predstavljanja političkih stranaka, broj i vreme trajanja predizbornih emisija, da je Republička izborna komisija odredila odgovarajuću nadležnost Republičke radiodifuzne agencije u vreme održavanja tih izbora, odnose se na primenu Zakona o izboru narodnih poslanika, koju Ustavni sud, na osnovu člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje.

Zahtev za donošenje privremene mere za odlaganje primene osporenog Uputstva, Ustavni sud je odbacio, s obzirom da je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je na osnovu člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-477/2003 od 08.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 51/2004)

Republički zavod za zdravstveno osiguranje ovlašćen je da opštim aktom bliže uredi način i uslove pod kojima se ostvaruje korišćenje zdravstvene zaštite i druga prava iz zdravstvenog osiguranja.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti čl. 2. i 3. i člana 4. poglavlje III Uputstva o bližim medicinskim kriterijumima za upućivanje korisnika zdravstvene zaštite u stacionarne zdravstvene organizacije za specijalizovanu rehabilitaciju («Službeni glasnik SRS», br.42/82, 54/83 i 7/ 86).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti čl. 31. do 38. Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja («Službeni glasnik RS», broj 44/99).

3. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti čl. 13. i 14. Odluke o sadržini i obimu zdravstvene zaštite («Službeni glasnik RS», broj 44/99).

4. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Rešenja UP II-02/1 broj:54. 1- 807/00 koje je doneo Republički zavod za zdravstveno osiguranje-Beograd.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba akata navedenih u tač. 1. do 3. izreke i Rešenja iz tačke 4. izreke. Prema navodima inicijatora, primenom osporenih akata Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje, Beograd, od strane prvostepene i drugostepene lekarske komisije obrazovane od strane tog Zavoda, uskraćeno je njegovo pravo na zdravstvenu rehabilitaciju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja u ustanovi za specijalizovanu rehabilitaciju za lečenje dijabetesa, koje mu pripada na osnovu zakona.

U odgovoru Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje na navode iz inicijative, ističe se da su osporeni akti doneti u okviru i na osnovu ovlašćenja sadržanih u Zakonu o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96,46/98, 54/99, 29/01, 18/2002 i 80/2002).

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Ustav Republike Srbije utvrđuje da svako ima pravo na zaštitu zdravlja kao i da deca, trudnice i stara lica imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, kad to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu, a druga lica pod uslovima utvrđenim zakonom (član 30.), da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, prava za slučaj trudnoće, porođaja, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice – pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.), da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti kao i sistem u oblasti zdravstva (član 72. stav 1. tač. 4. i 6).

Zakonom o zdravstvenom osiguranju određeno je da Republički zavod za zdravstveno osiguranje bliže uređuje obim, sadržinu i standarde zdravstvene zaštite koja obuhvata medicinsku rehabilitaciju u ambulantno– polikliničkim i stacionarnim uslovima (član 19. st. 1.i 3.), utvrđuje indikacije za korišćenje medicinske rehabilitacije u zdravstvenim ustanovama koje obavljaju specijalizovanu rehabilitaciju (član 19. stav 4), kao i bliže uslove i način korišćenja zdravstvene zaštite i ostvarivanja drugih prava iz zdravstvenog osiguranja (član 64. stav 2.), da se

u postupku ostvarivanja prava utvrđenim ovim zakonom primenjuju odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ako tim zakonom nije drugačije određeno (član 67. stav1.), da o pravima utvrđenim ovim zakonom u prvom stepenu rešava filijala Zavoda, a u drugom stepenu Zavod (član 67. stav2.), da se protiv konačnog akta filijale Zavoda, odnosno Zavoda kojim je odlučeno o pravu iz zdravstvenog osiguranja ne može voditi upravni spor (član 68. stav1.), da se može tražiti zaštita tog prava pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana prijema te odluke (član 68. stav 2.), te da u određivanju načina korišćenja zdravstvene zaštite i ocenjivanju medicinske opravdanosti ostvarivanja pojedinih vidova zdravstvene zaštite učestvuju stručno – medicinski organi (lekar, lekarska komisija i drugostepena lekarska komisija) (član 72.), a članom 134. Zakona određeno je da će se do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovog zakona, primenjivati postojeći podzakonski akti, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Osporenim odredbama Uputstva iz tačke 1. izreke, koje je doneo Izvršni odbor Skupštine Republičke samoupravne interesne zajednice zdravstvene zaštite – Beograd, određena je dokumentacija za ostvarivanje prava na specijalizovanu rehabilitaciju koju je potrebno podneti uz predlog lekara (član 2.), taksativno su utvrđene opšte kontraindikacije radi kojih se korisnik zdravstvene zaštite ne može uputiti u ove ustanove (član 3.), i utvrđeni bliži medicinski kriterijumi i uslovi koji treba da budu ispunjeni za upućivanje korisnika u navedene ustanove za endokrino-metabolična oboljenja u slučaju juvenilnog dijabetesa melitusa koji zahteva terapiju insulinom i u slučaju novootkrivenog dijabetesa koji zahteva terapiju insulinom do 6 meseci po prijavi registru sa utvrđenim laboratorijskim ispitivanjima, funkcijskim testovima i mišljenjem oftalmologa (član 4. poglavlje III).

Polazeći od navedenih odredaba člana 19. stav 3. Zakona, Ustavni sud je utvrdio da su osporenim odredbama Uputstva uređena pitanja u granicama navedenog zakonskog ovlašćenja .

Osporenim odredbama čl. 31. do 38. Pravilnika iz tačke 2. izreke, određeni su bliži uslovi i način ostvarivanja prava na lečenje u stacionarnim zdravstvenim ustanovama za specijalizovanu rehabilitaciju (podnošenje predloga od strane izabranog lekara lekarskoj komisiji, rad i odlučivanje lekarske komisije, dostavljanje odluke komisije, način izjavljivanja prigovora dugostepenoj lekarskoj komisiji, način korišćenja odobrene rehabilitacije i dr.).

Polazeći od navedenih odredaba člana 64.stav 2. Zakona, Ustavni sud je ocenio da je Republički zavod za zdravstveno osiguranje ovlašćen da opštim aktom bliže uredi način i uslove pod kojima se ostvaruje korišćenje zdravstvene zaštite i druga prava iz zdravstvenog osiguranja , te da su osporene odredbe Pravilnika donete u granicama navedenog zakonskog ovlašćenja.

Saglasnost osporenih odredaba akata iz tač. 1. i 2. izreke sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju istovremeno je uslov njihove ustavnosti u smislu člana 119. Ustava, koji je prema oceni Ustavnog suda ispunjen.

Ustavni sud je utvrdio da su osporene odredbe Odluke iz tačke 3. izreke koje, saglasno članu 19. st 1. i 4. Zakona, bliže uređuju obim i sadržinu specijalizovane rehabilitacije u ustanovi za specijalizovanu rehabilitaciju, (isključivo kao nastavak bolničkog lečenja, neposredno posle akutnih oboljenja, stanja i povreda kada se funkcionalne smetnje ne mogu ublažiti i otkloniti opštom rehabilitacijom), već bile predmet ocene u Rešenju Ustavnog suda broj IV 193/99 od 23. novembra 2000. godine . Imajući u vidu da se u konkretnom slučaju radi o zahtevu za ocenjivanje ustavnosti odredaba akta o kojima je Ustavni sud odlučivao, a iz novih

navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je u ovom delu odbacio inicijativu.

Ustavni sud Republike Srbije prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje o ustavnosti pojedinačnih pravnih akata, pa je inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Rešenja iz tačke 4. izreke odbacio.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 4, člana 47. tač 3. i 6., Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br.32/91 i 67/ 93), Sud je doneo rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-75/2001 od 15.01.2004.

Upravni odbor Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje ovlašćen je da opštim aktom utvrdi stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje na propisane osnovice, uz prethodnu saglasnost Vlade Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 8. tačka 1) Odluke o stopama doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje ("Službeni glasnik RS", broj 31/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 8. tačka 1) Odluke o stopama doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje. Inicijator nije naveo razloge osporavanja navedene odredbe Odluke.

U odgovoru donosioca osporenog akta ističe se da su Zakonom o zdravstvenom osiguranju uređena prava iz zdravstvenog osiguranja zaposlenih i drugih građana obuhvaćenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem, organizacija i finansiranje zdravstvenog osiguranja, kao i da su kao osiguranici utvrđeni i osnivači, odnosno vlasnici preduzeća koji u njima nisu zasnovali radni odnos, ako nisu osigurani po drugom osnovu, a utvrđena je i osnovica na koju navedeni osiguranici plaćaju doprinos. Takođe se navodi i da je osporeni akt donet na osnovu odredbe člana 100. stav 1. tačka 6. Zakona o zdravstvenom osiguranju, da je osporenim odredbom utvrđeno da navedena kategorija osiguranika plaća doprinos u visini od 14,40%, kao i da je osporena odredba u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju.

Osporenim odredbom člana 8. tačka 1) Odluke o stopama doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje utvrđeno je da doprinos po stopi od 14,40% plaćaju osiguranici iz člana 8. stav 1. tačka 8) Zakona - osnivači, odnosno vlasnici preduzeća

koji u njima nisu zasnovali radni odnos i vlasnici, odnosno osnivači radnje, koji u njima obavljaju određene poslove, ako nisu osigurani po drugom osnovu.

Ustav Republike Srbije utvrđuje da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi i pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.), kao i da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.).

Zakonom o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92,26/93,25/96,46/98,54/99,29/2001 i 18/2002) utvrđeno je da se sredstva za ostvarivanje prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja obezbeđuju doprinosom za zdravstveno osiguranje i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom, kao i da doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje plaćaju osiguranici i poslodavci, u skladu sa zakonom (član 5. st. 1. i 2.), da su obavezno osigurana lica (osiguranici) osnivači, odnosno vlasnici preduzeća koji u njima nisu zasnovali radni odnos i vlasnici, odnosno osnivači radnje, koji u njima obavljaju određene poslove, ako nisu osigurani po drugom osnovu (član 8. stav 1. tačka 8)), da Upravni odbor Zavoda utvrđuje stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje, u skladu sa ovim zakonom (član 100. stav 1. tačka 6)), da osiguranici iz člana 8. stav 1. ovog zakona, poslodavci i drugi uplatioci doprinosa plaćaju doprinos u skladu sa ovim zakonom (član 108. stav 1.), kao i da stope po kojima se plaća doprinos na propisane osnovice utvrđuje Zavod, uz prethodnu saglasnost Vlade Republike Srbije i da su stope proporcionalne (član 108p. st. 1. i 2.).

Iz navedenog proizilazi da je Upravni odbor Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje ovlašćen da svojim opštim aktom utvrdi stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje na propisane osnovice, uz prethodnu saglasnost Vlade Republike Srbije koju je, u konkretnom slučaju, Vlada dala. Istovremeno, autonomno utvrđujući osporenim odredbom Odluke da osiguranici iz člana 8. stav 1. tačka 8) Zakona o zdravstvenom osiguranju, dakle, osnivači, odnosno vlasnici preduzeća koji u njima nisu zasnovali radni odnos i vlasnici, odnosno osnivači radnje, koji u njima obavljaju određene poslove, ako nisu osigurani po drugom osnovu, plaćaju doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje po stopi od 14,40%, donosilac osporenog akta je postupio u skladu s Ustavom i zakonom uz poštovanje zakonom utvrđene obaveze da stope moraju biti proporcionalne.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-436/2003 od 22.01.2004.

5. PROPISI GRADOVA I OPŠTINA

a) Opština i grad

Ovlašćenja opština u pogledu uređivanja poslovnog prostora u državnoj svojini ne obuhvataju mogućnost određivanja posebnog položaja bivših vlasnika, jer se pitanja denacionalizacije i prav bivših vlasnika nacionalizovane imovine uređuju samo zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe čl. 2. i 3. Odluke o davanju imovine na korišćenje, upravljanje i raspolaganje ("Opštinski službeni glasnik", broj 9/01), koju je donela Skupština opštine Ivanjica nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti čl. 1, 4. i 5. Odluke navedene u tački 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je anonimna inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o davanju imovine na korišćenje, upravljanje i raspolaganje, koju je donela Skupština opštine Ivanjica na sednici održanoj 30. marta 2001. godine. Podnosilac inicijative nije naveo razloge zbog kojih dovodi u pitanje ustavnost i zakonitost osporene Odluke.

U odgovoru Sekretara Skupštine opštine Ivanjica navodi se da je osporena Odluka na snazi, da nije menjana, ni dopunjavana.

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da se osporenim Odlukom uređuje izdavanje imovine opštine Ivanjica koja se nalazi u njenoj svojini ili je na korišćenju, upravljanju i raspolaganju (član 1.). Imovina (poslovni prostor) Opštine daje se na korišćenje političkim strankama, udruženjima građana i društvenim neprofitabilnim organizacijama, bez naknade, na vremenski period od najduže jedne godine (član 2.). Odlukom je takođe, predviđeno da se, do donošenja zakona o denacionalizaciji, bivšim vlasnicima daje bez naknade, na privremeno korišćenje, imovina koja je opštini Ivanjica dodeljena primenom Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ("Službeni list FNRJ", broj 52/58). Ranijim vlasnikom, smatra se zakupac koji dokaže da je bio vlasnik poslovnog prostora pre njegovog prelaska u društvenu svojinu (član 3.).

Članom 4. osporene Odluke određeno je da se imovina Opštine ili javnih preduzeća stečena kupovinom, poklonom, legatom ili drugim pravnim putem daje u zakup putem javnog nadmetanja, odnosno neposrednom pogodbom (stav 1.), što će se bliže regulisati pravilnikom (stav 2.).

Odredbom člana 5. Odluke određeno je njeno stupanje na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Opštinskom službenom glasniku".

Iako koristi termin "imovina" iz sadržane Odluke se, po oceni Suda, vidi da je u pitanju poslovni prostor koji se svrstava u tri kategorije: poslovni prostor

koji je u državnu svojinu unet na osnovu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta", poslovni prostor stečen pravnim poslom i poslovni prostor koji je postao društvena svojina po drugim osnovama. U zavisnosti od toga kojoj kategoriji pripada, određeni su uslovi za sticanje prava korišćenja, odnosno prava zakupa poslovnog prostora, a predviđena je i mogućnost sticanja prava privremenog korišćenja, odnosno zakupa poslovnog prostora bez naknade. Odluka predviđa davanje u zakup poslovnog prostora po tržišnim uslovima - javnim nadmetanjem, odnosno neposrednom pogodbom.

Prema članu 52. Ustava Republike Srbije, svako je dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom. Odredbom člana 113. Ustava određeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, između ostalog uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Prema članu 18. tačka 8. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) opština, odnosno grad u izvornom delokrugu uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora kojim upravlja i utvrđuje visinu naknade za njegovo korišćenje. Članom 78. tačka 8. Zakona, određeno je da prihod od davanja u zakup, odnosno na korišćenje nepokretnosti u državnoj svojini, koje koriste jedinice lokalne samouprave, ustanove i druge organizacije čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, predstavlja izvorni javni prihod.

Raspolaganje nepokretnostima u državnoj svojini, prema članu 5. stav 2. Zakona o sredstvima u svojini Republike ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 i 44/99), jeste i njihovo davanje na korišćenje, odnosno u zakup. Prema članu 8. stav 3. Zakona, o davanju na korišćenje, odnosno u zakup nepokretnosti, koje koriste organi teritorijalnih jedinica, odlučuje organ utvrđen zakonom, odnosno statutom teritorijalne jedinice, uz saglasnost Republičke direkcije za imovinu Republike Srbije.

Zakonom o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik R", br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01), propisano je da se visina javnih prihoda utvrđuje zakonom, odnosno aktom nadležnog organa u skladu sa zakonom (član 8.); da se javnim prihodom smatraju i prihodi od prodaje i davanja u zakup, odnosno na korišćenje nepokretnosti i pokretnih stvari u državnoj svojini (član 17. tačka 4); da za finansiranje javnih rashoda budžetu opštine, grada, odnosno grada Beograda pripadaju i javni prihodi od davanja u zakup, odnosno na korišćenje nepokretnosti u državnoj svojini (član 25. stav 1. tačka 3. alineja 5.). Zakonom je takođe, propisano da se zakonom, mogu uvoditi samo oni javni prihodi koji su ustanovljeni ovim zakonom, kao i to da se poreski podsticaji (oslobođenja, olakšice, poreski krediti i dr.), kao i ostali elementi sistema i politike javnih prihoda ustanovljeni na osnovu ovog zakona, mogu uvoditi samo zakonima kojima se uvodi odgovarajući javni prihod (član 2. Zakona).

S obzirom na to da navedenim zakonima nije data mogućnost da opština uvodi olakšice i oslobođenja od obaveza plaćanja naknade, odnosno zakupnine za poslovni prostor, Sud je ocenio da je Skupština opštine Ivanjica prekoračila zakonsko ovlašćenje kad je odredbama člana 2. i 3. osporene Odluke oslobodila od obaveze plaćanja naknade političke stranke, udruženja građana, društvene neprofitabilne organizacije i bivše vlasnike nacionalizovanih poslovnih prostorija, pa je odlučio kao u tački 1. izreke.

Prema članu 1. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije, sredstva u državnoj svojini su, pored ostalog i sredstva koja su, u skladu sa zakonom, stečena, odnosno koja steknu organi i organizacije jedinice teritorijalne autonomije i

lokalne samouprave (tačka 2. alineja 2), kao i stvari izgrađene, odnosno pribavljene sredstvima u državnoj svojini (tačka 3.).

Članom 59. Ustava određeno je da se svojinska prava i obaveze na sredstvima u državnoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju zakonom. Prema članu 62. Ustava, fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njenoj prirodi i nameni, u skladu sa zakonom, a prema članu 72. stav 1. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine.

Iz navedenih ustavnih odredaba proizlazi da se samo zakonom mogu propisivati uslovi i postupak pretvaranja državne svojine u druge oblike svojine, kao i da se samo zakonom mogu uređivati svojinska ovlašćenja na sredstvima u državnoj svojini. Uređivanje korišćenja poslovnog prostora u državnoj svojini Ustav i zakoni prepuštaju opštini, što podrazumeva i propisivanje postupka i način davanja u zakup poslovnih prostorija, kao i određivanje visine zakupnine. Ovo izvorno ovlašćenje lokalne samouprave međutim, ne uključuje i pravo opštine da uređuje svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini, jer je to materija iz isključive nadležnosti zakonodavca. To znači da opština nije ovlašćena da određuje poseban status nepokretnosti prema načinu na koji je ona ušla u državnu svojinu, niti da određuje posebne uslove raspolaganja sredstvima koja su u državnu svojinu preneti propisima o nacionalizaciji. Pomenutim izvornim ovlašćenjima opštine, u pogledu uređivanja poslovnog prostora u državnoj svojini, nije obuhvaćena ni mogućnost određivanja posebnog položaja bivših vlasnika nacionalizovanih nepokretnosti, jer se pitanja denacionalizacije i prava bivših vlasnika nacionalizovane imovine može uređivati samo zakonom, pa stoga Opština Ivanjica nije mogla svojim opštim aktom da prejdicira eventualna zakonska rešenja, niti da određuje definiciju zakonskih pojmova kao što su "vlasnik", "bivši vlasnik" i sl. Iz navedenih razloga, Ustavni sud je utvrdio neustavnost člana 3. Odluke Skupštine opštine Ivanjica.

Odredbe čl. 1. i 4. Osporene Odluke u saglasnosti su sa članom 18. tačka 8. Zakona o lokalnoj samoupravi i članom 8. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije, a član 5. Odluke u saglasnosti je sa članom 120. Ustava, pa je Sud odlučio da inicijativu u ovom delu ne prihvati.

Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe čl. 2. i 3. Odluke Skupštine opštine Ivanjica navedene u tački 1. izreke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-100/2003 od 29.01.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)

Skupština opštine je ovlašćena da svojom odlukom uredi obeležavanje određenog dana koji je od istorijskog, kulturnog i drugog značaja za opštinu, način obeležavanja tog dana i druga pitanja, kao i da tu odluku stavi van snage.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o stavljanju van snage Odluke o obeležavanju Dana oslobođenja Kovina od Austrougarske vlasti 12. novembra 1918. godine ("Službeni list opština Smederevo i Kovin" broj 6/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u izreci. U predlogu se ističe da su kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke označeni član 80. stav 1. tačka 32. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/09 i 27/01) i član 29. stav 1. tačka 36. Statuta opštine Kovin ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", broj 16/2001), a kako ti propisi u vreme donošenja osporene Odluke nisu više bili na snazi, predlagač smatra da je osporena Odluka suprotna Ustavu odnosno zakonu.

Donosilac akta u odgovoru navodi da odredbe Zakona i Statuta, koje su navedene kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, nisu prestale da važe stupanjem na snagu novog Zakona o lokalnoj samoupravi i novog Statuta, jer je članom 130. novog Zakona propisano da će se odredbe tog Zakona o organima jedinice lokalne samouprave primenjivati od sprovođenja narednih izbora za odbornike jedinica lokalne samouprave, a članom 89. novog Statuta propisano je da stupanjem na snagu tog Statuta prestaje da važi raniji Statut, osim odredaba koje se odnose na organe opštine i Opštinsku upravu, a koje će se primenjivati do sprovođenja narednih izbora za odbornike Skupština opštine.

Ustavni sud Republike Srbije je utvrdio da je osporenu Odluku o stavljanju van snage Odluke o obeležavanju Dana oslobođenja Kovina od Austrougarske vlasti 12. novembra 1918. godine ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", broj 6/2003) donela Skupština opštine Kovin, 24. aprila 2003. godine, s pozivom na odredbe člana 80. stav 1. tačka 32. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/09 i 27/01) i člana 29. stav 1. tačka 36. Statuta opštine Kovin ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", br. 9/99, 10/2000, 12/2001 i 16/2001). Osporenom Odlukom propisano je da se stavlja van snage Odluka o obeležavanju Dana oslobođenja Kovina od Austrougarske vlasti 12. novembra 1918. godine ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", broj 6/2000), kojom je bilo uređeno obeležavanje Dana oslobođenja, način obeležavanja, organizacija i pokroviteljstvo.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 8. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skadu sa zakonom, obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, kao i statutom opštine.

Odredbom člana 3. stav 1. Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) utvrđeno je da u poslovima izvornog delokruga, jedinica lokalne samouprave donosi propise samostalno, u skladu sa svojim pravima i dužnostima utvrđenim Ustavom, zakonom, drugim propisom i statutom. Odredbama

člana 18. Zakona taksativno su utvrđeni poslovi koji spadaju u izvorni delokrug opštine, a tačkom 35) ovog člana utvrđeno je i da opština obavlja i druge poslove od neposrednog interesa za građane, u skladu s Ustavom, zakonom i statutom. Odredbom člana 130. stav 1. Zakona propisano je da će se odredbe tog zakona o organima jedinice lokalne samouprave primenjivati od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave. Odredbom člana 80. stav 1. tačka 32. ranije važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/09 i 27/01) utvrđeno je da skupština opštine, pored taksativno navedenih poslova, u skladu sa zakonom obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom opštine.

Odrdbom člana 29. tačka 36. Statuta opštine Kovin ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", br. 9/99, 10/2000, 12/2001 i 16/2001) propisano je da Skupština opštine, pored taksativno navedenih poslova, obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i ovim statutom. Navedeni Statut prestao je da važi stupanjem na snagu novog Statuta opštine Kovin ("Službeni list opština Smederevo i Kovin", br. 6/2002 i 19/02). Odredbom člana 89. novog Statuta propisano je da njegovim stupanjem na snagu prestaje da važi raniji Statut osim odredaba koje se odnose na organe opštine i opštinsku upravu, a koje će se primenjivati do sprovođenja narednih izbora za odbornike Skupštine opštine.

Polazeći od navednih ustavnih i zakonskih odredaba, prema oceni Ustavnog suda, Skupština opštine Kovin je bila ovlašćena da donese Odluku kojom će urediti obeležavanje određenog dana koji je od istorijskog, kulturnog i drugog značaja za opštinu, način obeležavanja tog dana, organizaciju, pokroviteljstvo, kao i druga pitanja u vezi sa tim, kao i da tu Odluku stavi van snage, što je Skupština opštine i učinila donošenjem osporene Odluke.

Navodi inicijatora da je pogrešno označen pravni osnov za donošenje osporene Odluke, nisu od uticaja na odlučivanje u ovom predmetu, jer Ustavni sud odlučuje o postojanju pravnog osnova za donošenje osporenog akta, nezavisno od toga kako je označen od donosioca akta.

Na osnovu iznetog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)
 IY-364/2003 od 22.07.2004.

Ovlašćenje Sekretarijata za imovinsko-pravne i građevinske poslove da odlučuju po žalbama na pojedinačne akte organa gradskih opština u skladu je sa zakonom, jer se to ovlašćenje može vršiti samo u slučajevima utvrđenim zakonom, što je osporenom odlukom izričiti navedeno.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti člana 13. stav 1. Odluke o gradskoj upravi ("Službeni list grada Beograda", broj 8/97, 13/97, 7/98, 9/98, 3/00, 21/02, 27/02, 10/03 i 15/03).

Ustavnom sudu je podneta inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti člana 13. stav 1. Odluke o gradskoj upravi. U predstavi se navodi da je osporena odredba Odluke nezakonita u delu koji propisuje generalno ovlašćenje Sekretarijata za imovinsko pravne i građevinske poslove grada Beograda da vrši poslove drugostepenog organa na teritoriji Grada, u postupku protiv upravnih akata opštinskih organa uprave nadležnih za građevinske poslove. Po mišljenju inicijatora osporenom odredbom Odluke, Skupština grada Beograda je prekoračila ovlašćenja iz člana 27a. Zakona o izgradnji objekata, prema kome gradski organ uprave može da odlučuje u drugom stepenu samo kad su u pitanju individualni stambeni objekti, pomoćni objekti, nadziđivanje zgrada i pretvaranje zajedničkih delova zgrada u stambeni i poslovni prostor.

U odgovoru Komisije za propise Skupštine grada Beograda navodi se da su osporenim Odlukom definisane samo vrste (grupe) poslova koje obavljaju gradski organi uprave, a da su konkretni poslovi tih organa određeni zakonom, Statutom Grada i drugim propisima. Ističe se da je članom 24. i 27.a. Zakona o izgradnji objekata, koji je bio na snazi u vreme podnošenja inicijative, bilo određeno u kojim slučajevima gradska opština rešava u prvom stepenu pa se ovlašćenje Sekretarijata za imovinsko pravne i građevinske poslove da odlučuje u drugom stepenu odnosi samo na te slučajeve. Prema navodima iz odgovora, Gradskom organu uprave nije dato generalno ovlašćenje da rešava po žalbi protiv pojedinačnih akata organa uprave gradskih opština, jer ni opštinski organi nemaju generalno ovlašćenje za rešavanje u svim upravnim stvarima u oblasti izgradnje objekata.

Ustavni sud je utvrdio da je odredba člana 13. stav 1. Odluke, koja je predmet ocene Ustavnog suda, sadržana u članu 2. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o gradskoj upravi iz 1998. godine ("Službeni list grada Beograda", broj 7/98), a osporena je u delu koji glasi:

"Sekretarijat za imovinsko-pravne i građevinske poslove u građevinskoj oblasti... vrši poslove drugostepenog upravnog organa na teritoriji Grada u postupku pokrenutom protiv upravnih akata opštinskih organa uprave nadležnih za građevinske poslove i poslove građevinske inspekcije i druge poslove u ovoj oblasti u skladu sa zakonom, Statutom grada i drugim propisima."

Navedenom odredbom Odluke utvrđeno je, na opšti način, ovlašćenje gradskog organa uprave da odlučuje u drugom stepenu po žalbi na pojedinačne pravne akte organa uprave gradskih opština u građevinskoj oblasti, bez preciznog određivanja o kojim aktima je reč. Isto ovlašćenje Sekretarijata za imovinsko-pravne poslove sadržano je i u članu 3. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o gradskoj upravi iz 2003. godine ("Službeni list grada Beograda", broj 15/03), kojim su izvršene izmene člana 13. stav 1. Odluke.

Osporena odredba člana 13. stav 1. Odluke doneta je na osnovu Zakona o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 16/97 i 43/01), koji je u članu 27a. propisivao da po žalbi na rešenje opštinske uprave, koje se donosi na osnovu ovog zakona, rešava nadležno ministarstvo (stav 1.) Gradu Beogradu bilo je povereno rešavanje po žalbi protiv prvostepenog rešenja donetog za izgradnju i rekonstrukciju, dogradnju i adaptaciju pojedinačnih individualnih stambenih objekata, pomoćnih objekata i nadziđivanje i pretvaranje zajedničkih delova stambene, odnosno stambeno-poslovne zgrade u stambeni prostor (stav 2.). Članom 49. Zakona bilo je povereno opštini, gradu, odnosno Gradu Beogradu vršenje inspeksijskog nadzora nad izgradnjom objekata za koje izdaju građevinsku dozvolu na osnovu ovog zakona.

Zakon o izgradnji objekata prestao je da važi na osnovu člana 175. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03). Članom 95. stav 1. ovog Zakona propisano je da po žalbi na rešenje opštinske uprave, koje se donosi na osnovu ovog zakona, rešava Ministarstvo, a stavom 3. istog člana poverava se gradu Beogradu rešavanje po žalbi protiv prvostepenog rešenja donetog za izgradnju i rekonstrukciju objekata do 800m² bruto površine i pretvaranje zajedničkih prostorija u stambeni, odnosno poslovni prostor, na području grada Beograda. Članom 137. stav 4. Zakona poverava se opštini, odnosno gradu, odnosno gradu Beogradu vršenje inspekcijskog nadzora nad izgradnjom objekata za koje izdaju odobrenje za izgradnju na osnovu ovog zakona.

Navedenim zakonskim odredbama određena je nadležnost Ministarstva da rešava po žalbama na rešenja koja donose opštinske uprave u oblasti izgradnje objekata. Deo ove nadležnosti Zakonom je prenet gradu Beogradu i to u slučajevima koji su taksativno navedeni. Na isti način Zakonom je povereno opštini, odnosno gradu, odnosno gradu Beogradu vršenje inspekcijskog nadzora nad izgradnjom objekata za koje izdaju odobrenje za izgradnju. S obzirom na to da je nadležnost organa za odlučivanje po žalbi na pojedinačne pravne akte opštinskih organa uprave uređena Zakonom, kao i da zakonodavac nije dao ovlašćenje lokalnoj samoupravi da reguliše ovu materiju, Ustavni sud je utvrdio da je osporenim odredbom člana 13. stav 1. Odluke, u skladu sa Zakonom, na opšti način, određeno ovlašćenje Sekretarijata za imovinsko pravne i građevinske poslove da odlučuje po žalbama na pojedinačne akte organa gradskih opština, jer se to ovlašćenje može vršiti samo u slučajevima utvrđenim Zakonom, što je u Odluci izričito i navedeno.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-133/2003 od 19.02.2004.

Imajući u vidu da ni Zakonom o lokalnoj samoupravi ni osporenim Statutom nije predviđen prestanak rada organa opštine obrazovanih u skladu sa zakonom i statutom koji su prestali da važe, niti promena njihove organizacije i rada, osporena odredba statuta nije nesaglasna s Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 88. Statuta opštine Kruševac ("Službeni list opštine Kruševac", broj 3/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 88. Statuta opštine Kruševac ("Službeni list opštine Kruševac", broj 3/2002). Po mišljenju podnosioca

inicijative osporena odredba člana 88. Statuta koja utvrđuje prestanak važenja Statuta Opštine Kruševac ("Službeni list opštine Kruševac", br. 7/98, 6/99 i 3/2000) ima za posledicu ukidanje pravnog osnova za postojanje i rad svih zatečenih organa opštine, s obzirom da stavlja van snage Statut kojim su oni ustanovljeni.

U odgovoru Skupštine opštine Kruševac se navodi da je osporeni Statut donet u skladu sa obavezom iz člana 129. Zakona o lokalnoj samoupravi prema kojoj su opštine bile dužne da svoje statute i druge opšte akte usaglase sa odredbama ovog Zakona, u roku od tri meseca od dana njegovog stupanja na snagu. U odgovoru se ukazuje na to da je članom 86. Statuta kojim je predviđeno da će se odredbe ovog Statuta o organima opštine primenjivati od sprovođenja narednih izbora što je u skladu sa odredbama čl. 128. i 130. Zakona o lokalnoj samoupravi, te zaključuje da član 88. Statuta nema za posledicu suspendovanje organa.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio osporeni Statut Opštine Kruševac donela je Skupština opštine Kruševac na sednici 6. juna 2002. godine, objavljen je u "Službenom listu opštine Kruševac", broj 3/2002 od 6. juna 2002. godine, i stupio je na snagu 14. juna 2002. godine. Statut je donet na osnovu odredaba čl. 10., 17. i 30 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002). Odredbom člana 86. Statuta predviđeno je da će se odredbe Statuta o organima opštine primenjivati od sprovođenja narednih izbora za odbornike Skupštine opštine. U osporenoj odredbi člana 88. Statuta propisano je da danom stupanja na snagu Statuta prestaje da važi Statut opštine Kruševac ("Službeni list opštine Kruševac", br. 7/98, 6/99 i 3/2000).

Odredbama člana 113. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije izvršavanje je povereno opštini; obezbeđuje izvršavanje propisa i opštih akata opštine; obrazuje organe, organizacije i službe za potrebe opštine i uređuje njihovu organizaciju i rad (stav 1. tač. 6. i 7) kao i to da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom (stav 2.). Odredba člana 115. Ustava utvrđuje da opština ima statut kojim se, na osnovu Ustava i zakona uređuju poslovi opštine i organizacija i rad organa opštine, kao i druga pitanja od interesa za opštinu i određuje da Statut donosi skupština opštine.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) predviđeno je u članu 1. stav 2. da se lokalna samouprava ostvaruje u opštini, gradu i gradu Beogradu (jedinice lokalne samouprave). Organi opštine propisani su odredbama od člana 25. do člana 44. Zakona, a opštinska uprava uređena je odredbama člana 48. do člana 63. Zakona. Prelaznim i završnim odredbama Zakona predviđeno je u članu 128. stav 1. da danom stupanja na snagu Zakona (6. marta 2003. godine) prestaje da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 4/99 i 27/01), osim odredaba čl. 120. do 162. o izboru odbornika skupštine opštine, koje će se primenjivati do donošenja novog zakona o izboru odbornika. U članu 129. Zakona predviđeno je da će opštine svoje statute i druge opšte akte uskladiti sa odredbama Zakona roku od tri meseca od stupanja na snagu Zakona (rok je istekao 6. juna 2003. godine). Prema članu 130. stav 1. odredbe Zakona o organima jedinice lokalne samouprave, primenjivaće se od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave.

Iz navedenih odredaba čl. 129. i 130. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi, sledi da je stupanjem na snagu tog Zakona uspostavljena obaveza za opštine, da u ostavljenom roku izvrše usklađivanje statuta sa njegovim odredbama. Kako Zakonom nije propisan nikakav izuzetak u pogledu odredaba ili odnosa koji se

imaju uskladiti, to su predmet usklađivanja svi odnosi koji su predmet novog zakonskog uređivanja, pa i sistem organa jedinica lokalne samouprave. Pošto je istovremeno sa tako definisanom obavezom usklađivanja, Zakonom propisano da će se njegove odredbe o novoj organizaciji organa lokalne samouprave primenjivati od sprovođenja narednih izbora za odbornike skupštine opštine, sledi da je smisao i cilj ovog zakonskog rešenja bio da se blagovremeno tj. pre nastupanja uslova za konstituisanje organa lokalne samouprave po odredbama ovog Zakona, obezbede i u statutima opština, odgovarajuće pretpostavke za to. Stoga, po oceni Suda, Zakonom propisana i oročena obaveza usklađivanja statuta opštine sa odredbama Zakona koje su u odloženoj primeni ne menja pravni položaj zatečenih organa lokalne samouprave niti takvo dejstvo ima donošenje statuta opštine koje se vrši u tom postupku usklađivanja.

Imajući u vidu da Zakonom o lokalnoj samoupravi ni osporenim Statutom nije predviđen prestanak rada organa opštine obrazovanih u skladu sa Zakonom i Statutom koji su prestali da važe niti obaveza promene njihove organizacije i rada, osporena odredba člana 88. Statuta po oceni Ustavnog suda nije nesaglasna s Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-234/2002 od 29.01.2004.

b) Urbanizam i građevinsko zemljište

Forma akta koji sadrži nalaz i mišljenje Komisije za urbanističke planove, a koji čini jedan od elemenata bitnih za postupak donošenja plana nije od uticaja na zakonitost postupka donošenja plana u celini.

Urbanistički projekat kao samostalni akt je, prema odredbama tada važećeg zakona, predstavljao odgovarajuću vrstu urbanističkog plana na osnovu koga se izdaje urbanistička dozvola.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o donošenju Plana detaljne regulacije kompleksa benzinske stanice "Bagrdan" u okviru kompleksa "Bagrdanski tesnac", ("Opštinski službeni glasnik", broj 15/2003), koju je donela Skupština opštine Jagodina.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta odnosno radnje preduzete na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o donošenju plana detaljne regulacije kompleksa benzinske

stanice "Bagrdan" u okviru kompleksa "Bagrdanski tesnac" ("Opštinski službeni glasnik", broj 15/2003). Ustavnost i zakonitost Odluke osporava se iz razloga što se njome, po mišljenju predlagača, menja postojeći urbanistički plan na osnovu kojeg je predlagač dobio potrebnu dokumentaciju za izgradnju benzinske pumpe, kao i iz razloga što je, u pogledu sadržaja Odluka u suprotnosti sa odredbama Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora autoputa E-75-deonica Beograd-Niš. Naime, predlagač navodi da je, na osnovu Urbanističke uređajne osnove tranzitno-turističkog i rekreativnog centra "Bagrdanski tesnac" i Rešenja o utvrđivanju uslova za uređenje prostora za izgradnju I faze tranzitno-turističkog i rekreativnog centra "Bagrdanski tesnac" na Autoputu Beograd-Niš, dostavio Ministarstvu za urbanizam i građevine Nacrt urbanističko-tehničkih uslova za izgradnju benzinske pumpe, sa zahtevom za izdavanje urbanističke dozvole, međutim informisan je da se svi zahtevi obustavljaju do usvajanja Prostornog plana koridora autoputa E-75. Skupština opštine Jagodina je, po usvajanju Prostornog plana, nastavila postupak izmene urbanističkog plana i donela osporenu Odluku, koja je po mišljenju predlagača, u pogledu sadržaja (vrste benzinske pumpe, njene lokacije i stacionaže) u suprotnosti sa Prostornim planom područja infrastrukturnog koridora E-75 deonica Beograd-Niš. U toku postupka dostavljen je zapisnik o inspekcijskoj proveri Plana detaljne regulacije kompleksa benzinske stanice "Bagrdan" u okviru kompleksa "Bagrdanski tesnac", Republičkog urbanističkog inspektora br. 350-01-01728/2003-10 od 1. novembra 2003. godine. Zatražena je privremena mera obustave izvršenja pojedinačnih akata i radnji na osnovu osporene Odluke.

U odgovoru donosioca akta izložen je i dokumentovan postupak pripreme i donošenja osporenog Plana, koji je započeo u vreme važenja Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", broj 44/95), a završen u skladu sa odredbama Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003). Donosilac akta navodi da je postupak pripreme i donošenja osporenog Plana izvršen u skladu sa zakonom, a u saglasnosti sa instrukcijama Ministarstva za urbanizam i građevine. Dostavljen je odgovor na zapisnik Republičkog urbanističkog inspektora upućen Ministru urbanizma i građevina povodom nalaza i mišljenja iznetog u Zapisniku o inspekcijskoj proveru plana detaljne regulacije kompleksa benzinske stanice "Bagrdan" u okviru kompleksa "Bagrdanski tesnac".

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Članom 113. stav 1. tačka 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da opština, preko svojih organa u skladu sa zakonom donosi, između ostalog, i urbanistički plan.

Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", broj 44/95), urbanistička uređajna osnova nije bila predviđena kao vrsta urbanističkog plana. Prelaznim i završnim odredbama Zakona, bilo je propisano da se prostorni i urbanistički planovi doneti do stupanja na snagu zakona, primenjuju u delovima koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i planovima donetim na osnovu ovog zakona. (član 70. stav 1.), kao i to da će se, do donošenja odgovarajućeg prostornog, odnosno urbanističkog plana sa elementima na osnovu kojih se može izdati urbanistička dozvola u skladu sa ovim zakonom, urbanistička dozvola za objekte na području izvan naselja, koji nisu namenjeni stanovanju ili poljoprivredi, izdavati na osnovu urbanističkog projekta koji sadrži i analizu uticaja objekata na okolinu (član 71. tačka 4.). Na osnovu navedenih odredaba Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, a imajući u vidu činjenicu da Urbanistička uređajna

osnova tranzitno-turističkog i rekreativnog centra "Bagrdanski tesnac" iz 1988. godine, nije sadržala elemente na osnovu kojih bi se mogla izdati urbanistička dozvola, Skupština opštine Jagodina je, na sednici održanoj 18. decembra 2002. godine donela Odluku o izradi urbanističkog projekta kompleksa "Bagrdanski tesnac" na autoputu Beograd-Niš. Ovom Odlukom, započet je postupak pripreme urbanističkog plana, saglasno članu 27. Zakona.

Ustavni sud je ocenio da je, urbanistički projekat kao samostalni akt, predstavljao odgovarajuću vrstu urbanističkog plana na osnovu koga se izdaje urbanistička dozvola, prema odredbama tada važećeg Zakona.

Nacrt Urbanističkog projekta utvrdio je Izvršni odbor Skupštine opštine Jagodina i objavljen je u "Opštinskom službenom glasniku", broj 4/2003 od 11. marta 2003. godine. Nacrt je dostavljen Ministarstvu urbanizma i građevina po nalogu republičkog urbanističkog inspektora, radi davanja obaveštenja o mogućnostima i ograničenjima izrade i donošenja Urbanističkog projekta. Zavod za prostorno planiranje i urbanizam, dao je saglasnost da se nastavi postupak izrade i usvajanja Urbanističkog projekta za objekte koji su predviđeni prostornim planom. Saglasno članu 33. tada važećeg Zakona, nacrt Urbanističkog projekta stavljen je na javni uvid i stručnu raspravu u trajanju od 17. aprila do 17. maja 2003. godine i objavljen u lokalnom listu "Novi Put".

U toku trajanja javnog uvida, odnosno 13. maja 2003. godine stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji, a 15. jula 2003. godine, stupio je na snagu Prostorni plan područja infrastrukturnog koridora autoputa E-75 deonica Beograd-Niš ("Službeni glasnik RS", broj 69/2003). U skladu sa članom 170. stav 3. Zakona o planiranju i izgradnji, postupak izrade i donošenja urbanističkog plana nastavljen je u skladu sa odredbama tog zakona.

Odredbom člana 53. stav 3. Zakona, propisano je da posle obavljenog javnog uvida, Komisija sastavlja izveštaj koji sadrži podatke o izvršenom javnom uvidu, sa svim primedbama i stavovima po svakoj primedbi. Saglasno članu 53. Zakona, Komisija za urbanističke planove koju je formirala Skupština opštine Jagodina, održala je sednice 25. jula, 30. jula i 25. avgusta 2003. godine i naložila obrađivaču da Urbanistički projekat usaglasi sa Zakonom, a sadržaj prilagodi Prostornom planu infrastrukturnog koridora 10, odnosno Autoputa E-75, budući da su navedeni propisi stupili na snagu u vreme i posle izvršenog javnog uvida (izvodi iz zapisnika broj: 350-3-4/03-04 od 8. septembra 2003. godine). Komisija za urbanističke planove je, na sednici održanoj 11. septembra 2003. godine, razmatrala primedbe sa javnog uvida i izvršila stručnu kontrolu urbanističkog projekta (zapisnik broj 350-3-9/03-04 od 11. septembra 2003. godine). Komisija je dala odgovor na primedbe iz javne rasprave i naložila obrađivaču da postupi po uočenim stručnim primedbama i tek nakon njihovog otklanjanja, uputi Plan na dalju nadležnost.

Sud je ocenio da je Komisija postupila saglasno članu 53. Zakona o planiranju i izgradnji, budući da zapisnik Komisije sadrži sve podatke o izvršenom javnom uvidu sa svim primedbama i stavovima po svakoj primedbi. Prema odredbama Zakona o planiranju i izgradnji, skupština opštine donosi urbanistički plan na sednici, kada takođe postoji mogućnost konačnog izjašnjanja o iznetom predlogu urbanističkog plana. Stoga forma ovog akta koji sadrži nalaz i mišljenje Komisije, a koji čini jedan od elemenata bitnih za postupak donošenja plana, po oceni Suda, nije od uticaja na zakonitost postupka donošenja Plana u celini.

Nakon sprovedenog postupka, Skupština opštine Jagodina je, na osnovu svoje Ustavom utvrđene nadležnosti, a saglasno Zakonu o planiranju i izgradnji, donela Odluku o donošenju Plana detaljne regulacije kompleksa benzinske stanice "Bagrdan" u okviru kompleksa "Bagrdanski tesnac" i objavila ga u "Opštinskom službenom glasniku". Vrsta, naziv i sadržaj plana, po oceni Suda, usklađeni su sa odredbama člana 39. Zakona o planiranju i izgradnji.

U pogledu navoda predlagača koji se odnose na prava stečena podnošenjem zahteva za izdavanje urbanističke dozvole, Sud je ocenio da nacrt urbanističkih uslova, čiju je izradu zatražio predlagač, bez urbanističke dozvole i urbanističke saglasnosti date od strane nadležnog organa, ne predstavlja stečenu obavezu u smislu zakona. Sud je takođe ocenio da Rešenje o utvrđivanju uslova za izgradnju I faze tranzitno-turističkog i rekreativnog centra "Bagrdanski tesnac" - na autoputu Beograd-Niš, kao sprovedbeni akt Izvršnog saveta Skupštine opštine Svetozarevo iz 1988. godine, nije realizovano, odnosno da na osnovu njega nije izdata građevinska dozvola niti je izvršena izgradnja objekta, pa stoga više nema pravnu snagu.

Ustavni sud saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da ceni sadržaj urbanističko tehničkih rešenja usvojenih u planskom aktu, a s tim u vezi ni međusobnu usklađenost sadržaja urbanističko tehničkih rešenja usvojenih u planskim aktima različite pravne snage.

Zahtev za donošenje mere obustave izvršenja pojedinačnog akta odnosno radnje, Sud je odbacio na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 54/2004)
IY-389/2003 od 29.04.2004.

Opština je nadležna za donošenje urbanističkog plana i ovlašćena da određuje vrstu plana i područje koje se obuhvata planom s utvrđenom granicom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Odluke o usvajanju Regulacionog plana - izmena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Kod rekreacionog centra" ("Opštinski službeni glasnik", broj 2/2002), koju je donela Skupština opštine Novi Pazar.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Odluke o usvajanju Regulacionog plana - izmena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Kod rekreacionog centra" ("Opštinski službeni

glasnik", broj 2/2002), u kojoj se navodi da se osporenom Odlukom, želeo prikriti fiktivni pravni posao, koji bi omogućio korišćenje katastarske parcele broj 1675/1 u površini od 10,82 ara od strane određenog lica.

Opština Novi Pazar je u odgovoru dokumentovala postupak pripreme i donošenja Regulacionog plana.

Sud je utvrdio da je Odluku o usvajanju Regulacionog plana - izmena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana "Kod rekreacionog centra" ("Opštinski službeni glasnik", broj 2/2002) donela Skupština opštine Novi Pazar na sednici održanoj 15. januara 2002. godine.

Prema odredbi člana 113. tačka 1) Ustav Republike Srbije opština je ovlašćena da preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi, između ostalog i urbanistički plan. Iz navedne odredbe Ustava sledi da se urbanistički planovi, kao opšti akti ne donose neposredno na osnovu Ustava, već na osnovu zakona. Postupak pripreme i donošenja urbanističkog plana bio je propisan Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja koji je važio u momentu donošenja Regulacionog plana.

Na osnovu citiranog ustavnog ovlašćenja, a primenom postupka koji je bio propisan tada važećim Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja, Skupština opštine Novi Pazar, donela je osporenu Odluku. Opština je po Ustavu nadležna za donošenje Plana, da određuje vrstu plana i područje koje se obuhvata planom s utvrđenom granicom. Kako inicijativom nije osporena zakonitost postupka donošenja ovog opšteg akta, a uz činjenicu da je Skupština opštine Novi Pazar postupila u granicama ustavnog ovlašćenja, Sud nije prihvatio inicijativu.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-298/2003 od 26.02.2004.

Činjenica da osporeni plan ne sadrži katastarsku parcelu koja se navodi u inicijativi, ne čini taj plan neustavnim.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Odluke o usvajanju Regulacionog plana potes "Ćukovac-Carina" ("Opštinski službeni glasnik", broj 16/2002), koji je donela Skupština opštine Novi Pazar.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Odluke o usvajanju Regulacionog plana potes "Ćukovac-Carina" ("Opštinski službeni glasnik", broj 16/2002), koju je donela Skupština opštine Novi Pazar na sednici odražanoj 21. oktobra 2002. godine. Kao razlog neustavnosti Odluke, inicijator navodi da osporena Odluka ne sadrži katastarsku parcelu broj 3839, a istovremeno obrazlaže način i postupak priznavanja

prava preče gradnje na toj parceli, licu koje, kako navodi, nikada nije bio raniji sopstvenik tog zemljišta.

Opština Novi Pazar dostavila je odgovor u kome je izložen postupak pripreme i donošenja osporenog Plana. Takođe je dostavljen originalni primerak osporenog Plana, koji sadrži svu potrebnu dokumentaciju koja se odnosi na postupak pripreme i donošenja Plana, a koji je bio propisan tada važećim Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97).

Ustavni sud je utvrio sledeće:

Prema odredbi člana 113. tačka 1. Ustava Republike Srbije, opština je ovlašćena da, preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi, između ostalog i urbanistički plan. Iz navedene odredbe Ustava, sledi da se urbanistički planovi, kao opšti akti ne donose neposredno na osnovu Ustava, već na osnovu zakona. Postupak pripreme i donošenja urbanističkog plana bio je propisan Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja, koji je važio u momentu donošenja osporenog Plana.

Na osnovu navedenog ustavnog ovlašćenja, a primenom postupka koji je bio propisan tada važećim Zakonom, Skupština opštine Novi Pazar donela je osporeni Plan. Opština, koja je po Ustavu nadležna za donošenje plana, određuje vrstu plana i područje koje se obuhvata planom s utvrđenom granicom. Shodno tome, Sud je ocenio da, činjenica da osporeni Plan ne sadrži katastarsku parcelu koja se navodi u inicijativi, ne čini taj Plan neustavnim, pa nije prihvatio inicijativu za ocenu ustavnosti Odluke o usvajanju osporenog Plana.

Sud je ocenio da navodi u inicijativi koji se odnose na priznavanje prečeg prava gradnje na katastarskoj parceli koja nije obuhvaćena Planom, licu koje nije moglo biti raniji sopstvenik te katastarske parcele, jer je u pitanju zemljište u društvenoj svojini, nisu od uticaja za ocenu ustavnosti osporenog Plana., iz razloga što ti navodi čine sadržaj Rešenja, kao pojedinačnog pravnog akta donetog u upravnom postupku, za koje je obezbeđena pravna zaštita pred sudovima.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-335/2003 od 29.01.2004.

Skupština grada je prekoračila svoja ovlašćenja utvrđena Zakonom o prekršajima, kada je svojom odlukom, pored kazne za prekršaj propisala i zaštitnu meru privremenog oduzimanja robe i drugih predmeta koji su upotrebljeni za izvršenje prekršaja.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredbe člana 13. st. 5. i 6. i člana 48. Odluke o privremenom postavljenju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", broj 6/03), nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 13. st. 5. i 6. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", broj 6/03). Inicijator navodi da je osporenim odredbom propisano ovlašćenje komunalnog inspektora da robu i druge predmete koji se bespravno prodaju na javnim površinama ili iz vozila, može privremeno oduzeti uz rešenje i izdati potvrdu sa naznačenjem oduzete robe i drugih predmeta, te da, uz zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, komunalni inspektor predlaže nadležnom organu za prekršaje da izrekne zaštitnu meru oduzimanja robe i drugih predmeta. S obzirom da je prodaja robe regulisana Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenju usluga i prometu robe i inspekcijском nadzoru, inicijator smatra da su odredbe člana 13. st. 5. i 6. osporene Odluke, suprotne Ustavu i zakonu.

Donosilac akta u odgovoru navodi da je Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenju usluga i prometu robe i inspekcijском nadzoru, utvrđeno ovlašćenje ministarstva nadležnog za poslove trgovine, da vrši nadzor nad primenom ovog zakona i drugih propisa kojima se uređuje ova oblast; da inspekcijски nadzor ministarstvo vrši preko tržišnih inspektora; da je inspektor ovlašćen da privremeno oduzme predmete koji su bili upotrebljeni, namenjeni ili su nastali izvršenjem prekršaja i izda potvrdu o oduzetim predmetima, kao i to da je nadležan da rešenjem oduzme robu namenjenu prometu, u određenim slučajevima. Donosilac akta takođe ukazuje da su ovlašćenja komunalnog inspektora propisana Zakonom o komunalnim delatnostima, tako što je pored ostalog, utvrđeno da opštinski komunalni inspektor može narediti uklanjanje stvari i drugih predmeta sa javnih površina, ako su ostavljeni na javnim površinama protivno propisima opštine. Na osnovu navedenih propisa, osporenim odredbama Odluke, a imajući u vidu i član 5. Zakona o prekršajima, dato je ovlašćenje komunalnom inspektoratu da privremeno oduzme robu koja je postavljena na javnoj površini i da istovremeno uz zahtev za pokretanje prekršajnog postupka predloži nadležnom organu za prekršaje da izrekne zaštitnu meru oduzimanja robe.

U toku postupka, Ustavni sud je dao mogućnost donosiocu akta da, u roku od 60 dana otkloni uočene nedostatke, odnosno da usaglasi kaznene odredbe Odluke s Ustavom i zakonom, a kako u ostavljenom roku nije postupljeno, postupak je nastavljen, saglasno članu 41. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Ustavni sud je, u sprovedenom postupku utvrdio sledeće:

Skupština grada Novog Sada, na sednici održanoj 29. aprila 2003. godine, donela je Odluku o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama. Odredbom člana 2. Odluke, pobrojani su montažni i drugi objekti i uređaji koji se mogu postavljati na javnim površinama. Članom 3. Odluke, izričito je

propisano da se roba i drugi predmeti, osim objekata i uređaja iz člana 2. st. 1. i 2. ove odluke (kiosk, baraka i letnja bašta), ne mogu postavljati na javnim površinama. Osporenim članom 13. stav 5. Odluke propisano je da će robu i druge predmete koji se bespravno prodaju na javnim površinama ili iz vozila (kamiona, traktorskih prikolica, auto-prikolica, automobila i sl.), komunalni inspektor privremeno oduzeti i uz rešenje izdati potvrdu sa naznačenjem oduzete robe i drugih predmeta, a stavom 6. istog člana Odluke, propisano je da će komunalni inspektor, uz zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, predložiti da nadležni organ za prekršaje izrekne zaštitnu meru oduzimanja robe i drugih predmeta. Odredbama člana 48., propisane su novčane kazne za zauzeće javne površine bez odobrenja, a stavom 5. istoga člana propisano je da će se "za prekršaj iz člana 3. Odluke, pored novčane kazne izreći i zaštitna mera oduzimanja robe i drugih predmeta". Odredba člana 48. Odluke nije inicijativom izričito osporena, ali je u pravnoj i logičkoj vezi sa osporenim članom 13. stav 5. Odluke, pa je Sud izvršio i ocenu ustavnosti i zakonitosti ove odredbe.

Članom 72. tačka 4) Ustava Republike Srbije, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i sistem u oblasti tržišta, a članom 94. Ustava, propisano je da poslove državne uprave obavljaju ministarstva; da ministarstva primenjuju zakone i druge propise i opšte akte Narodne skupštine i Vlade i da su ministarstva samostalna u vršenju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti. Odredbom člana 113. Ustava, propisano je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, između ostalog, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenje usluga i prometu robe i inspekcijском nadzoru ("Službeni glasnik RS", br. 39/96, 20/07, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 i 80/2002), utvrđena je nadležnost ministarstva za poslove trgovine da vrši nadzor nad primenom ovog zakona a da inspekcijски nadzor ministarstvo vrši preko tržišnih inspektora, čije su dužnosti i ovlašćenja propisane odredbama čl. 42. do 51. Zakona. Jedno od ovlašćenja tržišnog inspektora saglasno članu 44. tačka 6) Zakona, je i ovlašćenje da privremeno oduzme predmete koji su bili upotrebljeni, namenjeni ili su nastali izvršenjem prekršaja, privrednog prestupa ili krivičnog dela sa obavezom izdavanja potvrde o oduzetim predmetima.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98), kao komunalna delatnost određeno je, između ostalog, i održavanje ulica, puteva i drugih javnih površina u gradovima i drugim naseljima. Prema odredbi člana 25. ovog Zakona, nadzor nad primenom njegovih odredaba vrši opštinska odnosno gradska uprava, a poslove inspekcijskog nadzora nad primenom ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, vrši opštinski komunalni inspektor. Prema članu 25. stav 4. tačka 4) Zakona, u vršenju inspekcijskog nadzora, opštinski komunalni inspektor je ovlašćen da naredi uklanjanje stvari i drugih predmeta sa javnih površina, ako su oni tu ostavljeni protivno propisima opštine, a prema tački 6. istog člana Zakona, opštinski komunalni inspektor je ovlašćen da izriče i naplaćuje novčane kazne na licu mesta za prekršaje, po propisima koje donosi skupština opštine.

Odredbom člana 5. st. 1. i 2. Zakona o prekršajima ("Službeni glasnik SRS", broj 44/89 i "Službeni glasnik RS", br. 21/90, 11/92, 6/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 i 65/2001) dato je ovlašćenje i skupštini opštine da može, svojom odlukom propisati prekršaje ali u granicama koje određuje ovaj zakon; stavom 3. istog člana, propisano je da organi ovlašćeni za donošenje propisa iz stava 1. ovog člana, mogu propisivati prekršajne kazne i zaštitne mere, samo za povrede

propisa koje oni donose u okviru svoje nadležnosti utvrđene Ustavom i zakonom, pod uslovima određenim ovim zakonom, a stavom 4. člana 5. Zakona, propisano je da organ koji je ovlašćen da propisuje prekršajne kazne i zaštitne mere ne može ovo pravo preneti na druge organe. Članom 33. Zakona o prekršajima, propisan je raspon novčanih kazni određenih zakonom ili uredbom, s tim što novčana kazna koja se propisuje odlukom skupštine opštine, skupštine grada Beograda ili skupštine grada, ne može biti viša od polovine novčane kazne koja se može propisati zakonom ili uredbom. Odredbom člana 42. Zakona o prekršajima, utvrđeno je da se zaštitna mera, može propisati samo zakonom i uredbom, uz kaznu za prekršaj; članom 43. istog Zakona, propisane su vrste zaštitnih mera, a članom 44. stav 4. propisano je da samo organ za prekršaje može izreći zaštitnu meru.

Iz svega navedenog Sud je ocenio da odredbe člana 13. st. 5. i 6. i člana 48. stav 5. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom iz razloga što je donosilac akta, prekoračio svoja ovlašćenja utvrđena zakonom, propisujući svojom Odlukom, pored kazne za prekršaj i zaštitnu meru privremenog oduzimanja robe i drugih predmeta koji su upotrebljeni za izvršenje prekršaja. Budući da su ovlašćenja opštinskog komunalnog inspektora utvrđena Zakonom o komunalnim delatnostima, te da, ovim Zakonom nije dato ovlašćenje opštinskom komunalnom inspektoru da, u vršenju inspekcijskog nadzora može privremeno oduzimati robu izloženu ili postavljenu na javnoj površini niti predlagati izricanje zaštitne mere oduzimanja robe i drugih predmeta, to osporene odredbe Odluke koje propisuju ovakva ovlašćenja nisu u saglasnosti sa zakonom. Ova zaštitna mera propisana je Zakonom o uslovima za obavljanje prometa robe, vršenje usluga i prometu robe i inspekcijskom nadzoru, i njena primena je zakonom rezervisana za republičkog tržišnog inspektora.

Odredbe člana 48. st. 1., 2., 3. i 4., u pogledu propisanih minimalnih iznosa novčanih kazni po oceni Suda, nisu u saglasnosti sa članom 33. Zakona o prekršajima, budući da je Skupština grada Novog Sada zakonom ovlašćena da propiše novčane kazne, ali samo do polovine iznosa kazni utvrđenih zakonom. Kako su odredbom člana 33. Zakona o prekršajima propisane novčane kazne i to: za fizičko lice ili odgovorno lice, u rasponu od 100 do 10.000 dinara; za pravna lica u rasponu od 2.000 do 200.000 dinara i za preduzetnika, u rasponu od 1.000 do 100.000 dinara, to odredba člana 48. st. 1., 2., 3., i 4. Odluke, kojom je povećan opšti minimum novčane kazne za bespravno zauzeće javne površine, nije u saglasnosti sa zakonom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Sud je doneo odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe člana 13. st. 5. i 6. i člana 48. Odluke navedene u izreci, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IV-231/2003 od 18.03.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 39/2004)

Propisi kojima se uvode obaveze, a koje imaju dejstvo samo na pravne situacije koje su u toku, a ne i na tzv. svršene činjenice nemaju povratno dejstvo, u smislu odredbe člana 121. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 58. Odluke o građevinskom zemljištu ("Službeni list grada Beograda", br. 16/96, 26/01 i 27/02).

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke iz tačke 1. izreke i Odluke o izmenama i dopunama Odluke o razradi merila, načinu obračuna i ugovaranja naknade za uređivanje građevinskog zemljišta ("Službeni list grada Beograda", broj 27/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 58. Odluke o građevinskom zemljištu ("Službeni list grada Beograda", br. 16/96, 26/2001 i 27/2002), iz razloga što, ova odredba po mišljenju inicijatora, ima retroaktivno dejstvo, te je u suprotnosti sa članom 121. Ustava Republike Srbije. Inicijativama je tražena i ocena ustavnosti i zakonitosti odredaba iste Odluke, kao i odredbe člana 10. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o razradi merila, načinu obračuna i ugovaranja nadnade za uređivanje građevinskog zemljišta ("Službeni list grada Beograda", broj 27/02).

Skupština grada Beograda je u odgovoru Sudu, navela da je Odluka o građevinskom zemljištu doneta na osnovu člana 10. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97), kojim je bilo predviđeno da opština uređuje i obezbeđuje korišćenje građevinskog zemljišta i stara se o njegovom uređivanju, u skladu sa zakonom. Odluka o razradi merila, načinu obračuna i ugovaranja naknade za uređivanje građevinskog zemljišta doneta je saglasno ovlašćenju opštine, odnosno grada i uređuje merila za ugovaranje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, koje je sadržano u istom Zakonu. Donosilac akata je dao obrazloženje povodom osporenih odredaba odluka, uz konstataciju da su osporene odluke prestale da važe, te da nema uslova za ocenu njihove ustavnosti i zakonitosti.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je odredbom člana 58. Odluke o građevinskom zemljištu iz tačke 1. izreke, bilo propisano da "investitor kome je, do dana stupanja na snagu ove Odluke, dato na korišćenje gradsko građevinsko zemljište pravosnažnim rešenjem Skupštine grada Beograda, odnosno skupštine gradske opštine, a koji nije zaključio ugovor o uređivanju tog zemljišta sa Direkcijom, dužan je da prava i obaveze oko uređivanja zemljišta reguliše u skladu sa odredbama ove Odluke u roku od 6 meseci od dana njenog stupanja na snagu". Ako investitor ne zaključi ugovor sa Direkcijom, bilo je propisano da će Direkcija pokrenuti postupak za prestanak prava korišćenja zemljišta, a da akt o prestanku prava korišćenja zemljišta donosi nadležni organ utvrđen tom Odlukom. Ocenjujući ustavnost osporenog člana 58. Odluke, sa aspekta člana 121. Ustava Republike Srbije, Ustavni sud je utvrdio da njegove odredbe nemaju značenje uređivanja odnosa sa povratnim dejstvom. Naime, osporena Odluka kao i član 58. čija se ustavnost

osporava, doneti su u režimu tada važećeg Zakona o građevinskom zemljištu, čije su odredbe davale ovlašćenje opštini odnosno, gradu u pogledu davanja na korišćenje građevinskog zemljišta i uređivanja merila za ugovaranje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta.

Po shvatanju Suda propisi kojima se uvode obaveze, a koje imaju dejstvo samo na pravne situacije koje su u toku, a ne i na tzv. svršene činjenice, nemaju povratno dejstvo, u smislu odredbe člana 121. Ustava. Stoga, propisivanje u osporenom članu da će se pokrenuti postupak za prestanak prava korišćenja građevinskog zemljišta usled nezaključivanja ugovora kojim se određuje visina naknade za uređivanje građevinskog zemljišta kao unapred poznata obaveza odnosno sastavni deo pravnog posla - davanje građevinskog zemljišta na korišćenje, nema značenje uređivanja odnosa sa povratnim dejstvom.

U pogledu zahteva za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba odluka navedenih u tač. 1. i 2. izreke, Sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 113. tačka 3) i člana 118. stav 1. Ustava, utvrđena je izvorna nadležnost za opštine, odnosno grad Beograd, da, preko svojih organa, u skladu sa zakonom uređuju i obezbeđuju korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora. Iz navedenog ustavnog ovlašćenja proizlazi da je okvir nadležnosti opština i grada u materijalnopravnom smislu određen odgovarajućim zakonom u oblasti građevinskog zemljišta, čija primena je istovremeno uslov ustavnosti opštih akata donetih za tu oblast.

Osporene odluke donete su na osnovu odredaba tada važećeg Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97).

U toku postupka za ocenu ustavnosti osporenih odluka, stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003), na osnovu čijih odredaba je Skupština grada Beograda donela nove propise - Odluku o građevinskom zemljištu ("Službeni list grada Beograda", br. 16/03 i 18/03) i Odluku o kriterijumima i merilima za utvrđivanje zakupnine i naknade za uređivanje građevinskog zemljišta ("Službeni list grada Beograda", broj 16/03), i tim propisima stavila van snage obe osporene Odluke.

Imajući u vidu činjenicu da je prestao da važi Zakon na osnovu koga su odluke bile donete, kao i to da su prestale da važe i osporene odluke, Sud je ocenio da nema procesnih pretpostavki za dalje vođenje postupka i odlučivanje Suda.

Na osnovu izloženog, člana 47. tačka 3) i člana 19. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-149/2002 od 12.02.2004.

Ovlašćenje opštine da uređuje uslove i način postavljanja pomoćnih i manjih montažnih objekata, podrazumeva i njeno pravo da utvrdi mesto, veličinu i namenu objekta koji se postavlja na javnoj površini i druge uslove koje opština opredeli svojim propisom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 10. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", br. 10/99, 14/01 i 23/01).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 52. Odluke iz tačke 1. izreke.

3. Odbacuje se inicijativa za ocenu zakonitosti odredbe člana 52. Odluke iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 10. i 52. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", br. 10/99, 14/01 i 23/01), koju je donela Skupština grada Novog Sada. U inicijativi se navodi da je odredba člana 10 Odluke, nesaglasna sa članom 122. Ustava Republike Srbije, jer daje ovlašćenje komunalnom inspektoru da, bez saslušanja stranke, donosi rešenje kojim nalaže da se objekat ili uređaj ukloni sa javne površine u roku koji se može odrediti i u satima, a dostava takvog rešenja smatra se izvršenom nalepljivanjem rešenja na objekat ili uređaj, uz naznačenje dana i časa kada je nalepljeno. Navodi se da je takvim propisivanjem uskraćeno pravo građana da u upravnom postupku brane svoja prava i interese, budući da je reč o pravu stranke utvrđenom članom 9. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRS", broj 55/96). Ističe se da se članom 52. Odluke, ne priznaju stečena prava, jer se propisuje ponovno pribavljanje, jednom već dobijenih saglasnosti i dokumentata, što je suprotno članu 121. Ustava Republike Srbije. Navodi da ovakvo rešenje nije Odlukom predviđeno i za ostale montažne i druge objekte i uređaje, koji su takođe postavljeni na javnoj površini pre stupanja na snagu ove Odluke, kao i to da su mnogi pomoćni i manji montažni objekti legalno postavljeni pre 1995. godine, kada je dobijanje odobrenja bilo uslovljeno i pribavljanjem urbanističko-tehničkih uslova koji su tada imali trajni karakter.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je osporena Odluka prestala da važi donošenjem Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", broj 6/2003). Ističe se da je odredbom člana 26. Zakona o komunalnim delatnostima, utvrđena nadležnost komunalnog inspektora i propisan postupak koji komunalni inspektor preduzima u vršenju inspeksijskog nadzora, što je bio osnov donosiocu akta za propisivanje postupka, mera i ovlašćenja komunalnog inspektora u osporenoj Odluci. Imajući u vidu da osporena Odluka više nije u pravnom poretku, donosilac akta je mišljenja da nema osnova za prihvatanje inicijative.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da Odluka čije su odredbe osporene nije u pravnom poretku, jer je Odlukom o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", broj 6/2003), stavljena van snage. Saglasno članu 125. stav 2. Ustava Republike Srbije, Ustavni sud je izvršio ocenu ustavnosti osporenih odredaba Odluke u vreme važenja i zakonitosti odredbe člana 10. Odluke, čiji je osnov propisivanja zasnovan na odredbama Zakona o komunalnim delatnostima koji je na snazi.

Osporenim članom 10. Odluke, bio je propisan način postupanja komunalnog inspektora, kada, u vršenju inspeksijskog nadzora, utvrdi da su objekti ili uređaji postavljeni na javnoj površini bez odobrenja, ili nisu postavljeni u skladu sa

odobrenjem. Osnov za ovakvo propisivanje po oceni Suda, nalazi se u odredbi člana 113. Ustava Republike Srbije, kojom je propisano da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, između ostalog, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti i uređuje i obezbeđuje korišćenje građevinskog zemljišta.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), propisano je da se lokalna samouprava ostvaruje u opštini, gradu i gradu Beogradu; da u vršenju izvornih poslova, jedinica lokalne samouprave može biti organizovana samo u slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom, u skladu s Ustavom; da opština odnosno grad u svom izvornom delokrugu, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom, između ostalog uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti u koje spada i uređivanje, održavanje i korišćenje pijaca, parkova, zelenih, rekreacionih i drugih javnih površina, kao i to da obrazuje inspeksijske službe i vrši inspeksijski nadzor nad izvršavanjem propisa i drugih opštih akata iz nadležnosti opštine.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) propisano je da opština, grad, odnosno grad Beograd, u skladu sa ovim zakonom uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja; da komunalna delatnost u smislu ovog zakona jeste, između ostalog i održavanje ulica, puteva i drugih javnih površina u gradovima i drugim naseljima.; da poslove inspeksijskog nadzora nad primenog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši opštinski komunalni inspektor koji je ovlašćen da, između ostalog, naredi uklanjanje stvari i drugih predmeta sa javnih površina, ako su oni tu ostavljeni protivno propisima opštine, kao i da izriče i naplaćuje novčane kazne na licu mesta za prekršaje, po propisima koje donosi skupština opštine. Odredbom člana 26. Zakona, utvrđena su ovlašćenja komunalnog inspektora kad, u vršenju inspeksijskog nadzora, utvrdi da se ometa korišćenje komunalnih objekata ostavljanjem stvari i drugih predmeta, ili na drugi način. Komunalni objekat, u smislu Zakona jeste i uređeno građevinsko zemljište i druga dobra u opštoj upotrebi, što obuhvata i javne površine.

Na osnovu izložene, Ustavom utvrđene nadležnosti organa lokalne samouprave da uređuje oblast koja se odnosi na komunalni red i javne površine, kao i zakonom propisanu nadležnost i ovlašćenja komunalnog inspektora u postupku vršenja inspeksijskog nadzora, Sud je ocenio da je donosilac akta postupio u saglasnosti s Ustavom i zakonom, kada je svojim propisom uređio način postupanja komunalnog inspektora u vršenju inspeksijskog nadzora. U tom smislu, bez uticaja su navodi inicijatora u odnosu na nesaglasnost osporene odredbe Odluke sa članom 122. Ustava, kojim se propisuje moguće postupanje državnih organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, iz razloga što poslove inspeksijskog nadzora iz oblasti komunalnih delatnosti ne vrše državni organi, niti ti poslovi spadaju u krug poverenih poslova iz okvira prava i dužnost Republike. Po oceni Suda, za rešavanje konkretnog pravnog pitanja nisu od uticaja ni navodi inicijatora koji se odnose na član 9. Zakona o opštem upravnom postupku, budući da se ne radi, kako to inicijator navodi, o propisivanju kojim se krše prava stranke, već o izvršavanju izvornih ustavnih obaveza opštine iz zakonom uređene oblasti.

Osporenim članom 52. Odluke, bilo je propisano da se "korisnicima manjih montažnih objekata čija je površina veća od 25 m² (barake) koji su postavljeni na javnim površinama pre stupanja na snagu ove odluke, može izdati privremeno odobrenje za korišćenje lokacije u skladu sa ovom odlukom, pod uslovom da prethodno pribave urbanističko-tehničke uslove za postavljanje objekata".

Po oceni Suda, javne površine predstavljaju zemljište u opštoj upotrebi odnosno, u državnoj svojini koje je, prema propisima o planiranju, namenom opredeljeno kao zelena, rekreativna, parkovska, ili kakva druga javna površina, na kojoj nije moguća izgradnja objekata po propisima o izgradnji, već samo postavljanje pomoćnih i manjih montažnih objekata. Stoga, postavljanje objekata na javnim površinama ne može imati trajni karakter, već samo privremeni. Ovlašćenje opštine da uređuje uslove i način postavljanja pomoćnih i manjih montažnih objekata, podrazumeva i njeno pravo da utvrdi mesto, veličinu i namenu objekta koji se postavlja na javnoj površini i druge uslove koje opština opredeli svojim propisom. Na osnovu iznetog, Sud je utvrdio da se ovom odredbom ne menjaju ranije zasnovani odnosi, već se reguliše zatečeno stanje uređivanjem mogućnosti korišćenja postavljenih objekata, pod uslovima utvrđenim ovom Odlukom. Kako je Odluka stupila na snagu osmog dana od dana objavljivanja to je Sud ocenio da osporeni član 52. Odluke, u vreme važenja nije imao povratno dejstvo, u smislu odredbe člana 121. Ustava.

Zahtev za ocenu zakonitosti člana 52. Odluke Sud je odbacio zbog nedostatka procesnih pretpostavki, jer je Zakon o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 27/96 i 16/97), u odnosu na koji bi trebalo vršiti ocenu zakonitosti osporene odredbe, prestao da važi 13. maja 2003. godine.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-456/2003 od 25.03.2004.

v) Komunalne delatnosti i lokalni javni prihodi

Opština je ovlašćena da svojim propisom uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora, što uključuje i ovlašćenje da uredi i uslove pod kojima će zasnovati ili raskinuti zakupni odnos.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 4. stav 1., člana 11. stav 2., člana 12. stav 1. u delu koji glasi: "koju imenuje Upravni odbor JP Direkcija za izgradnju Apatin", člana 14. stav 1., člana 18. u delu koji glasi: "sa JP "Direkcija za izgradnju Apatin", i člana 21. Odluke o izdavanju u zakup poslovnih prostorija na kojima je nosilac prava korišćenja opština Apatin ("Službeni list opštine Apatin", broj 2/2003), nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 20. i 23. Odluke iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti čl. 18., 20, 21. i 23. Odluke o izdavanju u zakup poslovnih prostorija na kojima je nosilac prava korišćenja opština Apatin, ("Službeni list opštine Apatin" broj 2/2003). U inicijativi se navodi da je opština Apatin ovlašćena da uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora, kao i da odredi način davanja u zakup poslovnog prostora i visinu zakupnine, ali to ovlašćenje ne može preneti na Javno preduzeće "Direkcija za izgradnju", kako je to učinjeno odredbama čl. 18. i 21. osporene Odluke. Ističe se da odredba člana 20. Odluke, kojom su određeni uslovi za raskid ugovora o zakupu poslovnog prostora, nije u saglasnosti sa odredbama člana 582. Zakona o obligacionim odnosima i da se ne može primenjivati na već zaključene ugovore na neodređeno vreme, već samo za buduće zakupne odnose. U odnosu na član 23. Odluke, navodi se da je donosilac akta prekoračio ovlašćenje, jer se navedenim članom menjaju bitni elementi ugovora o zakupu, odnosno rok trajanja, i to za ugovore koji su već zaključeni saglasnošću volja ugovornih strana.

Skupština opštine Apatin je u odgovoru navela da je poslove oko izdavanja u zakup, odnosno upravljanja poslovnim prostorijama čiji je nosilac prava korišćenja Opština, poverila Javnom preduzeću "Direkcija za izgradnju" Apatin, Odlukom o osnivanju ovog preduzeća, kao i to da opština ima ovlašćenje da slobodno odredi uslove za zaključenje i raskid ugovora o zakupu.

Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Skupština opštine Apatin je, osporenim Odlukom o izdavanju u zakup poslovnih prostorija na kojima je nosilac prava korišćenja opština Apatin, uredila uslove, način i postupak davanja u zakup poslovnih prostorija na kojima ima pravo korišćenja. Osporenim odredbom člana 18. Odluke, Skupština opštine je ovlastila Javno preduzeće "Direkcija za izgradnju" Apatin, da zaključuje ugovor o zakupu sa licem kome je poslovni prostor dodeljen u zakup, kojim se regulišu međusobni odnosi po pitanju zakupa, a članom 21. Odluke, utvrđena je obaveza Javnog preduzeća, kome je Skupština opštine prenela pravo upravljanja sa pravom davanja u zakup poslovnih prostorija čiji je nosilac prava korišćenja opština Apatin, da u postupku davanja poslovnih prostorija u zakup, primenjuje odredbe ove Odluke. Prenos ovlašćenja na Javno preduzeće propisan je i u članu 11. stav 2. i članu 12. Odluke. Odredbom člana 4. stav 1. Odluke, pravo da utvrđuje visinu zakupnine preneto je Izvršnom odboru Skupštine opštine, a članom 14. stav 1. Odluke, propisano je da Upravni odbor Javnog preduzeća utvrđuje početnu visinu zakupa na poslovnim prostorijama. Osporenim odredbom člana 20. Odluke, uređeni su uslovi za raskid ugovora o zakupu poslovnog prostora, a odredbom člana 23. Odluke, propisani su uslovi pod kojima se zakupodavni odnos može nastaviti u slučaju već stečenog prava na zakup.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 3. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora, a prema članu 114. stav 1. Ustava, za obavljanje ustavom i zakonom utvrđenih poslova, opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Odredbom člana 1. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 i 44/99), propisano je da su sredstva u svojini Republike Srbije, odnosno, u državnoj svojini, pored ostalog i sredstva koja su stečena, odnosno koja steknu organi i organizacije jedinice lokalne

samouprave. Članom 5. stav 1. Zakona, utvrđuje se da o raspolaganju nepokretnostima u državnoj svojini, odlučuju nadležni organi, a prema stavu 2., raspolaganje nepokretnostima u državnoj svojini jeste i davanje na korišćenje, odnosno u zakup. Članom 8. stav 3. Zakona, propisano je da, o davanju na korišćenje, odnosno u zakup nepokretnosti koje koriste organi jedinice lokalne samouprave, odlučuju organi lokalne samouprave utvrđeni zakonom, odnosno statutom, uz saglasnost Republičke direkcije za imovinu Republike Srbije.

Prema Zakonu o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/01), visina javnih prihoda utvrđuje se zakonom, odnosno aktom nadležnog organa u skladu sa zakonom a prihodi od davanja u zakup nepokretnosti u državnoj svojini predstavljaju javni prihod opštine, odnosno grada.

Prema članu 18. tačka 8. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), opština je ovlašćena da, preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora, utvrđuje visinu naknade za korišćenje poslovnog prostora i vrši nadzor nad korišćenjem poslovnog prostora, a odredbom člana 30. tačka 12) Zakona, izričito je propisano da skupština opštine u skladu sa zakonom, između ostalog utvrđuje opštinske takse i druge lokalne prihode koji joj po ovom zakonu pripadaju.

Na osnovu navedenih odredaba Ustava i zakona, opština je ovlašćena da svojim aktom i preko svojih organa uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora. Ovo ovlašćenje skupština opštine ne može preneti na javno preduzeće koje je osnovala, jer javno preduzeće ne predstavlja organ lokalne samouprave u smislu Zakona o lokalnoj samoupravi. Stoga, po oceni Suda, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom odredbe osporene Odluke kojima je preneto ovlašćenje na javno preduzeće, odnosno Upravni odbor Javnog preduzeća da uređuje pitanja upravljanja i korišćenja poslovnog prostora.

U pogledu visine zakupnine, koju, prema odredbi člana 4. stav 1. Odluke, utvrđuje Izvršni odbor SO Apatin rešenjem, na predlog Upravnog odbora JP "Direkcija za izgradnju" Apatin, Sud je ocenio da Izvršni odbor Skupštine opštine nije nadležan da samostalno određuje visinu zakupnine, jer time preuzima ovlašćenja skupštine opštine, koja svojim opštim aktom, utvrđuje visinu ovog lokalnog javnog prihoda, saglasno Zakonu o lokalnoj samoupravi. Iz istih razloga, Skupština opštine Apatin je prekoračila zakonsko ovlašćenje i kada je, u odredbi člana 14. stav 1. Odluke, propisala da početnu visinu iznosa za ostvarivanje prava na zakup, utvrđuje Upravni odbor JP "Direkcija za izgradnju", Apatin.

Ustavni sud je ocenio da su osporene odredbe čl. 20. i 23. Odluke, u granicama ustavnog i zakonskog ovlašćenja opštine da svojim propisom uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora, što uključuje i ovlašćenje da uredi i uslove pod kojima će zasnovati ili raskinuti zakupni odnos, kako je to učinjeno odredbom člana 20. Odluke. Imajući u vidu da je, odredbom člana 568. Zakona o obligacionim odnosima, propisano da se odredbe tog zakona neće primenjivati na zakupe uređene posebnim propisima kao i odredbe Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije, da se nepokretnosti u državnoj svojini pribavljaju i otuđuju javnim nadmetanjem ili na osnovu prikupljenih ponuda, te da je ugovor zaključen protivno toj odredbi ništav, Sud je ocenio da je odredba člana 23. Odluke, kojom se predviđa mogućnost zaštite stečenog prava zakupa tako što se propisuju uslovi pod kojim se zakupodavni odnos može nastaviti, u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Na osnovu izloženog, čl. 46. tač. 1) i 3) i 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredbe Odluke navedene u tački 1. izreke, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)
 IV-242/2003 od 22.01.2004.

Isporuka komunalnog proizvoda jednom korisniku ne može se uslovljavati ispunjenjem obaveze plaćanja komunalne usluge od strane drugih korisnika, odnosno objekta - stambene zgrade, kao što je propisano osporenom odlukom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 56. stav 2. u delu koji glasi: "odnosno ukoliko u stambenoj zgradi više od 70% korisnika nije izmirilo obaveze za jednomesečnu potrošnju" Odluke o snabdevanju grada toplotnom energijom ("Službeni list grada Kragujevca", broj 8/2001), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se inicijativa za izmenu, dopunu i ocenu međusobne saglasnosti odredaba Odluke iz tačke 1.

Više inicijatora, Ustavnom sudu Republike Srbije podnelo je inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o snabdevanju grada toplotnom energijom ("Službeni list grada Kragujevca", broj 8/2001). Prema navodima u inicijativi, član 56. stav 2. Odluke u delu kojim je određeno da se stambenoj zgradi u kojoj više od 70% korisnika nije izmirilo obaveze za jednomesečnu potrošnju može uskratiti isporuka toplotne energije, je nezakonit, jer se prema zakonu ne mogu isključivati, odnosno kažnjavati i oni korisnici toplotne energije koji su svoju obavezu izmirili. U inicijativi su dati i predlozi za izmenu i dopunu pojedinih odredbi čl. 45. 47. 48. i 55. Odluke iz razloga neracionalnosti i necelishodnosti utvrđenih rešenja i neusaglašenosti sa drugim odredbama ove odluke.

Skupština grada Kragujevca, kao donosilac osporene odluke dostavila je osporenu odluku, ali se nije izjašnjavala o navodima iznetim u predstavci.

U osporenoj odredbi člana 56. stav 2. Odluke utvrđeno je da, ukoliko korisnik nije izmirio obaveze za jednomesečnu potrošnju, odnosno ukoliko u stambenoj zgradi više od 70% korisnika nije izmirilo obaveze za jednomesečnu potrošnju, Preduzeće ima pravo isključenja korisnika.

Odredbama čl. 72. i 113. Ustava Republike Srbije, određeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje obligacione odnose, a da opština u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Zakon o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) određuje kao komunalnu delatnost proizvodnju i snabdevanje parom i toplom vodom. Tu delatnost, zakonodavac određuje kao delatnost od opšteg interesa, koju

obavlja javno komunalno, odnosno drugo preduzeće i preduzetnik, te uređuje opšte uslove i način njihovog obavljanja, dok opštinu, odnosno grad, ovlašćuje da u skladu sa njegovim odredbama uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (čl.1, 2, 3. i 4. Zakona).

Odredbama člana 15. Zakona propisano je da se isporuka komunalnog proizvoda, odnosno pružanje komunalne usluge ne može uskratiti korisniku, osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom (stav1.), određene su situacije u kojima se može privremeno uskratiti isporuka komunalnog proizvoda, odnosno pružanje komunalne usluge, između ostalog, i kada korisnik ne plaća komunalnu uslugu u propisanim rokovima (stav 2.), utvrđena je obaveza komunalnog preduzeća, da po prestanku razloga za uskraćivanje isporuke, u roku od tri dana od podnošenja zahteva korisnika, nastavi pružanje komunalne usluge (stav3.) i ovlašćena je skupština opštine da bliže utvrdi u kojim od nabrojanih slučajeva i pod kojim uslovima se može uskratiti isporuka proizvoda fizičkim i pravnim licima (stav 4.) .

Navedeno ovlašćenje za skupštinu opštine, odnosno grada, iz člana 15. Zakona, po oceni Ustavnog suda, ne daje osnov da se propisom opštine, odnosno grada, proširuju zakonom utvrđene situacije i uslovi pod kojim se ta mera može primeniti. Takođe, Sud je našao da je, prema Zakonu, obveznik plaćanja komunalne usluge isključivo korisnik koji je u obligacionom odnosu sa isporučiocem komunalne usluge, te da se isporuka komunalnog proizvoda jednom korisniku ne može uslovljavati ispunjenjem obaveze plaćanja komunalne usluge od strane drugih korisnika, odnosno objekta - stambene zgrade, kako je to u delu osporenog člana 56. stav 2. Odluke propisano.

Ustavni sud Republike Srbije, nije prema članu 125. Ustava nadležan da vrši izmenu i dopunu osporenih opštih akata koji su predmet ocene kod ovog Suda, kao i ocenu međusobne usaglašenosti pojedinih odredaba ovih akata, pa je zahtev inicijatora u ovom delu odbacio.

Na osnovu iznetog, člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, deo odredbe člana 56. stav 2. Odluke navedene u tački 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-102/2003 od 22.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Opština je nadležna da, u skladu sa zakonom uređuje, pored ostalog, i uslove, način korišćenja i upravljanja parkiralištima i drugim javnim površinama, kao i da određuje način utvrđivanja cena i uslova naplate korišćenja komunalnih usluga.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 2. do 4, člana 6. st. 1. i 2. i člana 11. Odluke o parkiralištima ("Službeni list opštine Kruševac", br. 9/1997 i 1/2002).

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 7. i 8. Odluke iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba Odluke navedene u izreci. Inicijator navodi da su osporenim odredbama Odluke u stambenom naselju Češalj, suprotno odredbama čl. 16. 20. 21. i 38. Zakona o planiranju i uređenju prostora, određena mesta za parkiralište, da Regulacionim planom iz 1996. godine ove površine nisu predviđene za parkirališta nego kao zelene površine i da Regulacioni plan u tom delu nije u saglasnosti sa Generalnim urbanističkim planom. Pored toga po mišljenju inicijatora, na ovim mestima se ne može naplaćivati parkiranje, s obzirom da se radi o površini koja pripada stanarima stambenih zgrada u smislu člana 6. Zakona o svojini na delovima zgrada ("Službeni list SFRJ" br. 43/65 i 57/65). U inicijativi se dalje navodi da su osporenim Odlukom, suprotno Zakonu o lokalnoj samoupravi i Zakonu o javnim preduzećima, poslovi uređivanja, održavanja i korišćenja parkirališta povereni Javnom preduzeću "Poslovni centar Kruševac", da je ovom Javnom preduzeću preneto ovlašćenje da određuje visinu naknade za korišćenje parkirališta, iako je to prema čl. 30. i 86. Zakona o lokalnoj samoupravi u isključivoj nadležnosti Skupštine opštine. Prema navodima u inicijativi, naplaćena naknada za parkiranje ne uplaćuje se kao lokalni javni prihod na tekući račun Opštine, nego se sredstva uplaćuju na račun Javnog preduzeća "Poslovni centar Kruševac", što je u suprotnosti sa članom 83. stav 1. tačka 5. Zakona o lokalnoj samoupravi. U inicijativi se takođe ističu i problemi u označavanju mesta za parkiranje i korišćenju parking prostora na trotoarima suprotno odredbama Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima i predlaže da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje pojedinačnih akata ili radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odredaba Odluke.

U odgovoru Skupštine opštine Kruševac navodi se da je Odluku o parkiralištima donela Skupština opštine na osnovu ovlašćenja iz člana 13. Zakona o komunalnim delatnostima, kojom je kao komunalnu delatnost odredila i delatnost održavanja javnih prostora za parkiranje vozila i ove poslove, saglasno članu 23. Zakona o komunalnim delatnostima poverila Javnom preduzeću "Poslovni centar Kruševac" u Kruševcu.

U osporenim odredbama Odluke o parkiralištima utvrđeno je: da su parkirališta mesta određena planskim aktom ili posebnim rešenjem na kojima se mogu parkirati motorna vozila, da parkirališta mogu biti opšta i posebna (član 2.); da su opšta parkirališta delovi kolovoza, trotoara ili površine delom na kolovozu i delom na trotoaru posebno obeležene za parkiranje motornih vozila, da opšta parkirališta određuje odeljenje Opštinske uprave nadležno za poslove saobraćaja, a Izvršni odbor Skupštine opštine određuje na kojim se parkiralištima plaća naknada za parkiranje vozila (član 3.); da su posebna parkirališta objekti i površine koji su uređeni i

izgrađeni za parkiranje motornih vozila sa kontrolisanim ulaskom i izlaskom vozila a da se posebna parkirališta izgrađuju i uređuju u skladu sa odgovarajućim urbanističkim planom (član 4.); da se parkirališta poveravaju na uređivanje, održavanje i korišćenje Javnom preduzeću "Poslovni centar Kruševac" u Kruševcu uz ovlašćenje da određuje uslove, način korišćenja, visinu i način naplate naknade za parkiranje i čuvanje vozila. (član 6.); da se naknada za parkiranje plaća unapred za vreme trajanja parkiranja (član 7.); da Javno preduzeće može da ukloni vozilo sa parkinga o trošku vozača, ukoliko vozač ostavi vozilo na parkiralištu a ne plati naknadu za parkiranje (član 8.), a odredbom člana 11. Odluke predviđena je obaveza Javnog preduzeća "Poslovni centar Kruševac" da javna parkirališta održava u ispravnom stanju.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) propisano je da se kao komunalne delatnosti, pored ostalih, smatraju održavanje ulica, puteva i drugih javnih površina u gradovima i drugim naseljima i javna rasveta (član 4. stav 1. tačka 7.) a kao komunalne delatnosti smatraju se, pored ostalih, održavanje parkirališta i drugih javnih površina (član 5. tačka 5). Prema članu 8. stav 1. Zakona, za obavljanje komunalnih delatnosti opština osniva komunalna preduzeća, ili njihovo obavljanje poverava drugom preduzeću, odnosno preduzetniku, u skladu sa zakonom i propisom skupštine opštine. Članom 13. tačka 4) Zakona propisano je da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno usluga, a naročito način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno korišćenje komunalnih usluga. Članom 23. Zakona utvrđeno je da javno preduzeće odlučuje, uz saglasnost skupštine opštine, odnosno organa opštine koji skupština odredi, o ceni komunalnih proizvoda i komunalnih usluga koju plaćaju neposredni korisnici.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004) u članu 18. tačka 4) predviđeno je da je opština odgovorna da, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, održavanje i korišćenje javnih parkirališta i drugih javnih površina, kao i druge organizacione, materijalne i druge uslove za obavljanje komunalnih delatnosti. Odredbama člana 83. Zakona, kao lokalni javni prihod predviđena je lokalna komunalna taksa za korišćenje prostora za parkiranje drumskih motornih i priključnih vozila na uređenim i obeleženim mestima, a odredbama čl. 85. i 86. Zakona predviđeno je da opština može utvrditi lokalne komunalne takse u različitim visinama zavisno od vrste delatnosti, površine i tehničko upotrebnih karakteristika objekata.

Iz navedenih odredaba Zakona o komunalnim delatnostima i Zakona o lokalnoj samoupravi, po oceni Ustavnog suda, proizlazi da je opština nadležna u skladu sa zakonom, da osniva komunalna preduzeća, da se stara o zadovoljavanju određenih potreba građana u svim oblastima života, pored ostalih, i u oblasti uređenja uslova i načina korišćenja i upravljanja parkiralištima i drugim javnim površinama, kao i da određuje način utvrđivanja cena i uslova naplate korišćenja komunalnih usluga, pa stoga Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 2, 3, i 4, člana 6.st. 1. i 2. i člana 11. Odluke o parkiralištima.

U vezi sa navodima inicijatora da odredbe čl. 7. i 8. Odluke o parkiralištima nisu u saglasnosti sa Zakonom o svojini na delovima zgrada ("Službeni glasnik SRS", br. 29/73 i 52/73) Ustavni sud je utvrdio da je navedeni Zakon prestao da važi danom objavljivanja Odluke Saveznog ustavnog suda ("Službeni glasnik RS",

broj 38/96 od 12. septembra 1996. godine) te da stoga ne postoje procesne pretpostavke za odlučivanje Ustavnog suda.

U vezi sa navodima u inicijativi o međusobnoj ne saglasnosti prostornog, urbanističkog i regulacionog plana, kao i o primeni Odluke o parkiralištima u odnosu na Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, Ustavni sud, prema članu 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da odlučuje.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu Odluke o parkiralištima Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odbacio, jer je u ovoj pravnoj stvari doneo konačnu odluku.

Na osnovu člana 19. stav 1. tač. 1) i 2) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-170/2003 od 13.05.2004.

Propisivanje da javno preduzeće određuje mesta za odnošenje nepropisno parkiranih vozila i visinu troškova uklanjanja i čuvanja vozila, kao i načina uklanjanja nepropisno parkiranih vozila, nije nesaglasno sa članom 34. Ustava Republike Srbije, jer se vozilo koje nije propisno parkirano samo privremeno premešta na drugo mesto od strane nadležnog organa.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Odluke o parkiranju vozila i parkiralištima na području opštine Požarevac ("Službeni glasnik Opštine Požarevac", broj 7/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je zahtev "za ocenu ustavnosti odluka kojima odgovorna lica u Požarevcu krše prava građana na nepovredivost privatne svojine". Iz sadržine podnete inicijative proizilazi da je osporena Odluka o parkiranju vozila i parkiralištima na području opštine Požarevac ("Službeni glasnik Opštine Požarevac", broj 7/2001) i da se u suštini osporava postupanje nadležnih organa prilikom odnošenja nepropisno parkiranih vozila i naplaćivanja novčane naknade u tim slučajevima.

Opštinska uprava opštine Požarevac, na traženje Ustavnog suda, dostavila je Odluku Skupštine opštine Požarevac o parkiranju vozila i parkiralištima na području opštine Požarevac ("Službeni glasnik opštine Požarevac", broj 7/2001), bez odgovora na navode podnosioca inicijative.

Odlukom o parkiranju vozila i parkiralištima na području opštine Požarevac uređeni su opšti uslovi za vršenje komunalne delatnosti, održavanja i korišćenja javnih parkirališta i parkiranje vozila na području opštine Požarevac. Odlukom je određeno koje se površine smatraju javnim parkiralištem i propisani su uslovi za korišćenje javnih parkirališta, kontrola korišćenja javnog parkirališta, njihovo održavanje, nadzor nad izvršenjem Odluke, nadležnost za rešavanje po žalbi i

dr. Odredbama člana 16. do 19. Odluke, pored ostalog, određena je kontrola korišćenja javnog parkirališta i propisano da Javno preduzeće Direkcija za izgradnju opštine Požarevac određuje mesta za odnošenje nepropisno parkiranih vozila i visinu troškova uklanjanja i čuvanja vozila, a propisan je i način uklanjanja nepropisno parkiranih vozila.

Osporena Odluka doneta je na osnovu člana 4. stav 2. i člana 25. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98). Članom 4. stav 2. Zakona o komunalnim delatnostima propisano je da skupština opštine može, kao komunalnu delatnost, odrediti korišćenje javnih prostora za parkiranje i propisati uslove i način obavljanja te delatnosti. Članom 25. Zakona propisano je, pored ostalog, da poslove inspeksijskog nadzora nad primenom tog zakona i propisa donetih na osnovu tog zakona i nad obavljanjem komunalnih delatnosti vrši opštinski komunalni inspektor; da je u vršenju inspeksijskog nadzora komunalni inspektor ovlašćen da kontroliše da li se komunalna delatnost obavlja na način utvrđen zakonom i propisom donetim na osnovu zakona, da izriče i naplaćuje novčane kazne na licu mesta za prekršaje po propisima koje donosi skupština opštine, da naredi uklanjanje stvari i drugih predmeta sa javnih površina ako su oni ostavljeni protivno propisima opštine.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004) propisano je da je opština odgovorna da, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, između ostalog, i javnih parkirališta, kao i organizacione, materijalne i druge uslove za njihovo obavljanje (član 18. stav 1. tačka 4).

Ustavom Republike Srbije zajamčeno je pravo svojine (član 34.). Članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, svojinske odnose i zaštitu svih oblika svojine, a tačkom 12. istog člana da uređuje i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu sa Ustavom, a odredbom člana 113. stav 1. tač. 2, 3. i 5. Ustava utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i stara se o zadovoljavanju određenih potreba građana u oblastima od neposrednog interesa za građane.

Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik SRS", br. 53/82, 15/84, 5/86 i 21/90, "Službeni glasnik RS", br. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 25/97) propisane su mere bezbednosti i druge mere u vezi sa bezbednošću i unapređenjem saobraćaja na putevima. Članom 148. Zakona u kome su propisane saobraćajno-tehničke mere, utvrđeno je, pored ostalog, da tehničko regulisanje saobraćaja na ulicama u naseljenim mestima vrši opštinski organ uprave nadležan za poslove saobraćaja, odnosno da se pod tehničkim regulisanjem saobraćaja podrazumevaju sve mere i akcije kojima se utvrđuje režim saobraćaja, pa i mera određivanja prostora za parkiranje vozila.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je utvrdio da je Skupština opštine Požarevac mogla da uredi opšte uslove za vršenje komunalne delatnosti, održavanja i korišćenja javnih parkirališta i parkiranje vozila na području Opštine Požarevac na način propisan Odlukom o parkiranju vozila i parkiralištima na području Opštine Požarevac. Takođe, po oceni Suda, u konkretnom slučaju se ne radi o povredi člana 34. Ustava kojim se jamči pravo svojine a na čiju povredu ukazuje podnosilac inicijative, jer se prema rešenjima osporene Odluke vozilo koje nije propisno parkirano samo privremeno premešta na drugo mesto od strane nadležnog organa.

Ocena navoda podnosioca inicijative koji se odnose na primenu osporene Odluke u praksi, odnosno na visinu novčane naknade koja se određuje kao trošak za uklanjanje vozila nije u nadležnosti Ustavnog suda, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu svega navedenog i odredbe člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-6/2004 od 13.05.2004.

Opština je ovlašćena da svojim opštim aktom bliže utvrdi delove za držanje i zaštitu domaćih životinja i da u okviru toga odredi kako područja na kojima je držanje domaćih životinja zabranjeno, tako i vrstu i broj domaćih životinja čije je držanje na određenim područjima dozvoljeno.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti odredbe člana 2. stav 3. Odluke o držanju i čuvanju životinja ("Službeni glasnik opštine Čuprija", br. 5/2001 i 15/1/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti odredbe člana 2. stav 3. Odluke navedene u izreci. Podnosioci inicijative ističu da propisano organičenje u pogledu vrste i broja domaćih životinja, čije je držanje i čuvanje dozvoljeno, onemogućava zadovoljavanje egzistencijalnih potreba građana kojima je poljoprivredna proizvodnja osnovni ili pretežni izvor prihoda.

Skupština opštine Čuprija je u odgovoru navela da je osporenu Odluku donela na osnovu člana 80. tačka 26. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), a o razlozima osporavanja se nije izjašnjavala. U odgovoru se ističe da je osporena Odluka na snazi, ali da je Privremeni organ opštine Čuprija, 3. oktobra 2003.godine, doneo Odluku o izmeni i dopuni Odluke o držanju i čuvanju životinja ("Službeni glasnik opštine Čuprija", broj 15/1/2003).

Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Odluku donela Skupština opštine Čuprija 17. jula 2001.godine. Navedena Odluka je objavljena u "Službenom glasniku opštine Čuprija", broj 5/2001. Osporenom Odlukom propisani su uslovi za držanje i proizvodnju kao i minimum veterinarsko-sanitarnih uslova u dvorištima i objektima za držanje i proizvodnju pojedinih vrsta životinja, i bliže određen pojam životinja u smislu ove Odluke. Članom 2. stav 1. Odluke, određeno je da se na delu urbanističkog područja grada Čuprije, u određenim ulicama, zabranjuje držanje kopitara, papkara i živine, dok je osporenim stavom 3. navedenog člana Odluke propisano da se u ostalim delovima grada i prigradskim naseljima dozvoljava držanje i čuvanje domaćih životinja najviše do 5 svinja i 50 komada pernate živine za ličnu upotrebu građana ali uz prethodno pribavljenu saglasnost – dozvolu od sanitarne i komunalne inspekcije o ispunjavanju sanitarno-komunalnih uslova objekata.

Odlukom o izmeni i dopuni Odluke o držanju i čuvanju životinja izmenjena je osporena odredba stava 3. člana 2. iz osnovnog teksta Odluke, tako što je utvrđeno da broj domaćih životinja čije je držanje i čuvanje dozvoljeno za ličnu upotrebu građana, u ostalim delovima grada i prigradskim naseljima, iznosi do 5 papkara i 50 komada pernate živine.

Odredbama člana 31. Ustava Republike Srbije određeno je da čovek ima pravo na zdravu životnu sredinu i da je svako, u skladu sa zakonom, dužan da štiti i unapređuje životnu sredinu. Članom 57. stav 1. Ustava utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom. Prema članu 72. stav 1. tačka 5. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem zaštite i unapređivanja životne sredine, kao i zaštitu i unapređivanje biljnog i životinjskog sveta. Članom 113. stav 1. tač. 5. i 6. Ustava utvrđeno je da se opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, stara, pored ostalog, o zadovoljavanju određenih potreba građana u oblasti zaštite i unapređivanja životne sredine, i u drugim oblastima od neposrednog interesa za građane, kao i da izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije kada joj je to povereno.

Odredbom člana 18. tačka 23) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02), propisano je da opština, u okviru svog izvornog delokruga, uređuje i organizuje vršenje poslova u vezi sa držanjem i zaštitom domaćih i egzotičnih životinja. Članom 40. st.1. i 2. Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br.66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 53/95), određeno je da svako ima pravo da drži domaće životinje pod uslovima i na način da se ne uznemiravaju treća lica, obezbedi sigurnost i higijena, kao i da opština, odnosno grad određuje bliže uslove za držanje i zaštitu domaćih životinja i obezbeđuje uslove za njihovo sahranjivanje, ako zakonom nije drukčije određeno.

Ustavni sud je utvrdio da je, saglasno navedenim ustavnim i zakonskim odredbama, opština ovlašćena da svojim opštim aktom bliže utvrdi uslove za držanje i zaštitu domaćih životinja i da u okviru toga odredi kako područja na kojima je držanje domaćih životinja zabranjeno, tako i vrstu i broj domaćih životinja čije je držanje na određenim područjima dozvoljeno. S obzirom na izneto Skupština opštine Čuprija je, po oceni Suda, postupila u granicama navedenih ustavnih i zakonskih ovlašćenja kada je osporenom odredbom Odluke, bliže propisala uslove, područje, vrstu i broj domaćih životinja čije je držanje i čuvanje dozvoljeno. Ograničavanjem vrste i broja domaćih životinja čije je držanje i čuvanje dozvoljeno nije, po oceni Suda, povređen princip iz člana 57. Ustava, s obzirom da obavljanje privredne i druge delatnosti podrazumeva ispunjenost zakonom propisanih uslova kao i onih koje, saglasno ovlašćenju iz člana 113. Ustava, propisuje opština u skladu sa zakonom. Ocena opravdanosti, celishodnosti i pravičnosti uslova, propisanih osporenom odredbom Odluke, nije u nadležnosti Ustavnog suda, koja je utvrđena odredbama člana 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda

IV-100/2002 od 22.01.2004.

Skupština opštine je ovlašćena da odlukom predvidi obavezu korisnika kome je privremeno uskraćeno pružanje komunalne usluge grejanja da nadoknađuje troškove te usluge u određenom procentualnom iznosu od cene ove komunalne usluge.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 11 b. Odluke o uslovima i načinu proizvodnje i isporuke toplote i tople vode («Službeni list opštine Pančevo « br. 16/91, 9/92, 14/ 92, 1/93, 7/93, 9/93, 17/93, 20/93, 1/94, 4/94, 8/94, 1/95, 10/97, 10/98, 4/02 i 14/02).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 11 b. Odluke o uslovima i načinu proizvodnje i isporuke toplote i tople vode («Službeni list opštine Pančevo « br. 16/91, 9/92, 14/ 92, 1/93, 7/93, 9/93, 17/93, 20/93, 1/94, 4/94, 8/94, 1/95, 10/97, 10/98, 4/02 i 14/02) koju je donela Skupština opštine Pančevo. Prema navodima inicijatora, osporenim odredbom Odluke propisana je naplata grejanja u iznosu od 50% od pune cene grejanja potrošačima kojima je grejanje isključeno, što je suprotno Ustavu.

Donosilac osporene Odluke, obrazlažući regulativu osporenog člana ističe da se Odluka zasniva na odredbama člana 15. st. 2. i 4. Zakona o komunalnim delatnostima, a utvrđena obaveza naplate grejanja objašnjava se troškovima održavanja jedinstvenog sistema grejanja kako bi sistem ostao u funkciji u svakom trenutku sve do momenta ponovnog uključenja u sistem stana korisnika, kao i okolnošću da zbog jedinstvenosti sistema grejnih instalacija postoje dobici toplote iz susednih stanova.

Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Odredbom člana 11b.Odluke određeno je da u slučaju kada nema grejanja usled kvara na postrojenjima, odnosno kad je duže od tri dana prekinuta ili obustavljena isporuka toplote iz bilo kojih razloga, naknada za komunalnu uslugu se umanjuje za 50% za dane kada nije bilo grejanja, s tim da distributer u toj situaciji postupi shodno odredbi člana 11a. Odluke, a odredbama člana 11a.Odluke, utvrđene su obaveze isporučioaca za slučaj da ne održava temperature propisane Odlukom.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98), određeno je da opština, u skladu sa tim Zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (član 2), i, da u cilju organizovanog i trajnog obavljanja komunalnih delatnosti obezbeđuje materijalne, tehničke i druge uslove za izgradnju, održavanje i funkcionisanje komunalnih objekata, tehničko i tehnološko jedinstvo sistema i opšte uslove za trajno i kontinuirano obavljanje komunalnih delatnosti (član 6).

Odredbama člana 13. Zakona, između ostalog, propisano je da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno komunalnih usluga, način obezbeđivanja kontinuiteta u vršenju komunalnih delatnosti, prava i obaveze javnog komunalnog preduzeća i korisnika komunalnih proizvoda i usluga, način naplate cena za komunalne proizvode, odnosno korišćenje komunalnih usluga, kao i prava korisnika u slučaju neisporuke ili nekvalitetne isporuke komunalnog proizvoda i nevršenja, odnosno nekvalitetnog vršenja komunalne usluge.

Odredbama člana 15.st. 2. i 4. Zakona predviđena je mogućnost da se korisniku privremeno uskrati isporuka komunalnog proizvoda, odnosno pružanje komunalnih usluga ukoliko se koriste nenamenski, preko dozvoljenog obima, ako ne plaća komunalnu uslugu u propisanim rokovima ili drugog propisanog uslova, pri čemu skupština opštine bliže utvrđuje u kojim slučajevima i pod kojim uslovima se može uskratiti isporuka komunalnog proizvoda, odnosno komunalnih usluga fizičkim i pravnim licima.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i Zakona, Ustavni sud je utvrdio da je skupština opštine ovlašćena da odlukom predvidi obavezu korisnika kome je privremeno uskraćeno pružanje komunalne usluge grejanja da nadoknađuje troškove te usluge u određenom procentualnom iznosu od cene ove komunalne usluge. Pri tom Sud nije prema članu 125. Ustava Republike Srbije ovlašćen da ceni opravdanost osporenih odredbi, kao i pitanje celishodnosti osporenog rešenja, koje obuhvata ocenu da li je propisani procenat predviđen osporenom Odlukom takav da

odražava realnu vrednost troškova toplotne energije koja se i pored privremenog uskraćivanja, zbog specifičnosti i tehničko tehnološkog jedinstva sistema korisniku pruža u određenom obimu.

Na osnovu izloženog, člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-11/2003 od 22.01.2004.

Propisivanje obaveznog prebivališta građanina na teritoriji grada i posedovanje vozačke dozvole "C" kategorije kao uslova za upravljanje putničkim automobilom kojim se obavlja auto-taksi prevoz nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe člana 4. tačka 1. u delu koji glasi: "C kategorije", tačka 2. u delu koji glasi: "ili zvanje vozača autobusa i teretnog motornog vozila, zvanje vozača specijaliste" i tačka 5. Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša ("Službeni list grada Niša", broj 36/2001) u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Utvrđuje se da odredbe člana 6. tačka 1. u delu koji glasi: "C kategorije" i tačka 5. Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša ("Službeni list grada Niša", broj 28/2003) nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

3. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti preostalog dela odredaba člana 4. tač. 1. i 2. i člana 5. tačka 4. Odluke iz tačke 1., i preostalog dela odredaba člana 6. tač. 1. i 2. Odluke iz tačke 2.

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje koje su preduzete na osnovu odredaba odluka iz tač. 1. i 2.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 4. tač. 1, 2. i 5. i člana 5. tačka 4. Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša iz tačke 1. izreke i odredaba člana 6. tač. 1, 2, 5. i 7. i člana 7. tač. 4. i 6. Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša iz tačke 2. izreke. U inicijativama se navodi da su osporenim odredbama navedenih odluka, suprotno zakonu, propisani uslovi za građanina koji želi da obavlja auto-taksi prevoz, da ima vozačku dozvolu C kategorije najmanje tri odnosno dve godine, da ima zvanje vozača putničkog automobila, autobusa ili teretnog vozila, odnosno zahtevani stepen stručne sprema, kao i da ima prebivalište na teritoriji grada Niša najmanje godinu dana. Po mišljenju inicijatora,

tako propisanim uslovima građani se stavljaju u neravnopravan položaj u odnosu na ostale građane Republike Srbije u ostvarivanju prava na obavljanje delatnosti, ograničava se pravo na rad i ostvarivanje tržišne konkurencije. U jednoj inicijativi zahtevana je obustava izvršenja pojedinačnih akata ili radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odluka.

U odgovoru Skupštine grada Niša ističe se da su osporene Odluke iz tač. 1. i 2. izreke donete na osnovu ovlašćenja iz čl. 7. i 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju i da je Odluka iz tačke 1. izreke prestala da važi stupanjem na snagu Odluke iz tačke 2. izreke.

Ustavni sud je na osnovu člana 34. stav 1. i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), doneo Zaključak o razdvajanju postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 6. tačka 7. i člana 7. tač. 4. i 6. Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša iz tačke 2. izreke.

U sprovedenom postupku utvrđeno je sledeće:

Odluku o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša, ("Službeni list grada Niša", broj 36/2001) donela je Skupština grada Niša na osnovu čl. 7. i 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju i odgovarajućih odredaba Statuta grada Niša. Osporenim odredbama člana 4. Odluke bilo je predviđeno da taksi prevoznik - preduzetnik, pored uslova predviđenih Zakonom, mora da ima vozačku dozvolu C kategorije najmanje tri godine (tačka 1), zvanje vozača putničkog automobila, zvanje vozača autobusa i teretnog motornog vozila ili zvanje vozača specijaliste (tačka 2.) i da ima prebivalište na teritoriji grada Niša (tačka 5.), a osporenim odredbama člana 5. tačka 4. bilo je predviđeno da taksi prevoznik mora da ima zaposlene radnike - taksi vozače, koji ispunjavaju uslove iz člana 4. stav 1. tač. 1. i 2. ove odluke. Ova Odluka prestala je da važi danom stupanja na snagu Odluke o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša ("Službeni list grada Niša", broj 28/2003).

Odluku o autotaksi prevozu putnika na teritoriji grada Niša, ("Službeni list grada Niša", broj 28/2003) donela je Skupština grada Niša na osnovu čl. 7. i 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju i odgovarajućih odredaba Statuta grada Niša. Osporenim odredbama člana 6. predviđeno je da preduzetnik, pored uslova predviđenih Zakonom, mora da ima vozačku dozvolu C kategorije najmanje dve godine (tačka 1), najmanje treći stepen stručne sprema saobraćajnog smera (tačka 2), da ima prebivalište na teritoriji grada Niša najmanje jednu godinu (tačka 5.) i da ima slobodno mesto taksi vozača prema četvorogodišnjem planu potreba iz člana 5. stav 2. ove odluke (tačka 7), a osporenim odredbama člana 7. predviđeno je da preduzeće koje obavlja auto - taksi prevoz, pored uslova predviđenih zakonom, mora da ima zaposlene radnike - taksi vozače koji ispunjavaju uslove iz člana 6. stav 1. tač. 1, 5. i 6. ove odluke (najviše tri po taksi vozilu (tačka 4.) i da ima slobodno mesto taksi vozača u preduzeću prema četvorogodišnjem planu potreba iz člana 5. stav 2. ove odluke (tačka 5.).

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 5. Ustava Republike Srbije, predviđeno je da se opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, pored ostalog stara o zadovoljavanju određenih potreba građana u oblastima: kulture; obrazovanja; zdravstvene i socijalne zaštite; društvene brige o deci; fizičke kulture; javnog obaveštavanja; zanatstva; turizma i ugostiteljstva; zaštite i unapređivanja životne sredine, i u drugim oblastima od neposrednog interesa za građane. Članom 117. Ustava predviđeno je da se zakonom pojedina opština može utvrditi kao grad na čijoj

teritoriji se obrazuju dve ili više gradskih opština i da se statutom grada određuje koje poslove opštine vrši grad, a koje gradska opština.

Odredbom člana 18. tačka 11. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) propisano je da je opština odgovorna da preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom uređuje i obezbeđuje posebne uslove i organizaciju auto-taksi prevoza putnika. Članom 1. Zakona o privatnim preduzetnicima "Službeni glasnik SRS", br. 54/89, 9/90 i " Službeni glasnik RS", br. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 i 35/2002) propisano je da preduzetnik samostalno obavlja delatnost, pod uslovima i na način propisan tim Zakonom, a delatnosti uređene posebnim zakonom obavljaju i na način predviđen tim zakonom, a članom 8. propisani su opšti uslovi koje fizičko lice mora da ispunjava da bi osnovalo radnju.

Odredbom člana 161. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 80/89, 29/90 i 11/91) propisano je da motornim vozilom u saobraćaju na putu može samostalno da upravlja samo lice koje ima važeću vozačku dozvolu, a članom 172. ovog zakona propisano je da se vozačka dozvola izdaje za upravljanje motornim i priključnim vozilima koja se razvrstavaju u kategorije: A, B, C, D, i E. U kategoriju vozačke dozvole "B" spadaju motorna vozila, osim vozila kategorije A, čija najveća dozvoljena masa nije veća od 3.500 kg. i koja nemaju više od osam sedišta ne računajući sedišta vozača, a u C kategoriju spadaju motorna vozila za prevoz tereta čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg. Članom 1. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik SRS" br. 53/82-prečišćeni tekst, 15/84, 5/86, 21/90, i "Službeni glasnik RS" br. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 25/97) propisano je da se mere bezbednosti i druge mere u vezi sa bezbednošću i unapređenjem saobraćaja na putevima sprovode po odredbama Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima, po odredbama ovog zakona i po propisima donetim na osnovu ovih zakona.

Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 46/95 i 66/2001) kao posebnim zakonom, propisano je da je auto-taksi prevoz javni prevoz putnika koji se obavlja putničkim automobilom koji ispunjava uslove propisane tim zakonom (član 2.); da se prevoz u drumskom saobraćaju obavlja vozilima koja ispunjavaju uslove utvrđene propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima i propisima o standardima za pojedine vrste vozila (član 3); da opština, odnosno grad uređuje i obezbeđuje, u skladu sa zakonom, organizaciju i način obavljanja javnog prevoza putnika koji se obavlja na teritoriji jedne opštine, odnosno grada i auto-taksi prevoza (član 7); da se javni prevoz putnika i stvari može obavljati kao linijski i vanlinijski i auto-taksi prevoz (član 8). Odredbom člana 33. stav 1. ovog zakona propisano je da se auto-taksi prevoz putnika obavlja fabrički proizvedenim putničkim automobilom koji ima najviše pet sedišta računajući i sedišta vozača i najmanje četvoro vrata, a članom 36. propisano je da opština, odnosno grad može propisati bliže uslove za obavljanje auto-taksi prevoza.

Propisivanje vozačke dozvole C kategorije kao posebnog uslova za upravljanje putničkim automobilom kojim se obavlja auto-taksi prevoz, po oceni Suda, nije u saglasnosti sa odredbama navedenih zakona, a propisivanje obaveznog prebivališta građanina na teritoriji grada Niša, kao uslova za obavljanje delatnosti auto-taksi prevoza, po oceni Suda, nije u saglasnosti s Ustavom zajemčenim pravom slobode kretanja i nastanjivanja građana (član 17.), pravom na rad, slobodu rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja (član 35.) i ograničavaju se slobodno i pod jednakim uslovima obavljanje privrednih i drugih delatnosti (član 57. stav 1.) i

slobodna razmena robe i usluga i kretanje kapitala i radnika i ograničava tržište (član 64).

U vezi sa odredbama člana 4. tač. 1. i 2. i člana 5. tačka 4. Odluke iz tačke 1. izreke i člana 6. tačka 1. Odluke iz tačke 2. izreke, u delovima u kojima se propisuje uslov za obavljanje auto-taksi prevoza da lice ima vozačku dozvolu odgovarajući broj godina pre podnošenja zahteva za odobrenje obavljanja ove delatnosti i druge uslove u vezi organizacije auto-taksi prevoza, Ustavni sud smatra da su saglasne sa ovlašćenjima sadržanim u čl. 7. i 36. Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju, kao i ovlašćenju iz člana 18. tačka 11. Zakonom o lokalnoj samoupravi, po kojem je opština, odnosno grad ovlašćen da preko svojih organa uređuje i obezbeđuje posebne uslove i organizaciju auto - taksi prevoza. Takođe, osporenim odredbama Odluke, po oceni Suda, ne povređuju se odredbe članova 13, 35, 57. i 64. Ustava.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje, Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud, na osnovu člana 46. tač.1) i 3), člana 47. tačka 3) i člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio je kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredbe Odluke iz tačke 2. izreke prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-175/2003 od 15.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 54/2004)

Skupština opštine je prekoračila ustavna i zakonska ovlašćenja kada je svojim aktom propisala opštinske administrativne takse za izdavanje građevinkse i upotrebne dozvole.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 15. stav 2. Odluke o opštinskim administrativnim taksama i odredbe tarifnog broja 6. tačka 4. podtačke 2 i 3 Tarife opštinskih administrativnih taksi ("Službeni list opštine Negotin", broj 6/99), u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Utvrđuje se da odredbe člana 1. tačka 6., alineje 3, 11, 12 i 13. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama ("Službeni list opštine Negotin", broj 10/2003), nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

3. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba tarifnog broja 1. tačka 2., tarifnog broja 7. i tarifnog broja 9. Tarife opštinskih administrativnih taksi Odluke navedene u tački 1.

4. Odbacuje se zahtev za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja o usklađivanju visine opštinskih administrativnih taksi ("Službeni list opštine Negotin", broj 2/2003), koje je doneo Izvršni odbor Skupštine opštine Negotin na sednici održanoj 11. marta 2003. godine.

5. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu odluka iz tač. 1. i 2.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podnet je predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 15. stav 2. Odluke o opštinskim administrativnim taksama ("Službeni list opštine Negotin", broj 6/99) i Rešenja o usklađivanju visine opštinskih administrativnih taksi ("Službeni list opštine Negotin", broj 2/2003). Osporenom odredbom Odluke, Skupština opštine Negotin je poverila Izvršnom odboru utvrđivanje visine administrativnih taksi što, po mišljenju predlagača, nije u saglasnosti sa zakonom, jer je to ovlašćenje utvrđeno za Skupštinu opštine i ne može se prenositi na izvršni organ. S tim u vezi, Izvršni odbor Skupštine opštine Negotin nije bio ovlašćen za donošenje Rešenja kojim se utvrđuje visina opštinskih administrativnih taksi. Predlogom je osporena i zakonitost tarifnog broja 1 tačka 2. i tar. br. 7 i 9. Tarife opštinskih administrativnih taksi, koja čini sastavni deo Odluke, iz razloga što po navodima predlagača, opština, u smislu Zakona o Republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", br. 43/2003 i 51/2003), nije ovlašćena da svojom Tarifom propisuje administrativne takse za zakonom poverene poslove, kao što su izdavanje odobrenja za izgradnju objekata i poslovi sprovođenja postupka legalizacije objekata. Navodi se da su Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama, koja još nije stupila na snagu, utvrđene brojne nove administrativne takse koje se već primenjuju, a odnose se na vršenje poverenih poslova lokalne samouprave. Podnet je zahtev za obustavu pojedinačnih akata odnosno, radnji, preduzetih na osnovu osporenih odredaba Odluke.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je osporena Odluka doneta 1999. godine, pa je nije moguće ceniti u odnosu na Zakon o republičkim administrativnim taksama i Zakon o planiranju i izgradnji s obzirom na činjenicu da su oba zakona stupila na snagu 2003. godine. Takođe se navodi da je Izvršni odbor Skupštine opštine Negotin, na osnovu ovlašćenja iz člana 15. Odluke, doneo Rešenje o usklađivanju visine opštinskih administrativnih taksi, koje je objavljeno u "Službenom listu opštine Negotin" broj 2/2003. Osporena Odluka i Rešenje po mišljenju donosioca akta nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom, s obzirom na to da je članom 78. Zakona o lokalnoj samoupravi, opština ovlašćena da propisuje vrstu i visinu administrativnih taksi na svom području. Ističe se da je Skupština opštine Negotin na sednici održanoj 31. oktobra 2003. godine donela Odluku o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama ("Službeni list opštine Negotin" broj 10/2003), kojom je brisana odredba člana 15. stav 2. Odluke i izvršena promena iznosa visine administrativnih taksi, što znači da Izvršni odbor više nema ovlašćenje da vrši promenu iznosa administrativnih taksi.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odluku o opštinskim administrativnim taksama sa Tarifom opštinskih administrativnih taksi ("Službeni list opštine Negotin", broj 6/99), donela je Skupština opštine Negotin, na sednici održanoj 21. jula 1999. godine. Odredbom člana 15. stav 1. Odluke, propisano je da se visina administrativnih taksi usklađuje u odnosu na porast cena na malo, a prema zvanično objavljenim podacima nadležnih organa Republike Srbije, a osporenim stavom 2. Odluke koji je brisan Odlukom o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama, bilo je propisano da promenu iznosa donosi Izvršni odbor Skupštine opštine Negotin. Osporenim tarifnim brojem 1. tačka 2., Tarife opštinskih administrativnih taksi, propisano je da se

administrativna taksa uvodi za zahtev i izdavanje uslova za legalizaciju objekata podignutih bez građevinske dozvole; tarifnim brojem 6. tačka 4., podtačka 2 i 3., uvodi se administrativna taksa za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju i rekonstrukciju objekata i za izdavanje upotrebne dozvole; tarifnim brojem 7. propisana je administrativna taksa za izdavanje akta za adaptaciju objekata i akta za pomoćne objekte na selu, a tarifnim brojem 9, propisana je administrativna taksa za urbanističku saglasnost na tehničkoj dokumentaciji o ispunjenosti uslova sa izdatim urbanističko-tehničkim uslovima.

Članom 52. Ustava Republike Srbije, propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, a članom 72. tačka 4) Ustava, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i finansijski sistem. Odredbom člana 113. stav 1. tačka 1. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da opština preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi, između ostalog, urbanistički plan; stavom 2. člana 113. Ustava, propisano je da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom, a stavom 3. istog člana Ustava, propisano je da Republika Srbija može zakonom poveriti vršenje pojedinih poslova određenoj opštini i preneti joj sredstva za te poslove. Članom 114. stav 2. Ustava, propisano je da opštini, za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova, pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Odredbom člana 47. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99), koji je bio na snazi u vreme važenja Odluke, bilo je propisano da opštini pripadaju lokalni javni prihodi utvrđeni zakonom, te da lokalni javni prihodi u smislu tog člana, jesu i opštinske administrativne takse.

Zakonom o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01 i 57/04), propisano je da se visina javnih prihoda utvrđuje zakonom odnosno, aktom nadležnog organa u skladu sa zakonom (član 8.), da vrsta javnih prihoda jesu i lokalni javni prihodi (član 9. tačka 3.), kao i to da lokalni javni prihod, u smislu ovog Zakona jesu i opštinske administrativne takse (član 16. tačka 3.).

Odredbama čl. 38. do 47. Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95), koji je bio na snazi u vreme donošenja Odluke, poslove uređenja prostora koji se odnose na uslove i način korišćenja prostora, što podrazumeva i poslove oko izdavanja urbanističke dozvole i urbanističke saglasnosti, kao i obaveštenja o mogućnostima i ograničenjima uređenja prostora, a koji poslovi se vrše na zahtev zainteresovanih lica, opština vrši kao Ustavom utvrđenu izvornu nadležnost.

Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 i 42/98), koji je bio na snazi u vreme donošenja Odluke, bilo je propisano da se "za spise i radnje u upravnim stvarima, kao i za druge spise i radnje kod ministarstava i posebnih organizacija, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova i organizacija koje vrše javna ovlačenja, plaćaju administrativne takse po odredbama ovog zakona" - član 1; članom 2. Zakona bilo je propisano da se, administrativnim taksama podložni spisi i radnje, kao i visina taksa, uređuju Tarifom za republičke administrativne takse koja je sastavni deo tog zakona, te da se administrativna taksa ne može naplatiti ako Taksenom tarifom nije propisana, niti se može naplatiti u iznosu većem ili manjem od propisanog. Tarifnim brojem 33 i tarifnim brojem 35 Tarife za republičke administrativne takse, bile su propisane takse za rešenje koje donosi organ u vršenju poverenih poslova kojim se odobrava izgradnja

objekata (stalnog ili privremenog) i takse za rešenje kojim se odobrava upotreba objekta.

U smislu navedenih propisa, Sud je utvrdio da je skupština opštine bila ovlašćena da donese opšti akt kojim će urediti vrstu i visinu opštinske administrativne takse, kao lokalnog javnog prihoda i to za poslove koje obavlja u izvornom delokrugu, ali ne i da prenese to svoje zakonom utvrđeno ovlašćenje na Izvršni odbor, kao izvršni organ. Stoga je Sud ocenio da osporena odredba člana 15. stav 2. Odluke, u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom. Sud je takođe utvrdio da Skupština opštine Negotin nije bila nadležna niti ovlašćena da svojim propisom utvrdi administrativnu taksu za izdavanje građevinske i upotrebne dozvole, imajući u vidu da ti poslovi spadaju u domen poverenih poslova iz nadležnosti Republike, pa stoga odredbe tarifnog broja 6 tačka 4 podtačke 2 i 3 Tarife opštinskih administrativnih taksi Odluke iz tačke 1 izreke, u vreme važenja nisu bile u saglasnosti s Ustavom i zakonom. Za odredbe tarifnog broja 1 tačka 2, tarifnog broja 7 i tarifnog 9 Tarife opštinskih administrativnih taksi Odluke, kojima su propisane takse za vršenje poslova iz oblasti urbanizma, koji poslovi su Ustavom utvrđeni kao poslovi iz izvorne nadležnosti opštine, Sud je ocenio da su donete u okviru ovlašćenja opštine da propiše ovu vrstu lokalnog javnog prihoda.

Odluka o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama ("Službeni list opštine Negotin", broj 10/2003), kojom je brisan član 15. stav 2. i izmenjena Tarifa opštinskih administrativnih taksi, stupila je na snagu 13. novembra 2003. godine. Članom 1. tačka 6. Odluke, izmenjene su tač. 1. i 2. Tarifnog broja 6. osnovnog teksta Odluke, tako što je u alineji 3. propisana opštinska administrativna taksa za odobrenje za izgradnju, a tačka 3. tarifnog broja 6. osnovnog teksta Odluke, koja je propisivala opštinsku administrativnu taksu za izdavanje upotrebne dozvole, pored prenetog postojećeg iznosa iz osnovnog teksta Odluke, dopunjena je dvema novim alinejama. U vreme donošenja Odluke o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama, stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003), kojim su poslovi oko izdavanja odobrenja za izgradnju objekata i poslovi izdavanja upotrebne dozvole povereni opštini, odnosno gradu, odnosno gradu Beogradu. Zakonom o republičkim administrativnim taksama ("Službeni glasnik RS", br. 43/2003), propisano je da se za spise i radnje u upravnim stvarima kao i za druge spise i radnje kod lokalne samouprave u vršenju poverenih poslova, plaćaju takse po odredbama ovog zakona u iznosima propisanim Tarifom republičkih administrativnih taksi. Tarifnim brojem 134 i tarifnim brojem 138 Tarife republičkih administrativnih taksi, propisane su republičke takse za rešenja koje donosi organ u vršenju poverenih poslova kojima se odobrava izgradnja objekata (stalnog ili privremenog) i republičke takse kojima se odobrava upotreba objekta.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je utvrdio da je Skupština opštine Negotin prekoraciла ustavna i zakonska ovlašćenja kada je svojim aktom propisala opštinske administrativne takse za izdavanje građevinske i upotrebne dozvole, koje poslove, saglasno Ustavu i zakonu, obavlja kao poverene poslove iz nadležnosti Republike. Stoga je Sud utvrdio da, član 1. tačka 6. alineja 3. i alineje 11, 12 i 13. Odluke o izmenama i dopunama Odluke o opštinskim administrativnim taksama, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Rešenje o usklađivanju visine opštinskih administrativnih taksi doneto je u postupku izvršenja osporene Odluke, i u smislu člana 125. Ustava Republike

Srbije ne predstavlja opšti akt za koji je obezbeđena kontrola ustavnosti i zakonitosti u ustavno sudskom postupku.

Zahtev za donošenje mere obustave izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje, Sud je odbacio, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, jer je doneo konačnu Odluku.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1), člana 42. stav 3. i člana 46. tač. 1) 3) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Odluke navedene u tački 2. izreke, prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-440/2003 od 29.04.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 54/2004)

Skupština opštine je ovlašćena da utvrdi lokalne komunalne takse u različitoj visini, zavisno i od vrste delatnosti i po delovima teritorije u kojima se nalaze objekti, predmeti ili vrše usluge za koje se plaćaju takse.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 11. u delu koji glasi: "a primenjivaće se od 1. januara 2002. godine" Odluke o lokalnim komunalnim taksama ("Opštinski službeni glasnik", broj 3/2002) koju je donela Skupština opštine Sjenica, u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti odredbe Tarifnog broja 4. stav 2. tačka 5. Taksene tarife Odluke iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja Rešenja Republičke uprave javnih prihoda broj 434-11-1/180160 od 4. jula 2002. godine.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba Odluke navedenih u tač. 1. i 2. izreke. U predlogu je navedeno da je osporenom odredbom člana 11. Odluke povređen princip zabrane povratnog dejstva iz člana 121. Ustava Republike Srbije, a Tarifnim brojem 4. propisane su komunalne takse za isticanje firme u različitoj visini, zavisno od vrste delatnosti obveznika, što nije u saglasnosti sa Zakonom o komunalnim taksama i naknadama. Predlagač je predložio da Ustavni sud donese rešenje kojim se do okončanja ustavnosudskog postupka obustavlja izvršenje Rešenja navedenog u tački 3. izreke.

U odgovoru na predstavku donosilac osporene odluke naveo je da je Odluka doneta nakon stupanja na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni

glasnik RS", broj 9/2002), saglasno odredbama tog zakona koje dopuštaju uvođenje lokalnih komunalnih taksi u različitoj visini, zavisno od vrste delatnosti.

Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Odluka o lokalnim komunalnim taksama ("Opštinski službeni glasnik", broj 3/2002) prestala je da važi stupanjem na snagu Odluke o lokalnim komunalnim taksama ("Opštinski službeni glasnik", broj 3/2003), 28. juna 2003. godine.

Skupština opštine Sjenica donela je osporenu Odluku na sednici održanoj 24. aprila 2002. godine, a u smislu odredbe člana 11. stupila je na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Opštinskom službenom glasniku" broj 3/2002, tj. 3. maja 2002. godine. Istom odredbom Odluke predviđeno je da će se Odluka primenjivati od 1. januara 2002. godine čime je Odluci dato povratno dejstvo, što nije u saglasnosti sa odredbama člana 121. Ustava Republike Srbije koje utvrđuju da zakon, drugi propis i opšti akt ne može imati povratno dejstvo, odnosno da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona imaju povratno dejstvo.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se sistem lokalne samouprave uređuje zakonom (član 113. stav 2.) i da za obavljanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova, opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom (član 114. stav 1.).

Zakonom o javnim prihodima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS" br. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 i 22/2001), uređen je sistem javnih prihoda i propisano da se visina javnih prihoda utvrđuje zakonom, odnosno aktom nadležnog organa u skladu sa zakonom; ustanovljeni su lokalni javni prihodi i lokalna komunalna taksa kao lokalni javni prihod, čiji se elementi uređuju zakonom (čl. 1, 8, 9. i 16.). Zakonom o lokalnoj samoupravi određeno je da se lokalne komunalne takse mogu uvesti, pored ostalog, i za isticanje firme na poslovnom prostoru (član 83. stav 1. tačka 8.); da se ova taksa utvrđuje u godišnjem iznosu (član 83. stav 2.); da se firmom smatra svaki istaknuti naziv ili ime koje upućuje na to da pravno ili fizičko lice obavlja određenu delatnost, da se taksa plaća samo za jednu firmu ako se na poslovnom objektu nalazi više istaknutih firmi istog obveznika, a da se za svaku firmu istaknutu van poslovnog objekta plaća taksa (član 84.). Članom 85. Zakona određeno je da se lokalne komunalne takse mogu utvrditi u različitoj visini zavisno od vrste delatnosti, površine i tehničko upotrebnih karakteristika objekata i po delovima teritorije, odnosno u zonama u kojima se nalaze objekti, predmeti ili vrše usluge za koje se plaćaju takse. Aktom opštine, kojim se uvodi lokalna komunalna taksa, utvrđuju se visina, olakšice, rokovi i način plaćanja lokalne komunalne takse (član 86.).

Odredbama osporene Odluke utvrđeno je da se Odlukom uvodi lokalna komunalna taksa za isticanje firme ili naziva na poslovnim prostorijama (član 4. tačka 4.); da se visina komunalne takse utvrđuje prema zonama određenim odlukom o građevinskom zemljištu koja se deli na tri zone čije su granice definisane članom 6. stav 2. Odluke; da taksu za isticanje firme ili naziva plaćaju sva pravna lica i lica koja samostalno obavljaju delatnost ličnim radom (tarifni broj 4. stav 1.), a osporenim odredbom Tarifnog broja 4. stav 2. tačka 5. Taksene tarife propisan je godišnji iznos takse za isticanje firme za preduzeća i jedinice koje se bave eksploatacijom šume po zonama u iznosu od 150.000 za prvu zonu, 145.500 za drugu zonu i 135.000 za treću zonu.

Polazeći od navedenih odredaba Zakona koje određuju granice ovlašćenja skupštine opštine pri uvođenju i uređivanju navedenog lokalnog javnog

prihoda i koje dopuštaju uvođenje lokalnih komunalnih taksi u različitoj visini, zavisno i od vrste delatnosti i po delovima teritorije, odnosno zonama u kojima se nalaze objekti, predmeti ili vrše usluge za koje se plaćaju takse, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba predstavlja realizaciju takvog zakonskog ovlašćenja, pa je u navedenom delu, predlog odbio.

S obzirom da je Sud doneo konačnu odluku to je zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog pravnog akta iz tačke 3. izreke u smislu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", broj 32/91 i 63/93) odbačen.

Na osnovu izloženog, člana 42. stav 3. i člana 46. tač 1) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IY-125/2002 od 26.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 34/2004)

g) Mesne zajednice i samodoprinos

Odluka o mesnom samodoprinosu za koju nije glasala većina od ukupnog broja građana koji su imali pravo izjašnjavanja doneta je protivno odredbama zakona.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o uvođenju samodoprinosu za područje mesne zajednice Novo Selo ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 6/2004) nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti Rešenja o obrazovanju Odbora građana mesne zajednice Novo Selo ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 6/2004).

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje koja je preduzeta na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o uvođenju samodoprinosu za područje mesne zajednice Novo Selo, opština Vrnjačka Banja i Rešenja o obrazovanju Odbora građana mesne zajednice Novo Selo.

Podnosioci inicijative ističu da osporena Odluka ne utvrđuje način vođenja evidencije o sredstvima, način ostvarivanja nadzora građana u namenskom korišćenju sredstava, način vraćanja sredstava koja se ostvare iznad iznosa koji je odlukom utvrđen, niti utvrđuju ukupan iznos sredstava samodoprinosu što je čini nesaglasnom sa odredbama člana 88. stav 1. tačka 4), 7), 9) i 10) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/02). Dalje navode, da građanima koji poseduju nepokretnost na ovom području, a žive van područja Novog Sela, nije

omogućeno izjašnjavanje o uvođenju samodoprinosu, iako je to utvrđeno članom 1. Odluke, što je suprotno članu 90. stav 2. Zakona o lokalnoj samoupravi. Takođe, ističu da je član 11. stav 2. Odluke, koji utvrđuje da sredstvima samodoprinosu raspolaže Odbor građana mesne zajednice Novo Selo, odnosno lice koje Odbor na to ovlasti nezakonit, jer su sredstva mesnog samodoprinosu namenskog karaktera koja se uplaćuju na račun Mesne zajednice, a ovlašćenje za raspolaganje sredstvima po Statutu pripada predsedniku Saveta Mesne zajednice. U inicijativi se osporava i Rešenje o obrazovanju Odbora građana mesne zajednice Novo Selo, s obzirom da je bilo nepravilnosti prilikom sprovođenja izjašnjavanja građana o izboru članova Odbora građana. Takođe, podnosioci inicijative ističu da je i prilikom sprovođenja izjašnjavanja građana o predlogu Odluke o samodoprinosu bilo nepravilnosti, te da je birački spisak i izveštaj o glasanju netačan. Inicijatori su predložili donošenje privremene mere obustave izvršenja pravnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporene Odluke i Rešenja, do konačne odluke Ustavnog suda.

U odgovoru sekretara Skupštine opštine Vrnjačka Banja se pored ostalog ističe da je osporenim Odlukom regulisano da se sredstva samodoprinosu vode na posebnom računu Mesne zajednice, da građani ostvaruju nadzor i kontrolu trošenja sredstava samodoprinosu preko Odbora građana Mesne zajednice koji je dužan da šestomesečno obavestava građane o prikupljenim sredstvima i trošenju sredstava samodoprinosu. U odgovoru se dalje navodi, da je postupak sprovođenja referenduma i glasanja sproveo Savet Mesne zajednice, te da stoga, Opštinska uprava ne može dati odgovor na navode inicijatora koji se odnose na nepravilnosti sprovođenja ovog postupka. U odgovoru se potom navodi da prema podacima Odeljenja za skupštinske i opšte poslove Skupštine opštine Vrnjačka Banja ukupno 3.197 građana imaju biračko pravo i prebivalište na području mesne zajednice Novo Selo.

Ustavni sud je utvrdio da je Odluka o uvođenju samodoprinosu za područje mesne zajednice Novo Selo ("Službeni list opštine Kraljevo", br. 6/2004) doneta nakon sprovedenog referenduma građana mesne zajednice Novo Selo s pozivom na član 90. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02).

Prema zapisniku Komisije za sprovođenje referenduma za mesnu zajednicu Novo Selo ukupan broj građana koji su imali pravo da se izjašnjavaju o uvođenju samodoprinosu na području mesne zajednice Novo Selo je 3237 građana od kojih je glasalo 1795, a nije se izjasnilo 1442 građanina. Od ukupnog broja izašlih građana na glasanje za uvođenje samodoprinosu na području mesne zajednice Novo Selo glasao je 1541 građanin, a protiv se izjasnilo 249 građana. Nevažećih glasačkih listića bilo je 5.

Članom 114. Ustava Republike Srbije je utvrđeno da se za zadovoljavanje potreba građana u opštini sredstva mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Članom 11. Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi ("Službeni glasnik RS", br. 48/94 i 11/98) propisano je da građani s dela teritorije Republike, odnosno autonomne pokrajine, opštine ili grada mogu odlučiti na referendumu o pitanjima koja su od značaja za te građane.

Članom 87. Zakona o lokalnoj samoupravi je utvrđeno da odluku o uvođenju samodoprinosu donose građani neposredno, tajnim glasanjem u skladu sa statutom. Članom 90. Zakona je utvrđeno da odluku o uvođenju samodoprinosu donose građani koji imaju izbornu pravo i prebivalište na području na kome se

sredstva prikupljaju. (stav 1.), a da odluku donose i građani koji nemaju izbornu pravo i prebivalište na području na kome se prikupljaju sredstva, ako na tom području imaju nepokretnu imovinu, a sredstvima se poboljšavaju uslovi korišćenja te imovine (stav 2.). Odluka se smatra donetom kada se za nju izjasni većina od ukupnog broja građana iz st. 1. i 2. ovog člana (stav 3.).

Pošto je na osnovu iznetog utvrđeno da se od 3.237 građana koji imaju pravo da se izjašnjavaju o uvođenju samodoprinosna na području mesne zajednice Novo Selo za uvođenje samodoprinosna izjasnio 1541 građanin (47,6%), što ne predstavlja većinu od ukupnog broja građana koji su imali pravo da se izjasne o uvođenju samodoprinosna na području mesne zajednice Novo Selo, Sud je ocenio da je osporena Odluka doneta protivno odredbama zakona što je čini nesaglasnom i s Ustavom.

Sud je odbacio zahtev inicijatora za obustavu izvršenja pojedinačnog akta odnosno radnje koja je preduzeta na osnovu osporene Odluke, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) s obzirom da je doneo konačnu odluku.

U pogledu osporenog Rešenja o obrazovanju Odbora građana mesne zajednice Novo Selo ("Službeni list opštine Kraljevo", br. 6/2004), a kojim su imenovani članovi Odbora građana mesne zajednice Novo Selo i utvrđeni poslovi Odbora građana i mandat članova Odbora, Sud je utvrdio da po svojoj sadržini osporeno Rešenje nije opšti pravni akt u smislu člana 125. Ustava, jer se njime ne stvaraju opšte pravne norme, niti se uređuju društveni odnosi. S obzirom na navedeno Ustavni sud je zbog nedostatka procesnih pretpostavki inicijativu u ovom delu odbacio, kao i zahtev inicijatora za obustavu od izvršenja pojedinačnog akta odnosno radnje koja je preduzeta na osnovu osporenog Rešenja.

U vezi sa navodima inicijatora da su postojale nepravilnosti koje se odnose na sprovođenje postupka izjašnjavanja građana o uvođenju samodoprinosna na području mesne zajednice Novo Selo i postupka izbora članova Odbora građana, utvrđivanje tih činjenica, prema članu 125. Ustava, nije u nadležnosti Ustavnog suda, već drugih državnih organa.

Na osnovu iznetog i člana 19. stav 1. tačka 1), člana 42. stav 3. i člana 46. tačka 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije Odluka iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-159/2004 od 08.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Izjašnjavanje građana o uvođenju samodoprinosna davanjem pismene izjave, odnosno javno, u suprotnosti je sa zakonom koji predviđa tajno glasanje na referendumu pri donošenju odluke o tom pitanju.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da Odluka o uvođenju samodoprinosu za mesnu zajednicu Vlasina Rid, opština Surdulica ("Službeni glasnik Pčinjskog okruga", broj 19/2002) nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti Odluke o uvođenju samodoprinosu za mesnu zajednicu Vlasina Rid, opština Surdulica. Inicijatori navode da je osporena Odluka doneta suprotno članu 90. Zakona o lokalnoj samoupravi, jer je izjašnjavanje na referendumu omogućeno samo građanima sa biračkog spiska u mesnoj zajednici Vlasina Rid, ali ne i građanima koji su obveznici samodoprinosu po osnovu posedovanja nepokretnosti na teritoriji mesne zajednice Vlasina Rid. Takođe se ističe da je Odluka suprotna članu 24. stav 2. Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi.

U odgovoru predsednika Saveta mesne zajednice Vlasina Rid se ističe da je Odluka doneta na referendumu održanom 6. jula 2002. godine na kome su se pismeno izjašnjavali građani sa biračkog spiska Mesne zajednice Vlasina Rid (od 270 upisanih izjasnilo se 169), i građani koji nemaju prebivalište na području Mesne zajednice, a koji imaju imovinu na koju se plaća porez (od 171. građanina koji su evidentirani po spisku Poreske uprave - Ekspozitura Surdulica, 94 se izjašnjavalo o uvođenju samodoprinosu, s tim što se 93 izjasnilo za uvođenje, a jedan je bio protiv).

Ustavni sud je utvrdio da je Odluka o uvođenju samodoprinosu za mesnu zajednicu Vlasina Rid, opština Surdulica ("Službeni glasnik Pčinjskog okruga", broj 19/2002) doneta nakon sprovedenog pismenog izjašnjavanja građana mesne zajednice Vlasina Rid 6. jula 2002. godine s pozivom na član 90. i član 91. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) i člana 24. stav 3. Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi ("Službeni glasnik RS", br. 48/94 i 11/98).

Uvidom u Izveštaj o rezultatima sprovedenog "referenduma" u mesnoj zajednici Vlasina Rid, opštine Surdulica održanog dana 6. jula 2002. godine Sud je utvrdio da se od 274 upisanih građana koji imaju prebivalište i izbornu pravo na području mesne zajednice Vlasina Rid, pismeno izjasnilo 169 građana od kojih se za uvođenje samodoprinosu izjasnilo 150 građana što predstavlja 54,74% od ukupnog broja građana koji imaju izbornu pravo na području Mesne zajednice.

Uvidom u spisak lica koja imaju imovinu u mesnoj zajednici Vlasina Rid i koja su se izjasnila na "referendumu" za uvođenje samodoprinosu na dan 6. jula 2002. godine Sud je utvrdio da se od 171 evidentiranog vlasnika nepokretne imovine koji nemaju prebivalište na području Mesne zajednice pismeno izjasnilo 94 građanina, a od toga 93 građanina za uvođenje i jedan građanin protiv uvođenja samodoprinosu.

Članom 2. stav 3. Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi ("Službeni glasnik RS", br. 48/94 i 11/98) je utvrđeno da se o pitanjima određenim statutom autonomne pokrajine, opštine ili grada, odnosno drugim pitanjima iz njihove nadležnosti referendum sprovodi na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom, ako zakonom nije drukčije određeno. Članom 7. Zakona je utvrđeno da se na referendumu građani izjašnjavaju lično i tajno, na glasačkim listićima. Članom 11. Zakona je utvrđeno da građani iz dela teritorije Republike, odnosno autonomne pokrajine, opštine ili grada mogu odlučiti na referendumu o pitanjima koja su od značaja za te građane. Članom 24. Zakona je utvrđeno da je referendum punovažan ako je na njemu glasala većina građana koji imaju biračko pravo i koji su upisani u birački spisak u skladu sa ovim zakonom. Stavom 2. navedenog člana Zakona je utvrđeno da se odluka o pitanju koje je bilo predmet izjašnjavanja na referendumu

smatra donetom ukoliko je za nju glasala većina građana iz stava 1. ovog člana, ako Ustavom, zakonom ili statutom nije zato predviđen veći broj.

Članom 87. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) je utvrđeno da odluku o uvođenju samodoprinosu donose građani neposredno, tajnim glasanjem, u skladu sa statutom. Članom 90. Zakona je utvrđeno da odluku donose građani koji imaju izborno pravo i prebivalište na području na kome se sredstva prikupljaju. Stavom 2. navedenog člana Zakona je utvrđeno da odluku donose i građani koji nemaju izborno pravo i prebivalište na području na kome se prikupljaju sredstva, ako na tom području imaju nepokretnu imovinu, a sredstvima se poboljšavaju uslovi korišćenja te imovine. Stavom 3. navedenog člana Zakona je utvrđeno da se odluka smatra donetom kada se za nju izjasni većina od ukupnog broja građana iz st. 1. i 2. ovog člana.

Na osnovu Izveštaja o rezultatima sprovedenog "referenduma" u mesnoj zajednici Vlasina Rid, opštine Surdulica održanom dana 6. jula 2002. godine Sud je utvrdio da je izjašnjavanje građana o navedenom pitanju sprovedeno davanjem pismene izjave, odnosno javno, što je u suprotnosti sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o referendumu i narodnoj inicijativi koji nalažu tajno glasanje na referendumu pri donošenju odluke o uvođenju samodoprinosu.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, Odluka iz izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije"

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)
 IV-184/2003 od 08.07.2004.

Odluku o samodoprinosu donose građani neposrednim izjašnjavanjem, pa i izmene i dopune te odluke, odnosno nova odluka o uvođenju samodoprinosu donosi se, takođe, neposrednim izjašnjavanjem građana.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da Odluka Saveta mesne zajednice Globoder ("Službeni list opštine Kruševac", broj 8/2000), koju je doneo Savet mesne zajednice Globoder, na sednici održanoj 10. decembra 2000. godine, nije u saglasnosti s Ustavom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnete su dve inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Odluke navedene u izreci. Inicijatori navode da su na referendumu, održanom 1990. godine, građani mesne zajednice Globoder, doneli Odluku o uvođenju samodoprinosu za teritoriju Globoder izuzev zaseoka Gornji Koševi ("Službeni list opštine Kruševac", broj 19/1990), za period od 10 godina, odnosno, od 01. januara 1990. do 31. decembra 2000. godine, a da je Savet

mesne zajednice Globoder, na sednici od 10. decembra 2000. godine, doneo osporenu Odluku, kojom je produžio period trajanja samodoprinosu do 31. decembra 2005. godine. Prema mišljenju inicijatora, osporena Odluka je suprotna Ustavu Republike Srbije i zakonu, jer se građani nisu neposredno izjasnili niti o uvođenju novog samodoprinosu, niti o produžetku perioda trajanja starog samodoprinosu.

U svom odgovoru donosilac akta navodi da je članom 2. Odluke o uvođenju samodoprinosu za teritoriju Globoder izuzev zaseoka Gornji Koševi, Skupštini mesne zajednice dato ovlašćenje da produži trajanje samodoprinosu do završetka asfaltiranja svih puteva u mesnoj zajednici. Prema navodima donosioca akta, usled nenamenskog korišćenja samodoprinosu u periodu od 1990. do 2000. godine, "ništa iz člana 2. Odluke nije bilo urađeno", pa je Savet mesne zajednice Globoder "bio prinuđen da iskoristi mogućnost datu u članu 2. pomenute Odluke".

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je:

Građani mesne zajednice Globoder na referendumu održanom 09. septembra 1990. godine, doneli su Odluku o uvođenju samodoprinosu za teritoriju Globoder izuzev zaseoka Gornji Koševi ("Službeni list opštine Kruševac", broj 19/1990), kojom je, pored ostalog, utvrđeno da se samodoprinosa uvodi za period od deset godina, odnosno od 01. januara 1990 do 31. decembra 2000. godine (član 2.).

Savet mesne zajednice Globoder, na sednici održanoj dana 10. decembra 2000. godine, doneo je osporenu Odluku, kojom je produžio trajanje samodoprinosu za područje mesne zajednice Globoder izuzev zaseoka Gornji Koševi do 31. decembra 2005. godine.

Odredbom člana 114. stav 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se za zadovoljavanje potreba građana u opštini sredstva mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Polazeći od navedene odredbe Ustava, proizlazi da se sredstva za zadovoljavanje potreba građana u opštini, u koja spadaju i sredstva samodoprinosu, mogu prikupljati jedino na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, odnosno da su jedino građani ovlašćeni da donese odluke o uvođenju samodoprinosu. Iz ovlašćenja građana, da samo oni i to neposrednim izjašnjavanjem donose odluke o samodoprinosu, proizlazi i ovlašćenje da samo građani, takođe neposrednim izjašnjavanjem, mogu da vrše izmene i dopune tih odluka, odnosno da donose nove odluke o uvođenju samodoprinosu. Imajući u vidu izneto, Ustavni sud je, na osnovu člana 46. tač. 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), utvrdio da osporena Odluka nije u saglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, Odluka navedena u izreci, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Skupština opštine nije ovlašćena da donese odluku o raspuštanju saveta mesne zajednice i imenuje privremeni savet mesne zajednice.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o raspuštanju Saveta MZ "Mokrin" i imenovanju privremenog Saveta MZ "Mokrin" br. 04-06-23/2003 koju je donela Skupština opštine Kikinda 4. jula 2003. godine, nije u saglasnosti sa zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu Odluke iz tačke 1.

Savet Mesne zajednice "Mokrin" iz Mokrina, Opština Kikinda, pokrenuo je postupak pred Ustavnim sudom za utvrđivanje nezakonitosti Odluke navedene u izreci. Po mišljenju predlagača osporenom Odlukom povređen je Zakon o lokalnoj samoupravi, jer mesne zajednice, koje imaju status pravnog lica, same biraju i raspuštaju svoje organe prema postupku koji se reguliše Statutom mesne zajednice. Takođe je predloženo da Ustavni sud do konačne ocene zakonitosti osporene Odluke donese "privremenu meru" kojom bi se "normalizovao život" u Mesnoj zajednici "Mokrin" iz Mokrina.

U odgovoru Skupštine opštine Kikinda se navodi da je situacija u MZ "Mokrin" zahtevala da se preduzmu određene mere pa je Skupština opštine smatrala da ima pravo da reaguje u slučaju da se pojave okolnosti koje mogu da otežaju funkcionisanje mesne zajednice.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenom Odlukom predviđeno u članu 1. da se raspušta Savet MZ "Mokrin" izabran 16. marta 2001. godine. U članu 2. osporene Odluke propisano je da se formira privremeni Savet MZ "Mokrin", čiji je zadatak organizacija novih izbora za Savet i obavljanje tekućih poslova neophodnih za funkcionisanje Mesne zajednice do izbora novog Saveta i da će Skupština opštine doneti rešenje o imenovanju privremenog Saveta na predlog Predsednika Skupštine opštine. Članom 3. osporene Odluke regulisano je njeno stupanje na snagu.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004) predviđeno je da se radi zadovoljavanja opštih, zajedničkih i svakodnevnih potreba stanovništva na određenom području mogu obrazovati mesne zajednice, (član 70-75. Zakona). Zakonom je u članu 70. predviđeno da skupština jedinice lokalne samouprave odlučuje o obrazovanju, području za koje se obrazuje i ukidanju mesnih zajednica odlukom koja se donosi većinom glasova od ukupnog broja odbornika. Prema članu 72. Zakona statutom mesne zajednice se u skladu sa statutom jedinice lokalne samouprave i aktom o osnivanju, utvrđuju poslovi koje vrši, organi i postupak izbora, organizacija i rad organa, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad mesne zajednice.

Statutom Mesne zajednice "Mokrin" od 24. januara 2001. godine predviđen je pored ostalog, izbor organa mesne zajednice. U članu 30. Statuta predviđeno je da članove Saveta Mesne zajednice biraju građani na osnovu slobodnog, opšteg, jednakog i neposrednog izbornog prava, tajnim glasanjem, na

period od četiri godine. Prema članu 38. Statuta u slučaju da se pojave okolnosti u radu Saveta Mesne zajednice koje otežavaju vršenje funkcija Mesne zajednice, građani Mesne zajednice (10% građana sa biračkim pravom) mogu podneti inicijativu za održavanje novih izbora. Skupština opštine je nadležna za donošenje odluke u vezi sa ovom inicijativom a u slučaju njenog prihvatanja, održavaju se novi izbori za članove Saveta Mesne zajednice. Članom 40. Statuta predviđeno je da se razrešenje članova saveta vrši na način i po postupku koji je predviđen za izbor, a Savet Mesne zajednice koji je razrešen ili koji je podneo ostavku ostaje na dužnosti do izbora novog Saveta Mesne zajednice.

Na osnovu navedenih odredaba Zakona o lokalnoj samoupravi Ustavni sud je ocenio da Skupština opštine nije imala ovlašćenje da donese osporenu Odluku i raspusti Savet Mesne zajednice "Mokrin" i imenuje privremeni savet Mesne zajednice "Mokrin" i iz tog razloga je utvrdio da osporena Odluka nije u saglasnosti sa Zakonom.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu osporene Odluke je odbačen na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), jer je Ustavni sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog i člana 42. stav 3, člana 46. tačka 2) i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije osporena Odluka iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IV-303/2003 od 25.03.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 51/2004)

6. OPŠTI AKTI PREDUZEĆA, USTANOVA
I ORGANIZACIJA

a) Radni odnosi

Direktor preduzeća nije zakonom ovlašćen za donošenje odluke o organizacionim promenama i Odluke o usvajanju Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da nisu u saglasnosti sa zakonom opšti akti Javnog komunalnog preduzeća "Polet" Valjevo i to:

- Odluka o organizacionim promenama, od 6. februara 2002. godine;
- Odluka o usvajanju Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, od 6. februara 2002. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti opštih akata navedenih u izreci Odluke. Podnosilac inicijative smatra da su osporeni opšti akti nezakoniti iz razloga što su doneti od strane direktora javnog preduzeća kao nenadležnog organa, budući da je, prema članu 62. stav 1. tačka 2. Zakona o preduzećima, za donošenje navedenih akata isključivo nadležan upravni odbor preduzeća.

U odgovoru donosioca osporenih opštih akata na navode u podnetoj inicijativi istaknuto je, pored ostalog, da ovlašćenje direktora za donošenje osporenih akata proizilazi iz odredaba člana 63. Zakona o preduzećima, čl. 13. i 120. Zakona o radu i člana 47. Statuta Preduzeća.

Ustavni sud je utvrdio da je Odluku o organizacionim promenama doneo direktor Preduzeća.

Osporenim Odlukom izvršena je organizaciona promena u Preduzeću tako što je ukinuta Služba održavanja i obezbeđenja kao posebna organizaciona celina.

Prema članu 62. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 33/96, 79/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 i 36/02) upravni odbor, kao organ upravljanja, donosi opšte akte koje ne donosi skupština i obavlja druge poslove utvrđene saveznim zakonom, osnivačkim aktom i statutom. Direktor, saglasno članu 63. istog Zakona, organizuje i vodi poslovanje preduzeća, stara se o zakonitosti rada i odgovora za zakonitost rada preduzeća i obavlja druge poslove utvrđene saveznim zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Polazeći od navedenih odredaba zakona, a imajući u vidu da je članom 25. Statuta Preduzeća predviđeno da Upravni odbor u okviru svoje nadležnosti, donosi i opšte akte, Ustavni sud je ocenio da direktor preduzeća nije bio zakonom ovlašćen za donošenje osporene Odluke.

Odluku o usvajanju Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, koji je sastavni deo ove Odluke, doneo je, takođe, direktor Preduzeća.

Prema članu 13. stav 1. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) radni odnos može da se zasnjuje sa licem koje ima opštu zdravstvenu sposobnost, najmanje 15 godina života i ispunjava druge uslove za rad na određenim poslovima utvrđene odgovarajućim aktom poslodavca. Aktom iz stava 1. ovog člana

zakona utvrđuje se vrsta posla, stručna sprema i drugi posebni uslovi za rad na tim poslovima (član 13. stav 2.).

Polazeći od odredbe člana 13. Zakona o radu, kao i odredaba čl. 62. i 63. Zakona o preduzećima, kojima je utvrđena nadležnost Upravnog odbora i direktora preduzeća, Ustavni sud je ocenio da direktor Preduzeća nije bio zakonom ovlašćen za donošenje osporene Odluke, pa je iz tih razloga odluka nezakonita.

Na osnovu izloženog i odredaba člana 46. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, osporeni opšti akti iz izreke ove Odluke prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 51/2004)
 IY-382/2003 od 25.03.2004.

Propisivanje mogućnosti privremenog raspoređivanja zaposlenog na radno mesto za koje ne ispunjava uslov u pogledu stručne sprema prema aktu o sistematizaciji radnih mesta, dok ne ispuni taj uslov, nesaglasno je sa Zakonom o radnim odnosima u državnim organima.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 263b Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, 06 broj 110-4/97 od 21. aprila 1997. godine, koji je doneo direktor Republičkog geodetskog zavoda, u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 71. Pravilnika iz tačke 1.

3. Okončava se postupak ocene ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 68. i 70. Pravilnika iz tačke 1.

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredaba Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti članova 68, 70, 71. i 263b i inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti čl. 71. i 263b. Pravilnika iz izreke. U inicijativama se navodi da je osporenim odredbama čl. 68, 70. i 71. Pravilnika, suprotno članu 19. Zakona o državnoj upravi, za vršenje upravnih poslova propisan uslov za diplomiranog pravnika da ima položen pravosudni ispit. U inicijativama se ističe da je osporenim odredbom člana 263b Pravilnika propisana obaveza zaposlenih diplomiranih pravnika sa položenim stručnim ispitom da u roku od tri godine polože i pravosudni ispit, kako bi bili raspoređeni na odgovarajuće upravne poslove.

Ustavnom sudu podnet je i zahtev da do donošenja konačne odluke, obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odredaba Pravilnika.

U odgovoru Republičkog geodetskog zavoda ističe se da je osporenim odredbama Pravilnika, za obavljanje određenih stručnih poslova propisan uslov da diplomirani pravnik ima položen pravosudni ispit, da je ovaj uslov propisan u skladu sa članom 60. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, da je članom 19. Zakona o državnoj upravi propisan minimum stručne sprema koju zaposleni mora posedovati, a da je Zakonom o radnim odnosima u državnim organima predviđeno da za rad u državnim organima moraju biti ispunjeni i drugi uslovi utvrđeni zakonom, drugim propisima ili aktom o sistematizaciji radnih mesta u državnom organu. U odgovoru se ističe da je osporena odredba člana 263b Pravilnika u skladu sa članom 6. stav 1. tačka 6. Zakona o radnim odnosima u državnim organima, i da obaveza polaganja pravosudnog ispita nije sankcionisana osporenim odredbom Pravilnika, t.j. da zaposlenom diplomiranim pravniku u Republičkom geodetskom zavodu, koji ne položi pravosudni ispit, ne prestaje radni odnos, ali može biti raspoređen na drugo radno mesto.

U toku postupka pred Ustavnim sudom jedan inicijator odustao je od podnete inicijative za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti osporenih odredaba Pravilnika iz izreke.

U sprovedenom postupku Ustavni sud utvrdio je sledeće:

Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, 06 broj: 110-4/97 od 21. aprila 1997. godine, na koji je Vlada Republike Srbije dala saglasnost, doneo je direktor Republičkog geodetskog zavoda na osnovu člana 19. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", broj 20/92) i člana 3. Uredbe o načelima za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u ministarstvima i posebnim organizacijama ("Službeni glasnik RS", broj 45/94). Osporeni Pravilnik prestao je da važi danom stupanja na snagu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 110-1/2003, od 20. juna 2003. godine.

Osporenim članom 68, 70. i 71. Pravilnika bilo je propisano za šefa Odseka za upravne i opšte poslove, rukovodioca grupe za pravne poslove i radno mesto za upravne poslove, kao uslov u pogledu stručne sprema diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i odgovarajućim brojem godina radnog iskustva, a osporenim članom 263b Pravilnika bilo je propisano da načelnici Odeljenja i inspektori mogu imati i manje radnog staža od propisanog Pravilnikom, samo ako se radi o licima izuzetnih stručnih sposobnosti, kao i da se na radna mesta za koja su propisani uslovi diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, mogu rasporediti diplomirani pravници sa položenim stručnim ispitom uz uslov da u roku koji ne može biti duži od 3 godine polože pravosudni ispit.

Odredbom člana 19. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 48/93 i 49/99) predviđeno je da zaposleni mogu obavljati poslove državne uprave ako imaju propisanu školsku spremu, položen stručni ispit za rad u organima državne uprave, i kad je to određeno zakonom ili drugim aktom, radno iskustvo u odgovarajućoj struci. Zakonom o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) propisano je da se u radni odnos u državnom organu može primiti lice pod uslovima da je državljanin SRJ,

da je punoletno, da ima opštu zdravstvenu sposobnost, da ima propisanu stručnu spremu, da nije osuđivano za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čine nepodobnim za obavljanje poslova u državnom organu i da ispunjava druge uslove utvrđene zakonom, drugim propisima ili aktom o sistematizaciji radnih mesta u organu.

Zakonom o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 i 25/2002) u članu 11. st. 1. i 2. uređeno je da upravne poslove koji se odnose na premer i izradu katastra nepokretnosti i vodova, njihovo održavanje i obnovu i upise prava na nepokretnostima obavlja Republički geodetski zavod, a stručne poslove koji se odnose na premer i izradu katastra nepokretnosti i vodova, njihovo održavanje i obnovu obavlja Republički geodetski zavod i preduzeće, druga organizacija i radnja koji su registrovani za izvođenje ovih radova (u daljem tekstu: geodetska organizacija) na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom. Članom 60. ovog zakona uređen je način obavljanja poslova u vezi sa izlaganjem na javni uvid podataka premera nepokretnosti i podataka o katastarskom klasiranju zemljišta i propisano da te poslove radi komisija koja se sastoji od predsednika i dva člana, s tim da predsednik komisije mora biti diplomirani pravnik sa pravosudnim ispitom.

Iz navedenih odredaba zakona proizlazi da se aktom o sistematizaciji mogu propisati uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave uređeni članom 19. Zakona o državnoj upravi, kao i posebni uslovi u skladu sa članom 6. stav 1. tačka 6) Zakona o radnim odnosima u državnim organima i članom 60. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, pa stoga Sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje naustvnosti i nezakonitosti člana 71. Pravilnika.

Odredbama čl. 14. do 21. Zakona o radnim odnosima u državnim organima propisani su uslovi i način raspoređivanja zaposlenih i postavljenih lica, a odredbama čl. 26. do 36. Zakona propisani su uslovi za sticanje zvanja i zanimanja zaposlenih u državnim organima, kao i napredovanje zaposlenih sticanjem višeg zvanja. Iz navedenih odredaba proizlazi da je nesaglasno sa zakonom propisivanje mogućnosti privremenog raspoređivanja zaposlenog na radno mesto za koje, prema aktu o sistematizaciji radnih mesta, ne ispunjava uslov u pogledu stručne spreme, odnosno da uz ocenu njegovih izuzetnih sposobnosti, može biti privremeno raspoređen dok ne ispuni taj uslov i da se aktom o sistematizaciji radnih mesta ne mogu utvrđivati drukčiji uslovi za raspoređivanje zaposlenih u odnosu na zakonom propisane uslove, pa je Sud utvrdio da odredbe člana 263b Pravilnika nisu u saglasnosti sa zakonom.

Polazeći od odredbe člana 119. stav 3. Ustava Republike Srbije, po kojoj svaki drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima, a s obzirom na to da osporena odredba člana 263b Pravilnika nije u saglasnosti sa navedenim odredbama zakona, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba Pravilnika nije u saglasnosti s Ustavom.

S obzirom na to da je osporeni Pravilnik u toku postupka pred Ustavnim sudom prestao da važi, Ustavni sud je na osnovu člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka utvrdio da osporena odredba člana 263b Pravilnika, u vreme važenja, nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

U toku postupka pred Ustavnim sudom, jedan inicijator odustao je od inicijative za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti odredaba čl. 68. i 70.

Pravilnika, a kako Sud nije našao osnova da sam nastavi postupak, to je na osnovu člana 35. stav 1. tačka 10. okončan postupak za ocenu zakonitosti čl. 68. i 70. Pravilnika iz tačke 1.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odredaba Pravilnika, Ustavni sud je na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je, na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 10. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 51/2004)
 IY-295/1997 od 25.03.2004.

Osporena odredba kolektivnog ugovora koja predviđa da ako se poslodavac i zaposleni ne sporazumeju o naknadi štete, zaposleni ima pravo da naknadu štete zahteva pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana nastale štete, nesaglasna je s Ustavom i zakonom, jer uređuje pitanje koje nije u domenu kolektivnog ugovaranja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 93. stav 2. u delu koji glasi: "u roku od 30 dana od dana nastale štete" Pojedinačnog kolektivnog ugovora, Livnica "Kikinda" A.D. iz Kikinde, od 25. decembra 2002. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 3. stav 2, člana 35. stav 1, člana 36. stav 2, člana 44. stav 1, člana 46. stav 2, člana 49. stav 1. tačka 2), člana 69, člana 71. stav 3, člana 74. stav 1, člana 86, člana 90. st. 3, 4. i 5, člana 91. stav 2, člana 94. tačka 2), člana 98. stav 1. tačka 4), člana 99. stav 1. tač. 5), 14), 28), 29) i 30) i stav 3, člana 116. stav 2, člana 124. stav 2, člana 128. stav 6, člana 130. stav 3, člana 132. stav 6, člana 134. stav 5, člana 138, člana 143. stav 2, člana 144. stav 2 i člana 146. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba Pojedinačnog kolektivnog ugovora, Livnica "Kikinda" A.D. iz Kikinde od 25. decembra 2002. godine, navedenih u izreci, a iz razloga što su po mišljenju inicijatora, tim odredbama prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih utvrđeni na način koji njihov pravni položaj čini nepovoljnijim u odnosu na minimalna prava koja su propisana Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/01).

U odgovoru Livnice "Kikinda" A.D. iz Kikinde ističe se pored ostalog da odredbe osporenog Pojedinačnog kolektivni ugovor nisu u suprotnosti sa Ustavom i Zakonom o radu, s obzirom da prava zaposlenih uređuju na način koji je indentičan

rešenjima iz Zakona o radu ili pak utvrđuju veći obim prava, od onog koji je propisan zakonom i drugim propisima.

Ocenjujući ustavnost i zakonitost osporenih odredaba navedenog Pojedinačnog kolektivnog ugovora, Ustavni sud je utvrdio nesaglasnost sa Ustavom i zakonom dela odredbe člana 93. stav 2, dok je u pogledu ostalih osporenih odredaba, ocenio da nema osnova za utvrđivanje njihove nesaglasnosti s Ustavom i zakonom, a iz sledećih razloga:

Osporeni član 93. stav 2. Kolektivnog ugovora predviđa da ako se poslodavac i zaposleni ne sporazumeju o naknadi štete, zaposleni ima pravo da naknadu štete zahteva pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana nastale štete.

Zakonom o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni list SRJ", br. 31/93, 22/99, 23/99, 35/99 i 44/99) je utvrđeno da se pravila o zastarelosti tog zakona ne primenjuju u slučajevima kad su zakonom određeni rokovi u kojima treba da se podigne tužba ili da se izvrši određena radnja pod pretnjom gubitka prava (član 370.), a da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo. U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva u roku od pet godina od kad je šteta nastala (član 376.). Član 96. Zakona o radu utvrđuje da ako zaposleni pretrpi povredu ili štetu na radu ili u vezi s radom, poslodavac je dužan da mu nadoknadi štetu, u skladu sa zakonom i opštim aktom. Kako Zakon o radu, kao poseban zakon ne utvrđuje rok u kome se može pred nadležnim sudom tražiti naknada pretrpljene štete, to za ostvarivanje prava u pitanju važe navedene odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Na osnovu iznetog, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba člana 93. stav 2. Kolektivnog ugovora u delu koji glasi: "u roku od 30 dana od dana nastale štete", nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, jer uređuje pitanje koje nije u domenu kolektivnog ugovaranja, već je u smislu člana 72. stav 4. Ustava, obligacioni odnos koji je uređen zakonom.

Polazeći od odredbe člana 36. Ustava i člana 7, člana 11. stav 1, člana 81. i člana 83. Zakona o radu i odredbe Posebanog kolektivnog ugovora metalaca Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 50/95, 9/96.....43/2001 i 49/2001) Ustavni sud je utvrdio da su osporenim odredbama člana 3. stav 2, člana 69, člana 71. stav 3. i člana 86. Pojedinačnog kolektivnog ugovora pitanja načina utvrđivanja i isplate zarada, odnosno naknada zaposlenih uređena u granicama ovlašćenja subjekata koji su zaključili ovaj ugovor. U tom smislu nije suprotno Ustavu i zakonu ni iskazivanje volje tih subjekata da se zarada generalnog direktora reguliše posebnim ugovorom između generalnog direktora i Upravnog odbora Preduzeća, da potpisnici ovog ugovora utvrđuju cenu rada kao promenljivu veličinu aneksom ugovora, te da predvide i naknadu za topli obrok i njenu visinu.

S obzirom da osporene odredbe čl. 35, 36, 44, člana 46. stav 2. i člana 49. Pojedinačnog kolektivnog ugovora ne utvrđuju manji obim prava zaposlenih u vezi sa godišnjim odmorom i preraspodelom radnog vremena, predviđenih članom 38. Ustava, članom 42. stav 1, čl. 44, 52, 53, i 55. Zakona o radu, Ustavni sud nije naša osnova za prihvatanje inicijative.

Imajući u vidu odredbe člana 81. stav 4. i člana 101. Zakona o radu, Ustavni sud je utvrdio da poslodavac može da utvrđuje i vrednuje kvantitet i kvalitet rada zaposlenog i da u tu svrhu donese kriterijume za utvrđivanje rezultata rada, te stoga nije prihvatio ni inicijativu za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 74. stav 1. Pojedinačnog kolektivnog ugovora, kojim se to uređuje.

Takođe, s obzirom na sadržinu odredaba čl. 95. i 96. Zakona o radu i odredbe člana 45. Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/97, 21/98 i 31/2001) Ustavni sud je utvrdio da, osporene odredbe člana 90. st. 3, 4. i 5. i člana 91. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora koje uređuju pojedina pitanja odgovornosti za štetu nisu nezakonite, jer ne sadrže rešenja koja bi se mogla smatrati propisivanjem manjeg obima prava od onog koji je propisan Zakonom, odnosno Opštim kolektivnim ugovorom, te nije u tom delu prihvatio inicijativu.

Polazeći od odredbe člana 35. Ustava i odredaba člana 97, člana 101, člana 114. stav 1, i člana 115. Zakona o radu Ustavni sud je utvrdio da odredbe člana 94. tačka 2), člana 98. stav 1. tačka 4) i člana 116. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora koje uređuju prestanak radnog odnosa nisu u suprotnosti sa zakonom, jer sadrže identična rešenja kao i zakon. Takođe, Sud je utvrdio da je član 99. stav 1. tač. 5), 14), 28), 29) i 30) Pojedinačnog kolektivnog ugovora u saglasnosti sa zakonom, s obzirom da je poslodavac zakonom ovlašćen da otkáže ugovor o radu zaposlenom ako postoji opravdan razlog koji se odnosi na ponašanje zaposlenog, pa ni uređivanje tih pitanja kolektivnim ugovorom nema za posledicu smanjivanje obima prava ili pogoršanja položaja zaposlenog.

Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 124. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora, kojim je uređeno dostavljanje pismena unutar preduzeća, (poziva, obaveštenja, rešenja, odluka i dr.). S obzirom na to da Zakon o radu i Zakon o preduzećima ne uređuju to pitanje, Sud je ocenio da se dostavljanje pismena, kao pitanje od zajedničkog interesa poslodavca i zaposlenih može urediti pojedinačnim kolektivnim ugovorom.

Imajući u vidu odredbe člana 130. i člana 152. Zakona o radu, kao i odredbe člana 50. i člana 52. Opšteg kolektivnog ugovora, Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe člana 128. stav 6. i odredbe čl. 130, 132. i 134. Pojedinačnog kolektivnog ugovora uređuju položaj, prava i obaveze Sindikata u skladu sa zakonom i Opštim kolektivnim ugovorom, te u tom delu nije prihvatio inicijativu.

Polazeći od odredbe člana 37. Ustava, odredaba čl. 6, 9, 10, 11, 13. i člana 14. stav 2. Zakona o štrajku ("Službeni list SRJ", broj 29/96), i odredaba Posebnog kolektivnog ugovora metalaca Srbije, Sud je utvrdio da nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom odredbe Pojedinačnog kolektivnog ugovora koje regulišu obavezu dostavljanja odluke o stupanju u štrajk i izjave o načinu obezbeđenja minimuma procesa rada (član 138.), obavezu izvršavanja naloga direktora (član 144.) kao ni odredba kojom se predviđa da zaposleni koji učestvuju u štrajku imaju pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje (član 146.).

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredba člana 93. stav 2. u delu koji glasi: "u roku od 30 dana od dana nastale štete" Pojedinačnog kolektivnog ugovora, iz izreke ove Odluke, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda Republike Srbije u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Direktor organizacione jedinice nije zakonom ovlašćen za donošenje Pravilnika o platama radnika.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrdjuje se da Pravilnik o platama radnika u Laboratoriji "Zaštita" Instituta za nuklearne nauke Vinča, Beograd, od 23. novembra 1998. godine, nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti Pravilnika navedenog u izreci. Podnosilac inicijative smatra osporeni Pravilnik nezakonitim iz razloga što ga je donelo nenadležno lice koje nije organ poslodavca Instituta. Nadalje smatra da je prema tada važećem Zakonu o radnim odnosima, postojala obaveza da se prava, obaveze i odgovornosti zaposlenog i poslodavca urede kolektivnim ugovorom..

U odgovoru pravne službe izražen je stav da je osporeni Pravilnik donet u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik doneo direktor Laboratorije, "Zaštita" kao organizacionog dela Instituta za nuklearne nauke Vinča. Pravilnikom su utvrđeni elementi na osnovu kojih se određuju zarade zaposlenih u navedenom organizacionom delu Instituta.

Saglasno članu 10. stav 1. Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti ("Službeni glasnik RS", broj 52/93) institut je definisan kao organizacija koja obavlja naučnoistraživačku delatnost, dok je članom 14. stav 1. predviđeno da se, na osnivanje, organizaciju, rad i ukidanje instituta koji se osniva, odnosno organizuje kao ustanova, primenjuju propisi koji se odnose na ustanove.

Prema članu 16. Zakona o javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 42/91 i 71/94) organi ustanove su direktor, upravni i nadzorni odbor, ako zakonom nije drukčije određeno. Saglasno članu 19. Zakona direktor ustanove ima prava i dužnosti direktora preduzeća. Upravni odbor, prema članu 21. Zakona, donosi statut ustanove, odlučuje o poslovanju ustanove; o korišćenju sredstava, u skladu sa zakonom; vrši i druge poslove utvrđene aktom o osnivanju i statutom. U članu 50. Statuta predviđeno je da opšta akta Instituta donosi upravni odbor.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama (član 1. stav 1.). Prava, obaveze i odgovornosti iz stava 1. ovog člana uređuju se kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu (član 1. stav 2.). Odredbe ovog Zakona primenjuju se, i na zaposlene u državnim organima i organizacijama, organima i organizacijama jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave i javnim službama, ako zakonom nije drukčije određeno (član 2. stav 2.). Prema članu 3. stav 3. Zakona, pravilnik o radu donosi poslodavac. Poslodavac u smislu člana 4. stav 2. Zakona, jeste domaće ili strano pravno i fizičko lice, a ovlašćenja direktora, kao organa poslovođenja, utvrđuju se zakonom i statutom preduzeća.

Polazeći od navedenih odredaba Zakona, koji se primenjuje i na Institut za nuklearne nauke Vinča, Ustavni sud je ocenio da direktor organizacione jedinice Instituta nije imao zakonsko ovlašćenje za donošenje osporenog Pravilnika.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, osporeni Pravilnik prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-344/2003 od 15.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Uređivanje pitanja cene rada za tipična radna mesta i utvrđivanje koeficijenata za obračun cene rada autonomno je pravo učesnika u zaključivanju posebnog kolektivnog ugovora.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti odredbe člana 39. Posebnog kolektivnog ugovora za delatnost trgovine Srbije (promet robe i usluga), ("Službeni glasnik RS", br. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001 i 70/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 39. Posebnog kolektivnog ugovora za delatnost trgovine Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 31/97) u kojoj se navodi da navedeni član nije u saglasnosti sa čl. 3, 9, 11, 12, 13, 36. i 40. Ustava Republike Srbije. Inicijator kao razloge osporavanja navodi da osporena odredba Ugovora omogućava isplate umanjenog ličnog dohotka kao i umanjene uplate za doprinose za Fond PIO čime se povređuju ekonomska i socijalna prava zagarantovana Ustavom. Ako se uporedi član 39. Posebnog kolektivnog ugovora i član 8. Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora a.d. "Ineks" - Nova Varoš od 11. septembra 1997. godine, prema mišljenju inicijatora mogu se uočiti neusklađenosti i nelogičnosti. Naime, kada se uporedi koeficijent za IV stepen stručnosti koji je utvrđen članom 39. Posebnog ugovora sa koeficijentom za IV stepen stručnosti koji je utvrđen članom 8. Izmena i dopuna Pojedinačnog ugovora, odnosno kada se uporedi koeficijent za VII stepen stručnosti utvrđen članom 39. Posebnog ugovora i koeficijent za IV stepen stručnosti utvrđen članom 8. Izmene i dopune Pojedinačnog ugovora dolazi se do saznanja da je koeficijent 1,80 za VII stepen stručne spremljen u odnosu na koeficijent 2,80 za IV stepen stručne spremljen, što je nelogično.

U odgovoru Udruženja trgovine Privredne komore Srbije i Samostalnog sindikata trgovine Srbije se navodi da se odredbama stava 2. člana 121. Zakona o radnim odnosima definiše šta se utvrđuje i ugovara Posebnim kolektivnim

ugovorom gde je navedena i cena rada za tipična radna mesta. Prema članu 123. stav 2. tačka 1. Zakona o radnim odnosima svaki ugovor je saglasnost volja ugovornih strana tj. u ovom slučaju Sindikata radnika trgovine Srbije i Odbora za trgovinu Privredne komore Srbije. Takođe se ističe da je članovima 40. do 44. Posebnog kolektivnog ugovora regulisano kako se ugovara i utvrđuje cena rada i zarada za sva radna mesta, iz čega proizilazi da se cena rada i zarada ugovara za svako konkretno radno mesto, koje radnik obavlja, a ne samo za zahtev stručnosti, koji je samo jedan od elemenata za utvrđivanje zarade.

Ustavni sud je utvrdio da su Poseban kolektivni ugovor za delatnost trgovine Srbije (promet robe i usluga), ("Službeni glasnik RS", br. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001 i 70/2003), zaključili Sindikat radnika trgovine Srbije i Odbor za trgovinu Privredne komore Srbije na osnovu člana 120. stav 7. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", broj 55/96) i člana 3. Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", broj 22/97).

Odredbom člana 36. Ustava utvrđeno je da zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", broj 70/2001) utvrđeno je da opšti akt ne može da sadrži odredbe kojima se zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom odnosno da opštim aktom i ugovorom o radu mogu da se utvrde veća prava i povoljniji uslovi rada od prava i uslova utvrđenih zakonom, kao i druga prava koja nisu utvrđena zakonom, osim ako zakonom nije drukčije određeno (član 7.); da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu i da se opštim aktom ili ugovorom o radu utvrđuju elementi za određivanje zarade i način utvrđivanja zarade (član 88.); da se kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom i drugim propisom uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, postupak zaključivanja kolektivnog ugovora, međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlenog i poslodavca (član 131).

Osporenim članom 39. Posebnog kolektivnog ugovora utvrđena je cena rada za tipična radna mesta i to tako što se cena rada za najjednostavniji rad u smislu čl. 2. i 3. ovog kolektivnog ugovora pomnoži sa odgovarajućim koeficijentima.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i Zakona o radu Ustavni sud je utvrdio da su osporenim odredbom Ugovora uređena pitanja cene rada za tipična radna mesta i da je utvrđivanje koeficijenata za obračun cene rada, autonomno pravo učesnika posebnog kolektivnog ugovora. S obzirom na navedeno Sud nije prihvatio inicijativu.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-327/2003 od 05.02.2004.

Donosilac osporenog kolektivnog ugovora je, zaključivanjem pojedinačnih aneksa o rokovima isplate razlike naknada zarada do iznosa utvrđenog kolektivnim ugovorom, postupio saglasno zakonskim ovlašćenjima i odredbama Opšteg i Posebnog kolektivnog ugovora.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 20. do 23. Kolektivnog ugovora Deoničkog društva "Zastava automobili" u sastavu Grupe "Zastava" Kragujevac, od 20. januara 1993. godine, sa aneksima, od 15. januara, 15. juna, 28. avgusta i 29. decembra 1999., 22. novembra 2000, 1. oktobra 2001, 1. aprila i 31. decembra 2002., 31. januara i 3. marta 2003. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbi čl. 20. do 23. Kolektivnog ugovora navedenog u izreci ovog Rešenja. Podnosilac inicijative smatra da je osporeni Kolektivni ugovor zaključen od strane neovlašćenog predstavnika sindikata, a da je aneksima Kolektivnog ugovora sa retroaktivnom primenom nezakonito odlagana isplata dospelih potraživanja na osnovu razlike u naknadi zarade.

U odgovoru Deoničkog društva "Zastava automobili" negirani su navodi podnosioca inicijative da je osporeni Kolektivni ugovor zaključen od strane neovlašćenog predstavnika sindikata imajući u vidu da je Sindikalna organizacija "Zastava automobili" registrovana prema važećim propisima. U pogledu navoda u inicijativi da su ugovorne strane naknadno menjale rokove isplate razlike zarada zaključivanjem aneksa Kolektivnog ugovora, donosilac akta je istakao da je u okolnostima poremećaja u poslovanju bilo nužno pristupiti utvrđivanju novih rokova za isplatu neisplaćenih razlika zarada.

Ustavni sud je utvrdio da su Kolektivni ugovor zaključili predsednik Odbora organizacije sindikata, predsednik Upravnog odbora i direktor ovog deoničkog društva.

Prema odredbama čl. 123. i 124. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96 i 28/01) koji je važio u vreme zaključivanja Kolektivnog ugovora, pojedinačni kolektivni ugovor kod poslodavca zaključivan je od strane ovlašćene organizacije sindikata i direktora, odnosno poslodavca, s tim što se pod ovlašćenom organizacijom sindikata podrazumevala organizacija sindikata registrovana kod nadležnog organa u koju je učlanjena većina sindikalno organizovanih radnika.

Polazeći od izloženih odredaba Zakona o radnim odnosima Ustavni sud je ocenio da je osporeni Kolektivni ugovor zaključen u skladu sa zakonom, imajući u vidu da je Sindikalna organizacija pružila relevantne dokaze o ispunjenosti uslova iz zakona.

Odredbama čl. 20. do 23. Kolektivnog ugovora utvrđen je način obračuna naknada zarada radnika po osnovu plaćenog odsustva i drugih naknada, dinamika i rokovi isplate naknada zarada, kao i način menjanja utvrđenih rokova za slučaj da poslovodstvo nije u mogućnosti da realizuje utvrđene rokove. Aneksima Kolektivnog ugovora o uslovima za isplatu razlike naknade zarada za određene periode utvrđivana je isplata naknada zarada po privremenoj osnovici, s tim što je poslodavac bio dužan da izvrši isplatu razlike naknade zarada do iznosa utvrđenog Granskim kolektivnim ugovorom metalaca Srbije.

Prema članu 36. Ustava Republike Srbije zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) u članu 81. utvrđeno je pravo zaposlenog na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu. Zaradu čini zarada, koju je zaposleni ostvario za obavljeni rad i vreme provedeno na radu, uvećana zarada, naknada zarade i druga primanja. Opštim aktom ili ugovorom o radu utvrđuju se elementi za određivanje zarada i način utvrđivanja zarada. Članom 83. Zakona, propisano je da se zarade isplaćuju u rokovima utvrđenim opštim aktom ili ugovorom o radu, a najmanje jedanput mesečno.

Prema odredbama Kolektivnog ugovora o izmenama i dopunama Posebnog kolektivnog ugovora metalaca Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 44/97) ako poslodavac, u skladu sa zakonom isplaćuje garantovanu zaradu, odnosno zaradu u iznosu većem od garantovane, a manjem od utvrđene prema pojedinačnom kolektivnom ugovoru, dužan je da, uz ocenu o isplati garantovane zarade, odnosno niže zarade od utvrđene prema kolektivnom ugovoru, sindikalnoj organizaciji dostavi predlog aneksa kolektivnog ugovora kojim se utvrđuju rokovi za isplatu razlike između isplaćene i pune zarade. Ako poslodavac isplaćuje garantovanu zaradu dužan je da pribavi mišljenje, a ako isplaćuje zaradu u iznosu većem od garantovane, a nižem od utvrđene pojedinačnim kolektivnim ugovorom da pribavi saglasnost sindikalne organizacije, odnosno sindikata - potpisnika kolektivnog ugovora u skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da je donosilac akta zaključivanjem pojedinačnih aneksa o rokovima isplate razlike naknada zarada do iznosa utvrđenog Kolektivnim ugovorom postupio u svemu saglasno svojim zakonskim ovlašćenjima i odgovarajućim odredbama Opšteg i Posebnog kolektivnog ugovora metalaca Srbije. Osporenim odredbama Kolektivnog ugovora i zaključenim aneksima ne dira se u stečena prava zaposlenih na isplatu razlike do punog iznosa odgovarajuće zarade, već se njima utvrđuje obaveza poslodavca da, po prestanku poremećaja u poslovanju, zaposlenima nadoknadi zaradu pod uslovima i rokovima koji su predviđeni u Kolektivnom ugovoru. Ustavni sud je, takođe, ocenio da se, osporenim Kolektivnim ugovorom i zaključenim aneksima, ne uskraćuje pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu, već se utvrđuju uslovi i način isplate zarada u okolnostima kada poslodavac objektivno nije u mogućnosti da isplaćuje odgovarajuću zaradu u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-286/2002 od 25.03.2004.

Propisivanje pojedinačnim kolektivnim ugovorom da predsednik sindikalne organizacije za vreme obavljanja te funkcije prima naknadu u visini najvišeg koeficijenta iz tog ugovora nije nesaglasno sa Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 103. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora za zaposlene u Domu zdravlja "Novi Beograd", od 1. oktobra 1999. godine.

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 57. stav 3. Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji ("Službeni glasnik RS", br. 2/99 i 4/99).

Inicijativom podnetom Ustavnom sudu Republike Srbije, traženo je pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 57. stav 3. Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji i člana 103. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora za zaposlene u Domu zdravlja "Novi Beograd". Inicijator osporava odredbe navedenih kolektivnih ugovora kojima je utvrđeno da predsednik i predstavnici sindikalne organizacije za obavljanje poslova u organima i telima Sindikata imaju pravo na naknadu zarade u visini najvišeg koeficijenta prema pojedinačnom kolektivnom ugovoru, zbog toga što smatra da su u suprotnosti sa odredbama čl. 81, 82. i 85. Zakona o radu i člana 50. stav 3. Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/97...31/2001). Po mišljenju podnosioca inicijative, osporena ugovorna rešenja neustavno i nezakonito omogućuju predsedniku sindikata da po osnovu obavljanja te funkcije ostvari naknadu zarade prema najvišem koeficijentu, nezavisno od rada i rezultata rada, odnosno u većem iznosu od zarade koju bi ostvario na svom radnom mestu, a u prilog iznetih navoda poziva se na stav iz Odluke Ustavnog suda IY-55/96.

U dostavljenom odgovoru (v.d.) direktora Doma zdravlja "Novi Beograd", u vezi navoda iz inicijative, ukazuje se na neprimerenost navedenih rešenja osporenih kolektivnih ugovora. Dalje se navodi da je osporeni Pojedinačni kolektivni ugovor objavljen na oglasnim tablama Doma zdravlja 10. novembra 1999. godine, stupio na snagu 18. novembra 1999. godine i da nije menjan, jer se čeka izmena Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost, sa kojim ovaj pojedinačni kolektivni ugovor treba da bude usaglašen.

Poseban kolektivni ugovor za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji ("Službeni glasnik RS", br. 2/99 i 4/99) zaključili su 23. decembra 1998. godine Republički odbor Sindikata zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj zaštiti Srbije i Vlada Republike Srbije, na osnovu člana 123. stav 2. tačka 3) tada važećeg Zakona o radnim odnosima. Član 57. Ugovora, kojim su uređeni uslovi za rad sindikata i obaveze poslodavca radi obezbeđivanja ovih uslova, u osporenom stavu 3. propisuje da predsednik organizacije sindikata i član Sindikata – predstavnik u višim organima i telima, za obavljanje ovih poslova primaju naknadu zarade u visini najvišeg koeficijenta prema pojedinačnom kolektivnom ugovoru.

Pojedinačni kolektivni ugovor za zaposlene u Domu zdravlja "Novi Beograd", zaključili su 1. oktobra 1999. godine, Vlada Republike Srbije, direktor i ovlašćena organizacija Sindikata istog Doma zdravlja, na osnovu odredaba člana 123. stav 4. tada važećeg Zakona o radnim odnosima, Opšteg kolektivnog ugovora i Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji. Osporenim članom 103. stav 2. Ugovora propisano je da za vreme obavljanja poslova predsednika sindikalne organizacije, predsednik Sindikalne organizacije Doma zdravlja prima naknadu u visini najvišeg koeficijenta iz ovog Ugovora.

Ustavom Republike Srbije zajemčeno je pravo na rad (član 35. stav 1.), na odgovarajuću zaradu (član 36. stav 1.), i druga prava zaposlenih po osnovu radnog odnosa, u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom (član 38. Ustava). U članu 44. Ustava jamči se sloboda i sindikalnog organizovanja i delovanja, i bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa.

Zakon o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96 i 28/2001) koji je bio na snazi u vreme zaključenja osporenih kolektivnih ugovora, prestao je da važi stupanjem na snagu Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 7/2001 i 73/2001). Zakonom o radu, propisno je, između ostalog: da opšti akt ne može da sadrži odredbe kojima se zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom, a ugovorom o radu mogu se utvrditi veća prava i povoljniji uslovi rada od prava i uslova utvrđenih zakonom, kao i druga prava koja nisu utvrđena zakonom, osim ako zakonom nije drugačije određeno (član 7.); da ako ugovor o radu sadrži odredbe kojima su utvrđeni nepovoljniji uslovi rada od uslova rada utvrđenih zakonom i opštim aktom, te odredbe su ništave, i umesto njih primenjuje se zakon i opšti akt (član 8.); da se kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom i drugim propisom, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, postupak zaključivanja kolektivnog ugovora, međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlenog i poslodavca (član 131.); da kolektivni ugovori mogu da se zaključe kao opšti, posebni i pojedinačni, da se opšti i posebni kolektivni ugovor, za određenu granu, grupu, podgrupu ili delatnost, zaključuju za teritoriju Republike Srbije, a pojedinačni kolektivni ugovor zaključuje se kod poslodavca (čl. 132, 133. i 135. Zakona).

Iz Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/77, 21/98, 53/99, 12/00 i 31/01) proizlazi da je poslodavac dužan da organizaciji sindikata obezbedi uslove za delovanje, pored ostalog i: sporazumno ili ovim Ugovorom utvrđen broj plaćenih časova mesečno za obavljanje funkcija predsednika i poverenika organizacije sindikata, predsednika podružnica i članova organa sindikata, uz mogućnost da pojedinačnim kolektivnim ugovorom utvrdi pravo predsednika sindikata da za vreme mandata ne obavlja poslove svog radnog mesta, a da prima naknadu zarade (član 50. st. 1. do 3.); uplatu na račun organizacije sindikata sredstava koja zaposleni od zarade izdvajaju na ime sindikalne članarine, kao i druge obaveze poslodavca, odnosno njegovih organa, u svrhu omogućavanja vršenja sindikalnih aktivnosti (član 52.).

Polazeći od ustavnog i zakonskog uređivanja prava koja se ostvaruju po osnovu rada, Sud je utvrdio da pravo na zaradu odnosno naknadu zarade sindikalnih funcionera radi obavljanja sindikalnih funkcija, iako ne predstavlja izvorno pravo iz radnog odnosa, spada u korpus drugih prava zaposlenih iz člana 7. Zakona o radu, zbog čega ne izlazi iz okvira datih ovlašćenja da se u opštem aktu, pa i kolektivnom ugovoru, utvrde i takva prava zaposlenih – sindikalnih predstavnika koja su veća od prava utvrđenih u zakonu.

Sud je ocenio da odredba osporenog člana 103. stav 2. Pojedinačnog kolektivnog ugovora za zaposlene u Domu zdravlja "Novi Beograd", predstavlja razradu i konkretizaciju člana 57. stav 3. Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji, jer se njom bliže uređuju prava predsednika sindikata na naknadu zarade za vreme odsustvovanja sa rada u svrhu obavljanja sindikalnih aktivnosti, koje je poslodavac dužan da omogući. Na ovaj način se obezbeđuje princip pravne hijerarhije opštih akata i kolektivnih ugovora propisan Zakonom o radu, odnosno zabrane kolektivnom ugovoru da sadrži odredbe kojima se

zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom, i zabrane kolektivnom ugovoru niže pravne snage propisivanja manjih prava zaposlenih od onih koja su data kolektivnim ugovorima više pravne snage. Samim tim, osporena odredba ovog kolektivnog ugovora saglasna je i ustavnom principu obavezne zakonitosti iz člana 119. stav 3. Ustava, prema kome svaki propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima. Osporenom normom Kolektivnog ugovora nije povređena ustavna garancija prava na rad zajemčena članom 35. Ustava, već se ovo pravo štiti obezbeđivanjem uslova za delovanje sindikata zaposlenih, a nije narušeno ni ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom i jednake zaštite prava pod jednakim uslovima iz člana 13. Ustava, pošto se ova odredba odnosi na sva lica koja se nalaze u istim pravnim situacijama, pod jednakim uslovima.

Ne stoje navodi inicijatora o nesaglasnosti osporene odredbe Kolektivnog ugovora sa čl. 81., 82. i 85. Zakona o radu, jer se ove zakonske odredbe, koje uređuju pravo zaposlenog na odgovarajuću zaradu i garantuju mu pravo na jednaku zaradu za isti rad ili rad iste vrednosti koji ostvaruje kod poslodavca, odnosno naknadu zarade, u zakonom utvrđenim slučajevima, u visini koju bi ostvario da radi, ne mogu primeniti na pitanja uređena osporenim odredbom Ugovora, budući da ona ne propisuje ostvarivanje zarade po osnovu rada, već po osnovu obavljanja sindikalnih poslova kojima se ostvaruju i štite prava i interesi zaposlenih, dakle uređuje druga prava koja nisu utvrđena Zakonom. Pozivanje na odluku ovog Suda iz ranijeg ustavnog spora, nije od uticaja na odluku u ovom predmetu, jer se ne radi o identičnim pravnim situacijama i istim pitanjima. Naime, Odlukom IV-55/96 od 6. februara 1997. godine ("Službeni glasnik RS", broj 14/97) utvrđeno je da nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom član 108. Kolektivnog ugovora za Javno preduzeće PTT saobraćaja "Srbija", Beograd od 10. februara 1995. godine, koji je davao ovlašćenje nadležnim organima poslodavca da odlučuju o tome koja će lica u organizaciji sindikata profesionalno obavljati ovu funkciju i da im određuju zaradu za obavljanje tih poslova, dok su u ovoj ustavno-pravnoj stvari predmet osporavanja odredbe drugog akta, koje uređuju različito pravno pitanje – pravo sindikalnih funkcionera na naknadu zarade po osnovu obavljanja sindikalnih funkcija.

Ustavni sud je Odlukom IV-110/99 od 25. januara 2001. godine ("Službeni glasnik RS", broj 15/2001) ocenjivao ustavnost i zakonitost Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvenu delatnost u Republici Srbiji, i u odnosu na odredbe njegovog člana 57. u celini, odbio predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti, ocenivši da se ovim odredbama obezbeđuju uslovi za rad sindikata i ne dovode u pitanje garancije sindikalnog organizovanja i delovanja iz člana 44. Ustava i princip obavezne saglasnosti opštih akata sa zakonom iz člana 119. stav 3. Ustava, niti odredbe člana 5. u to vreme važećeg Zakona o radnim odnosima. Imajući u vidu da navodi i razlozi osporavanja člana 57. stav 3. istog Kolektivnog ugovora u predmetnom ustavnom sporu nisu takve prirode da bi predstavljali osnov za ponovno odlučivanje, to je Sud, primenom člana 47. tačka 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), zahtev inicijatora u odnosu na ovaj Kolektivni ugovor odbacio.

Pitanja celishodnosti i opravdanosti osporenih rešenja kolektivnih ugovora i mogućnosti da se ona izmene od strane učesnika tih ugovora, posebno sa aspekta uloge sindikata i obima prava sindikalnih predstavnika, odnosno visine naknade za obavljanje njihovih funkcija, kao i pitanja međusobne saglasnosti

odredaba osporenog Posebnog kolektivnog ugovora i Opšteg kolektivnog ugovora, nisu u nadležnosti Ustavnog suda utvrđenoj članom 125. Ustava.

Na osnovu izloženog, kao i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud odlučio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-127/2004 od 03.06.2004.

Odredbe kolektivnog ugovora, kojima su utvrđeni kriterijumi u postupku rešavanje viška zaposlenih, ne sadrže povredu Ustava i zakona, već su kao autonomna regulativa saglasne ustavnim i zakonskim ovlašćenjima donosioca akta da uređuje navedene odnose.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti sledećih akata Jugobanke AD Beograd:

- Kolektivnog ugovora, od 17. decembra 1998. godine;
- Odluke generalnog direktora broj 480/02, od 10. oktobra 2002.

godine.

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti:

- Odluke Upravnog odbora broj 91, od 24. jula 2001. godine;
- Odluke Nadzornog odbora broj 2, od 25. jula 2001. godine;
- Plana aktivnosti za period, od 30. juna 2001 do 31. marta 2002.

godine;

- Odluke generalnog direktora broj 479/02, od 10. oktobra 2002.

godine.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu akata iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti akata navedenih u izreci. Podnosioci inicijative smatraju da su navedeni akti ovog Akcionarskog društva doneti protivno odredbama čl. 115. i 116. Zakona o radu iz razloga što u postupku rešavanja viška zaposlenih nije pribavljeno mišljenje sindikata. Takođe je predloženo Ustavnom sudu da donese privremenu meru kojom će biti suspendovana primena osporenih akata do donošenja konačne odluke u ovoj ustavno-pravnoj stvari.

U odgovoru donosioca akta istaknuto je, pored ostalog, da je o pojedinačnim pravima i obavezama zaposlenih rešavano u zakonom propisanom postupku i da je svakome zaposlenom data mogućnost da zaštitu svojih prava ostvaruje pred nadležnim sudom.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenim Kolektivnim ugovorom utvrđen postupak donošenja programa tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena u

Banci i program ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, kriterijumi na osnovu kojih se određuju zaposleni za čijim je radom prestala potreba i način njihovog vrednovanja, obezbeđivanje prava iz člana 26. Zakona o radnim odnosima sa pripadajućom novčanom naknadom, visina otpremnine zaposlenih za slučaj prestanka radnog odnosa zbog nemogućnosti obezbeđivanja prava iz člana 26. navedenog Zakona, kao i određivanje kategorija zaposlenih, kojima ne može prestati radni odnos po osnovu prestanka potrebe za njihovim radom.

Prema članu 35. stav 3. Ustava Republike Srbije, zaposlenima može prestati radni odnos protiv njihove volje pod uslovima i na način utvrđen zakonom i kolektivnim ugovorom.

Način rešavanja viška zaposlenih uređen je odredbama čl. 114. do 119. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01). Prema navedenim odredbama Zakona, poslodavac koji ima u radnom odnosu na neodređeno vreme više od 50 zaposlenih, a namerava da otkáže ugovor o radu za više od 10% od ukupnog broja zaposlenih u toku kalendarske godine zbog tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena, dužan je da donese program rešavanja viška zaposlenih (član 114. stav 1.). Program rešavanja viška zaposlenih sadrži podatke o zaposlenima koji predstavljaju višak, poslove koje obavljaju, kvalifikacionu strukturu, godine starosti, mere kojima se ostvaruju uslovi za njihovo zapošljavanje i rok u kome će se dati otkaz, a donosi se u saradnji sa organizacijom nadležnom za poslove zapošljavanja (član 114. stav 2.). Poslodavac je dužan da na predlog programa iz člana 114. ovog Zakona pribavi mišljenje reprezentativnog sindikata, kao i da svom stavu obavesti sindikat u roku koji ne može biti duži od tri meseca (član 115.). Program rešavanja viška zaposlenih sadrži predlog mera -premeštaj na druge poslove, rad kod drugog poslodavca, prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju, skraćeno radno vreme i druga prava u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu (član 116.). U slučaju otkaza ugovora o radu u smislu člana 101. stav 1. tačka 8.) ovog Zakona, poslodavac je dužan da isplati otpremninu u visini utvrđenoj opštim aktom ili ugovorom o radu u zavisnosti od dužine radnog staža, s tim što je Zakonom utvrđen najmanji iznos isplaćene otpremnine (član 117.). Zaposleni kome poslodavac posle isplate otpremnine iz člana 117. ovog Zakona otkáže ugovor o radu zbog prestanka potrebe za njegovim radom, ostvaruje pravo na novčanu naknadu i pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu sa propisima o zapošljavanju (član 119.).

Opštim kolektivnim ugovorom ("Službeni glasnik RS", br. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 i 31/01) u članu 9. stav 1. predviđeno je da određivanje zaposlenih za čijim je radom prestala potreba vrši nadležni organ poslodavca primenom kriterijuma utvrđenih zakonom i kolektivnim ugovorom. Kriterijumi za određivanje zaposlenih za čijim je radom prestala potreba utvrđeni su u odredbama čl. 10. do 12. Kolektivnog ugovora. Prema članu 14. Opšteg kolektivnog ugovora, poslodavac je dužan da o predlogu programa uvođenja tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena i o predlogu programa ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, zatraži mišljenje sindikata i da o svom stavu obavesti sindikat.

Prema članu 44. Posebnog kolektivnog ugovora udruženja banaka i drugih finansijskih organizacija ("Službeni glasnik RS", br. 41/96, 42/96, 52/97, 45/98, 36/99, 39/99, 44/99, 13/00, 40/00, 53/00, 19/01, 42/01 i 53/01) poslodavac je obavezan da po donošenju programa tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena, shodno odredbama Opšteg kolektivnog ugovora, a tri meseca pre

preduzimanja aktivnosti, informiše zaposlene i organizaciju sindikata kod poslodavca o zaposlenima za čijim je radom prestala potreba. U članu 44a. stav 3. Kolektivnog ugovora predviđeno je da se kriterijumi, na osnovu kojih se određuju zaposleni za čijim je radom prestala potreba, primenjuju na način utvrđen Opštim kolektivnim ugovorom, s tim što se rezultati rada zaposlenog i kriterijum "imovno stanje" utvrđuju pojedinačnim kolektivnim ugovorom.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je utvrdio da Zakon o radu ne sadrži kriterijume na osnovu kojih se određuju zaposleni za čijim je radom prestala potreba, niti sadrži odredbe o zaštiti određenih kategorija zaposlenih pri utvrđivanju viška zaposlenih. S tim u vezi, Ustavni sud je ocenio da odredbe Kolektivnog ugovora, kojima su utvrđeni kriterijumi u postupku rešavanja viška zaposlenih, ne sadrže povredu Ustava i zakona, već su kao autonomna regulativa saglasne ustavnim i zakonskim ovlašćenjima donosioca akta da uređuje navedene odnose.

Odlukom generalnog direktora iz tačke 1. izreke izvršena je izmena i dopuna sistematizacije radnih mesta i to tako što su ukinuti određeni poslovi u pojedinim organizacionim delovima banke. Članom 7. stav 2. tačka 9. Zakona o bankama i drugim finansijskim organizacijama ("Službeni list SRJ", br. 32/93, 24/94, 5/95, 61/95, 28/96, 16/99, 44/99, 36/02, 37/02 i "Službeni glasnik RS", broj 72/03) određeno je da se Statutom banke utvrđuje postupak donošenja akata banke. U članu 50. Zakona utvrđeno je da direktor banke predstavlja i zastupa banku; izvršava odluke skupštine, upravnog i nadzornog odbora banke; organizuje rad i rukovodi radom banke i odlučuje o svim pitanjima koja nisu u nadležnosti Skupštine, Upravnog i Nadzornog odbora banke. Imajući u vidu da je članom 63. Statuta Banke predviđeno da direktor, pored ostalog, donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u banci, Ustavni sud je ocenio da je osporena Odluka doneta od strane generalnog direktora kao ovlašćenog organa. Osporena Odluka je, po oceni Ustavnog suda, saglasna i sa odredbom člana 119. stav 3. Ustava, prema kojoj svaki opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

Osporenim odlukama Upravnog i Nadzornog odbora banke iz tačke 2. izreke usvojen je Plan aktivnosti i utvrđena obaveza generalnog direktora da obezbedi kontinuirani tok realizacije Plana aktivnosti, kao i obaveza redovnog izveštavanja Upravnog i Nadzornog odbora o njegovoj realizaciji. Plan aktivnosti banke sadrži Plan racionalizacije broja zaposlenih, odnosno smanjenja ukupnog broja zaposlenih do 40% i to po osnovu stimulisanja zaposlenih za odlazak u penziju i po osnovu iskazivanja tehnološkog viška. Odlukom direktora iz tačke 2. izreke ovog Rešenja, koja je doneta u vezi sa Planom aktivnosti, utvrđen je način rešavanja viška zaposlenih, poslovi i zaposleni za čijim je radom prestala potreba i druga prava koja ostvaruju zaposleni za čijim je radom prestala potreba. Uvidom u sadržinu osporenih akata, Ustavni sud je utvrdio da isti ne predstavljaju opšte pravne akte za čiju je ocenu nadležan Ustavni sud u smislu člana 125. Ustava, već predstavljaju akte donete u vođenju poslovne politike Banke.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu opštih akata iz tačke 1. izreke, s obzirom na to da je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, odredaba člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 47. tač. 2) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-273/2003 od 27.05.2004.

Propisivanje kao teže povrede radne obaveze neostvarivanje 80% predviđenih rezultata rada iz neopravdanih razloga u periodu od tri meseca uzastopno nije nesaglasno sa Zakonom o radu.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezaklonitosti člana 73. tačka 3. Pojedinačnog kolektivnog ugovora Tekstilnog kombinata "Ljubiša Miodragović" d.p. iz Prijepolja, broj 25 od 19. jula 2000. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezaklonitosti člana 73. tačka 3. Pojedinačnog kolektivnog ugovora iz izreke, u kojoj se navodi da je osporenom odredbom, suprotno članu 23. Zakona o radnim odnosima, predviđena kao teža povreda radne obaveze: neostvarivanje 80% predviđenih rezultata rada iz neopravdanih razloga u periodu od tri meseca uzastopno.

U zajedničkom odgovoru direktora Tekstilnog kombinata i Sindikalne organizacije navodi se da je teža povreda radne obaveze u osporenom Pojedinačnom kolektivnom ugovoru utvrđena saglasno ovlašćenju iz člana 101. Zakona o radnim odnosima, koji je važio u vreme zaključenja ugovora, da je stupanjem na snagu Zakona o radu ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 70/2001) prestao da važi Zakon o radnim odnosima i da Ustavni sud ne može ocenjivati saglasnost kolektivnog ugovora sa Zakonom o radnim odnosima koji je prestao da važi.

Osporeni Pojedinačni kolektivni ugovor, zaključili su direktor i Sindikalna organizacija Tekstilnog kombinata "Ljubiša Miodragović", na osnovu čl. 120. i 123. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 55/96). Osporenom odredbom člana 73. tačka 3. tog ugovora predviđeno je kao teža povreda radne obaveze: neostvarivanje 80% predviđenih rezultata rada iz neopravdanih razloga u periodu od tri meseca uzastopno.

Zakon o radnim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 55/96 i 28/2001), prestao je da važi stupanjem na snagu Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001). Odredbom člana 176. Zakona o radu propisano je da odredbe kolektivnog ugovora koji je na snazi, na dan stupanja na snagu ovog zakona, a koje nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, ostaju na snazi do zaključenja kolektivnog ugovora u skladu sa ovim zakonom, a prema članu 101. stav 1. tačka 1. poslodavac može zaposlenom da otkaže ugovor o radu ako za to postoji opravdani

razlog koji se odnosi na radnu sposobnost zaposlenog, njegovo ponašanje i potrebe poslodavca i ako je utvrđeno da zaposleni ne ostvaruje rezultate rada. Polazeći od navedenih odredbi Zakona o radu, po oceni Suda, osporenom odredbom Pojedinačnog kolektivnog ugovora predviđen je zakonom propisan uslov za otkaz ugovora o radu ako zaposleni ne ostvari odgovarajuće rezultate rada, pa stoga nije prihvaćena inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti osporene odredbe Pojedinačnog kolektivnog ugovora.

Ustavni sud, na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) rešio je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-261/2001 od 15.04.2004.

Aktom o sistematizaciji mogu se propisati uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave, kao i posebni uslovi u skladu sa Zakonom o radnim odnosima u državnim organima, odnosno drugim zakonom kojima se uređuje određena oblast.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 218. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Republičkom geodetskom zavodu, broj 110-1/2003 od 21. aprila 2003. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 218. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Republičkom geodetskom zavodu, u kojoj se navodi da je osporenom odredbom Pravilnika, suprotno članu 19. Zakona o državnoj upravi, predviđeno da poslove rukovodioca grupe za upravne poslove i provođenje promena kroz katastarski operat, obavlja lice koje ima pravni fakultet sa položenim pravosudnim ispitom ili lice koje ima višu upravnu školu i stručni ispit za rad u organima državne uprave ili inženjer geodezije sa položenim stručnim ispitom.

U odgovoru Republičkog geodetskog zavoda ističe se da je direktor Republičkog geodetskog zavoda doneo Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, na koji je Vlada Republike Srbije dala saglasnost i da je osporena odredba Pravilnika u skladu sa članom 19. stav 1. Zakona o državnoj upravi i članom 5. Zakona o radnim odnosima u državnim organima. Ceneći činjenicu da se u Grupi za upravne poslove i provođenje promena kroz katastarski operat, vrši upis prava na nepokretnostima u postupku održavanja katastra nepokretnosti, osporenom

odredbom Pravilnika, u skladu sa odredbom člana 60. stav 2. Zakona o državnom premeru i katastru i upisom prava na nepokretnostima propisan je uslov za obavljanje poslova tog radnog mesta.

Osporenom odredbom člana 218. Pravilnika iz izreke, za radno mesto rukovodioca Grupe za upravne poslove i provođenje promena kroz katastarski operat propisani su uslovi: diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i tri godine radnog iskustva na odgovarajućim poslovima, diplomirani geodetski inženjer, inženjer geodezije ili pravnik (viša upravna škola), položen stručni ispit za zaposlene u organima državne uprave i tri godine radnog iskustva na odgovarajućim poslovima.

Odredbom člana 19. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 48/93 i 49/99) predviđeno je da zaposleni mogu obavljati poslove državne uprave ako imaju propisanu školsku spremu, položen stručni ispit za rad u organima državne uprave, i kad je to određeno zakonom ili drugim aktom, radno iskustvo u odgovarajućoj struci. Zakonom o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) propisano je da se u radni odnos u državnom organu može primiti lice pod uslovima da je državljanin SRJ, da je punoletno, da ima opštu zdravstvenu sposobnost, da ima propisanu stručnu spremu, da nije osuđivano za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čine nepodobnim za obavljanje poslova u državnom organu i da ispunjava druge uslove utvrđene zakonom, drugim propisima ili aktom o sistematizaciji radnih mesta u organu.

Zakonom o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti ("Službeni glasnik RS", br. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 i 25/2002) u članu 11. st. 1. i 2. uređeno je da upravne poslove koji se odnose na premer i izradu katastra nepokretnosti i vodova, njihovo održavanje i obnovu i upise prava na nepokretnostima obavlja Republički geodetski zavod, a stručne poslove koji se odnose na premer i izradu katastra nepokretnosti i vodova, njihovo održavanje i obnovu obavlja Republički geodetski zavod i preduzeće, druga organizacija i radnja koji su registrovani za izvođenje ovih radova na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom. Odredbom člana 60. Zakona uređen je način obavljanja poslova u vezi sa izlaganjem na javni uvid podataka premera nepokretnosti i podataka o katastarskom klasiranju zemljišta i propisano da te poslove radi komisija koja se sastoji od predsednika i dva člana, s tim da predsednik komisije mora biti diplomirani pravnik sa pravosudnim ispitom.

Iz navedenih odredaba zakona proizlazi da se aktom o sistematizaciji mogu propisati uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave uređeni članom 19. Zakona o državnoj upravi, kao i posebni uslovi u skladu sa članom 6. stav 1. tačka 6) Zakona o radnim odnosima u državnim organima i članom 60. Zakona o državnom premeru i katastru i upisima prava na nepokretnostima, pa stoga Sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakovitosti člana 218. Pravilnika.

Na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

b) Stambeni odnosi

Uređivanje sadržine kriterijuma "zdravstveno stanje zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva" nije nesaglasno sa zakonom i u okviru je ovlašćenja donosioca akta da uređuje kriterije i merila za dodelu stanova solidarnosti.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 9. tačka IV stav 2. Pravilnika o osnovima, merilima, načinu i postupku raspodele stanova solidarnosti, Preduzeća za proizvodnju hidrauličkih servoupravljača "PPT – Servoupravljači" A.D. Trstenik, od 10. maja 2000. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenjivanje zakonitosti odredbe člana 9. tačka IV stav 2. Pravilnika navedenog u izreci. Podnosilac predloga ističe da su Pravilnikom, kojim su utvrđeni uslovi, kriterijumi, merila i postupak utvrđivanja reda prvenstva za rešavanje stambenih potreba radnika, u navedenoj odredbi člana 9. predviđene teške trajne bolesti zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva, uključujući i profesionalne bolesti koje su izazvale invalidnost, na osnovu kojih se može ostvariti 15 bodova, ne navodeći razloge za osporavanje ove odredbe Pravilnika.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik o osnovima, merilima, načinu i postupku raspodele stanova solidarnosti doneo Upravni odbor Preduzeća za proizvodnju hidrauličkih servoupravljača "PPT – Servoupravljači" A.D. Trstenik, na sednici od 10. maja 2000. godine. Pravilnikom je, pored ostalog, predviđeno pet kriterijuma na osnovu kojih se vrši rangiranje radnika u postupku dodele u zakup stanova solidarnosti kojima preduzeće raspolaže, među kojima i kriterijum "zdravstveno stanje zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva" (član 7.). Članom 9. tačka IV Pravilnika bliže je uređen ovaj kriterijum, tako što je propisano: da po osnovu zdravstvenog stanja zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva zaposlenom pripadaju bodovi, i to – "za tešku trajnu bolest zaposlenog odnosno člana njegovog porodičnog domaćinstva po 15 bodova" (stav 1.), stavom 2. na koji se predlog odnosi, definisano je šta se smatra teškom trajnom bolešću, dok je stavom 3. određen način dokazivanja zdravstvenog stanja.

Članom 27. stav 3. i članom 47. stav 2. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, i da preduzeća i ustanove mogu, u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Iz ovih zakonskih odredaba proizlazi da zakonom nisu uređeni način, uslovi i postupak za dodelu stanova u zakup i davanje stambenih zajmova na način koji bi ograničavao donosioca akta u pogledu izbora i

vrednovanja kriterijuma. Donosilac opšteg akta ovlašćen je da samostalno uređuje uslove, kriterijume, merila i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, uz obavezu da kriterijume objektivizira i da pri uređivanju odnosa poštuje Ustavom i zakonom utvrđene principe.

Polazeći od navedenih zakonskih odredaba, Sud je ocenio da odredba člana 9. tačka IV stav 2. Pravilnika koja uređuje sadržinu kriterijuma "zdravstveno stanje zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva" nije nesaglasna sa Zakonom, jer je doneta u domenu autonomnog ovlašćenja donosioca ovog akta da uređuje kriterijume i merila za dodelu stanova solidarnosti na kojima je nosilac prava raspolaganja. O opravdanosti i celishodnosti predviđenih kriterijuma, Ustavni sud saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da odlučuje.

Na osnovu izloženog, kao i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)
IY-455/2003 od 22.01.2004.

Donosilac osporenog akta je ovlašćen da vrednuje radni doprinos u zavisnosti od vrednosti radnih mesta i trajanja rada na određenim poslovima.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba stava 3. Odluke o izmenama i dopunama Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika "TIPOPLASTIKA" HOLDING DD, Gornji Milanovac, od 31. jula 2000. godine, nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti postupka donošenja i ostalih odredaba Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa kojom je traženo pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u izreci. Podnosilac ističe da je osporenom Odlukom izmenjen član 21. stav 1. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika "TIPOPLASTIKA" HOLDING DD, Gornji Milanovac, koji uređuje "radni doprinos" kao kriterijum za utvrđivanje reda prvenstva zaposlenih u rešavanju stambenih potreba, protivno Ustavu i zakonu, jer "stavlja u privilegovan položaj zaposlene sa najvećim zaradama, a oduzima mogućnost siromašnim zaposlenima sa brojnim članovima porodice da se njihova situacija vrednuje na razuman način". Spori postupak donošenja Odluke i ovlašćenje njenog donosioca, smatrajući da je u donošenju ovog akta trebalo da učestvuje sindikat, shodno članu 44. Zakona o stanovanju. Oспорava odredbu Odluke o stupanju na snagu danom donošenja, ističući i da Odluka nije objavljena.

U odgovoru, pravni sledbenik donosioca akta navodi da je osporenu Odluku doneo Upravni odbor preduzeća 31. jula 2000. godine, da je objavljena u Informatoru – glasniku preduzeća 9. avgusta 2000. godine i da je važeća. Ističe da osporenim aktom nisu stavljeni u privilegovan položaj radnici sa boljim primanjima

već je izvršeno usklađivanje stambenog Pravilnika preduzeća sa Pojedinačnim kolektivnim ugovorom, jer je pre izmene Pravilnika osnovica za utvrđivanje zarade određivana prema koeficijentima, a novo rešenje umesto koeficijenata uvodi bod na čas ne menjajući odnos vrednosti radnih mesta, kako je to naznačeno u obrazloženju akta. Smatra da se Odlukom ne povređuju ustavna načela, pošto se pod jednakim uslovima odnosi na sve učesnike u raspodeli stanova, kao i da je ista doneta u okviru zakonskih ovlašćenja preduzeća kao davaoca stana u zakup. Navodi i da je predviđeno da Odluka stupa na snagu danom donošenja, zbog toga što su za ovo postojali opravdani razlozi, kako se ne bi odugovlačilo sa započetim postupkom raspodele stana po Pravilniku.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je:

Osporenu Odluku doneo je Upravni odbor "TIPOPLASTIKA" HOLDING DD iz Gornjeg Milanovca, na sednici od 31. jula 2000. godine.

Stavom 1. Odluke usvajaju se izmene i dopune Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika navedenog preduzeća, kojima se se menja član 21. stav 1. Pravilnika i propisuje: da se po osnovu radnog doprinosa zaposlenog broj bodova utvrđuje tako što se vrednost radnih mesta utvrđena Pojedinačnim kolektivnim ugovorom (bez minulog rada i drugih dodataka i naknada) množi brojem godina radnog staža na poslovima na kojima je zaposleni radio u toku trajanja radnog odnosa; da se vrednost radnog mesta dobija tako što se bod na čas množi sa mesečnim fondom sati i vrednošću boda za mesec koji prethodi mesecu u kome se utvrđuje rang lista; i da se bodovi po ovom kriterijumu određuju svim radnicima kao da su efektivno radili. Stavom 2. Odluke utvrđeno je da ostali stavovi člana 21. Pravilnika ostaju neizmenjeni. Stavom 3. Odluke utvrđuje se da ove izmene i dopune stupaju na snagu danom donošenja.

Zakon o preduzećima ("Službeni list SFRJ", br. 77/88, 40/89, 46/90 i 61/90) u članu 127. utvrđivao je, između ostalog, da u nadležnost upravnog odbora spada i donošenje akata preduzeća (pravilnika), osim akata koje donosi skupština. Odredbama Statuta "TIPOPLASTIKA" HOLDING DD, Gornji Milanovac, koji je bio na snazi dok je preduzeće bilo organizovano kao deoničko društvo, Upravni odbor Društva koji je doneo osporenu Odluku, bio je nadležan i da donosi opšte akte Društva, uključujući i pravilnike, osim akata koje donosi Skupština (član 38.), a ova nadležnost nije bila stavljena u delokrug Skupštine.

Zakonom o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002), u članu 442. stav (1) propisano je da postojeća preduzeća danom stupanja na snagu ovog Zakona nastavljaju da rade na način i pod uslovima pod kojima su upisani u registar, a u članu 60. predviđen je i upravni odbor kao organ upravljanja preduzeća, koji prema članu 62. Zakona u okviru poslova iz svoje nadležnosti donosi opšte akte koje ne donosi skupština i obavlja poslove utvrđene osnivačkim aktom i statutom preduzeća.

Polazeći od iznetih zakonskih i statutarnih odredaba, Ustavni sud je utvrdio da je osporeni akt donet na način i po postupku predviđenim zakonom i statutom, i od organa koji je bio ovlašćen za njegovo donošenje.

U pogledu materijalno-pravne ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke, utvrđeno je da je odredbama člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS" broj 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, i da preduzeća i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno

propisom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima. Iz ovih zakonskih odredaba proizlazi da zakonom nisu uređeni uslovi i postupak za dodelu stanova i stambenih zajmova na način koji bi ograničavao donosioca akta u pogledu izbora i vrednovanja kriterijuma, pa je Ustavni sud ocenio da je u konkretnom slučaju donosilac Odluke u okviru zakonskog ovlašćenja predvideo radni doprinos kao jedan od kriterijuma odnosno merila za određivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba radnika, budući da autonomno ovlašćenje donosioca akta da utvrdi izbor i način vrednovanja ovih kriterijuma sadrži i ovlašćenje da vrednuje radni doprinos u zavisnosti od vrednosti radnih mesta i trajanja rada na određenim poslovima na način kako je to utvrđeno stavom 1. Odluke, kao i da odredi da deo postojećih odredaba Pravilnika koji se odnosi na ovaj kriterijum ostaje na snazi, kako je to utvrđeno stavom 2. Odluke.

Sud nalazi da osporenim odredbama Odluke nije povređen ustavni princip jednakosti građana pred zakonom i jednake zaštite prava pod jednakim uslovima iz člana 13. Ustava, jer se radni doprinos kao jedan od kriterijuma za određivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba radnika, pod istim uslovima, odnosi podjednako na sve zaposlene koji rešavaju stambene potrebe u preduzeću i u istim su pravnim situacijama.

O pitanjima opravdanosti predviđenih rešenja i pravilnosti primene normi osporenog akta, koja se inicijativom pokreću, Ustavni sud prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje.

Međutim, prema stavu 3. osporene Odluke, izmene i dopune Pravilnika stupaju na snagu danom donošenja, dakle, pre objavljivanja. To je u suprotnosti sa odredbom člana 120. Ustava prema kojoj zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga nije predviđeno da ranije stupi na snagu. Ustav je neposredno utvrdio princip da opšti akt ne može stupiti na snagu i proizvoditi pravno dejstvo pre nego što je na odgovarajući način objavljen.

Na osnovu izloženog, kao i člana 46. tačka 1) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredba stava 3. Odluke iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-366/2003 od 05.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 26/2004)

Propisivanje da se zaposlenom koji radi sa nepunim radnim vremenom ukupan zbir bodova ostvaren po svim osnovama svodi na procenat nepunog radnog vremena u odnosu na puno radno vreme, odnosno srazmerno vremenu provedenom na radu nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 14. stav 2. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Medicinskoj školi "7. april", Novi Sad, od 16. maja 2000. godine, u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornosti odredaba čl. 7, 8. i člana 14. stav 1. tač. 1), 3) i 6) Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 7, 8. i 14. Pravilnika navedenog u izreci. Prema navodima inicijatora, odredbama čl. 7. i 8. Pravilnika je neosnovano uskraćeno pravo na rešavanje stambenih potreba zaposlenima koji imaju nekretnine u vlasništvu, bez obzira na njihovu udaljenost od mesta zaposlenja, kao i zaposlenima koji su nekretnine otuđili u poslednjih 10 godina. U odnosu na odredbe osporenog člana 14. Pravilnika se ističe da se tim odredbama kriterijumi za određivanje reda prvenstva na neadekvatan način utvrđuju i vrednuju i da se neosnovano, zaposlenima koji rade sa nepunim radnim vremenom, po tom osnovu umanjuju bodovi ostvareni po svim drugim kriterijumima.

Medicinska škola "7. april", Novi Sad u svom odgovoru Ustavnom sudu ukazala je da su inicijative neosnovane. Odredbe čl. 7. i 8. Pravilnika utvrđuju uticaj imovnog stanja na rešavanje stambenih potreba, dok je članom 14. kvantifikovan radni doprinos zavisno od stručne spreme potrebne za radno mesto i zavisno od okolnosti da li se rad obavlja u punom ili nepunom radnom vremenu.

Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Medicinskoj školi "7. april", Novi Sad, od 16. marta 2000. godine je prestao da važi 20. jula 2002. godine na osnovu člana 62. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/2002 i 76/2002).

Osporenim odredbama člana 7. Pravilnika bilo je predviđeno kada se smatra da zaposleni nema rešene stambene potrebe, odnosno da je bez stana i da koristi neodgovarajući stan (st. 1. do 3.); da se zaposleni ne smatra licem koje nema rešeno stambeno pitanje ukoliko ono ili član njegovog domaćinstva poseduje nepokretnosti čija je kumulativna vrednost jednaka ili veća od vrednosti stana koji se raspodeljuje ili razlike između vrednosti neodgovarajućeg i vrednosti stana koji se raspodeljuje; ukoliko je vrednost nepokretnosti manja smatra se da zaposleni stanuje u neodgovarajućem stanu (stav 4.); i uređen način utvrđivanja vrednosti stana koji se raspodeljuje i vrednosti nepokretnosti čiji je vlasnik zaposleni. Odredbom člana 8. Pravilnika bilo je predviđeno da zaposleni nema pravo na zajam za rešavanje stambenih potreba, odnosno na dodelu stana u zakup ukoliko je iskoristio zajam - kredit za rešavanje stambene potrebe odgovarajućim stanom, osim ako se u međuvremenu njegovo porodično domaćinstvo uvećalo; ako je imao u vlasništvu odgovarajući stan ili porodičnu stambenu zgradu, odnosno nepokretnost u smislu člana 7. Pravilnika koje je otuđio u poslednjih 10 godina.

Odredbama člana 14. Pravilnika, bio je utvrđen broj bodova kojim je vrednovan radni doprinos na osnovu propisane školske spreme za radno mesto na koje je zaposleni raspoređen na neodređeno vreme (stav 1. tačka 1); način vrednovanja kriterijuma broj članova porodičnog domaćinstva (stav 1. tačka 3) i propisano vrednovanje "unosa neodgovarajućeg stana u suvlasnički odnos" ukoliko zaposleni

živi u neodgovarajućem stanu koji može ući u suvlasnički odnos sa postojećim stanom (stav 1. tačka 6.).

Odredbom člana 14. stav 2. Pravilnika bilo je propisano da ukoliko zaposleni radi sa nepunim radnim vremenom, ukupan zbir bodova ostvaren po svim osnovama iz stava 1. ovog člana svodi se na procenat nepunog radnog vremena u odnosu na puno radno vreme, odnosno srazmerno vremenu provedenom na radu i ostvarenim rezultatima zaposlenog u Školi.

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", broj 50/92) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja stambenih zajmova, a odredbom člana 47. stav 2. istog Zakona propisano je da preduzeća i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima. Obaveza donosioca opšteg akta je da objektivizira rešavanje stambenih potreba, ali je stvar njegovog izbora predviđanje i vrednovanje kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, uz poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa.

Ustavni sud je ocenio da je donosilac postupio u skladu sa navedenim zakonskim obavezama davaoca stana kada je odredbama čl. 7. i 8. i člana 14. stav 1. tač. 1), 3) i 6) Pravilnika, uredio rešavanje stambenih potreba zaposlenih koji su vlasnici nepokretnosti, kao i onih koji su nepokretnost otuđili u poslednjih 10 godina, odnosno odredbama člana 14. kojima je uredio i vrednovao kriterijume, radni doprinos, broj članova porodičnog domaćinstva i ustupanje neodgovarajućeg stana zasnivanjem susvojinskog odnosa. Ustav Republike Srbije u članu 13. garantuje jednakost građana pred zakonom i jednaku zaštitu prava u jednakim uslovima. Ustavni sud je ocenio da navedenim odredbama Pravilnika nije povređen ovaj ustavni princip jer se odredbe Pravilnika podjednako odnose na sve zaposleni koji se nalaze u istim pravnim situacijama.

Međutim, po oceni Suda odredba člana 14. stav 2. Pravilnika koja predviđa da se umanjuju bodovi stečeni po osnovu svih kriterijuma nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom jer se na taj način određena kategorija zaposlenih onemogućava da u rešavanju stambenih potreba učestvuju pod jednakim uslovima koji su Pravilnikom propisani za sve zaposlene, a to je u suprotnosti sa odredbom člana 13. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog, i člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tač. 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-191/2000 od 18.03.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 51/2004)

Osporenom odredbom Pravilnika direktoru je dato ovlašćenje da bez unapred utvrđenih kriterijuma, od slučaja do slučaja, daje stambene kredite, odnosno stanove na korišćenje neophodnim stručnim kadrovima, što je nesaglasno sa zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 5. Pravilnika o stambenim odnosima Javnog železničkog transportnog preduzeća "Beograd", od 11. maja 1992. godine, u vreme važenja, nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 16. st. 2. i 3. i člana 26. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Javnog železničkog transportnog preduzeća "Beograd", od 9. jula 2001. godine.

3. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 8. stav 2. Pravilnika iz tačke 1.

4. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu Pravilnika iz tačke 1.

5. Odbacuje se zahtev za donošenje odluke o načinu otklanjanja posledica koje su nastale usled primene Pravilnika iz tačke 1.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 5. Pravilnika navedenog u tački 1. izreke. Predlagač smatra da osporeni član Pravilnika nije u saglasnosti s Ustavom i Zakonom o stanovanju jer sadrži ovlašćenje generalnog direktora da bez unapred utvrđenih kriterijuma i merila daje stambene kredite i stanove u zakup neophodnim stručnim radnicima. Predložio je da Ustavni sud privremeno obustavi izvršenje određenih pojedinačnih akata donetih na osnovu osporene odredbe Pravilnika, kao i da donese odluku kojom će odrediti način otklanjanja posledica koje su nastale usled njegove primene.

Ustavnom sudu podnete su i inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 8. stav 2. Pravilnika navedenog u tački 1. izreke, kao i Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika Javnog železničkog transportnog preduzeća "Beograd", koji je Upravni odbor doneo 9. jula 2001. godine, i to odredaba člana 16. st. 2. i 3. i člana 26. u delu koji se odnosi na određivanje dodatnog broja bodova za bračnog druga zaposlenog u Preduzeću, kojom pogodnošću se, po mišljenju podnosioca inicijative, radnici čiji bračni drug ne radi u istom preduzeću, kao i radnici koji su jedini hranioci u porodici dovode u neravnopravan položaj.

Donosilac osporenih akata, u odgovoru dostavljenom Ustavnom sudu, naveo je da je osporeni Pravilnik o stambenim odnosima JŽTP "Beograd", od 11. maja 1992. godine, prestao da važi i da su sada važećim Pravilnikom otklonjene posledice neustavnosti i nezakonitosti, pa predlaže da iz tih razloga i protoka vremena Sud obustavi postupak po ovom predlogu. Odredbe člana 16. st. 2. i 3. i člana 26. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika JŽTP "Beograd", od 9. jula 2001. godine, po mišljenju donosioca, u skladu su s Ustavom i zakonom.

Osporenim odredbom člana 5. Pravilnika o stambenim odnosima JŽTP "Beograd", od 11. maja 1992. godine (u daljem tekstu: Pravilnik o stambenim odnosima), bilo je određeno da generalni direktor može rešenjem dati stambeni kredit, odnosno dati na korišćenje kadrovske stanove neophodnim stručnim radnicima, s tim da za ove namene može upotrebiti najviše 2% sredstava stambenog fonda određenog godišnjim programom. Osporenim odredbom člana 8. stav 2. tog Pravilnika bilo je predviđeno da radnik koji je imao rešeno stambeno pitanje, a usled razvoda braka je došao u situaciju da mu se ponovo rešava stambeno pitanje, može podneti zahtev za rešavanje stambenog pitanja ukoliko je iscrpeo sve mogućnosti prema odredbama člana 17. Zakona o stambenim odnosima, a da će se njegove stambene prilike

bodovati narednih deset godina sa stambenim statusom koji je prethodio razvodu braka.

Odredbama člana 16. st. 2. i 3. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika JŽTP "Beograd", od 9. jula 2001. godine (u daljem tekstu: Pravilnik o rešavanju stambenih potreba radnika), bilo je određeno da će se u slučaju razvoda braka, ukoliko se zaposleni dobrovoljno odrekne prava na stan u korist razvedenog bračnog supružnika, njegove stambene prilike vrednovati prema stanju koje je prethodilo razvodu braka, kao i da će se na isti način vrednovati stambene prilike zaposlenog koji ne iskoristi sve mogućnosti iz člana 35. stav 4. Zakona o stanovanju, odnosno u sudskom postupku ne preduzme sve mere kako bi ostvario pravo na stan. Osporenom odredbom člana 26. Pravilnika, pored ostalog, bilo je predviđeno da se zaposlenom čiji je bračni drug zaposlen u tom preduzeću dodaju 2 boda na ukupan broj bodova.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik o stambenim odnosima prestao da važi danom stupanja na snagu Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika i da je i taj Pravilnik prestao da važi na osnovu člana 62. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/2002, 76/2002 i 125/2003), danom stupanja na snagu Uredbe, odnosno 20. jula 2002. godine.

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, a članom 47. stav 2. tog Zakona da preduzeća, ustanove i državni organi mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenima. Iz navedenih odredaba proizlazi da Zakonom nisu uređeni način, uslovi i postupak za dodelu stanova u zakup i davanje stambenih zajmova, niti ograničenja u pogledu vrednovanja kriterijuma i da je donosilac opšteg akta ovlašćen da samostalno uređuje uslove, kriterijume, merila i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, ali i da je obavezan da pri njihovom propisivanju poštuje Ustavom i zakonom utvrđene principe, da se utvrđeni kriterijumi, pod jednakim uslovima, odnose na sve koji se nalaze u istoj stambenoj situaciji.

Po oceni Suda, na osnovu navedenih odredaba Zakona, nosilac prava raspolaganja ovlašćen je da svojim opštim aktom, pored kriterijuma i merila za davanje stambenih kredita i stanova u zakup zaposlenim, uredi i posebne kriterijume i merila, kao i postupak dodele stambenih kredita i stanova neophodnim stručnim radnicima, iz sredstava koja odredi za tu namenu. Osporenom odredbom člana 5. Pravilnika o stambenim odnosima, generalni direktor bio je ovlašćen da daje stambene kredite, odnosno kadrovske stanove neophodnim stručnim radnicima do iznosa od 2% sredstava stambenog fonda određenog godišnjim programom. Međutim, tom i drugim odredbama Pravilnika nisu određeni kriterijumi i merila za dodelu stambenih kredita i stanova u zakup neophodnim stručnim radnicima, niti je bio propisan postupak njihove dodele. Na ovaj način, po oceni Suda, osporenom odredbom Pravilnika direktoru je dato ovlašćenje da bez unapred utvrđenih kriterijuma, od slučaja do slučaja, daje tim radnicima stambene kredite, odnosno na korišćenje stanove, što je u suprotnosti sa navedenim odredbama Zakona koje utvrđuju obavezu donosioca akta da na opšti način uredi uslove, kriterijume, merila i postupak raspolaganja sredstvima po ovom osnovu.

Polazeći od toga da je osporena odredba primenjena i da se povodom dodele stana na osnovu navedene odredbe Pravilnika vodi spor pred nadležnim sudom, odnosno da nisu otklonjene posledice neustavnosti i nezakornosti, Sud je utvrdio da ta odredba Pravilnika u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom i zakonom

Osporena odredba člana 8. stav 2. Pravilnika o stambenim odnosima, prestala je da važi stupanjem na snagu Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika. Budući da iz podnete inicijative, po shvatanju Suda, ne proizlazi da je osporena odredba u vreme važenja proizvela pravne posledice koje treba otkloniti Sud je, saglasno odredbi člana 25. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), postupak za utvrđivanje neustavnosti ove odredbe obustavio.

Osporene odredbe člana 16. st. 2. i 3. i člana 26. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba radnika, po oceni Suda, u skladu su sa ovlašćenjem donosioca opšteg akta sadržanom u odredbama čl. 27. i 47. Zakona o stanovanju. Naime, tim odredbama Zakona nisu određeni kriterijumi i merila za rešavanje stambene potrebe zaposlenih i donosilac opšteg akta, po shvatanju Suda, slobodan je u njihovom izboru i vrednovanju, saglasno svojim potrebama i mogućnostima. U tom smislu određivanje da će se stambena situacija zaposlenog u slučajevima iz člana 16. st. 2. i 3. vrednovati na način određen tim odredbama Pravilnika, kao i odredba člana 26. u delu koji određuje da se za bračnog druga zaposlenog u tom preduzeću priznaju dodatni bodovi, po oceni Suda, u skladu je s Ustavom i zakonom, s obzirom da se predviđeni uslovi i kriterijumi jednako odnose na sve zaposlene u istoj pravnoj situaciji.

Zahtev ovlašćenog predlagača da se do donošenja odluke privremeno obustavi izvršenje pojedinačnog akta i radnje preduzete na osnovu osporenog člana 5. Pravilnika o stambenim odnosima, Sud je odbacio na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, jer je doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je zbog nedostatka procesnih pretpostavki, kao preuranjen, odbacio i zahtev ovlašćenog predlagača da donese odluku kojom će odrediti način otklanjanja posledica koje su nastale usled primene osporenog člana 5. Pravilnika o stambenim odnosima. Ovo iz razloga što je prema odredbama čl. 57. i 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, mogućnost da Ustavni sud svojom odlukom odredi način otklanjanja posledica primene opšteg akta za koji je njegovom odlukom utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom, uslovljena činjenicom da se izmenom pojedinačnog akta koji je donet na osnovu ocenjivanog opšteg akta te posledice ne mogu otkloniti.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 4), člana 25. tačka 1), člana 42. stav 3, člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-87/2001 od 27.05.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 72/2004)

Rešavanje stambene potrebe lica u stanju socijalne ugroženosti prema posebnoj rang listi i posebnom postupku (mišljenje posloводства i organizacije sindikata) nije nesaglasno sa zakonskim ovlašćenjima donosioca akta u uređivanju tih pitanja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1.Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 51. i 53. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba Instituta za bakar Bor, od 19. februara 1998. godine.

2.Odbacuje se predlog za ocenu zakonitosti Odluke o utvrđivanju kriterijuma za obračun vrednosti novoizgrađenih stanova Broj I/6 od 10. marta 2000. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenu zakonitosti akata iz tač. 1. i 2. izreke. Podnosilac predloga smatra da član 51. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba nije saglasan sa Zakonom o stanovanju jer ne određuje bliže pojmove "mala deca" i "izuzetno otežani uslovi stanovanja", a kriterijumi predviđeni tim članom za rešavanje stambenih potreba socijalnih slučajeva, nisu dovoljno uređeni, ne omogućavaju utvrđivanje rang liste i pružaju mogućnost za zloupotrebe. Član 53. Pravilnika osporen je navodom da ne određuje ko donosi i sprovodi odluku o davanju zajma za rešavanje stambenih potreba socijalnih problema iako je rešavanje stambenih potreba tih lica davanjem zajma predviđeno članom 27. Pravilnika. Ukazuje i da osporeni Pravilnik i njegove izmene i dopune nisu overeni pečatom preduzeća, što dodatno govori o njegovim nedostacima. Takođe, smatra da Odluka o utvrđivanju kriterijuma za obračun vrednosti novoizgrađenih stanova br. I/6 od 10. marta 2000. godine nije u skladu sa zakonom.

Donosilac osporenog akta dostavio je Ustavnom sudu osporeni Pravilnik i njegove izmene i dopune od 10. februara 1999. i 14. aprila 2000. godine. U odnosu na navode predlagača ističe da je osporenim članom 51. Pravilnika određeno da se socijalnim problemom smatraju zaposleni koji ne mogu da reše svoje stambeno pitanje primenom redovne rang liste, koji stanuju u izuzetno otežanim uslovima, imaju malu decu, teže obolelog člana porodičnog domaćinstva, članovi porodičnog domaćinstva zaposlenog koji je poginuo na radu a nemaju rešeno stambeno pitanje, zaposleni čiji je stambeni objekat uništen elementarnom nepogodom i da odsustvo bližeg određivanja pojma mala deca i otežani uslovi stanovanja ne čini osporene odredbe nezakonitim. Ukazuje da se po članu 52. Pravilnika, pri rešavanju stambenih potreba socijalnih problema, pored okolnosti iz člana 51. Pravilnika, uzimaju u obzir složenost i odgovornost poslova na kojima je zaposleni raspoređen, kao i mišljenje i predlog posloводства Instituta i organizacije sindikata; da je osporenim članom 53. Pravilnika predviđeno da direktor donosi odluku o davanju stana u zakup na određeno vreme iz razloga što kad socijalni problem prestane da postoji ta lica, kao i ostali zaposleni, mogu da konkurišu za dodelu kredita pod uslovima i po postupku predviđenom za utvrđivanje redovne rang liste.

U prethodnom postupku Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Pravilnik prestao da važi danom stupanja na snagu Pravilnika o rešavanju stambenih potreba, koji je Odbor Instituta za bakar Bor, doneo 27. marta 2003. godine. Članom 27. osporenog Pravilnika bilo je određeno da se zajam dodeljuje po osnovu merila za utvrđivanje reda prvenstva po redovnoj listi, zatim po kadrovskoj listi i po osnovu merila i reda prvenstva za rešavanje socijalnih problema. Osporenim članom 51. Pravilnika bliže je određeno ko se smatra socijalnim problemom, a članom 52.

Pravilnika da se pri rešavanju stambenih potreba tih lica uzimaju u obzir i složenost i odgovornost poslova na kojima je zaposleni raspoređen i mišljenje i predlog posloводства i organizacije sindikata. Osporenim članom 53. Pravilnika, pored ostalog, bilo je određeno da postupak za rešavanje stambenih potreba u slučaju davanja u zakup na određeno vreme stanova za rešavanje socijalnih problema sprovodi i odluke donosi direktor.

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 45/95, 16/97, 46/98 i 26/2001), propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova, a članom 47. stav 2. tog Zakona da preduzeća, ustanove i državni organi mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenima. Iz navedenih odredaba Zakona proizlazi da zakonom nisu uređeni način, uslovi i postupak za dodelu stanova u zakup i davanje stambenih zajmova, niti ograničenja u pogledu vrednovanja kriterijuma i da je donosilac opšteg akta ovlašćen da samostalno uređuje uslove, kriterijume i merila i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima, ali i da je obavezan da pri njihovom propisivanju poštuje Ustavom i zakonom utvrđene principe, da se utvrđeni kriterijumi pod jednakim uslovima odnose na sve koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji.

Polazeći od toga da je drugim odredbama Pravilnika određeno da se stambene potrebe zaposlenih koje je donosilac osporenog akta odredio kao "socijalni problemi" rešavaju prema posebnoj rang listi (član 27. Pravilnika) i da se prilikom rešavanja stambenih potreba tih lica uzima u obzir i složenost poslova na kojima je zaposleni raspoređen i mišljenje posloводства i organizacije sindikata (član 52.), Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbama čl. 51. i 53. Pravilnika, u granicama zakonskog ovlašćenja uređeno rešavanje stambenih potreba lica u stanju socijalne ugroženosti. Navedene odredbe Zakona o stanovanju, po oceni Suda, sadrže i ovlašćenje da donosilac svojim opštim aktom uredi postupak i organe za rešavanje stambenih potreba zaposlenih. Međutim, Ustavni sud, na osnovu člana 125. Ustava nije nadležan da ocenjuje međusobnu saglasnost odredaba osporenog akta.

Osporenim Odlukom o utvrđivanju kriterijuma za obračun vrednosti novoizgrađenih stanova br. I/6 od 10. marta 2000. godine, koju je doneo Upravni odbor Instituta za bakar Bor, određen je način obrazovanja cene kvadratnog metra stana radi utvrđivanja mesečne otplatne rate zajma, te osporena odluka po sadržini, po oceni Suda, nije opšti akt iz člana 125. Ustava, čiju ustavnost i zakonitost Ustavni sud ocenjuje.

Na osnovu izloženog i člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-244/2001 od 29.01.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 17/2004)

Donosilac osporenog akta je ovlašćen da, polazeći od značaja radnog mesta, na osnovu akta o izboru, postavljanju i raspoređivanju odredi broj bodova zaposlenim licima u javnom preduzeću za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambene potrebe.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog i ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornitosti akata Upravnog odbora Javnog preduzeća za podzemnu eksploataciju uglja Resavica i to:

- Pravilnika o kriterijumima i merilima za utvrđivanje reda prvenstva po osnovu značaja radnog mesta i rezultata rada, broj 01-2945 od 26. maja 2003. godine i

- Odluke o određivanju poslova i radnih zadataka, službenih dužnosti i funkcija zaposlenih lica u Rudniku mrkog uglja "Soko" Sokobanja kojima se mogu dodeliti stanovi za službene potrebe, broj 01-2945 od 26. maja 2003. godine.

Predlogom Sindikata Javnog preduzeća za podzemnu eksploataciju uglja "Nezavisnost" Resavica pokrenut je pred Ustavnim sudom Republike Srbije, postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakornitosti opštih akata navedenih u izreci. Predlagač smatra da Odluka nije mogla biti doneta na osnovu Uredbe Vlade Republike Srbije o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini, s obzirom na to da stanovi Javnog preduzeća nisu državna svojina. Predlagač dalje navodi da zaposlenima na radnim mestima, u smislu osporene Odluke, ne pripadaju stanovi na osnovu Uredbe Vlade Republike Srbije, imajući u vidu da navedene poslove obavljaju stalno, a ne privremeno. Ustavnom sudu podneta je i inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornitosti navedenih opštih akata, s tim što je osporeni Pravilnik po mišljenju podnosioca inicijative suprotan Uredbi u delu u kome je izvršeno vrednovanje kriterijuma: značaj radnog mesta i rezultata rada i kvalitet obavljenog posla, a razlozi osporavanja Odluke se kreću u okviru razloga osporavanja iznetih u predlogu Sindikata Javnog preduzeća.

Donosilac osporenih opštih akata dostavio je Ustavnom sudu osporeni Pravilnik i Odluku, ali se nije izjašnjavao o navodima iz predloga i inicijative.

Ustavni sud je utvrdio da su osporenim Pravilnikom utvrđeni i vrednovani kriterijumi za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Javnom preduzeću po osnovu značaja radnog mesta, rezultata rada i kvaliteta obavljenog posla Uredbom o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini.

Prema članu 1. tačka 2) podtačka (3) Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97) sredstva u svojini Republike Srbije, odnosno u državnoj svojini su sredstva koja su stečena, odnosno koja steknu javne službe (javna preduzeća, ustanove) i druge organizacije čiji je osnivač Republika, odnosno teritorijalne jedinice, osim sredstava koja koriste organizacije obaveznog socijalnog osiguranja i sredstva koja su prema posebnom zakonu u svojini druge organizacije. Stambene zgrade i stanovi u državnoj svojini daju se na korišćenje zaposlenim, izabranim i postavljenim licima u organima, javnim

službama drugim organizacijama iz člana 1. tačka 2. Zakona i drugim licima utvrđenim zakonom po osnovu zakupa na neodređeno ili određeno vreme (član 9. stav 1.), a Vlada Republike Srbije propisuje način i kriterijume davanja stanova za službene potrebe (član 29.).

Uredbom o rešavanju stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/2002 i 76/2002), na osnovu koje je donet osporeni Pravilnik, uređeni su uslovi i način rešavanja stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod svih korisnika državnih sredstava, uključujući i javna preduzeća. Uredbom su propisani i osnovi i merila za utvrđivanje reda prvenstva, postupak i organi odlučivanja, dok je konkretizacija predviđenih osnova za utvrđivanje reda prvenstva kod korisnika državnih sredstava prilikom rešavanja stambenih potreba, Uredbom prepuštena organima korisnika državnih sredstava.

Polazeći od izloženog, Ustavni sud je ocenio da je Upravni odbor Javnog preduzeća postupio u okviru zakonskih ovlašćenja kada je svojim opštim aktom utvrdio i vrednovao značaj radnog mesta, rezultate rada i kvalitet obavljenog posla kao kriterijume za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih lica u Preduzeću. Takođe, donosilac osporenog akta je ovlašćen da polazeći od značaja radnog mesta, na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, shodno Uredbi odredi broj bodova zaposlenim licima u Javnom preduzeću na koje se osporeni Pravilnik odnosi.

Odlukom Upravnog odbora Javnog preduzeća određeni su poslovi i radni zadaci, službene dužnosti i funkcije zaposlenih lica u Rudniku mrkog uglja "Soko", Sokobanja kojima se mogu dodeliti stanovi za službene potrebe. Stanovi, u smislu ove Odluke, mogu se dodeliti na privremeno korišćenje na način i pod uslovima utvrđenim odredbama čl. 52 do 60. Uredbe.

Prema članu 28. stav 1. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije, radi privremenog smeštaja zaposlenih, izabраниh i postavljenih lica utvrđenih zakonom, može se dati na korišćenje stan za službene potrebe. Stan za službene potrebe daje se u zakup na određeno vreme, odnosno za vreme obavljanja službene dužnosti (stav 2), a korisnik stana za službene potrebe ne može steći svojину na tom stanu (stav 3.). Vlada, na osnovu člana 29. Zakona, propisuje način i kriterijume davanja stanova za službene potrebe. Stanom za službene potrebe, saglasno članu 52. stav 1. Uredbe, smatra se stan u državnoj svojini čije je korišćenje vezano za vršenje određenih poslova, zadataka, službene dužnosti i funkcije, a koji za te namene odredi izvršni, odnosno upravni organ korisnika državnih sredstava. Stan za službene potrebe služi za privremeni smeštaj lica dok vrši službenu dužnost (stav 2.).

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da je osporena Odluka Upravnog odbora doneta u granicama ovlašćenja donosioca akta sadržanih u navedenim odredbama Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije i Uredbe Vlade Republike Srbije.

Osporeni Pravilnik i Odluka su, po oceni Ustavnog suda, saglasni i sa odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava, po kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, kao i sa odredbom člana 119. stav 3. Ustava Republike Srbije, prema kojoj svaki opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

O navodima predlagača da se u konkretnom slučaju radi o dodeli stanova na trajno, a ne privremeno korišćenje, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 72/2004)
 IY-243/2002 od 13.05.2004.

Donosilac akta je postupio u skladu sa zakonskim ovlašćenjima kada je pravilnikom utvrdio pojmove pojedinih kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, uređio način njihovog vrednovanja i dokazivanja, mesta rešavanja stambenih potreba, prioritet među radnicima sa jednakim brojem bodova, i.t.d.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba čl. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. i člana 39. stav 2. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih Javnog preduzeća "Nacionalni park Fruška gora", Sremska Kamenica - grad Novi Sad, od 25. aprila 2002. godine.

Predstavkom je pred Ustavnim sudom Republike Srbije inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. i člana 39. stav 2. Pravilnika navedenog u izreci.

Navedenim odredbama na način koji je u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a u primeni čini moguću zloupotrebu je uređeno: mesto rešavanja stambenih potreba, bodovanje stambene situacije zaposlenog koji je sebe doveo u nepovoljnu stambenu situaciju, koji poseduje van mesta rada odgovarajući stambeni prostor, dokazivanje materijalne situacije lica koje je naknadno steklo državljanstvo SRJ, obaveza vraćanja imovine stečene na osnovu lažnih podataka, vrednovanje stambene ugroženosti zaposlenog koji stanuje u službenom stanu, radnog staža, broja članova porodičnog domaćinstva i dokazivanje ispunjavanja pojedinačnih činjenica od značaja za rešavanje stambenih potreba.

Donosilac osporenog akta je u svom odgovoru Sudu ukazao da su navodi inicijatora neosnovani i netačni; da je pre donošenja Pravilnika Upravni odbor analizirao primenu starog Pravilnika, da je u donošenju novog akta učestvovao Sindikat Preduzeća, ali je donosilac akta, kao nosilac prava raspolaganja u okviru zakonskog ovlašćenja uređio rešavanje stambenih potreba.

Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih Javnog preduzeća "Nacionalni park Fruška gora", Sremska Kamenica - grad Novi Sad, od 25. aprila 2002. godine prestao je da važi 20. jula 2002. godine na osnovu člana 62. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/2002 i 76/2002).

Osporenim odredbama Pravilnika bilo je predviđeno: da se zajam za rešavanje stambenih potreba daje zaposlenom u mestu u kome se nalazi sedište dela

preduzeća ili u drugom mestu iz koga se može redovno da dolazi na posao javnim prevoznim ili prevoznim sredstvom preduzeća (član 8.); da "zaposlenom koji je u poslednjih 10 godina od dana raspisivanja konkursa otuđio prodajom, zamenom ili poklonom ili na drugi način lišio sebe i svoju porodicu stana ili porodične stambene zgrade ne pripadaju bodovi po osnovu stambene situacije" (član 18.); da zaposleni koji poseduje odgovarajući stambeni prostor van teritorije sedišta rada ne pripadaju bodovi po osnovu stambene situacije (član 19. stav 1); da zaposleni koji su stekli državljanstvo SRJ u poslednjih 12 godina mogu dati izjavu o svom imovnom stanju overenu kod nadležnog državnog organa koja će poslužiti kao dokaz za rešavanje stambene potrebe (član 19. stav 2.); da Komisija za rešavanje stambenih potreba ima pravo da proveri istinitost date izjave i ukoliko utvrdi da je izjava lažna, zaposleni je obavezan da vrati imovinu preduzeću koju je stekao na osnovu konkursa (član 19. stav 3.); vrednovan kriterijum "stambena situacija-stambeni uslovi", bodovima koji po tom osnovu pripadaju (zaposleni bez stana, zaposleni koji stanuju kao podstanari, a imaju ili neko od članova porodice suvlasnički deo na stanu ili kući, koji su neodgovarajući za porodično domaćinstvo radnika, zaposleni koji sa porodicom stanuje kod roditelja, roditelja bračnog druga ili u službenom stanu, ... (član 22.); da se podstanarski status dokazuje ugovorom o podstanarskom odnosu overenom kod nadležnog državnog organa, prijavom prebivališta, overenom izjavom dva svedoka kod nadležnog suda ili na osnovu neposrednog uvida Komisije za rešavanje stambenih potreba zaposlenih (član 23.); da se licem bez stana smatra zaposleni ako je podstanar, ako stanuje u bespravno sagrađenoj porodičnoj stambenoj zgradi odnosno stanu za koje je doneto rešenje i pristupilo se rušenju, ako je zaposlenom privremeno dodeljen stan u zakup do okončanja sudskog spora oko dodele stana (član 24.); da zaposlenom za svaku godinu radnog staža pripada po 4 boda, da se radni staž dokazuje radnom knjižicom i da se obračunava sa stanjem na dan 31. decembra godine koja prethodi raspisivanju konkursa (član 26.); da po članu porodičnog domaćinstva zaposlenom pripada 5 bodova, a članovima porodičnog domaćinstva zaposlenog smatraju se: bračni drug, dete (rođeno u braku ili van braka, usvojeno ili pastorak), roditelji zaposlenog i njegovog bračnog druga, kao i lice koje je zaposleni dužan po zakonu da izdržava (član 27.); vrednovan materijalni položaj porodičnog domaćinstva radnika zavisno od srazmere između prosečnog prihoda po članu porodičnog domaćinstva i prosečno ostvarene neto zarade ostvarene u privredi Pokrajine u prethodnoj godini, a ukupan prihod porodičnog domaćinstva obračunava se na način koji se primenjuje radi utrdivanja prava radnika na dečji dodotak (član 28.); vrednovana invalidnost radnika određenim brojem bodova zavisno od kategorije invalidnosti, koja se utvrđuje rešenjem PIOR-a (član 29.); da se stanovi odnosno kuće (porodične stambene zgrade) dodeljuju u zakup na određeno vreme, a nakon isteka roka od četiri godine izvrši provera imovnog stanja korisnika stana nakon čega se može produžiti zakup na neodređeno vreme i dozvoliti otkup stana (član 38.); da ukoliko dva ili više radnika imaju isti broj bodova prednost na rang listi ima radnik sa više radnog staža, a ukoliko se pojave nakon takvog bodovanja dva ili više radnika sa istim brojem bodova prednost ima radnik kome je utvrđena invalidnost (član 39. stav 2.).

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", broj 50/92) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja stambenih zajmova, a odredbom člana 47. stav 2. istog Zakona propisano je da preduzeće i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima. Iz navedenih zakonskih

odredaba proizlazi da zakonom nisu uređeni način, uslovi i postupak za dodelu stanova i davanje stambenih zajmova niti ograničenja u pogledu izbora i vrednovanja kriterijuma, i da je donosilac opšteg akta ovlašćen da samostalno uređuje uslove, kriterijume, merila i postupak za rešavanje stambenih potreba zaposlenih uz poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa.

Sud je ocenio da je donosilac akta postupio u skladu sa zakonskom obavezom da objektivizira rešavanje stambenih potreba kada je odredbama čl. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. i člana 39. stav 2. Pravilnika, između ostalog, utvrdio pojmove pojedinih kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, uređio način njihovog vrednovanja i dokazivanja, odnosno stambene situacije, mesta rešavanja stambenih potreba, broja članova porodičnog domaćinstva, invalidnosti radnika, davanje stana u zakup, prioritet među radnicima koji na rang listi imaju jednak broj bodova. Ustav Republike Srbije u članu 13. garantuje jednakost građana pred zakonom i jednaku zaštitu prava u jednakim uslovima. Navedenim odredbama Pravilnika Ustavni sud je ocenio da nije povređen ovaj Ustavni princip jer se odredbe Pravilnika podjednako odnose na sve zaposlene koji se nalaze u istim pravnim situacijama.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-95/2002 od 11.03.2004.

Propisivanje da se za dodelu stanova solidarnosti podstanarski status radniku priznaje za period radnog odnosa u preduzeću sa sedištem na teritoriji opštine nije nesglasno sa Ustavom i Zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 11. stav 4. Pravilnika o solidarnoj stambenoj izgradnji ("Službeni list opštine Trstenik", broj 9/2002).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta odnosno radnje, preduzetih na osnovu odredbe Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 11. stav 4. Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator smatra da je osporena odredba Pravilnika kojom je kao jedan od kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva za dodelu stanova solidarnosti, utvrđen podstanarski status radnika samo za period trajanja radnog odnosa u preduzeću sa sedištem na teritoriji opštine Trstenik, u suprotnosti sa ustavnim principom jedinstvenosti teritorije Republike Srbije iz člana 4. stav 1. Ustava Republike Srbije, kao i "sa čl. 17, 35. i drugim odredbama Ustava i Ustavnom poveljom Srbije i Crne Gore". Mišljenja je da se ovakvim rešenjem vređaju prava učesnika u raspodeli stanova solidarnosti, za vreme dok su bili podstanari a nisu bili u radnom odnosu u

organizacijama na teritoriji opštine. Predlaže određivanje privremene mere obustave primene osporene odredbe Pravilnika.

Donosilac akta nije dostavio odgovor na zahtev Suda, pa je na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), postupak nastavljen.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom, utvrđeno je da se Pravilnikom, koji je objavljen u "Službenom listu opštine Trstenik", broj 9/2002, uređuju izvori formiranja sredstava Fonda solidarne stambene izgradnje opštine Trstenik, način, uslovi i rokovi korišćenja i vraćanja sredstava za solidarnu stambenu izgradnju, raspodela stanova solidarnosti na teritoriji opštine, i kriterijumi i postupak za tu raspodelu.

U članu 11. Pravilnika bliže su uređeni sadržina i način vrednovanja kriterijuma "stepen stambene ugroženosti", kao jednog od kriterijuma za utvrđivanje rang liste za dodelu stanova solidarnosti predviđenih članom 10. Pravilnika, tako što je, između ostalog: utvrđeno pet stepena stambene ugroženosti u zavisnosti od posedovanja stana i kategorije i kvaliteta stambenog prostora koji radnik koristi (stav 1.); definisan status lica bez stana u smislu stava 1. ovog člana, pod kojim se podrazumevaju zaposleni koji najmanje pet godina imaju status podstanara, kao i način dokazivanja tog svojstva (st. 2. i 3.); i određeno je da se podstanarski status u smislu stava 2. ovog člana radniku priznaje za period radnog odnosa u preduzeću sa sedištem na teritoriji opštine Trstenik (osporeni stav 4.).

Član 13. Ustava Republike Srbije propisuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko i drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo. U članu 35. st. 1. i 2. Ustava zajamčeno je pravo na rad, slobodu rada, slobodan izbor zanimanja, zaposlenja i učešće u upravljanju, kao i dostupnost svakome, pod jednakim uslovima, radnog mesta i funkcije.

Zakon o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) odredbama člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. propisuje da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova za stambenu izgradnju, i da u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba može da daje stanove u zakup zaposlenim licima. Iz ovih zakonskih odredaba proizlazi da zakonom nisu uređeni uslovi i postupak za dodelu stanova i stambenih zajmova na način koji bi ograničavao donosioca akta u pogledu izbora i vrednovanja kriterijuma, zbog čega je Ustavni sud ocenio da je u konkretnom slučaju donosilac osporenog akta, u domenu zakonskih ovlašćenja, imao pravo da uređujući kriterijum "stepen stambene ugroženosti" utvrdi da se radnicima bez stana smatraju oni koji stanuju u podstanarskom statusu kao težem obliku stambene ugroženosti i da predvidi uslove za priznavanje ovog statusa, na način kako je to regulisano odredbom člana 11. stav 4. osporenog Pravilnika, čime nisu prekoračeni zakonski okviri za propisivanje konkretizovanih i objektivnih merila za dodelu sredstava i stanova solidarnosti.

Ocena je Suda da osporena odredba Pravilnika nije nesaglasna sa odredbama Ustava, jer ne narušava ustavno načelo jednakosti građana i jednake zaštite prava pred državnim i drugim organima iz člana 13., niti pravo na rad i prava koja se ostvaruju po osnovu rada zajamčena članom 35. Ustava, budući da ova

odredba podjednako važi za sva lica koja se nalaze u istim pravnim situacijama, pod jednakim uslovima.

U pogledu ostalih navoda podnosioca inicijative, Sud je utvrdio da nisu od uticaja na odlučivanje u ovoj ustavno-pravnoj stvari. Naime, odredba člana 4. stav 1. Ustava odnosi se na državni teritorijalni suverenitet, što nije predmet uređivanja Pravilnika, a pitanja usklađenosti normi osporenog akta sa Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, kao i opravdanosti i celishodnosti ovim aktom usvojenih kriterijuma za raspodelu stanova solidarnosti i njihove primene u praksi, nisu u nadležnosti Ustavnog suda utvrđenoj članom 125. Ustava.

Zahtev koji se odnosi na obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu osporene odredbe Pravilnika, Sud je primenom člana 42. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, kao i člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni doneo je Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-470/2003 od 18.03.2004.

Donosilac pravilnika je postupio u skladu sa zakonskim ovlašćenjima kada je tim aktom predvideo ko ima pravo na rešavanje stambenih potreba, pravo na mesto na listi reda prvenstva, način kvantifikovanja kriterijuma za rešavanje stambenih potreba i strukturu-veličinu pripadajućeg stana.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredbi čl. 12, 13, 16. i 17. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih "PPT Kočna tehnika" AD, Trstenik, od 19. maja 2000. godine.

2. Odabucuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu odredaba Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba čl. 12, 13, 16. i 17. Pravilnika navedenog u izreci i zahtevana je obustava izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredbi Pravilnika. Prema navodima inicijatora osporenim odredbama je nazakonito i suprotno članu 3. Pravilnika omogućeno zaposlenima koji su već rešili stambene potrebe korišćenjem kredita za stambenu izgradnju. Predviđajući odredbama čl. 12. i 13. Pravilnika kada zaposleni ima pravo na rešavanje stambenih potreba, odnosno kada nema pravo da bude na listi reda prvenstva, po mišljenju inicijatora, dovedeni su u povlašćeni položaj zaposleni koji su koristili stambene zajmove. Takođe, inicijator smatra da je navedena kategorija zaposlenih povlašćena vrednovanjem kriterijuma "uslovi stanovanja" i "broj članova

porodičnog domaćinstva" utvrđenim odredbama člana 16. Pravilnika, kao i odredbama člana 17. Pravilnika o strukturi - veličini odgovarajućeg stana.

U svom odgovoru Ustavnom sudu "PPT Kočna tehnika" AD, Trstenik, ukazala je da je inicijativa neosnovana i pravno neutemeljena, odnosno da su odredbe čl. 12, 13, 16. i 17. Pravilnika u skladu sa odredbama člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. Zakona o stanovanju. Celishodnost i eventualna nesaglasnost osporenih odredaba sa odredbom člana 3. Pravilnika, kao i moguća zloupotreba u njihovoj primeni ne mogu biti razlog za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom. Obzirom na to da nema osnova za prihvatanje inicijative, donosilac opšteg akta je predložio Ustavnom sudu odbacivanje zahteva za obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredbi Pravilnika.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je odredbama člana 12. Pravilnika predviđeno pod kojim se uslovima mogu rešavati stambene potrebe zaposlenih, odnosno kada se smatra da lice nema rešenu stambenu potrebu. Odredbom člana 13. Pravilnika je predviđeno da zaposleni ne može zauzeti mesto na listi reda prvenstva ako on ili član njegovog porodičnog domaćinstva imaju na području SRJ u svojini useljiv stan, porodičnu stambenu zgradu ili su zakupci na neodređeno vreme na stanu koji odgovara potrebama njegovog porodičnog domaćinstva; ako je zaposleni ili član njegovog porodičnog domaćinstva otuđio pravnim poslom porodičnu stambenu zgradu ili stan u svojini koji zadovoljava potrebe njegovog domaćinstva; ako je zaposleni ili njegov bračni drug kao nosilac stanarskog prava ili kao zakupac stana na neodređeno vreme otkupio stan u društvenoj svojini koji odgovara potrebama njegovog porodičnog domaćinstva. Odredbom člana 16. Pravilnika uređeno je vrednovanje kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, pa i kriterijuma uslovi stanovanja i broj članova porodičnog domaćinstva. Članom 17. Pravilnika predviđena je struktura - veličina stana koji se zaposlenima može dati u zakup kao odgovarajući stan, odnosno za koji se može dati stambeni zajam.

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 52/91., ... 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja stambenih zajmova, a odredbom člana 47. stav 2. Zakona propisano je da preduzeća i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima. Obaveza donosioca opšteg akta je da objektivizira rešavanje stambenih potreba, ali je stvar izbora i vrednovanje kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva, njegovo autonomno pravo, uz poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa.

Ustavni sud je ocenio da je donosilac Pravilnika postupio u skladu sa navedenim zakonskim obavezama davaoca stana u zakup, odnosno stambenog zajma kada je odredbama čl. 12, 13, 16. i 17. Pravilnika predvideo ko ima pravo na rešavanje stambenih potreba, pravo na mesto na listi reda prvenstva, način kvantifikovanja kriterijuma za rešavanje stambenih potreba, te strukturu - veličinu odgovarajućeg stana. Ustav Republike Srbije u članu 13. garantuje jednakost građana pred zakonom i jednaku zaštitu prava u jednakim uslovima. Ustavni sud je ocenio da navedenim odredbama Pravilnika nije povređen ovaj ustavni princip, jer se odredbe Pravilnika podjednako odnose na sve zaposlene koji se nalaze u istim pravnim situacijama.

Pitanje ocene primerenosti uslova i kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva je u domenu celishodnosti uređivanja rešavanja stambenih potreba donosioca opšteg akta, a pitanje ocene međusobne saglasnosti odredaba osporenog

Pravilnika i njihove primene nije u nadležnosti Ustavnog suda, utvrđene članom 125. Ustava Republike Srbije.

S obzirom na to da je Ustavni sud konačno odlučio u ovoj pravnoj stvari, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odredbi Pravilnika iz tačke 1. izreke odbačen je u smislu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IV-380/2003 od 29.04.2004.

Donosilac osporenog pravilnika je ovlašćen da predvidi članove porodičnog domaćinstva za koje se utvrđuje odgovarajući broj bodova i određuje pripadajuća struktura stana u smislu odredaba pravilnika.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 5. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba korisnika penzija Republičkog fonda penzijskog i invalidskog osiguranja zaposlenih ("Službeni glasnik RS", br. 38/97 i 46/97).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 5. Pravilnika iz izreke. Prema navodima sadržanim u inicijativi, deca penzionera koja su starija od 26 godina i nisu zaposlena su u neravnomernom položaju u odnosu na decu iz člana 5. Pravilnika jer im se ne priznaje svojstvo člana porodičnog domaćinstva čime je "narušen princip ravnopravnosti proklamovan članom 13. Ustava Republike Srbije koji pored ostalog zajemčuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima."

Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih u odgovoru Sudu ukazuje da je inicijativa neosnovana i da Pravilnik o rešavanju stambenih potreba korisnika penzije na jedinstven način za područje Fonda uređuje uslove i oblike rešavanja stambenih potreba korisnika penzije. Kako pozitivnim zakonskim propisima nisu predviđeni uslovi, kriterijumi i merila za davanje stanova u zakup, donosilac Pravilnika je samostalno odredio uslove kriterijume i merila rukovodeći se načelom celishodnosti.

Ustavni sud je utvrdio da je odredbom osporenog člana 5. Pravilnika propisano da se članovima porodičnog domaćinstva za koje se utvrđuje odgovarajući broj bodova i određuje pripadajuća struktura stana smatraju bračni drug i deca korisnika penzije (bračna, vanbračna, usvojena, pastorčad) do navršanih 18 godina života, izuzetno do 26 godina ako su na školovanju, i posle 26 godine ako su nesposobni za rad, unučad bez roditelja koje korisnik penzije izdržava, odnosno koji

imaju jednog ili oba roditelja koji su potpuno nesposobni za rad, roditelji korisnika penzije i njegovog bračnog druga pod uslovom da sa njim stanuju i da nemaju rešenu stambenu potrebu.

Zakonom o stanovanju ("Službeni glasnik RS", broj 50/92...26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove način i postupak davanja zajmova iz ovih sredstava (član 27. stav 3); da se sredstva od stanova prodatih putem otkupa kojim raspolaže fond penzijskog i invalidskog osiguranja mogu koristiti samo za izgradnju stanova i ustanova za smeštaj penzionera kao i za davanje zajmova za rešavanje stambenih potreba penzionera i invalida, pod uslovima koje fond propiše svojim opštim aktom (član 29. stav 2.); da preduzeća i ustanove u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima (član 47. stav 2.).

Iz navedenih odredaba Zakona proizlazi da je Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja zaposlenih Zakonom ovlašćen da svojim opštim aktom samostalno utvrdi način i uslove za rešavanje stambenih potreba, odnosno da objektivizira kriterijume za rešavanje stambenih potreba, uz poštovanje Ustavom i zakonom utvrđenih principa.

Prema članu 13. Ustava Republike Srbije građani su jednaki u pravima i dužnostima i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo ubeđenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovino stanje ili koje drugo lično svojstvo.

Ustavni sud je ocenio da odredba člana 5. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba korisnika penzije nije u nesaglasnosti sa članom 13. Ustava Republike Srbije. Naime, osporena odredba se podjednako primenjuje na sve korisnike penzije koji ispunjavaju uslove za rešavanje stambene potrebe utvrđene Pravilnikom i ne dovodi korisnike penzije u nejednak položaj niti je njome povređeno načelo jednakosti građana iz člana 13. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IV-149/2003 od 01.04.2004.

Upravni odbor javnog preduzeća je bio ovlašćen da utvrdi značaj radnog mesta kao osnov, odnosno kriterijum za utvrđivanje reda, prvenstva u rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba člana 8. st. 1. i 2. Pravilnika o stambenim odnosima, Javnog

preduzeća za gazdovanje šumama "Srbijašume", Beograd, od 11. septembra 2002. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti člana 8. st. 1. i 2. Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator smatra da su osporene odredbe Pravilnika koje se odnose na kriterijum značaj radnog mesta za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih i njegovo vrednovanje, u suprotnosti sa članom 14. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", broj 41/2002). Mišljenja je da su ovim odredbama osporenog akta imenovana i postavljena lica u JP "Srbijašume" izjednačena sa najvišim funkcionerima u Republici, iako se, prema čl. 16. i 19. Zakona o šumama ("Službeni glasnik RS", broj 46/91), radi o licima koje imenuje Vlada Republike Srbije i direktor preduzeća, dakle o ostalim postavljenim i zaposlenim licima, kojima bi se značaj radnog mesta u smislu Uredbe mogao vrednovati maksimalno do 140, odnosno 130 bodova.

Donosilac osporenog akta je u odgovoru osporio navode iz inicijative i istakao: da je osporeni Pravilnik doneo Upravni odbor JP "Srbijašume" na sednici od 11. septembra 2002. godine; da je Pravilnik objavljen na oglasnoj tabli preduzeća 20. septembra 2002. godine i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja; da je članom 8. Pravilnika predviđeno vrednovanje značaja radnog mesta shodno broju bodova za zaposlena lica iz st. 1. i 2. člana 14. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini, i da stoga ne postoji nesaglasnost odredbi Pravilnika sa Uredbom.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom, utvrđeno je da se Pravilnikom, donetim na osnovu člana 15. Zakona o šumama, čl. 36. i 92. Statuta Javnog preduzeća "Srbijašume" i čl. 6, 14, 17, 23, 29. i 31. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраниh, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini, utvrđuje: način rešavanja stambenih potreba, značaj radnog mesta s obzirom na složenost poslova i zadataka, uslove rada i stručnu spremu, kao i rezultat rada i kvalitet obavljenog posla, i druga pitanja vezana za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u istom Javnom preduzeću, koja proizlaze iz primene Uredbe (član 1. Pravilnika).

Osporenim odredbama člana 8. Pravilnika utvrđeno je da se značaj radnog mesta vrednuje do 250 bodova (stav 1.) i da prema značaju radnog mesta koji se utvrđuje na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, zaposlenom licu u preduzeću pripada utvrđeni broj bodova i to: generalnom direktoru 250 bodova, zameniku generalnog direktora 200, izvršnom direktoru 180 i direktoru dela preduzeća 170 bodova, a ostalim zaposlenim licima raspoređenim na poslove za čije je obavljanje predviđena visoka, viša ili srednja stručna sprema, kao i drugim zaposlenim licima, broj bodova određen je u rasponu od 130 do 60 bodova (stav 2. tač. 1. do 5.).

Zakonom o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97) propisano je, između ostalog: da su sredstva u svojini Republike Srbije, odnosno u državnoj svojini, sredstva koja su, u skladu sa ovim Zakonom stečena, odnosno koja steknu i javne službe (javna preduzeća, ustanove) čiji je osnivač Republika, odnosno teritorijalne jedinice (član 1. tačka 2) podtačka (3)); da o davanju na korišćenje odnosno u zakup nepokretnosti u državnoj svojini odlučuje i njima upravlja i javna služba koja ta sredstva koristi (čl. 5. i 7.); da

se stambene zgrade i stanovi u državnoj svojini daju na korišćenje zaposlenim, izabranim i postavljenim licima i u javnim službama, po osnovu zakupa na neodređeno ili određeno vreme, i da Vlada Republike Srbije propisuje način i kriterijume davanja stambenih zgrada i stanova u zakup i za službene potrebe (čl. 9. i 29.).

Zakonom o šumama ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 83/92, 53/93, 54/93, 60/93, 67/93, 48/94 i 54/96) osnovano je Javno preduzeće za gazdovanje šumama "Srbijašume", sa sedištem u Beogradu, utvrđeno je da su sredstva kojima ovo preduzeće raspolaže u državnoj svojini, i propisani su delatnost, organi i njihov izbor, i sredstva za rad ovog javnog preduzeća (čl. 9. do 19. Zakona).

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom uređuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova za stambenu izgradnju i poboljšanje uslova stanovanja, a članom 47. stav 2. istog Zakona utvrđeno je da preduzeća i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Prema ovom Zakonu, obaveza je donosioca opšteg akta da objektivizira kriterijume i merila za rešavanje stambenih potreba, uz poštovanje Ustavom i zakonom predviđenih principa.

Uredbom o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/2002 i 76/2002), koja je stupila na snagu 20. jula 2002. godine, uređuju se uslovi i način rešavanja stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika državnih sredstava, gde spadaju i javna preduzeća i ustanove (član 1. Uredbe). Prema članu 13. Uredbe, za utvrđivanje reda prvenstva određuju se sledeći osnovi: značaj radnog mesta s obzirom na složenost poslova i zadataka, uslove rada i stručnu spremu, stambena ugroženost, radni staž, rezultat rada i kvalitet obavljenog posla, zdravstveno stanje, invalidnost, telesno oštećenje i broj članova porodičnog domaćinstva, a konkretizacija ovih osnova, odnosno određivanje stepena njihovog uticaja na redosled u rešavanju stambenih potreba vrši se utvrđivanjem broja bodova po svakom od tih osnova. Članom 14. Uredbe, u stavu 1. utvrđeno je da se značaj radnog mesta vrednuje do 250 bodova; u stavu 2. propisano je da prema značaju radnog mesta, koji se utvrđuje na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, zaposlenom licu u državnom organu i organizaciji pripada određeni broj bodova za izabrana, postavljena i zaposlena lica navedena u tač. 1) do 5), a u tački 6) utvrđeno je da sva ostala zaposlena lica prema stepenu stručne spreme imaju pravo na bodove u rasponu od 130 do 60 bodova; u stavu 4. ovog člana predviđeno je da se na zaposlena lica kod drugih korisnika državnih sredstava, zavisno od značaja radnog mesta koji se utvrđuje na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, shodno primenjuje broj bodova za zaposlena lica navedena u st. 1. i 2. istog člana Uredbe, što se bliže uređuje aktom izvršnog odnosno upravnog organa korisnika državnih sredstava.

Iz navedenih odredaba proizilazi da je značaj radnog mesta, prema složenosti poslova i zadataka, uslovima rada i stručnoj spremi, kao jedan od osnova za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba predviđen neposredno Uredbom Vlade Republike Srbije, s tim što je njegova konkretizacija, odnosno bliže vrednovanje i utvrđivanje broja bodova po tom osnovu, prepuštena uređivanju organa korisnika državnih sredstava, pri čemu je izričito predviđeno da se na zaposlena lica kod korisnika državnih sredstava, u koje spada i donosilac osporenog akta, broj bodova po osnovu značaja radnog mesta utvrđuje na osnovu akta o izboru,

postavljenju i raspoređivanju, i to shodnom primenom broja bodova za zaposlena lica navedena u članu 14. st. 1. i 2. Uredbe. Stoga je Sud utvrdio da je osporeni Pravilnik donet na osnovu ovlašćenja utvrđenih ovom Uredbom, i u funkciji izvršavanja odredaba Uredbe koje se odnose na utvrđivanje kriterijuma i merila za rešavanje stambenih potreba zaposlenih u Javnom preduzeću "Srbijašume".

Imajući u vidu da su osporenim odredbama Pravilnika prema značaju radnog mesta, s obzirom na složenost poslova i zadataka, uslove rada i stručnu spremu, obuhvaćena i bodovana imenovana, postavljena i zaposlena lica koja su predviđena u članu 14. stav 2. Uredbe, Ustavni sud smatra da prenošenje visine i raspona bodova predviđenih Uredbom na nivo javnog preduzeća kao korisnika stanova u državnoj svojini, prema značaju radnih mesta istih lica u ovom preduzeću koji se utvrđuje na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, kao i saglasno aktu o sistematizaciji radnih mesta u preduzeću, ne čini osporene odredbe Pravilnika nesaglasnim sa zakonom, odnosno Uredbom.

Sledstveno iznetom, Ustavni sud je ocenio da je Upravni odbor Javnog preduzeća za gazdovanje šumama "Srbijašume" imao zakonsko ovlašćenje da osporenim Pravilnikom utvrdi značaj radnog mesta kao osnov, odnosno kriterijum za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica u navedenom preduzeću na način kako je to regulisano odredbama člana 8. st. 1. i 2. osporenog Pravilnika, i da ovaj osnov vrednuje predviđenim brojem bodova za određena radna mesta prema značaju tih radnih mesta i potrebnoj stručnoj spremi, a na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, čime je omogućio objektivizaciju ovog kriterijuma i jednaku primenu na sve zaposlene na koje se Pravilnik odnosi.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-34/2004 od 01.04.2004.

Donosilac opšteg akta o rešavanju stambenih potreba je ovlašćen da uredi postupak dokazivanja činjenica koje su relevantne za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 14. i člana 21. stav 1. tačka 1. i stav 2. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih, Javnog preduzeća "Sportski i poslovni centar Vojvodina" Novi Sad, broj 1768, od 20. avgusta 2001.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba čl. 14. i 21. Pravilnika navedenog u izreci. U inicijativi se navodi da odredba člana 14. Pravilnika, kojom je predviđeno da se status podstanara utvrđuje isključivo dostavljanjem ugovora o podstanarskom odnosu, kao i odredba člana 21. Pravilnika, u delu u kojem je

predviđeno da se podstanaru uvećava broj bodova za svaku godinu podstanarstva samo ako dostavi overene ugovore o podstanarstvu, nisu u skladu s Ustavom i pozitivnim zakonskim propisima. Prema mišljenju inicijatora, zaposleni koji su podstanari, a nemaju zaključene i overene ugovore o podstanarstvu dovode se u neravnopravan položaj u odnosu na zaposlene koji imaju takve ugovore.

Donosilac akta u odgovoru navodi da je osporenim odredbama čl. 16. i 21. Pravilnika za sve radnike koji su podstanari utvrđena obaveza da svoj status podstanara dokazuju na isti način i to dostavljanjem overenog ugovora o podstanarskom odnosu.

Ustavni sud Republike Srbije je utvrdio da je osporeni Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih doneo Upravni odbor Javnog preduzeća "Sportski i poslovni centar Vojvodina" Novi Sad, broj 1768, na sednici održanoj dana 20. avgusta 2001.

Osporenim odredbama člana 14. Pravilnika utvrđeno je da će po osnovu stambene situacije zaposlenom koji je u momentu raspisivanja konkursa podstanar pripasti 50 bodova, kao i da će se prilikom bodovanja navedenih uslova uzimati u obzir kao dokazi: ugovor o podstanarstvu, overen kod suda ili nadležnog opštinskog organa; uverenje iz katastra o neposedovanju nekretnina i zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva na teritoriji sedišta Preduzeća odnosno na teritoriji mesta odakle redovno može da dolazi ili odlazi sa posla javnim ili sopstvenim prevoznim sredstvom, ali ne van teritorije AP Vojvodine. Osporenim odredbom člana 21. stav 1. tačka 1. Pravilnika utvrđeno je da se po osnovu kriterijuma stambena situacija broj bodova za podstanara (član 14.) uvećava za pet bodova za svaku godinu podstanarstva od momenta zasnivanja radnog odnosa u sedištu firme ili u mestu odakle može redovno da dolazi ili odlazi sa posla javnim ili sopstvenim prevoznim sredstvom, ali ne van teritorije AP Vojvodine, kao i da je za dodeljivanje bodova po ovom osnovu potrebno dostaviti overene ugovore o podstanarstvu, a dužina podstanarstva će se računati od datuma overe ugovora o podstanarstvu a ne od datuma potpisivanja istog. Odredbom stava 2. istog člana, pored ostalog, utvrđeno je da će se prilikom bodovanja uslova iz ovog člana uzeti u obzir kao dokazi i overeni ugovori o podstanarstvu.

Pravilnik je prestao da važi 20. jula 2002. godine, stupanjem na snagu Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabраних, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/02, 76/02 i 125/03).

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92 ... i 26/01) utvrđeno je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje način evidentiranja i odlučivanja o korišćenju sredstava od stanova prodatih putem otkupa, kao i uslove, način i postupak davanja zajmova iz ovih sredstava, a odredbom člana 47. stav 2. istog Zakona utvrđeno je da preduzeća i ustanove mogu u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba da daju stanove u zakup na neodređeno vreme zaposlenim licima.

Iz navedenih zakonskih odredaba, prema oceni Ustavnog suda, proizlazi da je Javno preduzeće "Sportski i poslovni centar Vojvodina" Novi Sad bilo ovlašćeno da samostalno uređuje izbor i vrednovanje kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih. Takođe, prema oceni Ustavnog suda, donosilac osporenog Pravilnika je bio zakonom ovlašćen i da uredi postupak dokazivanja činjenica koje su relevantne za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju

stambenih potreba zaposlenih, na način kako je to utvrđeno u osporenim odredbama Pravilnika prilikom dokazivanja podstanarskog statusa.

Osporenim odredbama Pravilnika nije povređeno ni ustavno načelo jednakosti građana iz člana 13. Ustava Republike Srbije, s obzirom na to da se osporene odredbe podjednako odnose na sve zaposlene koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-270/2002 od 22.07.2004.

Pravilnik kojim se bliže uređuju pitanja uređena Uredbom o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica...saglasan je sa zakonom i uredbom, kao republičkim propisom donetim za izvršavanje zakona.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti Pravilnika o rešavanju stambenih potreba Javnog komunalnog preduzeća "Beogradski vodovod i kanalizacija", Beograd, od 27. jula 2003. godine.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnim sudom Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti Pravilnika navedenog u izreci i zahtevana obustava izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu tog Pravilnika. Prema navodima sadržanim u predstavi, Pravilnik se u celini osporava, (a posredno odredbe člana 1. i člana 7.), jer je donet na osnovu Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/02 i 76/02), a ne na osnovu člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92,.... 26/01). Uredba, po mišljenju podnosioca inicijative, "ne može imati snagu ravnu zakonu, jer je zakonodavno telo nije potvrdilo" pa stoga ne može biti pravni osnov za donošenje opšteg akta kojim se uređuje rešavanje stambenih potreba. U inicijativi se dalje navodi da je odredba člana 1. Pravilnika nezakonita, jer predviđa da se rešavanje stambenih potreba uređuje u skladu sa Uredbom koja se neposredno primenjuje (član 2. do 62.), izuzev člana 14. i 17. na osnovu kojih se bliže uređuju značaj radnog mesta, po osnovu rezultata rada, kvaliteta i uspešnosti u radu. Odredbom člana 7. Pravilnika predviđeno je da Stambena komisija raspisuje konkurs za rešavanje stambenih potreba na osnovu takvog opšteg akta.

Donosilac osporenog akta je u svom odgovoru Sudu ukazao da je, kao javno preduzeće, korisnik sredstava u državnoj svojini, na osnovu člana 1. tačka 2) podtačka (3) Zakona o sredstvima u svojini Republike ("Službeni glasnik RS", br.

53/93, 3/96, 54/96 i 32/97). Ovim odredbama Zakona je propisano da su u državnoj svojini "sredstva koja su u skladu sa zakonom stečena odnosno steknu: javne službe (javna preduzeća, ustanove) i druge organizacije čiji je osnivač Republika, odnosno teritorijalne jedinice". Članom 9. Zakona propisano je da se stanovi u državnoj svojini daju na korišćenje zaposlenim licima u organizacijama, javnim službama (javnim preduzećima) po osnovu zakupa na određeno vreme ili neodređeno vreme, kao i da Vlada Republike Srbije propisuje način i kriterijume za davanje stambenih zgrada i stanova u zakup. Zakon o stanovanju propisuje članom 47a. da će Vlada Republike Srbije urediti uslove, način i postupak davanja stanova na korišćenje u državnoj svojini, kao i davanja zajmova, što je Vlada Republike Srbije učinila donošenjem Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 41/02, 76/02 i 125/03). Ovom Uredbom su uređeni uslovi i način rešavanja stambenih potreba, osnovi i merila za utvrđivanje reda prvenstva, postupak i organi odlučivanja za rešavanje stambenih potreba navedenih lica, i propisano da korisnik sredstava u državnoj svojini određuje način rešavanja stambenih potreba zavisno od sredstava o kojima raspolaže (član 6. Uredbe), s tim što je ovlašćen da svojim aktom o rešavanju stambenih potreba bliže uredi primenu odredaba čl. 14. i 17. Uredbe.

Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik o rešavanju stambenih potreba doneo Upravni odbor Javnog komunalnog preduzeća 24. jula 2003. godine, na osnovu člana 32. i 84. Statuta i čl. 14, 17. i 61. Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini.

Osporenim odredbom člana 1. Pravilnika je predviđeno da se ovim aktom uređuje rešavanje stambenih potreba zaposlenih lica u preduzeću u skladu sa odredbama Uredbe o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini koja se neposredno primenjuje (čl. 2. do 62.), izuzev čl. 14. i 17. koji se bliže uređuju odredbama ovog Pravilnika. Odredbom člana 7. Pravilnika predviđeno je da stambena komisija raspisuje oglas za davanje stambenih kredita. Pravilnikom su bliže uređeni i kriterijumi i merila za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Javnom preduzeću po osnovu značaja radnog mesta, rezultata rada i kvaliteta obavljenog posla, kako je propisano Uredbom.

Prema članu 1. tačka 2) podtačka (3) Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97) sredstva u svojini Republike Srbije, su sredstva koja su stečena, odnosno koja steknu javne službe (javna preduzeća, ustanove) i druge organizacije čiji je osnivač Republika, odnosno teritorijalne jedinice, osim sredstava koja koriste organizacije obaveznog socijalnog osiguranja i sredstava koja su prema posebnom zakonu u svojini druge organizacije. Stambene zgrade i stanovi u državnoj svojini daju se na korišćenje zaposlenim, izabranim i postavljenim licima u organima, javnim službama i drugim organizacijama iz člana 1. tačka 2) ovog zakona i drugim licima utvrđenim zakonom, na neodređeno vreme ili određeno vreme. Vlada Republike Srbije propisuje način i kriterijume davanja stambenih zgrada i stanova u zakup (član 9. stav 2.).

Uredbom o rešavanju stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika sredstava u državnoj svojini uređuju se uslovi i način rešavanja stambenih potreba izabranih, postavljenih i zaposlenih lica kod korisnika državnih sredstava gde spadaju i javna preduzeća i ustanove. Stambene potrebe zaposlenih lica, prema članu 6. stav 1. Uredbe, mogu se rešavati: davanjem kredita za izgradnju ili kupovinu stana ili porodične stambene zgrade ili za poboljšanje uslova

stanovanja na stanu ili porodičnoj stambenoj zgradi u svojini; davanjem stanova u zakup na određeno vreme, i davanjem stanova za službene potrebe. Osnovi i merila za utvrđivanje reda prvenstva utvrđeni su u odredbama čl. 12. do 21. Uredbe. Pri tom je odredbama člana 14. stav 2. Uredbe dato ovlašćenje korisniku državnih sredstava da svojim aktom, zavisno od značaja radnog mesta koji se utvrđuje na osnovu akta o izboru, postavljenju i raspoređivanju, bliže utvrdi broj bodova za zaposlena lica. Takođe je odredbama člana 17. stav 2. Uredbe ovlašćen korisnik državnih sredstava da svojim aktom bliže odredi merila po osnovu kriterijuma "rezultata rada i kvaliteta obavljenog posla", i kriterijuma propisanih u Uredbi.

S obzirom na to da je Uredba doneta na osnovu čl. 9. i 29. Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije i radi njegovog izvršavanja u smislu člana 90. Ustava Republike Srbije, to je Ustavni sud ocenio da je osporeni Pravilnik na zakonu zasnovan i saglasan s Uredbom, kao republičkim propisom donetim za izvršavanje Zakona. Time je ispunjen i uslov ustavnosti iz odredbe člana 119. stav 3. Ustava, prema kojoj svaki opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno preduzete radnje na osnovu Pravilnika, je odbačen u smislu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), jer je Sud doneo konačnu Odluku.

Na snovu izloženog i člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučeno kao u irzeci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-42/2004 od 22.07.2004.

v) Preduzeća i ustanove

Skupština akcionara je ovlašćena da odredi oblik većine potreban za odlučivanje o pitanjima izmene statuta, statusnim promenama, izboru i opozivu članova upravnog i nadzornog odbora, kao i o drugim pitanjima iz delokruga rada skupštine.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredba člana 9. Statuta o izmenama i dopunama Statuta Luke "Dunav", AD Pančevo, od 25. avgusta 2003. godine, nije u saglasnosti s Ustavom.

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba člana 6. Statuta iz tačke 1.

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu odredaba člana 6. Statuta iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba člana 6. Statuta navedenog u izreci. Podnosioci inicijative ističu da je tim odredbama izmenjen član 37. Statuta Luke "Dunav", AD Pančevo, utvrđivanjem potrebnog broja glasova za odlučivanje o bitnim pitanjima iz nadležnosti Skupštine Društva, smatrajući da su time smanjena prava akcionara, posebno onih sa većinskim brojem akcija, bez čije saglasnosti nisu mogle biti donete ove izmene Statuta. Razloge za osporavanje navedenog akta zasnivaju na odredbi člana 256. stav (7) Zakona o preduzećima koja je propisala da je za punovažnost odluke kojom se akcionarima nalažu obaveze ili smanjuju prava, potrebna saglasnost akcionara na koje se ta odluka odnosi, zbog čega su mišljenja da osporena izmena Statuta bez saglasnosti akcionara "Midland" koji u Skupštini ima 41% glasova, nije punovažna, i da treba da bude uklonjena iz pravnog poretka. Predlažu da Ustavni sud zabrani primenu osporenog akta do donošenja konačne odluke po inicijativi, sa obrazloženjem da bi za Akcionarsko društvo Luka "Dunav" Pančevo, zbog nesprovođenja poslovne politike od strane njegovih organa upravljanja, mogle nastupiti netklonjive štetne posledice.

Donosilac osporenog Statuta u odgovoru iznosi mišljenje da je član 6. tog akta saglasan članu 256. stav 4. Zakona o preduzećima, jer ova zakonska odredba daje osnov da se statutom odredi kvalifikovana većina za njegovu izmenu. Osporava navode inicijatora, smatrajući da članom 6. navedenog Statuta nisu naložene dodatne obaveze akcionarima ili smanjena njihova prava utvrđena Zakonom o preduzećima, Statutom Društva i Odlukom o izdavanju akcija, pa nisu smanjena ni prava akcionara "Midland", koji u Skupštini akcionara, kao i drugi akcionari, odlučuje proporcionalno broju akcija koje poseduje.

U sprovedenom postupku utvrđeno je da je Statut o izmenama i dopunama Statuta Luke "Dunav", AD Pančevo, donela Skupština Akcionarskog društva, na sednici održanoj 25. avgusta 2003. godine, da je objavljen na oglasnim tablama Društva 26. avgusta 2003. godine, i da je tada stupio na snagu. Ovim Statutom izvršene su izmene i dopune više članova Statuta Luke "Dunav", AD Pančevo (Prečišćen tekst), iz decembra 2002. godine.

Osporenim članom 6. izmena i dopuna Statuta, kojim je izmenjen član 37. Statuta, predviđeno je: da Skupština o bitnim pitanjima iz svoje nadležnosti odlučuje dvotrećinskom većinom od ukupnog broja akcija (stav 1.); da su bitna pitanja: statusne promene, izmene i dopune Statuta, izbor i opoziv članova Upravnog odbora i Nadzornog odbora, povećanje i smanjenje osnovnog kapitala i raspodela dobiti (stav 2. al. 1. do 5.); da o svim ostalim pitanjima iz svog delokruga Skupština odlučuje većinom od ukupnog broja akcija (stav 3.).

Članom 61. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002) utvrđen je delokrug skupštine privrednog društva, u okviru koga skupština kao organ vlasnika (član 60. Zakona), pored ostalog, donosi statut preduzeća i odlučuje o raspodeli godišnje dobiti i pokriću gubitaka, povećanju i smanjenju osnovnog kapitala, o statusnim promenama, izboru i opozivu članova upravnog i nadzornog odbora i o drugim pitanjima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom. U članu 219. Zakona propisano je da statut akcionarskog društva sadrži i odredbe o načinu sazivanja skupštine i načinu donošenja odluka, postupku izmene statuta i drugim pitanjima predviđenim ovim zakonom, a može sadržati i odredbe o drugim pitanjima značajnim za akcionarsko društvo. Zakon u članu 249. kao delokrug skupštine akcionara, utvrđuje poslove određene članom 61.

Zakona i druge poslove vezane za specifičnost akcionarskog društva kao oblika društva kapitala. U članu 254. stav 1. Zakona propisano je da se na sednici skupštine sastavlja spisak prisutnih i zastupanih akcionara, uz naznačenje vrednosti akcija i broja glasova koji im na osnovu tih akcija pripadaju, a u članu 255. da se na sednici skupštine vodi zapisnik.

Članom 256. Zakona o preduzećima uređena su pitanja kvoruma i načina odlučivanja Skupštine akcionara, gde je propisano i: da o izmenama i dopunama statuta skupština odlučuje većinom od ukupnog broja glasova akcionara s pravom glasa, ako statutom nije drukčije određeno (stav (4)); da skupština odlučuje tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih akcionara o povećanju i smanjenju osnovnog kapitala, statusnim promenama, izboru i opozivu članova upravnog odbora, predsednika i članova nadzornog odbora, promeni oblika i prestanku akcionarskog društva i raspodeli dobiti, ako statutom nije predviđeno da se te odluke donose drugom većinom (stav (5)); da o drugim pitanjima iz svog delokruga skupština odlučuje većinom glasova prisutnih akcionara, ako ovim zakonom ili statutom nije drukčije određeno (stav (6)); da je za punovažnost odluke kojom se akcionarima nalažu dodatne obaveze, odnosno smanjuju prava utvrđena u skladu s ovim zakonom, statutom i odlukom o izdavanju akcija, potrebna saglasnost akcionara na koje se ta odluka odnosi, osim ako Zakonom nije drukčije propisano (stav (7)).

Ustavni sud je utvrdio da iz sadržine odredbi člana 6. osporenog Statuta o izmenama i dopunama Statuta proizlazi da se njima ne nalažu obaveze akcionarima, ne smanjuju im se zakonska i prava utvrđena statutom, niti se ove odredbe odnose na određene akcionare, već se njima uređuje način odlučivanja o bitnim pitanjima iz nadležnosti Skupštine akcionara Akcionarskog društva Luka "Dunav" Pančevo. Osporenim odredbama Statuta, saglasno zakonu, uređen je krug bitnih pitanja odlučivanja za akcionarsko društvo tj. akcionare, i utvrđen je potreban broj glasova akcionara za odlučivanje o tim pitanjima. To znači da za ocenu postupka donošenja navedenih odredbi Statuta nije od značaja stav (7) člana 256. Zakona o preduzećima na koji se podnosioci inicijative pozivaju, već odredbe člana 256. st. (4) i (5) Zakona kojima je propisan kvorum, odnosno potrebna većina glasova akcionara, kao i način odlučivanja o izmenama i dopunama statuta i o drugim najvažnijim pitanjima u akcionarskom društvu.

Polazeći od zakonskih odredbi po kojima o izmenama i dopunama statuta skupština odlučuje većinom od ukupnog broja glasova akcionara s pravom glasa, ukoliko statutom nije drugačije predviđeno, i odredaba Statuta Luke "Dunav", AD Pančevo, važećih u vreme donošenja spornih izmena i dopuna Statuta, kojima je bio određen isti oblik većine za odlučivanje o izmeni statuta kao u zakonu, i imajući u vidu dokaze koje je donosilac dostavio o postupku i načinu odlučivanja o usvajanju navedenih izmena Statuta, Ustavni sud je ocenio da je osporeni Statut donet u zakonom propisanom postupku i od strane nadležnog organa. Odredbe osporenog člana 6. Statuta nisu nesaglasne zakonu, jer je skupština akcionara saglasno članu 256. st. (4) i (5) Zakona o preduzećima ovlašćena da odredi oblik većine potreban za odlučivanje o pitanjima izmene statuta, statusnim promenama, izboru i opozivu članova upravnog i nadzornog odbora, povećanju i smanjenju osnovnog kapitala i raspodeli dobiti, kao pitanjima iz delokruga skupštine.

Sud je primenom člana 23. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), po sopstvenoj inicijativi proširio postupak ocene ustavnosti na odredbu člana 9. Statuta koja predviđa da izmene i dopune osnovnog Statuta stupaju na snagu danom

objavljivanja na oglasnim tablama društva. Ova odredba u suprotnosti je sa odredbom člana 120. Ustava Republike Srbije prema kome zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga nije predviđeno da ranije stupi na snagu. Imajući u vidu da je Ustav neposredno utvrdio princip da opšti pravni akt ne može stupiti na snagu pre isteka roka od osam dana od objavljivanja, a mogućnost ranijeg stupanja na snagu predvideo je kao izuzetak od pravila, kao i da donosilac osporenog akta nije dostavio dokumentaciju da su u postupku donošenja utvrđeni i obrazloženi naročito opravdani razlozi za stupanje na snagu tog akta u roku kraćem od osam dana od dana objavljivanja, Sud je utvrdio neustavnost navedene odredbe osporenog akta.

Zahev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu odredaba opšteg pravnog akta čija se zakonitost ocenjuje, Sud je primenom člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

O pitanjima primenjivanja osporenog akta od strane organa AD Luka "Dunav" Pančevo, koja se inicijativom pokreću, Ustavni sud prema članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje.

Na osnovu izloženog, kao i člana 23. st. 2. i 3., člana 42. stav 3., člana 46. tačka 1) i člana 47. tač. 2) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredba člana 9. Statuta iz tačke 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-415/2003 od 29.01.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 17/2004)

Iz odredaba Zakona o preduzećima proizlazi da se upravni i nadzorni odbor sastoji od najmanje tri člana, što znači da se konkretan broj članova tih organa utvrđuje statutom, s tim što ne može biti manji od tri.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 28. i 44. Statuta Akcionarskog društva za spoljnu i unutrašnju trgovinu "Centrotekstil" Beograd, od 8. novembra 2000. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je predstavka za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba čl. 28. i 44. Statuta navedenog u izreci. Po mišljenju inicijatora osporene odredbe Statuta, kojima je utvrđen način izbora članova upravnog i nadzornog odbora, nisu saglasne sa odredbom člana 83. Zakona o preduzećima kojom je propisano da u javnim preduzećima i društvu kapitala sa većinskim društvenim, odnosno državnim kapitalom, predstavnici zaposlenih, izabrani na način utvrđen statutom, čine trećinu upravnog i nadzornog odbora. S obzirom na to da je osporenim odredbama Statuta izbor članova upravnog i nadzornog odbora iz reda zaposlenih u društvu predviđen samo kao mogućnost, inicijator smatra

da je izborom članova navedenih organa samo iz reda zaposlenih u društvu povređena navedena zakonska odredba.

U odgovoru donosioca akta istaknuto je, pored ostalog, da su osporene odredbe, kao i Statut u celini doneti u skladu sa Zakonom o preduzećima, a što je konstatovano i od strane Privrednog suda prilikom upisa u sudski registar.

Ustavni sud je utvrdio da je članom 28. Statuta predviđeno da se Upravni odbor sastoji od devet članova (stav 1.); da se članovi upravnog odbora mogu birati iz reda akcionara, iz reda zaposlenih i iz reda lica izvan društva (stav 2.); kao i da predstavnici zaposlenih, izabrani na način utvrđen Statutom, čine jednu trećinu, odnosno tri člana upravnog odbora (stav 3.). Prema osporenom članu 44. stav 1. Statuta, nadzorni odbor ima predsednika i dva člana. Nadzorni odbor, saglasno stavu 2. ovog člana, bira i opoziva Skupština na način analogan izboru i opozivu članova upravnog odbora i on radi u skladu sa Zakonom o preduzećima. Članom 44. stav 3. Statuta, predviđeno je da predstavnici zaposlenih, izabrani na način utvrđen statutom čine jednu trećinu, odnosno jednog člana nadzornog odbora.

Prema članu 83. stav 1. Zakona o preduzećima ("Sl. list SRJ", br. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001, 36/2002) u javnom preduzeću i društvu kapitala s većinskim društvenim, odnosno državnim kapitalom, predstavnici zaposlenih, izabrani na način utvrđen statutom, čine trećinu upravnog i nadzornog odbora. Većinsko članstvo u upravnom i nadzornom odboru ne može se ni u kom slučaju steći kumulacijom učešća zaposlenih po osnovu rada i po osnovu svojine (stav 2.). Predstavnici zaposlenih u upravnom i nadzornom odboru preduzeća iz stava 1. ovog člana biraju se na račun broja predstavnika društvenog kapitala (stav 3.). Članom 261. stav 2. Zakona propisano je da se upravni odbor akcionarskog društva sastoji najmanje od tri člana. Članovi upravnog odbora mogu se birati iz reda akcionara akcionarskog društva i zaposlenih u društvu, kao i iz reda lica izvan društva (stav 2.). Statutom akcionarskog društva može se predvideti da akcionari društva koji imaju manjinski udeo u društvu mogu imati člana upravnog odbora (član 3.). Član upravnog odbora iz stava 3. ovog člana ulazi u broj članova koje bira Skupština društva (član 4.). Prema članu 274. stav 1. Zakona, nadzorni odbor se sastoji najmanje od tri člana. Članove nadzornog odbora bira skupština iz reda akcionara akcionarskog društva i drugih lica izvan društva, osim članova koji su predstavnici zaposlenih u skladu s ovim zakonom (stav 2.). Statutom društva može se predvideti i postojanje zamenika člana nadzornog odbora (stav 3.).

Iz sadržine navedenih odredaba Zakona o preduzećima proizilazi da se upravni i nadzorni odbor sastoji od najmanje tri člana. Konkretno broj članova tih organa utvrđuje se statutom, s tim što ne može biti manji od tri.

Saglasno izloženom, Ustavni sud je ocenio da su osporene odredbe Statuta donete u skladu sa navedenim odredbama Zakona o preduzećima.

Navodi podnosioca inicijative koji se odnose na način izbora upravnog i nadzornog odbora, odnosno da su svi članovi ovih organa birani samo iz reda zaposlenih izlaze iz okvira stvarne nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 125. Ustava Republike Srbije, s obzirom na to da se u konkretnom slučaju radi o opravdanosti i celishodnosti pojedinih normativnih rešenja u osporenom opštem aktu.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Sl. glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-243/2002 od 08.07.2004.

Činjenica da je osporeni Statut usvojen po proteku roka koji je predviđen zakonom, nije razlog da se utvrdi da statut nije u saglasnosti sa zakonom, već bi mogla biti od značaja za utvrđivanje eventualne odgovornosti, organa koji nisu ispoštovali predviđene rokove iz zakona.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da odredbe čl. 283. i 292. Statuta Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu od 24. septembra 2002. godine, nisu u saglasnosti s Ustavom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti i neprihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti postupka donošenja Statuta iz tačke 1. izreke.

Predlogom Medicinskog akademskog foruma iz Beograda pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti postupka donošenja Statuta Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Takođe je i grupa građana podnela inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti navedenog Statuta. Po mišljenju predlagača i inicijatora osporeni Statut je nesaglasan sa članom 119. Ustava Republike Srbije i čl. 72. i 114. Zakona o univerzitetu, jer je donet po isteku zakonom propisanog roka za usaglašavanje opštih akata sa zakonom. Takođe predlažu da Ustavni sud utvrdi da član 283. osporenog Statuta nije u saglasnosti s Ustavom Republike Srbije, zbog predviđenog retroaktivnog dejstva odredaba opštih akata Fakulteta.

U odgovoru Medicinskog fakulteta se navodi da je Statut Medicinskog fakulteta donet u skladu sa Zakonom o univerzitetu, a da se retroaktivna primena pojedinih odredaba opštih akata predviđa u članu 283. Statuta, samo izuzetno ako to dopušta priroda odnosa koji se uređuju, uz uslov da je to propisano zakonom.

Ustavni sud je utvrdio da je u članu 283. osporenog Statuta predviđeno da "opšta akta Fakulteta stupaju na snagu narednog dana od dana donošenja" i da "odredbe opštih akata Fakulteta mogu da imaju retroaktivno (povratno) dejstvo samo ako to dopušta priroda odnosa koja se uređuje tim aktom i ako je to u skladu sa zakonom", kao i da je u članu 292. Statuta propisano da Statut stupa na snagu narednog dana od dana donošenja.

Po oceni Ustavnog suda odredbe čl. 283. i 292. osporenog Statuta nisu u saglasnosti sa čl. 120. i 121. Ustava Republike Srbije. Osporenim osredbama

propisano je stupanje na snagu Statuta narednog dana od dana njegovog donošenja kao i mogućnost povratnog dejstva odredaba opštih akata Fakulteta, što je u suprotnosti sa odredbom člana 120. Ustava prema kojoj zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu, pa sledi da opšti akt ne može da stupi na snagu pre objavljivanja. Osporena odredba člana 283. Statuta suprotna je i članu 121. Ustava kojim je propisano da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo, što znači da se Statutom Medicinskog fakulteta nije mogla predvideti mogućnost retroaktivne primene pojedinih odredaba opštih akata Fakulteta.

Zakonom o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/02) predviđeno je u članu 112. stav 1. tačka 1) da Savet fakulteta kao organ upravljanja donosi Statut fakulteta, a Veće fakulteta (Nastavno-naučno veće) kao stručni organ fakulteta prema članu 114. tačka 1) utvrđuje predlog Statuta fakulteta. Prema članu 137. Zakona o univerzitetu fakulteti su bili dužni da usaglase opšte akte sa ovim Zakonom u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno do 1. avgusta 2002. godine.

Ustavni sud je utvrdio da je Statut Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu doneo Zakonom ovlašćeni organ- Savet Medicinskog fakulteta na sednici od 24. septembra 2002. godine po propisanom postupku za donošenje statuta. Činjenica da je osporeni Statut usvojen po proteku roka koji je predviđen Zakonom o univerzitetu, nije razlog da se utvrdi da Statut nije u saglasnosti sa Zakonom, već bi mogla biti od značaja za utvrđivanje eventualne odgovornosti organa koji nisu ispoštovali predviđene rokove iz Zakona, a o tome Ustavni sud prema članu 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da odlučuje.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije odredbe čl. 283. i 292. Statuta Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-194/2002 od 05.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 26/2004)

Propisivanje statutarnom odlukom da Veće Učiteljskog fakulteta čine nastavnici i saradnici tog fakulteta koji su zaposelni na fakultetu sa punim radnim vremenom nije nesaglasno sa Zakonom o univerzitetu. Broj članova veća fakulteta i kriterijumi na osnovu kojih se taj broj utvrđuje je pitanje opredeljenja i celishodne procene donosioca osporenog akta.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti postupka donošenja i odredbe člana 1. Statutarne odluke Učiteljskog fakulteta u Beogradu od 30. maja 2002. godine.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu Statutarne odluke iz tačke 1. izreke.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Statutarne Odluke koju je doneo Upravni odbor Učiteljskog fakulteta u Beogradu 30. maja 2002. godine. Po mišljenju podnosioca predstavke osporena Odluka je doneta neovlašćeno od nepostojećeg organa - Upravnog odbora koji je prestao da postoji donošenjem sada važećeg Zakona o univerzitetu. Pored toga podnosioci inicijative smatraju da se osporenom Odlukom uskraćuju prava nastavnika i saradnika u stalnom radnom odnosu sa nepunim radnim vremenom da učestvuju u radu Nastavno-naučnog veća koji je izuzetno značajan stručni organ fakulteta. Podnosioci inicijativa predlažu da Ustavni sud "izda privremenu meru" kojom se ova Odluka zadržava od izvršenja do konačne odluke Suda.

Savezni Ustavni sud je 6. juna 2003. godine, saglasno članu 12. stav 2. Zakona o sprovođenju Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, ustupio Ustavnom sudu Republike Srbije na dalji postupak identičnu predstavku istih podnosilaca koja je bila podneta Saveznom Ustavnom sudu.

Učiteljski fakultet u Beogradu dostavio je Ustavnom sudu osporenu Statutarnu odluku uz napomenu da je Odluka stavljena van snage usvajanjem Statuta Učiteljskog fakulteta 8. novembra 2002. godine. Odgovor na navode iz inicijative nije dat.

Osporenom Statutarnom odlukom koju je doneo Upravni odbor Učiteljskog fakulteta 30. maja 2002. godine, predviđeno je u članu 1. da Veće Učiteljskog fakulteta čine nastavnici i saradnici Učiteljskog fakulteta koji su zaposleni na fakultetu sa punim radnim vremenom. Izbor Saveta fakulteta uređen je u čl. 2. i 3. Statutarne odluke a u članu 4. propisano je da se stavlja van snage odredbe postojećeg Statuta ako su u suprotnosti sa ovom Odlukom.

Prema članu 72. stav 1. tačka 6) Ustava Republike Srbije Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja. Na osnovu ovog člana i člana 65. Ustava kojim je propisano da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe donet je Zakon o univerzitetu kojim su utvrđeni uslovi i način obavljanja delatnosti univerziteta i fakulteta kao javne službe. Zakonom su pored ostalog predviđeni organi upravljanja i stručni organi fakulteta. Zakonom o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 20/98), kao organ upravljanja na fakultetu bio je, u članu 128. stav 1. predviđen upravni odbor, koji je na osnovu člana 130. stav 1. tačka 1) pored ostalog, donosio statut fakulteta. Zakonom o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/02) kao organi upravljanja na fakultetu predviđeni su u članu 108. stav 1. dekan i savet fakulteta. Savet fakulteta, na osnovu člana 112. stav 1. tačka 1) novog Zakona pored ostalog, donosi statut fakulteta. Stupanjem na snagu novog Zakona prestao je da važi Zakon o univerzitetu iz 1998. godine. Prema članu 137. novog Zakona, univerziteti i fakulteti su bili dužni da svoju organizaciju i opšte akte usaglase sa ovim Zakonom u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu Zakona (do 2. avgusta 2002. godine).

Osporenu Statutarnu odluku doneo je Upravni odbor Učiteljskog fakulteta 30. maja 2002. godine, što znači u periodu koji je Zakonom bio predviđen za usaglašavanje sa odredbama novog Zakona, odnosno dok su važili organizacija i akta

fakulteta doneta na osnovu Zakona o univerzitetu iz 1998. godine. Novim Zakonom o univerzitetu nije predviđeno da danom njegovog stupanja na snagu prestaju sa radom organi fakulteta izabrani prema odredbama ranijeg Zakona. Imajući u vidu izloženo Ustavni sud je utvrdio da postupak donošenja osporene Statutarne odluke nije u nesaglasnosti s Ustavom i zakonom, jer je Upravni odbor Učiteljskog fakulteta, kao organ upravljanja na fakultetu koji je nadležan da donosi statut fakulteta, imao ovlašćenje da donese i osporenu Odluku.

Zakonom o univerzitetu iz 1998. godine u članu 103. stav 1. bilo je predviđeno da je stručni organ fakulteta veće fakulteta (nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko veće). U članu 104. Zakona bilo je propisano da veće fakulteta čine svi nastavnici i saradnici fakulteta ili njihovi predstavnici, a da se broj članova, trajanje mandata i način izbora predsednika i članova veća fakulteta utvrđuje statutom fakulteta. Zakonom o univerzitetu iz 2002. godine predviđeno je u članu 108. stav 2. da je stručni organ fakulteta, veće fakulteta (nastavno-naučno, odnosno nastavno-umetničko veće). Prema članu 113. Zakona veće fakulteta čine nastavnici i saradnici fakulteta, a broj članova, trajanje mandata, sastav i način izbora veća fakulteta utvrđuje se statutom fakulteta.

Ustavom Republike Srbije utvrđena su kao prava zaposlenih iz radnog odnosa koja se ostvaruju u skladu sa zakonom, pravo na ograničeno radno vreme, odmore, odsustvo, zaštitu na radu i posebnu zaštitu omladine, žena i invalida (član 38) i učešće u upravljanju (član 35.). Učešće u stručnim organima, kao pravo iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom nije predviđeno Ustavom niti Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS" broj 70/01).

Imajući u vidu da je Zakonom o univerzitetu predviđeno ovlašćenje da se statutom utvrđuje broj članova veća fakulteta kao i da se ne radi o povredi prava iz radnog odnosa to osporena odredba člana 1. Statutarne odluke po oceni Ustavnog suda nije u nesaglasnosti sa Ustavom i zakonom. Broj članova veća fakulteta i kriterijumi na osnovu kojih se taj broj utvrđuje je pitanje opredeljenja i celishodne procene donosioca statuta i o tome prema članu 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

S obzirom na to da je Sud doneo konačnu odluku o ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu te odluke je odbačen na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu izloženog i člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 2) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-99/2002 od 29.01.2004.

g) Komore, udruženja i druge organizacije

Statut društvene organizacije, odnosno udruženja donose članovi ličnim izjašnjavanjem, pa skupština udruženja, kao organ koji čine delegati izabrani na skupštinama nižih oblika organizovanja nije ovlašćena za donošenje statuta.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Utvrđuje se da Statut Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije, od 18. decembra 1999. godine nije u saglasnosti sa zakonom.

Zajedničkim predlogom Udruženja ratnih vojnih invalida opština Novi Beograd, Voždovac i Obrenovac pokrenut je postupka pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu zakonitosti Statuta Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije, od 18. decembra 1999. godine. Takođe je Ustavnom sudu podneta inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti navedenog Statuta. Po mišljenju predlagača i inicijatora osporeni Statut je nesaglasan sa Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana, s obzirom da ne uređuje sve odnose predviđene članom 21. Zakona, a naročito pitanja predlaganja i izbora članova organa i načina odlučivanja organa Udruženja.

U odgovoru Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije se navodi da osporenim Statutom nije povređen član 21. stav 2. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana, jer su uređena sva pitanja za koja je Zakonom predviđeno da su predmet njihovog uređivanja.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Statut Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije donela Skupština Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije 18. decembra. 1999. godine, s pozivom na odredbe čl. 21. i 30. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana ("Službeni glasnik SRS", br. 24/82, 17/84 i 50/84).

Statutom predviđeno je da je Udruženje ratnih vojnih invalida Srbije društvena, nestranačka, dobrovoljna, interesna, socijalno-humanitarna organizacija, a Statutom je uređeno: članstvo u udruženju, prava i dužnosti; ciljevi i zadaci udruženja; organizacija i oblici udruživanja; stručna služba; javne oznake i obeležja; informativna delatnost i posebne i završne odredbe. U Statutu su sadržane i odredbe o izboru organa, trajanju mandata članova organa i nosilaca funkcija, kao i o nadležnosti i načinu odlučivanja organa Udruženja. Statutom, koji prema članu 19. stav 1. donosi Skupština Republičkog udruženja, koju čine delegati izabrani na skupštinama nižih oblika udruživanja, su utvrđena opšta načela organizovanja i osnovni principi rada organa i tela Udruženja.

Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana ("Službeni glasnik RS", br. 24/82, 17/84 i 50/84), u članu 21. stav 1. predviđeno je da društvene organizacije i udruženja građana imaju statute, a mogu imati i druge opšte akte kojima se uređuje pitanje organizacije, rad i međusobni odnosi članova

organizacija, odnosno udruženja, dok su u stavu 2. ovog člana utvrđena pitanja koja su predmet uređivanja statuta. U stavu 3. člana 21. Zakona predviđeno je da Statut društvene organizacije, odnosno udruženja donose članovi ličnim izjašnjavanjem.

S obzirom na izloženo, proizlazi da je osporeni Statut donela Skupština Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije, kao organ koji čine delagati izabrani na skupštinama nižnih oblika organizovanja, a ne članovi Udruženja ličnim izjašnjavanjem, to je osporeni Statut, po oceni Ustavnog suda, nesaglasan sa članom 21. stav 3. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije Statut naveden u izreci prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-486/2003 od 22.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Udruženje osiguravajućih organizacija nije zakonom ovlašćeno za donošenje Odluke o obaveznom načinu korišćenja premije osiguranja od autoodgovornosti i sprečavanju nelojalne konkurencije.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o obaveznom načinu korišćenja premije osiguranja od autoodgovornosti i sprečavanju nelojalne konkurencije, broj 02-06-5387/6/02, od 23. aprila 2002. godine, koju je doneo Upravni odbor Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije nije saglasna sa Zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, koji je donet na osnovu osporene Odluke.

Predlogom Akcionarskog društva za osiguranje "Imperijal", Beograd, pokrenut je postupak za ocenu zakonitosti odredaba člana 1. tač. 1, 2. i 4. Odluke o obaveznom načinu korišćenja premije osiguranja od autoodgovornosti i sprečavanju nelojalne konkurencije, broj 02-06-5387/6/02, od 23. aprila 2002. godine, koju je doneo Upravni odbor Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije. Predlagač smatra, da osporene odredbe Odluke kojima su obavezane članice Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije da obustave odobravanje bilo kakvih beneficija svim pravnim i fizičkim licima i da naplatu premija od autoodgovornosti vrše odjednom u celosti ili uz odloženo plaćanje najviše do četiri rate, odnosno kojima su obavezane navedene članice da obustave odobravanje bilo kakvih popusta za plaćanje premije osiguranja nisu saglasne sa odredbom člana 143. Zakona o osiguranju imovine i lica, u kojoj su taksativno nabrojana javna ovlašćenja koja su poverena Udruženju osiguravajućih organizacija Jugoslavije. Takođe, podnosilac predloga je tražio da Ustavni sud do donošenja konačne odluke obustavi izvršenje

Odluke Upravnog odbora Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije od 18.10.2002. godine kojom je predlagač isključen iz članstva Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije.

Udruženje osiguravajućih organizacija Jugoslavije, kao donosilac osporenog akta, u svom odgovoru navodi da odredbe člana 143. Zakona o osiguranju imovine i lica nisu osnov za donošenje osporene Odluke Udruženja, već da je ovlašćenje za donošenje osporene Odluke sadržano u članu 111. Zakona o osiguranju imovine i lica, odnosno članu 8. Uredbe Savezne vlade o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti.

Odluku o obaveznom načinu korišćenja premije osiguranja od autoodgovornosti i sprečavanju nelojalne konkurencije broj 02-06-5387/6/02 doneo je Upravni odbor Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije na sednici od 23. aprila 2002. godine. U članu 1. osporene Odluke se, pored ostalog obavezuju sve članice Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije da: 1) obustave odobravanje bilo kakvih beneficija svim pravnim i fizičkim licima, na tehničkim pregledima, sopstvenim i angažovanim (posredničkim i zastupničkim) prodajnim mestima, u novcu ili naturi, a mimo važeće premije osiguranja (tačka 1); 2) naplatu premije od autoodgovornosti vrše odjednom u celosti ili uz odloženo plaćanje do četiri rate (tačka 2); 3) obustave plaćanje provizije za posredovanje i zastupanje u osiguranju od autoodgovornosti više od 50% režijskog dodatka, a u skladu sa članom 15. Uredbe (tačka 3.); 4) obustave odobravanje bilo kakvih popusta za plaćanje premije (tačka 4). Prema navedenoj Odluci, Upravni odbor Udruženja imenuje Komisiju iz redova članica Udruženja, čiji je zadatak da prati rad članica na tržištu osiguranja od auto-odgovornosti. Takođe, Odlukom je određeno da Upravni odbor Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije po predlogu navedene Komisije donosi odluku o isključenju iz članstva u Udruženju osiguravajućih organizacija Jugoslavije (čl. 2. i 3.).

Osporena Odluka je doneta sa pozivom na odredbe čl. 47. i 111. Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 57/98, 53/99 i 55/99) i odredbe čl. 2, 5. i 8. Uredbe o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti ("Službeni list SRJ", broj 20/97). Navedenu Uredbu donela je Savezna vlada na osnovu člana 111. stav 1. Zakona o osiguranju imovine i lica.

Zakon o osiguranju imovine i lica prestao je da važi stupanjem na snagu Zakona o osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 55/2004 i 70/2004), tj. 29. maja 2004. godine, osim odredaba ovog Zakona za koje je Zakonom o osiguranju utvrđeno da ostaju na snazi. Tako je u članu 245. Zakona o osiguranju propisano da danom stupanja na snagu tog Zakona prestaje da važi Zakon o osiguranju imovine i lica, osim odredaba o obaveznom osiguranju (čl. 73-108, čl. 111. i 112.) i odredaba o poveravanju javnih ovlašćenja (čl. 143-146). Članom 239. Zakona o osiguranju propisano je i da će se do donošenja propisa za izvršavanje tog zakona primenjivati propisi doneti na osnovu Zakona o osiguranju imovine i lica, osim onih odredaba koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona. Iz iznetog sledi da su i dalje na snazi odredbe člana 111. i 143. Zakona o osiguranju imovine i lica, kao i Uredba o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti. Odredba člana 47. Zakona o osiguranju imovine i lica, u kojoj su bili utvrđeni elementi koje obavezno sadrži premija osiguranja kod osiguranja od autoodgovornosti prestala je da važi.

Prema članu 111. stav 1. Zakona o osiguranju imovine i lica, poslovanje organizacije za osiguranje koja se bavi osiguranjem od autoodgovornosti u skladu s ekonomskim načelima i pravilima struke osiguranja obezbeđuje se

propisivanjem: strukture premijskih stopa; pravila za izračunavanje premijskih stopa klasifikovanih prema grupama koje se mogu definisati i obeležiti jednakim faktorima rizika; uslova pod kojima se nove premijske stope mogu uvoditi ili postojeće premijske stope menjati; uslova pod kojima se može odstupiti od premijskih stopa osiguranja pojedinih vrsta ili grupa vozila; uslova za izračunavanje viškova premija radi smanjenja premijskih stopa; iznosa maksimalnih naknada (provizija) koje se mogu plaćati za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u poslovima osiguranja autoodgovornosti prema vrsti i obimu izvršenih usluga.

Na osnovu člana 111. stav 1. Zakona o osiguranju imovine i lica doneta je Uredba o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti ("Službeni list SRJ", broj 20/97) kojom se uređuju premijske stope u osiguranju od autoodgovornosti; da se premija kod osiguranja od autoodgovornosti sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka; da se funkcionalna premija sastoji od tehničke premije i doprinosa za preventivu; određena je namena korišćenja doprinosa za preventivnu i režijskog dodatka. Članom 5. Uredbe određeni su faktori rizika kojima se utvrđuju premijske stope i način njihovog korišćenja; određeno je deljenje područja osiguranja na zone rizika. Takođe, navedenom odredbom propisano je da u obavljanju poslova koji se odnose na tarifu premija, Udruženje osiguravajućih organizacija Jugoslavije na jedinstven način utvrđuje sistem bonusa i zone rizika kao sastavni deo tarife. Odredbom člana 8. Uredbe propisano je da radi zaštite trećih oštećenih lica, tarifu premija sa jedinstvenim premijskim stopama tehničke premije za organizacije za osiguranje može da izradi Udruženje osiguravajućih organizacija Jugoslavije.

Prema članu 143. Zakona o osiguranju imovine i lica utvrđena su javna ovlašćenja koja su poverena Udruženju osiguravajućih organizacija Jugoslavije. Navedenim članom propisano je, između ostalog, da Udruženje vrši sledeća javna ovlašćenja: propisuje i štampa obrasce i vrši kontrolu upotrebe međunarodne karte za osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete nastale upotrebom motornih vozila u zemlji ili inostranstvu kao i obradu odštetnih zahteva u vezi s tim osiguranjem (zelena karta); predstavlja organizacije za osiguranje pred državnim i drugim nadležnim organima u zemlji i međunarodnim organizacijama za osiguranje; utvrđuje visinu doprinosa organizacija za osiguranje za obrazovanje sredstava garantnog fonda; upravlja i koristi sredstva garantnog fonda; prima, vrši procenu i likvidaciju odštetnih zahteva, isplatu naknade štete i ostvaruje regresne zahteve u vezi sa korišćenjem sredstava garantnog fonda; donosi kodeks o ponašanju u poslovima osiguranja; prikuplja statističke i druge podatke od organizacija za osiguranje i vrši njihovu obradu po grupama i vrstama osiguranja; radi izrade tehničkih osnova, tarifa premija i obavljanja drugih aktuarskih poslova.

Imajući u vidu izneto, Ustavni sud je ocenio da iz sadržine navedenih odredaba člana 111. Zakona o osiguranju imovine i lica i čl. 2, 5. i 8. Uredbe o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti ne proizlazi ovlašćenje Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije za donošenje osporene Odluke. Naime, član 111. Zakona o osiguranju imovine i lica, ne sadrži ovlašćenje za donošenje navedene Odluke, od strane Udruženja, već je u toj odredbi sadržano ovlašćenje za nadležne organe. Tako je na osnovu ove odredbe Zakona, Savezna vlada donela Uredbu o premijskim stopama u osiguranju od autoodgovornosti. Ovlašćenje za uređivanje spornih pitanja od strane Udruženja ne postoji ni u odredbama čl. 2, 5. i 8. navedene Uredbe, jer je Uredbom samo dato ovlašćenje Udruženju da može izradi tarifu premija sa jedinstvenim premijskim stopama tehničke premije za organizacije

za osiguranje. Takođe, zakonsko ovlašćenje za donošenje osporene Odluke se ne nalazi ni u članu 143. Zakona o osiguranju imovine i lica kojom se Udruženju poverava vršenje određenih javnih ovlašćenja, jer među tim ovlašćenjima nije navedeno ovlašćenje za uređivanje pitanja koja su predmet regulisanja osporene Odluke.

Polazeći od svega izloženog, budući da ne postoji pravni osnov donošenja osporene Odluke od strane Udruženja osiguravajućih organizacija Jugoslavije, Ustavni sud je utvrdio da je osporena Odluka u celini nesaglasna sa Zakonom o osiguranju imovine i lica, jer je doneta od nenadležnog organa.

Budući da je odredbom člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka propisano da će Ustavni sud odbaciti zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje kad donosi konačnu odluku, ispunili su se uslovi za odbacivanje zahteva za obustavu izvršenja pojedinačnog akta koji je donet na osnovu osporene Odluke.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 3) i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije osporena Odluka iz izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
 IY-219/2003 od 08.07.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 90/2004)

Privrednom komorom upravljaju njeni članovi preko svojih predstavnika u njenim organima koji se biraju na način utvrđen statutom komore.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbi čl. 20. i 23. Statuta Regionalne privredne komore Kraljevo ("Bilten Regionalne privredne komore Kraljevo", decembar 2002. godine).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta ili radnje donetih na osnovu Statuta iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbi čl. 20. i 23. Statuta Regionalne privredne komore Kraljevo. Inicijator navodi da primena člana 23. Statuta vodi do "apsurdne situacije da skupština bira lica koja će nju da biraju". Takođe smatra da je neodređen i kriterijum po kome se članovi komore biraju iz redova

"uglednih privrednika". Predlaže da se Skupštini Regionalne privredne komore Kraljevo" zabrani da vrši izbor predsednika, potpredsednika i generalnog sekretara do donošenja konačne odluke Suda".

Donosilac osporenog akta u odgovoru ističe da je Skupština Regionalne privredne komore Kraljevo, osporene odredbe Statuta uredila saglasno ovlašćenju iz Zakona o privrednim komorama i Sporazuma o saradnji privrednih komora.

Ustavni sud je utvrdio:

Statut Regionalne privredne komore Kraljevo donela je Skupština Regionalne privredne komore Kraljevo na osnovu člana 14. a saglasno članu 20. Zakona o privrednim komorama ("Službeni glasnik RS", broj 65/2001), na sednici održanoj 30. oktobra 2002. godine. Statut je objavljen u Biltenu Regionalne privredne komore Kraljevo.

Osporenom odredbom člana 20. Statuta, propisano je da "Komorom upravljaju njeni članovi, preko svojih predstavnika u organima i telima Komore, birani iz redova uglednih privrednika, na način utvrđen Zakonom i ovim Statutom", a osporenom odredbom člana 23. propisano je da "članove Skupštine Komore biraju odbori granskih udruženja, Skupština Regionalne zajednice preduzetnika, Skupština regionalnog zadružnog saveza i odgovarajući organi drugih organizacija koje odredi Skupština komore".

Ustav Republike Srbije propisuje da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva, između ostalog, na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja (član 51. stav 1. Ustava) i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora (član 72. stav 1. tačka 4. Ustava).

Zakonom o privrednim komorama ("Službeni glasnik RS", broj 65/2001) propisano je da su privredne komore interesne, samostalne i poslovno-stručne organizacije preduzeća, preduzetnika i drugih oblika organizovanja koje obavljaju privrednu delatnost i koje povezuje zajednički poslovni interes na određenom području ili teritoriji u Republici Srbiji, (član 1.); da se u Republici Srbiji pored privrednih komora osnivaju i regionalne komore među kojima je i Regionalna privredna komora, sa sedištem u Kraljevu (član 2. stav 1. tačka 5) pod đ); da komorom upravljaju njeni članovi preko svojih predstavnika u njenim organima koji se biraju na način utvrđen statutom komore (član 12.); da su organi komore Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor i predsednik Komore (član 13) da skupština donosi statut i da skupštinu sačinjavaju predstavnici članova komore koji se biraju na način utvrđen statutom (član 14). Prema odredbi člana 20. Zakona komora ima statut kojim se, između ostalog uređuju i oblici rada i organizovanja, delokrug i ovlašćenje skupštine i drugih organa komore; sastav, izbor i broj članova i trajanje mandata članova organa komore; prava, obaveze i odgovornost članova; način izbora i imenovanja funkcionera i rukovodećih radnika komore i da se Statut objavljuje u glasilu komore.

Iz navedenih odredbi Ustava i zakona Ustavni sud je ocenio da su oblik rada i organizovanje komore, sastav, izbor, broj članova i trajanje mandata članova organa komore kao i način izbora i imenovanja funkcionera i rukovodećih radnika komore uređeni u skladu sa Zakonom zbog čega Ustavni sud nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti osporenih odredbi Statuta.

Zahtev da se obustave već započeti postupci za izbor predsjednika, potpredsjednika i generalnog sekretara komore Ustavni sud je na osnovu člana 42. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 42.stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-258/2003 od 29.01.2004.

Advokatska komora Srbije je ovlašćena za donošenje tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, pa i da reguliše pitanje vremena i obima plaćanja naknade vlastodavca za pružene usluge.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N j E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 7. i 8. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata koju je donela Advokatska komora Srbije ("Službeni list SRJ", broj 54/98).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 7. i 8. Tarife navedene u izreci. Inicijator je naveo da je osporenim odredbama Tarife omogućena zloupotreba prava i ovlašćenja advokata u odnosu na vlastodavca u smislu zaračunavanja troškova zastupanja primenom tarife koja je stupila na snagu nakon završetka posla za koji je angažovan. Po mišljenju inicijatora, naznačene odredbe Tarife nisu u saglasnosti sa odredbom člana 12. stav 3. Ustava Republike Srbije.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je da je Tarifu doneo Upravni odbor Advokatske komore Srbije, saglasno odredbi člana 56. Zakona o advokaturi ("Službeni list SRJ 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 i 27/2002) kojim je propisano da Advokatska komora Srbije, pored ostalog, donosi tarifu o nagradama i naknadama troškova za rad advokata.

Osporenim odredbom člana 7. Tarife, predviđeno je da se nagrada za rad advokata naplaćuje po pravilu nakon izvršenog rada, ali se advokat može sa strankom sporazumeti da mu ona unapred isplati primereni iznos na ime nagrade (stav 1.), kao i da advokat ima pravo da od stranke traži da mu unapred isplati potreban iznos za troškove (stav 2.), dok je odredbom člana 8. određeno da se nagrada za rad advokata utvrđuje prema važećoj Tarifi u vreme obračuna.

Ustav Republike Srbije u članu 12. predviđa da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (stav 1.), da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (stav 2.), kao i da je zloupotreba sloboda i prava

čoveka i građanina protivustavna i kažnjiva, onako kako je to zakonom predviđeno (stav 3.).

Odredbom člana 22. stav 1. Ustava predviđeno je da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim organom ili bilo kojim organom ili organizacijom.

Članom 23. stav 1. Zakona o advokaturi predviđeno je da advokat ima pravo na nagradu za svoj rad i naknadu troškova u vezi sa radom prema tarifi o nagradama i naknadama troškova za rad advokata (advokatska tarifa).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava i zakona, Ustavni sud je utvrdio da se osporenim odredbama čl. 7. i 8. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata ne narušavaju Ustavom zajemčena prava i slobode građana. Naime, advokatura je, ne samo profesionalna delatnost, već i društvena služba što podrazumeva da se regulisanje ove oblasti vrši zakonom, kao i aktom strukovne organizacije - advokatske komore. U konkretnom slučaju, Advokatska komora Srbije je, vršeći povereno javno ovlašćenje iz Zakona o advokaturi, donela Tarifu o nagradama i naknadama troškova za rad advokata regulišući, između ostalog, osporenim odredbama pitanja vremena i obima plaćanja naknade vlastodavca za pružene usluge.

Po oceni Ustavnog suda, stvar je celishodnosti ocene nadležnog donosioca osporene Tarife da li će propisati da se nagrada advokata obračunava prema tarifi koja je važila u vreme preduzete radnje ili će se ta nagrada obračunavati po okončanju postupka po tarifi koja je u to vreme na snazi, ili će se propisati da se primenjuje tarifa koja je povoljnija za stranku u postupku ili za advokata u zavisnosti kada je koji rad obavljan. Unošenjem jednog od mogućih rešenja u Tarifu o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, obezbeđuje se, po shvatanju Ustavnog suda, Ustavom proklamovana jednakost građana u istoj pravnoj situaciji.

Na osnovu izloženog, i člana 47. stav 1. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-124/2003 od 25.03.2004.

7. IZVRŠENJE ODLUKA SUDA - NAKNADA ŠTETE

S obzirom da Narodna skupština Republike Srbije nije postupila po zahtevima za izvršenje Odluke Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio da se posledice otklone naknadom štete koju su podnosioci zahteva pretrpeli usled lišavanja poslaničkog mandata.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Na osnovu Odluke Ustavnog suda Republike Srbije IY- 197/02 ("Službeni glasnik RS", broj 57/2003) od 27. maja 2003. godine, kojom je utvrđeno da član 88. stav 1. tačka 1) Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000) nije u saglasnosti s Ustavom, određuje se da se posledice prestanka mandata narodnih poslanika otklone naknadom štete za period od dana konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije o prestanku mandata do dana prestanka prava po osnovu funkcije narodnog poslanika, i to:

1) Vojislavu Obradoviću izabranom sa izborne liste "Stranka srpskog jedinstva - prof. Borislav Pelević", kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 25.juna 2001. godine.

2) Ljubivoju Slavkoviću, izabranom sa izborne liste "DOS - dr Vojislav Koštunica," kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 20. septembra 2001. godine.

3) Borisu Karaičiću izabranom sa izborne liste "DOS - dr Vojislav Koštunica," kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 5. decembra 2001. godine.

4) Predragu Bajčetiću izabranom sa izborne liste "DOS - dr Vojislav Koštunica," kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 10. decembra 2001. godine.

5) Vojkanu Tomiću izabranom sa izborne liste "DOS - dr Vojislav Koštunica," kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 10. decembra 2001. godine.

6) Zoranu Novakoviću izabranom sa izborne liste "Stranka srpskog jedinstva - prof. Borislav Pelević", kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 27. marta 2002. godine.

7) Dr Jovanu Deretiću izabranom sa izborne liste "Stranka srpskog jedinstva - prof. Borislav Pelević", kome je mandat prestao na osnovu konstatacije Narodne skupštine Republike Srbije na sednici od 27. marta 2002. godine.

Vojislav Obradović, Ljubivoje Slavković, Boris Karaičić, Predrag Bajčetić, Vojkan Tomić, Zoran Novaković i dr Jovan Deretić, obratili su se Ustavnom sudu Republike Srbije sa zahtevima da Ustavni sud obezbedi izvršenje Odluke Ustavnog suda IY-197/02 od 27. maja 2003. godine, kojom je utvrđeno da odredba člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000) nije u saglasnosti s Ustavom.

Podnosioci zahteva navode da su se 3. juna 2003. godine obratili Administrativnom odboru Narodne skupštine radi izmene pojedinačnih akata donetih na osnovu navedene odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika i da, u vezi sa

njihovim zahtevima, nije doneta nikakva odluka, što ima za posledicu povrede njihovih građanskih prava.

Ustavni sud je, na sednici o većanju i glasanju, održanoj 27. maja 2003. godine, doneo Odluku IV broj 197/02 ("Službeni glasnik RS", broj 57/2003 od 30. maja 2003. godine), kojom se utvrđuje da odredbe člana 88. stav 1. tač. 1) i 9) Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 35/2000), a kojima je bilo propisano da poslaniku prestaje mandat pre isteka vremena na koje je izabran ako mu prestane članstvo u političkoj stranci ili koaliciji na čijoj izbornoj listi je izabran za poslanika (tačka 1.), odnosno brisanjem iz registra kod nadležnog organa političke stranke odnosno druge političke organizacije na čijoj izbornoj listi je izabran (tačka 9.), nisu u saglasnosti s Ustavom. Na osnovu člana 130. stav 1. Ustava, danom objavljivanja odluke Ustavnog suda prestale su da važe odredbe Zakona čija je neustavnost utvrđena.

Članom 129. st. 2. Ustava utvrđeno je da je odluka Ustavnog suda opšteobavezna i izvršna, a stavom 3. istog člana da u slučaju potrebe, izvršenje odluke Ustavnog suda obezbeđuje Vlada. Odredbama člana 57. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) predviđeno je da svako kome je povređeno pravo konačnim ili pravosnažnim pojedinačnim aktom, donetim na osnovu zakona ili drugog propisa i opšteg akta, za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti sa Ustavom ili zakonom, ima pravo da traži od nadležnog organa izmenu tog pojedinačnog akta, i to u roku od šest meseci od dana objavljivanja odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije", ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja predloga ili inicijative nije proteklo više od dve godine. Član 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka određuje da, ako se utvrdi da se izmenom pojedinačnog akta ne mogu otkloniti posledice nastale usled primene opšteg akta za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom ili zakonom, Ustavni sud može utvrditi da se ove posledice otklone povraćajem u pređašnje stanje, naknadom štete ili na drugi način.

Ustavni sud je utvrdio da je Narodna skupština Republike Srbije, na osnovu odredbe člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona o izboru narodnih poslanika, konstatovala da je podnosiocima zahteva prestalo svojstvo narodnih poslanika, kao i to da Narodna skupština Republike Srbije nije postupila po njihovim zahtevima za izvršenje Odluke Ustavnog suda u vidu izmene pojedinačnih akata i vraćanja mandata narodnih poslanika.

Vlada Republike Srbije, kojoj je Ustavni sud u smislu člana 129. stav 3. Ustava dostavio navedene zahteve radi obezbeđenja izvršenja Odluke, u odgovoru od 18. decembra 2003. godine je izrazila stav da nije u ustavnom i zakonskom položaju da obezbedi donošenje akata Narodne skuštine Republike Srbije kako bi se navedena Odluka Ustavnog suda izvršila.

Na sednici Narodne skupštine Republike Srbije održanoj 27. januara 2004. godine verifikovani su mandati narodnim poslanicima izabranim na izborima održanim 28. decembra 2003. godine, sa kojim danom je, u smislu člana 75. stav 3. Ustava, prestala funkcija narodnih poslanika u sazivu Narodne skupštine konstituisanom na osnovu izbora od 23. decembra 2000. godine. Na taj način prestala je mogućnost da se posledice primene neustavne odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika otklone izmenom pojedinačnih pravnih akata na osnovu kojih je prestao mandat narodnih poslanika - podnosilaca zahteva.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je utvrdio da su se stekli uslovi propisani članom 58. u vezi sa članom 57. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka za donošenje odluke Ustavnog suda kojom će se odrediti način otklanjanja posledica povrede prava nastalih primenom odredbe člana 88. stav 1. tačka 1) Zakona o izboru narodnih poslanika za koju je utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom. Na osnovu iznetoga, Ustavni sud je odlučio da se posledice otklone naknadom štete koju su podnosioci zahteva pretrpeli usled lišavanja poslaničkog mandata, računajući od dana prestanka funkcije narodnog poslanika do dana do kojeg bi im pripadala odgovarajuća prava da su ostali na toj funkciji.

Ova Odluka Ustavnog suda osnov je za podnošenje zahteva za ostvarivanje prava na naknadu štete kod nadležnog organa Republike Srbije, odnosno pred sudom nadležnim za odlučivanje u sporovima o naknadi štete.

Na osnovu člana 46. tačka 6. i člana 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Ova Odluka shodno odredbi člana 131. stav 1. Ustava Republike Srbije i člana 53. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-358/2003 od 05.02.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 16/2004)

8. SUKOB NADLEŽNOSTI

Poreska uprava, kao organ u sastavu Ministarstva finansija nadležna je za izvršenje i obezbeđenje izvršenja rešenja Ministarstva finansija.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Za izvršenje i obezbeđenje izvršenja rešenja Ministarstva finansija Republike Srbije - Poreske uprave, Centra za velike poreske obveznike u Beogradu broj 414-2E/15-1, od 21. maja 2004. godine, nadležna je Poreska uprava, kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija, a ne Trgovinski sud u Beogradu.

Ministarstvo finansija Republike Srbije - Poreska uprava, Centar za velike poreske obveznike, podnelo je Ustavnom sudu Republike Srbije zahtev za rešavanje sukoba nadležnosti između te Uprave i Trgovinskog suda u Beogradu.

U zahtevu se navodi da je rešenjem Ministarstva finansija Republike Srbije - Poreske uprave, Centra za velike poreske obveznike, u Beogradu, broj 414-2E/15-1 od 21. maja 2004. godine Preduzeću Mobilne telekomunikacije "Srbija" BK-PTT, kao izvršeniku, po osnovu jemstva za obaveze "Astra banke" a.d., datog u postupku odlaganja poreskog duga, utvrđena obaveza plaćanja jednokratnog poreza, koji "Astra banka" a.d. nije platila u rokovima po rešenju Republičke uprave javnih prihoda - Odeljenja za utvrđivanje i naplatu Novi Beograd broj 414 R/EP1-01 od 25. oktobra 2001. godine. Poreska uprava je, radi obezbeđenja dospelog poreskog potraživanja donela, rešenje broj 433-67/2004-13 od 10. juna 2004. godine, o ustanovljavanju zakonskog založnog prava u korist Republike Srbije, zabranom prenosa novčanih sredstava preko svih dinarskih i deviznih računa poreskog obveznika. Međutim, Trgovinski sud u Beogradu je prihvatio nadležnost na predlog Preduzeća Mobilne telekomunikacije "Srbija" BK-PTT i u odnosu na oba rešenja poreskog upravnog organa i to: rešenjem VI R 379/04 od 28. maja 2004. godine, zabranio izvršenje rešenja Poreske uprave 414-2E/15-1 od 21. maja 2004. godine, a rešenjem VII R 430/04 od 11. juna 2004. godine odredio privremenu meru zabranom izvršenja rešenja Ministarstva finansija Republike Srbije - Poreske uprave broj 433-67/2004-13 od 10. juna 2004. godine. Ministarstvo finansija - Poreska uprava je navela da Trgovinski sud u Beogradu mimo zakonske nadležnosti postupa u poreskoj stvari donosi privremene mere u odnosu na rešenja doneta u upravnom postupku pred Poreskom upravom, i da se u parničnom postupku, koji je u međuvremenu pokrenut tužbom br. P 2120/04, pred Trgovinskim sudom u Beogradu protiv tuženog Republike Srbije, ne može rešavati o poreskoj stvari jer je posebnim zakonom predviđena isključiva nadležnost poreskog organa za postupanje. U vezi sa tim je zatraženo da Ustavni sud reši sukob nadležnosti.

U odgovoru, Trgovinski sud u Beogradu se nije izjasnio povodom zahteva za rešavanje sukoba nadležnosti, već je izneo činjenično stanje u predmetima.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Rešenjem Ministarstva finansija Republike Srbije - Poreske uprave, Centra za velike poreske obveznike broj 414-2E/15-1 od **21. maja 2004. godine** obavezan je izvršenik Preduzeće za mobilne telekomunikacije "Srbija" BK PTT, Novi Beograd, kao jemac za obavezu "Astra banke" a.d. iz Beograda, koji je dužnik po rešenju Republičke uprave javnih prihoda Novi Beograd broj 414 R/EP1-01 od 25. oktobra 2001. godine, da plati nominalni iznos glavnog duga i kamate u iznosu, rokovima i na način bliže naveden u rešenju, a pod pretnjom prinudnog izvršenja, s tim da žalba ne zadržava izvršenje. Na ovo rešenje izvršenik je izjavio žalbu drugospremom organu, 8. juna 2004. godine, po kojoj je postupak u toku.

Rešenjem Trgovinskog suda u Beogradu VI R 379/04 od **28. maja 2004. godine** - izvršnog sudije u vanparničnom predmetu, na predlog predlagača Mobilne telekomunikacije "Srbija BK-PTT" Beograd, u tom postupku kao poverioca, protiv protivnika predlagača Republike Srbije - Ministarstva finansija - Poreska uprava, Centra za velike poreske obveznike, u tom postupku kao dužnika određena je privremena mera radi obezbeđenja nenovčanog potraživanja, tako da se protivniku predlagača, kao dužniku zabranjuje da izvrši Rešenje Ministarstva finansija Republike Srbije - Poreska uprava, broj 414-2E/15-1 od 21. maja 2004. godine, i zabranjuje se Narodnoj banci Srbije - Odseku prinudne naplate Novi Beograd da sprovede postupak prinudne naplate po navedenom rešenju iz sredstava sa svih računa predlagača i prenos istih u korist protivnika predlagača. Rešenjem je takođe, određeno da ovu privremenu meru sprovede Narodna banka Srbije - Odsek za prinudnu naplatu Novi Beograd, da privremena mera ostaje na snazi do drugačije odluke suda ili do pravosnažnog okončanja parničnog postupka koji je predlagač dužan da pokrene u roku od 30 dana od dana prijema prepisa rešenja i da prigovor ne zadržava izvršenje. Protivnik. Iz odgovora Trgovinskog suda u Beogradu proizlazi da se predmet nalazi u Republičkom javnom tužilaštvu pod brojem Gt 1916/04.

Ministarstvo finansija Republike Srbije - Poreska uprava, Centar za velike poreske obveznike je rešenjem broj 433-67/2004-13 od **10. juna 2004. godine**, radi obezbeđenja naplate dospelog poreza po rešenju od 21. maja 2004. godine, ustanovilo zakonsko založno pravo u korist Republike Srbije, kao poreskog poverioca - zabranom prenosa novčanih sredstava preko svih dinarskih i deviznih računa poreskog obveznika otvorenih kod banaka, osim u svrhu izmirenja obaveza po osnovu poreza i upisa zabrane u registar blokiranih računa Preduzeću za mobilne telekomunikacije "Srbija" BK PTT, Novi Beograd. Istim rešenjem je Narodnoj banci Srbije - Odseku za prinudnu naplatu Novi Beograd naloženo da odmah po prijemu ovog rešenja zabrani prenos svih novčanih sredstava preko svih dinarskih i deviznih računa poreskog obveznika otvorenih kod banaka osim u svrhu izmirenja obaveza po osnovu poreza i izvrši upis zakonskog založnog prava u registar blokiranih računa, te da zakonsko založno pravo traje do namirenja poreskog duga ili poništenja poreskog rešenja. Postupak po žalbi je u toku pred drugosptenim organom.

Trgovinski sud u Beogradu, izvršni sudija u vanparničnom predmetu, na predlog predlagača Mobilne telekomunikacije "Srbija" BK-PTT iz Beograda, doneo rešenje VII R 430/04 od **11. juna 2004. godine**, kojim je odredio privremenu meru radi obezbeđenja potraživanja, tako što se protivniku predlagača Republici Srbiji - Ministarstvu finansija - Poreskoj upravi, zabranjuje da izvrši rešenje Ministarstva finansija - Poreske uprave - Centra za velike poreske obveznike broj 433-67/2004-13 od 10. juna 2004. godine i zabranjuje Narodnoj banci Srbije - Odseku za prinudnu

naplatu Novi Beograd, da sprovede postupak prinudne naplate po navedenom rešenju, da privremena mera ostaje na snazi do drugačije odluke suda ili do pravosnažnog okončanja parničnog postupka koji je predlagač bio dužan da pokrene po rešenju Suda VI R 379/04, a da prigovor izjavljen na ovo rešenje ne zadržava izvršenje. Prigovor protiv tog rešenja je odbijen rešenjem Trgovinskog suda u Beogradu I Ipv. (I) br. 385/04 od 21. juna 2004. godine.

Trgovinski sud u Beogradu je, je doneo i rešenje VII R 430/04 od **17. juna 2004. godine**, na predlog predlagača Mobilne telekomunikacije "Srbija" BK-PTT, iz Beograda i odredio privremenu meru naloživši Narodnoj banci Srbije - Odseku prinudne naplate Novi Beograd da odmah po prijemu tog rešenja izvrši deblokadu svih dinarskih i deviznih računa predlagača sprovedenu ustanovljavanjem zakonskog založnog prava u korist Republike Srbije kao poreskog poverioca po osnovu rešenja Ministarstva finansija - Poreske uprave - Centra za velike poreske obveznike broj 433-67/2004-13 od 10. juna 2004. godine. Ovim rešenjem naloženo je Narodnoj banci Srbije da odmah po prijemu rešenja briše upisano zakonsko založno pravo u korist Republike Srbije. Rešavanje po prigovoru je u toku pred Trgovinskim sudom u Beogradu.

Preduzeće Mobilne telekomunikacije "Srbija" BK-PTT, Beograd, podnelo je tužbu Trgovinskom sudu u Beogradu protiv tužene Republike Srbije Ministarstva finansija, radi utvrđenja da ne postoji pravni odnos jemstva između tužioca i tuženog po kome je tužilac jemčio tuženom izvršenje obaveze "Astra banke", a.d. Beograd, po osnovu jednokratnog poreza na ekstra dohodak i ekstra imovinu stečenu iskorišćavanjem posebnih pogodnosti; kao i da ne postoji pravo tuženog da vrši naplatu poreza od tužioca kao poreskog jemca, što je tuženi dužan da prizna i trpi; da tuženi tužiocu isplati tužbom određene iznose na ime duga po rešenju tuženog broj 433-3/288 od 12. decembra 2003. godine, kao i tužbom bliže navedeni iznos na ime naknade štete i izgubljene dobiti a sve sa odgovarajućom zakonskom kamatom.

Na osnovu navedenih činjenica Ustavni sud je konstatovao da između Ministarstva finansija - Poreske uprave i Trgovinskog suda u Beogradu postoji sukob nadležnosti iz člana 125. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije.

Naime, Ministarstvo finansija - Poreska uprava je donelo rešenje broj 414-2E/15-1 od 21. maja 2004. godine, i rešenje broj 433-67/2004-13 od 10. juna 2004. godine. Oba rešenja Uprave su doneta u postupku izvršenja na osnovu odredbe člana 264. Zakona o opštem upravnom postupku.

Trgovinski sud je s pozivom na odredbe člana 254. Zakona o izvršnom postupku, doneo rešenje R. 397/04 od 28. maja 2004. godine i rešenja R.430/04 od 11. i 17. juna 2004. godine o određivanju privremenih mera koje su upravljene prema poreskom organu kao donosiocu akta, zabranom izvršenja poresko-upravnih rešenja, sa nalogom mera sprečavanja dejstva tih rešenja.

Iz toga, po oceni Ustavnog suda, sledi zaključak da su u pogledu istog sadržaja rešavanja i upravni organ i Sud preuzeli nadležnost, tj. došlo je do tzv. pozitivnog sukoba nadležnosti.

Ograničavajući razmatranje ovih rešenja samo na pitanje - rešavanja sukoba nadležnosti i razgraničenja nadležnosti između upravne, tj. upravno-sudske i sudske nadležnosti pošlo se od toga da:

Ustav Republike Srbije utvrđuje da izvršna vlast pripada vladi; da sudska vlast pripada sudovima (član 9. st. 3. i 4.); da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine (član 52); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje finansijski sistem; kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih lica, i organizaciju, nadležnost i

rad republičkih organa (član 72. stav 1. tač. 4., 8. i 11). Članom 94. st. 1. do 4. Ustava, utvrđeno je da poslove državne uprave obavljaju ministarstva; da ministarstva, između ostalog, rešavaju u upravnim stvarima, vrše upravni nadzor i obavljaju druge poslove utvrđene zakonom; da su ministarstva samostalna u vršenju Ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti; da se za obavljanje određenih poslova državne uprave obrazuju organi uprave u sastavu ministarstva, a za vršenje stručnih poslova obrazuju se posebne organizacije. Član 122. Ustava utvrđuje da državni organi i organizacije koja vrše javna ovlašćenja mogu u pojedinačnim stvarima rešavati o pravima i obavezama građana ili, na osnovu zakona, primenjivati mere prinude i ograničenja, samo u zakonom propisanom postupku u kome je svakome data mogućnost da brani svoja prava i interese i da protiv donesenog akta izjavi žalbu, odnosno upotrebi drugo zakonom predviđeno pravno sredstvo. Članom 124. stav 3. Ustava, utvrđeno je da o zakonitosti konačnih pojedinačnih akata kojima državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama, odlučuje sud u upravnom sporu, ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita.

Zakonom o jednokratnom porezu na ekstra dohodak i ekstra imovinu stečene iskorišćavanjem posebnih pogodnosti ("Službeni glasnik RS", broj 36/2001) uvodi se jednokratni porez na ekstra dohodak i ekstra imovinu, stečene iskorišćavanjem posebnih pogodnosti, kao vanredni prihod budžeta Republike (član 1.) i utvrđuje se da se prinudna naplata poreza sprovodi na osnovu shodne primene odredaba Zakona kojim se utvrđuje porez na dohodak građana, odnosno porez na dohodak preduzeća, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno (član 22.). Odredbe o prinudnoj naplati poreza iz Zakona o porezu na dohodak građana ("Službeni glasnik RS", broj 24/2001) i Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službeni glasnik RS", broj 25/2001) prestale su da važe, na osnovu odredaba člana 192. stav 1. tač. 5. i 6. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji.

Zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/02, 84/02, 27/03, 70/03 i 55/04), propisuje da se tim zakonom uređuje postupak utvrđivanja, naplate i kontrole javnih prihoda na koje se ovaj zakon primenjuje, prava i obaveze poreskih obveznika, obrazuje se Poreska uprava, kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija i ekonomije i uređuje njena nadležnost i organizacija (član 1.). Prema članu 2. stav 1. Zakona, ovaj zakon se primenjuje na sve javne prihode koje naplaćuje Poreska uprava, ako drugim poreskim zakonom nije drukčije uređeno, a prema članu 3. ako je drugim zakonom pitanje iz oblasti koju uređuje ovaj zakon uređeno na drukčiji način, primenjuju se odredbe ovog zakona; ako ovim zakonom nije drukčije propisano, poreski postupak se sprovodi po načelima i u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak. Članom 11. Zakona, između ostalog, propisano je da Poreska uprava obavlja poslove državne uprave koji se odnose na vođenje prvostepenog i drugostepenog poreskog postupka. Zakon uređuje u članu 64. st. 1. do 3. postupak naplate poreza, koji je redovan ili prinudan, s tim da se redovna naplata poreza vrši po dospelosti poreske obaveze, a prinudna naplata preuzima se kada dospela poreska obaveza nije namirena do isteka roka dospelosti. Zakonom je predviđeno i obezbeđenje izvršenja poreske obaveze propisivanjem privremenih mera obezbeđenja naplate poreza (član 66.); sredstava obezbeđenja naplate poreskog duga (član 74.) i zaloge kao sredstva obezbeđenja poreskog potraživanja u prinudnoj naplati (član 86.). Odredbom člana 86. stav 2. Zakona određeno je da je poreski poverilac, u smislu ovog zakona, Republika. Članom 95. stav 2. Zakona propisano je da se rešenje o prinudnoj naplati poreza i

sporednih poreskih davanja iz novčanih sredstava poreskog obveznika izvršava na način uređen zakonom kojim se uređuje platni promet. Članom 140. st. 1, 3. i 4. Zakona propisano je da se protiv poreskog upravnog akta kojim je odlučeno o pojedinačnim pravima i obavezama iz poreskog pravnog odnosa može podneti žalba, da se protiv konačnog poreskog upravnog akta može pokrenuti upravni spor ako zakonom nije drukčije propisano i da se tužba u upravnom sporu može podneti kao da je žalba odbijena i onda kada podnosilac tužbe istakne da u njegovoj žalbi odluka nije doneta u zakonskom roku. Poreska uprava je prema članu 160. stav 1. tačka 4. Zakona nadležna da vrši utvrđivanje poreza u skladu sa zakonom i vrši redovnu i prinudnu naplatu poreza i sporednih poreskih davanja.

Zakon o platnom prometu ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02, 27/03, 130/03 i 29/04) u članu 47. stav 1. tačka 1. propisuje da se prinudna naplata s računa klijenta vrši, između ostalog, i na osnovu izvršnih rešenja poreskog organa.

Član 3. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 33/97 i 31/01) propisuje da se odredbe zakona kojima se, zbog specifične prirode upravnih stvari u pojedinim upravnim oblastima, propisuju neophodna odstupanja od pravila opšteg upravnog postupka, moraju biti u saglasnosti sa osnovnim načelima utvrđenim ovim zakonom.

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001) u članu 1. stav 2. propisuje da se odredbe ovog zakona primenjuju i na prinudno izvršenje odluke donesene u upravnom ili prekršajnom postupku koja glasi na ispunjenje novčane obaveze, osim ako je za to izvršenje ili obezbeđenje zakonom određena nadležnost drugog organa. Kako Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji uređuje da se postupak utvrđivanja, naplate i kontrole javnih prihoda, naplata utvrđenog poreza vrši administrativnim putem, a da redovnu i prinudnu naplatu poreza i sporednih poreskih davanja vrši Poreska uprava, koja je nadležna i da obezbeđuje izvršenje poreske obaveze, to se isključuje primena člana 266. stava 2. Zakona o opštem upravnom postupku, kojim je propisano da se izvršenje radi ispunjenja novčanih obaveza sprovodi sudskim putem.

Zakonom o upravnim sporovima ("Službeni list SRJ", broj 46/96) propisano je da u upravnim sporovima sudovi odlučuju o zakonitosti akata kojima državni organi i preduzeća ili druge organizacije koja vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama fizičkih lica, pravnih lica ili drugih stranaka u pojedinačnim upravnim stvarima (član 1.); da se upravni akt može pobijati ako u aktu nije ili nije pravilno primenjen zakon, drugi propis ili opšti akt, ako je akt donet nenadležni organ i ako u donošenju akta nije postupljeno po pravilima postupka, a naročito što činjenično stanje nije pravilno utvrđeno, ili što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja (član 10.), i da o tužbama protiv upravnih akata drugih organa i organizacija, odlučuje sud određen republičkim zakonom (član 17. stav 3.).

Prema članu 17. stav 1. tačka 1đ) Zakona o sudovima ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) koji se primenjuje u smislu člana 84. Zakona o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 63/01, 42/02, 27/03, 130/03 i 29/04), Vrhovni sud odlučuje u prvom stepenu u upravnim stvarima, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.

Iz navedenih ustavnih i zakonskih odredaba i utvrđenih činjenica po oceni Ustavnog suda proizlazi da je u konkretnom slučaju Trgovinski sud prihvatio da odlučuje o privremenim merama, kojima je neposredno nalogom prema donosiocu

upravnog akta zabranom izvršenja poreskih upravnih akata, i drugim merama sprečavanja izvršenja preuzeo upravno-sudsku nadležnost. Predmet rešavanja izvršenje i obezbeđenje izvršenja poreskog upravnog akta je posao državne uprave i obavlja ga Poreska uprava kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija. Pravna priroda, akata poresko-pravnog odnosa je javno-pravnog karaktera i posebnim zakonom (Zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji) određena je nadležnost državnog organa za rešavanje u svim fazama postupka.

Sudsku kontrolu zakonitosti upravnih akata donetih u vršenju državne vlasti u poreskom postupku može vršiti samo Vrhovni sud, jer je njihova sudska zaštita obezbeđena ocenom zakonitosti u upravnom sporu. Trgovinski sudovi ne mogu vršiti posrednu kontrolu poreskih rešenja donošenjem mera obezbeđenja potraživanja prema poreskom poveriocu, kome se, kao dužniku, zabranjuje ili na drugi način sprečava izvršenje rešenja u postupku obezbeđenja naplate poreza. Time se sadržaj poreskopravnog odnosa kao javno-pravnog menja i prevodi na građansko, odnosno obligaciono pravni odnos, čime se vrši negacija dela upravnog postupka i povređuje načelo podele vlasti propisano članom 9. Ustava.

Prema tome, po oceni Suda, za postupak naplate jednokratnog poreza na ekstra dohodak i ekstra imovinu stečenu iskorišćavanjem posebnih pogodnosti i za obezbeđenje izvršenja naplate ovog poreza nadležna je Poreska uprava, kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija, a ne Trgovinski sud u Beogradu.

Na osnovu izloženog i člana 46. stav 1. tačka 7) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučeno je kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 82/2004)
IIY-270/2004 od 15.07.2004.

Zahtev da Sud reši sukob nadležnosti između opštinskog i trgovinskog suda ne predstavlja sukob nadležnosti između sudova i drugih organa o kome bi odlučivao Ustavni sud u smislu člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 3. juna 2004. godine povodom Vaše predstavke naslovljene kao "sukob nadležnosti između sudova", doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju zahteva zbog nenadležnosti.

Odredbom člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava Republike Srbije propisano je da Ustavni sud odlučuje o sukobu nadležnosti između sudova i drugih organa. Prema oceni Ustavnog suda zahtev da Sud reši "sukob nadležnosti" između suda opšte nadležnosti i posebnog suda (Opštinskog suda u Nišu i Trgovinskog suda u Nišu), ne predstavlja sukob nadležnosti između sudova i drugih organa o kome bi odlučivao Ustavni sud u smislu člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava.

Imajući u vidu izloženo Ustavni sud je zaključio da odbaci "zahtev" za "rešavanje sukoba nadležnosti", a na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IIY-200/2004 od 03.06.2004.

Zahtev da Ustavni sud reši sukob nadležnosti po pitanju odlučivanja istog organa i između istih stranaka ne spada u nadležnost Ustavnog suda Republike Srbije u smislu člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 1. aprila 2004. godine povodom Vaše predstavke naslovljene kao "sukob nadležnosti", koji je nastao donošenjem Rešenja Ministarstva za rad i zapošljavanje Republike Srbije 164-03-01218/2003-04 od 9. februara 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju "zahteva" zbog nenadležnosti.

Odredbom člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava Republike Srbije propisano je da Ustavni sud odlučuje o sukobu nadležnosti između sudova i drugih organa. Odredbama člana 26. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) propisano je, da kad nastane sukob nadležnosti između suda i drugog organa zahtev za odlučivanje o sukobu nadležnosti podnosi jedan ili oba organa koji su u sukobu, a može ga podneti i lice povodom čijeg je prava nastao sukob nadležnosti, kao i republički javni tužilac. Prema oceni Ustavnog suda zahtev da Sud reši "sukob nadležnosti" po pitanju odlučivanja istog organa i između istih stranaka, nema značenje zahteva za odlučivanje o sukobu nadležnosti u smislu člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava kao ni člana 26. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Takođe, u smislu člana 125. Ustava, Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o zahtevu da "naloži" i "otkloni pravne nejasnoće" u vezi sa postupanjem drugih organa.

Imajući u vidu izloženo Ustavni sud je zaključio da odbaci "zahtev" za "rešavanje sukoba nadležnosti", saglasno članu 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IY-104/2004 od 01.04.2004.

9. OSTALI AKTI

a) Nenadležnost Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan za ocenu ustavnosti konstatacije usvajanja teksta Ustavne povelje Državne zajednice Srbija i Crna Gora i Zakona za sprovođenje Ustavne povelje.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 4. marta 2004. godine, razmatrao Vašu predstavku kojom tražite ocenu ustavnosti konstatacije usvajanja teksta Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) i teksta Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), koje je Narodna skupština Republike Srbije donela na sednici od 27. januara 2003. godine.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95) doneo Z A K Lj U Č A K da odbaci predlog jer, prema članu 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan za odlučivanje o ustavnosti navedenih akata.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-269/2002 od 04.03.2004.

Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje saglasnost opšteg pravnog akta Srbije i Crne Gore sa Ustavom i zakonom Republike Srbije.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 11. marta 2004. godine, razmotrio inicijativu Novaković Svetislava iz s. Zaglavak, 31253 Zlodol, za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 14. stav 2. Pravilnika o načinu, kriterijumima i merilima za davanje stanova u zakup i dodeljivanje stambenih zajmova za rešavanje stambenih pitanja zaposlenih u Saveznom ministarstvu za odbranu i Vojsci Jugoslavije ("Službeni vojni list", br. 20/2002 i 36/2003).

Ustavni sud doneo je Z A K Lj U Č A K o odbacivanju navedene inicijative, zbog nenadležnosti Suda da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti osporenog akta, jer je u sprovedenom postupku utvrdio:

Osporeni Pravilnik doneo je savezni ministar za odbranu, na osnovu člana 22. stav 2. Zakona o imovini Savezne Republike Jugoslavije, a Savezna vlada je Odlukom objavljenom u "Službenom listu SRJ", broj 44/2002, dala saglasnost na Pravilnik. Članom 14. Pravilnika uređen je kriterijum "broj članova porodičnog domaćinstva", kao jedan od članom 9. predviđenih kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih u Ministarstvu odbrane i Vojsci,

tako što je u stavu 1. ovaj kriterijum vrednovan, a u osporenom stavu 2. ovog člana određen je krug članova porodičnog domaćinstva u smislu Pravilnika.

Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora, propisano je, između ostalog: da Skupština Srbije i Crne Gore donosi zakone i druge akte o vojnim pitanjima i odbrani, i obavlja druge poslove iz nadležnosti Srbije i Crne Gore, utvrđene Ustavnom poveljom (član 19. stav 1. alineja 4. i stav 2.); da ministar odbrane koordinira i sprovodi utvrđenu odbrambenu politiku i rukovodi Vojskom, u skladu sa zakonom i ovlašćenjima Vrhovnog saveta odbrane (član 41. stav 1.); da je imovina Savezne Republike Jugoslavije potrebna za rad institucija Srbije i Crne Gore imovina Srbije i Crne Gore (član 59. stav 1.); da nakon stupanja na snagu Ustavne povelje, sva prava i obaveze Savezne Republike Jugoslavije prelaze na Srbiju i Crnu Goru, u skladu s Ustavnom poveljom (član 63.); i da se zakoni Savezne Republike Jugoslavije u poslovima Srbije i Crne Gore, primenjuju kao zakoni Srbije i Crne Gore (član 64.).

Zakonom za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) utvrđeno je da se savezni zakoni i propisi iz oblasti koje su prema Ustavnoj povelji u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuju kao pravni akti Srbije i Crne Gore, osim u delovima koji su u suprotnosti s odredbama Ustavne povelje (član 20. stav 1.). Uredbom o obrazovanju ministarstava, organizacija i službi Saveta ministara ("Službeni list Srbije i Crne Gore", br. 25/2003, 26/2003, 50/2003 i 6/2004), u skladu sa Ustavnom poveljom obrazovano je pet ministarstava. između ostalog i ministarstvo odbrane (čl. 1. i 5.), čiji delokrug poslova obuhvata i statusna i druga pitanja koja se odnose na pripadnike Vojske Srbije i Crne Gore i imovinu Srbije i Crne Gore koja je neophodna za funkcionisanje Ministarstva odbrane i JVojske Srbije i Crne Gore, kao i druge poslove utvrđene zakonom (član 7.).

Članom 34. stav 1. tačka 3. Zakona o Sudu Srbije i Crne Gore ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 26/2003) utvrđeno je da Sud Srbije i Crne Gore odlučuje i o usklađenosti propisa i opštih akata institucija Srbije i Crne Gore sa Ustavnom poveljom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorom, i sa zakonom Srbije i Crne Gore.

Zakonom o imovini Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", br. 41/93, 24/94, 28/96, 30/96 i 20/2000), koji je predstavljao pravni osnov za donošenje osporenog akta, propisano je, pored ostalog, da o pribavljanju i raspolaganju stambenim zgradama i stanovima koje koristi savezni organ za poslove odbrane i Vojska Jugoslavije, pod uslovima propisanim ovim Zakonom, odlučuje savezni ministar nadležan za poslove odbrane uz saglasnost Savezne vlade (član 18.), da zaposleni u saveznim organima mogu rešavati stambena pitanja davanjem stanova u zakup i dodelom stambenog zajma iz sredstava obezbeđenih prema odredbi člana 17. ovog Zakona, a da savezni ministar odbrane, u saglasnosti sa Saveznom vladom, propisuje način i kriterijume davanja u zakup stanova i stambenih zajmova za rešavanje stambenih pitanja zaposlenih u saveznom ministarstvu nadležnom za poslove odbrane i Vojski Jugoslavije (član 22. st. 1. i 2.).

Po sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Pravilnik podzakonski akt koji je doneo savezni organ, na osnovu tada saveznog a sada zakona Srbije i Crne Gore, koji se nakon stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuje kao pravni akt Srbije i Crne Gore, jer je donet u poslovima iz nadležnosti državne zajednice, a prema članu 125. st. 1. do 3. Ustava Republike Srbije Ustavni sud Srbije odlučuje o saglasnosti republičkih zakona, propisa i opštih pravnih akata s tim Ustavom, o saglasnosti podzakonskih

akata republičkih organa sa zakonom i svih ostalih propisa i opštih akata sa republičkim zakonom i propisom. Stoga ovaj Sud nije nadležan da vrši inicijativom traženu ocenu pravnog akta Srbije i Crne Gore sa Ustavom i zakonom Republike Srbije.

U vezi sa navodima sadržanim u inicijativi, stav Ustavnog suda je da uređivanje kruga lica koja mogu biti članovi porodičnog domaćinstva u smislu kriterijuma za utvrđivanje reda prvenstva za rešavanje stambenih potreba zaposlenih i odredaba člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01), predstavlja autonomnu regulativu donosioca opšteg pravnog akta, kao i da se odredba člana 9. ovog Zakona ne odnosi na dodelu stanova i stambenih zajmova, već na druga pitanja iz oblasti stambenih odnosa.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud doneo je navedeni Zaključak.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-377/2003 od 11.03.2004.

Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti opštih pravnih akata Državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici od 22. aprila 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za ocenu "ustavnosti i zakonitosti" odredaba čl. 20. i 46. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/2003).

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredaba člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

U toku postupka Ustavni sud je utvrdio da su Ustavnu povelju državne zajednice Srbija i Crna Gora usvojile Narodna skupština Republike Srbije, Skupština Republike Crne Gore i Savezna skupština i da je karakter dovršenog i konačnog pravnog akta Ustavna povelja stekla usvajanjem i proglašenjem u Saveznoj skupštini 4. februara 2003. godine i objavljivanjem u službenom glasilu državne zajednice Srbija i Crna Gora. Ustavna povelja je najviši pravni akt državne zajednice Srbija i Crna Gora i po sadržini odnosa koje uređuje predstavlja pravni akt ustavnog karaktera, a ostali opšti akti i državne zajednice i država članica, prema odredbama čl. 51. i 65. Ustavne povelje, moraju biti usklađeni s Ustavnom poveljom. Po oceni Suda, Ustavna povelja, iako je usvojena i u Narodnoj skupštini Republike Srbije, nije pravni akt Republike Srbije, već je najviši pravni akt državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Odredbom člana 125. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud, pored ostalog, odlučuje o: saglasnosti zakona, statuta autonomnih pokrajina, drugih propisa i opštih akata s Ustavom (tačka 1.), saglasnosti propisa i

opštih akata republičkih organa sa zakonom (tačka 2.) i saglasnosti svih ostalih propisa, kolektivnih ugovora kao opštih akata i drugih opštih akata sa zakonom i drugim republičkim propisom (tačka 3.).

S obzirom da prema navedenim odredbama Ustava nije nadležan da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti opštih pravnih akata državne zajednice Srbija i Crna Gora, Ustavni sud Republike Srbije je zaključio da ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-405/2003 od 22.04.2004.

Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje saglasnost odredbi republičkih zakona sa Ustavnom poveljom Državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Obaveštavate se da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici od 29. aprila 2004. godine doneo Zaključak o odbacivanju predloga za pokretanje postupka za ocenjivanje saglasnosti odredaba čl. 6a. i 6b. Zakona o budžetu Republike Srbije za 2003. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 86/2002 i 35/2003) s Ustavnom poveljom dežavne zajednice Srbija i Crna Gora i ustupanju predloga Sudu Srbije i Crne Gore.

Navedeni Zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredbe člana 19. stav 1. tačka 1) i stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tač. 3. i 5. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Sud je utvrdio da polazeći od sadržine predloga u kome se ističe nesaglasnost osporenih odredaba Zakona u odnosu na Ustavnu povelju državne zajednice Srbija i Crna Gora kao i od Ustavne povelje i Zakona o Sudu Srbije i Crne Gore, proizilazi da je Sud Srbije i Crne Gore nadležan za ocenu usklađenosti zakona država članica sa Ustavom poveljom.

Prema tome, na osnovu odredbe člana 125. Ustava Republike Srbije, Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje saglasnost osporenih odredaba Zakona s Ustavnom poveljom.

Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud je utvrdio da predlog treba odbaciti zbog stvarne nenadležnosti Ustavnog suda, ali da ga treba ustupiti Sudu Srbije i Crne Gore kao nadležnom organu.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-196/2003 od 29.04.2004.

Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje saglasnost Ustava sa međunarodnim ugovorima o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim pravima i slobodama i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici od 15. aprila 2004. godine, doneo ZAKLjUČAK o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za ocenu saglasnosti odredaba člana 77. Ustava Republike Srbije sa međunarodnim ugovorima o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama i ratifikovanim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Odredbom člana 125. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud odlučuje o: saglasnosti zakona, statuta autonomnih pokrajina, drugih propisa i opštih akata s Ustavom (tačka 1.), saglasnosti propisa i opštih akata republičkih organa sa zakonom (tačka 2.), saglasnosti svih ostalih propisa, kolektivnih ugovora kao opštih akata sa zakonom i drugim republičkim propisom (tačka 3.); sukobu nadležnosti između sudova i drugih organa (tačka 4.), saglasnosti statuta ili drugog ošteg akta političke stranke ili druge političke organizacije s Ustavom i zakonom (tačka 5.); zabrani rada političke stranke ili druge političke organizacije (tačka 6.) i izbornim sporovima koji nisu u nadležnosti sudova ili drugih državnih organa (tačka 7.).

Kako prema navedenim odredbama Ustava, nije nadležan da ocenjuje saglasnost Ustava sa međunarodnim ugovorima o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, Ustavni sud je zaključio da ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. S obzirom da je Ustavni sud odbacio zahtev za postupanje u ovoj pravnoj stvari sledi da nisu ispunjene ni materijalne i procesne pretpostavke iz člana 42. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka za odlučivanje Suda za "stavljanje van snage primene osporenog člana Ustava, do okončanja postupka".

Zaključak Ustavnog suda
 IY-354/2003 od 15.04.2004.

Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje primenu Ustava na konkretnu pravnu situaciju niti da daje mišljenje o pritužbama na rad državnih organa i organizacija.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 22. aprila 2004. godine, povodom predstavke "za ocenu ustavnosti člana 24. i 26. Ustava Srbije kao i člana 1. Zakona o pomilovanju Srbije", doneo Z A K L j U Č A K o odbacivanju inicijative, zbog nenadležnosti.

Odredbama člana 125. Ustava Republike Srbije utvrđena je nadležnost Ustavnog suda Republike Srbije.

Ustavni sud, na osnovu odredaba tog člana, nije nadležan da ocenjuje primenu odredaba Ustava na konkretnu pravnu situaciju, niti da daje mišljenja o pojedinim pitanjima ni pritužbama na rad državnih organa i organizacija.

Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud je navedenu inicijativu odbacio na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
 IY-101/2004 od 22.04.2004.

O postojanju zakonskih razloga za prestanak odborničkog mandata nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Dr Vidosava Popović- Cakić iz Leskovca podnela je Ustavnom sudu zahtev za preduzimanje zakonskih mera radi vraćanja oduzetog odborničkog mandata. saglasno Odluci Ustavnog suda 1U 66/02. 1U 201/03 i 1U 249/03 ("Službeni glasnik RS". broj 100/2003).

Ustavni sud Republike Srbije, na sadnici održanoj 20. maja 2004. godine. zaključio je da odbaci podneti zahtev, a na osnovu odredaba člana 19. stav 1. tačka 4) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS". br. 32/91 i 67/93). kao i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS". broj 9/95).

Ceneći navode iz zahteva kao i odgovora Skupštine opštine Leskovac. Ustavni sud je utvrdio da mandat dr Vidosave Popović-Cakić. čiji se povratak traži. prestao je po dva osnova koji su u trenutku donošenja odluke Skupštine opštine Leskovac bili ispunjeni. Reč je o isključenju iz političke stranke na čijoj je listi odbornik bio izabran. ali i podnošenju ostavke na funkciju odbornika. kao ličnim. ničim ograničenim činom učesnika u političkom životu.

Po oceni Ustavnog suda. dr Vidosava Popović-Cakić je podnošenjem ostavke na mesto odbornika Skupštine opštine Leskovac manifestovala svoju volju da joj prestane odbornička funkcija. pa je prestala mogućnost da se na taj odnos utiče u smislu njegovog ponovnog uspostavljanja. Ovakav način prestanka mandata ne može se anulirati ni delovanjem Ustavnog suda po osnovu izvršenja odluke Suda kojom je kao neustavan ocenjen razlog prestanka odborničkog mandata. na osnovu isključenja iz članstva u političkoj stranci.

Po oceni Ustavnog suda. postojanje zakonom utvrđenog. razloga prestanka odborničkog mandata. podnošenjem ostavke na tu funkciju. znači da ne postoje procesne pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u smislu odredbi člana 57 do 61. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Republike Srbije.

Na osnovu izloženog. Ustavni sud je zaključio da podneti zahtev odbaci.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-67/2004 od 20.05.2004.

Ustavni sud nije nadležan za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o raspodeli i načinu korišćenja stambenog i poslovnog prostora u stambenoj zgradi.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 4. marta 2004. godine, razmotrio inicijativu Radojević Snežane iz Medveđe, za ocenjivanje zakonitosti člana 14. Odluke o raspodeli i načinu korišćenja stambenog i poslovnog prostora u kolektivnoj stambenoj zgradi P+P+4Pk u Ulici Solunskih ratnika u Medveđi ("Službeni glasnik opštine Leskovac", broj 14/2001), koju je donela Skupština opštine Medveđa 21.12.2001. godine.

Ustavni sud doneo je ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative, zbog nenadležnosti Suda, iz razloga što je u postupku utvrdio da osporeni akt nije opšti pravni akt za čiju je ocenu nadležan Ustavni sud na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Naime, osporena Odluka po svojoj pravnoj prirodi, karakteru i sadržini, nije opšti pravni akt, već akt raspodele, koji se odnosi na određene poslovne i stambene prostorije i određena pravna lica kojima se ove prostorije ustupaju na korišćenje, i kojim se vrši određivanje stanova namenjenih korišćenju za zaštićeno stanovanje davanjem u zakup radnicima ovih pravnih lica, u cilju sprečavanja iseljavanja i odliva stručnih kadrova sa teritorije opštine Medveđa. Odluka ne sadrži pravila ponašanja generalnog i apstraktnog karaktera, jer se odnosi samo na subjekte koji su njome obuhvaćeni. Osporeni akt donet je u vršenju javnopravnih i svojinskih ovlašćenja donosioca akta, povodom košfetnih nepokretnosti, i kao takav predstavlja akt poslovanja, u konkretnom slučaju akc raspologanja prostorijama u poslovno-stambenoj zgradi u Ulici Solunskih ratnika u Medveđi. Po svojoj pravnoj prirodi, to je zbirni pojedinačni pravni akt sa elementima predugovora o raspologanju nepokretnostima u državnoj svojini, na osnovu koga se zaključuju konkretni ugovori o zakupu sa svakim od lica na koja se ovaj akt odnosi. Iz tih razloga, osporena Odluka nema značenje opšteg pravnog akta o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u smislu člana 27. stav 3. i člana 47. stav 2. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01), koji podleže ustavnosudskoj kontroli.

Ustavni sud je utvrdio da su navodi podnosioca inicijative u vezi sa odredbama člana 1 b. Zakona o stanovanju, bez uticaja na odluku u ovoj ustavnopravnoj stvari, jer je tim odredbama propisano, pored ostalog, da je nosilac prava raspologanja na stanu u društvenoj, odnosno vlasnik stana u državnoj svojini, dužan da omogući otkup stana pod uslovima propisanim Zakonom, samo nosiocu stanarskog prava, tj. zakupcu koji je to svojstvo stekao do dana stupanja na snagu Zakona, što znači da se navedena zakonska obaveza ne odnosi na lica koja svojstvo zakupca steknu nakon stupanja na snagu Zakona o stanovanju, na koja se lica osporena Odluka odnosi.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim

sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud doneo je navedeni Zaključak.

Zaključak Ustavnog suda
IY-20/2003 od 04.03.2004.

Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje međusobnu saglasnost odredaba republičkih zakona.

Savezni ustavni sud ustupio je Ustavnom sudu Republike Srbije inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 62v Zakona o izmenama i dopunama Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", broj 39/2002).

Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 8. aprila 2004. godine, na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije, člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), doneo Zaključak o odbacivanju inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 62v Zakona o radnim odnosima u državnim organima ("Službeni glasnik RS", br. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 i 39/2002) sa Zakonom o osnovama radnih odnosa ("Službeni list SRJ", br. 29/96 i 51/99).

Naime, Ustavni sud Republike Srbije prema članu 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje međusobnu saglasnost člana 62v Zakona o radnim odnosima u državnim organima sa Zakonom o osnovama radnih odnosa, pa je doneo Zaključak o odbacivanju inicijative.

Zaključak Ustavnog suda
IY-222/2003 od 08.04.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o ustavnoj žalbi koja Ustavom nije predviđena kao pravno sredstvo za zaštitu sloboda i prava građana pred Ustavnim sudom Republike Srbije.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 15. aprila 2004. godine, razmotrio predstavku Radanov Radinke iz Novog Sada naslovljenu kao "ustavna žalba", radi zaštite prava podnosioca predstavke u skladu sa Ustavom Republike Srbije, Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i građanskim slobodama.

Ustavni sud doneo je Z A K L J U Č A K o odbacivanju navedene

ustavne žalbe, zbog stvarne nenadležnosti Suda za odlučivanje.

Naime, u sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da predstavka nema značenje zahteva za ocenu ustavnosti i zakonitosti određenog opšteg pravnog akta, već se njome osporavaju pojedinačni akti i radnje upravnih, sudskih i drugih državnih organa koji su u zakonom propisanim postupcima, odlučivali ili odlučuju u postupcima koji su u toku, o pravima, odnosno zaštiti imovinskih prava i na zakonu zasnovanih pravnih interesa podnosioca predstavke kao vlasnika stana.

Ustav Republike Srbije, u članu 125. kojim je utvrđena nadležnost Ustavnog suda, ne predviđa ustavnu žalbu kao pravno sredstvo za zaštitu sloboda ili prava građana koja se ostvaruju neposredno na osnovu Ustava, ako su te slobode ili prava povređeni pojedinačnim aktom ili radnjom državnih organa, koji vrše zakonodavne, upravne ili sudske funkcije državne vlasti. Članom 46. stav 1. alineja 3. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora predviđen je institut žalbe građana (ranija ustavna žalba), kojom se štite prava i slobode garantovane Ustavnom poveljom od ugrožavanja od strane institucija Srbije i Crne Gore i ova zaštita se ostvaruje pred Sudom Srbije i Crne Gore, saglasno članu 46. Ustavne povelje i članu 37. stav 1. tačka 2) Zakona o Sudu Srbije i Crne Gore ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 26/2003).

Prema članu 125. Ustava, Ustavni sud je nadležan da odlučuje o saglasnosti opštih pravnih akata sa republičkim Ustavom, zakonima i propisima, a ne sa međunarodnim pravnim aktima. Polazeći od utvrđene nadležnosti iz člana 125. Ustava, Ustavni sud nije nadležan da odlučuje ni o zakonitosti pojedinačnih pravnih akata i radnji donetih i preduzetih u primeni zakona i drugih propisa koji uređuju svojinsko-pravne i stambene odnose, odnosno upravni postupak i spor, krivični i parnični postupak, i nije nadležan da odlučuje o ustavnoj žalbi koja Ustavom nije predviđena kao pravno sredstvo za zaštitu sloboda i prava građana pred Ustavnim sudom Republike Srbije, a u konkretnom slučaju predviđeni su drugi postupci pravne zaštite podnosioca ove žalbe pred nadležnim sudovima i drugim državnim organima.

Takođe, Ustavni sud prema odredbama člana 125. Ustava, kao i člana 52. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), nije nadležan da postupa po pitanjima koja se otvaraju u predstavci, a koja se odnose na pomoć u ostvarivanju prava i interesa fizičkih lica i žalbe na rad državnih organa i drugih sudova.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), kao i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud je doneo navedeni Zaključak.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-112/2004 od 15.04.2004.

Imajući u vidu činjenicu da predlogom nije osporena zakonitost materijalno'pravnih odredaba Odluke, nema procesnih uslova za ocenu zakonitosti postupka donošenja osporene Odluke sa zakonom koji je prestao da važi.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 24. jula 2003. godine razmatrao predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o određivanju granica zemljišta koje se ne smatra gradskim građevinskim zemljištem ("Službeni list grada Beograda", broj 11/96), koju je donela Skupština opštine Lazarevac na sednici održanoj 26. juna 1996. godine.

Ustavni sud je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju predloga, iz sledećih razloga:

Osporena Odluka doneta je na osnovu člana 31. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", broj 44/95), po isteku roka koji je zakonom bio određen za donošenje ovog opšteg akta. u toku postupka stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03), koji je, odredbom člana 175. propisao prestanak važenja Zakona o građevinskom zemljištu.

Imajući u vidu stav Suda da nema procesnih uslova za ocenu zakonitosti postupka donošenja opšteg akta sa zakonom koji je prestao da važi, uz činjenicu da predlogom nije osporena zakonitost materijalno-pravnih odredaba odluke čija se ocena vrši u Odnosu na zakon koji je na snazi, kao i Zakonom propisanu mogućnost da se uspostavi raniji režim svojine na zemljištu koje je proglašeno za gradsko građevinsko zemljište odlukom skupštine opštine, na način i pod uslovima utvrđenim članom 79. Zakona o planiranju i izgradnji, Sud je odbacio vaš predlog.

Zaključak Ustavnog suda
IY-200/2004 od 03.06.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o predstavkama kojima se traže pravni saveti i mišljenja o pojedinim pitanjima i pomoć u ostvarivanju prava i interesa.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 10. juna 2004. godine, razmatrao zahtev za tumačenje pravnog dejstva Odluke Ustavnog suda IY broj 66/02, IY broj 201/03 i IY broj 249/03 ("Službeni glasnik RS", broj 100/2003) kojom je utvrđeno da odredba člana 152. stav 1. tačka 9) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) i odredba člana 45. stav 1. tačka 1) i 10) Zakona o lokalnim izborima ("Službeni glasnik RS", broj 33/2002) nisu u saglasnosti s Ustavom, kao i zahtev da se odredi način povraćaja u pređašnje stanje odbornicima kojima je mandat prestao na osnovu odredaba navedenih zakona za koje je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nisu u saglasnosti s Ustavom.

Ustavni sud je, na osnovu člana 125. Ustava Republike Srbije, člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), člana 35. stav 2. i člana 52. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), zaključio da zahtev odbaci, jer Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o predstavkama kojima se

traže pravni saveti i mišljenja o pojedinim pitanjima i pomoć u ostvarivanju prava i interesa, kao i zbog nepostojanja procesnih pretpostavki iz člana 57. u vezi sa članom 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, za postupanje i odlučivanje Ustavnog suda o zahtevu za povraćaj u pređašnje stanje.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-111/2004 od 10.06.2004.

b) Nije opšti akt

Kriterijumi za izbor nastavnika i saradnika Medicinskog fakulteta sa zakonskim i statutarnim uslovima koje je donelo nastavno -naučno veće ovog fakulteta nije opšti akt u smislu člana 125. Ustava.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 5. februara 2004. godine razmatrao predlog Medicinskog akademskog foruma iz Beograda i inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Kriterijuma za izbor nastavnika i saradnika Medicinskog fakulteta sa zakonskim i statutarnim uslovima koje je donelo Nastavno-naučno veće Medicinskog fakulteta u Beogradu 15. jula 1994. godine i 8. maja 1995. godine.

Ustavni sud je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) kao i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 9/95) doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju datog predloga i inicijative, jer je utvrdio da osporeni Kriterijumi po svom pravnom karakteru ne spadaju u opšte pravne akte o kojima u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije odlučuje Ustavni sud.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-193/2002 od 05.02.2004.

Odluke o izboru i razrešenju na određene funkcije su pojedinačni pravni akti za čiju ocenu ustavnosti nije nadležan Ustavni sud.

Obaveštavate se da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 26. februara 2004. godine doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju zahteva za odlučivanje o "ustavnoj žalbi" Marine Ilić iz Kraljeva, zbog stvarne nenadležnosti ovog Suda.

Navedeni Zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredbe člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), i odredbe člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu ("Službeni glasnik RS", broj 39/2003), prestala je da važi odredba kojom je bilo propisano da je na odluku o razrešenju javnog tužioca i zamenika javnog tužioca dopuštena žalba Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", br. 63/2001 i 42/2002).

Odluke o izboru i razrešenju na određene funkcije su, prema mišljenju Ustavnog suda pojedinačni pravni akti za čiju ocenu ustavnosti i zakonitosti, nije nadležan Ustavni sud, prema odredbama člana 125. Ustava .

U konkretnom slučaju, odluka o prestanku dužnosti zamenika javnog tužioca nije ni doneta. S obzirom da ne postoji akt o prestanku dužnosti podnosioca zahteva, nisu istpunjene procesne pretpostavke za vođenje postupka pred Ustavnim sudom, i stekli su se uslovi za odbacivanje zahteva.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-138/2003 od 26.02.2004.

Lovna osnova nije opšti pravni akt, za koji je prema članu 125. Ustava Repbulike Srbije, obezbeđena ustavno-sudska kontrola.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 4. marta 2004. godine razmatrao predstavku kojom je inicirano pokretanje postupka za utvrđivanja neustavnosti i nezakonitosti Lovne osnove lovišta "Stara Tisa", koju je doneo Upravni odbor Lovačkog udruženja "Srndać" iz Žablja 12. oktobra 2000. godine.

Ustavni sud je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) kao i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95) doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju date inicijative jer je utvrdio da osporena Lovna osnova nije opšti pravni akt za koji je, prema članu 125. Ustava Republike Srbije, obezbeđena ustavna sudska kontrola.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-46/2002 od 04.03.2004.

Urbanistički projekat je pojedinačni pravni akt koji ne podleže oceni ustavnosti i zakonitosti u smislu člana 125. Ustava.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 11. septembra 2003. godine, razmatrao inicijativu za ocenu ustavnosti i

zakonitosti Urbanističkog projekta za izgradnju višeporodičnog stambenog objekta na uglu ulica Vojvode Glavaša i Nušićeve u Smederevu ("Sl.list opština Smedereva i Kovin", broj 1/2001), koju je donela Skupština opštine Smederevo na sednici održanoj 26. januara 2001. godine.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tač.1) i 4) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Sl.glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative. Ustavni sud je ovako odlučio iz sledećih razloga:

Osporeni Urbanistički projekat donet je na način i po postupku koji je bio propisan Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97), u formi opšeg pravnog akta.

Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije nije nadležan da ceni sadržaj urbanističkog plana, odnosno konkretna urbanističko tehnička rešenja usvojena planskim aktom, pa i Urbanističkim projektom.

U toku postupka, stupio je na snagu Zakon o planiranju i izgradnji ("Sl.glasnik RS", broj 47/03), koji je, odredbom člana 175. utvrdio prestanak važenja Zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja, na osnovu koga je donet osporeni Urbanistički projekat. Stoga ne postoje procesni uslovi za ocenu zakonitosti postupka donošenja Urbanističkog projekta kao opšteg akta, sa zakonom koji je prestao da važi.

Odredbom člana 61. Zakona o planiranju i izgradnji koji je sada na snazi, propisano je da urbanistički projekat predstavlja akt kojim se sprovodi urbanistički plan, što znači da nema snagu opšteg pravnog akta iz člana 125. Ustava Republike Srbije, za čiju bi ocenu zakonitosti bio nadležan Ustavni sud. Naime, prema navedenoj odredbi Zakona, urbanistički projekat predstavlja pojedinačni pravni akt za koji nije obezbeđena ustavno sudska kontrola.

Zaključak Ustavnog suda
IV-183/2002 od 11.09.2004.

v) Ostalo

S obzirom da je u pitanju anonimna inicijativa, a Sud nije našao osnova za pokretanje postupka, Sud je odbacio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti odredaba Uredbe.

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 10. juna 2004. godine doneo Zaključak kojim je odbacio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 43. i 44. Uredbe o normativima i standardima uslova rada univerziteta i fakulteta za delatnosti koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 15/02).

Navedeni zaključak Sud je doneo na osnovu člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 8. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 15/02), s obzirom na to da je u pitanju anonimna inicijativa, a Sud nije našao osnova za pokretanje postupka u ovoj pravnoj stvari.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-56/2003 od 10.06.2004.

Ustavni sud je odbacio inicijativu jer je utvrdio da osporena odluka nije objavljena u skladu sa članom 120. Ustava, nije supila na snagu i ne proizvodi pravno dejstvo.

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 18. marta 2004. godine, razmatrajući inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti Odluke Izvršnog odbora Skupštine opštine Vrnjačka Banja o učešću pravnih i fizičkih lica u finansiranju sekundarne vodovodne i kanalizacione mreže u Vrnjačkoj Banji, od 16. novembra 2001. godine, sa izmenama i dopunama, od 17. maja 2002. godine, doneo, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Zaključak kojim se odbacuje inicijativa.

U prethodnom postupku Ustavni sud je utvrdio da osporena Odluka nije stupila na snagu u skladu sa članom 120. Ustava Republike Srbije i ne proizvodi pravno dejstvo, jer nije na odgovarajući način objavljena.

Zaključak Ustavnog suda
 IY-63/2002 od 18.03.2004.

II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI REPUBLIKE SRBIJE

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

U vezi sa ocenom ustavnosti odredbe člana 45. Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni glasnik RS", br. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 i 8/2001), Ustavni sud je na sednici održanoj 4. marta 2004. godine, zaključio da na osnovu člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), ukaže Narodnoj skupštini na uočene probleme u ostvarivanju ustavnosti u oblasti zaštite određenih prava iz radnog odnosa zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Ocenjujući ustavnost odredbe člana 45. Zakona o unutrašnjim poslovima, kojom su predviđeni posebni uslovi za prestanak radnog odnosa radnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Sud nije našao da je osporena odredba Zakona nesaglasna s Ustavom. Međutim, imajući u vidu da odredba člana 45. Zakona o unutrašnjim poslovima može predstavljati osnov za prestanak radnog odnosa na osnovu činjenice da je protiv radnika Ministarstva unutrašnjih poslova pokrenut krivični postupak, o čemu saglasno Zakonu, po slobodnoj oceni odlučuje starešina Ministarstva unutrašnjih poslova, Ustavni sud je utvrdio da u navedenoj odredbi Zakona nisu precizno utvrđeni uslovi za donošenje odluke o prestanku radnog odnosa, kao i da u slučaju kada sudski postupak bude okončan oslobađajućom presudom, lice kome je prestao radni odnos po osnovu ove odredbe Zakona, nema mogućnosti da se vrati u radni odnos u Ministarstvu unutrašnjih poslova,

S obzirom na to da Ustavnom sudu stalno pristižu nove inicijative u kojima se ukazuje na različito tumačenje i probleme koje u praksi izaziva nedovoljno precizno formulisana odredba člana 45. Zakona o unutrašnjim poslovima, Ustavni sud, ukazuje na potrebu da se u Zakonu o unutrašnjim poslovima, preciznije uredi ovlašćenje ministra u donošenju odluke o prestanku radnog odnosa lica zbog pokretanja krivičnog postupka, kao i prava tih lica kada se postupak pred nadležnim sudom pravosnažno okonča donošenjem oslobađajuće presude.

IY-107/2001 od 04.03.2004.

NARODNOJ SKUŠTINI REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

Ustavni sud Republike Srbije je u postupku razmatranja pojedinih odredbi Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02) i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01) uočio da postoji različito uređivanje postupka za puštanje osuđenog sa izdržavanja kazne zatvora na uslovni otpust. Naime, prema odredbi člana 147. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, o molbi i o predlogu za uslovni otpust odlučuje Komisija za uslovni otpust, koju obrazuje ministar pravde.

Međutim, Zakonik o krivičnom postupku, koji se do stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), primenjivao kao savezni propis, u odredbi člana 522. reguliše da o molbi osuđenog za puštanje na uslovni otpust odlučuje, u veću, sud koji je sudio u prvom stepenu.

Zakonik o krivičnom postupku se, u smislu člana 64. Ustavne povelje, nakon stupanja na snagu Ustavne povelje, primenjuje kao zakon Republike Srbije.

Ustavni sud, shodno odredbi člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ukazuje Narodnoj skupštini Republike Srbije na potrebu usaglašavanja rešenja o nadležnosti i postupku odlučivanja o uslovnom otpustu u Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija i Zakoniku o krivičnom postupku.

IY-421/2003 od 29.01.2004.

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici održanoj 29. aprila 2004. godine u vezi sa ocenom ustavnosti odredaba čl. 6a i 6b. Zakona o budžetu Republike Srbije za 2003. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 86/2002 i 35/2003), zaključio da na osnovu člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), ukaže Narodnoj skupštini na uočene probleme u ostvarivanju načina finansiranja državne zajednice Srbija i Crna Gora, budući da su od stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora zakonima kojima se uređuje budžet Republike Srbije uređivana i pitanja finansiranja institucija i nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Članom 18. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora utvrđeno je da države članice obezbeđuju finansijska sredstva za obavljanje poverenih nadležnosti i dodatnih poslova Srbije i Crne Gore. Članom 19. Ustavne povelje definisane su nadležnosti Skupštine Srbije i Crne Gore, odnosno koje zakone i druge akte donosi ova Skupština. U alineji deset člana 19. Ustavne povelje utvrđeno je da Skupština Srbije i Crne Gore donosi akt o godišnjim prihodima i rashodima neophodnim za finansiranje nadležnosti poverenih Srbiji i Crnoj Gori, a na predlog nadležnih organa država članica i Saveta ministara.

Iz Ustavne povelje proizlazi, po oceni Ustavnog suda, da su obe države članice dužne da u svom budžetu utvrde odgovarajuća finansijska sredstva koja obezbeđuju za finansiranje poverenih nadležnosti i dodatnih poslova Srbije i Crne Gore, ali da jedna republika članica ne može svojim zakonom utvrđivati iznos ukupnih sredstava za obavljanje poverenih nadležnosti i dodatnih poslova Srbije i Crne Gore koje obezbeđuju obe države članice, niti da određuje izvore finansiranja državne zajednice ili sudbinu prihoda koji nastaju u radu institucija i organa državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Po mišljenju Ustavnog suda, Skupština Srbije i Crne Gore bi trebalo da, saglasno Ustavnoj povelji, uredi finansiranje poverenih nadležnosti i dodatnih poslova Srbije i Crne Gore, na osnovu čega bi se pripremao akt o ukupnim prihodima i rashodima za finansiranje nadležnosti institucija Srbije i Crne Gore za tekuću godinu. Naime, od strane državne zajednice Srbija i Crna Gora ostala su neuređena pitanja kao što su: donošenje i način izvršenja ukupnog obima prihoda i rashoda državne zajednice; postupak i način ostvarivanja i raspolaganja sa prihodima koje ostvaruju organi državne zajednice vršenjem svoje delatnosti; način i postupak utvrđivanja obaveza i uplate sredstava republika članica za finansiranje nadležnosti Srbije i Crne Gore; način izveštavanja Skupštine Srbije i Crne Gore o izvršenju prihoda i rashoda za određeni period u godini; obaveza izrade godišnjeg računa o ostvarenim prihodima i izvršenim rashodima institucija državne zajednice i dr. Savet ministara bi tako izvršavao akt o ukupnim prihodima i rashodima za finansiranje nadležnosti institucija Srbije i Crne Gore, a ne bi se kao do sada od strane Saveta ministara donosili akti za izvršenje republičkih zakona o budžetu.

Na osnovu iznetog, Ustavni sud smatra da postoje značajni problemi vezani za uređivanje načina finansiranja institucija državne zajednice, a u okviru toga

i obaveza Republike Srbije u finansiranju funkcija državne zajednice, pa stoga Ustavni sud, saglasno članu 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, ukazuje Narodnoj skupštini Republike Srbije na uočene probleme i potrebu da se finansiranje poverenih nadležnosti i dodatnih poslova Srbije i i Crne Gore uredi saglasno Ustavnoj povelji.

IY-196/2003 od 29.04.2004.

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

Kralja Milana 14

Ustavni sud Republike Srbije ocenjivao je ustavnost odredaba čl. 8. i 13. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS", broj 18/2004). Po oceni Ustavnog suda, navedene odredbe Zakona u saglasnosti su s Ustavom Republike Srbije i međunarodnim dokumenatima u ovoj oblasti. Ustavni sud je, međutim, saglasno odredbi člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), zaključio da Narodnoj skupštini Republike Srbije, ukaže na određene nedostatke rešenja sadržanih u navedenim zakonskim odredbama.

Po oceni Ustavnog suda, odredbom člana 8. Zakona, kojom se propisuje da na kandidatskoj listi za izbor poslanika za Narodnu skupštinu Republike Srbije mora biti najmanje 30% pripadnika manje zastupljenog pola, nije dosledno izveden zahtev da se izmenama izbornog zakonodavstva stvore uslovi za uspostavljanje ravnopravnosti među polovima u oblasti političkog i javnog života. Rešenje sadržano u odredbi člana 8. Zakona, odnosi se *isključivo na fazu kandidovanja*, ali *ne i na fazu dodele* mandata poslanicima. S obzirom na to da se zakonodavac opredelio da polnu ravnopravnost obezbedi unošenjem u nacionalno izbornu zakonodavstvo odredbi o obaveznoj zastupljenosti određenog broja pripadnika manje zastupljenog pola na listama za izbor poslanika za Narodnu skupštinu, po mišljenju Ustavnog suda, neophodno je propisati primenu ovog principa u fazi dodele mandata. Ustavni sud ukazuje da je zahtev za ostvarivanje polne ravnopravnosti na dosledan i celovit način ostvaren u odredbama Zakona o lokalnim izborima ("Službeni glasnik RS", br. 33/2002, 37/2002, 42/2002, 72/2003 i 100/2003).

Odredbom člana 13. stav 3. Zakona određeno je da Republička izborna komisija odlučuje da li podnosilac izborne liste ima položaj političke stranke nacionalne manjine, odnosno koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina, pri proglašenju izborne liste na predlog njenog podnosioca. Po mišljenju Ustavnog suda, prilikom primene navedene odredbe, u toku izbornog postupka, mogu nastati određene teškoće, jer Zakonom nisu u dovoljnoj meri precizirani kriterijumi na osnovu kojih se jednoj političkoj stranci priznaje svojstvo političke stranke nacionalnih manjina.

Po oceni Ustavnog suda, pomenute nedograđenosti i nepreciznosti u regulisanju navedenih pitanja u odredbama čl. 8. i 13. Zakona, mogu dovesti do narušavanja Ustavom zajemčenih prava učesnika u izbornom procesu, pa je neophodno da Narodna skupština Republike Srbije otkloni uočene nedostatke.

III PREDMETNI REGISTAR

Odrednica	Broj predmeta	Strana
ADVOKATURA		
- Statut Advokatske komore Srbije	IY- 162/2003	45
- Tarifa o nagradama i naknadama troškova	IY- 124/2003	347
AKTI MINISTARSTAVA I DRUGIH REPUBLIČKIH ORGANA		
- Odluka o kriterijumima za razvrstavanje dece ometene u razvoju	IY- 265/2003	195
- Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Poreskoj upravi	IY- 248/2003	198
- Statut Republičkog centra za talente (obustava postupka)	IY- 220/2001	200
- Pravilnik o ostvarivanju prava na poreska izuzimanja na stipendije	IY- 24/2004	202
- Poslovnik Velikog personalnog veća	IY- 194/2004	204
- Dnevnice za službena putovanja imenovanih, postavljenih i zaposelnih lica u pokrajinskim organima	IY- 447/2003	206
- Opšteobavezujuće uputstvo radio i tv stanicama u predizbornoj kampanji	IY- 477/2003	209
AKTI PREDSEDNIKA REPUBLIKE SRBIJE		
- Naredba o posebnim merama za vreme vanrednog stanja i dr (pokretanje postupka)	IY- 93/2003	141
- Odluka o utvrđivanju	IY- 93/2003	144
VLADA		
UREDBE:		
- o merilima i kriterijumima za obezbeđivanje privremenog smeštaja izbeglica	IY- 482/2003	161
- o minimumu procesa rada za vreme štrajka u JŽTP "Beograd"	IY- 55/2003	167
- o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom	IY- 371/2003	170
- o naknadam i drugim primanjima zaposlenih, izabranih i postavljenih lica u državnim organima	IY- 204/2002	174
- o izgledu i načinu izdavanja kontrolnih akciznih markica	IY- 216/2003	176
- o visini zarada u javnim preduzećima	IY- 54/2003	183
- o doplatnoj poštanskoj marki za izgradnju	IY- 103/2004	185

"Spomen hrama - Svetog Save"

DRUGI AKTI VLADE:

- Odluka o obrazovanju komisije za ispitivanje sistema obezbeđenja predsednika Vlade	IY- 225/2003	187
- Odluka o raspuštanju skupštine opštine i obrazovanju privremenog organa opštine	IY- 349/2003	189

GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

- Odluka o privremenom postavljanju objekata - kazne za prekršaj	IY- 231/2003	236
- Odluka o građevinskom zemljištu - pravno dejstvo odluke	IY- 149/2002	239
- Uslovi i način postavljanja pomoćnih i manjih montažnih objekata	IY- 456/2003	241

ZAKONI

- Zakon o načinu i postupku promene Ustava Republike Srbije	IY- 168/2003	3
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika	IY- 110/2004	5
- Zakon o izboru predsednika Republike	IY- 362/2003	8
- Zakon o pravima i dužnostima predsednika Republike	IY- 301/2003	11
- Osnovni krivični zakon	IY- 406/2003	13
- Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona SRJ	IY- 192/2003	16
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija	IY- 169/2003	18
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija	IY- 424/2003	20
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija	IY- 460/2003	22
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom tužilaštvu	IY- 167/2003	24
- Zakon o sudijama	IY- 379/2003	29
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o sudijama	IY- 232/2003	31
- Zakon o sudovima	IY- 281/2003	34
- Zakonik o krivičnom postupku	IY- 420/2003	36
- Zakon o izvršnom postupku	IY- 74/2004	38
- Zakon o izvršnom postupku	IY- 299/2003	41
- Zakon o izmenama Zakona o parničnom postupku	IY- 147/2003	44
- Zakon o advokaturi	IY- 162/2003	45
- Zakon o univerzitetu	IY- 116/2003	48

- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja	IY- 283/2003	49
	IY- 321/2003	51
	IY- 220/2004	53
- Zakon o osnovnoj školi	IY- 89/2003	55
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi	IY- 193/2003	56
- Zakon o porezima na imovinu	IY- 451/2003	58
- Zakon o porezu na dohodak građana	IY- 438/2003	60
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara	IY- 32/2004	62
- Zakon o kontroli, utvrđivanju i naplati javnih prihoda	54/2002	65
- Zakon o radu	IY- 263/2003	67
- Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava nezaposlenih lica	IY- 433/2003	69
- Zakon o radnim odnosima u državnim organima	IY- 42/2003	71
- Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja	IY- 430/2003	72
	IY- 120/2003	74
	IY- 334/2003	76
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja	IY- 161/2003	88
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju	IY- 134/2003	79
	IY- 233/2003	80
	IY- 137/2003	82
	IY- 338/2003	85
	IY- 485/2003	87
	IY- 431/2003	90
	IY- 333/2003	92
	IY- 109/2004	94
	IY- 355/2003	96
- Zakon o regulisanju javnog duga SRJ	IY- 221/2004	100
- Zakon o javnim nabavkama	IY- 300/2003	101
- Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju	IY- 28/2004	103
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o turizmu	IY- 370/2003	106
- Zakon o osiguranju imovine i lica	IY- 324/2003	108
- Zakon o državnom premeru i katstru i upisima prava na nepokretnostima	IY- 457/2003	110
- Zakon o republičkim administrativnim taksama	IY- 402/2003	112
- Zakon o planiranju i izgradnji	IY- 471/2003	114
- Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji	IY- 90/2003	116
- Zakon o lokalnoj samoupravi	IY- 285/2003	118
- Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima	IY- 165/2004	120
	IY- 312/94	121
- Poslovnik Narodne skupštine Republike Srbije	IY- 73/2004	131
- Odluka o izmenama i dopunama Poslovnika	IY- 61/2001	123

Narodne skupštine Republike Srbije

PRIVREMENA MERA:

- Zakon o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog tribunala	IY- 152/2004	133
- Zakon o uređenju sudova i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova – (ukidanje donetog rešenja)	IY- 480/2003	136

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

- Uslovi i način korišćenja zdravstvene zaštite	IY- 75/2001	213
- Stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje	IY- 436/2003	216

IZVRŠENJE ODLUKA SUDA

- Naknada štete usled lišavanja poslaničkog mandata	IY- 358/2003	353
--	--------------	-----

KOMUNALNE DELATNOSTI

- Odluka o snabdevanju grada toplotnom energijom - uskraćivanje isporuke usled neizmirenih obaveza	IY- 102/2003	247
- Odluka o parkiralištima	IY- 170/2003	249
- Odluka o parkiranju vozila i parkiralištima	IY- 6/2004	251
- držanje i čuvanje domaćih životinja	IY- 100/2002	253
- obaveza naknade u određenom procentu u slučaju privremenog isključenja toplotne energije	IY- 11/2003	256
- uslovi za obavljanje auto - taksi usluge; ovlašćenja skupštine grada	IY- 175/2003	258

LOKALNI JAVNI PRIHODI

- propisivanje administrativne takse za izdavanje građevinske i upotrebne dozvolnje	IY- 440/2003	261
- lokalne komunalne takse na firmu; određivanje u različitoj visini	IY- 125/2002	266

MESNE ZAJEDNICE – SAMODOPRINOS

- za odluku o samodoprinosu nije glasala većina građana	IY- 159/2004	268
- izjašnjavanje o odluci o samodoprinosu davanjem pismene izjave, odnosno javno	IY- 184/2003	270

- postupak donošenja izmena i dopuna odluke o samodoprinosu	IY- 91/2001	272
- raspuštanje saveta mesne zajednice i imenovanje privremenog organa	IY- 303/2003	274

OBJAVLJIVANJE I STUPANJE NA SNAGU

- Zakona:		
danom objavljivanja	IY- 134/2003	79
ranije od osmog dana	IY- 161/2003	88
- Republički propis (način objavljivanja)	IY- 477/2003	211
- Opšti akt	IY- 194/2002	337
	IY- 415/2003	334

OBRAZOVANJE

- Statut medicinskog fakulteta; usvajanje po proteku roka utvrđenog zakonom	IY- 194/2002	337
- Sastav Veća Učiteljskog fakulteta	IY- 99/2002	338

OPŠTINA I GRAD

- uređivanje korišćenja poslovnog prostora - prava bivših vlasnika	IY- 100/2003	221
- odluka o izdavanju u zakup poslovnog prostora	IY- 242/2003	244
- određivanje dana opštine, donošenje odluke i njeno stavljanje van snage	IY- 364/2003	224
- Sekretarijat za imovinsko - pravne i građevinske poslove - ovlašćenja i nadležnost	IY- 133/2003	226
- prestanak rada organa opštine obrazovanih prema ranije važećem zakonu i statutu	IY- 234/2002	228

PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI

- Zakon o unutrašnjim poslovima	IY- 107/2001	389
- Zakon o krivičnom postupku	IY- 421/2003	390
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2003. godinu	IY- 196/2003	391
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika	IY- 110/2004	393

POVRATNO DEJSTVO

- Zakona	IY- 192/2003	17
	IY- 169/2003	19
	IY- 74/2004	39
	IY- 147/2003	44
	IY- 220/2004	54
	IY- 193/2003	56
	IY- 300/2003	102

- Opštinske odluke	IY- 149/2002	239
	IY- 456/2003	243
- Opšteg akta	IY- 194/2002	337

PREDUZEĆA

- ovlašćenja skupštine akcionara - statut preduzeća	IY- 415/2003	332
- sastav upravnog i nadzornog odbora	IY- 243/2002	335

PROCESNE PRETPOSTAVKE

a) NENADLEŽNOST USTAVNOG SUDA:

- Konstatacija usvajanja teksta Ustavne povelje	IY- 269/2002	371
- saglasnost opšteg pravnog akta Srbije i Crne Gore sa Ustavom i zakonom Republike Srbije	IY- 377/2003	371
- ocena opštih pravnih akata Državne zajednice Srbije i Crna Gora sa Ustavom i zakonom Republike Srbije	IY- 405/2003	373
- saglasnost republičkih zakona sa Ustavnom poveljom Državne zajednice	IY- 196/2003	374
- saglasnost Ustava sa međunarodnim ugovorima	IY- 354/2003	375
- primena Ustava i davanje mišljenja	IY- 101/2004	376
- postojanje zakonskih razloga za prestanak odborničnog mandata	IY- 67/2004	376
- Odluka o raspodeli i načinu korišćenja stambenog i poslovnog prostora u stambenoj zgradi	IY- 20/2003	377
- ocena međusobne saglasnosti odredaba republičkih zakona	IY- 222/2003	378
- odlučivanje o ustavnoj žalbi	IY- 112/2004	379
- ocena postupka donošenja odluke sa zakonom koji je prestao da važi	IY- 200/2004	380
- pravni saveti i mišljenja	111/2004	381

b) NIJE OPŠTI AKT:

- Kriterijumi za izbor nastavnika i saradnika Medicinskog fakulteta	IY- 193/2002	382
- Odluka o izboru i razrešenju javnog tužioca	IY- 138/2003	382
- Lovna osnova	IY- 46/2002	383
- Urbanistički projekat	IY- 183/2002	383

v) OSTALO:

- anonimna inicijativa	IY- 56/2003	385
- osporena odluka nije objavljena i nije stupila na	IY- 63/2002	385

snagu

RADNI ODNOSI

- ovlašćenje direktora za donošenje akta o organizacionim promenama i pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta	IY- 382/2003	279
- ovlašćenje direktora organizacione jedinice za donošenje Pravilnika o platama	IY- 344/2003	286
- privremeno raspoređivanje na radno mesto za koje zaposleni ne ispunjava uslov u pogledu stručne spreme	IY- 295/97	280
- propisivanje roka za podnošenje zahteva pred nadležnim sudom za naknadu štete	IY- 3/2003	283
- uređivanje pitanja cene rada i koeficijenata za tipična radna mesta	IY- 327/2003	288
- zaključivanje aneksa o rokovima isplate razlike naknada zarada	IY- 286/2002	289
- naknada zarada predstavnika sindikalne organizacije za vreme obavljanja funkcije	IY- 127/2004	291
- postupak rešavanja viška zaposlenih: kriterijumi	IY- 273/2003	295
- propisivanje kao teže povrede radne obaveze neostvarivanje predviđenih rezultata rada	IY- 261/2001	298
- uslovi za obavljanje stručnih poslova i poslova državne uprave	IY- 46/2004	300

STAMBENI ODNOSI

- kriterijumi: zdravstveno stanje zaposlenog i članova njegovog porodičnog domaćinstva - stanovi solidarnosti	IY- 455/2003	302
- radni doprinos u zavisnosti od vrednosti radnih mesta i trajanja rada	IY- 366/2003	303
- umanjenje broja bodova zaposlenom koji radi sa nepunim radnim vremenom	IY- 191/2000	306
- ovlašćenje direktora da daje stambene kredite, odnosno stanove stručnim kadrovima	IY- 87/2001	308
- postupak rešavanja stambene potrebe licu u stanju socijalne ugroženosti	IY- 244/2001	311
- značaj radnog mesta zaposlenih u javnom preduzeću kao kriterijum	IY- 243/2002 IY- 34/2004	314 324
- kriterijumi, propisivanje njihovih pojmova, način vrednovanja i dokazivanja činjenica	IY- 95/2002	316
- stanovi solidarnosti: podstanarski status u preduzeću na teritoriji opštine	IY- 470/2003	319
- pravo na rešavanje stambenih potreba i dr.	IY- 380/2003	321
- kriterijumi: članovi porodičnog domaćinstva	IY- 149/2003	323
- postupak dokazivanja relevantnih činjenica	IY- 270/2002	327
- bliže uređivanje pravilnikom pitanja koja su	IY- 42/2004	329

uređena Uredbom; ocenjivanje u odnosu na Uredbu

SUKOB NADLEŽNOSTI

- Nadležnost Poreske uprave za izvršenje i obezbeđenje izvršenja Ministarstva finansija	IY- 270/2004	359
- sukob nadležnosti između opštinskog i trgovinskog suda	IY- 200/2004	365
- sukob nadležnosti po pitanju odlučivanja istog organa i između istih stranaka	IY- 104/2004	365

URBANIZAM

- postupak donošenja i forma akta koji sadrži nalaz i mišljenje komisije za urbanističke planove	IY- 389/2003	230
- urbanistički projekat kao samostalni akt	IY- 389/2003	230
- nadležnost opštine: vrsta planskog akta i područje na koje se plan odnosi	IY- 298/2003	233
- plan ne sadrži određenu katastarsku parcelu	IY- 335/2003	234

UDRUŽENJA I KOMORE

- postupak donošenja statuta udruženja	IY- 486/2003	341
- udruženje osiguravajućih organizacija: ovlašćenje za uređivanje načina korišćenja premije osiguranja od autoodgovornosti	IY- 219/2003	342
- statut regionalne privredne komore: sastav i način izbora organa komore	IY- 258/2003	346